

På vakt mot fascismen

Rättegångsreferat från processen mot "Högerns och trotskisternas block"

Rättegången "Högerns och Trotskisternas block"

Behandlad av
Sovjetunionens Högsta Dom-
stols Militärkollegium den
2-13 mars 1938

Förkortat stenografiskt referat

Med förord av Sven Linderot

Stockholm 1938
ARBETARKULTURS FÖRLAG

Innehåll

Inledning.....	1
Förord.....	4
Anklagelseakten.....	5
Åklagarens yrkanden.....	18
Förhören med de anklagade.....	19
Morgonsammanträdet den 2 mars.....	20
Förhöret med den anklagade Bessonov.....	20
Kvällssammanträdet den 2 mars.....	32
Förhöret med anklagade Grinko.....	32
Förhöret med den anklagade Tjernov.....	38
Morgonsammanträdet den 3 mars.....	46
Förhöret med anklagade Ivanov.....	46
Förhöret med vittnet Vassiljev.....	55
Kvällssammanträdet den 3 mars.....	56
Förhöret med anklagade Krestinskij.....	56
Förhöret med anklagade Rykov.....	59
Morgonsammanträdet den 4 mars.....	69
Förhöret med anklagade Sjarangovitsj.....	69
Förhöret med anklagade Chodsjajev.....	72
Kvällssammanträdet den 4 mars.....	80
Förhöret med anklagade Rosengolz.....	80
Andra förhöret med anklagade Krestinskij.....	85
Förhöret med anklagade Rakovskij.....	91
Förmiddagssammanträdet den 5 mars.....	92
Fortsättning på förhöret med anklagade Rakovskij.....	92
Förhöret med anklagade Selenskij.....	97
Förhöret med anklagade Ikramov.....	103
Förhöret med anklagade Bucharin.....	110
Förmiddagssammanträdet den 7 mars.....	116
Fortsättning på förhöret med anklagade Bucharin.....	116
Hörande av vittnet Jakovleva.....	129
Dr Belostofskijs förklaring.....	133
Eftermiddagssammanträdet den 7 mars.....	134
Fortsättning på förhöret med vittnet Jakovleva.....	134
Hörande av vittnet Ossinskij.....	135
Hörande av vittnet Mantsev.....	138
Hörande av vittnet Kamkov.....	143
Hörande av vittnet Karelin.....	144
Förmiddagssammanträdet den 8 mars.....	147
Förhöret med anklagade Levin.....	147
Kvällssammanträdet den 8 mars.....	157
Förhöret med anklagade Bulanov.....	157
Förhöret med anklagade Jagoda.....	163
Förhöret med anklagade Krjutjkov.....	169
Förmiddagssammanträdet den 9 mars.....	171
Förhör med anklagade Pletnev.....	171
Förhör med anklagade Kasakov.....	174
De sakkunnigas utlåtande.....	178
Förhör med anklagade Maximov-Dikovskij.....	179

Hörande av vittnet M. J. Belostotskij.....	180
Utlåtande av sakkunnige professor Burmin.....	181
Domstolssammanträdet inför lyckta dörrar.....	183
Morgonsammanträdet den 11 mars.....	184
Sovjetunionens allmänne åklagare, A. J. Vysjinskijs tal.....	184
Aftonsammanträdet den 11 mars.....	232
Försvarsadvokaternas tal.....	232
Försvarsadvokat Kommodovs tal.....	236
De anklagades slutord.....	239
Anklagade Bessonovs slutord.....	239
Anklagade Grinkos slutord.....	240
Anklagade Tjernovs slutord.....	241
Förmiddagssammanträdet den 12 mars.....	242
Anklagade Krestinskijs slutord.....	243
Anklagade Subarevs slutord.....	244
Anklagade Rykovs slutord.....	245
Anklagade Sjarangovitjs slutord.....	246
Anklagade Chodsjajevs slutord.....	246
Anklagade Selenskijs slutord.....	247
Anklagade Ikramovs slutord.....	248
Anklagade Rakovskijs slutord.....	248
Kvällsammanträdet den 12 mars.....	250
Anklagade Bucharins slutord.....	250
Anklagade Levins slutord.....	252
Anklagade Bulanovs slutord.....	252
Anklagade Krjutjkovs slutord.....	253
Anklagade Pletnevs slutord.....	253
Anklagade Kasakovs slutord.....	254
Anklagade Maximov-Dikovskijs slutord.....	254
Den utförliga motiveringen till domen.....	254
Domen.....	258
De anklagades nådeansökningar avslagna.....	258
Domen verkställd.....	258

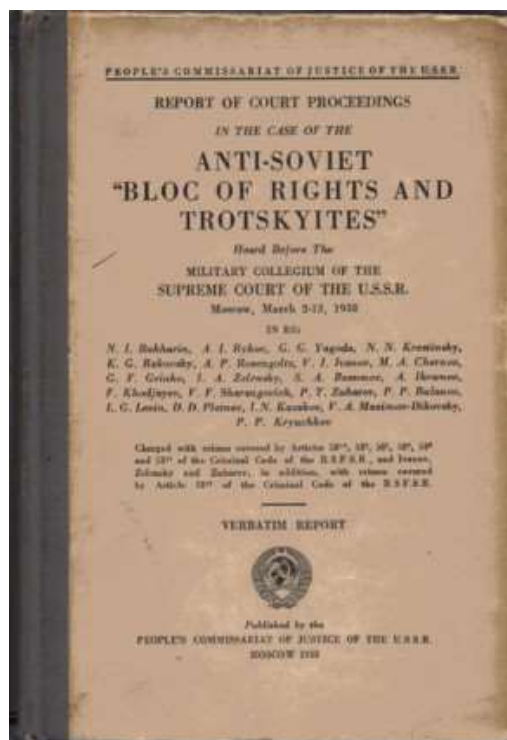
Martin Fahlgren

Inledning

Detta är det officiella svenska rättegångsreferatet från den tredje Moskvarättegången, även kallad "Bucharin-rättegången", som hölls i Moskva i mars 1938.

Denna Moskvarättegång är nog den som blivit allra mest omskriven, beroende på att den utgjorde kulmen på processerna mot det gamla bolsjevikiska gardet, men också på grund av att där stod åtalade prominenta representanter både från både den gamla vänsteroppositionen och från högeroppositionen, däribland Bucharin som bl a varit Kominterns ordförande i slutet av 1920-talet.

I motsats till referatet från andra rättegången (1937), är det nedan återgivna referatet förkortat. Fullständiga stenografiska referat publicerades på andra språk – bl a engelska, tyska och franska.¹

Engelska utgåvan av den fullständiga stenografiska rapporten

Dock finns de oavkortade förhören med Bucharin, liksom dennes slutord, på webbplatsen Marxist Internet Archive – slutordet även i svensk översättning på marxistarkivet. Länkar till dessa texter ges i anslutning till respektive avsnitt i noter nedan.

Ett annat exempel på avkortade avsnitt är förhöret med den åtalade Krestinskij. Denne skapade sensation genom att redan när rättsens ordförande inledningsvis frågade de anklagade om de erkände sig skyldiga tog tillbaka de erkännanden som han gjort under förundersökningen och nekade helt till brott. Detta vidhöll Krestinskij under hela första rättegångsdagen (se den utfrågning av honom som ingår under "Förhöret med den anklagade Bessonov"). Den "episoden" kommenteras utförligt av såväl K-Å Andersson och Pierre Broué i de texter om rättegången som nämns nedan.

¹ Den engelska bokupplagan av det kompletta stenografiska referatet, *Report of Court Proceedings in The Case of the Anti-Soviet "Bloc of Rights and Trotskyites"*, omfattar 800 sidor (medan den svenska förkortade utgåvan, som återges nedan, är på 384 sidor). Undertecknad har hittat en (ofullständig, se nästa not) PDF-version av detta referat. I skrivande stund finns det här: <http://archive.org/stream/reportofcourtpro000214mbp#page/n0/mode/2up>

Förhöret med Krestinskij är starkt förkortat i det svenska referatet, även om Krestinskij nekanden framgår tydligt. Eftersom detta förhör är extra intressant har vi nedan på flera ställen kompletterat det svenska protokollet med avsnitt översatta från den fullständiga engelskspråkiga stenografiska rapporten. Dessa avsnitt har infogats på rätt plats i texten, men har **rödmarkerats** så att det klart ska framgå att de är tillfogade² – dessutom anges de aktuella sidorna i den engelska utgåvan inom hakparenteser: [sid. xxx].³ Även några kortare avsnitt ur förhöret med Bucharin har tillfogats, liksom ur förhöret med Jagoda under förmiddagssammanträdet den 8 mars, då även Jagoda satte sig på tvären och nekade till en del anklagelser (på kvällssammanträdet ställde han sig dock in i ledet igen).

För att förstå vad som avhandlas i Moskvarättegångarna, liksom dessas plats i Sovjetunionens och i den världskommunistiska rörelsens historia, så krävs en hel del bakgrundsinformation som är omöjlig att få genom att bara läsa rättegångsprotokollen. Dessutom är det intressant och viktigt att analysera själva rättegångarna och vad som där avhandlades m m. Här följer ett antal lästips som belyser den historiska bakgrunden och sambanden, samt en del av de reaktioner och följder som Moskvarättegångarna fick utanför Sovjetunionen.

Bland historiska arbeten som mer allmänt handlar om Moskvarättegångarna bör nämnas Kenth-Åke Anderssons [Moskvarättegångarna](#) (artikel).

När det gäller specifikt den tredje Moskvarättegången så finns flera tidsdokument och historiska arbeten av intresse.

Bland tidsdokumenten bör särskilt nämnas *moscow trials*, xxx som är en sammanställning med de artiklar där Trotskij dag-för-dag utförligt kommenterade rättegången. Trotskij var – i sin frånvaro – egentligen huvudanklagad i alla tre rättegångarna. Den tredje (och sista) var den första där han hade möjlighet att nära följa och kommentera skeendet (under den första var han förhindrad att överhuvudtaget yttra sig, eftersom han då var internerad av den norska regeringen).

En läsvärd bok är Karl Schlögel, *Terror och dröm – Moskva år 1937* (2011) som innehåller kapitel såväl om förberedelserna för tredje rättegången, som om själva rättegången.

På engelska, tyska och franska finns givetvis mycket mer om Moskvarättegångarna än på svenska.

På engelska bör särskilt följande två arbeten nämnas:

1. Vadim Z. Rogovin, *Stalins Terror of 1937-1938* (2009) innehåller en ingående analys av 1938 års Moskvarättegång (s. 27-128), där även dokument från de öppnade sovjetiska arkiven kommer till användning.
2. J. Arch Getty & Oleg V. Naumov, *The Road to Terror: Stalin and the self-destruction of the bolsheviks, 1932-1939*. Behandlar utförligt förspelet till rättegångarna.

Bekännelseproblemet

En fråga som ofta diskuterats i samband med Moskvarättegångarna är hur erkännandena framtvängdes. Enligt min uppfattning så ges de bästa svaren på sådana frågor av de vittnesmål, analyser m m som rör de rättegångar som hölls i början av 1950-talet i Östeuropa, särskilt Tjekoslovakien, där flera av de dömda överlevde och efteråt kunde berätta om hur det gick till och där man också genomfört förhör med flera av de som deltog i att regissera rättegången, framtvänga erkännanden m m. Den utförligaste redogörelsen ges av den åtalade och dömde Artur London i boken *Bekännelsen*, som finns i svensk översättning.

² Gäller förhöret 2 mars (3 ställen), kvällssammanträdet samma dag (1 ställe).

³ En liten detalj i sammanhanget är att i den engelska version av *Report of Court ...* som jag hittade på nätet var flera sidor av förhören med Krestinskij den 2 och 3 mars borttagna (sid 55-58, 151-154). Detta kan knappast vara någon tillfällighet. Uppenbarligen har någon som av en eller annan anledning varit speciellt intresserad av Krestinskij-förhören rivit ut dessa sidor.

Givetvis gick inte framtvängandet av erkännanden alltid till på samma sätt, t ex så varierade avsevärt användningen av tortyr – exempelvis vet man att marskalk Tuchtjevskij (som dömdes till döden av en icke-offenlig rättegång 1937) utsattes för grov misshandel – detta gäller också Otto Šling som torterades grymt inför Slánský-rättegången i Tjeckoslovakien 1952.

Om transkriptionen av ryska namn

I den svenska översättningen förekommer en del inkonsekvenser, t ex stavas ibland ett namn på olika sätt, vilket jag försökt rätta till, t ex skrivs Tjernov ibland Tsjernov (där har jag ändrat till Tjernov), Krjutjkov stavas Krjutsjkov (har jag korrigerat), och Bessonov skrivs ibland Bessenov (har ändrat till Bessonov). Vidare står i svenska versionen på ett par ställen Sverlov i stället för Sverdlov – detta har också rättats.

Dessutom används ibland namntranskriptioner som inte följer vedertagen standard (t ex skrivs Zinovjev som Sinovjev och Tuchtjevskij som Tuchatsjevskij) – dessa har jag *inte* korrigerat.

Förutom kompletteringar av förhören (översatta från den oavkortade engelskspråkiga steno-
grafiska rättegångsrapporten) har även tillagts en del noter med ytterligare faktauppgifter,
lästips och förklaringar som är intressanta i sammanhanget.

Martin Fahlgren 20/8 2023

Förord

De stenografiska protokollen över de stora processerna i Moskva mot de kontrarevolutionära trotskistiska förbrytarna och förrädarna, är dokument av världshistorisk betydelse, och framför allt dokument av synnerligt intresse och betydelse för det internationella proletariatet och för alla fredens och folkfrihetens vänner och förkämpar i hela världen. Det i denna bok sammanförda referatet över rättegången mot – Bucharin, Rykov & Co. blottar samma avgrund av brottslighet, samma ruskiga spioneri- och skadegörarverksamhet från de anklagades sida som tidigare blottats i processerna mot Sinovjev–Kamenjev och Pjatakov–Radek och deras medbrottslingar.

Jag hade tillfälle att i rättssalen i Moskva följa förhandlingarna i processen mot Pjatakov och hans medanklagade och övertygade mig om det mönstergilla rättsförfarandet mot de anklagade. Känslan av avsky mot dessa förbrytare stegrades då man åhörde deras muntliga bekännelser, men samtidigt fick man också en känsla av stor tacksamhet och beundran gentemot de rättsinstanser och övriga sovjetorgan som genom sin plikttrohet, vaksamhet och järnhårda beslutsamhet genomfört denna nödvändiga upprensning med sovjetlandets, världsproletariatets och socialismens fiender. Den internationella sammansvärjningen mot Sovjetunionen och socialismen, världsfascismens mordiska verksamhet och krigsplaner, har genom räfsten med dessa fascismens agenter inom Sovjetunionen tillfogats förkrossande slag. Den sovjetfientliga hetspropaganda som socialismens öppna och förstuckna fiender fört kring processerna visar med vilket ursinne kontrarevolutionen söker värja sig. Var och en som läser föreliggande dokument och därigenom erhåller kännedom om fakta, får en lätt uppgift då det gäller att bemöta sovjethetsen och bekämpa Sovjetunionens och socialismens fiender. Sovjetunionens självklara rätt och plikt att göra upp med de inre fienderna behöver icke försvaras, men det är nödvändigt att klargöra för massorna att det är i deras eget intresse att dessa skadegörare och förrädare oskadliggöres. I kampen mot fascismen, i kampen för freden, och för socialismen, ger ett studium av här föreliggande dokument ovederläggliga argument.

Stockholm i april 1938

Sven Linderot.*

Sven Lindroth, ordförande i Sveriges Kommunistiska Parti (SKP) 1929–51

---

* Enligt Hilding Hagberg, som efterträdde Linderot som ordförande, var denne – i likhet med honom själv – faktiskt kritisk mot rättegångarna. I sin posthumt (1995) utgivna bok, *Jag är och förblir kommunist: minnen* (i ett avsnitt rubricerat "Offer på stalinismens altare") skriver Hagberg bl a: "Efter mitt samtal med honom [Linderot] efter CK-möte förstod jag att han liksom jag ansåg dödsdomarna som orättfärdiga och oförsvarliga."

Anklagelseakten

i målen mot

N. I. Bucharin, A. I. Rykov, G. G. Jagoda, N. N. Krestinskij, Ch. G. Rakovskij, A. P. Rosengolz, W. I. Ivanov, M. A. Tjernov, G. F. Grinko, I. A. Selenskij, S. A. Bessonov, A. Ikramov, F. Chodsjajev, W. F. Sjarangovitsj, P. T. Subarev, P. P. Bulanov, L. G. Levin, D. D. Pletnev, I. N. Kasakov, W. A. Maximov-Dikovskij och P. P. Krjutsjkov*, vilka anklagas för att på uppdrag av mot Sovjetunionen fientliga utländska staters spioneriorgan, bildat en grupp av sammansvurna under beteckningen "Högerns och trotskisternas block", för att utöva spionage till förmån för främmande makter, skadegörelse- och diversionsverksamhet, terror, underminering av SU:s försvarskraft och provokationer för väpnade överfall från dessa staters sida mot SU samt vidare satt som sitt mål att stycka sönder Sovjetunionen och från den avskilja Ukraina, Vitryssland, de centralasiatiska republikerna, Georgien, Armenien, Aserbejdsjan och kustområdet i Fjärran Östern till förmån för ovannämnda främmande makter och slutligen arbetat för att störta den i Sovjetunionen bestående socialistiska samhälls- och statsordningen, upprätta kapitalismen och bourgeoisins makt.

Interiör från rättegången 1938 (klipp från film)

---

* På engelska skrivs namnet Kryuchkov, som på svenska bör skrivas *Kriutjkov* eller *Krjutjkov*. I fortsättningen har vi bytt ut *Krjutsjkov* mot *Krjutjkov*.

De av inrikeskommissariatets organ genomförda undersökningarna har ådagalagt, att de anklagade på uppdrag av fientligt sinnade utländsk, staters spioneriväsen bildat en sammansvärjning under beteckningen ”högerns och trotskisternas block”. Detta block satte som sitt mål att störta den socialistiska samhälls- och statsordningen, att återupprätta kapitalismens och bourgeoisins makt i Sovjetunionen och att stycka sönder landet. Blocket avsåg att från Sovjetunionen skilja Ukraina, Vitryssland, Georgien, Armenien, Aserbeidsjan, de mellanasiatiska republikerna och det sovjetryska kustområdet i Fjärran östern samt att överlämna alla dessa områden till ovan nämnda stater.

”Högerns och trotskisternas” block samlade inom sina led illegala sovjetfientliga grupper av trotskister, högerelement, Sinovjevister, mensjeviker, socialrevolutionärer, borgerliga nationalisterna i Ukraina, Vitryssland, Georgien, Armenien, Aserbeidsjan och de mellanasiatiska republikerna. Detta bekräftas även genom det material, som framkommit vid processer i andra delar av Sovjetunionen, bl. a. i processen mot Tuchatsjevskij, mot de georgiska borgerliga nationalisterna Mdivani, Okudshawa m. fl. Medlemmarna i ”Högerns och trotskisternas block”, vilka icke hade något stöd i Sovjetunionen, satte, i kampen mot den socialistiska samhälls- och statsordningen i Sovjetunionen och för övertagandet av makten, uteslutande sitt hopp till den väpnade hjälpen från de utländska angriparna, vilka lovat hjälpa de sammansvurna under förutsättning av att man genomförde sönderstyckandet av Sovjetunionen och avskiljandet från Sovjetunionen av Ukraina, kustområdet i Fjärran östern, Vitryssland, de mellanasiatiska republikerna, Georgien, Armenien och Aserbeidsjan. En dylik överenskommelse underlättades därigenom, att många ledande medlemmar av denna sammansvärjning sedan lång tid var agenter för utländska makters spionage, och under loppet av flera år har utövat spioneri till förmån för dessa.

Detta gäller framför allt sammansvärjningens inspiratör – folkfienden *Trotskij*. Hans förbindelse med Gestapo bevisades fullständigt under processerna mot Trotskij-Sinovjevs terroristiska centrum 1936 och mot det sovjetfientliga trotskistiska centrum i januari 1937. Under förundersökningen har det konstaterats, att Trotskij stod i förbindelse med den tyska spionagetjänsten redan sedan 1921 och med den engelska Intelligence Service sedan 1926. Den anklagade *Krestinskij* trädde 1921 på direkt uppdrag av folkfienden Trotskij i brottslig förbindelse med den tyska spionagetjänsten. Den anklagade *Rosengolz* – en av ledarna för den trotskistiska illegala organisationen – påbörjade år 1923 sitt spioneriarbete till förmån för den tyska generalstaben, och för den engelska spionagetjänsten 1926. Den anklagade *Rakovskij* – en av dem som stod Trotskij närmast och som var en av hans förtrogna – var sedan 1924 agent åt Intelligence Service och sedan 1934 agent åt det japanska spioneriväsendet. Den anklagade *Tjernov* påbörjade sitt spioneriarbete till förmån för Tyskland år 1928, i det han på initiativ av och med stöd av den beryktade emigranten-mensjeviken *Dan* trädde i förbindelse med den tyska spionagetjänsten. Den anklagade *Sjarangovitsj* värvades under år 1921 av den polska spionagetjänsten och sändes av denna till Sovjetunionen, i och för spioneriverksamhet. Den anklagade *Grinko* blev år 1932 spion åt tyska och polska spionagetjänsten. Ledarna för ”Högerns och trotskisternas block”, däribland *Rykov*, *Bucharin* m. fl., var fullkomligt informerade om sina medsammansvurnas spioneriförbindelser och uppmuntrade med alla medel en utvidgning av dessa förbindelser.

Överenskommelsen med det utländska spionaget underlättades även därigenom, att en del av de anklagade varit provokatörer och agenter i den tsaristiska ochranans tjänst. I sin ständiga ångest för att bli avslöjade såg dessa deltagare i sammansvärjningen sin enda räddning i störtandet av sovjetmakten, avskaffandet av sovjetregimen och återupprättandet av storgodsägarnas och kapitalisternas makt; den makt under vilken de ansåg sig utom all fara och i vars intresse de låtit sig mutas av den tsaristiska ochranan. Sålunda var den anklagade *Selenskij* sedan 1911 agent för gendarmeriförvaltningen i Samara. Den anklagade *Ivanov* påbörjade 1911 sin verksamhet som provokatör i det han trädde i tjänst hos ochranan i Tula. Den

anklagade *Subarov* antogs år 1908 i ochranans tjänst. På direkta anvisningar av utländska spionaget har de sammansvurna bedrivit ett omfattande spioneriarbete, organiserat terrordåd och skadegörelser i syfte att uppnå Sovjetunionens nederlag vid det förestående överfallet från de fascistiska angriparnas sida; de har med alla medel provocerat ett påskyndande av detta överfall, och de organiserade och utförde även en rad terroristiska dåd mot kommunistiska partiets och regeringens ledare och mot välkända sovjetpersonligheter.

Spionage, mot sovjetstaten och förräderi mot hemlandet.

De flesta ledarna inom ”Högerns och trotskisternas block” utförde sin brottsliga verksamhet på direkt order av Trotskij och i enlighet med hans planer, vilka utförligt utarbetats i vissa utländska staters generalstabers. Tyska spionagetjänstens agent – den kände trotskisten och anklagade *Krestinskij* – har sålunda förklarat:

”Jag upptog spioneriförbindelse med tyskarna på direkt anvisning av Trotskij, som gav mig i uppdrag, att därvid inleda förhandlingar med general Seeckt.”*

Den anklagade *Krestinskij* förklarade om omständigheterna kring den trotskistiska organisationens upptagande av förbindelser med det tyska spioneriväsendet, att han under vintern 1921 förde förhandlingar med befälhavaren för tyska riksvärnet, general Seeckt, om erhållandet av finansiellt stöd från riksvärnet för ledandet av det trotskistiska undermineringsarbetet, såsom en gentjänst för det spionerimaterial, som trotskisterna ställde till det tyska spionagets förfogande. Den anklagade *Krestinskij* förklarade bl. a.:

”... Trotskij gav mig i uppdrag, att vid ankomsten till Berlin inleda förhandlingar med general Seeckt i denna fråga. Dessa Trotskijs direktiv utförde jag ...”

Under vintern 1921 ”överenskom vi med generalerna Seeckt och Hasse, att vi skulle hjälpa riksvärnet att upprätta en rad spioneriagentur i inom Sovjetunionen, i det vi skulle låta riksvärnets utsända spioner passera obehindrat in i landet och genom att vi skulle förse riksvärnet med spionerimaterial, eller med andra ord genom att vi helt enkelt blev tyska spioner. I gengäld förpliktade sig riksvärnet att utbetala ett årligt understöd på 250.000 mark för det kontra-revolutionära trotskistiska arbetet.”

”Utbetalningen av dessa subventionsmedel skedde regelbundet flera gånger årligen, mestadels i Moskva, men en del gånger även i Berlin. Om pengarna av en eller annan anledning ej blivit utbetalda i Moskva erhöll jag dem i Berlin direkt genom Seeckt, och jag överlämnade mestadels personligen pengarna till Trotskij i Moskva.”

Den anklagade *Rosengolz* förklarade:

”Min spioneriverksamhet började redan 1923, då jag på anvisning av Trotskij överlämnade en del hemliga, uppgifter till riksvärnets befälhavare Seeckt och tyska generalstabens chef Hasse. Senare knöt en viss ambassadör i Sovjetunionen, herr N., omedelbar förbindelse med mig, till vilken jag regelbundet överlämnade hemliga uppgifter. Efter herr N:s avresa fortsatte jag spioneriförbindelserna med den nya ambassadören herr N.”

Efter den fascistiska omvälvningen i Tyskland antog trotskisternas spioneriverksamhet ännu bredare omfattning och fick skarp utpräglad defaitistisk karaktär.

Den anklagade *Bessonov* förde, enligt sina egna bekännelser, icke blott personligen förhandlingar med Rosenbergs närmaste medarbetare Deitz i nazipartiets utrikespolitiska avdelning om ett understödande av den sovjetfientliga sammansvärjningen, utan var också informerad om de sammanträden och förhandlingar, som Trotskij hade med Hesa, Niedermeyer och professor Haushofer, med vilka Trotskij uppnådde en överenskommelse på de villkor, som omtalades av Pjatakov vid processen i fjol mot det sovjetfientliga trotskistiska centrum.

---

* Protokollen från förundersökningarna har inte publicerats (mig veterligen) i sin helhet, fast sedan delar av de sovjetiska arkiven öppnades har de varit tillgängliga för forskare och även citerats av flera specialister. Det är bl a via dessa källor som vi fått insyn i de förhörsmetoder som användes, inklusive bekräftandet av användningen av tortyr i vissa fall. – *Red*

Den anklagade Bessonov förklarade bl. a.: ”... som framgår av dess villkor ... , koncentrerades huvuduppmärksamheten i det trotskistiska underjordiska arbetet till underminerings-, spioneri och skadegörelsearbete samt terrordåd inom Sovjetunionen.”

Blockets defaitistiska verksamhet inskränkte sig emellertid icke enbart till förbindelserna med den tyska fascismen till en överenskommelse mellan Trotskij och den trotskistiska organisationen i Sovjetunionen och den tyska regeringen om utförandet av defaitistisk verksamhet på anvisning av tyska spionagetjänsten.

Deltagarna i den sovjetfientliga sammansvärjningen inställde sig, i enlighet med Trotskijs anvisningar, även på samarbete med en annan fascistisk angripare – Japan. Enligt vad den anklagade Krestinskij erkänt, förklarade Trotskij för honom vid ett sammanträffande i Meran i oktober 1933, att upprättandet av intimare förbindelser med det japanska spionageväsendet var nödvändigt. Denna Trotskijs anvisning förmedlade Krestinskij till Pjatakov och andra ledare för sammansvärjningen vilka genom den anklagade Rakovskij och andra medsammanvarna upptog förrådiska förbindelser med representanter för Japan, och vilka i sin tur förpliktade sig att lämna väpnad hjälp vid störtandet av sovjetmakten, varvid de sammansvarna i gengäld lovade till Japan överlåta kustområdet i Fjärran Östern. Den anklagade Rakovskij knöt på uppdrag av Pjatakov under sitt uppehåll i Tokio sommaren 1934 brottsliga förbindelser med vissa kretsar.

Härom har den anklagade Rakovskij förklarat:

”Efter mitt uppehåll i Tokio blev jag direkt spioneriagent åt en viss regering. Jag värvades för detta ändamål, på uppdrag av en viss regering, genom en herr N., som var en av de inflytelserikaste politikerna i det kapitalistiskt-feodala Japan och en av landets största plutokrater”. Den anklagade Rakovskij förklarade vidare: ”Trotskij var sedan slutet av 1926 agent åt Intelligence Service i England, vilket han själv meddelade mig.”

De grupper av borgerliga nationalister, vilka tillhörde ”Högerns och trotskisternas block”, stod ävenledes i den mest intima förbindelse med utländska spionaget. Sålunda förklarade den anklagade *Grinko*, som var agent för tyska och polska spionagetjänsten, bl. a. följande om den verksamhet, som utfördes av den ukrainska nationalfascistiska organisation, till vars ledare han hörde:

”1930 diskuterade vår organisation nödvändigheten av att överenskomma med Polen om militär hjälp vid ett uppror mot sovjetmakten i Ukraina. Genom dessa förhandlingar med Polen kom en överenskommelse till stånd, och polska generalstaben förstärkte vapensändningarna och sändandet av skadegörare och Petljuraemissarier till Ukraina.”

”I slutet av 1932 upptog jag, på grund av min nationalistiska verksamhet, brottsliga förbindelser med herr N. Jag hade sammankomster med honom i mitt ämbetsrum, där herr N. brukade infinna sig för att samtala om angelägenheter, som rörde en tysk koncession.”

”Under andra hälften av 1933 sade herr N. direkt till mig, att tyska fascisterna i ukrainska frågan önskade samarbeta med de ukrainska nationalisterna. Jag gick med på samarbetet, och under loppet av åren 1933/34 hade jag flera sammankomster med herr N., och före hans avresa från Sovjetunionen satte han mig i förbindelse med herr N., med vilken jag i fortsättningen upprätthöll mina förrådiska förbindelser.”

En annan deltagare i den sovjetfientliga sammansvärjningen, en av ledarna för den nationalistiska organisationen i Usbekistan, den anklagade *Ikramov*, förklarade bl. a.:

”För oss framstod det som allt nödvändigare att närma oss en av de europeiska staterna, som skulle gett oss omedelbar hjälp vid ögonblicket för den väpnade kampen mot sovjetmakten.”

”... några medlemmar av den kontrarevolutionära organisationen ansåg att England var det land, som kunde ge oss bästa hjälpen, när det är ett starkt land och med tillräckligt kraft kunde understödja oss vid ögonblicket för den omedelbara väpnade kampen.”

Den anklagade *Sjarangovitsj* – agent för polska spioneretjänsten och en av ledarna för de vitryska nationalfascisternas sovjetfientliga organisation, förklarade:

”Vid denna tidpunkt (1933) var alla meningsmotsättningarna mellan högergruppen, trotskisterna och nationalfascisterna utplånade. Allesammans satte vi oss som mål – att bekämpa sovjetmakten med alla till buds stående medel, däribland också terror, skadegörelser och defaistisk verksamhet.”

”Trots att de anvisningar, som vi erhöll, ibland kom från högerns och trotskisternas centrum i Moskva, och ibland från Warszawa – från vissa polska kretsar – fanns det i fråga om innehållet ingen skillnad på dem, utan de stämde överens och blev utförda av oss ...

Den anklagade *Rykov* bekräftar till alla delar förekomsten av förrådiska förbindelser med det fascistiska Polen, i det han tillstått följande:

”Deltagarna i högergruppen upprätthöll i enlighet med högercentrums och mina personliga anvisningar förbindelserna med det fascistiska Polen, speciellt med de polska spionerorganen, i avsikt att förverkliga våra sammansvärjnings- och förräderiplaner.”

”Den gemensamma formel, om vilken vi den gången enades, gick ut på, att vi vid förhandlingarna med Polen skulle gå med på Vitrysslands avskiljande från Sovjetunionen samt att det skulle bildas” ett ”oberoende” Vitryssland under polskt beskydd,”

En del av högerblocket stod i omedelbar förbindelse med de utländska staternas spioneriväsen, och de räknade enbart med denna hjälp i sin kamp mot sovjetmakten. Andra återigen upprätthöll dessa förbindelser genom sina medhjälpare. Den anklagade Bucharin var informerad om L. Trotskij's förhandlingar med de tyska fascisterna och förberedde på samma sätt som L. Trotskij Sovjetunionens nederlag och avskiljandet av Ukraina, Vitryssland, kustområdet i Fjärran Östern, Georgien, Armenien, Aserbejdjan och de mellanasiatiska republikerna. Hela den brottsliga verksamhet, som utförts av den sovjetfientliga högergruppen, vilken tillhörde ”Högerns och trotskisternas block”, bevisar, att högergruppen i samma utsträckning som de övriga deltagarna i denna sammansvärjning, var en de utländska generalstabernas agentur. Detta erkände även helt och hållet den anklagade *Bucharin*, som förklarade följande:

”Vid den tidpunkt, då Trotskij förde förhandlingar med de tyska fascisterna och lovade att avträda sovjetområden till dem, hade vi inom högern redan bildat ett block med trotskisterna. Radek meddelade mig, att Trotskij betraktade Sovjetunionens nederlag i ett krig med Tyskland och Japan såsom den största chansen för oss att gripa makten. Han föreslog därför, att vi efter detta nederlag skulle avstå Ukraina till Tyskland och Fjärran Östern till Japan. Radek meddelade mig härom 1934.”

Den anklagade *Chodsjajev* har i samband härmed förklarat:

”Bucharin påvisade, att Usbekistan och Turkmenistan måste skiljas från Sovjetunionen och ställas under Japans och Tysklands beskydd, men att det därvidlag inte skulle kunna lyckas oss att förbigå England, utan man måste även knyta an till engelsmännen. Frågan om Englands beskydd betraktades som det mest reella, och därför riktades även huvuduppmärksamheten på England.”

Den anklagade *Rykov* har förklarat:

”Vad det gäller vår defaistiska ståndpunkt delades denna fullkomligt även av Bucharin, och han uttalade sig för denna ståndpunkt ännu skarpare än vi. Det var just han som föreslog och formulerade tanken om att i händelse av ett krig öppna fronten för tyskarna.”

”Liksom även andra medlemmar av högerns centrum var jag informerad om att våra kontra-revolutionära representanter inlett förrådiska underhandlingar med de tyska fascisterna, vars stöd vi eftersträvade. Naturligtvis knöt vi till denna hjälp även nödvändigheten att inrymma de tyska fascisternas gentjänster, vilket vi också gick med på.”

På direkt anvisning av det utländska fascistiska spionaget organiserade de sovjetfientliga sammansvurna i en del republiker, områden och kretsar inom Sovjetunionen ett vitt förgrenat nät av skadegörargrupper, vilka omfattade en rad fabriker inom industrin, transportväsendet, jordbruket och varufördelningsapparaten. Efter avslutandet av överenskommelsen med de fascistiska regeringarna om förrådiskt öppnande av sovjetfronterna för dessa fascistiska staters arméer under ett krig arbetade deltagarna i högerns och trotskisternas sammansvärjning på att undergräva Röda arméns materiella – tekniska basis – rustningsindustrin. De sammansvurna räknade med att under ett krig spränga i luften och förstöra det socialistiska

fosterlandets utslagsgivande rustningsfabriker. De förberedde även katastrofer vid militära järnvägstransporter, vilka skulle ha krävt massor av människoliv. De satte sig som uppgift att lamslå hela landets ekonomiska liv, arméns förplägnad och dess tillförsel av krigsmaterial. En rad dylika sabotage- och skadegörelsehandlingar har redan utförts av de sammansvurna inom vissa delar av folkhushållningsorganen. Det utländska spionagets köpta verktyg, folkfienden Trotskij, krävde i en rad av sina brev och personliga anvisningar till ledande medlemmar av den sovjetfientliga sammansvärjningen i Sovjetunionen, att skadegörelse- och sabotageverksamheten inom Sovjetunionen skulle förstärkas. Den anklagade *Krestinskij* har förklarat, att Trotskij år 1935 i Meran personligen sade till honom, att det

”skulle vara mycket lättare för honom, Trotskij, att föra förhandlingar med tyskarna, om han kunde säga till dem, att faktiskt ett allvarligt arbete var igång för genomförande av sabotage- och skadegörelsehandlingar för att förbereda terror.”

En rad av de inom det sovjetryska området i Fjärran Östern utförda sabotagehandlingarna har förberetts och utförts av deltagarna i den sovjetfientliga sammansvärjningen på direkt anvisning av japanska spionerorgan och folkfienden Trotskij. Sålunda organiserades på anvisning av den japanska spionagetjänsten den järnvägskatastrof som drabbade det med armématerial lastade godståget vid stationen Volotsjajevka och den katastrof, som drabbade tåg nr 501 på linjen Chor-Dormidotovka, varvid 21 personer dödades och 45 skadades. På japanernas anvisningar utfördes även sabotagehandlingar i kolgruvorna nr 10 och 20 i Sutsjan.

Om dylika direktiv, som utgått från Trotskij, har den anklagade *Rosengolz* vid förundersökningen förklarat:

”Utöver de anvisningar, som jag erhöll genom Krestinskij och Sedov, och enligt vilka det skulle genomföras skadegörelsearbete inom folkkommisariatet för utrikeshandeln i syfte att direkt hjälpa Tyskland och Japan, bestämdes karaktären av min verksamhet även genom anvisningar från vissa ambassadörer i Sovjetunionen, herr N. och herr N. Förbindelserna med dessa ambassadörer spelade härvidlag en stor roll, enär jag i mitt arbete måste låta leda mig av deras konkreta anvisningar. Efter att ha hört mig för hos Tchatjevskij och Rykov underrättade jag den förre genom Krestinskij och den senare personligen om Trotskij's direktiv om skadegörelsearbetet och båda godkände mitt verkställande av dessa uppdrag. Skadegörelsearbetet inom utrikeshandeln utvecklade sig i följande tre riktningar: 1) Ekonomisk hjälp till Tyskland och Japan på Sovjetunionens bekostnad; 2) Sovjetunionen tillfogades ekonomiska förluster och skador; 3) Politisk skadegörelse mot Sovjetunionen.”

Den anklagade *Sjarangovitsj* har härom tillstått:

”För det praktiska förverkligandet av våra planer skapades ett nät av grupper för skadegörelse och sabotage . . . Vi var allesammans, från organisationens ledare till de enkla medlemmarna, nationalister och vi arbetade mot Sovjetmakten för att från Sovjetunionen skilja Vitryssland. Vi använde oss härvidlag av alla upptänkliga medel . . .”

Den anklagade *Tjernov*, som under flera år varit tyska spionagetjänstens hemliga agent i Sovjetunionen, utnyttjade aktivt sin höga ämbetsställning i Sovjetunionen till att på anvisning av tyska spionaget organisera en rad skadegörelse och sabotagehandlingar inom jordbruket.

På anvisning av ”Högerns och trotskisternas block” utvecklade den anklagade *Sjarangovitsj* omfattande skadegörelseverksamhet inom jordbruket och industrin i Vitryssland.

Den tyske spionen, den anklagade *Tjernov*, har erkänt följande om sina brottsliga förbindelser med den tyske, spionen Scheffer, (som var Berliner Tageblatts korrespondent i Moskva), och om sitt skadegörelsearbete inom jordbruket:

”Då jag överfördes till arbete i kommittén för anskaffning och lagring överlämnade Scheffer en order till mig från tyskarna, att utföra skadegörelseverksamhet inom denna kommitté, speciellt ifråga om mobiliseringsförråden. Spioneritjänstens anvisningar om denna verksamhet stämde överens med de anvisningar, jag erhöll från Rykov som medlem av högerorganisationen. Med desto större beredvillighet verkställde jag därför anvisningarna.”

Den anklagade *Tjernov* har i samma sak tillstått:

”1934 erhöj jag vid en sammankomst med Rykov i dennes sommarhem i uppdrag att förstärka skadegörelsearbetet inom jordbruket. Detta uppdrag verkställde jag, och jag genomförde skadegörelse- och sabotageverksamheten aktivt och noggrant.”

Under rannsakingen av de anklagade avslöjades även omfattande skadegörelse inom jordbruket i Usbekistan, där nationalistiska organisationer härjade. Dessa organisationer hade genom sina ledare – de anklagade Ikramov och Chodsjajev – bildat ett block med den sovjetfientliga sammansvärjningens centrum. En av ledarna för denna nationalistiska organisation, den anklagade Faisulla *Chodsjajev* har erkänt:

”Vi inskränkte oss icke enbart till förberedelse av en kader för den väpnade kampen mot sovjetmakten, utan vi arbetade redan nu aktivt på att undergräva Sovjetunionens makt.”

Den anklagade *Ikramov* har förklarat, att ”Högerns och trotskisternas block” ställt honom följande uppgifter:

”a) Att arbeta för förberedande av ett väpnat uppror i Usbekistan. Detta uppror skulle utbryta vid tidpunkten för interventionen;

b) att energiskt bedriva skadegörelse- och sabotagearbete inom alla folkhushållningsorgan, för att genom följderna av detta arbete framkalla missnöje med sovjetmakten bland de arbetande, och därigenom skapa gynnsam jordmån för organiseringen av det väpnade upproret vid den lägliga tidpunkten . . .” Dessutom skulle i enlighet med vår plan sabotaget och skadegörelsen förhindra ett stärkande av Sovjetunionens försvarsberedskap.”

Den anklagade *Grinko* utförde skadegörelse inom finansväsendet, och han har om sin verksamhet uttalat följande:

”Huvudsyftet med sabotagearbetet inom folkkommissariatet för finanserna var, att försvaga sovjetrubeln, att undergräva Sovjetunionens finansiella ställning, att åstadkomma förvirring inom landets ekonomiska liv och att skapa missnöje bland de arbetande mot sovjetmaktens finanspolitik, liksom också missnöje mot skatterna och den dåliga skötseln av sparkassorna samt förseningen av löneutbetalningarna. Detta skulle leda till organiserat missnöje bland massorna mot sovjetmakten och underlätta konspiratörernas värvning av anhängare samt underlätta deras upprorsverksamhet.”

Den anklagade *Selinskij* har berättat, att den av honom inom det kooperativa centralförbundet och de kooperativa föreningarna organiserade skadegöraregruppen saboterat planerna och åstadkommit oreda vid fördelningen av sådana livsmedel som socker, smör, ägg, tobak och liknande varor, samt att man försenade varuleveranserna till byarna. Med alla till buds stående medel åstadkom man förvirring i statistiken och bokföringen, vilket ledde till förskingringar och slöseri med statens medel, samtidigt som man även uppmuntrade och bedrog konsumenterna. Den anklagade *Selinskij* har om denna verksamhet förklarat:

”Detta läge gjorde att tjuvarna blev ostraffade, medan den ärlige arbetaren inte kunde klara ut räkenskaperna, utan oundvikligen råkade i klorna på försnillarna.”

Även den anklagade *Rosengolz* bedrev förräderi och skadegörelseverksamhet i betydande omfattning: *Rosengolz* har bl. a. förklarat:

”Då Trotskij hade träffat överenskommelse med Tyskland och Japan, varom jag var informerad (såväl genom resultatet av sammankomsten med Sedov 1933 som även genom överenskommelsen med honom vid sammankomsten 1934), och då jag dessutom erhållit motsvarande anvisningar från Trotskij, tjänade även min verksamhet inom utrikeshandeln samma syfte.”

Samtidigt ställde konspiratörerna sig som uppgift, att på order av den fascistiska spionagetjänsten organisera en bandit- och upprorsrörelse inom Sovjetunionen, varvid man räknade med att dessa sovjetfientliga bandit- och upprorsgrupper skulle genomföra en aktion i ryggen på Röda armén vid krigsutbrott eller intervention. Den anklagade *Rykov* har i detta sammanhang tillstått:

”Vi slog in på den våldsamma omstörtningens väg och försökte störta kommunistiska partiets ledning och sovjetmakten genom att organisera kulakuppror.”

Organiserandet av dessa väpnade kulakuppror i ryggen på Röda armén stod i överensstämmelse med de fascistiska staternas planer och beräkningar för dessa staters förberedda överfall på Sovjetunionen. Konspiratörerna inom höger- och trotskistblocket förberedde sina aktioner på anvisning av de fascistiska staternas generalstab.

Den anklagade *Chodsjajev* har i detta sammanhang erkänt:

”Huvuduppgiften i vår organisations praktiska verksamhet var förberedande av en aktiv sovjetfientlig kader och dess uppfostran för kampen mot Sovjetunionen. Vi inpräntade hos medlemmarna av organisationen, att kampen mot sovjetmakten skulle komma att anta skarpa former och även medföra väpnade sammanstötningar. Därför lade vi stor vikt vid förberedandet av aktiva kampgrupper bland medlemmarna av vår organisation.”

Organisatörerna av denna bandit- och upprorskader stödde sig endast på resterna av gamla kontrarevolutionära element och räknade dessutom med att kunna fylla sina upprorsreserver med resterna av de mellanasiatiska bastmatsjbanditema och vitgardisterna samt genom kriminella förbrytare och internerade fångar. Den anklagade *Ikramov* yttrade i detta sammanhang:

”Vi upprätthöll erforderliga kadrer, vilka på en senare tidpunkt skulle ha använts för den väpnade kampen mot sovjetmakten. Dessa kadrer utgjordes i första hand av överblivna rester av kulaker, präster och f. d. bastmatsjbanditer. De organisationsmedlemmar som var sysselsatta med ledande arbete i råjongerna, erhöll i uppdrag, att övervaka dessa kadrer. Dessutom förmodade vi att de bastmatsjbanditer, som på sin tid flytt till utlandet, vid upproret skulle överskrida gränsen och tränga in på sovjetterritoriet.”

För att i möjligaste mån utvidga upprorsrörelsens basis upptog sammansvärjningens ledare även förbindelser med socialrevolutionärernas organisation, vilken bedrev illegal verksamhet. Härom har *Bucharin* yttrat:

”Upprättandet av förbindelser med socialrevolutionärerna går tillbaka till den tidpunkt, då högergruppen satte sitt hopp till kulakupproren. I samband med att högergruppen skred till organisering av dessa uppror blev det nödvändigt att söka förbindelse med socialrevolutionärerna, vilka hade försänkningar bland byarnas kulakskikt. Personligen upptog jag genom *Semjonov* förbindelse med socialrevolutionärernas illegala centralkommitté i Sovjetunionen och genom *Tsjelenov* med deras utländska centralkommitté i Paris.”

Mord på sovjetstatens ledande personligheter – Kirov, Mensjinskij, Kujbysjev, Gorkij. – Sammansvärjningen mot Lenin 1918.

När konspiratörerna i ”högerens och trotskisternas block” icke längre kunde hoppas på ett störtande av sovjetregimen genom spionageverksamhet, skadegörelser, sabotage och kulakuppror övergick de i sitt hat och raseri mot Sovjetunionen till att förbereda och utföra terroristiska handlingar mot partiets och regeringens ledare. Av undersökningen framgår att ”högerens och trotskisternas block” på grundval av en direkt överenskommelse med japanska och tyska spionagetjänsten och på uppdrag av folkfienden *Trotskij* har utfört en rad terrordåd mot sovjetlandets bästa män. Blockets övergång till dylika terrordåd motiverades av den anklagade *Rykov* på följande sätt:

”På grund av den kontrarevolutionära högergruppens illegala och konspirativa karaktär, och då den inte hade någon som helst massbasis för sitt kontrarevolutionära arbete och då det ej heller fanns någon utsikt till att komma till makten genom någon annan väg – ansåg blockets centrum att terrorn och en ”palatsrevolution” skulle ge oss ett perspektiv.”

Den anklagade *Bucharin* har i detta sammanhang förklarat:

”Vid ett sammanträffande med *Pjatakov* 1932 erfor jag av honom att han träffat *Sedov* och genom denne erhållit direkta anvisningar från *Trotskij* att övergå till terror mot kommunistiska partiets ledning och sovjetmakten. Jag måste erkänna, att vi i själva verket den gången träffade en överenskommelse med terrorister, och att vi vid samtalet med *Pjatakov* kom överens att samordna våra och *Trotskij*s handlingar, vilka gick ut på att med våld störta partiledningen och sovjetmakten.”

Den anklagade *Ivanov* har i detta sammanhang förklarat:

”Beträffande terrorn förklarade Bucharin, att det som han uttryckte sig, för vårt maktövertagande var mycket viktigt att partiets och sovjetmaktens ledare ”likviderades” och att detta skulle bidra till Sovjetunionens nederlag under kriget.”

Den anklagade *Rykov* tillstod följande:

”Vi slog in på terrorns väg, såsom en metod i vår kamp mot sovjetmakten. Denna vår ståndpunkt kom till uttryck i vår och särskilt i min konkreta verksamhet för att förbereda terroristiska anslag mot politiska byråns medlemmar, kommunistiska partiets och regeringens ledare, i första hand mot Stalin, Molotov, Kaganovitsj och Vorosjilov. Redan 1934 gav jag den av mig organiserade gruppen kring Artemenko i uppdrag att utspionera parti- och regeringsledarnas bilar.”

Den anklagade *Bucharin* har förklarat:

”Jag vill bekänna sanningen och förklarar, att jag rapporterade om detta förslag på centrums möte och att vi beslöt, att ge Semjonov i uppdrag att organisera terrorgrupper.”

Genom undersökningen har konstaterats, att även mordet på Kirov utfördes på order av höger-trotskyisternas block. En av medbrottslingarna i detta gemena mord var den anklagade *Jagoda*, som förklarar följande:

”Att mordet på Kirov beslutats av de sammansvurnas centrum erfor jag i förväg av Jenukidse. Denne uppmanade mig att inte lägga några hinder i vägen för organiserandet av detta terrordåd och jag gick med härfpå. I detta syfte lät jag från Leningrad tillkalla Saporosjev, vilken fick anvisning av mig, att inte lägga några hinder i vägen för förberedelserna till mordet på Kirov.”

Dessa Jagodas yttrande har under rannsakingen bekräftats av Saporosjev och Jenukidse.* Rannsakingen har även avslöjat, att Gorkij, Mensjinskij och Kuibysjev fallit offer för terrordåd, som utförts på order av det ”förenade centrum” och ”höger och trotskisternas block”.

Anklagade *Jagoda* yttrade:

”Höger och trotskisternas förenade centrum försökte länge bearbeta Gorkij och slita honom lös från Stalin, som han stod nära. Kamenev, Tomskij och en rad andra sattes för detta ändamål i kontakt med Gorkij. Detta medförde emellertid inte några påtagliga resultat. Gorkij förblev precis som förut trogen Stalin och var en entusiastisk anhängare till och förfäktare av Stalins linje. När frågan om störtandet av den stalinska ledningen och höger och trotskisternas gripande av makten på allvar rullades upp, kunde centrat inte underlåta att räkna med Gorkijs utomordentliga inflytande i landet och hans auktoritet i utlandet. Får Gorkij leva, så kommer han att höja sin stämma till protest mot oss. Det kunde vi inte tåla. Därför måste det förenade centrum, när det hade övertygat sig om, att det inte var möjligt att skilja Gorkij från Stalin, fatta det beslutet att avlägsna Gorkij.”

Den anklagade Jagodas yttranden bekräftas också i full utsträckning av den anklagade *Rykov*, som yttrade:

”Det är mig bekant, att Trotskij genom sina representanter i förbindelsecentrat med alla medel underblåste hätska stämningar mot Gorkij. Det förklaras naturligtvis därigenom, att Trotskij väl kände till, att Gorkij ansåg honom för bedragare och äventyrare. Å andra sidan var det allmänt bekant, att Gorkij stod Stalin nära, och den omständigheten, att han var en obrottslig politisk anhängare till Stalin, framkallade vår organisations hätskhet mot Gorkij.”

”1935 hade jag ett samtal med Jenukidse, som direkt förklarade för mig, att blockets trotskistisk-sinovjevistiska del längtade efter att göra slut på Gorkijs politiska aktivitet och för att uppnå detta inte skulle sky några medel. Genom detta samtal blev det klart för mig, att det också kunde vara tal om teoretiska metoder för att skaffa Gorkij ur vägen.”

Detta bekräftade också den anklagade *Bucharin*, som yttrade, att Tomskij** i början av 1935 meddelade:

”Den trotskistiska delen av blockets förenade centrum framlade förslaget att organisera en fientlig handling mot Gorkij som anhängare av stalinsk politik.”

* Abel S. Jenukidse (1877-1937) uteslöts ur partiet 1935 och dömdes och avrättades i oktober 1937, dvs efter 2:a Moskvarättegången, men före den 3:e.

** Michail Pavlovitj Tomskij (1880-1936) gjorde självmord strax innan han skulle arresteras.

Den anklagade *Bessonov* fick personligen en sådan ”riktlinje” direkt av Trotskij under sitt sammanträffande med Trotskij i slutet av juli 1934. Enligt den anklagade *Bessonov* förklarade Trotskij vid detta sammanträffande:

”Det skulle vara ett oförlåtligt pryderi, om vi inte omedelbart konsekvent övergick till fysisk förintelse av Stalin och alla hans närmaste stridskamrater.”

”Gorkij står Stalin mycket nära. Han spelar en utomordentligt stor roll, då det gäller att vinna den demokratiska allmänna opinionens sympatier i världen och särskilt i Västeuropa för Sovjetunionen. Gorkij är i hög grad populär som Stalins bästa vän och förfäktare av partiets generallinje. Våra tidigare anhängare från intellektuella kretsar vänder sig under Gorkijs inflytande i stor utsträckning från oss. Under dessa omständigheter drar jag den slutsatsen, att Gorkij måste röjas ur vägen. Överlämna detta uppdrag från mig i kategorisk form till Pjatakov: ‘Gorkij måste till varje pris fysiskt förintas’.”

På grund av denna anvisning från folkfienden Trotskij fattade ”högerens och trotskisternas block” det oerhörda beslutet att mörda Gorkij. ”Jag fick i uppdrag att verkställa detta beslut” – sade den anklagade *Jagoda*. Till direkta exekutorer av denna gemena plan utsåg *Jagoda* de i det föreliggande brottmålet anklagade: doktor Levin, Gorkijs f. d. husläkare, professor Pletnev, Gorkijs sekreterare Krjutjkov och sin egen sekreterare Bulanov.

Den anklagade *Bulanov* yttrade:

”Personligen var jag vittne till, hur *Jagoda* upprepade gånger kallade Krjutjkov till sig och den sistnämnde rekommenderade att Gorkij skulle ådragas en förkylning och på ett eller annat sätt fås att insjukna. *Jagoda* betonade, att Gorkijs lungor var i ett sådant tillstånd, att varje förkylning skulle påskynda hans chans att dö. Allt det övriga skall nog Pletnev och Levin utföra, vilka har motsvarande uppdrag härom.”

Den anklagade *Pletnev*, som direkt deltagit i mordet på Gorkij och Kujbysjev; yttrade:

”*Jagoda* förklarade för mig, att jag måste vara honom behjälplig vid det fysiska förintandet av några av landets politiska ledare. Han uppmanade mig direkt att utnyttja min ställning som Kujbysjevs och Gorkijs läkare och påskynda deras död genom användning av felaktiga behandlingsmetoder. Jag försökte vägra, men till slut måste jag gå in på det. Härpå meddelade mig *Jagoda*, att doktor Levin skulle vara min sammansvurne medhjälpare och beträffande Gorkij dessutom Gorkijs sekreterare – Krjutjkov. Efter det jag antagit detta *Jagodas* fruktansvärda uppdrag utarbetade jag tillsammans med dr Levin en plan till mordet på Gorkij och Kujbysjev.”

Detta bekräftade också dr *Levin*, som yttrade:

”Jag erkänner mig skyldig till, att jag genom medvetet felaktig behandling och genom användning av viss för sjukdomen ej lämplig medicin tillsammans med mina medskyldiga och enligt överenskommelse med *Jagoda* förorsakat Maxim Gorkijs och Kujbysjevs för tidiga död.”

Som man konstaterade genom undersökningen, deltog också Kujbysjevs sekreterare, den anklagade *Maximov*, aktivt i organiseringen av mordet på Kujbysjev. Han yttrade följande:

”För denna förbrytelse beslutade jag mig som med lem av högerens kontrarevolutionära organisation, i vilken jag gått in redan 1928. Även *Jagoda* visste om, att jag tillhörde den kontrarevolutionära organisationen och var närvarande vid ett av mina samtal med Jenukidse, när vi utarbetade planen till undanröjande av Kujbysjev.”

På direkt anvisning av *Jagoda* mördade de anklagade, dr Levin och dr Kasakov också GPU:s ordförande Mensjinskij. Den anklagade *Kasakov* yttrade:

”*Jagoda* gav mig följande anvisning: jag skulle tillsammans med dr Levin utarbeta en sådan metod för behandling av Mensjinskij, att den garanterade påskyndandet av hans död och fortast möjligt gjorde slut på hans liv. Efter detta samtal med *Jagoda* utarbetade jag gemensamt med dr Levin en sådan metod till behandling av Mensjinskij, att den faktiskt gjorde slut på hans sista krafter och på kortaste tid resulterade i döden. Jag och Levin har följaktligen faktiskt mördat Mensjinskij. Jag gav dr Levin en av mig sammansatt lysatblandning, som i förening med alkaloider ledde till det av oss önskade resultatet, d. v. s. till det faktiska mordet på Mensjinskij.”

Det bekräftade också till fullo de anklagade Levin och Bulanov.

Den anklagade Levin bekräftade, att han, efter, det han fått anvisningen av den anklagade Jagoda att påskynda Mensjinskijs död, beslutade att taga med doktor Kasakov vid utförandet av denna förbrytelse. Den anklagade Levin yttrade:

”Jag sade, att Kasakov skulle kunna göra detta bäst, då han behandlar med preparat, som han själv utan kontroll framställer i sitt laboratorium. Vad han sprutar in – vet blott han ensam. Efter föregående förberedda samtal med Kasakov överlämnade jag till honom de av Jagoda erhållna direktiven. I början var han mycket vankelmodig av fruktan för att förbrytelsen skulle avslöjas, men senare gick han in därpå. Jag frågade inte, vad han använde, så mycket mer som han vanligen hemlighåller sina preparat. Jag visste emellertid, att han hade stora möjligheter i detta avseende. Mensjinskijs död inträffade plötsligt under sömnen, om jag inte misstager mig kvällen före Maxim Pesjkovs (A. M. Gorkijs son) död av hjärtförflamning. Jag tvivlar inte på, att detta är ett verk av Kasakov.”

Den anklagade Bulanov yttrade:

”Jagoda hade redan länge haft för avsikt att fysiskt förinta Mensjinskij. I min närvaro uttalade han upprepade gånger missnöje över, att Mensjinskij ännu var i livet och innehade posten som GPU:s ledare. Senare sade han rent ut, att man måste röja Mensjinskij ur vägen. Det var svårt att organisera detta genom dr Levin, ty Mensjenskij tyckte inte bra om Levin och ville inte låta sig behandlas av honom. Då föreslog jag Jagoda att ”förordna” någon annan läkare för Mensjinskij. Detta skedde också. Med hjälp av dr Levin förordnades för Mensjinskij dr Kasakov, som slutförde verket, d. v. s. helt enkelt påskyndade Mensjinskijs död genom medvetet felaktig behandling.”

Utom Kujbysjev och Gorkij dödade de anklagade, Levin och Krjutjkov 1934 på direkt uppdrag av den anklagade Jagoda på liknande sätt Gorkijs son – Pesjkov. Den anklagade *Krjutjkov* yttrade:

”Av Jagoda fick jag anvisning på att med våld undanröja Maxim Pesjkov och därefter också Maxim Gorkij.”

”Förutom mig drog Jagoda in också läkarna Levin och Vinogradov och professor Pletnev till meddelaktighet i denna förbrytelse.”

Den anklagade *Jagoda* bekräftade, att Pesjkov mördades på uppdrag av honom och yttrade:

”I maj 1934 insjuknade Maxim Pesjkov (Gorkijs son) under Krjutjkovs medverkan i lunginflammation, och läkarna Levin, Vinogradov och Pletnov kurerade honom till döds.”

Den anklagade Jagoda tillgrep efter sin avsättning från posten som folkkommissarie för Sovjetunionens inre angelägenheter också åtgärder till mord på folkkommissarien för Sovjetunionens inre angelägenheter, Jesjov. Den anklagade Jagoda yttrade:

”Avlägsnandet av mig från verksamheten i folkkommissariatet för inre angelägenheter och Jesjovs tillträde av ämbetet i mitt ställe betydde fullständigt sammanbrott för vår sammansvärjning, då det inte skulle vara möjligt att hämma krossandet av den sovjetfientliga organisationens kader. Jesjov kommer att dra fram alltsammans i dagsljuset – det gäller alltså att befria sig från Jesjov. Det var det enda beslut, som jag kom till och, som jag målmedvetet började förbereda.”

Denna sin plan sökte Jagoda utföra genom sina sammansvurna medhjälpare, bland vilka den anklagade Bulanov spelade den viktigaste rollen. Som de anklagade Jagoda och Bulanov bekände, skulle mordet på Jesjov utföras genom förgiftning med ett särskilt för detta ändamål framställt gift.*

Den anklagade *Bulanov* yttrade:

”När Jagoda avsattes från folkkommissariatet för inre angelägenheter, gav han mig och sin personlige förtroendeman Savolainen direkt i uppdrag att förgifta Jesjov.”

---

* Den påstådda mordkomplotten mot NKVD-chefen Jesjov [Jejzov] ges stort utrymme i rättegången – den tas t ex även upp i förhören med Grinko, Bulanov och Jagoda, samt i Vysjinskijs sluttal. Sedan Jejzov själv i april 1939 arresterats, anklagad för spioneri, högförräderi, planer på att mörda Stalin och för att vara homosexuell, försvann alla hänvisningar till mordkomplotthistorien från alla publikationer i Sovjet, även ur de Vysjinskij-tal som nytrycktes. Jejzov avrättades i februari 1940. Se t ex R Medvedev, *Let History Judge*, 1971, s. 180-81.

Efter utförlig beskrivning av den metod genom vilken den anklagade Jagoda försökte utföra mordet på Jesjov, yttrade den anklagade Bulanov, att han – Bulanov själv – blandade ihop gifter, som var avsedda till förgiftning av Jesjov.

Den anklagade *Jagoda* erkände vid förhöret inför Sovjetunionens allmänna åklagarmakt helt och fullt denna förbrytelse, i det han yttrade:

”Ja, jag måste bekänna, att jag förberedde denna förbrytelse. Jag förberedde mordet på Jesjov, då han var en man, som var farlig för den kontrarevolutionära sammansvärjningen och kunde upptäcka vår kontrarevolutionära organisation.”

Undersökningen anser det till följd härav som säkert bevisat, att de i dessa saker till kriminellt ansvar ställda ledande deltagarna i det högertrotskistiska blocket utfört terrorhandlingar mot Kirov, Mensjinskij, Kujbysjev, Gorkij, Pesjkov och förberett en rad andra terrorhandlingar, som det inte lyckats dem att utföra. Mördandet av sovjetfunktionärer fullbordade den ring av de svåraste statsförbrytelser, med vilkas hjälp bandet av avskyvärda avfallingar, den tsaristiska ochranans provokatörer, utländska spionageagenturers legodringar, som sålde vårt land och vår frihet till de utländska kapitalisterna, strävade efter att förverkliga den fascistiska planen till störtande av sovjetstatsordningen och återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen.

Genom undersökningen konstaterades, att redan 1918, omedelbart efter oktoberrevolutionen, i perioden, då freden i Brest-Litovsk ingicks, Bucharin och hans grupp av s. k. ”vänster”-kommunister och Trotskij jämte sin grupp gemensamt med ”vänster”-socialrevolutionärer organiserade en sammansvärjning mot Lenin i egenskap av ledare för sovjetregeringen. Bucharin och andra sammansvurna syftade till, vilket framgår av undersökningsmaterialet, att bryta freden i Brest-Litovsk, störta sovjetregeringen, häkta och mörda Lenin, Stalin och Sverdlov och bilda en ny regering av Bucharinanhängare, vilka då för tiden kallade sig ”vänster”-kommunister för att dölja sig, av trotskister och ”vänster”-socialrevolutionärer.

F. d. medlemmen av partiets centralkommitté, ”vänster”-socialrevolutionären *Karelin* avlade följande bekännelse:

”En slutgiltig överenskommelse med ’vänster’-kommunisterna i kampen mot sovjetregeringen med Lenin, Stalin och Sverdlov i spetsen uppnådde vi efter Kommunistiska partiets 7:de kongress. Förhandlingarna med ’vänster’-kommunisterna fördes av Kamkov, Prosjjan och mig på uppdrag av ’vänster’-socialrevolutionärernas centralkommitté.”

”Bucharins förslag hade följande lydelse: att inte nöja sig med att häkta regeringen utan fysiskt förinta sovjetmaktens ledare och i första hand Lenin och Stalin.”

En av de f. d. ledarna för partiets centralkommitté, ”vänster”-socialrevolutionären – Kamkov – yttrade:

”Personligen hade jag ett samtal med Bucharin, som sade ungefär följande till mig: ‘Kampen hos oss i partiet mot Lenins ståndpunkt i frågan om freden i Brest-Litovsk antar skarpa former. I våra led diskuteras frågan om att skapa en ny regering av ’vänster’-socialrevolutionärer och ’vänster’-kommunister. Bucharin nämnde härvid Pjatakov som eventuell kandidat för posten som den nya regeringens ledare och förklarade, att regeringsskiftet planerades genom att häkta den gamla regeringens medlemmar med Lenin i spetsen. Vidare förhandlingar med Bucharin fördes av Karelin och Prosjjan.

I slutet av mars kom en slutgiltig överenskommelse till stånd mellan ’vänster’-kommunister och ’vänster’-socialrevolutionärer, enligt vilken:

1. ’Vänster’-kommunisterna lämnar ’vänster’-socialrevolutionärerna organisatorisk hjälp i kampen mot bolsjevikerna och sovjetregeringen;
2. genom gemensam aktion av ’vänster’-socialrevolutionärer och ’vänster’-kommunister skulle Lenins regering störtas och en ny regering bildas av ’vänster’-kommunister och ’vänster’-socialrevolutionärer. Om ’vänster’-socialrevolutionärernas förberedelser för mordet på Mirbach och julirevolten var ’vänster’-kommunisterna fullständigt orienterade.”

De som vittnen hörda f. d. ledarna och aktiva deltagarna i ”vänster”-kommunisternas grupp, Jakovleva, Ossinskij och Mantsev bekräftade till fullo, att det fanns en sammansvärjning 1918, som på initiativ av den anklagade Bucharin var organiserad av blocket mellan ”vänster”-kommunister och ”vänster”-socialrevolutionärer mot Lenin som ledare för sovjetregeringen. Sålunda yttrade *Jakovleva*:

”Bucharin utvecklade den tankegången för mig, att den politiska kampen skulle taga allt skarpare former och att det inte skulle tjäna någonting till med blotta politiska formuleringar av misstroendet mot Kommunistiska partiets centralkommitté Bucharin förklarade, att det oundvikligen måste komma till ett ledningsskifte och att i detta sammanhang stod frågan om att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov och t. o. m. fysiskt förinta dem.”

Ossinskij yttrade härom:

”Det grundläggande samtalet om våra åtgärder till störtande av Lenins regering hade jag med Bucharin . . . Ungefär i maj 1918 (eller slutet av april) hade jag ett samtal med Bucharin, under vars förlopp jag frågade, i vilken grad mina informationer om hans avsikt att häkta Lenins regering överensstämde med sanningen. Bucharin bestred inte denna sin avsikt. Om ’vänster’-kommunisternas block med ’vänster’-socialrevolutionärerna fick jag veta av Jakovleva och senare av Bucharin. Av dem fick jag likaså veta, att Bucharin i mars eller april 1918 uppträdde i byrån (Moskvas distriktsbyrå) med förslaget att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov. Härvid framhöll Bucharin, att han lutade åt den uppfattningen, att efter regeringens häktning måste Lenin, Stalin och Sverdlov fysiskt förintas.”

Liknande bekännelser avlade *Mantsev* vid förhöret inför Sovjetunionens allmänna åklagarmakt den 20 februari i år:

”Jag bekräftar, att ett block var beslutat mellan ’vänster’-kommunisterna och ’vänster’-socialrevolutionärerna. Jag bekräftar, att Bucharin ungefär i mars eller april på ett trängre byråsammanträde höll ett föredrag, i vilket han gjorde en rad lögnaktiga påståenden om sovjetregeringen och föreslog att organisera störtandet av sovjetmakten och häktning av Lenin, Stalin och Sverdlov i och för deras fysiska förintelse.”

Om Trotskij's roll i sammansvärjningen mot Lenin 1918 yttrade den anklagade *Bucharin*:

”Vid denna tid uppkom åter tanken på omstörtningen och häktningen av Lenin, Stalin och Sverdlov och parti och sovjetledningens utslagsgivande personligheter, denna gång på Trotskij's initiativ, som tydligt hade fått vetskap om ’vänster’-socialrevolutionärernas förslag, som jag antar genom Pjatakov.”

Den vid undersökningen hörde *Jakovleva* yttrade:

”Trotskij var av den åsikten, att den politiska kampen skulle börja först, att den kunde taga de mest aggressiva former, att ’vänster’-kommunisterna skulle finna stöd hos ’vänster’-socialrevolutionärerna och andra partier mot Lenins ställning i fredsfrågan, att ett regeringsskifte och häktningen av den gamla regeringens ledare med Lenin och Stalin i spetsen måste förberedas. Trotskij var av den åsikten, att i en så spänd revolutionsperiod vid en fortsatt utveckling av kampen saken inte kunde inskränkas till endast häktning av ledarna, att av häktningen med logisk konsekvens följer frågan om deras fysiska förintelse.”

En av ledarna för ”vänster”-kommunisternas grupp *Mantsev* – yttrade vid förhöret under förundersökningen:

”Några dagar efter samtalet med Jakovleva inbjöd Trotskij mig. Jag hade den gången ett långt samtal med honom i hans våning, varvid Trotskij utförligt utvecklade tanken på nödvändigheten av att mörda Lenin och Stalin.”

Undersökningsmyndigheterna har f. n. till sitt förfogande oangripliga uppgifter om, att det den 30 augusti 1918 av den kvinnliga socialrevolutionära terroristen Kaplan förövade gemena attentatet mot Lenins liv var ett direkt resultat av verkställandet av ”vänster”-kommunisternas, med Bucharin i spetsen, och deras sammansvurnas – ”vänster”- och högersocialrevolutionärer – planer, och just på initiativ av den anklagade Bucharin.

Karelin yttrade:

”Jag måste också erkänna den svåraste förbrytelsen: ‘vänster’-socialrevolutionärernas och ‘vänster’-kommunisters deltagande i organiseringen av attentatet mot Lenin. I 20 år har detta faktum dolts för sovjetfolket. Det doldes, att vi gemensamt med högersocialrevolutionärer på Bucharins enträgna begäran försökte mörda Lenin. Processen mot högersocialrevolutionärerna har inte upptäckt de verkliga förhållandena med denna förbrytelse och inte avslöjat ‘vänster’-socialrevolutionärernas och ‘vänster’-kommunisternas roll härvid. Efter julirevolten fattade ‘vänster’-socialrevolutionärernas centralkommitté beslut om att övergå till terroristiska metoder i kampen mot sovjetregeringen. Man måste framhålla, att Prosjjan även efter revolten, hade sammanträffanden med Bucharin, som direkt ställde frågan för honom om Lenins fysiska förintelse. Närmare angivet, frågan om en terroristisk handling mot Lenin framkastades av Bucharin under andra hälften av juli 1918. Härom rapporterade Prosjjan för oss, ‘vänster’-socialrevolutionärernas centralkommittés medlemmar. Av sådan art var kraven. ‘Vänster’-kommunisterna spelade sin roll med avsikt att påskynda den terroristiska handlingen mot Lenin, förövad av höger-socialrevolutionärernas centralkommitté”

Detsamma bekräftar också *Ossinskij* vid förhöret med honom den 19 februari i år:

”I slutet av 1918 berättade mig Stukov, som tillsammans med Bucharin stod i förbund med socialrevolutionärerna, att det skott, som den kvinnliga högersocialrevolutionären Kaplan avfyrade, inte enbart lossades på anvisning av högersocialrevolutionärernas ledning utan också var resultatet av de åtgärder, som ‘vänster’-kommunisternas block med socialrevolutionärerna på sin tid planerade och gick ut på att fysiskt förinta Lenin, Stalin och Sverdlov.”

Vid den av Sovjetunionens allmänna åklagarmakt företagna konfrontationen av den anklagade Bucharin med vittnena *Ossinskij*, *Jakovleva*, *Mantsev*, *Karelin*, *Kamkov* bekräftade de sistnämnda till alla delar sina ovanstående bekännelser. Under pressen av dessa bekännelser erkände den anklagade *Bucharin* en hel rad brottsliga fakta och yttrade:

”Jag måste bekänna, att vi hade direkt kontakt med ‘vänster’-socialrevolutionärerna, vilken kontakt uppehölls på en plattform för våldsamt störtande av sovjetregeringen med Lenin, Stalin och Sverdlov i spetsen med åtföljande häktning av Lenin, Stalin och Sverdlov och bildandet av en ny regering av ‘vänster’-kommunisterna och ‘vänster’-socialrevolutionärer.”

Åklagarens yrkanden.

Undersökningen anser som bevisat:

1. att de i föreliggande brottmål anklagade under åren 1932/1933 på uppdrag av de mot Sovjetunionen fientliga utländska staternas spionagetjänst bildade en sammansvärjningsgrupp under namnet ”högers och trotskisternas block”, som satte som sitt mål att utföra spionage åt utländska stater, bedriva skadegörar-, diversions- och terrorverksamhet, undergräva Sovjetunionens militärmakt, provocera krigsöverfall från dessa stater på Sovjetunionen, åstadkomma sönderstyckning av Sovjetunionen och avskiljande av Ukraina, Vitryssland, republikerna i mellersta Asien, Georgien, Armenien, Aserbajdsjan och kustområdet i Fjärran Östern till förmån för nämnda utländska stater, slutligen omstörta den i Sovjetunionen bestående samhälls- och statsordningen och återupprätta kapitalismen och bourgeoisins makt i Sovjetunionen.
2. att ”högers och trotskisternas block” upptog förbindelser med några utländska stater för att av dem begära väpnad hjälp till att utföra sina brottsliga planer.
3. att ”högers och trotskisternas block” systematiskt befattade sig med spionage för dessa staters räkning genom att det försåg utländska spionagetjänster med utomordentligt viktiga hemliga statsdokument.
4. att ”högers och trotskisternas block” systematiskt förövade skadegörelse och diversionshandlingar på olika områden av det socialistiska uppbygget (inom industrin, jordbruket, järnvägsväsendet, på det finansiella området, inom kommunernas ekonomi o. s. v.).

5. att ”högerns och trotskisternas block” organiserade en rad terrorhandlingar mot Sovjetunionens kommunistiska partis och sovjetregeringens ledare och förövade terrorhandlingar mot Kirov, Mensjinskij, Kujbysjev och Gorkij.

Alla anklagade är genom vittnesutsagor liksom genom med deras handlingar införlivade dokumentariska uppgifter och materiella bevis överbevisade om och har till alla delar erkänt sig skyldiga till den mot dem resta anklagelsen.

På grund av vad som framkommit reses anklagelsen mot:

Bucharin, Nikolai, född 1888; *Rykov*, Alexej, född 1881; *Jagoda*, Genrich, född 1891; *Krestinskij*, Nikolai, född 1883; *Rakovskij*, Christian, född 1873; *Rosengolz*, Arkadij, född 1889; *Ivanov*, Vladimir, född 1893; *Tjernov*, Michail, född 1891; *Grinko*, Grigorij, född 1890; *Selenskij*, Isaak, född 1890; *Bessonov*, Sergej, född 1892; *Ikramov*, Akmalj, född 1898; *Chodsjajev*, Faisulla, född 1896; *Sjarangovitsj*, Vassilij, född 1897; *Subarev*, Prokopij, född 1886; *Bulanov*, Pavel, född 1895; *Levin*, Lev, född 1878; *Pletnev*, Dimitrij, född 1872; *Kasakov*, Ignatij, född 1891; *Maximov-Dikovskij*, Benjamin, född 1900; *Krjutjkov*, Pjotr, född 1889; för att de som aktiva deltagare i en sovjetfientlig sammansvärjning begått de svåraste statsförbrytelser, som anges under punkterna 1 till 5 i anklagelseakten och återfinnes i Sovjetunionens strafflag under paragraferna 58 - 1 a, 58 - 2, 58 - 7, 58 - 8, 59 - 9 och 58 - 11, och de anklagade *Ivanov*, *Selenskij* och *Subarev* har dessutom förbrutit sig mot paragraf 58 - 13 i Sovjetunionens strafflag.

På grund av vad som framkommit skall samtliga ovan namngivna anklagade ställas inför Sovjetunionens högsta domstols militärkollegium.

Ossinskis, *Jakovlevas*, *Mantsevs*, *Karelinas*, *Kamkovs*, *Stukovs*, *Artemenkos*, *Saporosjez*, *Savolainens*, *Semjonovs* och *Tsjlenovs* brottmål skall behandlas genom ett särskilt förfarande. Målet mot doktor *Vinogradov* inställes till följd av hans död. Målet mot *Jenukidse* behandlades av Sovjetunionens högsta domstols militärkollegium den 5 december 1937. Föreliggande anklagelseakt är upprättad i Moskva 24 februari 1938.*

A. VYSJINSKIJ.

Förhören med de anklagade.

Förhandlingarna öppnades den 2 mars kl. 12 i Pelarsalen i Moskva Fackföreningars Hus. Förhandlingarna ledes av militärkollegiets ordförande Ulrich. Utom ordföranden består domstolen av två bisittare och en suppleant. Som åklagare fungerar Sovjetunionens högste statsåklagare kamrat Vysjinskij.

Sedan anklagelseakten blivit föreläst frågar ordföranden de anklagade om de erkänner sig skyldiga. Alla anklagade, utom Krestinskij, svarar ja.

[Så här fortlöpte utfrågningen av Krestinskij enligt det fullständiga stenografiska protokollet engelska versionen, sid. 36:]

Ordföranden: Anklagade Krestinskij, erkänner ni er skyldig till de anklagelser, som rests emot er?

Krestinskij: Jag anser mig inte skyldig. Jag är inte trotskist. Jag har aldrig varit medlem av högerns och trotskisternas block, vars existens jag inte ens känt till. Jag har inte heller begått något av de brott som jag personligen anklagas för. Jag avvisar särskilt anklagelsen att jag skulle ha haft förbindelser med den tyska underrättelsetjänsten.

Ordföranden: Bekräftar Ni de erkännanden Ni gjorde under förundersökningen?

Krestinskij: Ja, jag erkände vid förundersökningen, men jag har aldrig varit trotskist.

Ordföranden: Jag upprepar frågan: Erkänner Ni er skyldig?

* I engelska upplagan anges i stället datum 15 december 1937 resp Moskva 23 februari 1938.

Krestinskij: Innan jag arresterades var jag medlem av Sovjetunionens kommunistiska parti (bolsjevikerna) och det är jag fortfarande.

Ordföranden: Erkänner ni att ni deltagit i spionagehandlingar och deltagit i terroristhandlingar?

Krestinskij: Jag har aldrig varit trotskist, jag har aldrig tillhört högerens och trotskisternas block och har aldrig begått något enda brott.

Därefter börjar förhören.

Första processdagen.

Morgonsammanträdet den 2 mars.

Förhöret med den anklagade Bessonov.

Vid sammanträdet på morgonen den 2 mars ägde förhöret med anklagade Bessonov rum.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bessonov, bekräftar Ni de erkännanden, som Ni gjort under förundersökningen?

Bessonov: Ja, jag bekräftar dem.

Vysjinskij: Anklagade Bessonov, berätta kort för domstolen, i några få ord, er biografi.

Bessonov: Jag föddes 1892 i staden Kirshatsj i guvernementet Vladimir. Jag studerade vid prästskolan i Vladimir, i prästseminariet, och skickades sedan till utlandet.

Vysjinskij: Vem skickade Er till utlandet?

Bessonov: Moskva-mecenaten Sjachov, 1912. Jag vände sedan tillbaka till Ryssland för att taga mitt diplom. Jag utvisades till guvernementet Vologda, eftersom jag deltog i socialrevolutionärernas organisation. Jag inträdde 1912 i det socialrevolutionära partiet och var medlem av detta parti till 1918.

Vysjinskij: Alltså fann Er oktoberrevolutionen i socialrevolutionärernas led?

Bessonov: Ja.

Vysjinskij: Er inställning till oktoberrevolutionen?

Bessonov: En socialrevolutionär inställning. Tillsamman med andra socialrevolutionärer erkände jag icke oktoberrevolutionen. I augusti 1919 bröt jag med socialrevolutionärerna och meddelade detta officiellt i oktober 1918.

Vysjinskij: Vilken var under denna period Er inställning till oktoberrevolutionen och det kommunistiska partiet? Positiv eller negativ?

Bessonov: Negativ.

Vysjinskij: Vari bestod Er negativa inställning?

Bessonov: På uppdrag av det socialrevolutionära partiets stadsstyrelse och dess distriktsstyrelse i Vologda uppträdde jag som referent på möten, varvid jag utvecklade och argumenterade för socialrevolutionärernas inställning till oktoberrevolutionen och de aktuella händelserna. Mitt sista offentliga uppträdande var i anledning av Brest-freden.

Vysjinskij: Vari kom detta uppträdande till uttryck?

Bessonov: Jag förhöll mig bryskt avböjande till Brest-freden.

Vysjinskij: När inträdde Ni i kommunistiska partiet? *Bessonov:* I maj 1920.

Vysjinskij: När kom Ni in på den trotskistiska verksamhetens väg?

Bessonov: Jag arbetade 1931 i Sovjet-Unionens handelslegation i Berlin som ledare för avdelningen för handelspolitik. Under de förhandlingar, som sovjetregeringen förde 1931 med tyska industrikapitalister angående kredit, var jag en av de aktivaste figurerna i förhandlingarna. Just på denna mark trädde jag i intim förbindelse med Pjatakov som drog mig in i den trotskistiska organisationen.

Vysjinskij: Varför ställde han just till Er förslaget att organisera denna förbindelse?

Bessonov: Såvitt jag förstår, stod Pjatakov i förbindelse med Trotskij redan tidigare. Emellertid hade denna förbindelse ingen regelbunden karaktär och led av en hel rad brister. Nu krävde dock omständigheterna av Pjatakov och av hela den trotskistiska organisationen att en regelbunden och ständig förbindelse skapades, som möjliggjorde ett konstant mottagande av direktiv från Trotskij och underrättelser om trotskisternas verksamhet i SU.

På Vysjinskijs fråga bekräftar Bessonov, att han känt till, att den trotskistiska organisationen under ledning av Pjatakov — som Trotskijs ställföreträdare i SU — och av Trotskij själv redan bedrev ett bestämt undermineringsarbete under sammansvärjningens och konspirationens former.

Vysjinskij: På vilket sätt blev detta bekant för Er, och under vilka omständigheter?

Bessonov: I ett av sina avgörande samtal med mig på detta område tecknade Pjatakov för mig en bild av tillståndet bland oppositionen i SU. Framför allt konstaterade han det faktum, att trotskisterna och Sinovjev-männen funnit varandra på en gemensam plattform. Han påvisade vidare att man vidtagit åtgärder för att åstadkomma kontakt med högern — åtgärder som lovade bli ganska framgångsrika.

Vysjinskij: Under vems ledning arbetade denna organisation?

Bessonov: Pjatakov gjorde inget försök att dölja, att organisationen i sin helhet lät sig ledas av Trotskijs direktiv.

Vysjinskij: Vad hade Pjatakov konkret sagt om högern, vem nämnde han?

Bessonov: Pjatakov sade man vidtog åtgärder för att åstadkomma organisatorisk kontakt med högern.

Vysjinskij: Med vem speciellt?

Bessonov: Med Bucharin, Rykov och Tomskij.

Vysjinskij: Och hade dessa — Bucharin, Rykov och Tomskij — å sin sida vidtagit några åtgärder i denna riktning?

Bessonov: 1930 talade Pjatakov om den saken, men utan att ingå närmare på den.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, kan Ni bekräfta dessa erkännanden av Bessonov, enligt vilka Er grupp under denna period förde förhandlingar med Sinovjev-organisationen om dess arbete?

Bucharin: Jag har i mina erkännanden under förundersökningen utförligt meddelat, att man även tidigare gjorde försök att åstadkomma kontakt mellan högern och Sinovjevgruppen och senare också med trotskister.

Vysjinskij: Ni — anklagade Bucharin, liksom Rykov och Tomskij — förhandlade med Pjatakov och andra trotskister angående gemensamt arbete mot sovjetmakten?

Bucharin: Ja.

Bessonov fortsätter sina erkännanden: Pjatakov ställde uppgiften för mig att organisera en systematisk, ständig förbindelse med Trotskij. Efter några samtal med honom i denna fråga (det var i början av maj 1931) och på hans tillrådan uppsökte jag med en rekommendations-skrivelse från Pjatakov Trotskijs son Sedov i Berlin och överlämnade genom honom det första brevet från Pjatakov till Trotskij.

Vysjinskij: Tala om, var, när, vid vilken tid och under vilka omständigheter Ni överlämnade brevet till honom!

Bessonov: Jag kunde upptaga förbindelsen med Sedov på vilket sätt som helst, men på Pjatakovs inrådan använde jag, för att inte i onödan rikta uppmärksamheten på saken, den adress, som han lämnat, till en daglig tidning i Berlin. I slutet av maj 1931 uppsökte jag Sedov på denna adress och hade ett kort samtal med honom. Kort därefter lämnade jag till honom brevet från Pjatakov till Trotskij, vid ett sammanträffande med Sedov på en station i Berlin, såsom vi överenskommit tidigare. Samtidigt överlämnades de första pengarna, som Pjatakov hade gett mig.

Vysjinskij: Vilka pengar?

Bessonov: Han gav mig två tusen mark som skulle lämnas till Sedov, speciellt för utgifter i samband med vidarebefordringen av de första breven.

Vysjinskij: Vad var det för pengar?

Bessonov: Det var sovjetstatens pengar, som Pjatakov hade till sitt förfogande i sin egenskap av ordförande för förhandlingskommissionen

Vysjinskij: Betyder det, att Pjatakov hade stulit statspengar? Stulit dem och skickade dessa pengar som hjälp till den trotskistiska organisationen?

Bessonov: Fullt riktigt.

Vysjinskij: Och Ni hjälpte honom därmed?

Bessonov: Ja.

Vysjinskij: Blev denna finansiering av den trotskistiska organisationen på bekostnad av sovjetstatens intressen varaktig?

Bessonov: Javisst.

Vysjinskij: Fortsätt!

Bessonov: Under det första sammanträffandet med Sedov drog denne upp frågan om att bestämma en särskild man för att upprätthålla den ständiga förbindelsen med Trotskij.

Jag talade med Pjatakov om det. Han ansåg det fullt riktigt, och kort därpå (det var i slutet av juni eller i början av juli 1931) gjorde han mig bekant med ingenjören Reich, som på den tiden arbetade i avdelningen för gruvindustri vid handelsrepresentationen i Berlin, en man som mycket väl kände Europa, speciellt den europeiska gruvindustrin, hade vistats i olika länder, talade några europeiska språk.

Vysjinskij: Och det viktigaste?

Bessonov: Det allra viktigaste, att han sedan 1923 var trotskist.

På Vysjinskijs fråga bekräftar Bessonov, att Pjatakov sammanförde honom med Reich i dennes egenskap av trotskist.

Vysjinskij: Och när blev Reich Johanson?

Bessonov: Reich förklarade, att tekniken beträffande förbindelsen var en mycket enkel, okomplicerad sak. Men det vore besvärligt för en medarbetare i Sovjets handelsrepresentation, som överallt reser på sovjetpass, eftersom han föranleder speciell uppmärksamhet vid varje gräns, och av det skälet måste man leta reda på någon annan. När Pjatakov fick reda på detta, sade han att det vore meningslöst att leta fram en utlänning för detta syfte, utan man kunde göra Reich till utlänning. Och verkligen, Reich blev utlänning. D. v. s. att Reich lyckades — inte utan hjälp från trotskisterna — att förvandla sig till Karl Johanson, 1931, tror jag, i december.

Vysjinskij: Hur sade Ni? Med trotskisternas hjälp?

Bessonov: Jag vet att man måste muta myndighetspersoner för att komma åt ett pass, men jag utesluter inte möjligheten att detta skedde genom att trotskisterna gav finansiell hjälp, eftersom Pjatakov hade sagt mig, att det kostade en viss summa. De skaffade ett danskt naturaliseringspass.

Vysjinskij: Vad är det för slags naturalisering, när han inte vistades i Danmark?

Bessonov: I själva verket är det fråga om dubbelt statsmedborgarskap. I slutet av 1931 eller i början av 1932 blev Reich, som då var sovjetmedborgare, medarbetare vid handelsrepresentationen tack vare hjälp från trotskisterna och pengar från danska medborgare. I början av 1932 kallades han till Moskva men återvände inte dit. Och sedan dess känner jag honom som Johanson, som upprätthåller förbindelsen mellan mig och Trotskij.

Vysjinskij: Reich blev dansk och återvände inte hem. Han blev sin egen dubbelgångare?

Bessonov: En tid hade han två medborgarskap, varav sovjet-medborgarskapet var officiellt och det danska hemligt. Hans arbete bestod i att systematiskt föra korrespondens fram och tillbaka. För det andra organiserade han sammanträffanden med Trotskij eller Sedov, när det behövdes.

Vysjinskij: Sammanträffanden med Er?

Bessonov: Jag tänker på sammanträffandet med Pjatakov 1932. Vidare tänker jag på Krestinskij's möte med Trotskij i oktober 1933.

Vysjinskij: Det vill säga, att i oktober 1933 ett möte mellan Krestinskij och Trotskij organiserades med Reichs hjälp?

Bessonov: När Krestinskij på högsommaren 1933 kom till Tyskland för en hälsokur, stannade han länge i Berlin. Han hade två samtal med mig, som man kan karakterisera som samtal mellan medlemmar av en trotskistisk organisation. Det första samtalet rörde överenskommelser om ett sammanträffande mellan Trotskij och Krestinskij.

Vysjinskij: Vem önskade detta sammanträffande, Trotskij eller Krestinskij?

Bessonov: Krestinskij. – Bessonov berättar vidare, hur han organiserade detta sammanträffande, som ägde rum i oktober 1933, genom Johanson.

Vysjinskij: Alltså gav Ni Krestinskij hjälp vid organiserandet av mötet med Trotskij?

Bessonov: Krestinskij visste att jag organiserade denna sak, men hur jag organiserade den, visste Krestinskij inte.

Vysjinskij: Det vill säga att vi kan konstatera följande fakta: För det första att Krestinskij for över Berlin.

Bessonov: Jag tror att det var i september eller i slutet av augusti 1933.

Vysjinskij: Vart for han?

Bessonov: Till Kissingen.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, for Ni verkligen i augusti eller september 1933 till Kissingen?

Krestinskij: I början av september.

Vysjinskij: Ni träffade Bessonov?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Ni talade med varandra?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Om vad, om vädret?

Krestinskij: Han var legationsråd i Berlin och vid denna tid chargé d'affaires. Han informerade mig om det politiska läget i Tyskland och om stämningarna i det fascistiska partiet, som vid denna tid var vid makten, om dess program och dess inställning till SU.

Vysjinskij: Och om trotskistiska angelägenheter?

Krestinskij: Talade vi inte. Jag var ingen trotskist.

Vysjinskij: Talade ni aldrig om det?

Krestinskij: Aldrig.

Vysjinskij: Det betyder, att Bessonov talar osanning och Ni talar sanning. Talar Ni alltid sanning?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Bessonov talar alltså osanning?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Men Ni talar inte heller alltid sanning, eller hur?

Krestinskij: Jag talade inte alltid sanning under förundersökningen.

Vysjinskij: Men annars talar Ni alltid sanning?

Krestinskij: Sanning.

Vysjinskij: Varför underskattar Ni förundersökningen på det viset? Under förundersökningen talade Ni osanning? Förklara det!

(*Krestinskij tiger.*)

Vysjinskij: Jag hör inget svar. Jag har inga frågor. Anklagade Bessonov, när ägde Era samtal med Krestinskij om trotskistiska angelägenheter rum?

Bessonov: I Berlin var inte det första utan det andra samtalet.

Vysjinskij: Och var ägde det första rum?

Bessonov: Det ägde rum i Moskva i maj 1933. Jag hade återvänt tillsammans med hela handelsorganisationen från England till Moskva och utnämndes till legationsråd för SU i Tyskland. Innan jag antog denna post hade jag långa samtal med Pjatakov och Krestinskij.

Vysjinskij: Var talade Ni med dem?

Bessonov: I Krestinskijs kabinett i folkkommissariatet för utrikes angelägenheter. Krestinskij sade till mig, att han på grund av rekommendationen från och samtalet med Pjatakov ansåg det nödvändigt att fullständigt öppet tala med mig om de uppgifter, som stod framför mig i Berlin. Redan tidigare hade Pjatakov upprepade gånger sagt till mig, att mitt arbete i Tyskland 1931/32 såsom medlem av den trotskistiska organisationen utan tvivel hade skaffat mig en viss popularitet och sympatier i vissa kretsar av Tysklands industrikapitalister och delvis hos den tyska militären, en popularitet som nu måste utnyttjas för de nya uppgifterna. Dessa uppgifter formulerade Krestinskij på följande sätt, att jag på posten som legationsråd i Berlin i första rummet och framför allt måste göra alla ansträngningar för att försvåra och så vitt möjligt förhindra, att förhållandena mellan Sovjet-Unionen och Tyskland blev normala på vanlig normal diplomatisk väg.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, minns Ni inte några sådana ”diplomatiska” samtal med Bessonov?

Krestinskij: Nej, vi förde inga sådana samtal.

Vysjinskij: Förekom över huvud taget inga diplomatiska samtal?

Krestinskij: Jag har inte uppfattat riktigt, vad Bessonov sade den sista minuten. Man hör så dåligt här.

Vysjinskij: Tillåt mig anhålla, kamrat ordförande, att Krestinskij får sätta sig närmare Bessonov, så att han kan höra riktigt, annars är jag rädd för att Krestinskijs hörsel tar slut i de skarpaste ögonblicken.

(*Krestinskij tar plats nära Bessonov.*)

Vysjinskij: Jag ber Bessonov att speciellt för Krestinskij upprepa, vad han har sagt, och Krestinskij skulle jag vilja be att höra på uppmärksamt, att anstränga hörseln.

Bessonov: Jag upprepar. Det uppdrag, som jag den gången fick av Krestinskij, bestod i att jag i min egenskap av legationsråd vid sovjetambassaden i Berlin, där jag naturligtvis förfogade över vissa möjligheter att förverkliga denna uppgift, skulle med alla tillgängliga medel (självklart under fullständigt iakttagande av diplomatiska former) förhindra och försena en normalisering av förhållandena mellan Sovjet-Unionen och Tyskland och därigenom tvinga tyskarna att söka efter illegala, icke diplomatiska, förtroliga och hemliga medel för att komma till samförstånd med den trotskistiska organisationen.

Vysjinskij: Hörde Ni det där?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Hade Ni i maj 1933 samtal med Bessonov?

Krestinskij: Jag hade samtal med Bessonov före hans avresa till Berlin.

Vysjinskij: Erinrar Ni er inte, vad de rörde?

Krestinskij: Detaljerna kommer jag inte ihåg.

Vysjinskij: Ni kan inte erinra Er detaljer, medan Bessonov ändå kommer ihåg dem.

Krestinskij: Det talades inte en stavelse om trotskistiska uppfattningar.

Vysjinskij: Talade ni om, vad han skulle göra i utlandet, eller talade ni inte om det?

Krestinskij: Jovisst, jag talade om det.

Vysjinskij: Ni talade om vad han skulle göra?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Vad han skulle göra?

Krestinskij: Att han skulle sträva efter att åstadkomma normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Vysjinskij: Så långt det är möjligt. Och när det inte är möjligt?

Krestinskij: Om det inte skulle lyckas – det är något helt annat, men han skulle i alla fall sträva efter det.

Vysjinskij: Anklagade Bessonov, berättar Krestinskij riktigt?

Bessonov: Fullkomligt felaktigt. Vad mer är, Krestinskij gav mig under detta samtal ett utförligt, organisatoriskt direktiv, hur jag i fortsättningen skulle upprätthålla förbindelsen med honom. Bortsett från Tysklands officiella brevväxling med utrikeskommissariatet skulle jag dessutom stå i brevväxling med Krestinskij. Och om Krestinskij i denna brevväxling gör det förbehållet, att han i de löpande frågorna rörande de sovjet-tyska förhållandena företräder den eller den ståndpunkten, att han rekommenderar mig att avvakta officiella direktiv i denna fråga, så betyder detta, att jag skall handla enligt hans "personliga" uppfattning – fullständigt bortsett från vilka officiella direktiv, som kan föreligga. Och för det tredje slutligen skickade mig Krestinskij till sin närmaste medarbetare på den trotskistiska linjen såväl som i tjänsten, Stern, för att jag skulle få adresser för att åstadkomma förbindelse med Trotskij.

Vysjinskij: Ni hör, att Bessonov berättar utförligt nog om era samtal, som på långt när inte hade den karaktär, som Ni ger dem. Nå?

Krestinskij: Sådana samtal ägde inte rum, fast jag vid konfrontationen i januari erkände en del av samtalet.

Vysjinskij: Ni bekräftade vid konfrontationen med Bessonov denna del?

Krestinskij: Javisst.

Vysjinskij: Alltså har dock ett sådant samtal ägt rum?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Alltså, måste man förstå det, som Bessonov säger, på rakt motsatt sätt?

Krestinskij: Inte alltid.

Vysjinskij: Ni sade: ”Jag tillhörde inte officiellt det trotskistiska centrum”. Är det sant eller osant?

Krestinskij: Jag tillhörde det överhuvud taget inte.

Vysjinskij: Ni sade, att Ni formellt inte tillhörde det. Vad är här sanning och vad osanning? Kanske är allt sanning eller allt osanning? Eller också, till hälften sanning. Hur många procent, hur många gram sanning finns det här?

Krestinskij: Jag tillhörde inte det trotskistiska centrum, eftersom jag inte var någon trotskist.

Vysjinskij: Aldrig?

Krestinskij: Jo, jag var trotskist till 1927.

[eng protokoll sid. 53-54:]

Ordföranden: I början av rättegången sade Ni i ett svar på min fråga att Ni aldrig hade varit trotskist. Det är vad Ni sade.

Krestinskij: Jag sade att jag inte är trotskist.

Vysjinskij: Så fram till 1927 var Ni trotskist?

Krestinskij: Det var jag.

Vysjinskij: Och när, under 1927, upphörde Ni att vara trotskist?

Krestinskij: Strax före den femtonde partikongressen.

Vysjinskij: Upprepa datum.

Krestinskij: Jag kan datera min brytning med Trotskij och trotskismen till den 27 november 1927 då jag, via Serebrjakov som återvänt från Amerika och befann sig i Moskva, skickade Trotskij ett skarpt brev som innehöll skarp kritik ...

Vysjinskij: Detta brev finns inte bland handlingarna. Vi har ett annat — Ert brev till Trotskij.

Krestinskij: Det brev jag talar om finns i utredarnas ägo, ty det togs från mig vid husundersökningen och jag begär att detta brev fogas till handlingarna.

Vysjinskij: Handlingarna innehåller ett brev daterat den 11 juli 1927, som tagits från Er i samband med husundersökningen.

Krestinskij: Men det finns ett annat brev från den 27 november ...

Vysjinskij: Något sådant brev finns inte.

Krestinskij: Detta kan inte vara möjligt ...

Vysjinskij: Vi utför just nu den rättsliga prövningen, och Ni har själv sagt att Ni under förundersökningen inte alltid talade sanning. Ni förklarade under förundersökningen att Ni inte formellt var medlem i centrum. Det vill säga att Ni under förundersökningen erkände att Ni i själva verket, sådär i allmänhet, var medlem i det trotskistiska centrum. Det erkände Ni under förundersökningen.

Krestinskij: Nej, det gjorde jag inte.

Vysjinskij: I Ert vittnesmål sid. 9 och 10, sade Ni: ”Formellt tillhörde jag inte...”. Det ska alltså förstås på så sätt att Ni tillhörde, men inte formellt. Är det riktigt?

Krestinskij: Jag tillhörde inte alls det trotskistiska centrum.

Vysjinskij: Det innebär alltså att Ni har vittnat falskt?

Krestinskij: Jag har just förklarat att detta mitt vittnesmål inte överensstämmer med fakta.

Vysjinskij: När jag förhörde Er under förundersökningen, sade Ni mig då sanningen?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Varför talade Ni osanning för mig? Bad jag Er att tala osanning?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Bad jag Er att tala sanning?

Krestinskij: Ja.

[eng protokoll sid. 54:]

Vysjinskij: När jag alltså uppmanade Er att säga sanningen, varför kom ni ändå med osanningar, förmådde utredaren att skriva ned dem och sedan underteckna dem? Varför?

Krestinskij: Under förundersökningen, innan jag förhördes av er, hade jag lämnat falska uppgifter.

Vysjinskij: ... Och sedan höll ni fast vid dem?

Krestinskij: ... Och sedan höll jag fast vid dem eftersom jag på grund av mina personliga upplevelser kommit till övertygelsen att jag inte före rättegången, om det skulle bli någon, kunde vederlägga mitt vittnesmål.

Vysjinskij: Och anser Ni att ni lyckats vederlägga det nu?

Krestinskij: Nej, det är inte huvudsaken. Det viktiga är att jag förklarar att jag inte erkänner mig vara trotskist. Jag är inte trotskist.

Vysjinskij: Ni berättade, att Ni befann Er i särskilt konspirativa omständigheter. Vad betyder det, "särskilt konspirativa omständigheter"?

[eng protokoll sid. 54-55:]

Krestinskij: Ni vet mycket väl att...

Vysjinskij: Använd mig inte som ett vittne i detta mål. Jag frågar Er, vad betyder särskilt konspirativa omständigheter?

Krestinskij: Des sades i mitt vittnesmål ...

Vysjinskij: Ni vill inte svara på min fråga?

Krestinskij: Uttalandet om att jag befann mig i särskilt konspirativa omständigheter finns i mitt vittnesmål från 5 och 9 juni, och det är falskt från början till slut.

Vysjinskij: Det är inte det jag frågar om och därför ber jag Er om att inte förhastat Er med era svar. Jag frågar Er vad "särskilt konspirativa omständigheter" betyder?

Krestinskij: Det har inget med verkligheten att göra.

Vysjinskij: Det ska vi reda ut senare. Nu vill veta betydelsen av Er förklaring att Ni befinner Er i "särskilt konspirativa omständigheter".

Krestinskij: Om det motsvarade sanningen, så skulle det betyda, att jag verkligen vore trotskist och vidtog alla åtgärder för att dölja min tillhörighet till trotskismen.

Vysjinskij: Utmärkt. Och för att dölja sin trotskism, måste man förneka den?

Krestinskij: Javisst.

Vysjinskij: Nu förklarar Ni, att Ni inte är trotskist. Väl inte för att dölja, att Ni är trotskist?

Krestinskij (efter tystnad): Nej, jag förklarar, att jag inte är trotskist.

Vysjinskij (vänd till domstolen): Får man ställa några frågor till anklagade Rosengolz? Vad tror Ni, var Krestinskij trotskist?

Rosengolz: Han är trotskist. Det bekräftas av de förhandlingar, som jag förde med honom som trotskist. Dessa förhandlingar ägde rum från 1929 till 1937.

Vysjinskij: Anklagade Grinko, vad känner Ni till om Krestinskijs egenskap av trotskist?

Grinko: Som sammansvuren hade jag förbindelse med Krestinskij såsom med en trotskistisk sammansvuren, såsom med en medlem av de höger-trotskyistiska sammansvurnas centrum i frågor av ytterst allvarlig natur, i frågor om kampen mot sovjetmakten, upprättandet av förbindelse med utländska makter, som är fientligt sinnade mot sovjetmakten.

Vysjinskij: Är det Er bekant, om Krestinskij hade förbindelser med spionagetjänsten i andra länder?

Grinko: Han hjälpte mig att taga upp förbindelse med spionagetjänsten i ett främmande land.

Vysjinskij: Hör Ni det, anklagade Krestinskij? Stämmer det?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Men ni erkände, att det var sant.

Krestinskij: Att jag hade hjälpt Grinko att upptaga förbindelser?

Vysjinskij: Mer än det, att Ni själv var en utländsk spion.

Grinko: Jag skulle här vilja anföra ännu ett faktum, nämligen att jag hjälpte Krestinskij i hans egenskap av f. d. ställföreträdande folkskommisarie för utrikes angelägenheter att utnyttja valutaförråd, som ökades genom valutakursens förändringar i utlandet och som han använde för att finansiera trotskisterna.

Vysjinskij: Låt oss gå över till Bessonov. Vilket sammanträffande ägde rum i Meran, vem träffade vem?

Bessonov: Sedan vi först rådslagit om var vi skulle organisera detta sammanträffande, kom vi bägge enhälligt till den uppfattningen, att sammanträffandet varken får äga rum i Frankrike eller Tyskland, varpå Krestinskij som plats för sammanträffandet föreslog Italien. Jag lät kalla Johanson, som kunde organisera detta sammanträffande, och fick kort därefter meddelande från honom, att Trotskij kan resa till Meran, trots svårigheterna. Sedan fick jag veta av Johanson, att Krestinskij träffat Trotskij i Meran.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, Ni var i Meran?

Krestinskij: Ja, jag var där.

Vysjinskij: Vilket år?

Krestinskij: 1933, i oktober.

Vysjinskij: Ni var alltså vid den tiden där, som Bessonov förklarar?

Krestinskij: Det stämmer.

Vysjinskij: Riktigt. Platsen stämmer?

Krestinskij: Den stämmer.

Vysjinskij: Månaden stämmer?

Krestinskij: Den stämmer.

Vysjinskij: Dagen stämmer?

Krestinskij: Den stämmer. Jag var där för en kur och träffade ingen av trotskisterna.¹

Vysjinskij: Bessonov har alltså inte rätt, och Ni säger sanningen?

[eng protokoll sid. 58-59:]

Krestinskij: Ja, han har fel. Han upprepar mitt vittnesmål, vilket är osant.

Vysjinskij: När vi förhörde Er under förundersökningen, vad sade Ni då vad gäller detta?

---

¹ Trotskij kommenterar själv det påstådda sammanträffandet med Krestinskij i Meran[o] i ”Anteckningar i marginalen på Pravdas redogörelser” (publicerad 15 mars 1938) som ingår i samlingen [Leo Trotskij om Tredje Moskvarättegången 1938](#)

Krestinskij: När jag vittnade vederlade jag inte någon del av mitt tidigare vittnesmål utan bekräftade det uttryckligen.

Vysjinskij: Ni bekräftade det uttryckligen. Ni vilseledde åklagaren. Var det inte så?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Varför behövde Ni föra mig bakom ljuset?

Krestinskij: Jag bedömde helt enkelt saken så att om jag då sagt vad jag säger här i dag – att det inte överensstämde med fakta – skulle min förklaring inte ha nått ledarna för partiet och regeringen.

Vysjinskij: Men Ni undertecknade protokollet?

Krestinskij: Det gjorde jag.

Vysjinskij: Kommer Ni ihåg att jag direkt frågade Er om Ni hade några tillkännagivanden eller klagomål mot förundersökningsdomaren? Var det inte så?

Krestinskij: Så var det.

Vysjinskij: Svarade Ni mig?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Frågade jag Er om ni hade några klagomål?

Krestinskij: Ja, och jag svarade att jag inte hade några klagomål.

Vysjinskij: Om Ni blev tillfrågad om Ni hade några klagomål, skulle Ni ha svarat att Ni hade det.

Krestinskij: Jag hade det i så måtto att jag inte talade frivilligt.

Vysjinskij: Jag ska läsa det svar som Ni gav utredaren Sjeinin på den ställda fråga. *Krestinskij* svar (sid 103): ”Jag har inga klagomål att göra mot utredaren.”

Krestinskij: Jag bekräftar det.

Vysjinskij: Ni bekräftar det.

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Bessonov, varför talar Ni om saker, som *Krestinskij* förnekar och bestrider? Kanske blandar Ni ihop något? Kanske var inte *Krestinskij* där utan någon annan? Säg mig, var under den dåvarande perioden Era förhållanden till *Krestinskij* goda, vänskapliga eller dåliga?

Bessonov: Jag skulle inte vilja beteckna förhållandet till *Krestinskij* som mycket gott men skulle i alla fall kunna säga, att det helt enkelt var ett gott förhållande.

Vysjinskij: Anklagade *Krestinskij*, i vilket förhållande står Ni till Bessonov?

Krestinskij: Gott.

Därefter förhör *Vysjinskij* de anklagade Rosengolz och Grinko, som förklarar, vilket *Krestinskij* också bekräftar, att deras förhållande var gott.

Vysjinskij: Tre personer i gott förhållande till Er, anklagade *Krestinskij*, påstår alltså något, som inte stämmer?

Krestinskij: Javisst.

Vysjinskij: Anklagade Bessonov, om vad talade Ni under den följande tiden med *Krestinskij*?

Bessonov: Samma år, 1933, talade jag med honom om läget i tyska industrikretsar, sådant det utvecklades genom den kända minskningen av sovjetbeställningar i Tyskland. *Krestinskij* ställde blott i dessa hänseenden ännu skarpare än i maj uppgiften att visa de tyska industrikapitalisterna, att så länge den nuvarande ledningen är vid makten i SU, är inga allvarliga och breda förhållanden till SU möjliga. Ju mer de tyska industrikretsarna och militärkretsarna kommer att tvivla på möjligheten att åstadkomma normala förhållanden till SU, om också

bara de diplomatiska, i desto högre grad, desto bestämdare kommer de att söka överenskommelse med grupper, som kämpar mot sovjetmakten. Under sin resa genom Berlin gick Krestinskij in på den sondering, som då för tiden ledaren för det tyska nationalsocialistiska partiets utrikespolitiska avdelning, Rosenberg, företog i våra kretsar angående möjligheten att sluta en hemlig överenskommelse mellan nationalsocialisterna i Tyskland och de ryska trotskisterna, speciellt och framför allt i frågan om en råvarubasis för Tyskland liksom i detta sammanhang frågan om Ukraina. Om denna sondering fick jag besked genom Krestinskij. Krestinskij beställde mig vid avresan till Kissingen. Han var mycket upprörd över detta meddelande och rådslag med mig om vad man skulle göra. I sammanhang därmed framhävde han, att Rosenbergs sondering just tog hänsyn till Krestinskij's uppehåll i Berlin. Såväl Rosenberg som andra tyska personligheter kände väl till Krestinskij's fysionomi.

Vysjinskij: Berätta om Ert trotskistiska undermineringsarbete under den följande perioden.

Bessonov: Jag skulle vilja sluta med organiserandet av förbindelsepunkten. Den 1931 organiserade förbindelsepunkten existerade till 1937 och försvann som förbindelsepunkt i Berlin i samband med min avresa från Berlin till SU i februari 1937. Under hela tiden kom det in ett stort antal brev från Trotskij och leddes vidare. Dessutom fanns det en rad brev, som befordrades av den diplomatiska posten, skrivna på utländskt firmapapper, för det mesta en tysk och en belgisk firmas, och som på, affärsspråk innehöll de löpande, viktigaste meddelandena. Uppgiften för denna förbindelsepunkt bestod i att organisera personliga sammanträffanden. Johanson var den person, som tillsammans med Pjatakov reste till Oslo och vars namn Pjatakov förteg, när han i januari 1937 gjorde sina erkännanden inför krigskollegiet.

Vysjinskij: Berätta om sammanträffandet med Trotskij i Paris 1934, vilka uppdrag fick Ni av Trotskij, och vad gjorde Ni för att fylla dessa uppdrag?

Bessonov: Jag fick genom Johanson ett kort brev från Trotskij, där han skrev om att organisera ett sammanträffande med en i Tyskland boende trotskist – i syfte att informera om händelserna den 30 juni i Tyskland. Jag var den ende som kunde resa dit. I slutet av juli 1934 anlände jag till Paris med middagståget och reste också bort med middagståget. Samtalet ägde rum på det hotell, där Johanson alltid tog in.

Vysjinskij: Vad talade Ni med Trotskij om beträffande Ert trotskistiska undermineringsarbete?

Bessonov: Han ställde den uppgiften för sina på det diplomatiska området verksamma anhängare, att ta kurs på sabotage av den officiella överenskommelsen, i syfte att öka tyskarnas intresse för en inofficiell överenskommelse med de oppositionella grupperna. ”De kommer säkert till oss”, sade Trotskij, varvid han menade Hess och Rosenberg. Han sade att vi inte behövde genera oss i denna fråga, att en verklig, effektiv hjälp från Hess' och Rosenbergs sida kan garanteras oss. Vi får inte rygga tillbaka – förklarade han – för att göra långt gående territoriella eftergifter.

Vysjinskij: Vilka?

Bessonov: Vi kommer att gå in på att avträda Ukraina – sade Trotskij – ta hänsyn till detta i Ert arbete och i Era samtal med tyskarna, jag skall också skriva i saken till Krestinskij och Pjatakov. Vidare dröjde han vid frågor, som stod i samband med de trotskistiska organisationernas arbete i SU och betonade därvid eftertryckligt, att med tanke på det annalkande, oundvikliga kriget SU:s nederlag i detta krig vore den enda möjliga vägen för trotskisterna att komma till makten.

Sedan dröjde han också vid frågan om de trotskistiska organisationernas arbetsmetoder i Sovjet-Unionen, varvid han med särskild skärpa betonade nödvändigheten att skärpa de yttersta, terroristiska kampmetoderna. Här uttalade han precis de ord, som anförts i anklagelseskriften och som lästes upp här i dag, nämligen de ord, enligt vilka det naturligtvis vore en oförlåtlig hänsynsfullhet, om vi, hans anhängare i SU, inte genast ginge över till att direkt förinta Stalin, röja honom ur vägen liksom alla hans närmaste anhängare. Oväntat för mig

gick han därvid in på Maxim Gorkij, varvid han karaktäriserade Maxim Gorkijs roll som fullständigt utomordentlig med hänsyn till hans inflytande inte bara i SU utan framför allt och i första rummet i utlandet och påvisade hans ytterst intima förbindelser med Stalin liksom också att Maxim Gorkijs yttranden bestämt avlägsnar många av hans, Trotskijs, anhängare bland de intellektuella i Europa, från honom och för dem närmare partiledningens ståndpunkt. I sammanhang därmed kom, han till den slutsatsen – och det sade han rent ut till mig – att det var nödvändigt att röja Gorkij ur vägen, han sade samma ord som anförts här, nämligen om nödvändigheten att till varje pris fysiskt förinta Gorkij. Just så lydde direktivet.

Vysjinskij: Har Ni lett direktivet vidare?

Bessonov: Javisst. Strax efteråt, på hösten 1934, var jag i Moskva och berättade utförligt för Pjatakov om detta samtal.

Vysjinskij: Vidare!

Bessonov: Alldeles i slutet på september eller i början av oktober 1936 sammanträffade jag i Moskva med Krestinskij. Krestinskij, som var mycket upprörd, talade om för mig, att det stod mycket illa till med det trotskistiska centrum, att många hade blivit upptäckta, att Pjatakov, Radek och många andra var häktade, att det inte var omöjligt att han själv komme att häktas och att han ber mig, att efter min återkomst till Berlin ofördröjligen ge Trotskij skriftligt meddelande om saken. Han sade, att man, om han häktades, måste överlämna alla organisatoriska förbindelser till Karachan. Han bad mig till och med att två gånger upprepa, om jag hade förstått honom riktigt, att det läge som uppstått bland trotskisterna i SU framemot hösten 1936 måste betecknas som synnerligen svårt, och att den överenskommelse, som träffats av trotskisterna med det tyska nationalsocialistiska partiet om att påskynda kriget, vilket skulle underlätta övertagandet av makten, till varje pris måste drivas framåt. Efter ankomsten till Berlin gav jag Trotskij utförliga meddelanden härom och fick från honom ett svar på mitt brev, som jag sände vidare till Krestinskij. Sedan – det var i december 1936, kanske i början av januari 1937 – fick jag från Krestinskij ännu ett brev till Trotskij, ett brev som jag har sett men som jag inte förstod mig på, eftersom det var avfattat på ”blomsterspråk”.

Vysjinskij: Från vem, till vem och när skrevs detta brev?

Bessonov: Detta brev skrevs i december 1936 från Krestinskij till Trotskij och framfördes av mig och efter några dagar fick jag svar från Trotskij.

Vysjinskij: Men Krestinskijs brev känner Ni till?

Bessonov: Krestinskijs brev läste jag, eftersom det var ställt till mig. Emellertid kan jag bara återge det allmänna intrycket, ty brevet var avfattat på ett mycket dimmigt språk, som Krestinskij och Trotskij förstod och som jag rakt inte begrep.

Vysjinskij: Vad kunde Ni utläsa av det?

Bessonov: Det var tal om att läget gestaltade sig på det viset, att trotskisterna inte kunde vänta tills tyskarna kommer i gång och att de därför ber om tillåtelse att ännu innan kriget börjar, ännu innan tyskarna uppträder, få träda i aktion, och detta just med hjälp av det centrum, som de organiserat. Vad det är för ett centrum kan jag inte säga, eftersom jag med knapp nöd kunde dechiffrera brevet innehåll.

Vysjinskij: Vilka var Era närmaste överordnade på den trotskistiska linjen?

Bessonov: Endast tre personer, som jag umgicks med och som känner till mitt arbete – Pjatakov, Krestinskij, Trotskij.

Kvällssammanträdet den 2 mars.

Förhöret med anklagade Grinko.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Grinko, Ni bekräftar de uppgifter, som Ni gjort under förundersökningen?

Grinko: Jag bekräftar dem fullt och helt. För att den väg skall bli klar, på vilken jag kom till förövandet av den oerhörda kedja av förbrytelser mot sovjetmakten och hembygden, till fosterlandsförräderiet, måste jag erinra om, att jag inträdde i det kommunistiska partiet som medlem av borotbisterna – Ukrainska Nationalistiska Organisationen. En betydande kärna av ledande borotbister, Sjumskij, Polos, Blakitnij, Grinko, Lubtsjenko o. a., som gick in i Ukrainas kommunistiska parti, stod kvar på sin borgerligt-nationalistiska ståndpunkt och senare skärpte den. Jag kan nämna huvudetapperna av den utveckling, som denna borotbist-kärnas nationalistiska sammansvärjning och kontrarevolutionära arbete genomgick. Den första perioden var ungefär 1925/26: den s. k. Sjumskij-perioden. Redan då utgjorde sjumskismen ett program för att lösrycka Ukraina från SU, ett program för den borgerligt-nationalistiska restaurationen i Ukraina. Redan då var det ett slags stort politiskt spionage från nationalisternas sida, ett kraftprov, kravet på misskreditering av ryska städer i Ukraina, misskreditering av ryska kadrer o. s. v. Sjumskismen blev fullständigt sönderslagen och fick organisatoriskt marken ryckt undan fötterna. Efter sönderläggningen av denna nationalistiska organisation blev det bara spillror kvar. Men ungefär 1929 uppstod redan åter i Moskva en nationalistisk organisation, bestående av Sjumskij, mig själv, Polos, Maximovitsj, Solodub och en rad andra. Denna organisation tillämpade ett helt annat program, en helt annan taktik än under den första perioden. Den relativt beskedliga positionen under den första perioden förklaras på visst sätt av de föreställningar, som vi då, på höjdpunkten av den Nya Ekonomiska Politiken, hade. Vi trodde, att det inte var uteslutet med en utveckling av NEP i den riktning, som vi önskade. Å andra sidan såg vi i Europa ingen kraft, som vi kunde sluta förbund med och ta avgörande steg framåt. Under den andra perioden ändrades läget. Det var redan perioden för det utvecklade socialistiska angreppet, när de kapitalistiska elementens positioner i landet var starkt undergrävda, när det inte kunde vara tal om en utveckling av NEP åt det kapitalistiska hållet. Det kunde en blind se. Då kände vi oss så småningom för efter utländska krafter, som kunde hjälpa oss. Under denna andra period ställde sig den Ukrainska Nationalistiska Organisationen redan fullständigt på högerens ståndpunkt i allmänt politiska frågor, d. v. s. på ståndpunkten att bekämpa industrialiseringen och kollektiviseringen. Under denna period gav den Ukrainska Nationalistiska Organisationen direktiv till sina medlemmar att samla krafterna och föra aktiv kamp, framför allt mot kollektiviseringen, ända till organiserandet av uppror. I denna kamp hade vi redan förbindelse med vissa kretsar i en mot SU fientlig stat. Dessa bundsförvanter hjälpte oss. För att understödja guerilla-banderna ökade de anskaffningen av skadegörare (Petljura-emissarier), vapen o. s. v. till Ukraina.

Vysjinskij: Deltog Ni personligen i organiserandet av vapensmugglingen o. s. v.?

Grinko: Jag var underrättad om dessa förhandlingar och gav mitt samtycke till dem.

Vysjinskij: Vem ledde denna sak?

Grinko: Jag ledde den.

Vysjinskij: Fortsätt!

Grinko: Denna period slutade 1933 i sammanhang med att nästan hela gruppen häktades. Den gången var jag den ende, som inte blev häktad, men jag nedlade inte det nationalistiska vapnet i min kamp mot sovjetmakten. I denna period kommer början av mina personliga förbindelser med fascistiska utländska organisationer, med inflytelserika element i fascistiska organisationer och med vissa regeringskretsar. Denna förbindelse siktade till skapande av kontakt för att förbereda Ukrainas lösryckande från SU och organiserandet av kampen mot sovjetmakten.

Utförliga fakta och namn kommer jag att nämna vid slutna förhandlingar. I början av 1935 fick jag av Lubtsjenko höra talas om skapandet av en nationalfascistisk organisation i Ukraina, som ställde som sitt mål att lösrycka Ukraina från SU och räknade på att få hjälp genom militär intervention från de krafter och element, med vilka jag vid denna tid redan hade personlig kontakt. Den nationalfascistiska organisationen ställde sig vidare uppgiften att förenas med "högerns och trotskisternas block", vilket hade skapat kontakt med de sammanvarna militärerna. När jag fick reda på denna organisation, gav jag mitt samtycke till inträde i den. Jag fick uppgiften att åstadkomma förbindelse med centrum för högern och trotskisterna, med regeringskretsarna i några mot sovjetmakten fiendliga stater, och Lubtsjenkos hjälp vid bedrivandet av detta arbete i Ukraina. I det ögonblick, då jag upptog kontakten med den, började denna organisation redan att utkristallisera sig som nationalsocialistisk organisation. Enligt Lubtsjenkos ord började redan organisationen att utvecklas till ett centraliserat parti av det nationalsocialistiska partiets typ. Om allt lyckades ville organisationen skapa en borgerlig stat av Ukraina av fascistisk typ. Hur fyllde jag de uppgifter, som denna nationalfascistiska organisation ålade mig? 1) förbindelsen med centrum för högern och trotskisterna. Denna förbindelse skapades på linjen Garmanik—Pjatakov: Garmanik—Pjatakov—Rykov. Samtidigt löstes utrikespolitiska uppgifter, enligt meddelanden från såväl Pjatakov som Garmanik, att Trotskij hade träffat överenskommelser rörande kompensation på Ukrainas bekostnad för militärt understöd åt vår kamp mot sovjetmakten. Samtidigt med skapandet av förbindelse med "högerns och trotskisternas block" påskyndade jag skapandet av förbindelse med utländska krafter genom Krestinskij, med vilken Pjatakov hade satt mig i förbindelse. Upprättande av min förbindelse med Gamarnik*, Pjatakov och Rykov ägde rum ungefär i slutet av 1935.

Vysjinskij: Med vem uppnådde Ni förbindelser via Krestinskij?

Grinko: Med fascistiska kretsar i en mot SU fiendlig stat.

Vysjinskij: När var det?

Grinko: I slutet av 1935 och början av 1936.

Vysjinskij: Och till 1935 hade Ni personligen inga förbindelser med något slags fascistiska kretsar?

Grinko: Jo, sedan slutet av 1932.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, Ni har hört denna del av erkännandena?

Krestinskij: Jag hörde dem, men jag har inte satt honom i förbindelse med några fascister över huvud taget, jag satte honom i förbindelse med affärsfolk.

[eng protokoll sid. 72-73:]

Vysjinskij: Ni satte inte i förbindelse med, Ni "introducerade".

Krestinskij: Inte fascister.

Vysjinskij: Sedan behöver vi inga namn bakom lyckta dörrar. Antingen satte Ni honom i förbindelse med eller så satte Ni honom inte i förbindelse med.

Krestinskij: Jag kan inte berätta nu.

Vysjinskij: Naturligtvis, Ni förnekar det?

Krestinskij: Jag förnekar att jag talade med fascister för trotskistiska syften.

Vysjinskij: Ni förnekar, men (till Grinko) Ni bekräftar. Kanske, anklagade Grinko, blandar Ni ihop det med något annat? Kanske han introducerade Er till en trevlig gentleman, även om det var en främmande herre, och Ni ...

Grinko: Jag tror att skämt är opassande här.

---

* Jan Gamarnik, som tillhörde militärledningen, gjorde självmord i maj 1937.

Vysjinskij: Men det är så det fungerar.

Grinko: Jag förundrar mig över vad Krestinskij säger.

Vysjinskij: Kan Ni, anklagade Grinko, säga, var Era samtal med Krestinskij ägde rum?

Grinko: Jag kan säga, att det var i mitt gamla kabinett i finanskommissariatet.

Vysjinskij (till Krestinskij): Ni var i Grinkos kabinett?

Krestinskij: Jag var rätt ofta där på olika rådplägingar.

Vysjinskij (till Rykov): Ni bekräftar denna del av erkännandena, såvitt Grinko talat om Er?

Rykov: Ja, jag hade två sammanträffanden med honom, ett i slutet av 1935, det andra i början av 1936.

Vysjinskij: Av vad slag var dessa sammankomster?

Rykov: Det var sammanträden med medlemmar av en illegal organisation, som kämpar mot partiet och sovjetregeringen.

Vysjinskij: Ni hade inget tillfälle att tala med Grinko om Krestinskij?

Rykov: Inte om Krestinskij. Jag hade ingen anledning att tala med Grinko, eftersom jag personligen, även utan Grinko, visste att Krestinskij är trotskist. Lika väl visste Krestinskij, att jag är medlem av den illegala organisationen.

Vysjinskij: Alltså talar Krestinskij här osanning och försöker att slingra sig från förbindelsen med trotskisterna?

Rykov: Han talar inte bara osanning utan försöker att fuska bort den sanning, som kan konstateras i detta fall.

Vysjinskij: Anklagade Grinko, fortsätt Era uttalanden!

Grinko: Jag utvidgade så småningom förbindelserna med det höger-trotskyistiska centrum och lärde känna dess medlemmar, och på det viset bildade jag mig i början av 1934 en föreställning om vad det höger-trotskyistiska centrum var. På grund av en rad samtal, förbindelser och uppdrag, som gavs av Rykov, Bucharin, Gamarnik, Rosengolz, Jakovlev, Antipov, Rudzutak*, Jagoda, Vareikis och en hel rad andra blev det klart för mig, att det höger-trotskyistiska centrum vid den tiden företrädesvis byggde på angripardernas militära makt. Detta var den gemensamma grundvalen såväl för trotskisterna som också för högern och de nationalistiska organisationerna, speciellt för den Ukrainska Nationalistiska Organisationen. Det betydde: Undergrävande av Sovjet-Unionens försvarskraft, undermineringsarbete i armén och försvarsindustrin, öppnandet av fronten vid krigsfall och provocering av detta krig. Det betydde ett utvidgande av förbindelserna med de aggressiva sovjetfientliga element 52 i utlandet, instämmande i SU:s sönderstyckande och kompensation åt angriparen på bekostnad av SU:s gränsterritorier. Dessutom fanns det en variant i det höger-trotskyistiska centrum: att besätta Kreml.

Vysjinskij: Vilket år var detta?

Grinko: Man talade om detta under åren 1935 och 1936.

Man talade hela tiden om det. Kanske var det också tidigare. Terroristiska stämningar och inte bara stämningar utan terroristisk verksamhet fanns utan tvivel hos det höger-trotskyistiska centrum. Jag känner till två förberedelser till terrorakter, som anklagelseakten inte känner till och som jag här måste berätta för domstolen. Under denna period var den terroristiska verksamheten ett av de viktigaste vapnen i hela arsenalen för kampen mot sovjetlandet.

Vysjinskij: Av vem fick Ni reda på det?

Grinko: Av Rykov, Jakovlev, Gamarnik, Pjatakov.

---

* Jan Ernestovitj Rudzutak (1887-1938) dömdes till döden i en icke-offentlig rättegång och avrättades.

Vysjinskij: Och av folk bland dem som är anklagade i denna process?

Grinko: Av Rykov fick jag veta, att detta är en terroristisk organisation. När Rykov gjorde mig bekant med karaktären hos denna organisation, sade han, att terrorn är innesluten i programmet.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, bekräftar Ni Grinkos erkännande?

Rykov: Jag bekräftar dem.

Vysjinskij: Grinko, varifrån kom dessa terroristiska uppfattningar?

Grinko: Från Trotskij. Jag fick reda på dem av Gamarnik.

Vysjinskij: Berätta konkret om de fakta angående förberedandet av terroristiska handlingar, som Ni känner till!

Grinko: Jag skulle vilja berätta om två förberedda men inte förverkligade terrorhandlingar. Det rör redan den sista perioden, ungefär första hälften av 1937, i samband med att man då började slå sönder de sammansvurna organisationerna. Efter processen mot Pjatakov o. a., speciellt efter partiets centralkommittés mars-plenum 1937, rådde stor förvirring i det höger-trotskyistiska centrum. Den gången talade Gamarnik om det för mig, varvid han nämnde, att han tidigare hade rådpläгат med Rykov och Bucharin. Då stod frågan, att något alldeles utomordentligt måste vidtagas för att blanda bort korten och försvåra angreppet på de sammansvurna — det angrepp, som fördes under denna period av partiet och folkskommisariatet för inrikes angelägenheter. Efter CK:s februari-mars-plenum startade de sammansvurna en kampanj mot Jesjov, i vilken partiets målmedvetenhet och slagkraft för att krossa de sammansvurna koncentrerades. I det höger-trotskyistiska centrum gick denna kampanj på två linjer: å ena sidan att misskreditera Jesjov och hans arbete i partiet, att baktala honom. Vidare ställdes öppet frågan om nödvändigheten att röja Jesjov, den för sammansvärjningen farligaste mannen, ur vägen.

Vysjinskij: Vad betyder ”röja ur vägen”?

Grinko: Röja ur vägen betyder mörda. Jag fick veta av Gamarnik, att Jakir och Gamarnik den gången hade gett i uppdrag åt trotskisten Oserjanskij, som arbetade i finanskommisariatet, att förbereda en terrorhandling mot Jesjov. Oserjanskij var ledare för sparkassorna.

Vysjinskij: Är Oserjanskij en lämplig man för sådant slags förbrytelser?

Grinko: Han var medlem av kampgruppen, tidigare anarkist ... Det andra faktum, som jag känner till och som rör samma period, är förberedandet av en terrorhandling mot Stalin, som företogs av Bergavinov från Huvudförvaltningen för norra sjövägen. Jag fick veta också detta av Gamarnik. Också Antipov och Jakovlev visste om det. Jag fick också reda på det av Bergavinov, som berättade för mig, att han hade antagit Gamarniks uppdrag och försökte förverkliga det.

Ett av de uppdrag, som det höger-trotskyistiska centrum ålade mig, var organiserande av skadegörararbete i finanskommisariatet. Under förundersökningen har jag gjort utförliga erkännanden om detta. Här framhäver jag endast de viktigaste huvudlinjerna och momenten i detta skadegörararbete. Detta uppdrag från det höger-trotskyistiska centrum förmedlades till mig av Rykov. Härvid användes Bucharins formel — att slå sovjetregeringen med sovjet-rubeln. Detta meddelade mig Rykov, och detta ämne diskuterade vi med Bucharin. Skadegörararbetet skulle utvecklas i finansiella åtgärder, som rörde de breda massorna av befolkningen: skatteväsendet, sparkassorna, lånen o. s. v. Programmet utarbetade jag och Rykov. Beträffande sparkassorna genomfördes två åtgärder, i förbindelse med inskränkandet av sparkassenätet och kampanjen för belåning av statslåneobligationerna. Det begränsade sparkassenätet var inte vuxet dessa omfattande åtgärder, och eftersom dessa åtgärder rörde dussintals miljoner människor, framkallade de irritation bland breda folkmassor.

Stor skadegörelse genomfördes också beträffande statsbudgeten. Detta arbete gick ut på undergrävande av budgetfinansdisciplinen, på försvagande av kontrollen och alltså på att göra det möjligt att utnyttja statsmedel i centralen och i landsorten för sammansvärjningens ändamål. Hela arbetet utförde jag efter direktiv, som jag hade fått från det högertrotskistiska centrum genom en rad personer i finanskommissariatets apparat. Undermineringsarbetet inskränkte sig emellertid inte till detta. Det höger-trotskistiska centrum utarbetade t. ex. ett tämligen stort program för att undergräva investeringsprogrammet. I utarbetandet deltog Pjatakov, om jag inte tar fel Bucharin, och jag. Detta program gick ut på att åstadkomma ett långsammare tempo i investeringsprogrammet, att inskränka omfattningen av nyanläggningar, att fullständigt använda Bucharins teori om "hålvägarna" i det socialistiska nybyggnadsarbetet, så mycket mera som nyanläggningarna inte bara utgör en viktig del av folkhushållningen utan också har betydelse för försvaret.

Genom förverkligandet av skadliga finansåtgärder var jag också delaktig i skadegörelsen i jordbruket. Det höger-trotskistiska centrum ställde skadegörelsen i jordbruket som en mycket viktig uppgift. Stalin ställde uppgiften om kollektiviseringen som det avgörande medlet för att övervinna jordbrukets efterblivenhet. På grund av kollektiviseringen framgångar ställdes uppgiften att uppnå en skörd på 7-8 miljarder pud om året. Det höger-trotskistiska centrum utarbetade en plan för skadegörelse, som skulle om inte förhindra så i alla fall fördröja ernåendet av en årsskörd på 7-8 miljarder pud. Speciella Rykov ställde frågan så: Kollektivbonden skall erhålla mindre för varje arbetsenhet. Vid genomförandet av sabotageåtgärderna och sabotageinstruktionerna beträffande finansieringen av jordbruket gav Rudsutak, som behandlade finansfrågorna i folkkommissariernas råd, och Jakovlev, en kraftig hjälp.

Ordföranden Ulrich: Finns det ytterligare några frågor till anklagade Grinko?

Vysjinskij: Jag skulle vilja ha ytterligare några frågor uppkarade. För det första, känner Ni, anklagade Grinko, till det skadegörararbete, som "högerens och trotskisternas block" utförde mot befolkningens försörjning med livsviktiga produkter, säd o. s. v.?

Grinko: Vid sidan av skadegörararbetet vid nybyggnaderna och i jordbruket genomförde "högerens och trotskisternas block" ett rätt stort undermineringsarbete på varuomsättningens område. På denna linje hade jag direkt förbindelse med Selenskij. På varuomsättningens område genomförde Selenskij och andra skadegörare, t. ex. Balotin i folkkommissariatet för inrikeshandeln, sabotage, framkallade varubrist och varusvårigheter i landet. Det gäller för närings- och livsmedel såväl som för de nödvändigaste förbrukningsartiklarna. Selenskij skickade efter direktiv från "högerens och trotskisternas block" stora mängder varor till områden med missväxt och mindre varor till områden med god skörd, så att det uppstod överskott på varor i det ena slagets områden och varubrist i det andra.

Vysjinskij: Selenskij, Ni hörde denna del av Grinkos erkännanden. Hur ställer Ni er till den?

Selenskij: Grinko talar sanning.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, vad säger Ni?

Rykov: Jag erinrar mig, att det ägde rum ett samtal om störtandet av sovjetregeringen. Jag erinrar mig, att just då skadegörarprocessen i Sibirien ägde rum. I denna process upptäcktes och fasttogs skadegörare. Jag hade ett samtal med Grinko om, att det var svårare att få tag på skadegörare på det finansiella området.

Vysjinskij: Det var ett teoretiskt samtal?

Rykov: Nej, vi talade som två människor, som erkänner skadegörararbetet som en av metoderna för kontrarevolutionärt arbete.

Vysjinskij: Ni erinrar er inga detaljer från ert samtal?

Rykov: Om utarbetandet av en plan eller ett program för skadegörelsen i finanskommissariatet — det kan jag inte komma ihåg.

Vysjinskij: Men Ni, Grinko, minns det?

Grinko: Jag erinrar mig, Rykov, Ni var hos mig i finanskommissariatet angående frågan om att utveckla nätet av postanstalter på landet (Ni var då post-folkkommissarie). Efter det att vi klarat av den så att säga legala delen stannade Ni kvar, och vi hade ett allmänt-politiskt samtal, såväl om ukrainska angelägenheter som också över förbindelserna mellan de ukrainska illegala organisationerna och centrum för högern och trotskisterna. Ni sade då: Skadegörelsen på det ekonomiska området ligger efter.

Vysjinskij: Ni erkänner, att anklagade Rykov talade om finanskommissariatets efterblivenhet, men var låg denna efterblivenhet?

Grinko: I skadegörelsen; vi kom då överens om de huvudlinjer, efter vilka man måste bedriva arbetet.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, Ni bekräftar detta samtal med Grinko om skadegörelsen?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Ni erkänner Er skyldig till skadegörelse? *Rykov:* Ja.

Vysjinskij: Alltså hade Grinko rätt att säga, att Rykov i vederbörlig utsträckning gett honom anvisningar om riktningen för skadegörelsen?

Rykov: Här kunde inte den ene ge den andre några anvisningar, eftersom det inte fanns några meningsskiljaktigheter mellan oss.

Vysjinskij: Grinko talar här om en militärgrupp av förrädare, Tuchatjevskij o. a., som på sin tid dömdes av den Högsta Domstolen. Bekräftar Ni den del av erkännandena, som rör Er?

Rykov: Jag kände till Tuchatjevskijs militärgrupp.

Vysjinskij: Vad visste Ni?

Rykov: Denna militärgrupp hade organiserats oberoende av blocket, oberoende av schatteringar — trotskister eller bucharinister. Militärgruppen ställde som sitt mål att med våld röja ur vägen Unionens regering och deltog speciellt i förberedandet av omstörtningen i Kreml.

Vysjinskij: Det kände Ni till?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Grinko, och med Bucharin hade Ni inget tillfälle att tala?

Grinko: Med Bucharin hade jag ett kort samtal i Kreml beträffande den principiella grundvalen för undermineringen på det finansiella området, ett samtal om det höger-trotskytiska blockets negativa inställning till den fransk-sovjetska pakten.

Vysjinskij: Bucharin förklarade inte för Er, varför han var missnöjd med den fransk-sovjetska pakten?

Grinko: Vad beträffar den fransk-sovjetska pakten, så var en negativ inställning till den tämligen vitt utbredd i det höger-trotskytiska centrum (jag hade ett samtal med Rykov och Bucharin), eftersom pakten var en av etapperna i Sovjet-Unionens fredspolitik, som undanröjde eller uppsköt en sammanstötning med angriparen, en sammanstötning, på vilken "högerns och trotskisternas block" hade satt förhoppningar. Att bryta sönder den fransk-sovjetska pakten för att ge angriparen fri möjlighet tillhörde det höger-trotskytiska blockets program.

Vysjinskij: Tala utförligare om det höger-trotskytiska blockets nederlagslinje!

Grinko: Utom det, som jag redan sagt kan jag erinra mig, att t. ex. när jag berättade för Rykov några detaljer om försäljningen av östkina-banan, så ägde det rum mellan oss ett meningsutbyte i sådan riktning, att det till slut blev klart, att försäljningen betydde, att en av de anledningar till ett möjligt krig med Japan försvann, vilka hade förutsetts i det höger-trotskytiska blockets plan.

Vysjinskij: "Högerns och trotskisternas block" orienterade sig alltså åt kriget?

Grinko: Ja, åt kriget, åt Sovjet-Unionens militära nederlag och angriparens hjälp vid erövrandet av makten.

Förhöret med den anklagade Tjernov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Tjernov, bekräftar Ni de erkännanden, som Ni gjort under förhöret vid förundersökningen?

Tjernov: Jag bekräftar dem helt och fullt.

Vysjinskij: Anklagade Tjernov, ge domstolen en kort biografi.

Tjernov: Jag är född 1891. Jag studerade två år vid prästseminariet. Jag studerade därefter ungefär två år vid universitetet i Moskva. Jag häktades en gång för revolutionärt arbete men utan fängelsestraff. 1916 inträdde jag i mensjevikernas parti och förblev mensjevik tills 1920, då jag inträdde i det kommunistiska partiet (bolsjeviker).

Vysjinskij: Det var formellt?

Tjernov: Ja.

Vysjinskij: Och i själva verket?

Tjernov: Efter inträdet i det kommunistiska partiet (bolsjeviker), i januari 1920 utförde jag ärligt till 1927 de uppgifter, som partiet ålade mig. Jag måste dock fullt öppet erkänna, att det gamla mensjevikiska tänkesättet utan tvivel fanns kvar hos mig, och knappt hade partiet gått över från återhållsamhetens metoder till angreppet på kulakelementen på landet, förrän detta mensjevikiska tänkesätt levde upp igen. På hösten 1927 fick jag vissa tvivel på riktigheten i partiets generallinje. Vid denna tid arbetade jag som folkkommisarie för handeln i Ukraina och ledde sädeslagringen. Säden var just den provosten, där kulakernas motstånd och deras kamp mot sovjetmakten skärptes som mest.

Vysjinskij: Var Ni medlem av högerns illegala organisation år 1928?

Tjernov: Jag anser, att i den mån jag framlade mina åsikter, mitt missnöje med partiets politik, så var detta redan början till skapandet av en sådan organisation i Ukraina. Jag anser emellertid också, att jag formellt inträdde i högerns organisation först efter mitt första möte med Rykov.

Rykov träffade jag på hösten 1928. Vid detta möte meddelade jag Rykov, att jag hade meningsfränder i Ukraina. På detta svarade Rykov, att de allesamman var känt folk, av vilka han kände de flesta, vilka skulle kunna göra stor nytta för högerns organisation. Det vore emellertid inte tillrådligt att de framträdde alltför mycket och på det viset avslöjade sin styrka. Tiden var ännu inte mogen för ett framträdande i större stil. Jag svarade Rykov, att om jag förstod honom riktigt, så betydde detta, att vi skulle skapa en hemlig illegal organisation. Detta bekräftade han. Han tillfogade därvid: – Ni, Tjernov, är ju handelskommisarie i Ukraina och står på en synnerligen viktig post. Er uppgift består nu i att bedriva ert arbete på ett sådant sätt, att Ni uppväcker förbittring bland de medelstora bönderna genom att tillämpa de straff gentemot massorna av medelstora bönder på landet, vilka regeringen fastställt mot kulakerna. Förstora överdrifterna, ta speciellt hänsyn till den ukrainska befolkningens nationella känslor och förklara överallt, att dessa överdrifter är resultat av Moskvas politik! På detta vis skall vi skapa våra kadrer och hetsa upp bönderna mot sovjetregeringen och centralkommittén. Slutligen kom jag överens med Rykov, att jag vid min ankomst till Moskva skulle bege mig till honom och tala med honom om hur man skall organisera högerorganisationens arbete i Ukraina.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, säg mig, motsvarar denna del av Tjernovs uttalanden verkligheten?

Rykov: Jag har sammanträffat med Tjernov och försökte att övertyga honom om riktigheten i mitt dåvarande kontrarevolutionära arbete, jag ville göra honom till min anhängare och fann en villig anhängare i Tjernov.

Vysjinskij: Vid den tiden var högergruppen hos Er redan illegal?

Rykov: Illegal – nej.

Vysjinskij: Men det fanns dock en utbildad grupp?

Rykov: Ja. Men vid det laget kunde det ännu bara vara tal om att skapa ett organiserat näste, ett halvlegalt.

Vysjinskij (till Tjernov): Fortsätt!

Tjernov: Jag övergår till följande episod. I slutet av 1928 måste jag fara till Tyskland för en hälsokur. Jag visste, att en gammal kamrat till mig från den mensjevistiska organisationen levde i Tyskland och beslöt att uppsöka honom.

Vysjinskij: Vem är det?

Tjernov: Kibrik, med vilken jag stod i brevväxling till 1925 och som levde i Tyskland under antaget namn. Innan jag reste från Moskva beslöt jag att gå till Rykov.

Vysjinskij: Varför vände Ni er till Rykov?

Tjernov: Eftersom jag hade kommit överens med honom, att vi skulle samordna vår verksamhet som medlemmar av högerorganisationen, och dessutom kunde det finnas speciella uppdrag i Tyskland. Rykov, som kände mig som gammal mensjevik, frågade mig, om jag inte under min vistelse i Tyskland kunde åstadkomma förbindelse med Dan, och delge honom ett uppdrag från högercentrum. Jag svarade Rykov, att jag hade möjlighet till det och trodde, att min kamrat från det mensjevistikiska arbetet, som jag redan talat om, Kibrik, skulle kunna hjälpa mig därvidlag. Sedan gav mig Rykov i uppdrag att åstadkomma förbindelse med Dan och delge honom uppdraget från högercentrum.

Vysjinskij: Vilket uppdrag?

Tjernov: Jag glömde att säga, att också Tomskij var närvarande vid detta samtal med Rykov. Uppdraget var följande: Att upphetsa opinionen i de kapitalistiska länderna mot Sovjet-Unionen med hjälp av Andra Internationalen, att via ledarna för Andra Internationalen uppnå och säkra en förstärkning av de borgerliga regeringarnas fientliga inställning till Sovjet-Unionen, att genom Andra Internationalen och dess ledare söka de borgerliga regeringarnas stöd i händelse att makten i landet kunde övertagas av högern. Jag sade Rykov, att det inte kommer att vara tillräckligt att enbart meddela Dan dessa uppdrag. Utan tvivel kommer Dan att ställa en rad frågor om högerorganisationens styrka och vad högerorganisationen kommer att ta sig före efter maktövertagandet. Rykov svarade: "Ni kan försäkra Dan, att vi förfogar över tillräckligt med krafter i landet för att störta den nuvarande makten och ta den i vår hand." Härvid underströk han särskilt, att vi förfogar över dessa krafter, däribland också ansvariga militärer. Det andra, som han påvisade: Jag kunde förklara för Dan, att högern efter maktövertagandet kommer att tillsätta en regering med hänsyn såväl till Andra Internationalen som de borgerliga regeringarna och att sluta överenskommelse med de borgerliga regeringarna såväl i frågor av ekonomisk natur som även, om det behövs, beträffande landavträdelser. Jag minns, som om det vore i dag, att den vid samtalet närvarande Tomskij förklarade, att det formellt inte existerar några sovjetfientliga partier, men de arbetar dock faktiskt och kämpar för sovjetmaktens störtande. Vi – förklarade han – måste inte bara utnyttja dem utan också få dem med i ledningen av staten.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, Ni samtalade med Tjernov före hans avresa till Berlin?

Rykov: Javisst.

Vysjinskij: Ni talade med Tjernov i Tomskijs närvaro eller ensamma?

Rykov: I Tomskijs närvaro.

Vysjinskij: Gav Ni Tjernov i uppdrag att upptaga förbindelse med Dan i Berlin?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: I vilket syfte?

Rykov: Såvitt jag kan minnas, var det två syften: För det första att belysa läget på landet och böndernas missnöje i den utländska pressen ...

Vysjinskij: I vilken press?

Rykov: I den utländska pressen.

Vysjinskij: I vilken konkret?

Rykov: Jag räknade varken upp partier eller tidningar, jag tänkte på hela pressen, såväl den socialistiska som den borgerliga.

Vysjinskij: Också den mensjevistiska?

Rykov: Javisst.

Vysjinskij: Kanske speciellt "Sotsialitjeski Vestnik"?"*

Rykov: Speciellt även den.

Vysjinskij: För övrigt, sände Ni överhuvud taget under denna period några korrespondenser till "Sotsialitjeski Vestnik", direkt eller genom någon förbindelseman?

Rykov: Jag hade förbindelse med "Sotsialitjeski Vestnik" genom Nikolajevskij.

Vysjinskij: Ni hade förbindelse med "Sotsialitjeski Vestnik", d. v. s. att Ni var korrespondent till "Sotsialitjeski Vestnik"?

Rykov: Jag levererade material.

Vysjinskij: Detta material var tendensiöst sammanställt?

Rykov: Självklart.

Vysjinskij: Innehöll kanske förtal?

Rykov: Tendensiöst och baktalande, det passar bra in i vartannat. Nu till den andra uppgiften: Tjernov låter händelserna passera för fort. I detta fall tog frågan om maktövertagandet, som vi ställde och som också jag ställde, inte hänsyn till 1928 utan början av 1930. Den gången sade jag inte detta och kunde inte säga det, eftersom jag talade om det två, tre år senare och vid dåvarande tidpunkt frågan över huvud inte stod på dagordningen.

Vysjinskij: Tillåt mig att sammanfatta, vad Ni den gången sade. Ni talade om två syften. Det första var att ge Dan informationer om det inre läget i SU.

Rykov: Ja, att försöka att genom Dan utbreda vissa, färgade meddelanden om läget på landet och partiets politik på landet.

Vysjinskij: Var det den ena uppgiften – och den andra?

Rykov: Den andra uppgiften var att erhålla stöd från partierna i Andra Internationalen i vårt ställningstagande till denna fråga.

Vysjinskij: Vad skulle Andra Internationalen ge er för hjälp?

Rykov: Utöva påtryckning på SUPK genom den sociala organisationen i de borgerliga staterna för att partiet skulle ändra sin politik. Under perioden 1928 hade varken jag eller de andra medlemmarna av organisationen förlorat dessa förhoppningar.

Vysjinskij: Anklagade Tjernov, anser Ni, att anklagade Rykovs uttalanden stämmer?

Tjernov: Jag bekräftar det, men jag anser i alla fall, att Rykov bara säger halva sanningen. Han förtiger för domstolen, att mitt uppdrag till Dan inte bara bestod i att tala om hjälp från

---

* Den mensjevistikiska exiltidskriften *Sotsialitjeskij vestnik* gavs ut 1921-64.

de partier, som tillhör Andra Internationalen, utan också däri, att Dan genom ledarna för Andra Internationalen skulle försöka stärka de borgerliga regeringarnas fientliga hållning till Sovjet-Unionen.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, Ni håller fast vid Era uttalanden?

Rykov: Ja, jag håller fast vid dem.

Vysjinskij: Alltså påstår Ni, anklagade Tjernov, att huvuduppgiften och det viktigaste uppdraget, som Ni fått av anklagade Rykov, inte så mycket bestod av informationer som att söka erhålla hjälp från sovjetfientliga, imperialistiska stater – påstår Ni det?

Tjernov: Ja, ja, jag påstår det.

Vysjinskij: Har Ni senare talat med Rykov om liknande saker?

Tjernov: Efter återkomsten från utlandet träffade jag Rykov och talade om för honom, hur jag hade utfört det ålagda uppdraget till Dan.

Vysjinskij: Utförde Ni uppdraget?

Tjernov: Jag utförde det. Jag träffade Dan och meddelade honom högercentrums uppdrag, men jag fick inte genast svar, eftersom Dan sade, att han inte kunde svara genast, enär han måste rådslå med ledarna för Andra Internationalen. Några dagar senare, vid det andra sammanträffandet, fick jag av Dan ett positivt svar på alla dessa frågor. Jag har glömt att säga, att jag vid samma möte inte bara av Rykov utan också av Tomski fick i uppdrag att bilda en högerorganisation bland mina bekanta, om det fanns några sådana bland medarbetarna i handelsrepresentationen eller ambassaden i Tyskland, vilket jag också utförde efter min ankomst till Tyskland.

När jag anlände till Berlin, telefonerade jag till Kibrik, och vi kom överens om att träffas i den bajerska salen på Restaurant Vaterland. Sammanträffandet med honom ägde rum där, vi hälsade hjärtligt på varandra som gamla bekanta. Under samtalet lät jag bl. a. veta, att jag med det snaraste måste träffa Dan och talade också om, i vilket syfte. Kibrik svarade att han skulle organisera sammanträffandet.

Vi kom överens om att Kibrik skulle organisera sammanträffandet i Königstein, dit jag reste för att kureras, och sammanträffandet ägde rum i Königstein. Kibrik kom till mig, och vi gick tillsammans till det hotell, där Dan bodde, och där ägde ett samtal med Dan rum mellan fyra ögon, eftersom Kibrik gick sin väg. Jag meddelade Dan alla uppdrag, som jag fått av högercentrum i Rykovs person. Dan svarade mig, att han höll högercentrums förslag för fullkomligt antagligt. „Men – sade han – jag måste ställa en särskild fråga. Jag känner Er sedan länge. Hur uppskattar Ni själv högerorganisationens krafter?,” Jag svarade honom på detta, att högern förfogade över tillräckligt med krafter för att erövra och behålla makten; därvid påvisade jag, att det fanns tillräckligt med förbindelser bland militären. På detta svarade Dan: ”Däri har Ni fel. Om högern tar makten, så kan den inte någon längre tid behålla den utan motsvarande hjälp och framför allt inte utan hjälp av de kapitalistiska staternas beväpnade krafter. Dessutom måste Ni bedriva Ert arbete så, att det undergräver SU:s ekonomiska och politiska makt.” Jag erinrar mig speciellt tydligt det uttryck, som han använde: ”Ni får – sade han – inte rygga tillbaka inför några medel. Den som kämpar för maktens störtande och ryggar tillbaka inför det ena eller andra medlet, är en politisk Manilov (typ från Gogol), och man måste redan nu ge de kapitalistiska staterna hjälp i deras kamp mot Sovjet-Unionen.” Det är resultatet av sammanträffandet med Dan.

Efter några dagar fick jag en inbjudan från Kibrik att fara till Berlin. Jag reste. Detta andra möte med Dan ägde rum i Kibriks bostad. Dan sade, att det lyckats honom att sätta sig i förbindelse med ledarna för Andra Internationalen. Han bad mig att meddela Rykov att ledarna för Andra Internationalen fullt och helt antar de förslag, som jag hade överbringat på uppdrag av högercentrum.

Efter samtalet med Dan, vilket som jag sagt ägde rum i Kibriks bostad, for Dan bort, och jag stannade hos Kibrik för att äta kvällsmat. Efter maten måste jag fara till stationen. Vid kvällsvarden hade vi druckit mycket. Kibrik skyllde på något slags arbete och sade, att han inte kunde följa mig till stationen. Han satte mig i en autobuss. Jag for till stationen för att resa tillbaka till Königstein. I bussen, där jag åkte, antastade mig ett par tyskar. En av dem knuffade till mig, och jag knuffade tillbaka.

Vysjinskij: Nå, vad hände?

Tjernov: De tre tyskarna tog fast mig, stoppade bussen, satte mig i en hyrbil och förde mig till polispresidiet. Där protesterade jag och krävde, att man skulle släppa mig fri. Man sade, att jag måste stanna till morgonen och tills någon överordnad infann sig. Jag stannade där över natten. På morgonen visade sig något slags tjänsteman, som talade god ryska och inför vilken jag genast protesterade. Han sade, att han måste avlägga rapport inför sina överordnade. Efter en stund infann sig en människa. Han kallade sig överste Oberhaus. Han drog fram ett protokoll och översatte det för mig: jag beskylldes för att ha misshandlat tyskar, och jag måste stå till ansvar som en kriminalförbrytare. Dessutom, förklarade han för mig, skulle man skicka en kopia av detta protokoll till min legation. Och på stället föreslog man mig att bli medarbetare i den tyska ochranan, det tyska spionaget. Jag avböjde. Då förklarade Oberhaus: "Jag vet en del om vad Ni gör i Tyskland." Jag frågade: "Vad?" Han svarade: "Era sammanträffanden med Dan", och visade mig några foton av mötena med Dan, som tagits i Königstein och i Berlin, dessutom berättade han kort för mig om mitt samtal med Dan. Jag blev absolut klar över att det tyska spionaget fångat mig under fullständig medverkan av Dan och att Dan utan tvivel själv var en agent för det tyska spionaget, liksom också Kibrik.

Vysjinskij: Men det, som man förelade Er i polispresidiet, motsvarar verkligheten?

Tjernov: Protokollet? Det var färgat, jag hade inte kunnat misshandla någon.

Vysjinskij: Beträffande samtalet med Dan?

Tjernov: Det motsvarade det, som jag verkligen sagt till Dan.

Vysjinskij: Var någon närvarande vid Ert samtal med Dan?

Tjernov: I Königstein var det ett samtal. Kibrik förde mig in i rummet och gick sedan sin väg.

Vysjinskij: Polistjänstemannen måste alltså ha fått samtalet antingen från Er eller från Dan?

Tjernov: Ja.

Vysjinskij: Om Ni inte har talat om samtalet för polisen, måste alltså Dan ha gjort det, och om Dan gjort det, så är han alltså en av polisens medarbetare?

Tjernov: Ja. Annars hade han inte talat om det. Efter detta samtyckte jag och blev tysk spion. Sedan började formaliteterna, formulär, underskrifter. Oberhaus instruerade mig om det arbete som jag skulle utföra för Tyskland i Sovjet-Unionen. Med hänsyftning på den upprördhet, i vilken jag befann mig, sade han: "Det tjänar ingenting till att Ni oroar Er. Ni kämpar mot sovjetmakten, vi kämpar mot sovjetmakten och säkert kommer metoderna för vår kamp att stämma överens den närmaste tiden." De uppgifter, som Oberhaus ställde, bestod i att jag skulle ge det tyska spionaget systematiska informationer om de frågor, som var av intresse och som skulle befordras genom representanter för det tyska spionaget i Moskva och att jag skulle organisera skadegörelse på det område, där jag arbetade. Alldenstund jag på den tiden arbetade med sädeslagringen, skulle jag i första hand åstadkomma skadegörelse där.

Vysjinskij: Vilka uttryck tog sig Ert samarbete med det tyska spionaget?

Tjernov: Oberhaus rådde mig, att för att undgå upptäckt, inte låta för mycket komma fram om förbindelsen med högern utan endast hålla förbindelse med ett begränsat antal människor. Härvid förklarade Oberhaus, att han under någon tid inte skulle oroa mig i Moskva utan ge mig möjlighet att få mitt spiongearbete i SU i gång. Och verkligen, i början visade sig ingen

hos mig. Det gick några månader, innan jag hade ett sammanträffande med en representant för det tyska spionaget.

Vysjinskij: Hur gick det till?

Tjernov: Jag arbetade då, jag minns det inte så noga längre, som ställföreträdare för folkkommissariaten eller som medlem av handelskommissariatets kollegium. Man kallade mig till utrikeskommissariatets informationsbyrå och meddelade mig, att korrespondent en till den tyska tidningen "Berliner Tageblatt", Paul Scheffer, ville tala med mig om informationsfrågor. Jag skulle ge honom meddelanden, som inte var förtroliga. Och verkligen, Scheffer visade sig om en stund, sade att han kom från överste Oberhaus och sade lösenordet "Reinold". Det var mitt täcknamn som tysk spion. Jag frågade Scheffer, vad Oberhaus ville. Just då krävde han av mig information om det inre livet i partiet, arbetet bland högern, trotskisterna, läget på landet. Dessutom begärde han särskilda upplysningar om förråden av industrivaror. I synnerhet intresserade han sig för förråden av industrivaror i städerna. Han krävde meddelanden om sädeslagringen och mobiliseringsförråden av säd. En del av de önskade upplysningarna, information om läget i partiet, arbetet bland högern, gav jag genast muntligt, siffermeddelanden gav jag några dagar efteråt.

Därefter hade jag en rad periodiska möten med Scheffer. Jag gav honom informationer för det tyska spionaget och fick genom honom anvisningar från det tyska spionaget om organiserandet av skadegörelsen. Den huvuduppgift, som det tyska spionaget då gav mig, bestod i att organisera förstöringen av säden i landet. Det var nödvändigt att uppehålla bygget av lagerlokaler och elevatorer, för att åstadkomma en klyfta mellan de växande sädeslagren och lagerlokalernas utrymme och på det viset – som Scheffer sade – uppnå två saker: för det första att fördärva själva säden, för det andra att göra bönderna förbittrade. Man krävde vidare, att det organiserades en kompakt förgiftning av lagren och ladorna med sädessvamp. Scheffer presenterade speciellt ett krav på infektering av mobiliseringsförråden med bakterier. Dessa uppgifter, som jag fick av Scheffer, genomförde jag. Sedan lämnade Scheffer SU. Innan han reste meddelade han mig, att han var rädd för att bli fast och därför reste till Tyskland men att det tyska spionaget inte kommer att låta förbindelsen med mig falla. Min förbindelse med representanterna för det tyska spionaget återupptogs på nytt, när jag gick över till arbetet i lagringskommittén. Spionaget och skadegörelsen förstärktes efter min utnämning till folkkommissarie för jordbruket. Några månader efter min utnämning uppenbarade sig i lagringskommittén en viss Raivid, en kamrat till mig från den mensjevistiska organisationen i Ivanovo, som sedan en längre tid arbetade i folkkommissariatet för inrikes angelägenheter. Vi träffades tillfälligtvis, därför undrade jag inte över att han kom till mig i lagringskommittén. Men när jag blev ensam med honom i kabinettet, sade han: "Jag måste tala allvarligt med Er, Reinold." Därmed var allt dechiffrerat, allt var klart. Det visade sig, att Raivid var representant för det tyska spionaget i SU och hade fått anvisning från Oberhaus att sätta sig i förbindelse med mig. Jag träffade Raivid upprepade gånger. När jag övergick till arbetet i lagringskommittén, ägnades våra sammanträffanden åt att utarbeta ett utförligt program för de viktigaste delarna av skadegörelsen och diversionsarbetet i jordbruket.

Detta program, som utarbetats på basis av det tyska spionagets fordringar innebar skadegörelse: på utsädet, på maskin- och traktorstationerna och på boskapsskötseln. Speciellt krävde det tyska spionaget skadegörelse på hästaveln, för att som Raivid uttryckte sig inte ge Röda Armén några hästar.

Beträffande utsädet upptog vi i programmet att skapa förvirring beträffande utsädet, att blanda samman det sorterade utsädet och sålunda nedsätta skörden i landet. Beträffande växelbruket skulle man göra upp felaktiga planer och sålunda försätta kollektivböndernas fält i ett sådant tillstånd, att något riktigt växelbruk inte kunde genomföras utan bönderna tvingades att lägga igen jorden till äng och betesmark. Detta måste leda till minskning av skörden och samtidigt

förbittra bönderna, som inte kunde förstå, varför man tvingar dem att lägga igen fälten till äng, när kollektiven skall utveckla boskapsskötseln och behöver fodermedel.

Beträffande maskin- och traktorstationerna ställdes uppgiften att göra traktorer, kombiner och lantbruksmaskiner obrukbara, att ställa till oreda i maskin- och traktorstationernas finanser och att i det syftet insätta olämpliga ledare, som i första hand måste sökas bland medlemmarna av vår organisation.

Beträffande boskapsskötseln ställdes uppgiften att slakta avelsdjuren, förorsaka större dödlighet, inte tillåta någon ökning av fodermedlen, döda djuren genom att infektera dem med olika slags bakterier.

Vysjinskij: Tala utförligt om fördärvandet av boskapen, varifrån och hur Ni fick bakterier o. s. v.

Tjernov: Jag måste säga, att jag också har berättat det, som jag nu tänker säga, för Rykov vid mina möten med honom 1935.

Jag har genomfört följande skadegörelse. För att åstadkomma större sjuklighet bland djuren i Ostsibirien föreslag jag ledaren för veterinärförvaltningen, Ginsburg, en medlem av högerorganisationen, och genom honom den ansvarige för placeringen av veterinärerna, likaledes en medlem av högerorganisationen, att inte införa några medel mot kreaturs-farsoter till Ostsibirien, varvid jag visste, att detta är mycket farligt i Ostsibirien, med hänsyn till den sibiriska boskapspesten. Dessa preparat transporterades heller inte dit. Denna förberedelse gjordes 1935, och när på våren 1936 den sibiriska boskapspesten utbröt, visade det sig, att verkligen inga preparat förts dit och att sålunda (noga kan jag inte säga det) i vart fall över 25,000 hästar förstördes.

För det andra: Jag gav i uppdrag åt Ginsburg och ledaren för den bakteriologiska avdelningen, Bojarsjinov, att åstadkomma infektion i Leningrad-distriktet med svinpest och i Voronesj- och Asov-Svartahavsområdet med pest.

För detta syfte utsåg vi på mitt förslag tre fabriker: i Kasjinzev, Orlovsk och Stavropol. Där framställes biopreparat med oförsvagade bakterier under särskilda serienummer. Numren på dessa serier meddelades till Bojarsjinov, som sedan meddelade dem åt de veterinär-förvaltningsledare på de olika platserna, som man i detta fall kunde lita på. Dessa å sin sida överlämnade dem i de olika distrikten till de veterinärer-läkare, som var sovjetfientligt inställda och inte komme att göra något större väsen, om sjukligheten bland djuren blev stor. Det är svårt att uppskatta resultaten, men i vart fall måste man antaga, att några tiotusen svin förstörts genom denna skadegörelse.

Vysjinskij: Ännu en fråga beträffande förbindelsen med det tyska spionaget. Har Ni fått några pengar från spionagetjänsten?

Tjernov: Ja, det har jag alldeles glömt bort.

Vysjinskij: Nåja, det är ju en så oviktig fråga, Ni har förstås glömt bort saken.

Tjernov: Denna fråga är naturligtvis inte oviktig, men jag har glömt bort den. Jag fick i Berlin 2,000 mark.

Vysjinskij: Och sammanlagt hur mycket?

Tjernov: Ungefär 30,000 tyska mark och ungefär 150,000 sovjetrubel. En betydande del av dessa pengar användes för mina personliga behov, en viss del för att muta medlemmar av högerorganisationen, som jag ansåg det vara nödvändigt att muta.

Vysjinskij: Berätta om Era vidare förbindelser med Rykov.

Tjernov: Jag fortsätter angående mina förbindelser med högerorganisationen och Rykov. Utom dessa sammanträffanden med Rykov, som jag berättat om, hade jag följande möte med honom i december 1930. Jag inbjöds av honom och mötet ägde rum i hans bostad.

Stämningen var sådan, att det oundvikligen måste komma bondeuppror under den närmaste tiden, som under lämplig ledning av högerorganisationen skulle kunna leda till erövrande av makten i landet.

Samtidigt erhöj jag också från Rykov order om organisatorisk skadegörelse. Den uppgift, som Rykov ställde för mig härvidlag, skulle bestå i att använda de repressalier, som bestämts för kulakerna, också bland de medelstora bönderna, varigenom man skulle utlösa missnöje bland bönderna med partiets politik och sovjetmakten och genom desorganisering av brödförsörjningen åstadkomma missnöje bland arbetarbefolkningen.

Nästa gång träffade jag också Rykov på hans inbjudan, jag tror i oktober, i vart fall på hösten 1932. Denna sammankomst ägde rum samtidigt med en avgörande förändring på landsbygden. Kollektivjordbruken utvecklades starkt, kulakerna var krossade, och landsbygden började redan att reellt se resultaten av industrialiseringen. Fastän Rykov försökte att verka lugn, var det tydligt att han var förbluffad över att de politiska spådomar slagit fel, som han förut gjort. I samtalet med mig ställde han frågan så, att vi måste gömma oss ännu bättre och i frågan om erövrandet av makten orientera oss åt en "palatsrevolution". Jag svarade: "Också 1930 talade Ni med mig om en 'palatsrevolution', var ligger skillnaden mellan inställningen av 1930 och inställningen av 1932?" Han svarade: "Skillnaden ligger däri, att det var en av de möjliga varianterna 1930, men nu är det den viktigaste och avgörande varianten för erövrandet av makten." Som han uttryckte det, vi måste på "palatsrevolutionens" väg, d. v. s. genom att häkta och mörda partiets och regeringens ledare, gripa makten i landet.

Vysjinskij: När ägde nästa sammanträffande med Rykov rum?

Tjernov: Nästa sammanträde ägde rum 1934, några månader efter min utnämning till folkkommissarie för jordbruket i Sovjetunionen. Samtalet ägde rum på Rykovs inbjudan i hans sommarbostad. Innehållet av detta samtal rörde främst organiserandet av min verksamhet som folkkommissarie för jordbruket i SU. Här ställde Rykov för mig en uppgift, som gick ut på att organisera mitt arbete så, att jag eftersträvande ett undergrävande av kollektiviseringspolitiken, och i detta syfte skulle kollektivbruken ledas så, att kollektivbonden inte blev intresserad av kollektivets produktion. För detta ändamål måste man leda kollektivbruken så, att kollektivbonden – som han uttryckte sig – bara får en styver per arbetsenhet. Det nästa och sista sammanträffandet med Rykov ägde rum antingen i slutet av 1935, jag kan inte precis erinra mig det, eller i början av 1936. Det var samtidigt med den bekanta Kremlkonferensen, som partiets och regeringens medlemmar höll med de bästa människorna i jordbruket. Efter denna konferens gick Rykovs anvisningar ut på följande:

Han sade, att vi inte kan komma från att ta hänsyn till kollektivbrukens faktiska tillväxt och förstärkande, liksom också uppkomsten av nya kollektivbruks-kadrer, vilka framträdde vid dessa rådplägningar. Detta betydde emellertid inte, att vi inte hade några krafter mer på landet, som vi skulle kunna organisera. Som sådana krafter betecknade han de kulakelement, som återvänt från specialkolonierna, och sovjetfientliga element ur den gamla intelligensen på landet: agronomer, läkare och andra. Dessa krafter måste vi mobilisera och utnyttja för vår sak. Han framhävde särskilt, att det bara fanns två möjligheter för högern att erövra makten i landet: att med våld avlägsna partiledningen och regeringen, d. v. s. att häkta dem eller mörda dem, eller bägge delarna. Särskilt eftertryck lade han på nödvändigheten att SU led nederlag i ett krig med de kapitalistiska länderna, om den överfölls av dessa. I denna belysning påvisade han speciellt den stora betydelsen av att organisera skadegörelse och diversion och sade: "Om vi behöver SU:s nederlag för att kunna komma till makten i landet, så måste vi påskynda detta nederlag. Likaledes måste vi påskynda krigsutbrottet genom att försvaga SU:s ekonomiska och militära kraft."

Vysjinskij: Anklagade Rykov, hade Ni många sådana medbrottslingar som Tjernov?

Rykov: Det var ett fel av mig. Jag räknar honom i alla fall inte till de mera betydande medbrottslingarna. Han var inte klyftigare än att han på vägen från restaurangen till stationen hamnade på polispresidiet.

Vysjinskij: På de anklagades bänk befinner sig inte så få av Era medbrottslingar. Är Tjernov en av dem?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Och Ni, anklagade Tjernov, hade Ni många sådana ledare som Rykov?

Tjernov: Utom Rykov och den tyska spionagetjänsten – inga!

Andra processdagen.

Morgonsammanträdet den 3 mars

Förhöret med anklagade Ivanov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Ivanov, Ni bekräftar Edra uppgifter, som Ni gjort under förundersökningen, om Er sovjetfientliga verksamhet?

Ivanov: Jag bekräftar dem helt och fullt.

Vysjinskij: Berätta under vilka omständigheter och när Ni blev medlem av den kontrarevolutionära organisationen.

Ivanov: Mitt första syndafall började 1911, när jag studerade vid den åttonde klassen i gymnasiet i Tula. Den tsaristiska hemliga polisen lyckades att värva mig till sin agent.

Vysjinskij: Till vilken institution var Ni speciellt bunden som agent och i vilken stad?

Ivanov: Till den hemliga gendarmeriförvaltningen i Tula.

Vysjinskij: Med vem i Tula hade Ni personliga förbindelser?

Ivanov: Med ryttmästar Mamatkasin.

Vysjinskij: Hade Ni något konspirativt täcknamn?

Ivanov: Javisst, "Samarin".

Vysjinskij: Hade ni ett spionnummer?

Ivanov: Javisst, 163.

Vysjinskij: Fick Ni betalning för Ert arbete?

Ivanov: Jag fick betalning såväl i Moskva som i Tula.

Vysjinskij: Alltså var Ni betald ...

Ivanov: Betald agent för den tsaristiska hemliga polisen.

Vysjinskij: Sedan kom Ni till Moskva och inträdde 1912 vid universitetet i Moskva? Och 1913 utför Ni aktivt arbete i den hemliga polisen i Moskva?

Ivanov: Javisst.

Vysjinskij: Med vem trädde Ni i förbindelse?

Ivanov: Med ryttmästar Grjasnov och överstelöjtnant Kolokolov.

Vysjinskij: Vari bestod Ert spionage?

Ivanov: Jag gav underrättelser om den revolutionära rörelsen i studentorganisationerna, informerade om enskilda kamrater, som gjorde revolutionärt arbete. I Tula-nationen t. ex. angav jag revolutionärerna Severny och Pomorov. 1916 angav jag Kaplun – en av de aktivaste deltagarna i det revolutionära arbetet vid den medicinska fakulteten.

Vysjinskij: Hur länge var Ni agent för Moskvas hemliga polis?

Ivanov: Från 1913 till slutet av 1916.

Vysjinskij: Vilken lön fick Ni?

Ivanov: Av hemliga polisen i Tula 15 rubel att börja med, sedan 20 rubel.

Vysjinskij: Och av den hemliga polisen i Moskva?

Ivanov: Jag fick att börja med 30 och 40 rubel, sedan steg det till 60-75 rubel. Allteftersom mitt arbete förbättrades, steg också min lön.

Vysjinskij: Till slutet av 1916 var Ni knuten till hemliga polisen i Moskva. Och från slutet av 1916?

Ivanov: Från slutet av 1916 bröt jag med hemliga polisen.

Vysjinskij: Hur förklarar Ni detta beslut? Varför beslöt Ni i slutet av 1916 att bryta med hemliga polisen?

Ivanov: Å ena sidan var arbetet otrevligt, å andra sidan blev jag rädd för den stigande revolutionsvågen och utsikten till att arbetarklassen kunde segra. Jag var rädd, att om arbetarklassen segrade, kunde den hemliga polisens dokument falla i händerna på de revolutionära organisationerna och jag kunde bli avslöjad som spion.

Vysjinskij: Det är något helt annat. Ni blev helt enkelt rädd för vedergällningen. Ni började Er politiska skolning under ledning av ryttmästaren vid hemliga polisen i Tula, Mamatkasin, och Ni avslutade den under ledning av Bucharin och Rykov. Har jag förstått Er riktigt?

Ivanov: Riktigt.

Vysjinskij: När slank Ni in i bolsjevikpartiet?

Ivanov: 1915.

Vysjinskij: Under vilka omständigheter? På eget initiativ?

Ivanov: överstelöjtnant Kolokolov gav order om att jag skulle inträda i bolsjevikpartiet.

Vysjinskij: Alltså inträdde Ni i partiet på anvisning av överstelöjtnanten vid Moskvas hemliga polis Kolokolov?

Ivanov: Javisst.

Vysjinskij: I vad syfte?

Ivanov: I syfte att få noggrannast möjliga belysning av den bolsjevikiska organisationens verksamhet.

Vysjinskij: I provokatoriskt syfte?

Ivanov: Javisst, i provokatoriskt syfte.

Vysjinskij: Säg, stod Ni i förbindelse med "vänster"-kommunisternas grupp?

Ivanov: Javisst.

Vysjinskij: Och vem drog Er till denna grupp?

Ivanov: I själva verket har ingen dragit mig till den; ty redan mitt syndafall och min rädsla att jag skulle kunna bli avslöjad av sovjetmakten drev mig in fiendens läger. Liksom korpen, som flyger efter aslukten, anslöt jag mig till allehanda fientliga grupper, som kämpade mot sovjetmakten, ty jag hoppades, att jag inte skulle bli avslöjad, sedan borgarklassens herravälde återställdes.

Vysjinskij: När anslöt Ni Er till "vänster"-kommunisterna?

Ivanov: I slutet av 1917 eller början av 1918.

Vysjinskij: Alltså anslöt Ni Er till denna grupp som en fiende i förhoppning att det skulle lyckas denna grupp att störta sovjetmakten?

Ivanov: Hos "vänster"-kommunisterna fann jag det, som jag behövde såsom fiende till sovjetmakten och arbetarklassen.

Vysjinskij: Hade Ni då förbindelse med Bucharin?

Ivanov: Vi var på flera konferenser. Så en dag sade Bucharin, att det var nödvändigt att som protest mot partiet och mot Lenins linje träda ut ur det kommunistiska partiet och organisera ett eget parti. Förhoppningen därvid var, ätt detta skulle leda till det kommunistiska partiets sönderfall och seger för ”vänster”-kommunisterna. Men samtidigt hände följande: Jag arbetade då som partiorganisatör i stadsdelen Basmany. Det hade inte lyckats mig att bland partimassorna finna någon genklang för ”vänster”-kommunisternas linje. Massan följde fullkomligt Lenin. Det blev klart för mig, att ”vänster”-kommunisternas hela arbete var dömt till fiasko, till bankrutt. Då mötte jag Bucharin på 10. partikongressen, där jag hade följande samtal med Bucharin. Han förklarade, att det fanns meningsskiljaktigheter mellan honom och Lenin i principiella frågor, att han för närvarande höll på att skapa egna kadrer, som vore beredda att på hans – Bucharins – första kallelse uppträda mot Lenin. Det var enligt min mening början till skapandet av en s. k. ”Bucharinskola”.

Vysjinskij: Hur ville Bucharin uppträda mot Lenin? På vilket sätt förberedde han detta?

Ivanov: Han befann sig i en tämligen tvär stämning. Han avvaktade helt enkelt ett lämpligt tillfälle. Han ville ha egna kadrer.

Vysjinskij: Till vad?

Ivanov: För att röja Lenin är vägen.

Vysjinskij: Röja ur vägen – hur?

Ivanov: Han var beredd att gå ända till fysisk förintande. Intressant var samtalet med Bucharin 1926. Han sade rent ut, att man måste förbereda sig till öppen strid mot partiet. Betänk – sade han – att vi kan träda i aktion och att vi genom våra aktioner ger ett program, som sammansvetsar alla missnöjda element inom landet. Men detta – sade han – var inte det grundläggande och inte det viktigaste. Huvudsaken i vårt arbete var att arbeta illegalt för att samla kadrer, fånga in inflytelserika partimedlemmar i våra nät.

Vysjinskij: Vidare.

Ivanov: 1928 reser jag till Nordkaukasien som andre sekreterare. Här ställde Bucharin frågan, att jag skulle skapa en högergrupp i Nordkaukasien. Samtidigt förklarade han, att Nordkaukasien har en mycket stor betydelse i vår kamp mot partiledningen och sovjetmakten. Vi – säger han – måste ställa oss i spetsen för en rörelse bland bönderna, speciellt kosackerna, en rörelse mot sovjetmakten. Vår uppgift var att förvandla Nordkaukasien till ett ryskt Vendée. Han utvecklade så för mig hela sin teori i denna fråga. Den är tämligen bekant för partiet. Ni vet väl – sade han – att kapitalismen för närvarande trätt in i en ny utvecklingsfas. I detta stadium visar kapitalismen en tämligen höggradig organisering och planmässighet. Fascismen – sade Bucharin – är ingen reaktionär rörelse utan motsvarar de nyaste tendenserna i kapitalismens utveckling. Vi hamnade direkt i fascismen.

Vysjinskij: Ställde Bucharin och Rykov då frågan om erövrandet av makten?

Ivanov: Frågan om makterövringen ställdes före 1931.

Vysjinskij: Vilket uppdrag fick Ni av Bucharin under Er vistelse i Nordkaukasien?

Ivanov: Bucharin gav mig i uppdrag att med hjälp av högerorganisationen börja förbereda sovjetmaktens nederlag vid händelse av intervention, vid ett krig med de kapitalistiska, fascistiska staterna.

Vysjinskij: Vilka anvisningar gav Bucharin beträffande spionaget?

Ivanov: Han sade, att Lobov speciellt organiserar denna sak och att han måste underrätta mig om hur denna sak skall genomföras. Han sade: ”Ni måste ge allsidig hjälp åt den representant, som kommer att tillsättas där, för att tillfredsställa den engelska spioneritjänstens behov”.

Vysjinskij: Och Ni efterkom dessa anvisningar?

Ivanov: Jag efterkom dem, jag gick representanten tillhanda och ledde materialet vidare samt fick anvisningar av honom. Därvid motsvarade de anvisningar, som jag fick av den engelska spionagetjänsten, fullständigt de anvisningar, som jag fick av högercentrum.

Vysjinskij: Motsvarade fullständigt Så att Ni ibland inte kunde särskilja, var högercentrum opererade och var den utländska spionagetjänsten opererade?

Ivanov: Javisst, det var en fullkomlig överensstämmelse.

Vysjinskij: Det är inte underligt. Vad hade Bucharin för skäl för sin anvisning till Er att träda i förbindelse med den engelska spionagetjänsten?

Ivanov: Han sade, att detta land har stora intressen i Nord-distriktet. Han sade, att det existerade en överenskommelse mellan detta land och högercentrum om hjälp till högern vid störtandet av sovjetmakten och upprättandet av kapitalisternas makt i Ryssland och att man i denna överenskommelse tagit sikte på säkerställandet av den engelska träindustrins intressen i Nord-distriktets skogsbruk. Bucharin menade att sågverken måste överlämnas till engelsmännen som koncession, under det att nya sågverk, upprättade under sovjetmakten, skulle överlämnas för att betala tsar-skulderna. Sedan, 1934, ansåg han, att vi kanske redan i dag måste betala något. Han sade att vi måste ge den engelska borgarklassen förskott, för att inte förlora dess stöd och dess förtroende.

I överensstämmelse med dessa anvisningar genomförde Rosengolz och Lobov följande åtgärder: Det bästa träet såldes till nedsatta priser, därigenom tillfogades sovjetstaten en förlust på flera miljoner rubel i valuta.

Vysjinskij: Gå nu över till de terroristiska planerna och den terroristiska verksamheten.

Ivanov: Våra organisationer i Nord-området fick till uppgift att skapa en terrorgrupp.

Vysjinskij: Vem hade ställt den uppgiften?

Ivanov: Bucharin. Bucharin kom flera gånger tillbaka till denna angelägenhet, i synnerhet efter mordet på Kirov. Han sade att skottet mot Kirov hade visat, att enstaka terrorhandlingar inte ger något resultat, att man måste förbereda massterror, och endast då skulle vi kunna ernå något resultat. Hans inställning var likvidering av partiledningen, varvid följande tankegångar utvecklades: Lyckas detta redan före kriget, så kommer saken att vara klar och eventuellt kommer strax efteråt ett krig med Sovjetunionen att bryta ut. Skulle det av något skäl inte lyckas oss att redan före kriget genomföra planen att likvidera partiledningen, så kommer vi att göra detta under kriget, vilket kommer att framkalla stor förvirring, undergräva landets försvarskraft och radikalt befordra sovjetmaktens nederlag i kriget med imperialisterna.

Den första anvisningen om organiserandet av terrorgruppen fick jag 1934. Speciellt tryckte man på det 1935, när det hette, att vårt arbete bedrevs dåligt.

Vysjinskij: Vad har Ni ytterligare att säga om Er skadegörelse?

Ivanov: Vi samlade upprorsgrupper, huvudsakligen runt om Arkangelsk, för att vid interventionen avskära förbindelsen mellan Arkangelsk och de centrala kommunikationslinjerna i vårt land och på så sätt underlätta engelsmännens besättande av detta skogsområde och av den viktigaste hamnen.

Vidare utfördes diversionsarbete huvudsakligen i skogsbruket eftersom Nord-distriktet är ett skogsdistrikt. Denna verksamhet gick ut på att göra om intet den tekniska nyutrustningen i skogsbruket, att förorena och förstöra mekanismer, att sabotera flottningen. Detta gjorde att många sågverk stod stilla, träbristen ökades i vårt land, vilket hårt träffade alla våra nybyggen.

I folkskommisariatet för skogsbruket fortsatte jag samma skadegörelse och förberedde terrorhandlingar. Huvuduppmärksamheten riktades på att omintetgöra den tekniska rekonstruktionen i träindustrin, att omintetgöra nybyggena, speciellt i cellulosa- och pappersindustrierna, för att på det viset hålla landet på svältkost beträffande försörjningen

med papper och ge kulturrevolutionen ett slag, att göra det omöjligt att förse landet med skrivböcker och sålunda framkalla missnöje bland de bredaste massor.

Vi vidtog alla åtgärder för att uppehålla byggandet av nya företag och att förhindra arbetet i de redan existerande företagen. En hel rad åtgärder av rekonstruktiv art, som skulle förbättra arbetet i pappersindustrin, förhindrade vi likaledes medvetet och korsade på så sätt programmet för pappersproduktionen.

Bucharin: Jag har en fråga. Jag skulle vilja fråga medborgare Ivanov: Om jag inte tar fel, träffades vi sista gången 1936?

Ivanov: Jag träffade Bucharin också 1937. 1937 förhöll han sig redan konspirativt gent emot oss.

Vysjinskij (till Bucharin): Ni bestrider, att Ni hade sammanträffanden med Ivanov ända tills Ni häktades?

Bucharin: Nej, det bestrider jag inte, jag bad bara Ivanov att erinra mig om, när jag träffade honom sista gången och vad han talade med mig om.

Ivanov: Under loppet av 1936 träffades vi flera gånger. I synnerhet i november och december. 1936 gjorde jag Bucharin uppmärksam på att vår organisation ramlade isär och att våra medlemmar avslöjades av massorna själva, och jag frågade, om inte hela situationen i landet visade, att vi var hopplöst dömda till bankrutt.

Vysjinskij: Det sade Ni till Bucharin?

Ivanov: Javisst, och aldrig har jag sett Bucharin bli så vred och rasande som då. Han vräkte sig över mig: Ni är feg, Ni är en panikmakare, och Ni måste veta, att högerorganisationen kommer att föra krig mot massorna. Ni skall inte ge efter för dem.

Vysjinskij: Han ville föra krig mot massorna?

Ivanov: Ja. Han ställde vidare frågan på det sättet, att om det finns avfallingar, så måste man tillgripa skarpa åtgärder för att förintna dem, som beslutar sig för att offentligen bekänna inför sovjetmakten och på det viset kan avslöja vår organisation. Det var fråga om att det i själva högerorganisationen fanns direktiv att bringa avfallingar om livet. Så gick det också för en, som ämnade skriva en förklaring till folkkommisariatet för inrikes angelägenheter med avslöjande av högerorganisationens verksamhet i Nordkaukasus. Efter vad Lobov sade mig, mördade man en sådan. Bucharin antydde direkt för mig: "Ni vet, att vi inte gör några ceremonier med någon, som driver bort från oss och vacklar, och att det finns speciellt folk hos oss, som genomför nödvändiga åtgärder, d. v. s. mord.)

1937 var vårt samtal likaledes kort, eftersom situationen redan var mycket spänd. Hela organisationen levde i ångest. Man kan säga, att högerorganisationens verksamhet faktiskt stod omedelbart inför grundligt avslöjande. I detta samtal ställde jag speciellt den frågan: Vart har interventionen tagit vägen, var har vi överfallet på Sovjetunionen? Bucharin meddelade mig, att man vidtagit åtgärder för att till varje pris driva de fascistiska länderna Japan och Tyskland till angrepp 1937 och att det fanns möjligheter därtill.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, anklagade Ivanov förklarade här, att han redan 1928, till och med något tidigare, hade samtal med Er om det sovjetfientliga arbetet, som bedrevs av den högerorganisationen, som Ni tillhörde. Bekräftar Ni det?

Bucharin: Ja, jag bekräftar för det första att Ivanov alltsedan Brest-freden, sedan 1918, är känd av mig. Under 10. partikongressen rådde jag verkligen Ivanov, som jag ansåg vara kontrarevolutionärt inställd, att fortsätta arbetet mot partiet.

Vysjinskij: Mig intresserar nu, om det var riktigt sagt av Ivanov, att han talat med Er 1928 om sovjetfientligt arbete. Bekräftar Ni det?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Ivanov säger, att Ni föreslog honom att skapa en högerorganisation i Nordkaukasus med bestämda uppgifter. Ni bekräftar också detta?

Bucharin: Jag bekräftar t. o. m. det faktum, att jag gav honom anvisningar om uppbyggandet av denna organisation.

Vysjinskij: Sade Ni den gången till Ivanov, att redan ett högercentrum är i verksamhet?

Bucharin: Det sade jag.

Vysjinskij: Med vilken sammansättning?

Bucharin: Det bestod av tre: Tomskij, Rykov och mig, Bucharin.

Vysjinskij: Sade Ni, att detta centrum förberedde sovjetmaktens störtande?

Bucharin: Det sade jag, men det rör den följande perioden.

Vysjinskij: Vilken?

Bucharin: Jag tror, att det var ungefär 1932/33.

Vysjinskij: D. v. s. något senare, men det faktum att Ni haft ett sådant samtal med Ivanov bekräftar Ni?

Bucharin: Det bekräftar jag. Jag minns varken dagen eller månaden, men det var högercentrums allmänna orientering.

Vysjinskij: Och samtalet om att man förberedde sig till öppen kamp bekräftar Ni?

Bucharin: En öppen kamp var inte möjlig 1926. Ivanovs hänvisning till att vi förberedde öppen kamp är en förväxling av data.

Vysjinskij: Men under förundersökningen sade Ni, att detta rörde 1926.

Bucharin: Ja, men inte på det sättet som man uppfattar det här, medborgare statsåklagare.

Vysjinskij (till domstolen): Tillåt mig, band 5, Bucharins uttalanden, sidan 113. Tillåt mig läsa upp det. Där är Edra erkännanden den 25 december 1937. Här heter det på sida 113: "På nytt återställde jag förbindelsen med Ivanov under 10. partikongressen och talade med honom i korridorerna. 1926/27, när vi förberedde oss till öppen kamp mot partiet, rekommenderade jag Ivanov att inte delta i öppna angrepp mot partiet, utgående från att Ivanov är en handlingens man och att det var lämpligt att hålla honom i reserv till tiden var mogen." Bekräftar Ni det?

Bucharin: Det var fråga om öppet uppträdande och inte om öppen kamp.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, detta samtal, som jag citerade för Er, har ägt rum?

Bucharin: Det ägde rum, men orden "öppen kamp" betydde inte kamp med våldsamma medel.

Vysjinskij: Talade Ni om öppen kamp?

Bucharin: Det förnekar jag inte.

Vysjinskij: Ivanov for sedan 1928 till Nordkaukasus och Ni gav honom i uppdrag att skapa en illegal högergrupp. Är det riktigt?

Bucharin: Det är riktigt.

Vysjinskij: Det bekräftar Ni. Ni gav honom likaledes i uppdrag att genomföra en rad uppdrag för Er i förbindelse med denna organisation under perioden 1928. Det rörde sig alltså inte bara om värvning utan också om organiserande av upprorsgrupper?

Bucharin: Jag har inte trängt in i tekniken i denna sak.

Vysjinskij: Jag talar inte om tekniken vid organiserandet av upprorsgrupper, jag talar om högerns plattform, där inställningen på uppror återfinnes. När Ni gav Ivanov i uppdrag att bilda den illegala organisationen, var det då tal om upprorsgrupper?

Bucharin: Den gången var det inte tal därom och kunde inte vara det.

Vysjinskij: Vad skulle de illegala organisationerna syssla med?

Bucharin: De illegala organisationerna skulle sysselsätta sig med att samla krafter till den kamp mot partiet, som alltmer skärptes.

Vysjinskij: När ställde Ni frågan om upprorsgrupper?

Bucharin: övergången till våldsamma åtgärder ägde rum ungefär 1932.

Vysjinskij: Anklagade Ivanov, var var ni 1932?

Ivanov: 1932 var jag i Nord-distriktet.

Vysjinskij: Frågan om upprorsgrupper var ställd även då?

Ivanov: Förberedandet av upprorsgrupper ställdes likaledes 1932 för mig av Bucharin, när han ville skapa högerorganisationer i Nord-distriktet.

Vysjinskij: Alltså erinrar Ni er, att Ni två gånger förde sådana samtal med Bucharin, 1928 och 1932?

Ivanov: Javisst.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, sade Ni Ivanov, att högercentrum ställer för honom uppgiften att organisera en upprorsrörelse?

Bucharin: Han kunde uppfatta det på det sättet.

Vysjinskij: Anklagade Ivanov, uppfattade Ni det också så?

Ivanov: Direktivet var klart nog för att jag skulle kunna begripa dess enkla mening. Frågan ställdes så, att kulakerna är förbittrade. Det var den sociala kraft, som vi måste orientera oss åt. Vår uppgift var att ställa oss i spetsen för upproret.

Vysjinskij: Bucharin, bekräftar Ni det?

Bucharin: Det stämmer i alla fall inte beträffande Ivanov, jag sade detta till en annan person. Jag kunde inte ha sagt detta till Ivanov, eftersom Ivanov inte var i Nordkaukasus 1932.

Vysjinskij: När lämnade Ni Nordkaukasus?

Ivanov: Jag reste från Nordkaukasus den 2 eller 1 april 1931.

Vysjinskij: När träffade Ni Bucharin i Nordkaukasus?

Ivanov: 1928.

Vysjinskij: Och 1932 ägde samtal om upproret rum?

Ivanov: Javisst, sådana samtal ägde rum.

Vysjinskij: Tillåt mig sammanfatta. Att döma av Ivanovs och Edra (vänd till Bucharin) uttalanden kan man anse det fastslaget, att Ni talade med Ivanov om organiserande av uppror? Stämmer det? Att Ni upplyste Ivanov om nödvändigheten att utnyttja ett kulakuppror för kampen mot sovjetmakten?

Bucharin: Javisst.

Vysjinskij: Att Ni också hade för avsikt att organisera dessa kulakuppror?

Bucharin: Fast jag inte direkt talade om det.

Vysjinskij: Fast Ni inte direkt talade om det, orienterade Ni honom i denna riktning.

Bucharin: Fullkomligt riktigt.

Vysjinskij: Varvid Ni påstår, att alltsamman rör 1932?

Bucharin: Javisst.

Vysjinskij: Ivanov säger, att han av Er fick reda på att det existerade ett block mellan trotskisterna, högergrupperna och de nationalistiska grupperna. Bekräftar Ni detta?

Bucharin: Det bekräftar jag.

Vysjinskij: Visste Ni om Ivanovs och andras förhandlingar med kapitalistiska länder?

Bucharin: Ja, men det var mycket senare. Jag invigde Ivanov i högercentrums utrikespolitiska orientering och sade honom, att man i kampen mot sovjetmakten kan utnyttja krigskonjunkturen och en hel rad andra saker. Med ett ord, som en av ledarna för högercentrum var jag förpliktad att meddela vår inställning till en av ledarna för landsortscentralerna. Vari bestod denna inställning? Kort sagt däri, att det är möjligt att utnyttja en krigskonjunktur, och att de ena eller andra eftergifterna för de kapitalistiska staterna för att neutralisera dem och ibland för att få deras hjälp är möjliga.

Vysjinskij: Med andra ord, orientering åt hjälp från några utländska stater?

Bucharin: Ja, man kan också formulera det så.

Vysjinskij: Med andra ord, orientering åt Sovjetunionens nederlag?

Bucharin: Allmänt sammanfattande svarar jag: ja.

Förhöret med anklagade Subarev.

Vysjinskij: Anklagade Subarev, när började Ni er brottsliga verksamhet i högerns kontrarevolutionära organisation?

Subarev: 1929, när jag drogs in i högerorganisationen av Alexander Petrovitsj Smirnov, som jag är bekant med sedan 1919. Vid ett sammanträffande i början av 1928 uttalade jag mitt missnöje med och mitt avböjande av partiets politik på landsbygden. Då meddelade han mig, att det fanns en höger organisation. 1929 fick jag för första gången veta, att han var medlem av denna organisation. Vidare talade han om, att högern lade stor vikt vid Ural, att den (i synnerhet han) räknade på mitt deltagande i det kontrarevolutionära arbetet. När jag förklarade mig överens, förklarade han för mig att jag inte komme att vara ensam i Ural, att det redan fanns en aktiv, mycket inflytelserik medlem av den kontrarevolutionära organisationen i Ural, att denne redan stod i förbindelse med centrum genom Rykovs förmedling. Han nämnde Kabakov.

Vysjinskij: När började förbindelsen med Rykov?

Subarev: Förbindelsen med Rykov började 1930, när jag for till Sverdlovsk på partikonferens. Rykov sade, att vi skulle göra oss löjliga, om vi inte ville kämpa för ett kulak-uppror, om vi inte själva vidtog åtgärder för organiserande av ett sådant kulakuppror och ledde detta. Rykov sade, att det framför allt var nödvändigt att vi utnyttjade detta ögonblick för att reta upp missnöjet på landsbygden. De uppgifter, som Rykov då ställde för mig i sitt samtal, kan man sammanfatta i tre huvudmoment. För det första skadegörelsen på landsbygden: sprängning av såningskampanjen genom att inte i rätt tid utlämna och anskaffa utsäde och genom att sänka dess kvalitet. Å andra sidan gick de åtgärder, som förhindrade befastandet av kollektiven, ut på att åstadkomma missnöje bland bönderna. Det andra momentet är upphetsandet av bondebefolkningen genom olika slags provokatoriska åtgärder: oriktig organisering av försörjningen med de viktigaste livsmedlen och i synnerhet oriktig organisering av den sociala bespisningen (kollektiv- och fabrikskök o. s. v., övers. anm.). Detta var fallet år 1932 i en hel rad orter, i synnerhet i m, Lyssov och så vitt jag vet i distriktet Kisel i Beresniki. Det tredje momentet är konsolideringen av alla element, som är fientligt inställda mot sovjetmakten, sammanslutningen av alla i Ural förefintliga kontrarevolutionära organisationer, i synnerhet med trotskisterna, sinovjevisterna och socialrevolutionärerna. Gent emot oss betonades, att vi utan att förlora vår självständighet skulle gå tillsammans med dem och organisera kontakten och förbindelsen.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, vad kan Ni säga till denna del av anklagade Subarevs erkännanden?

Rykov: Jag bekräftar samtalen beträffande min karakteristik av stämningarna på landsbygden vid den tiden. Jag måste ge sådana uppdrag och gav dem.

Vysjinskij: Anklagade Subarev, vad gjorde Ni konkret för att genomföra förbrytelser mot sovjetregeringen?

Subarev: Jag gav anvisningar för sabotage av sädesanskaffningen, för uppammande av fientliga stämningar i samband med sädesleveranserna, anvisningar om motstånd mot de åtgärder som partiet och regeringen träffade för att befästa kollektivbruken.

Vysjinskij: Gav Ni anvisningar för organiserande av kulakuppror?

Subarev: Det gjorde jag. De var direkt beroende av dessa åtgärder.

Vysjinskij: Gjorde Ni det på personligt initiativ eller icke personligt?

Subarev: Jag genomförde de direktiv, som jag hade fått av Smirnov och Rykov. Denna ledtråd hade också Kabakov, som hela tiden hade omedelbar förbindelse med Rykov och Tomskij. Jag visste om den skadegörelse, som genomfördes i industrin och om den förbindelse, som Ural-organisationen hade med trotskisterna och socialrevolutionärerna.

Vysjinskij: Vilka exempel på skadegörelse fanns det i Er verksamhet?

Subarev: Jag gav anvisningar för skadegörelse, som tillfogade sovjetstaten skador i jordbruket i Ural. Vad mitt arbete i Moskva beträffar, så börjar min kontrarevolutionära verksamhet där i mitten av 1933.

Vysjinskij: Säg mig, vilka uttryck tog sig denna skadegörelse?

Subarev: När jag arbetade i jordbrukskommissariatet med såddens organisering, tog den sig de uttryck, som anklagade Tjernov nämnde i går: förvirring med sådden, försämring av utsädets kvalitet, användande av annat än prima utsäde, dålig rensning av utsädet, slarvig lagring, och resultatet blev inte bara en sänkning av skörderesultatet utan också en fientlig stämning bland bönderna, missnöje med detta ”sorterade” utsäde. I mars 1934 lämnade jag arbetet i jordbrukskommissariatet för Sovjetunionen och gick över till arbetet i jordbrukskommissariatet i RSFSR (egentl. Ryssland, – övers.). Här bestod mina förbrytelser huvudsakligen i en oriktig planering av grönsaksodlingen. I synnerhet ägnades för litet uppmärksamhet åt grönsaksodlingen i våra östra områden, där grönsaksodlingens utveckling har en väldig betydelse, framför allt i Fjärran östern och Väst-Sibirien. Att transportera grönsaker dit från de viktigaste grönsaksområdena i centrala Ryssland betydde mycket stora ekonomiska svårigheter och belastade transportmedlen onödigtvis – detta för det första. För det andra utfördes precis samma arbete för att försvaga arbetet i plantskolorna för fruktträd. Beträffande sovjetjordbruken var den största skadegörelsen den att man inte växlade gröda år för år och ibland rent av odlade samma gröda hela tiden. Allt detta sänkte naturligtvis skörden. En hel rad sovjetjordbruk, som hade ett stort antal djur, blev utan foder till följd av felaktig odling. Resultatet var att kreatursstocken gick tillbaka.

Vysjinskij: Det vill säga, att Ni blev agent för polisen i Sterlitamak?

Subarev: Ja. Poliskommissarie Vassiljev förklarade för mig, att man hade skickat meddelande till min nya uppehållsplats. Efter den tiden började mitt arbete.

Vysjinskij: Vem förrådde Ni?

Subarev: Ledare för kooperativet och ledande medarbetare från landsorten. I Sterlitamak skulle jag ge meddelanden om förvisade, som fanns i rätt stort antal i Sterlitamak.

Vysjinskij: Meddelade Ni något om någon bolsjevikisk förvisad?

Subarev: Där fanns en socialdemokrat, agronomen Silin, och en socialdemokrat till, vars namn jag inte längre kommer ihåg.

Vysjinskij: Det vill säga att Ni har svårt att komma ihåg alla som Ni förrådde. I slutet av 1915 – början av 1916 bosatte Ni Er i Ufa?

Subarev: Ja.

Vysjinskij: Under vilka omständigheter? Vad drog Er till Ufa?

Subarev: Guvernements- och landsortsledningen föreslog mig att bli guvernementsinstruktör för kooperativa föreningarna. Jag reste till Ufa men mobiliserades efter halvannan månad.

Vysjinskij: När Ni kom till Ufa återupptog Ni förbindelsen med polisen?

Subarev: Ja. I början av februari 1916.

Vysjinskij: När Ni var i armén, fortsatte Ni då att ge polisen meddelanden om de revolutionära stämningarna i armén?

Subarev: Jag hade till uppgift att rapportera om stämningen i den truppavdelning, där jag befann mig.

Vysjinskij: Ni gjorde det?

Subarev: Ja. En gång gjorde jag det, sedan lämnade jag Ufa.

Vysjinskij: Ni var alltså under en lång period förbunden med polisen, ända tills revolutionen?

Subarev: Ja.

Vysjinskij: Ni fick betalning för Ert arbete?

Subarev: Två gånger av poliskommissarie Vassiljev, trettio rubel gången.

Vysjinskij: Trettio silverpenningar åt gången?

Subarev: Ja.

Vysjinskij: Dubbelt så mycket som Judas?

Ordföranden Ulrich: Berätta kort om Ert spioneri?

Subarev: Mitt spioneri började i slutet av 1935. Jag drogs in i denna organisation av Ivanov, Sulimovs sekreterare, för att lämna förtroliga meddelanden. Dessa meddelanden – uppgifter om jordbrukets läge – lämnade jag två gånger, i januari och december 1936. Jag gav utförliga meddelanden om tillståndet på landsbygden, sädesförråden, utsädet och livsmedelsförråden, speciellt djurfoder, kreatursstocken. Av Ivanov erfor jag, att dessa meddelanden såldes till det fascistiska Tyskland.

Vysjinskij: Jag anhåller f. d. poliskommissarie Vassiljev höres som vittne – han som på sin tid värvade Subarev, för att vi skall kunna pröva denna omständighet.

Ordföranden Ulrich: Domstolen har beslutat att bifalla statsåklagarens förslag och höra Vassiljev som vittne.

Förhöret med vittnet Vassiljev.

Ordföranden Ulrich: Ert namn är Vassiljev?

Vassiljev: Ja.

Ulrich: Födelseår?

Vassiljev: 1870.

Ulrich: I vilka städer levde Ni 1907, 1909 och 1910?

Vassiljev: I staden Kotelnitsj.

Ulrich: Vad hade Ni för befattning?

Vassiljev: Jag var lantpoliskommissarie på fjärde stationen.

Ulrich: Har Ni under Ert arbete som poliskommissarie värvat någon provokatör?

Vassiljev: Det hände.

Ulrich: Noggrannare, har Ni värvat Subarev?

Vassiljev: Lantpolisen i distriktet Smertensk meddelade mig, att i den by och det hus, där Subarev, Prokopirt Timofjevitsj, bodde hos sin far, brukade samlas unga människor, som sjöng revolutionära sånger och läste revolutionära böcker. Nå, i utövande av min tjänsteplikt för jag naturligtvis dit tillsammans med lantpolisen Konev, gjorde en husundersökning,

upptäckte och beslagtogs faktiskt många revolutionära böcker. Subarev måste jag naturligtvis häkta. På mitt kansli sade Subarev, att det fanns flera revolutionärt sinnade människor. Han sade mig förnamnet på två män, men inte tillnamnet, och lovade att han skulle ta reda på dem. Jag rapporterade detta till kretspolischefen. Kretspolischefen gav order att han skulle värvas och att man skulle taga hans namnteckning.

Ulrich: Vad för slags namnteckning?

Vassiljev: En bekräftelse att han förpliktade sig att ge polisen meddelanden. När han skrev under sade han, att hans täcknamn skulle vara "Vassilij".

Ulrich: Sade han det själv?

Vassiljev: Ja, det sade han själv. Jag minns det mycket bra.

Ulrich: Började han att tala om pengar?

Vassiljev: Ja, så började han tala om pengar.

Ulrich: Vilken betalning blev bestämd?

Vassiljev: Kretspolischefen skickade honom trettio rubel.

Ulrich: Gav Ni honom pengar dessutom?

Vassiljev: En gång minns jag bra. Kanske fick han en gång till, det vill jag inte bestrida.

Vysjinskij: Under vilken tid hade Ni förbindelse med Subarev?

Vassiljev: Från 1908 till 1909.

Vysjinskij (till Subarev): Kan Ni minnas om denne Vassiljev då var poliskommissarie?

Subarev: Det har gått trettio år och det är svårt att dra sig det till minnes. Men det ser ut som om det vore han, jag bestrider det inte.

Vysjinskij: Är han lik honom?

Subarev: Ja.

Vysjinskij: Ni fick pengar av Vassiljev eller från någon annan? Och vem lämnade Ni rapporterna?

Subarev: Ja, av Vassiljev, och rapporterna gav jag till Vassiljev.

Vysjinskij: Minns Ni hur ofta?

Subarev: Jag var två gånger hos honom.

Vysjinskij: Ni bekräftar att vittnet Vassiljev erinrar om den poliskommissarie Vassiljev, som första gången värvade Er till polistjänst?

Subarev: Ja, det bekräftar jag.

Vysjinskij: Jag har inga frågor mer.

Kvällssammanträdet den 3 mars.

Förhöret med anklagade Krestinskij.

Ordföranden Ulrich: Vi övergår till förhöret med anklagade Krestinskij.

Vysjinskij: Tillåt mig att före förhöret med Krestinskij ställa några frågor till anklagade Rakovskij.

Ordföranden Ulrich: Var så god.

Vysjinskij: Anklagade Rakovskij, har Ni bekänt Er skyldig till de förbrytelser, som Ni anklagas för?

Rakovskij: Jag har bekänt mig skyldig.

Vysjinskij: Ni har hört Krestinskijs svar. Han svarade på domstolens fråga, att han inte är någon trotskist och att han inte begått de förbrytelser, som han erkänt sig skyldig till under

förundersökningen. Jag skulle vilja fråga Er, en av de mest kända representanterna och ledarna för den trotskistiska hemliga organisationen i Sovjetunionen, vad Ni vet om Krestinskijs trotskistiska verksamhet under senaste tid.

Rakovskij: Krestinskij förklarade som bevis för att han lämnat trotskismen, att han i slutet av 1927 skickat ett brev till Trotskij, där han tar avstånd från den trotskistiska politiken. Jag känner till detta Krestinskijs brev, Trotskij lät mig läsa det. Och inte bara mig. Men innan jag går in på tankarna i detta brev, måste jag först påvisa en sak. Några veckor innan Krestinskij avsände detta brev, strax före CK-plenum för 15:e partikongressen 1927, uppehöll jag mig efter min återkomst från Moskva liksom alltid i ambassaden i Berlin, där Krestinskij då arbetade. Med mig var Kamenev. Han reste likaledes från Rom till CK-plenum. Mellan mig, Kamenev och Krestinskij ägde då i Berlin rum ett meningsutbyte mellan likasinnade. Vid mötet i Berlin diskuterade vi tillsammans, vad oppositionen skulle företaga sig på plenum. Krestinskij stannade i Berlin. Han var av den åsikten, att det var nödvändigt att fortsätta manövrera.

Vysjinskij: D. v. s. han var dubbeltungad.

Rakovskij: Då för tiden användes ännu inte det ordet.

Vysjinskij: Men ändå faktiskt?

Rakovskij: Faktiskt är det detsamma. Efter någon tid, när jag redan var i Moskva, visade mig Trotskij Krestinskijs brev.

Vysjinskij: När var det?

Rakovskij: Jag tror att det var de första dagarna av december 1927.

Vysjinskij: Erinrar Ni Er, vad som stod i detta brev?

Rakovskij: Det precisa innehållet kommer jag inte ihåg, men mitt allmänna intryck var att det var en manöver. När jag läste detta brev från Krestinskij, sade jag till Trotskij: "Krestinskij söker skaffa sig något, som man på juristspråk kallar alibi." Trotskij trodde det också. Det visade sig också vara på det viset. Ty när CK vände sig till de sändebud, som hade trotskistiska uppfattningar, med frågan hur de förhöll sig till uteslutningen av oppositionsledarna ur partiet, skrev Krestinskij till CK och åberopade sig på sitt "alibi".

Vysjinskij: Han åberopade sig på brevet till Trotskij som bevis för att han brutit med trotskismen?

Rakovskij: Ja, på detta brev som bevis på sin brytning. Detta brev av Krestinskij till CK publicerades 1928 i tidningarna. Jag tror inte att detta dokument vittnar om att Krestinskij vänt sig bort från den trotskistiska oppositionen.

På Vysjinskijs fråga bekräftar Rakovskij, att det brev, som Krestinskij hänvisat till vid processen som ett bevis för sin brytning med Trotskij och trotskisterna, uteslutande måste betraktas som en manöver, som ett dokument, vilket i nödfall kunde tjäna som "alibi".

Vysjinskij: D. v. s. hur svarar Ni på min fråga: var Krestinskij trotskist i november 1927 och senare?

Rakovskij: Ja, Krestinskij var trotskist och har aldrig brutit med trotskismen.

Vysjinskij: Hur värderar Ni alltså den förklaring, som Krestinskij gjorde här i går, att han inte var någon trotskist, i vart fall inte sedan november 1927? Känner Ni till, om anklagade Krestinskij var trotskist också senare?

Rakovskij: Det vet jag.

Vysjinskij: Kan Ni anföra några fakta?

Rakovskij: Ja. Om domstolen tillåter, vänder jag mig till Krestinskij själv.

Ordföranden Ulrich: Var så god.

Rakovskij (till Krestinskij): Nikolaj Nikolajevitsj, när jag var förvisad, skrev du då till mig?

Krestinskij: Ja. Genom min dotter, som for till Saratov, skrev jag.

Vysjinskij: Tillåt mig fråga anklagade Krestinskij: Vilket år var det?

Krestinskij: Det var 1928.

Rakovskij: Det var 1929, i augusti eller juli. 1928 var jag i Astrakan.

Vysjinskij: Jag ber anklagade Rakovskij meddela, vad anklagade Krestinskij skrev till honom 1920 under hans förvisning i Saratov.

Rakovskij: Krestinskij skrev, att jag skulle återvända till partiet. Naturligtvis för att fortsätta min trotskistiska verksamhet.

Vysjinskij: Ni konstaterar att han upprätthöll förbindelse med Er just i Er egenskap av förvisad trotskist?

Rakovskij: Ja, och försökte upprätthålla trotskistiska kadrer för att om möjligt intränga i partiet.

Vysjinskij: Han övertalade Er alltså att av taktiska skäl återvända till partiet för att gagna trotskismen?

Rakovskij: Så fattade jag det.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, har anklagade Rakovskij uppfattat innehållet i Ert brev riktigt?

Krestinskij: Riktigt.

Vysjinskij: Jag ber domstolen om följande: På mitt krav kontrollerades de dokument, som beslagtogs vid husundersökningen hos Krestinskij. Bland dessa fanns en avskrift av hans brev till Trotskij av den 27 november 1927, samma brev, som Krestinskij i går oberopade sig på och som Rakovskij talar om. Jag ber att man tillåter mig att förelägga Rakovskij och Krestinskij denna avskrift av brevet och att fråga dem, om bäggedera talar om detta brev till Trotskij. (En avskrift av brevet av den 27 november 1927 förelägges Krestinskij, därefter Rakovskij.)

Krestinskij: Det är samma brev.

Rakovskij (läser brevet): Ja, såvitt jag kan minnas är det samma brev.

Vysjinskij: Jag ber om tillåtelse att förelägga Rakovskij ett utdrag ur tidningen "Ekonomitjeskaja Sjisn" av den 8 april 1928, där det står: "Utdrag ur ett brev från Krestinskij av den 22 mars 1928." Var det inte detta han åsyftade, när han talade om Krestinskijs brev till CK, vilket avskickades efter hans brev till Trotskij?

Rakovskij: Ja, det är detta.

Vysjinskij: Alltså är alla fakta fastslagna. Anklagade Rakovskij, minns Ni kanske följande ställe ur Krestinskijs personliga brev till Trotskij enligt denna avskrift? Krestinskij skriver: "Enligt min djupaste övertygelse var oppositionens taktik under det sista halvåret ytterst felaktig och skadlig för oppositionens syften, man kan säga tragiskt felaktig." Kan man av detta stycke läsa ut, att där finns något fördömande av trotskism?

Rakovskij: Nej. Krestinskij dömer så som en i den trotskistiska organisationen stående människa. Han utgår från trotskistiska förutsättningar. Han talar i den trotskistiska organisationens och de trotskistiska strävandenas intresse.

Vysjinskij: Alltså är det helt enkelt här fråga om att den trotskistiska taktiken bedömes av en människa – i detta fall Krestinskij – som fasthåller vid den trotskistiska kampen mot sovjetmakten?

Rakovskij: Ja, så är det.

Vysjinskij: Tillåt mig att fråga Krestinskij: Är det riktigt att uppfatta detta ställe ur Ert brev till Trotskij så?

Krestinskij: Ja, det är det.

Vysjinskij: Vidare heter det i avskriften av detta brev: "Löjligt att tala om att rädda kadrerna, när dessa faktiskt redan har förintats genom oppositionens egen falska taktik. Man kan i alla fall inte räkna som kadrer några hundra uteslutna och utanför lagen ställda kamrater. Det är kadrer för fängelse och landsförvisning men inte för att fortsätta den inre partistriden. Ännu löjligare är det att tala om att rädda inflytandet över massorna. Var i historien har det förekommit, att en grupp som tack vare sina egna fel lidit ett fullständigt nederlag i kampen, kunnat behålla sitt inflytande över massorna? För var och en som ser är det dock klart, att den till förtidigt misslyckande dömda aktionen och det därpå följande nederlaget är resultat av fel hos en dålig, falsk ledning. Såväl när man kapitulerar som när man tillämpar en oförsonlig taktik förlorar man oundvikligen inflytandet. I det första fallet kan emellertid massornas förtroende och inflytandet över dem långsamt, steg för steg återvinnas genom arbete inom partiet och sovjetapparaten."

Vad är det här tal om? Min uppfattning är, att det här är tal om en uppskattning av trotskismens taktiska linje med syfte att gagna den trotskistiska kampen mot partiet, men absolut inte om någon brytning med trotskismen.

Rakovskij: Ja, så är det. Jag bekräftar det fullständigt.

Vysjinskij (till Krestinskij): Ni har hört Rakovskijs utförliga förklaringar om Ert så kallade avfall från trotskismen. Anser Ni Rakovskijs förklaringar för riktiga?

Krestinskij: Vad han säger är riktigt.

Vysjinskij: Om det är riktigt, som Rakovskij sade här, kommer Ni då att fortsätta att bedraga domstolen och förneka riktigheten av de erkännanden, som Ni gjort under förundersökningen?

Krestinskij: Mina erkännanden under förundersökningen bekräftar jag fullkomligt.

Vysjinskij: Vad betyder i detta fall Er förklaring i går, som inte kan betraktas som något annat än en trotskistisk provokation mot processen?

Krestinskij: I går stod jag under inflytande av en ögonblicklig, häftig känsla av falsk blygsel, framkallad av att jag befann mig på de anklagades bänk och fick ett förkrossande intryck av anklagelseakten – ett intryck som förvärrades av mitt dåliga hälsotillstånd. Därför var jag inte i stånd att säga sanningen. Jag var inte i stånd att säga, att jag var skyldig. I stället för att säga: "Ja, jag är skyldig", svarade jag nästan mekaniskt: "Nej, jag är oskyldig."

Vysjinskij: Mekaniskt?

Krestinskij: Jag hade inte kraft att inför världsoffentlighetens ansikte säga sanningen, att jag hela tiden har fört en trotskistisk kamp mot sovjetmakten. Jag ber domstolen att notera min förklaring, att jag helt och fullt bekänner mig skyldig till alla de svåra anklagelser, som reses mot mig, personligen, och förklarar mig helt ansvarig för mitt förräderi.

Vysjinskij: Jag har för tillfället inga frågor till anklagade Krestinskij.

Förhöret med anklagade Rykov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Rykov, bekräftar Ni Era erkännanden under förundersökningen?

Rykov: Ja, jag bekräftar dem.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, säg mig, när började Er underjordiska sammansvärjning mot sovjetregeringen.

Rykov: Egentligen började den 1928.

Vysjinskij: Säg mig, hur yttrade sig under denna tid Er sovjetfientliga verksamhet, vilka omedelbara organisatoriska uppgifter ställde Ni Er, vilka mål eftersträvade Ni?

Rykov: Under denna period, 1928 till 1930 (jag säger ”denna period” eftersom den på sätt och vis är av enhetligt slag) kämpade jag aktivt mot partiets och sovjetregeringens hela politik och huvudsakligen mot partiets politik beträffande bönderna. Denna verksamhet yttrade sig i mitt, som man säger, legala uppträdande. Den underjordiska organisationen utnyttjade under denna period de legala möjligheterna.

Vysjinskij: Vilka förhållanden hade Ni 1928-29 till Jagoda?

Rykov: I förhållandena till Jagoda var allt illegalt. Under denna period fanns det hos oss redan kadrer, som särskilt ägnade sig åt att organisera den fortsatta kampen mot partiet. Till dessa människor hörde särskilt Jagoda, med vilken jag var personligt förbunden under denna period och även förut. Av honom fick jag särskilt utförliga informationer, som jag använde för mitt uppträdande mot partiets jordbrukspolitik.

Vysjinskij: Hade Ni en överenskommelse med Jagoda, att han skulle utnyttja sin ställning för att skydda högerns underjordiska organisation?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, bekräftar Ni denna del av Rykovs erkännanden?

Jagoda: Detta faktum bekräftar jag.

Vysjinskij: Det var på den tiden, då Ni, anklagade Jagoda, var vice ordförande för OGPU och kampen mot underjordiska grupper hörde till Era plikter?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Följaktligen har Ni begått direkt högförräderi?

Jagoda: Ja.

Rykov (fortsätter): Redan vid första början av vår öppna kamp mot partiet utbildade sig ett skikt av medlemmar i vår organisation, som inte öppet förklarade sig för anhängare av högern. Till dem hörde utom Jagoda sådana män som Antipov, Rasumov, Rumjantsev. På det viset började under denna period av s. k. öppen kamp ett illegalt högercentrum, bestående av mig, Bucharin och Tomskij, att utbildas vid sidan av den legala kampen. Ledningen av kampen låg våra händer. Detta centrum blev bestående och fortsatte sitt kontrarevolutionära arbete ända tills på sista tiden. Det underjordiska arbetet bestod däri, att liknande grupper under tiden 1928/30 började utbildas på Unionens territorium. Huvudbeståndsdelen av den kontrarevolutionära organisationen i Moskva var Tomskij med hans fackföreningar, Bucharin med sina förbindelser, i synnerhet lärjungarna av hans ”skola”, vidare jag med en hel rad anhängare, slutligen Uglanov med en grupp anhängare i Moskva. Detta utgjorde högerorganisationen. Till 1930 ägde ett möte med organisationen rum.

När högerns ståndpunkter utsattes för systematiskt avslöjande på partiets plenarsammanträden, konferenser och kongresser, blev det fullständigt klart, att det var omöjligt att upprätthålla legala positioner. Då började en serie avstånds taganden från högern. Alla dessa förklaringar var bedrägeri mot partiet. Centrum, som jag tillhörde, gav också omedelbara direktiv om avlämnandet av sådana deklARATIONER. Något senare, bland de sista i raden, avgav också jag tillsammans med Bucharin och Tomskij en förklaring, enligt vilken vi upphörde att försvara högerns ståndpunkt. Med denna förklaring ville vi bedraga partiet. Efter det att partikongressen beslutat, att högeruppfattningar inte var förenliga med medlemskap i partiet, övergick vi, fullständigt till underjordiskt arbete. På det sättet var den kontrarevolutionära organisationen hundraprocentigt illegal sedan 1930, och dess arbete vara uppbyggt på bedrägeri mot partiet. Utom den förklaring, som jag avgav, publicerade vi, i synnerhet jag, några artiklar i pressen mot våra egna förklaringar och uppfattningar. Därmed uppfyllde vi samma syfte – bedrägeri.

På Vysjinskijs fråga bekräftar Rykov, att bedrägeriet mot partiet var ett system, som praktiserades i stor omfattning.

Vysjinskij: Var under perioden 1928/29 ett ledande centrum i verksamhet hos er?

Rykov: Ja, en tremannagrupp, jag själv, Bucharin och Tomskij. Nästa period – 1930/33 – är den period, då de brottsliga arbetsmetoderna och syftena utformades, som den kontrarevolutionära organisationen ställde för sig. Jag måste här göra ett förbehåll; det vore oriktigt att säga, att under perioden 1928/30 ingen av högern hade talat om att använda sådana medel som terror.

Vysjinskij: Fanns det sådana?

Rykov: Naturligtvis, under denna period krävde redan enstaka personer att sådana metoder skulle användas. Men, det var förebud till det som sedan blev den kontrarevolutionära högerorganisationens taktik. För den principiella inställningen är den s. k. Rjutinska plattformen karakteristisk.² Denna plattform diskuterades två gånger 1932 i Tomskijs lantbostad i min närvaro. Utom mig var Bucharin och Tomskij och en rad andra personer närvarande på det första sammanträffandet. Bucharin deltog inte i det andra sammanträffandet, eftersom han då befann sig på semester. Sedan han tagit del av plattformen solidariserade han sig fullständigt med den och anslöt sig till den. Plattformen kallades den Rjutinska, eftersom den utbildades av högeranhängare i Rjutin-gruppen, som tillhörde Uglanovs organisation i Moskva. Denna grupp tog vid undersökningen allt ansvar på sig för denna plattform. Det skedde i enlighet med den förut uppgjorda planen, för att vi inte skulle ställas till ansvar för denna plattform. Det lyckades, eftersom Jagdia stod i spetsen för GPU.

Vysjinskij: Alltså fanns det redan då element av terrorism i er verksamhet?

Rykov: Plattformen erkände, såvitt jag kan erinra mig (och jag minns det eftersom jag själv deltog vid dess avfattande) våldsamma metoder för att förändra partiets och landets ledning – terror och uppror.

Den andra formuleringen var förenandet av de organisationer, som kämpade mot partiet och sovjetregeringen.

Vårt kontrarevolutionära arbete under denna period strävade efter stöd från de kontrarevolutionära krafter, som då blev aktivare, och det stödde sig också i viss uträkning på dem. Jag tänker härvid på de kulakaktioner, de kulakuppror och det kulaksabotage, som förekom tämligen allmänt då. VI utnyttjade på alla sätt de sovjetfientliga borgerliga krafterna på landsbygden för kampen mot partiet och regeringen: från utnyttjandet av redan mognade aktioner till medvetet organiserande av kulakuppror. Som exempel kan jag anföra två fall, där centrum omedelbart deltog. Jag menar Nordkaskasien och Sibirien. Högercentrum ägnade särskild uppmärksamhet åt Nordkaskasien, där ju kosackerna och de rika bönderna spelade en relativt stor roll. Eismont reste speciellt dit 1932 för att organisera vårt deltagande i kulakrörelsen. Eismont reste dit med mitt samtycke och efter en föregående konferens med mig för att åstadkomma allmän tillspetsning av kulakrörelsen i Nordkaskasien och befrämja dess utbredning. Utom Eismont for Slepkov dit, en av de mest kända medlemmarna av Bucharins organisation. Han skickades med Bucharins samtycke och på hans initiativ.

Vysjinskij: Med vilka konkreta uppgifter reste Slepkov?

---

² Detta mycket omtalade dokument (det kommenterades vid samliga Moskvarättegångarna) publicerades aldrig under Sovjettiden. "Rjutinplattformen" skrevs av M. N. Rjutin som tidigare hade varit med i Bucharins högeropposition. Dokumentet, som bestod av över 200 sidor, innehöll en mycket hård kritik av Stalin och den stalinistiskt förda politiken och krävde att Stalin skulle avsättas. Dokumentet kom till Stalins kännedom 1932 och han krävde att Rjutin och hans närmaste krets skulle arresteras, men fick inte stöd för detta i partiledningen. Rjutin dömdes dock till döden och avrättades 1937, det år då den stalinistiska terrorn kulminerade. Dokumentet återfanns och publicerades efter Sovjets fall. Det finns i engelsk översättning under titeln *The Ryutin Platform: Stalin and the Crisis of Proletarian Dictatorship: Platform of the "Union of Marxists-Leninists."* (Seribaan, Indien 2010).

Rykov: Bucharin ställde en precis uppgift. Dess syfte var, som jag redan förklarat, att åstadkomma en allmän tillspetsning av missnöjet bland kulakerna ända till varje slag av öppen aktion.

Vysjinskij: Det vill med andra ord säga: ända till organiserandet av kulakaktioner och kulakuppror?

Rykov: Självklart. Det har jag ju sagt.

Vysjinskij: Vad säger Ni, anklagade Bucharin?

Bucharin: Jag bekräftar allt, som Rykov hittills har sagt. Slepkov sändes just i detta syfte till Kaukasus.

Vysjinskij: Ni sände följaktligen Slepkov till Nordkaukasien för att organisera kulakuppror?

Bucharin: Jag sände honom följaktligen för att organisera uppror. Vid den tiden var uppgiften allt allmänt tillspetsa kulakernas missnöje mot sovjetmakten, uppgiften var att underblåsa detta missnöje, att organisera kadrer och organisationer för aktioner ända till beväpnade kulakuppror.

Vysjinskij: Ja, det var just vad jag ville veta. Nu kan man övergå till frågan om Sibirien.

Rykov: Beträffande Sibirien vet jag av Bucharin, att Jakovenko genomförde samma arbete i Sibirien som i Nordkaukasus, det vill säga försökte framkalla kulakuppror. Han sammanträffade upprepade gånger med Bucharin och rådslog med honom. Bucharin gav honom självklart direktiv, anvisningar och bearbetade honom.

Vysjinskij (till Bucharin): Framställer Rykov riktigt hur Ni sände Jakovenko till Sibirien för att organisera ett kulak-uppror?

Bucharin: Riktigt. Jakovenko träffade mig tillfälligtvis i "Silverskogen" (plats med sommarbostäder vid Moskva, övers. anm.). Han sade att det fanns tillräckligt med krafter för att framkalla ett uppror. Jag ville inte ge mitt samtycke i början, jag sade att jag skulle rådslå med mina meningsfränder först. Denna fråga ställde jag formellt till diskussion i centrum. Efter det att beslut fattats meddelade jag Jakovenko, utan att ingå på tekniska detaljer, att centrum beslutat underblåsa rörelsen och framkalla ett uppror.

Vysjinskij: Och han for?

Bucharin: Ja, han for.

Vysjinskij: Nå, blev det kulakaktioner i Sibirien?

Bucharin: Ja, det blev aktioner.

Vysjinskij: 1932 blev Ni direkt högförrädare. Stämmer det eller inte?

Bucharin: Det är fullkomligt riktigt. Jag sade att jag tror att man kan datera Rjutin-plattformen från hösten 1932.

Vysjinskij: Det betyder, att Er sammansvärjning och Ert statsförräderi daterar sig från 1932 samtidigt med att högeravvikelsen gick över i kontrarevolutionär organisation? Riktigt?

Bucharin: Riktigt.

Vysjinskij (till Rykov): Kände Ni också till det, anklagade Rykov? Skedde detta med Ert samtycke?

Rykov: Självklart. I sammanhang med Nordkaukasus finns det ytterligare en förbrytelse på det socialrevolutionära hållet, vilken vi diskuterade dessförinnan i samband med kulakupproren. Tillsammans med socialrevolutionärerna genomfördes gemensamma sovjetfientliga kulakaktioner

Nordkaukasus, enligt vad Eismont meddelade.

Under denna period formulerades också högerns ställning till terrorn. Såvitt jag har mig bekant utvecklades terroristiska stämningar redan före 1930. Ungefär 1932 utbildades hos oss

en positiv inställning till terrorn som kampmetod för erövrandet av makten, och allt tog sig uttryck i praktisk handling. Genast, så snart vi antagit denna ståndpunkt, började vi att dra motsvarande organisatoriska slutsatser av den, d. v. s. vi skapade en rad terrorgrupper. Jag gav personligen en rad terroristiska direktiv. Jag meddelade också dessa direktiv till de nationella organisationerna. I fråga om terrorn talade jag med medlemmar av de pan-turkiska och vitryska nationalistiska organisationerna. Senare, 1935, hade jag ett samtal av terroristisk karaktär med Kotov, en ledande medlem av högerorganisationen i Moskva. Ungefär 1934 befallde jag min f. d. sekreterare Artmenko att iakttaga, hur regeringsbilarna färdades.

Under denna period avvägabrakte Bucharin förbindelse i fråga om terrorn med socialrevolutionären Semjonov. Personligen kände jag inte Semjonov. Bucharin sade, att han genom Semjonov förberedde ett attentat mot Stalin. Sedan diskuterade vi, så vitt jag minns, förbindelsen med socialrevolutionärerna i denna fråga, och denna förbindelse framställde Bucharin, som hade de fastaste förbindelserna. Jag hade samtal av samma terroristiska karaktär med Beloborodov under resan till en kurort i Nordkaskasien. Det var ungefär 1934.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, hur kända Ni till Bucharins förbindelse med denne socialrevolutionär och terrorist Semjonov?

Rykov: Bucharin sade, att han stod i förbindelse med Semjonov alltsedan processen mot socialrevolutionärerna efter attentatet mot Lenin. Vid denna process uppträdde Bucharin som bekant som Semjonovs försvarare.

Vysjinskij: Bucharin uppträdde som Semjonovs försvarare?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Ni hade aldrig tillfälle att träffa Semjonov hos Bucharin?

Rykov: Jag kom en gång till Bucharins bostad, hos honom satt en okänd människa, som gick sin väg, när jag kom.

Vysjinskij: Bucharin talade om för Er, att detta var Semjonov, som organiserade attentatet på Stalin?

Rykov: Om han organiserade det, kan jag inte säga.

Vysjinskij: Kände Ni till organiserandet av detta attentat?

Rykov: Närmare besked om saken hade jag inte, men jag visste om den.

Vysjinskij: Under förundersökningen sade Ni, och jag frågar Er just därför: "1932 eller i början av 1933 träffade jag hos Bucharin en obekant människa, som strax gick sin väg. Sedan han gått talade Bucharin om, att detta var samme Semjonov, som han kände sedan processen mot socialrevolutionärerna och som han försvarade (detsamma som Ni sade nyss) – och vidare meddelade han, att socialrevolutionärerna förberedde ett attentat mot Stalin och Kaganovitsj. Jag och Bucharin var tillfredsställda över detta meddelande, eftersom dess genomförande skulle underlätta högerns kontrarevolutionära verksamhet". – Bekräftar Ni denna episod?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, bekräftar Ni detta?

Bucharin: I grund och botten bekräftar jag det, men jag skulle vilja precisera ...

Vysjinskij: Men Ni hade förbindelse med Semjonov?

Bucharin: Ja, det hade jag. Rykov fick också av mig själv reda på denna förbindelse.

Vysjinskij: Hade Ni förbindelse med socialrevolutionären och terroristen Semjonov?

Bucharin: Riktigt.

Vysjinskij: Ni, en medlem av inte blott det kommunistiska partiet utan också dess centralkommitté, organiserade terrorhandlingar mot partiets ledare?

Bucharin: Fullkomligt riktigt.

Vysjinskij: Ni visste då genom Semjonov, att ett attentat mot kamraterna Stalin och Kaganovitsj förbereddes?

Bucharin: Nej. Rykov återger inte detta riktigt. Här stod saken så: Semjonov meddelade, att han hade förbindelse med vissa socialrevolutionära grupper, och eftersom han kände stämningarna i den kontrarevolutionära högerorganisationen, föreslog han att utnyttja dessa förbindelser.

Vysjinskij: Till vad?

Bucharin: Till terrorhandlingar mot partiets ledning, däribland Stalin och Kaganovitsj.

Vysjinskij: D. v. s. att Ni 1932 hade ett samtal med Semjonov om att det vore lämpligt att organisera ett attentat mot kamraterna Stalin och Kaganovitsj?

Bucharin: Den gången var det tal om terrorhandlingar mot ledande personligheter i partiet.

Vysjinskij: Samtalet var teoretiskt?

Bucharin: Nej, organiserandet av grupper är inget teoretiskt samtal.

Vysjinskij: Vad rörde samtalet?

Bucharin: Terroristiska planer för att organisera och förbereda förverkligandet av denna plan mot medlemmar av politbyrån.

Vysjinskij: Detta rör just 1932?

Bucharin: Mycket riktigt.

Vysjinskij: D. v. s. att Ni 1932 enligt beslut av högercentrum gav Semjonov i uppdrag att organisera en terrorgrupp. Är det så eller inte?

Bucharin: Det är så.

Vysjinskij: Varför gav Ni honom i uppdrag att organisera en terrorgrupp?

Bucharin: För att genomföra terrorhandlingar.

Vysjinskij: Mot vem?

Bucharin: Mot medlemmar av politbyrån.

Vysjinskij: Och däribland mot vem?

Bucharin: Däribland också mot Stalin.

Vysjinskij: Fortsätt, anklagade Rykov.

Rykov: Jag upprepar att jag inte kan gå i god för att mitt minne stämmer precis, men jag minnes bokstavligen denna episod så, att ...

Vysjinskij: Att Ni hörde detta Bucharins meddelande till Semjonov eller Semjonov till Bucharin eller bådadernas med tillfredsställelse?

Rykov: Det vill säga, den största osmakligheten ur politisk synpunkt är, att vi ville låta främmande händer verkställa ...

Vysjinskij: Verkställa vad?

Rykov: Terrorhandlingar.

Vysjinskij: I detta och andra fall var det fråga om att utnyttja socialrevolutionära terrorister till attentat mot kamraterna Stalin och Kaganovitsj?

Rykov: Jag fattade det så. Och här visade sig meningsskiljaktigheter mellan mig och Bucharin. Jag trodde, att Semjonov organiserade detta som medlem av en annan organisation. Den andra varianten, som Bucharin framlade, att bilda en speciell terroristisk organisation, hör jag för första gången.

Bucharin: Det är mycket möjligt. Det hela bestod i att Semjonov ställde ett förslag. Detta förslag blev bekant inte bara för mig utan också andra meningsfränder i den brottsliga

verksamheten, och de förklarade sig överens. Jag är absolut överens med Rykov, att det här förekom ett ännu osmakligare element: att utträta en sak med främmande, socialrevolutionära händer – det är fullkomligt förståeligt. Men jag säger, att det uppenbarligen var ett försök att utnyttja socialrevolutionära, terroristiska krafter för den brottsliga, förrädiska kampen mot partiledningen. Eftersom jag stod i förbindelse med Semjonov, ligger utan tvivel i detta fall initiativet hos mig.

Vysjinskij: Är det möjligt, anklagade Bucharin, att man däri kan finna Ert initiativ till organiserande av en terrorhandling mot kamrat Stalin?

Bucharin: Det har jag erkänt. Men det grundläggande i saken ligger däri (och jag vill ytterligare understryka, att det inte utesluter mitt initiativ): att Semjonov i detta fall hade samtycke från mina bägge meningsfränder. Jag understryker ännu en gång, att det inte utesluter min ledande roll i denna sak utan tvärtom ...

Vysjinskij: Tillåter Ni mig att konstatera följande: Ni, Bucharin, hade illegala konspirativa förbindelser med socialrevolutionära terrorister, som gemensamt mer Er förberedde ett attentat på kamrat Stalin och andra medlemmar av politbyrån, varvid högercentrum med Tomski och Rykov godkände och gillade dessa förberedelser till terroristiska anslag?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Nu till anklagade Rykov. Vi behandlade en del av Edra förbrytelser. Vi slutade ungefär med året 1933.

Rykov: Slutet av denna period sammanfaller med likviderandet av kulakerna. Därmed forlorade högern sin sista sociala basis – kulakerna.

Nästa period kännetecknas av skapandet av organisationer, som uteslutande hade sammansvärjningens karaktär – och av användandet av de skarpaste kampmetoder mot partiet och regeringen. Hit hör speciellt ett av de försök, som gjordes för att förbereda en ”palatsrevolution”. Denna fråga dök upp 1933. Stödet för genomförandet av denna kontrarevolutionära plan utgjorde Jenukidse, som inträdde som aktiv medlem i högerorganisationen 1933. En stor roll spelade Jagoda, som stod i ledningen för GPU. Problemet var, hur man skulle bringa kontrarevolutionens krafter i samklang för genomförandet av ”palatsrevolutionen”. För denna uppgift skapades ett centrum med deltagande av trotskister och sinovjevister: Kamenev, Pjatakov, sedan Jenukidse, likaså hörde jag dit liksom Bucharin och Tomskij. Vi måste samla alla krafter omkring detta centrum. Tuchtjevskis militärgrupp och Jagodas grupp var förbundna med detta centrum.

1934 diskuterades redan möjligheten att taktiskt utnyttja denna organisation i förbindelse med den förestående 17. partikongressen. Jag kommer inte noga ihåg, om det var på initiativ av Tomskij eller kanske Jenukidse, som frågan ställdes om att förverkliga omstörtningen under 17. partikongressen, dit alla ansvariga arbetare skulle samlas och man tillsammans med de mest ansedda regeringsmedlemmarna kunde häkta också de mest ansedda arbetarna i republikerna och områdena, som skulle kunna motsätta sig omstörtningen. Men denna plan förkastades. Partiets enhetlighet, regeringens popularitet, frånvaron av missnöje i landet gjorde givetvis sådana försök till rena äventyr, som inte kunde leda till något som helst resultat, och därför förkastades denna plan.

Folk, som håller fast vid sin kontrarevolutionära kamp, tar sin tillflykt till de medel, till de åtgärder, till de bundsförvanter som vi hade under perioden efter 1933. Detta sagt i anledning av centrums förbindelser med de tyska fascisterna. Faktiskt förhöll sig saken på detta sätt: Initiativet låg hos Tomskij. Jag och Bucharin fick först reda på det efteråt. Men det är bara formella saker, eftersom ingen av oss, inräknat jag och Bucharin, tvekade ens ett ögonblick om att Tomskij handlat riktigt. Om han hade frågat oss, så skulle vi ha svarat: det är nödvändigt.

Vad är karakteristiskt i dessa förhandlingar? Karakteristiskt är det som Karachan meddelade: att de tyska fascisterna naturligtvis förhöll sig synnerligen välvilliga till möjligheten att högern komme till makten och skulle gilla detta på allt sätt ... Han sade, att tyskarna håller fast vid att de nationella republikerna skall få rätt att utträda ur Sovjetunionen.

Vysjinskij: Vad betyder det i grund och botten?

Rykov: Det betyder att de största nationella republikerna lämnar Sovjetunionen. De bemödar sig att göra de närgränsande nationella republikerna till sina vasaller för att därigenom få möjlighet att föra ett segerrikt krig mot SU.

Vysjinskij: Av detta följer alltså, att det är fråga om sönderstyckandet av SU och lösryckandet av en rad republiker?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Skapande av ett uppmarschområde för det fascistiska angreppet och dess seger?

Rykov: Ja, det är utan tvivel så.

Vysjinskij: Är det riktigt eller oriktigt att säga, att under 1932/33 den grupp organiserades, som man kan kalla "Högerns och trotskisternas sovjetfientliga block"?

Rykov: Det existerade faktiskt. Organisatoriskt fick det sitt uttryck efter 1933 i det s. k. kontaktcentrum. Detta block ställde som sin uppgift: störtandet av sovjetsystemet genom förräderi och genom överenskommelse med fascistiska krafter i utlandet.

Vysjinskij: På vilka villkor?

Rykov: SU:s sönderstyckande, lösryckandet av nationella republiker.

Vysjinskij: Detta block utgjordes, sade Ni, av högern. Vem hörde vidare dit?

Rykov: Höger, trotskister och sinovjevister.

Vysjinskij: Hörde också socialrevolutionärer dit?

Rykov: I enstaka frågor.

Vysjinskij: Det vill säga att blocket bestod av trotskister, sinojevister, höger, borgerliga nationalisterna, mellanasiatiska grupper, vitryska grupper och genom Grinko ukrainska grupper. Tillåt mig fråga Krestinskij: Anklagade Krestinskij, känner Ni till, att trotskister hörde till "Högerns och trotskisternas block", som det här är tal om?

Krestinskij: Jag vet genom Pjatakov, som talade med mig om det i februari 1935, att man bildat en organisation, som förenade högern, trotskisterna och militärerna och hade till mål att förbereda en militär omstörtning. Jag kände likaledes till att följande personer tillhörde det ledande centrum: från högern Rykov, Bucharin, Rudsutak och Jagoda, från militärerna Tuchatjevskij och Gamarnik, från trotskisterna Pjatakov.

Vysjinskij: Ni själv tillhörde detta centrum?

Krestinskij: Till detta centrum hörde efter en rad häktningar 1937: Rosengolz och jag från trotskisterna, Rudsutak och Jagoda från högern, Tuchatjevski och Gamarnik från militärerna.

Vysjinskij: Alltså kände Ni inte bara genom Pjatakov utan också omedelbart till existensen av ett sådant slags förening av sovjetfientliga krafter?

Krestinskij: Så är det.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, inställningen på nederlag delades av Er och Bucharin, eller hade Bucharin egna åsikter i detta fall?

Rykov: Vi formulerade inte frågan noggrannare, men i vart fall känner jag till väsentliga meningsskiljaktigheter i saken. Jag minns att Bucharin en gång i min närvaro formulerade frågan om öppnandet av fronten.

Vysjinskij: Kanske vill Ni berätta utförligare om det?

Rykov: Det räcker att räkna upp en rad fakta. Att Tuchatjevskijs militärgrupp existerade, var förbunden med vårt centrum och ställde som sin uppgift att utnyttja kriget för att störta regeringen – detta är förberedande av den mest tvättäkta intervention. Våra örbindelser med tyskarna, som vi förstärkte på, allt sätt, måste befrämja det militära överfallet, enär den sammansvurna organisationen trädde i förrådiska förhållanden till dem. Det är det skarpaste, som kan uttänkas i fråga om större åtgärder. Låt oss taga arbetet i Vitryssland

Vysjinskij: Hade ni förbindelser med det polska spionaget?

Rykov: Dessa förbindelser var mycket intima. Det fanns kontakt i fråga om de s. k. "Oberoende vitryssarna". Det fanns också en hel rad andra saker ända till den vitryska organisationens arbete bland vitryssarna i själva Polen, varvid hjälpen var ömsesidig: den vitryska organisationen hjälpte Pilsudski-folket, de polska fascisterna, i deras arbete i VästVitrysslands Kommunistiska Parti, och dessa å sin sida gäck också hjälp.

Vysjinskij: Ni talade under förundersökningen om att Ni var överens med förhandlingarna om Vitrysslands lösryckande från Vilken var Er personliga inställning till denna fråga?

Rykov: Denna fråga diskuterades på sin tid i centrum, och vi alla – jag, Bucharin och Tomskij – var enhälligt för att tillåta detta lösryckande, därest en sådan nationell rörelse skulle uppstå.

Vysjinskij: Ni siktade direkt på en så förrådisk handling som att rycka loss Vitryssland från SU och ge det åt Polen?

Rykov: På oberoendet, Vitryssland skulle stå under polskt protektorat.

Vysjinskij (till Bucharin): Ni stod liksom Rykov på en defaitistisk ståndpunkt?

Bucharin: Nej, men jag var ansvarig för den.

Vysjinskij: Att Ni var ansvarig är en annan sak. Jag måste konstatera faktum, om Ni haft ett samtal med Rykov och Tomskij om öppnandet av fronten? För vem skulle fronten öppnas?

Bucharin: Mot Sovjetunionen ...

Vysjinskij: För vem skulle fronten öppnas?

Bucharin: Tyskland ...

Vysjinskij: Vad betydde det?

Bucharin: Det betydde högförräderi.

Vysjinskij: Men hur skulle fronten öppnas, vem talade med Er om den saken?

Bucharin: Tomskij talade om att militären hade den åsikten.

Vysjinskij: Vilka militärer?

Bucharin: Höger-konspiratörerna.

Vysjinskij: Konkret?

Bucharin: Han nämnde Tuchatjevskij, Kork och, om jag inte tar fel, även trotskister.

Vysjinskij: Om medlemmar av blocket talar om sådana saker, så kan man säga att det är en plan.

Bucharin: Det blir en plan, när man sätter pricken över i.

Vysjinskij: Kan man säga att Tomskij satte pricken över i?

Bucharin: Alldeles riktigt.

Vysjinskij: Det är alltså fastslaget. Men Ni var däremot?

Bucharin: Ja, jag var mot det.

Vysjinskij: Och Er åsikt, anklagade Rykov? Kan man säga att Bucharin önskade SU:s nederlag?

Rykov: Jag känner Bucharin och skulle vilja säga, att han möjligen inte ansåg det vara den enda utvägen men att han, som man säger, ansåg att det kunde diskuteras och att det kunde genomföras under vissa betingelser.

Vysjinskij: Talade Ni under förundersökningen sanning eller osanning?

Rykov: Naturligtvis sanning.

Vysjinskij: Jag har inga frågor mer till anklagades Rykov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Rykov, i Era uttalanden om högerorganisation i Vitryssland sade Ni, att Edra högerorganisationer i Vitryssland faktiskt förvandlades till en förpost för den polska generalstaben. Är det riktigt?

Rykov: Ja.

Ulrich: Varför behövde det polska spionaget ställa uppgiften att utföra skadegörelse vid vägbyggena?

Rykov: Det var tydligen för att försvåra framryckningen för våra trupper vid försvaret av sovjetgränsen.

Ulrich: Är det faktum eller ej, att högerorganisationen i Vitryssland smugglade in provokatörer i utländska kommunistiska organisationer?

Rykov: Det är sant.

Ulrich: Om Ni förklarade, att högerorganisationen i Vitryssland, som Ni uttryckte Er, var en förpost för den polska generalstaben, vad kan man då säga om högerorganisationen i Ukraina? Vems förpost var den, eller för vilken generalstab var den ett organ?

Rykov: Jag känner inte förhållandena där så noga. Jag hade inga utförliga samtal om den saken. Men efter min mening måste förhållandet där vara analogt med i Vitryssland, d. v. s. en förpost för den tysk-polska fascismen.

Ulrich: Er högerorganisation i Nord-distriktet var likaledes en agentur för spionagetjänsten i en utländsk stat?

(Rykov tiger.)

Ulrich: Ni hörde Ivanovs erkännanden?

Rykov: Om hans spioneri?

Ulrich: Ja, och om möjligheten att avträda skogar och sågverk till engelska kapitalister?

Rykov: Det hörde jag.

Ulrich: Är Ni överens med det? Var det så? I vart fall hade Ivanov fått dessa planer från Ert centrum?

Rykov: Jag visste ingenting om det och gav inga sådana direktiv, men hur som helst ...

Ulrich: Säg mig, anklagade Rykov, när Ni gjorde Edra erkännande om högerorganisationen i Nordkaukasus, nämnde Ni då, att Ni hade att göra med vitgardistiska kosackorganisationer?

Rykov: Jag har uraktlåtit att tala om den högerorganisation bland kosackerna, som skapades där. Den skapades 1930/31. Dit hörde utom kosacker också återvända emigranter, som upprätthöll förbindelse med de rester av kosackarméer, som fanns i utlandet. I sitt arbete fick de hjälp av dessa vita kosackarméer. Det förekom diskussioner om och med dem i den riktningen, att om det blir uppror i Mellanisien, så lovade dessa rester av kosackorganisationerna i utlandet t. o. m. hjälp med en expeditjonskår.

Vysjinskij: Om Ni tillåter, så har jag i samband med anklagade Rykovs uttalanden två frågor till Krestinskij. Anklagade Krestinskij, var vänlig och tala om, vad Ni känner till om Tuchtjevskij-gruppens deltagande i "Högerens och trotskisternas block".

Krestinskij: Jag känner till följande om Tuchtjevskijs deltagande. När jag i oktober 1933 sammanträffade med Trotskij i Meran, riktade han min uppmärksamhet på följande: om vi

orienterar oss åt en statskupp, får vi under inga omständigheter stödja oss endast på vara trotskistiska krafter, utan det är nödvändigt att få en överenskommelse med högern och militärerna. Speciellt riktade han min uppmärksamhet på Tuchtatjevskij, en äventyrlig människa, som gör anspråk på att intaga den första platsen i armén och som troligen sätter allt på ett kort. Han bad mig att meddela Pjatakov detta och själv tala med Tuchtatjevskij.

Vysjinskij: Hade Ni tillfälle att tala med Tuchtatjevskij?

Krestinskij: I ett av samtalen 1935 nämnde han för mig några personer, på vilka han bland annat stödde sig. Han nämnde Jakir, Uborevitsj, Kork och Eidemann.³ I ett annat samtal, i ett mycket viktigt samtal, som ägde rum på den åttonde urtima sovjetkongressen, påvisade sedan Tuchtatjevski för mig nödvändigheten att påskynda omstörtningen. Det förhöll sig så, att omstörtningen förbands med vår orientering åt SU:s nederlag och anpassade sig efter krigets utbrott, efter Tysklands överfall på SU. I samma mån som detta överfall uppsköts, uppsköts också det praktiska genomförandet av omröstningen. I denna period började steg för steg förintandet av de kontrarevolutionära krafterna. Pjatakov och Radek häktades, häktningarna av trotskister började, och Tuchtatjevskij fruktade, att hela saken skulle misslyckas, om den inte påskyndades. Därför ville han påskynda den kontrarevolutionära aktionen.

Vysjinskij: Anklagade Rosengolz, bekräftar Ni denna del av Krestinskij's erkännanden?

Rosengolz: Ja, jag bekräftar dem.

Vysjinskij: Ni kommer att få tala utförligt om saken, när Ni blir förhörd. Nu har jag inga vidare frågor till Er.

Tredje processdagen.

Morgonsammanträdet den 4 mars

Förhöret med anklagade Sjarangovitsj.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Sjarangovitsj, bekräftar Ni Era erkännanden under förundersökningen?

Sjarangovitsj: Jag bekräftar dem helt. Tillät mig att berätta allt i tur och ordning. Landsförrädare blev jag i augusti 1921 och förblev det till häktningen. Efter fredsslutet med Polen återvände jag från det polska fängelset, utväxlad mot en grupp dömda. Jag stannade i Warszawa. I Warszawa kallades vi den ene efter den andre till sovjetambassaden för att skaffa klarhet över var och en. I sovjetambassaden arbetade då en viss Vnorovskij. Denne förklarade för mig, att polackerna inte ville släppa mig och att de komme att göra det endast jag förklarade mig villig att arbeta för den polska spionageapparaten. Jag förklarade mig villig och skickades därefter av den polska spionagetjänsten till SU.

Sedan jag inträffat i Minsk sattes jag av denne Vnorovskij i förbindelse med det polska spionagets inhemske representant, som då hade en ansvarsfull post i Vitryssland, Slavinskij. Jag arbetade då i Vitryssland sedan mitten av 1923 och till mitten av 1924 som förste assistent hos republikens statsåklagare. Genom mina händer gick många angelägenheter, spionagefall och andra viktiga ting. På Slavinskis uppdrag informerade jag honom om dessa angelägenheter och om de personer, som stod i förbindelse med dem.

I början av 1926 reste jag från Vitryssland till Sibirien, och mina förbindelser med den polska spionagetjänsten avbröts för tillfället. Jag förblev givetvis agent för det polska spioneriet men fick inga konkreta uppdrag. Förbindelsen återställdes, aktivare än förut, i slutet av 1932 eller

³ Alla dessa, tillsammans med Michail Tuchtatjevskij, Vitovt Putna, Boris Feldman och Vitalij Primakov dömdes och avrättades i den icke-offentliga rättegången mot militärledningen sommaren 1937.

början av 1933, med konsuln för en utländsk stat, som gränsar till Vitryssland.⁴ Det var redan efter det att jag hade inträtt i den nationalfascistiska sovjetfientliga organisationen i Vitryssland. Det tillgick så. En viss Sjebrovskij vände sig till mig. Han var de tredje sekreterare i Vitrysslands Kommunistiska Parti. Samtalet med honom hade emellertid på sätt och vis bara sonderande karaktär. Ett öppet samtal hade jag i denna fråga med Benek, folkkommissarie för jordbruket i Vitryssland. Benek föreslog mig på sagde konsuls vägnar: Oaktat denne konsul redan hade tillräckligt med förbindelser med folk i ledningen för den nationalfascistiska organisationen i Vitryssland, bl. a. också Benek, ville han ha förbindelse med mig, eftersom jag hade ett partiarbete. Vid denna tid överlämnade jag genom Benek några beslut av SUKP:s CK över Vitryssland. Vidare lämnade jag informationer om vägarna, nätet av particeller och en rad politiska frågor.

Men det väsentliga i saken var inte att jag lämnade dessa saker och inte heller mina personliga förbindelser, utan att vår nationalfascistiska organisation, där jag var en av ledarna, i verkligheten hade intima förbindelser med polska generalstaben. Denna nationalfascistiska organisation var förbunden med högercentrum i Moskva. Jag fick direktiv från Rykov och Bucharin personligen. De huvudsakliga målen för den nationalfascistiska organisationen i Vitryssland formulerade Goloded så: störtande av sovjetmakten, återställande av kapitalismen, Vitrysslands skiljande från SU, därest det kommer till krig med de fascistiska staterna. Medlen och metoderna för detta var: Skadegörelse, diversion, terror. Goloded underströk speciellt, att intim förbindelse med den polska generalstaben var nödvändig för förverkligande av dessa uppgifter. I detta syfte fick vi också systematiskt direktiv och instruerades av högercentrum i Moskva.

Vysjinskij: Berätta konkret om Er brottsliga skadegörelse?

Sjarangovitsj: Vi ställde oss uppgiften att åstadkomma skadegörelse under de bredaste former på alla områden av folkhushållningen.

Vysjinskij: I vilket syfte?

Sjarangovitsj: För att förbereda SU:s nederlag och framkalla missnöje bland landets befolkning.

Vysjinskij: Vilka konkreta uttryck tog sig Er skadegörelse?

Sjarangovitsj: Jag ledde skadegörelsen huvudsakligen i jordbruket. 1932 utvecklade vi och jag personligen en omfattande skadegörelse på detta område, i första rummet för att störa tempot i kollektiviseringen.

Vysjinskij: Vilken post hade Ni då?

Sjarangovitsj: Jag var andre sekreterare i det vitryska kommunistiska partiets centralkommitte

Vysjinskij: Ni hade alltså stora möjligheter?

Sjarangovitsj: Ja. Vi organiserade utträden ur kollektiven. Vidare ställde vi till med oreda i sådden. Det gick till så att vi ålade jordbrukarna i vissa distrikt att beså större åkerareal än deras krafter räckte till för, och ställde små krav på andra distrikt med mera jord och större möjligheter.

Dessutom störde vi sädeslagringen. 1932 skedde detta på följande sätt: Till att börja med vidtog vår nationalfascistiska organisation alla åtgärder för att anskaffningen av säd skulle få dåligt resultat, d. v. s. att vi förhindrade den. När sedan SUKP:s CK fattade ett speciellt beslut om anskaffningen av säd i Vitryssland, träffade vår organisation genast åtgärder för att något förbättra saken, eftersom den annars fruktade upptäckt.

---

⁴ Här åsyftas den lettiske generalkonsuln i Leningrad, Georgs Bissenieks (1885-1941). Affären kommenteras av Trotskij i artiklarna "Jagodas roll" och "Ett svar till ambassadör Bilmanis" som ingår i artikelsamlingen [Om Tredje Moskvarättegången 1938](#)

Jag måste också tala om, att vi 1932 framkallade en sjukdom bland svinen, så att många svin fördärvades. Dessutom organiserade vi sovjetgods i republiken på bekostnad av kollektivböndernas och de självägande böndernas jord.

Vysjinskij: Ni förgrep Er på kollektivböndernas och de självägande böndernas intressen?

Sjarangovitsj: Naturligtvis. Jag måste speciellt ingå på frågan om de självägande bönderna, eftersom det stod i samband med planerna i vår nationalfascistiska organisation. Under denna period fanns det i Vitryssland ännu ungefär 100.000 självägande bönder. Vi framkallade den inställningen, att en självägande bonde är en fiende till sovjetmakten, eftersom han inte går in i kollektivbruken. Det gjorde vi i provokatorisk avsikt. Gentemot de självägande bönder, som motsatte sig kollektiviseringen, tillämpade vi i provokatoriskt syfte ett sådant skattesystem, att de blev missnöjda och upproriska.

Vysjinskij: Minns ni inte Lepelsk-historien?

Sjarangovitsj: Jag förbinder alla dessa saker med Lepelsk-historien. Denna är, kan man säga, helt enkelt ett led i vårt undermineringsarbete. I detta fall yttrade sig vår skadegörelse däri, att vi utövade ett synnerligen starkt tryck på de självägande bönderna. När sedan SUKP:s CK vidtog åtgärder för att korrigera våra fel ändrades läget. Stämningen bland de enskilda bönder, som utsatts för våra provokationer, förbättrades avsevärt.

Beträffande jordbruket skulle jag vidare vilja tala om vår skadegörelse inom hästaveln. 1936 framkallade vi anemi i stor utsträckning i Vitryssland. Detta gjorde vi, eftersom hästarna spelar en stor roll i Vitryssland för försvaret. Vi strävade efter att förstöra denna starka basis med hänsyn till kriget. Såvitt jag minns fördärvades på detta sätt ungefär 30.000 hästar. Jag måste säga, att denna sak inte bara genomfördes på vårt initiativ.

Vysjinskij: På vilkens initiativ dessutom?

Sjarangovitsj: Vi hade direkt anvisning från högercentrum i Moskva. Dessutom utförde vi skadegörelse i jordbruket, varigenom resultaten i gränsområdena blev sämre än längre in i landet.

Vysjinskij: Och beträffande industrin?

Sjarangovitsj: Här genomfördes sabotaget i fråga om sådana ting som torv. Denna har stor betydelse som energi källa i Vitryssland, och skadegörelsen på detta område ledde därför till störningar i alla industrigrenar. Beträffande energin koncentrerade vi vår uppmärksamhet på elektricitetsverket i Vitryssland, som förser industrin i Vitebsk, Orsja och Mogilev med energi. Vi levererade inte bränsle i rätt tid.

Byggnadsväsendet stördes. Jag nämner konkret cementfabrikerna i Kritsjevskij, linne-kombinatet i Orsja och rörfabriken i Mogilev ...

På tal om skadegörelse måste jag också beröra kulturfronten, åt vilken vår nationalfascistiska organisation ägnade särskild uppmärksamhet. På detta avsnitt arbetade ett stort antal medlemmar av vår nationalfascistiska organisation. Denna skadegörelse genomfördes för att kompromettera partiets och sovjetmaktens nationalitetspolitik. Här rörde skadegörelsen skolan, författarorganisationerna och teatern.

Vysjinskij: Det vill säga, att man kan sammanfatta Er skadegörelse så: Inte ett enda område av det socialistiska uppbygget undgick Er skadegörelse?

Sjarangovitsj: Fullkomligt riktigt. Vidare genomförde vi praktiskt sådana uppgifter som terrorn. Vi skapade terroristiska grupper och förberedde terrorhandlingar. I första rummet förberedde vi ett terroristiskt anslag mot Vorosjilov 1936, när han deltog i manövrarna i Vitryssland. Då bildade vi två terrorgrupper, men detta attentat lyckades inte. Vid sidan därav skapade vi i Moskva en grupp, som stod i förbindelse med den nationalfascistiska vitryska organisationen och existerade för att genomföra attentat i Moskva, om det skulle behövas.

Vysjinskij: Kort sagt, till vad bekänner Ni Er skyldig i det föreliggande målet?

Sjarangovitsj: För det första är jag en fosterlandsförrädare.

Vysjinskij: En gammal polsk spion.

Sjarangovitsj: För det andra är jag en konspiratör. För det tredje har jag omedelbart utfört skadegörelse.

Vysjinskij: Nej. För det tredje är Ni en av ledarna för den nationalfascistiska gruppen i Vitryssland och en aktiv deltagare i högerns och trotskisternas sovjetfientliga block.

Sjarangovitsj: Riktigt. Eftersom jag personligen utförde skadegörelse.

Vysjinskij: Diversion.

Sjarangovitsj: Riktigt.

På fråga av ordföranden Ulrich bekräftar Sjarangovitsj, att han gjort allt detta för att störta sovjetmakten, för att förhjälpas fascismen till seger, för att åstadkomma nederlag för SU vid krig med de fascistiska staterna, för att förvandla Vitryssland till en kapitalistisk stat under polska godsägares och kapitalisters ok.

Ulrich: Jag har inga vidare frågor.

Förhöret med anklagade Chodsjajev.

Vysjinskij: Säg mig, anklagade Chodsjajev, till vad erkänner Ni Er skyldig?

Chodsjajev: Mina förbrytelser mot arbetar- och bondestaten började redan 1920. 1920 ställdes jag i spetsen för den nya sovjetstaten – jag talar om folkrepubliken Buchara. Just under denna period av mitt arbete anslöt jag mig till den borgerligt-nationalistiska organisationen ”Mille Ittihad”.

Vysjinskij: Vad betyder det?

Chodsjajev: Det betyder ”Nationalförbundet”, som ställde som sin uppgift att förvandla Buchara till en borgerligt- demokratisk republik och en buffertstat mellan England och SU. Jag inträdde i denna borgerligt-nationalistiska organisation, och som aktiv ledare för denna deltog jag i och ledde dess kontrarevolutionära, sovjetfientliga arbete. Det är den första etappen.

1925 valdes jag till ordförande i folkkommisariernas råd i Usbekistan. Sedan 1928 trädde jag i intima förbindelser med de nationalistiska kretsarna i den förutvarande turkestanska republiken, och senare fann jag en meningfrände i Usbekistan, en av ledarna för Usbekistans kommunistiska parti, Ikramov. Tillsammans bildade vi den kärna, som bedrev det nationalistiska arbetet i Usbekistan.

Slutligen den tredje etappen. Under ett besök i Moskva 1930 hade jag ett sammanträffande med Rykov på tjänstens vägnar i folkkommisariernas råd, varefter jag förklarade mig enig med honom om vårt gemensamma sovjetfientliga arbete. Rykov förklarade redan då för mig, att om vi samarbetar, skall centrum garantera den usbekiska republikens oberoende ...

Vysjinskij: Vad betyder det, den usbekiska republikens oberoende?

Chodsjajev: I detta fall måste detta oberoende av SU betraktas som beroende av vilket annat, d. v. s. kapitalistiskt land som helst.

Vysjinskij: Så uppfattade Ni Rykov?

Chodsjajev: Ja, det fanns bara en motivering – att såväl högern som vi nationalister kämpade mot partiledningen, mot sovjetregeringen. För att högern skall kunna nå sitt mål, för att vi skall kunna nå vårt mål, måste vi krossa denna ledning. För detta ändamål slöt vi ett förbund. Alltså, det var ett enda mål — att störta sovjetregeringen, att störta ledningen för SUKP:s centralkommitté.

Jag skulle vilja säga ännu några korta ord om Bucharaperioden, för att man lättare skall kunna förstå, hur jag kommit i mitt nuvarande läge. Det var ingen tillfällighet att jag efter revolu-

tionen 1920 hamnade hos nationalisterna i Buchara, ty jag var uppfostrad till nationalist. Majoriteten i den borgerligt-nationalistiska organisationen i Buchara orienterade sig då åt England. Självklart begrep dessa nationalistiska kretsar utmärkt då, att man inte så lätt skulle kunna uppnå oberoende av Sovjetryssland och stöd från England, att England inte kommer att ge oss detta stöd endast för våra vackra ögons skull. De ansåg det redan då möjligt att antaga ett engelskt protektorat och att skilja sig från SU under detta protektorat.

Just för att förverkliga denna uppgift genomförde vi då en hel rad aktioner. Vi trängde systematiskt undan de ärliga partimedlemmarna och besatte dessa poster med eget folk. Våra kadrer rekryterade vi huvudsakligen från den borgerliga ungdomen. Samtidigt bedrev vi ett mycket stort arbete för att organisera beväpnade styrkor, eftersom vi inte hade något vidare inflytande i armén. Våra beväpnade styrkor organiserade vi huvudsakligen i form av milis. Vi försökte att utnyttja de basmatsj-band, som vid denna tid dök upp i Buchara (basmatsjer = turkiskt-nationalistisk bandit rörelse, ursprungligen organiserad av Enver pascha, övers. anm.). Vi försökte skapa nya kadrer av basmatsj-band. När man 1924/25 ställde frågan om uppdragandet av nationellt-territoriella gränser för Mellanasiens sovjetrepubliker, var jag däremot. Men att öppet uppträda däremot var detsamma som att avslöja sig som en öppen fiende, vilket jag inte vågade mig på. Därför låtsades jag vara anhängare av att dessa gränser uppdrogs.

Vysjinskij: Ni manövrerade alltså?

Chodsjajev: Jag manövrerade. I den usbekiska partiorganisationen är en ”adertonmannagrupp” känd. Jag var gruppens organisatör. När man genomförde jordreformen för att ge jord åt de fattiga bönderna i Usbekistan, blev det ordentligt liv i överskiktet, bey’erna, kulakerna. Dessutom var en del av de ansvariga funktionärerna i Usbekistan missnöjda med jordreformen. Jag utnyttjade detta missnöje och började bilda en nationalistisk grupp. Denna ”adertonmannagrupp” beslöt att utöva ett visst tryck på partiet. Den utgick ifrån att det inte finns så många högre funktionärer i Usbekistan. Om dessa aderton personer – för det mesta ansett folk – inlämnar sin avskedsansökan, så bör det räcka för att tvinga partiet till vissa eftergifter åt bey’erna och kulakerna. På det viset ville vi rycka partiledningen i Usbekistan till oss. Vi räknade vid denna manöver på hjälp från en av ledarna för Usbekistans Kommunistiska Parti, Ikramov. Vi gjorde det därför att vi visste, att Ikramov redan som ung, 1918/20, var medlem av de borgerligt-nationalistiska organisationerna.

Vysjinskij: Av vilka organisationer?

Chodsjajev: Det var en panturkisk organisation, som stod under ledning av Ryskulov. Jag kände till att Ikramov tillhörde denna grupp, men av någon anledning gick Ikramov inte tillsammans med oss, och vi förde inga omedelbara förhandlingar med honom. På partikongressen blev vi utslagna. Då beslöt vi på nytt att organisera en sammansvärjning, vi avlämnade en förklaring, att vi var på fel väg och handlade oriktigt samt att vi var beredda att genomföra partilinjen.

Vysjinskij: Ni manövrerade för andra gången?

Chodsjajev: Jag talade för andra gången med två tungor. Under tiden 1925/28 närmade jag mig Ikramov genom praktiskt arbete. Ikramov arbetade i centralkommittén, jag i folkkommisariernas råd. Detta närmande ledde till att jag fick reda på att Ikramov hade sin egen nationalistiska grupp, kallad ”Milli Istiklal”, d. v. s. ”Nationellt oberoende”. Man kan visserligen inte säga, att vi förenade oss med honom, men vi började genomföra vårt arbete under ömsesidig kontakt.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, var Ni medlem av en illegal nationalistisk organisation år 1928?

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Alltså är Chodsjajevs uttalanden riktiga i denna del?

Ikramov: De är riktiga.

Vysjinskij: Chodsajev var medlem av den illegala nationalistiska fascistiska organisationen "Milli Istiklal"?

Ikramov: Nej, Faisulla Chodsajev var inte medlem. Han var i sin egen organisation.

Vysjinskij: Alltså, Chodsajev var i sin egen organisation och Ni var i Er. Bäggedera var borgerligt-nationalistiska organisationer av fascistisk typ?

Ikramov: Riktigt. Men att vi själva åstadkom kontakt stämmer inte. Kontakten framställdes under påtryckning från högercentrum. Under påtryckning från Bucharin och under omedelbar ledning av Antipov åstadkoms kontakten mellan de bägge nationalistiska organisationernas arbete.

Vysjinskij: Vari ligger då Era meningsskiljaktigheter med Chodsajev?

Ikramov: Jag säger – inte 1928 utan 1933 under påtryckning av Bucharin.

Chodsajev: Det tycks mig som om Ikramov försökte slingra sig från en hel del saker. Före den period, då vi gick in på förbundet med högern, var jag och Ikramov ledare för ett brett upplagt, sovjetfientligt arbete. Vari bestod det? För det första däri, att vi hade ställt som uppgift att med våra nationalistiska kadrer dra till oss en hel rad sovjetorganisationer i Usbekistan, sådana organ som folkskommisariatet för folkbildningen. Detta för att vi skulle få skolorna och universiteten i våra händer, därefter pressen, plankommissionerna, folkskommisariatet för jordbruket o. s. v. Och jag måste säga, att vi fyllde denna uppgift.

Vysjinskij: Vad menas med "vi"?

Chodsajev: Jag och Ikramov. Vi representerade två nationalistiska organisationer, som jag har nämnt.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, bekräftar Ni denna del av anklagade Chodsajevs erkännanden?

Ikramov: Jag bekräftar den.

Vysjinskij: Anklagade Chodsajev, hur vet Ni att Ikramovs organisation också var i verksamhet?

Chodsajev: I mina uttalanden under förundersökningen har jag angivit konkreta fakta. 1928 kom en viss Burnasjev, Ikramovs närmaste medarbetare, till mig på Ikramovs vägnar.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, är det faktum, som Chodsajev säger, nämligen att Burnasjev kom till honom för att tala med honom i Ert namn?

Ikramov: Det är faktum.

Chodsajev: I slutet av 1929 eller början av 1930 häktades två intima vänner till Ikramov och medlemmar av organisationen, Ramsi och Batu.

Vysjinskij: Varför häktades de?

Ikramov: För deltagande i en nationalistisk kontrarevolutionär organisation.

Chodsajev: Och när dessa män häktades, var jag den förste, som Ikramov vände sig till i anledning av häktningen.

Vysjinskij: Varför?

Chodsajev: Eftersom han var rädd för att han själv skulle komma med i notvarpet. – Jag övergår till den mera väsentliga delen av mina erkännanden, som rör tiden för uppställandet av första femårsplanen. Jag vet inte om domstolen känner till, att det fanns en teori hos de borgerliga nationalisterna, i synnerhet i Mellanasien, om den inkapslade hushållningen", d. v. s. att republikens näringsliv skulle utvecklas oberoende av Unionens andra delar. Denna teori omsatte vi i praktiken, d. v. s. att vi utarbetade en första femårsplan som stod i motsats till Unionsregeringens direktiv och motsvarade nationalisternas idéer om den "inkapslade

hushållningen”. Vi planerade näringslivet så, att för lite bomull skulle produceras. Denna plan genomskådades i Moskva. Regeringen godkände inte denna femårsplan. På Stalins initiativ ställde man om frågan om bomullsprogrammet.

För att omintetgöra detta nya direktiv av SUKP:s CK och regeringen och inte producera någon bomull, uppställde vi en ny, uppblåst och mycket överdriven plan. Vi började förverkliga ”monokultur”-teorin, d. v. s. att låta odlingen av ett växtslag dominera i jordbruket, i detta fall bomull. Så blev det nödvändigt att stoppa växlingen mellan olika grödor, att avskaffa ängarna, d. v. s. klöver och gräsväxter, att inte bara tränga bort den vanliga säden från den bevattnade jorden utan också riset. Det var detsamma som att framkalla ett väldigt missnöje bland folket, eftersom vi framställde saken på det viset: Det är Moskvas plan, vi har bara att lyda Moskva, vi verkställer Moskvas direktiv. Är Ni missnöjda? Nå, klaga då över Moskva! Den uppgiften ställde vi.

Vysjinskij: En provokatorisk uppgift?

Chodsjajev: En provokatorisk uppgift. Vi ställde den medvetet och genomförde den en rad av år. Det ledde faktiskt till att växelbruket avskaffades, boskapsstocken minskades, silkesodlingen gick tillbaka och till slut också bomullsoodlingen. Därför uppfyllde Uskebistan flera år inte planerna för bomullsskörden. Detta genomförde vår organisation medvetet under min och Ikramovs ledning.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, vad säger Ni om dessa förklaringar?

Ikramov: Jag bekräftar dem fullkomligt. Jag skulle dock vilja fullständiga dem. Våra bundsförvanter i detta hantverk var trotskisterna. Någon överenskommelse existerade visserligen icke, men det existerade en tyst överenskommelse.

Ulrich: Anklagade Chodsjajev, fortsätt Era förklaringar.

Chodsjajev: Jag övergår till den tredje etappen. Jag har redan i början sagt att jag från 1930 förband mig med högern i Rykovs person. Det var 1930 på en av de officiella mottagningarna. Vi kom överens om metoderna för vårt arbete. För den första tiden gav mig Rykov följande anvisningar: för det första skadegörelse, huvudsakligen i jordbruket, för det andra att förena alla möjliga oppositionsgrupper, som man kunde leta rätt på, att inrikta dessa grupper mot ledningen för SUKP och regeringen, att aktivisera skadegörelsen, att tillämpa provokatoriska arbetsmetoder och utöva sovjetfientlig verksamhet. Vi följde dessa Rykovs direktiv och började genomföra skadegörelsen.

På hösten 1933 kom Bucharin till Usbekistan. Genom Ikramov har jag reda på samtal mellan Bucharin och Ikramov och på de direktiv, som Bucharin lämnade till vår nationalistiska organisation.

1934 kom Antipov till Usbekistan. Antipov gav mig omedelbart direktiv att aktivisera skadegörelsen och diversionen. Ja, än mera, provokationsarbetet måste förstärkas, därmed skulle vi uppnå ett stort missnöje bland massorna, vi skulle aktivare bedriva arbetet att skapa upprorsgrupper, i Usbekistan måste vi börja skapa terrorgrupper – för alla eventualiteter, man kunde behöva dem. Och till slut – vi skulle upptaga omedelbar förbindelse med England, ett land som är intresserat av Mellanasiens öde.

1936 kom Bucharin till Tasjkent. Det var i augusti 1936.

Bucharin frågade mig, hur vi genomför högercentrums direktiv. Jag skildrade de omfattande planerna på skadegörelse för honom. Men Bucharin var inte nöjd med min förklaring. Han var missnöjd, inte för att vi genomförde skadegörelsen och de sovjetfientliga provokationerna dåligt, men för att det för det första fattades upprorskadrer, för det andra för att det fattades fast organiserade terrorgrupper och för det tredje för att vi ännu inte hade någon förbindelse med England. Dessa tre saker framkallade Bucharins missnöje.

Bucharin sade, att det existerade en överenskommelse med det fascistiska Tyskland, att förhandlingar med Japan pågick. Men i fråga om de mellanasiatiska republikerna var England den närmast liggande stormakten. Med England måste man träffa överenskommelse, varvid högern skulle hjälpa oss, men vi befunde oss själva nära gränsen och måste själva skapa förbindelsen.

Vysjinskij: Nära vilken gräns?

Chodsjajev: Gränsen till Afganistan. Där finns det en engelsk agent. Bucharin sade, att om det gäller att få hjälp av de kapitalistiska länderna åt dem, högern, vid makterövringen, och åt oss vid kampen för oberoendet, så måste man också lova något, ge något.

Vysjinskij: Ge vad? Lova vad?

Chodsjajev: Ge – det betyder att erkänna Englands protektorat, detta som minimum. Jag talar inte om de ekonomiska sakerna, som är självklara. Usbekistan med sina 5 miljoner invånare kan inte mellan de bägge kolosserna SU och England förbli en oberoende stat. Man måste hamna på ena stranden. Avlägsnar man sig från den ena stranden, så närmar man sig den andra.

Han talade om kapitalismens stabilisering, om att fascismen, i synnerhet den tyska fascismen, spelade en väldig roll.

Vysjinskij: Han prisade fascismen?

Chodsjajev: Jag fattar det som ett beröm åt fascismen. Han sade att det fascistiska Tyskland nu med alla krafter arbetade på att säkra hegemonin i Europa åt Tyskland, att Tysklands metod därvidlag var fascistiseringen av Europa, att man förberedde en motsvarande överenskommelse med de stora asiatiska staterna, i synnerhet med Japan, att en överenskommelse mellan Tyskland och Japan om kampen mot SU var möjlig. Därav drog han den slutsatsen, att uppgiften var att aktivisera våra kontrarevolutionära krafter. Ikramov var just då inte i Tasjkent. Efter hans ankomst informerade jag honom om detta samtal med Bucharin, och eftersom jag försäkrat Bucharin såväl i mitt som Ikramovs namn, att vi skulle förverkliga dessa direktiv, så började vi också att förverkliga dem.

Jag övergår nu konkret till min skadegörelse.

I jordbruket bestod uppgiften för vår skadegörelse i att åstadkomma oreda i växelbruket. Detta genomförde vi under första och andra femårsplanerna. Vår uppgift var att ställa till oreda med sådden. Denna uppgift förverkligade vi. Vår uppgift bestod i att framkalla missnöje bland bönderna genom administrativa metoder, genom övergrepp.

Sedan lyckades det oss att anställa betydande skada i boskapsskötseln. Jag vill anföra ett konkret exempel. År 1936 skulle vi enligt partiets och regeringens beslut ge kollektivbönderna ungefär 130.000 kvigor, får och andra kreatur. Vi gjorde också detta under ett år. Men resultaten av djurräkningen under andra halvåret 1936 och första halvåret 1937 visar, att av dessa 130.000 djur endast 30-40.000 fanns kvar. Vart hade resten tagit vägen? För det första kom en del av dessa djur aldrig fram till bönderna. Vårt folk i kretsarna och räjongerna skänkte sig själva dessa kvigor och får för att sedan slakta och sälja dem. För det andra gjorde man ingenting i kollektivbruket för att sköta ungdjuren.

Beträffande silkesmaskaveln genomförde vi följande skadegörelse: om vi år 1928 hade ungefär 7-8.000 ton råsidan, så finns det nu 10-12.000 ton. Men enligt riktiga beräkningar uppgår Usbekistans möjligheter till ungefär 22-23.000 ton. Detta hade man kunnat uppnå, om vi hade underlåtit en viss åtgärd. Domstolen känner givetvis till, att man mekaniserar lantbruket, d. v. s. inför maskiner, traktorer. Hos oss finns det emellertid små jordstycken, omgivna av vattenkanaler för bevattningen av fälten. I Usbekistan finns det inte en enda sådan kanal, där man inte planterat mullbärsträd, som ger näring åt silkesmasken.

Under förevändning att man inte kan mekanisera jordbruket och använda traktorn, där det inte finns stora fält, att småfälten är oekonomiska och förlustbringande, högg vi under mekaniseringens fana ner 10 proc. av mullbärsträden och förintade därmed näringen för silkesmaskaveln. Om någon sade, att det inte dugde att hugga ner träden, angrep vi honom våldsamt och förklarade: "Du är mot mekaniseringen, du är mot partiets politik? Alltså är du en opportunist, dig måste man slå ner."

Jag behöver knappast nämna luzernen, som växer tillsammans med bomullen och vanligast växlar om med bomullen vid odlingen. Luzernen utrotades nästan fullständigt genom skadegörelsen. Den började odlas på nytt först de två sista åren på omedelbar påtryckning av SUKP(b):s CK. Den sista tiden fick vi varje vecka telegram, undertecknade av Stalin: "Varför är Ni ännu efter med luzernen? Varför sår Ni inte?" Först under detta tryck började läget att förbättras något beträffande luzernen.

Jag talar inte heller om en hel rad andra former för skadegörelse inom jordbruket.

Jag har glömt berätta om två fall av skadegörelse, som genomfördes mot bevattningen. Det första gällde Ravathadsj, en fördämning, som byggts av sovjetmakten, en väldig vattendelare, som delar vattnet i floden Seravsjan. I början av 1936 förberedde medlemmen av vår organisation Chalbatyrov ett attentat, som skulle göra dammen oduglig. Detta misslyckades, eftersom Folkkommisariatet för inrikes angelägenheter i rättan tid häktade honom och hans medhjälpare.

En liknande handling förbereddes i Fergana, likaledes mot en stor vattendelare, som försörjer nästan hälften av fälten vid Fergana. Detta attentat kunde heller inte genomföras fullständigt, ehuru det delvis förverkligades av Rachamov, ledaren för bevattningssystemet i Usbekistan och medlem av vår organisation.

Beträffande industrin känner jag till skadegörelse vid bygget av vattenkraftverket vid Tsjirtsjik. Ledaren för detta nybygge var Rosit, som både förut och då tillhörde högern. Såväl jag som Ikramov och andra medlemmar av vår organisation kände till, att Rosit bedrev sin skadegörelse där. Såvitt jag vet omfattar denna skadegörelse tre områden: för det första att höja byggnadskostnaderna, för det andra att använda värdefullt material för mindre viktiga byggnader (alla vet t. ex. att de bästa husen i Tasjkent vanligen är byggda av tegel, och hus av vanlig typ av huggen sten. Vid detta nybygge gjordes ett envåningshus av armerad betong medan det fattades såväl järn som cement vid kraftverket). För det tredje bestod skadegörelsen däri, att sovjet-troget folk avlägsnades från Tsjirtsjikstroj.

Sovjetpressen har på sin tid meddelat om fallet Silberstein. Detta fall står i omedelbart sammanhang med denna sak.

Vysjinskij: Vad var det för ett fall och i vilket sammanhang står det med denna affär?

Chodsjajev: Fru Silberstein var en mycket aktiv och hängiven ingenjör. Hon arbetade vid fördämningen vid Tsjirtsjik. Silberstein tillhörde den specialistgrupp, som utförde aktivt, ärligt sovjetarbete. Men Rosit trängde bort henne från bygget under olika förveändningar.

Vysjinskij: Visste Ni om det?

Chodsjajev: Säkert. Vi var inte mot det.

Vysjinskij: Och att Rosit bedrev skadegörelse, det visste Ni?

Chodsjajev: Självklart.

Vysjinskij: Och Ni skyddade honom?

Chodsjajev: Ja, vi skyddade honom.

Det andra var Kuvassai-kraftverket, som bygges vid Fergana och skall leverera 48-50.000 kw. Det skall försörja hela eller nästan hela industrin i Fergana med ström. Bygget drog ut på tiden. Det var ingen tillfällighet.

En rad skadegörelser av sådant slag genomfördes i Buchara, Samarkand och en rad andra platser.

Vysjinskij: I cementfabriken i Chilkovo?

Chodsjajev: Verket stoppades, under förevändning av reparation eller nyinredning, fastän detta hade kunnat ske två eller tre år senare. Bevattningsarbetena blev utan cement. Cementen måste hämtas från Novorossisk.

Vysjinskij: Och så svavelgruvorna?

Chodsjajev: Svavelgruvorna upphörde inte med driften av sig själva, inte på grund av branden utan därför att Nevskij, en av Pjatakov utsänd, gammal trotskist, organiserade branden och explosionen i gruvan.

Nevskij hade bort häktas genast. I stället brevväxlade vi med Moskva i förhoppning att någon skulle skydda honom. Men Nevskij blev i alla fall till slut häktad.

Vidare till byggnadsverksamheten. Att denna blev efter i Usbekistan skylldes på att det finns så litet byggnadsmaterial där – cement, trä, järn. Byggnadsverksamheten saboterades emellertid medvetet, t. ex. byggandet av skolor. Till detta behövs i första rummet tegel, som kan framställas i miljoner i Usbekistan. Men under byggnadssäsongen hade vi i allmänhet inget tegel.

Vysjinskij: Varför?

Chodsjajev: Eftersom Rachman ledde tegelfabrikationen, och han var medlem av en med oss förbunden trotskistisk organisation, som leddes av Zecher. Detsamma var fallet med sjukhusen och en rad andra kultur- och bildningsinstitutioner.

Vi ryckte åt oss hela ledningen av skolväsendet. Vi förberedde borgerligt-nationalistiska kadrer och ryckte med deras hjälp skolorna och universiteten till oss.

Beträffande förverkligandet av andra direktiv – att organisera upprorsgrupper i Usbekistan – var vi rädda för att själva direkt befatta oss med saken, eftersom det kunde komma ut. Efter rådplägning med Ikramov gav vi därför gemensamt muntliga anvisningar åt vårt folk, sekreterarna i råjongkommittéerna och ordförandena i exekutivkommittéerna, att de skulle organisera en kärna, med vars hjälp man kunde övergå till massomfattande organisation av uppror. Ett annat direktiv bestod i att bilda liknande grupper i byarna av frigivna basmatsjer, som givit sig redan 1922/23. Det var våra anvisningar. På de olika platserna genomfördes arbetet, d. v. s. man skaffade folk och bildade grupper. Beträffande terrorgrupperna talade jag inte med någon utom med två. Jag själv kände till saken, likaledes Ikramov och en viss Sjernuhamedov, som jag efter rådplägning med Ikramov gav i uppdrag att organisera dessa terrorgrupper.

Vysjinskij: Var han er gemensamme kandidat?

Chodsjajev: Vår gemensamme.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, stämmer Chodsjajevs uttalanden om Sjernuhamedov?

Ikramov: Vi diskuterade Sjernuhamedovs kandidatur. Han fick ett uppdrag i fråga om terrorn.

Chodsjajev: Slutligen det sista – förbindelsen med England. För mig själv var det omöjligt att omedelbart upptaga förhandlingar med England. För det syftet måste andra vägar finnas. Jag fann folk i Tadsjikistan.

Vysjinskij: Genom basmatsjerna?

Chodsjajev: Genom kurbasjerna, d. v. s. basmatsj-hövdingarna. En riktig kurbasj måste ha förbindelser med engelsmännen, eftersom basmatsjbanden organiserades med engelsmännens hjälp.

Vysjinskij: Säg mig, från vilket samhällsskikt stammar Ni?

Chodsjajev: Jag kommer från en köpmansfamilj.

Vysjinskij: Vad var Er far?

Chodsjajev: En köpman.

Vysjinskij: Storköpman eller liten köpman?

Chodsjajev: En storköpman, han drev affärer med karakulskinn. Han dog 1912.

Vysjinskij: Upprätthöll Ni förbindelse med de borgerliga kretsar, som Ni stammade från?

Chodsjajev: Javisst.

Vysjinskij: När Ni sedan stod i spetsen för skadegörarorganisationen i Usbekistan, befattade Ni Er då med skadegörelse mot karakul-aveln (karakul = en får-art, övers. anm.)?

Chodsjajev: Inte direkt. Men under ledning av en viss Chismetov genomfördes 1931 skadegörelse på kollektivbruken.

Vysjinskij: Det förekom skadegörelse?

Chodsjajev: Ja.

Vysjinskij: Ni organiserade det?

Chodsjajev: Ja.

Vysjinskij: Vilken organisation tillhörde Ni före revolutionen?

Chodsjajev: Den organisation som jag tillhörde, var det liberala partiet i Buchara, ett konstitutionellt-monarkistiskt parti.

Vysjinskij: Kadett-partiet?

Chodsjajev: Ja. 1917 drog jag mig bort från detta parti och var med bland dem som organiserade ett annat parti – Ung-Buchara-partiet, vars program offentliggjordes 1917. Vi ställde som vår uppgift Bucharas utveckling i borgerligt- nationalistisk riktning.

Vysjinskij: Sedan anslöt Ni er på nytt till nationalisterna?

Chodsjajev: Senare, när jag befann mig i spetsen för regeringen, anslöt jag mig på nytt till nationalisterna.

Vysjinskij: Och sedan dess har Ni stått på den linjen?

Chodsjajev: Sedan dess har jag stått på den linjen.

Vysjinskij: Och Bucharin hjälpte Er?

Chodsjajev: Ja, det påstår jag. Jag började min verksamhet som nationalist och tillryggalade en lång väg – 23 år av mina 41. Jag förrådde inte endast folken i Buchara och Usbekistan utan Sovjetunionen i dess helhet. Jag deltog i bildandet av terroristiska grupper. För detta är jag fullt ansvarig inför sovjetdomstolen och sovjetfolket. Jag förstår, att min sena ånger inte hjälper, men jag säger det för att kanske kunna hålla någon annan tillbaka från att gå min väg.

Vysjinskij: Vad känner Ni till om mordet på Abid Saidov?

Chodsjajev: Jag fick reda på det 1931.

Vysjinskij: Varför mördades han?

Chodsjajev: Hans bror mördade honom på beslut av den nationalistiska organisationen "Milli Istiklal" . . .

Vysjinskij: Vem tillhörde denna organisation?

Chodsjajev: Ikramov.

Vysjinskij: Anklagade Ikramov, förekom ett sådant fall mordet på Abid Saidov?

Ikramov: Det förekom ett sådant fall.

Vysjinskij: Varför mördades han?

Ikramov: Officiellt vet jag, att han vid processen mot "Milli Istiklal" avslöjade kontra-revolutionärer och att han mördades på uppdrag av denna grupp.

Vysjinskij: Vilken grupp mördade honom?

Ikramov: Gruppen "Milli Istiklal".

Vysjinskij: Var Ni medlem av denna grupp?

Ikramov: Javisst.

Vysjinskij: När var det?

Ikramov: År 1930.

Vysjinskij: Spelade Ni en ledande roll i denna organisation 1930?

Ikramov: Nej.

Vysjinskij: Vem ledde den?

Ikramov: Ordförande var Karimov. Då ställde vi upp giften att rycka till oss universiteten, att genomsyra dem med sovjetfientliga, klassfientliga element och förbereda kadrer. Det var huvudlinjen.

Vysjinskij: Dessutom mördade Ni Abid Saidov?

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Varför mördades Abid Saidov?

Ikramov: Eftersom han avslöjade borgerliga nationalister.

Vysjinskij: Tillhörde Batu Abid Saidovs mördare?

Ikramov: Han deltog i mordet.

Vysjinskij: Var det densamme Batu, som tillsammans med Ramsi var Er man?

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Alltså var Abid Saidovs mördare, Batu, Er man?

Ikramov: Ja.

Kvällssammanträdet den 4 mars.

Förhöret med anklagade Rosengolz

Vysjinskij: Anklagade Rosengolz, berätta kort om Edra förbrytelser!

Rosengolz: Jag var som bekant deltagare i den trotskistiska fackliga oppositionen under den fackliga diskussionen 1920/21. Därefter underskrev jag 1923 den s. k. "plattformen för de 46".⁵ 1929 gav mig Krestinskij direktiv från Trotskij, att Krestinskij och jag skulle arbeta tillsammans konspirativt och om möjligt ernå en ansvarsfull post, en ställning där man kunde förhålla sig avvaktande till det ögonblick, då enligt Trotskijs mening vederbörliga krafter får överhand inom landet och vi kan delta i organiserandet av den nya makten.

Vysjinskij: Vad säger Ni om det, anklagade Krestinskij?

Krestinskij: Det finns några mindre noggranna uppgifter. Jag träffade Trotskijs son i slutet av 1929. Jag arbetade då i utlandet och kunde först i början av 1930 lämna dessa direktiv till Rosengolz.

---

⁵ Detta dokument som behandlades av politbyrån i oktober 1923 kritiserade bl a bristen på intern partidemokrati. Trotskij tillhörde inte dokumentets undertecknare, men det är helt klart att det stod i överensstämmelse med hans uppfattningar. Dokumentet ingår i dokumentbilagan till artikeln <i>Vänsteroppositionen i Sovjet 1923-28</i> av Christer Franzén och Per-Olof Mattsson (i tidskriften *Fjärde InternationAlen*), Se [De fyrtiosex plattform, till politbyrån inom det Ryska Kommunistiska Ryska Kommunistiska Partiet](#) (1923)

Vysjinskij: Skillnaden mellan slutet av 1929 och början av 1930 är inte stor. För mig är det viktigt att konstatera, om Ni verkligen lämnade direktiv från Trotskij till Rosengolz. Detta skedde i så fall i slutet av 1929 eller början av 1930.

Rosengolz: Vidare fick Krestinskij 1933 ett brev från utlandet. 1933 var jag i utlandet och hade i Österrike ett sammanträffande med Sedov. Sedan träffade jag Sedov 1934 i Karlsbad.

Vysjinskij: Vad var innehållet i Edra samtal?

Rosengolz: Sedov överlämnade direktiv från Trotskij, som rekommenderade upptagande av förbindelser med högern och samarbete med den.

Vysjinskij: Med vem konkret?

Rosengolz: Krestinskij meddelade, att han hade hänvisning till Rykov och Rudsutak. Vidare talade Sedov mycket om möjligheten att upptaga den mest vittomfattande, intimaste förbindelse med Tuchatsjevskij, eftersom enligt Trotskijs mening Tuchatsjevskij och hans militärgrupp komme att utgöra en avgörande kraft vid den kontrarevolutionära kuppen. I samtalet framträdde också Trotskijs fruktan för att Tuchatsjevskij skulle ha bonapartiska tendenser. Därför föreslog Trotskij att vi överallt skulle sätta in vårt eget folk vid omstörtningen. För att genomföra detta direktiv upptog Krestinskij förbindelse med Tuchatsjevskij. Under loppet av hela denna period, från 1933 till 1937, hade jag förbindelser med Rykov och Rudsutak. Det viktigaste i dessa samtal med Sedov var frågan om den kommande regeringens sammansättning. Sedov överlämnade vidare Trotskijs direktiv om organiserandet av terrorn. 1933 fanns det direktiv och anvisningar rörande skadegörelsen i utrikeshandeln. Eftersom Sedov hade nämnt Trotskijs överenskommelse med vederbörande tyska kretsar, hade skadegörelsen en mycket väsentlig betydelse för Trotskij för upprätthållandet av hans auktoritet och av överenskommelsen. Huvudlinjerna i skadegörelsen gick ut på att genom utrikeshandeln ge hjälp åt Tyskland och Japan. Sedan ställde Trotskij och Sedov ganska enträget frågan om finansierandet av den trotskistiska rörelsen genom utrikeshandelns kanaler.

Vysjinskij: Hur ställde man då frågan om kriget?

Rosengolz: Beträffande kriget var Trotskij inställd på nederlag.

Vysjinskij: Ansåg man det troligt att det skulle bli krig? När?

Rosengolz: 1935 och 1936.

Vysjinskij: Trotskij ansåg det alltså troligt att kriget skulle utbryta 1935/36, och i detta sammanhang ...

Rosengolz: .... ställdes frågan om omstörtningen. Härvid ändrades på sätt och vis uppfattningarna, eftersom det i början var tal om att det var önskvärt och nödvändigt att anpassa militäromstörtningen efter det eventuella krigsutbrottet. Men när kriget lät vänta på sig, uppkom frågan om det inte var önskvärt att påskynda omstörtningen utan att vänta på kriget. Det var 1937.

Vysjinskij: Ni minns inte, hur Rykov i allmänhet förhöll sig till förseningen av möjligheterna för Tuchatsjevskijs kontrarevolutionära kupp?

Rosengolz: Han ogillade synnerligen att kuppen försenades. Rykov och andra fruktade, att förseningen skulle framkalla en hel rad avslöjanden.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, 1936 sade Ni ju till Rosengolz, att Tuchatsjevskij dröjer med sin kontrarevolutionära kupp?

Krestinskij: Ja. I slutet av 1936 ställde samtidigt Trotskij i ett brev till Rykov och Tuchatsjevskij själv frågan om att påskynda omstörtningen och inte göra den beroende av krigets utbrott.

Vysjinskij (till Rosengolz): Hur reagerade Ni med hänsyn härtill vid Pjatakovs häktning?

Rosengolz: Strax efter Pjatakovs häktning inträffade ett brev från Trotskij, där han förklarade det vara nödvändigt att så mycket som möjligt forcera Tuchatsjevskijs militärkupp. I sammanhang därmed ägde en rådplägning rum i min bostad.

Vysjinskij: Men var det inte möjligt att utförligare få reda på vad det var för ett brev?

Rosengolz: Trotskij ställde flera frågor i det. Framför allt underströk han, att om man dröjer, så kommer alla kontrarevolutionära krafter att bit för bit smulas sönder. Eftersom allaredan kadrerna har lidit stora skador är det nödvändigt att så mycket som möjligt påskynda en rad möjliga aktioner.

Vysjinskij: Till exempel?

Rosengolz: Som svar på domstolens utslag och avrättningen av Pjatakov ville man organisera attentat mot ledare för parti och regering samt så mycket som möjligt forcera militärkuppen.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, minns Ni inte, vad Trotskij skrev i detta brev?

Krestinskij: I detta brev uttryckte Trotskij sitt ogillande över Pjatakovs hållning. Det var en uppmaning att i framtiden inte uppträda på det sättet, om ett liknande fall skulle inträffa.

Vysjinskij: Hur skulle man då uppträda?

Krestinskij: Inte erkänna sin skuld.

Vysjinskij: Kanske var Ert uppträdande inför domstolen för två dagar sedan dikterat just av denna anvisning?

Krestinskij: Nej.

Vysjinskij: Men Ni erinrar Er detta direktiv från Trotskij?

Krestinskij: Det erinrar jag mig.

Vysjinskij: Anklagade Rosengolz, fortsätt!

Rosengolz: Det tillfälle, som jag stannade vid, är denna konferens, som ägde rum med Krestinskij och Tuchatsjevskij i min bostad. Det var i slutet av mars 1937. Vid denna konferens meddelade Tuchatsjevskij, att han säkert räknar på möjligheten att genomföra en kupp och angav tidpunkten – han antog att det skulle lyckas honom att genomföra militärkuppen till den 15 maj, i första hälften av maj.

Vysjinskij: Vari bestod planen för denna kontrarevolutionära kupp?

Rosengolz: Här hade Tuchatsjevski en hel rad varianter. Den av varianterna, som han allvarligaste räknade med, var att samla en grupp militärer av hans anhängare i hans bostad, under någon förevändning tränga in i Kreml, besätta telefonstationen i Kreml och mörda partiets och regeringens ledare.

Vysjinskij (till Krestinskij): Ni bekräftar detta?

Krestinskij: Ja, jag bekräftar det. Detta sammanträde var hos Rosengolz.

Rosengolz: Jag rådslog med Krestinskij om möjligheten att genomföra ett attentat mot ordföranden i folkkommisariernas råd, Molotov.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, Ni diskuterade ett attentat mot Molotov?

Krestinskij: Vi diskuterade på ett annat sätt, i vidare om fattning ...

Vysjinskij: Men Ni diskuterade frågan?

Krestinskij: Jag talade med honom om nödvändigheten över huvud taget att återupptaga trotskisternas terroristiska verksamhet, som avstannat efter Pjatakovs död, och om den saken talade jag med Rosengolz och Gamarnik vi talade om att det var nödvändigt med attentat mot partiets och regegens ledare. Vi tänkte på Stalin, Molotov och Kaganovitsj men har inte i detalj diskuterat något attentat speciellt mot Molotov?

Vysjinskij: Detaljer intresserar mig inte. Hade Ni samtal över ett förberett attentat mot kamrat Molotov?

Krestinskij: Inte över ett förberett utan om nödvändigheten att förbereda ett.

Vysjinskij: Ni talade alltså om nödvändigheten att förbereda ett attentat för att genomföra det?

Krestinskij: Ja, naturligtvis.

Vysjinskij: Är det riktigt att Ni systematiskt påskyndade Tuchatsjevskijs kupp?

Krestinskij: Från november 1936 var jag en bestämd anhängare av att denna omstörtning påskyndades så mycket som möjligt. Att driva på Tuchatsjevski behövdes inte, ty han hade samma inställning, och han ställde själv för oss – för högern, mig Rudsutak och Rosengolz – denna fråga. Våra uppfattningar om kuppen var identiska.

Vysjinskij (till Rosengolz): Vad har Ni att säga om Edra möten med Gamarnik?

Rosengolz: Jag bekräftar de uppgifter, som jag gjorde under förundersökningen.

Vysjinskij: Vilka speciellt?

Rosengolz: Beträffande Gamarnik är huvudsaken, att han ansåg det vara möjligt att genomföra sin plan, vilken han tydligen överenskommit med Tuchatsjevskij, att besätta inrikeskommissariatets byggnader genom en militärkupp. Därvid planerade Gamarnik att under sin omedelbara ledning genomföra överfallet med hjälp av en truppstyrka. Han antog att han inom denna åtnjöt tillräckligt parti- och politiskt auktoritet.

Vysjinskij: Det betyder vidare, att Tuchatsjevskij invigde Er i sin brottsliga plan. Invigde Ni också Gamarnik i denna plan?

Rosengolz: Ja.

Vysjinskij: Fortsätt!

Rosengolz: Utrikeshandeln utnyttjades på ett brottsligt sätt för att röva medel för den trotskistiska organisationens finansiering. Jag nämner två av de viktigaste exemplen. För det första Krajevskijs operation att lägga beslag på 300,000 dollar, som överlämnades till den trotskistiska organisationen eller Trotskij själv.

Vysjinskij: Ställdes till Trotskijs förfogande?

Rosengolz: Ja.

Vysjinskij: På Ert uppdrag?

Rosengolz: Ja. Det genomfördes genom vissa firmor med Sedov som kommissionär. Vidare organiserades denna finansiering av mig personligen, när jag träffade en officiell personlighet i Moskva vid slutandet av en överenskommelse.

Vysjinskij: Vilken officiell personlighet?

Rosengolz: Represetanten för en stat.

Vysjinskij: En utländsk stat?

Rosengolz: Ja. Vad beträffar överenskommelsen, så skulle enligt denna ungefär 110,000 dollar överlämnas till Trotskij årligen under loppet av tre år.

Vysjinskij: Så att alltså finansieringen av Trotskij sköttes regelbundet, som sig bör, av Er?

Rosengolz: Ja.

Vysjinskij: Det var alltså de stora sakerna, och småsakerna då? Ställdes t. ex. 1933 2,000 pund sterling till Trotskijs förfogande?

Rosengolz: Det skedde utan mig, men naturligtvis med min vetskap.

Vysjinskij: Det var i utrikeshandeln, och Ni var då ...

Rosengolz: Jag var folkkommissarie för utrikeshandeln, och det skedde med min vetskap och mitt medgivande ...

Vysjinskij: Alltså genom Er. Man överlämnade alltså 2,000 pund sterling. Det är också en stor summa, men jämfört med 110,000 dollar är det en bagatell. Och 1934 gav man likaledes 15,000 pund sterling till Trotskij?

Rosengolz: Ja, 15,000 pund, och ytterligare en gång 10,000 pund.

Vysjinskij: 15,000, 10,000 och 2,000 pund, det gör redan 27,000 pund sterling.

Rosengolz: Och dessutom 20,000 mark.

Vysjinskij: Det blir i alla fall en granska kraftig summa. Därtill kommer ytterligare 300,000 dollar. Under vilken tid?

Rosengolz: Det var efter 1933. Genom avdelningen för träexport.

Vysjinskij: Genom avdelningen för träexport – det var underligt. Vad har Ni vidare att tala om?

Rosengolz: Jag skulle också vilja tillägga, att jag under tidigare år – 1923, i samband med mina affärsförbindelser...

Vysjinskij: Med vem?

Rosengolz: ... med tyska militärkretsar föreslog Trotskij, att vi skulle ge general von Seeckt meddelanden om Sovjets luftstridskrafter.

Vysjinskij: Och Ni gjorde det?

Rosengolz: Jag lämnade dessa meddelanden.

Vysjinskij: Utom pengarna till Trotskij gav Ni alltså även spionageuppgifter till Seeckt?

Rosengolz: Ja, det var 1923.

Vysjinskij: Och sedan, därefter?

Rosengolz: Efter 1931 lämnades uppgifter om order för utrikeshandeln.

Vysjinskij: Hemliga, statliga?

Rosengolz: Ja.

Vysjinskij: Är det Er inte bekant, om någon annan på den tiden gav liknande meddelanden till Seeckt?

Rosengolz: Jag visste, att Krestinskij hade något slags hemlig förbindelse med Riksvärnet.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, om vilken förbindelse med Riksvärnet talar Rosengolz?

Krestinskij: 1921 föreslog mig Trotskij att utnyttja en sammankomst med Seeckt och att vid de officiella förhandlingarna föreslå honom, att han systematiskt skulle ge finansiellt stöd åt Trotskij's strävanden att organisera det underjordiska trotskistiska arbetet, varvid han förberedde mig på, att om Seeckt kräver något slags motprestation, i form av spionage, så var det nödvändigt och möjligt att gå med på det. Jag ställde denna fråga för Seeckt och nämnde en summa på 250,000 guldmärk, d. v. s. 60,000 dollar om året. Efter ett samtal med sin ställföreträdare, stabschefen, gick Seeckt principiellt in på det och ställde som motkrav, att Trotskij i Moskva eller genom mig skulle ge honom vissa hemliga och viktiga uppgifter av militär karaktär, om också inte systematiskt. Detta motkrav från general Seeckt antogs, och sedan 1923 var överenskommelsen i kraft.

Vysjinskij: Ni lämnade spionagemeddelanden?

Krestinskij: Ja. Jag var tvungen att också några gånger ta emot pengar.

Vysjinskij: Av vem måste Ni ta emot pengar?

Krestinskij: Av general Seeckt.

Vysjinskij: Var?

Krestinskij: I hans tjänsterum. Jag lämnade pengarna direkt till Trotskij, när jag for från Moskva.

Vysjinskij (till Rosengolz): Anklagade Rosengolz, Ni började alltså 1923 att lämna spionage-meddelanden till utländska stater?

Rosengolz: Riktigt.

Vysjinskij: Fortsätt.

Rosengolz: Jag vill beträffande skadegörelsen anmärka, att denna ställde som sin uppgift att huvudsakligen hjälpa Tyskland och delvis Japan. Av större fall av skadegörelse, vilka självklart samtidigt betyder förräderi, nämner jag avslutandet av naftaöverenskommelsen med Tyskland. Jag nämner exporten av biprodukter från guldproduktionen till Tyskland – det hade varit fördelaktigare att betarbeta dem inom SU. Vidare exporten av zinkkoncentrat, förskotts-exporten, vidare råjärnsexporten till Japan till nedsatta priser och i betydande mängder vid en tid, då det rådde den starkaste efterfrågan på marknaden efter råjärn. Jag dröjde med utställandet av konnossement, vilket ledde till överbetalning, jag medtog en rad ofördelaktiga villkor i olika fördrag, speciellt punkten om oförutsedda förhinder. Vidare fördröjdes exporten till Mongoliet och Väst-Kina. I synnerhet måste man anteckna den skadegörelse, som härrörde från inställningen på nederlag – d. v. s. fördröjande av den import, som hade betydelse för försvaret. Det är egentligen allt i huvudsak.

Andra förhöret med anklagade Krestinskij.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Krestinskij, berätta kort om Er kontrarevolutionära verksamhet, utan att uppehålla Er vid saker som redan har nämnts.

Krestinskij: Jag började min underjordiska trotskistiska verksamhet i slutet av 1921, när jag på Trotskijs förslag gav mitt samtycke till skapandet av en underjordisk trotskistisk organisation och till mitt medlemskap i det centrum, vilket avsågs få följande sammansättning: Trotskij, Pjatakov, Serebrjakov, Preobrasjenskij och jag, Krestinskij. Detta förslag ställde mig Trotskij strax efter 10:de partikongressen.

Jag förklarade mig villig att gå in i denna organisation. Ett år senare förövade jag en förbrytelse, den nämligen som jag talat om under förhöret med anklagade Rosengolz, min överenskommelse på Trotskijs uppdrag med general Seeckt, med Riksvärnet i hans person, om att finansiera den trotskistiska organisationen och i utbyte förbinda oss att göra Riksvärnet tjänster av spionagekaraktär. Sedan 1923 trädde överenskommelsen med Seeckt i kraft, huvudsakligen i Moskva, många gånger i Berlin. 1926 ville Riksvärnet upphäva denna överenskommelse. Jag trodde att det var ett taktiskt steg för att ställa större fordringar på oss ...

Vysjinskij: Vilka "oss"?

Krestinskij: Trotskisterna. Vid denna tid hade vi redan vant oss vid att ta emot regelbundna summor i fast valuta ...

Vysjinskij: Vant er vid att ta emot pengar från spionagetjänsten i utlandet?

Krestinskij: Ja. Dessa pengar användes för den trotskistiska verksamhet i utlandet, som alltmera utvecklades, för förlaget och andra saker ...

Vysjinskij: Vad för "andra saker"?

Krestinskij: För resor, agitatorer, underhåll åt våra yrkespropagandister i de eller de länderna ... Och 1926, på höjdpunkten av de utländska trotskistiska gruppernas kamp mot partiledningen i Moskva liksom också i broderpartierna, skulle avståndet från dessa pengar ha förhindrat trotskisternas kamp. När Seeckt förklarade att han vill inställa subsidierna, frågade jag därför naturligtvis, under vilka omständigheter han skulle vara villig att förlänga överenskommelsen. Han föreslog oss då att de meddelanden, som han dittills erhållit osystematiskt, från fall till fall, skulle få regelbunden karaktär, och att dessutom den trotskistiska organisationen skulle förplikta sig att, om den vid ett nytt världskrig eventuellt kom till makten, ta hänsyn till den tyska borgarklassens berättigade krav, d. v. s. huvudsakligen

koncessioner och fördrag av annat slag. Efter att ha frågat Trotskij och fått hans samtycke gav jag Seeckt ett positivt svar, och våra informationer började få systematisk karaktär. Muntligen lovades en framtida överenskommelse efter ett krig.

Vysjinskij: Säg mig, hur mycket pengar fick ni inalles?

Krestinskij: Från 1923 till 1930 fick vi varje år 250,000 tyska mark i gulddvaluta.

Vysjinskij: Det gör ungefär 2 miljoner för dessa år?

Krestinskij: Ja, ungefär 2 miljoner guldmärk.

Vysjinskij: Denna överenskommelse, som avslöts 1923, var i kraft till 1930?

Krestinskij: Genom mig till 1930. Till slutet av 1927 genomfördes överenskommelsen huvudsakligen i Moskva. Sedan, från slutet av 1927, nästan till slutet av 1928, avbröts penningförsändelserna nästan tio månader. Detta emedan jag var isolerad till följd av trotskismens krossande, inte kände Trotskij's planer, inte kunde få några informationer eller anvisningar från honom och inte visste, vad jag skulle göra med de pengar, som jag eventuellt fått. Så gick det till oktober 1928, då jag fick ett brev från Trotskij, från Alma Ata, dit han då var förvisad. I detta brev fanns en anvisning från Trotskij om de tyska pengarna; Han föreslog att vi skulle överlämna dem antingen till Maslov eller till Trotskij's franska vänner, d. v. s. Rosmer, Madeleine Paz o. a. Jag vände mig till general Seeckt. Han hade vid denna tid redan lämnat tjänsten och innehade ingen post. Han erbjöd sig att förhandla med Hammerstein för att få pengar. Han fick pengar.

Vysjinskij: Vem är Hammerstein?

Krestinskij: Hammerstein var vid den tiden stabchef för Riksvärnet och blev 1930 dess befälhavare. Vid vårt sammanträffande talade han inte med mig om vår förpliktelse att lämna spionagemeddelanden utan började ett politiskt samtal om internationella ämnen för att få vissa informationer av mig. Jag gav honom en liten information av hemlig karaktär.

Vysjinskij: Och pengarna betalade han ut?

Krestinskij: Ja, han betalade pengarna.

Vysjinskij: Han visste, vad han betalade dem för?

Krestinskij: Han visste det. Redan innan Maslov hade fått pengarna telefonerade han till mig och frågade mig på "blomsterspråk", om inte någon hade varit hos mig och om jag inte hade något att lämna honom.

Vysjinskij: Ni betraktar Er väl alla fall som en människa med principer?

Krestinskij: Nå, jag var trotskist, men Maslov kunde i dag vara trotskist, i morgon lämna trotskismen och sedan bli trotskist igen ...

Vysjinskij: Ni har alltid varit trotskist?

Krestinskij: Ja. Jag sade till Maslov att jag inte hade några pengar till honom utan till Rosmer och Madeleine Paz. Han telefonerade om igen efter tio dagar och sade, att Madeleine Paz hade kommit och tagit in på Hotel Exelsior. Där träffade jag henne och lämnade henne pengarna. Det fortsatte på det viset till hösten 1930. När jag lämnade Tyskland, framlade jag två varianter: den första var att förbinda Sedov med Seeckt, som jag träffade och fick kontakt med före min avresa, eller att förbinda Putna med honom, som kort före min avresa utnämns till militärattaché i Berlin och som, enligt vad jag visste genom Smirnov, var trotskist. När Pjatakov 1931 for till Berlin för att sluta en kreditöverenskommelse och göra beställningar, reste jag med Ivan Nikititsj Smirnov. Jag underrättade då Pjatakov om förbindelsen med Seeckt och föreslog honom att konstatera, huruvida Putna var medlem av vår organisation och att sedan låta honom ta hand om saken. Pjatakov sade efter sin återkomst att saken var ordnad, att Putna hade upptagit förbindelsen och skulle upprätthålla den.

Vysjinskij: Er trotskistiska organisation hade redan före 1921 kontakt med Seeckt?

Krestinskij: Det fanns också då kontakt med honom, som jag inte ville tala om vid offentliga rättsförhandlingar.

Vysjinskij: Något kan man i alla fall säga. För det första, vem var Kopp?

Krestinskij: Kopp var i allmänhet sagt en gammal mensjevik. Han stod Trotskij nära.

Vysjinskij: Hade Ni ett samtal med Trotskij och Kopp om vilka medel man måste anskaffa för det konspirativa trotskistiska arbetet?

Krestinskij: Detta samtal ägde rum på våren 1922.

Vysjinskij: I juli 1923 åstadkom denne Kopp kontakt med Seeckt i den fråga, som Ni tydligen inte vill tala om här utan vid slutna förhandlingar?

Krestinskij: Ja, Seeckt vände sig till Kopp.

Vysjinskij: Av detta drar jag den slutsatsen, att Trotskij inte bara 1921 och 1922 utan redan 1920 sökte väg till Seeckt och fann den via Kopp.

Krestinskij: Detaljer i saken känner jag inte till. Då för tiden ägde officiella sammankomster rum.

Vysjinskij: Frågan att få pengar från det tyska Riksvärnet för trotskistiska ändamål – var det den officiella sidan eller inte?

Krestinskij: Det var den hemliga, trotskistiska sidan, en brottslig sida.

Vysjinskij: Anklagade Krestinskij, fortsatt!

Krestinskij: På hösten, jag tror i september 1929, när jag var på semester i Sydtyskland, i Kissingen, telefonerade Jakubovitsj till mig från Berlin och meddelade mig på "blomster-språk", att Trotskijs son ville träffa mig på sin fars vägnar. Jag föreslog honom att komma till Kissingen. Nästa dag eller dagen därpå kom Sedov och Jakubovitsj. De tog in på olika hotell. Sedov tog in på Englischer Hof, som inte besöktes av sovjetmedborgare. I detta hotell ägde mötet rum. Sedovs information bestod i att Trotskij rekommenderar de landsförvista och uteslutna trotskisterna att avge förklaringar, att de tar avstånd från sin oppositionella kamp och ställer ansökan om återinträde till partiet. Speciellt meddelade han, att jag öppet kan tala med Pjatakov och Radek, trots att Pjatakov 1928 och Radek 1929, tror jag, förklarat sig ta avstånd från trotskismen, och han förklarade att de förblivit anhängare av trotskismen. Vidare sade han, att det var nödvändigt att uppge arbetet bland massorna, att det var nödvändigt att bevara den organisatoriska ryggraden, att dessa människor måste tränga in i parti- och sovjetorganisationerna och bemöda sig att där erhålla mer eller mindre självständiga ansvarsfulla poster, att arbeta där på strängt konspirativt sätt för att framskapa nya anhängare av pålitligt folk med individuella metoder för att utvidga och stärka kaderkärnan. Jag skulle fortsätta förbindelserna med Riksvärnet för att få pengar och lämna informationer och skapa förbindelse mellan Trotskij och hans representanter i Europa å ena sidan och trotskisterna i SU å den andra.

Förbindelsen med Trotskij åstadkoms på följande sätt: Jakubovitsj stannade ungefär ett år efter min avresa i Berlin, och vi kom överens med honom, att han skulle få brev från mig till Trotskij, vilka eventuellt kunde sändas med den diplomatiska posten, och att an vid sammanträffandet med Sedov skulle komma överens om de adresser i Paris, till vilka dessa brev skulle skickas vidare. Dessutom fick jag vid denna tid förbindelse med en annan medarbetare vid ambassaden, som hade trotskistiska sympatier, Stern. Jag kom överens med honom om att när Jakubovitsj lämnar Berlin skall Stern av honom övertaga mina uppdrag och uppgifter, vilket också skedde. Dessutom vände sig Radek till mig, och med hjälp av några av mina medarbetare i utrikeskommissariatets pressavdelning försåg jag några utländska korrespondenter med hemliga informationer.

Vysjinskij: Vem av dessa utländska korrespondenter i synnerhet?

Krestinskij: Man tänkte på tyska korrespondenter.

Vysjinskij: Känner Ni deras namn?

Krestinskij: Jag antar att det var Baum, Just, Günther-Stein, Wilmstein.

Vysjinskij: Ni organiserade denna sak?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Tala om hur Ert sammanträffande med Trotskij i Meran organiserades?

Krestinskij: Jag var några dagar i Berlin på genomresa. I Berlin satt vår trotskist Bessonov som legationsråd, och han måste ha förbindelse med Trotskij, eftersom jag hade sagt åt honom i maj 1933, när han for till Berlin, att han skulle skapa denna förbindelse.

Vysjinskij: Det vill säga, att Bessonov här sagt rena sanningen?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Men tidigare försökte Ni att bestrida det?

Krestinskij: När jag första dagen bestred min skuld, eftersom jag inte var i stånd att erkänna den offentligen, så måste jag helt logiskt också bestrida, vad Rosengolz och Bessonov sade.

Vysjinskij: Därmed framställde Ni Bessonov som lögnare.

Krestinskij: Nåja, vad spelar det för roll, jag ljög ju själv också. När jag gjorde mig själv till lögnare, så var det så mycket lättare att göra andra till det.

Vysjinskij: Det är alltså Er logik?

Krestinskij: När jag sade, att jag ville sammanträffa med Trotskij, svarade han att det går för sig, varefter jag talade om, att jag till slutet av september skulle vara i Kissingen och till den 10 oktober i Meran och gav honom adressen till sanatoriet i Kissingen, där jag alltid brukade ta in. Jag var ännu kvar i Kissingen, när Bessonov telefonerade och meddelade, att sammanträffandet skall äga rum i Meran. Trotskij kom till Meran ungefär den 10 oktober i sällskap med Sedov. Efter vad Trotskij sade mig, kom han på ett franskt pass och hade rest den väg, som Bessonov talat om, d. v. s. över den fransk-italienska gränsen och inte över Schweiz och Tyskland. Han sade, att eftersom vi sedan 1929 måst övergå till konspirativt arbete, kunde makterövringen givetvis endast ske på våldsamt väg. Men vår sammansvurna organisation kan inte ensam genomföra någon omstörtning. Därför är det nödvändigt att få direkt överenskommelse med något borgerligt land. Han förklarade, att vår överenskommelse med Riksvärnet är fröet till en sådan överenskommelse. Men denna överenskommelse tillfredsställer varken trotskisterna eller den tyska sidan, och det av två skäl:

För det första utgöres vår kontrahent av Riksvärnet och inte av hela den tyska regeringen. Om också Riksvärnet spelade en avgörande roll under tidigare regeringar och nästan kunde betraktas som en fullständig regering, så är det nu omöjligt att identifiera den tyska regeringen med Riksvärnet efter Hitlers maktillträde och hans ansträngningar att ta ledningen över Riksvärnet; dessutom råder det på Sätt och vis ett spänt förhållande till vissa ledare för Riksvärnet, som motsätter sig Hitlers försök att tränga in i Riksvärnet. Man måste sträva efter att få till motpart inte bara Riksvärnet utan hela den tyska regeringen. Detta för det första.

För det andra: Vari består överenskommelsen med Riksvärnet? Vi får en mindre summa pengar, och det får spionerimeddelanden, som är nödvändiga vid krig. Den tyska regeringen och i synnerhet Hitler behöver emellertid kolonier, territorier och inte bara spionageinformationer. Och han är beredd att nöja sig med Sovjetunionens territorium i stället för kolonier, som han måste kämpa sig till från England, Förenta Staterna och Frankrike. Vad vi behöver är inga 250,000 guldmärk, vi behöver tyska beväpnade krafter för att med deras hjälp komma till makten, och i den riktningen måste arbetet föras. Men även om överfallet kommer till utförande – låt oss säga Tysklands överfall på Sovjetunionen – så betyder det ändå ingen möjlighet att erövra maktapparaten, om vi inte förbereder vissa krafter inom landet i det syftet. Trotskisterna själva är inte tillräckligt talrika och starka för att ensamma kunna skapa en sådan organisation. Det är nödvändigt att skaffa stöd i stad och på land, bland

småborgare och kulaker, men bland dem har huvudsakligen högern förbindelser. Slutligen är det nödvändigt att ha ett stöd, en organisation i armén, bland kommendörerna, för att vid det riktiga ögonblicket kunna med förenade ansträngningar erövra de viktigaste punkterna och komma till makten.

Av detta framgick: Den första uppgiften var att få överenskommelse med utländska regeringar, den andra att ena trotskisternas, högerns och de sammansvurna militärernas krafter i Sovjet-Unionen. Beträffande militären nämnde Trotskij bara ett namn, Tuchatsjevskij, vilken han förklarade vara en bonapartistisk typ, en äregirig äventyrare, som strävar efter att inte bara spela en militär utan en militärpolitisk roll, och som går samman med oss. Vidare utvecklade Trotskij tanken på terror, skadegörelse och diversion, dess användande i krig och för att desorganisera Röda Armén och dess regering vid ögonblicket för omstörtningen. Denna terror och diversion skulle dessutom ge Trotskij större styrka i hans förhandlingar med de utländska regeringarna, ty han skulle kunna åberopa, att hans anhängare i Sovjet-Unionen är starka och tillräckligt aktiva. Han åtog sig själv förhandlingarna med tyskarna. Beträffande japanerna, som han också ville upptaga förhandlingar med, sade han att det för tillfället var svårt för honom att komma i förbindelse med dem, att man måste tala med dem i Moskva, att man måste utnyttja Sokolnikov, som arbetade i utrikeskommisariatet och sysslade speciellt med österns angelägenheter. Eftersom samtalet endast kommer att äga rum med officiella personligheter och till att börja med blott kan ha sonderande karaktär, så kan man i början inskränka sig till allmänna förklaringar, att en eventuell oppositionell regering i Sovjet-Unionen kommer att tillmötesgå japanernas önskningar. Med detta slutade mitt möte med Trotskij i Meran.

Jag måste också förklara resultaten av min verksamhet efter återkomsten från utlandet.

Efter min återkomst informerade jag genast Pjatakov och Rosengolz om mina samtal. Pjatakov förhandlade med Tuchatsjevskij och Rudsutak. I början av 1935 meddelade Pjatakov, att en överenskommelse uppnåtts och meddelade sammansättningen av centrum, sådan jag i går framlade den. Han meddelade att jag och Rosengolz utan att tillhöra centrum skulle arbeta under hans ledning, huvudsakligen för att förbereda den kommande regeringsapparaten. Det var arbetsfördelningen. Vi fick anvisning att hålla förbindelse med Rudsutak och Tuchatsjevskij i denna fråga.

Från sammanträdet i Meran hade vi den åsikten, att kuppen skulle verkställas vid krigsutbrottet och att vi i Unionen inte självständigt kunde bestämma, när Tuchatsjevskij skulle slå till. Denna fråga överskred min och Rosengolz' befogenhet. Vi hade förbindelse med Tuchatsjevskij, Rudsutak och Rykov, men storpolitiska frågor behandlades av Pjatakov. Vi väntade på krigets utbrott, på överfallet. När Bessonov efter Pjatakovs och Radeks häktning for till Berlin, begagnade jag tillfället för att sända Trotskij muntliga informationer, att jag tillsamman med Rosengolz och Rudsutak då uppskattade läget sålunda:

Många trotskister är häktade, men kärnan i denna sovjet-fientliga gruppering, trotskisterna, högern och militärerna, är ännu inte berörda, inte förintade, att man alltså kan slå till och att det är nödvändigt för centrum att påskynda ingripandet från utlandet. Det var i oktober 1936. Men i slutet av november 1936 hade Tuchatsjevskij ett upprört, allvarligt samtal med mig på den åttonde urtima sovjetkongressen. Han sade: Vi är på väg att bli avslöjade. Tydligt kommer krossandet av trotskisterna och högern att fortsätta. Han drog den slutsatsen, att man inte kan vänta på interventionen utan måste handla själv. Jag talade med Rosengolz, sedan talade vi med Rudsutak och kom till den slutsatsen att Tuchatsjevskij hade rätt och att saken inte kan uppskjutas. Vi beslöt att fråga Trotskij till råds.

Med den diplomatiska posten skickade jag genom Bessonov ett brev till Trotskij. Jag talade om nödvändigheten att påskynda kuppen. För mig var det klart, att man vid en sådan kupp måste dölja det verkliga syftet för sovjetfolket. Vi strävade till återställande av kapitalismen i SU och till landavträdelser till de borgerliga stater, med vilka vi redan hade en överens-

kommelse om det. Att öppet säga detta till sovjetfolket vågade vi inte. Jag föreslog Trotskij att vi skulle utge uppropp till befolkningen och armén, där vi Kringgår det verkliga syftet med kuppen. Detta brev sände Bessonov till Trotskij. Han svarade, att han var överens. När vi fått detta svar, började vi förbereda kuppen.

Ungefär i mitten av februari inträdde jag och Rosengolz officiellt i centrum. I december måste Rosengolz, jag och Gamarnik överta ledningen av den trotskistiska organisationen. Pjatakov var redan borta, Radek likaså, vi måste konferera med Tuchatsjevskij och Rudsutak, vi måste korrespondera direkt med Trotskij. Sedan ägde sammanträdet i Rosengolz' bostad rum. Där fastställdes tidpunkten för Tuchatsjevskijs kupp – andra hälften av maj. Redan i början av maj visade det sig emellertid, att Tuchatsjevskij inte skulle fara till London. Samtidigt återvände Rudsutak från Mellanasien. Tuchatsjevskij förklarade nu, att kuppen kunde äga rum under första hälften av maj. Sedan 1935 hade jag förbindelse med tre medlemmar i ansvarig ställning i partiorganisationen i Moskva, som var förstuckna trotskister – Postolovskij, Furer och Korytnij. Jag upptog förbindelsen med dem, sade att kuppen närmar sig och att det är nödvändigt att ställa upp en lista på det folk i Moskva, som man måste häkta vid kuppen, och dem som skall inta deras platser. Jag skulle få dessa listor före den 12 maj. Men de första dagarna i maj började krossandet av den kontrarevolutionära organisationen. Det blev klart att vi inte kunde slå till. Några dagar efteråt häktades jag.

Jag vill ytterligare fullständiga mina uppgifter. På hösten 1935 förebrådde oss Trotskij genom Jakubovitsj att terrorn och skadegörelsen bedrevs för slött. Vid sammanträdet med Tuchatsjevskij krävde denne, att man måste genomföra några attentat före kuppen. Vi gick med på detta krav och förklarade, att vi skulle anskaffa folk för att genomföra attentaten. Gamarnik sade att han redan hade förberett kadrer för attentat.

Vysjinskij: Efter all Er vacklan och alla motsägande förklaringar, som Ni gjort här inför domstolen, erkänner Ni er alltså nu skyldig till det, som Ni anklagas för?

Krestinskij: Ja, jag bekänner mig skyldig.

Vysjinskij: Erkänner Ni er skyldig till att sedan 1921 systematiskt ha utfört spionage för Tyskland?

Krestinskij: Faktiskt sedan 1923, fastän överenskommelsen gjordes 1922. När jag träffade dessa överenskommelser med den trotskistiska organisationen var enligt min mening förbrytelsen redan förövad.

Vysjinskij: Erkänner Ni er skyldig till att ha varit en aktiv medlem av ”Högerns och trotskisternas block”?

Krestinskij: Ja, jag var aktiv medlem av blocket.

Vysjinskij: Att Ni deltog i utarbetande av en plan på en sovjetfientlig kupp i SU genom beväpnat uppror, förstärkt med terror ...

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: I avsikt att dra in SU i ett krig och därvid åstadkomma SU:s nederlag?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Och slutligen till att Ni deltog i förberedandet av attentat mot kamrat Stalin, kamrat Molotov och kamrat Kaganovitsj?

Krestinskij: Ja.

Vysjinskij: Känner Ni inte till om Er medarbetare Rosengolz speciellt åtog sig att genomföra ett attentat?

Krestinskij: Jag hörde honom tala om det.

Vysjinskij: Anklagade Rosengolz, hade Ni för avsikt att personligen föröva ett attentat?

Rosengolz: Ja.

Vysjinskij: Kanske vill Ni säga, mot vem?

Rosengolz: Som jag sade under förundersökningen – mot Josef Vissarionovitsj Stalin.

Vysjinskij: Jag har inga fler frågor att ställa sin Krestinskij.

Förhöret med anklagade Rakovskij.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Rakovskij, bekräftar Ni de erkännanden, som Ni gjort under förundersökningen?

Rakovskij: Jag bekräftar dem till alla delar.

Vysjinskij: Anklagade Rakovskij, berätta i korthet, till vad Ni erkänner er skyldig i föreliggande mål.

Rakovskij: Min förrädiska verksamhet är delad på två perioder. Mellan dessa perioder ligger min förvisning. Endast denna omständighet hindrade mig från att dras djupare in i centrum. Eftersom min förrädiska verksamhet under den andra perioden hade systematisk prägel, tillåter jag mig börja med den.

Sedan jag 1932 fått tillåtelse att för min hälsas skull vistas vid Sjira-sjön, träffade jag på sommaren under min genomresa Muralov i Novosibirsk. Han sade mig, att han fått anvisningar av Trotskij om övergång till nya, terroristiska kampmetoder. Trotskij påvisade, att de gamla kampmetoderna inte längre skulle leda fram till makten, efter det att oppositionen krossats, partiet och arbetarklassen ställt sig avvisande mot oppositionen och dennas led börjat falla sönder inifrån.

Halvtannat år senare, i februari 1934, sände jag ett telegram till SUKP:s CK, att jag fullständigt kapitulerade ideologiskt och organisatoriskt och att jag bad att åter bli upptagen i partiet. Detta telegram var icke uppriktigt, jag ljög. Jag ville avsiktligt förhålla mina förbindelser med Intelligence Service sedan 1924, Trotskij:s förbindelser med Intelligence Service sedan 1926 och mitt samtal med Muralov 1932.

Efter min ankomst till Moskva träffade jag Sosnovskij, som förklarade för mig, att de gamla ledarna för den tidigare trotskistiska oppositionen på nytt återvände till aktivt illegalt arbete.

Under andra hälften av juli 1934 fick jag ett brev från Trotskij. Han bad mig i detta brev att utnyttja mina vidsträckta förbindelser med utländska politiska, företrädesvis ”vänster”-kretsar. Jag fattade denna anvisning sålunda: man måste stärka det kapitalistiska angreppet mot Sovjet-Unionen. Jag gick in på detta förslag. Efter detta ögonblick stod jag med bägge fötterna på trotskismens ståndpunkt.

I september 1934 skickades jag som ledare för Sovjets Röda Kors-delegation till Röda Korskonferensen i Tokio. Andra dagen efter min ankomst till Tokio träffade jag i Röda Korsbyggnadens korridor en betydande person i Japans offentliga liv. Hans namn skall jag nämna vid slutna förhandlingar. Han inbjöd mig till té. Jag gjorde mig bekant med honom och antog hans älskvärda inbjudan. I samtalet sade nämnda person: den politiska riktning i SU, som jag tillhörde, och en viss regering har samma intressen. Han förklarade, att det för en viss regering och för honom själv vore av största värde att få veta min uppskattning av det inrikespolitiska läget i SU. Denna kväll hade jag ett samtal med ambassadör Jurenjev, som jag kände som trotskist sedan 1926. Jag berättade för honom om det litet sällsamma samtalet med nämnda person. Jag sade till Jurenjev, att det var fråga om att göra mig till spion, under rättelseman för en viss regering. Då drog Jurenjev upp ett brev ur fickan och sade: ”Saken är avgjord, det finns ingen tvekan mer.” Han visade mig Pjatakovs brev, som jag själv hade haft med mig från Moskva. Jurenjev drog upp detta brev ur fickan. Mellan den skrivna textens rader fanns en annan text, skriven med kemiskt bläck. Pjatakov skrev till honom: ”Säkerligen kommer en viss regering att själv företaga åtgärder i denna riktning” (dvs. att utnyttja Rakovskij). Vidare skrev Pjatakov rörande Bogomolov, ambassadören i Kina, att en viss regering var missnöjd med hans politiska linje, eftersom han mera stödde England än denna

regering. Slutligen sade Jurenjev, när han läste brevet: ”Men det blir svårt för mig att genomföra.” Man påvisade nödvändigheten att utnyttja de bekanta förhandlingarna om försäljningen av den östkinesiska banan för att åstadkomma något matnyttigt åt trotskisterna. Jurenjev hade förbindelser med den hemliga trotskistiska organisationen i Moskva genom Pjatakov. Andra eller tredje dagen efter mitt samtal med Jurenjev, efter en bankett, gjorde sig en viss person bekant med mig. Denna officiella personlighet förklarade, att vi hade samma intressen som en viss stat, att man hade upprättat en överenskommelse mellan trotskisterna i SU och representanten för en viss stat, men att vi inte riktigt kände till villkoren i denna överenskommelse. Den betydande personlighet, som talade med mig, gjorde detta på uppdrag av sagda officiella person, efter vad jag erfor. Därefter sammanträffade jag ytterligare två gånger med den officiella personligheten . . .

Ordföranden Ulrich uppskjuter förhandlingarna till klockan 11 nästa morgon.

Fjärde processdagen.

Förmiddagssammanträdet den 5 mars.

Fortsättning på förhöret med anklagade Rakovskij.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Rakovskij, Ni har ordet för att avsluta Er framställning.

Rakovskij: Efter andra eller tredje mötet med ledaren för en stor samhällelig organisation i Japan överenskomms karaktären av de informationer, som jag skulle leda vidare till det japanska spionaget i Moskva, liksom också sättet att förmedla spionageunderrättelserna. Redan i Tokio värvade jag i detta syfte dr Naida, sekreterare i Röda Kors-delegationen; jag visste redan förut att han tillhörde den illegala kontrarevolutionära terroristiska organisationen. Han var också förbindelseman mellan mig och det japanska spionaget. I Tokio hade jag vidare ett möte med en tredje person. Jag presenterades för denna person liksom för ytterligare en hög personlighet. Han började samtalet så: ”Vi vet att Ni är herr Trotskij närmaste vän och meningsfrände. Jag måste be Er att skriva till honom, att en viss regering är missnöjd med hans artiklar i Kina-frågan liksom med de kinesiska trotskisternas ställning. Vi har rätt att kräva ett annat uppträdande av herr Trotskij. Herr Trotskij måste själv förstå, vad en viss regering har behov av. Man behöver inte ingå på detaljer, men det är klart att framkallandet av intermezzon i Kina vore en önskvärd anledning till inblandning i Kinas angelägenheter”.

Jag skrev allt detta till Trotskij om mina förhandlingar i Tokio, mina samtal med Jurenjev, mina möten och självklart om detta förslag till Trotskij. Jag informerade också Jurenjev om alla mina sammanträffanden, ty jag träffade honom ofta. En omständighet försatte Jurenjev i stark förlägenhet. ”Vi – sade han – har råkat in i en så invecklad situation, att du ibland inte vet hur du skall uppträda. Om du tillfredsställer en kontrahent måste du vara rädd för att stöta dig med en annan. Nu har vi t. ex. motsättningar mellan England och Japan i Kinafrågan, men vi måste ha förbindelser både med det engelska och det japanska spionaget ...”

Vysjinskij: Vem är det, ”vi”?

Rakovskij: Trotskisterna. Jag sade till honom, att han överdrev svårigheterna. Vi trotskister måste i detta fall spela med tre slags kort, tyska, japanska, engelska. över de tyska var jag inte riktigt klar, i vart fall inte just då. Jag antog personligen, att det inte är uteslutet att Hitler försöker närma sig sovjetregeringen. De japanska korten var synnerligen viktiga för oss trotskister. Men å andra sidan får man inte överskatta Japans betydelse som bundsförvant mot sovjetregeringen. Även om Japan skulle tränga in på Sovjet-Unionens jord, så skulle anfallet drunkna i vidderna och taigan. Beträffande England var saken allvarligare. England var för tillfället motståndare till Japan. Man får inte glömma, att England ledde koalitionen mot den franska revolutionen och kämpade i 25 år.

Ordföranden Ulrich: Tala mindre om det förflutna och tala mer om den trotskistiska organisationen.

Rakovskij: Slutsatsen var alltså den att det var nödvändigt att upprätthålla förbindelsen med det engelska spionaget men att samtidigt rikta uppmärksamheten på det japanska spionaget.

Vysjinskij: Det vill säga att det var nödvändigt att tjäna det japanska och det engelska spionaget och dessutom det tyska?

Rakovskij: Det sista var enligt min mening då ett perspektiv.

Vysjinskij: Ni vet av Krestinskijs uttalanden, att det inte alls var ett blott och bart perspektiv. Hade Ni personligen förbindelse med något slags spionage?

Rakovskij: Med det engelska och det japanska.

Vysjinskij: Och Krestinskij? Anklagade Krestinskij, med vilket spionage hade Ni förbindelser?

Krestinskij: Med det tyska.

Vysjinskij: Som perspektiv eller faktiskt?

Krestinskij: Faktiskt.

Rakovskij: Jag återvände från Tokio med mandat som japansk spion i fickan. Det gick fort, kan man säga. Under några få månader genomgick jag samma utveckling, som hos andra trotskister krävde några år. Under 1935 och första hälften av 1936, dvs. till Kamenjev-Sinovjev-processen, lämnade jag fem meddelanden till det japanska spionaget genom Naida. Jag gav informationer om avskaffandet av ransoneringen, om arbetslönen, om tillståndet i kollektivjordbruken, om fyllandet av den industriella och finansiella planen. Framställningen och slutsatserna svartmåladades skarpt och pessimistiskt. Jag gjorde det för att reta angripnarstatens aptit.

I början av 1935 fick jag ett andra brev från Trotskij. Han kom tillbaka till sitt ämne från förra brevet och befälde Stalins isolering, SU:s isolering internationellt. Nu gavs det ett tillfälle att förverkliga Trotskijs order. Det var vid den franske statsministern Laval's besök. Bland de journalister, som tillsammans med Laval kom från Frankrike, befann sig Emile Buré, en nära kamrat till mig från Frankrike, som gick över till högerrepublikanerna och blev direktör för en av de största och mest ansedda franska tidningarna, "Ordre". Jag gick till honom i Hotell Metropol och ville övertyga honom om att det fransk-sovjetiska närmandet är riskabelt, att det kan leda till ett nytt preventivkrig från Tysklands sida.

Jag återvänder nu till min förrädiska verksamhet före förvisningen och börjar med att tala om hur jag blev agent för Intelligence Service. Det skedde i slutet av 1924. Efter det att regeringen MacDonald störtats kom två engelsmän till mig i ambassaden i London, Armstrong och Lackert, som jag var personligen bekant med.

Vysjinskij: Vad var de för något?

Rakovskij: Armstrong var en f. d. marinofficer. Lackert och Armstrong tillhörde omgivningen kring den kände engelske storkapitalisten lord Inwerforth, f. d. minister i kabinettet Lloyd George. Armstrongs bekantskap gjorde jag redan i början av 1923 i Lausanne under förhandlingarna där.

Vysjinskij: Ni hade värvats som agent för Intelligence Service redan 1924?

Rakovskij: Riktigt.

Vysjinskij: Tala om under vilka omständigheter Ni värvades, under vilka omständigheter Ni 1924 blev agent för Intelligence Service.

Rakovskij: Armstrong sade: "Vi har stora sympatier för Er och vill varna Er för en stor fara som hotar Er." Han drog fram ett papper ur fickan och visade mig det. Det var ett maskin-

skrivet brev, undertecknat med min förfalskade namnteckning. Detta brev hade skrivits i Tyskland, men någon adressat var inte angiven.

Vysjinskij: För det tyska spionaget?

Rakovskij: Det är möjligt.

Vysjinskij: Vad stod det då i detta brev?

Rakovskij: I detta brev stod ungefär följande: ”Sänder Er bifogad förteckning över rumänska handelsfirmor och tidningsredaktioner, som bör vinnas för att dra in Rumänien på tysk sida i krig.”

Vysjinskij: Vad betyder detta?

Rakovskij: Det skulle betyda, att jag hade förbindelser med det tyska spionaget, med den tyska regeringen eller med någon tysk organisation.

Vysjinskij: Ni skulle ha hjälpt Tyskland med att på rumänskt territorium värva rumänska undersåtar för stöd åt Tyskland?

Rakovskij: Riktigt.

Vysjinskij: Men säg, var Ni i Rumänien vid den tid, som brevet rörde?

Rakovskij: Jag var i Rumänien från 1904 till 1907 och från 1912 till 1917.

Vysjinskij: Med vad sysslade Ni officicellt i Rumänien? Vad existerade Ni på?

Rakovskij: Jag var son till förmögna människor. Min far var jordägare.

Vysjinskij: Jag frågade vad Ni existerade på?

Rakovskij: Mina inkomster härrörde från min fars inkomst och förmögenhet.

Vysjinskij: D. v. s. att Ni levde på Era inkomster som rentier?

Rakovskij: Som jordbrukare.

Vysjinskij: Som jordägare?

Rakovskij: Ja.

Vysjinskij: D. v. s. att inte bara Er far var jordägare, utan också Ni var jordägare och utsugare?

Rakovskij: Nåja, självklart var jag utsugare. Jag hade arbetsfri inkomst, vilket som bekant utgöres av mervärde.

Vysjinskij: Det är något annat. Hade Ni då för tiden några förbindelser med godsägare och kapitalistiska kretsar?

Rakovskij: Mycket litet. När man måste låna pengar i en bank, så hade man ju bara med banken att göra. Jag levde mycket litet i själva Rumänien.

Vysjinskij: Men hela kriget tillbringade Ni i Rumänien?

Rakovskij: Ja.

Vysjinskij: Jag vill ställa en fråga direkt: Jag misstänker storligen, att det brev som Armstrong visade för Er, att detta brev till den tyska spioneritjänsten inte var undertecknat med Er förfalskade namnteckning, eftersom Ni redan då stod i det tyska spionagets tjänst. Låt oss övergå till Ert medarbete i det engelska spionaget. Fortsätt!

Rakovskij: När Armstrong och Lackert visade mig detta brev, sade jag: ”Det är ju den grövsta förfalskning.” Dokumentet var daterat i Bern den 15 oktober 1915, men jag var då i Rumänien och inte i Bern. På det svarade de mig: ”Ni påstår, att också Sinovjev-brevet var en förfalskning, men dess resultat är att MacDonald-regeringen störtades och att det fördrag kommer att annulleras, som Ni slutat med den engelska regeringen. Vi har inhämtat underrättelser om Er av herr Eastman (en amerikansk trotskist), och har fått reda på att Ni tillhör herr Trotskijs riktning, att Ni står honom nära. Endast tack vare denna omständighet gjorde Intelligence Service inga svårigheter, när Ni utnämndes till diplomatisk representant i

detta land.” Denna förklaring ändrade hela läget. De sade till mig: ”Vi kommer inte som fiender.” Jag förklarade för dem: Jag måste framför allt ha bekräftelse på att Ni representerar Intelligence Service. Någon tid senare inbjöds jag till middag i en restaurang på Oxford Street, där jag blev bekant med en person, som presenterade sig som ledare för den ryska avdelningen av Intelligence Service. Namnet minns jag inte så noga (det var ju redan 1924), men om mitt minne inte bedrar mig, så var det, tror jag, en Richardson eller Robertson. Han bekräftade att Armstrong och Lackert handlade på uppdrag av Intelligence Service. Sedan for jag till Moskva. För mig var det viktigt att vinna tid. Jag kom till Moskva och meddelade saken till Trotskij. Trotskij sade, att det förfalskade brevet var förevändning för förhandlingar. Han var överens om att träda i förbindelse med det engelska spionaget och gav mig så att säga sin välsignelse, varvid han tillfogade, att man måste vara försiktigare, att man måste ta reda på vad de kunde vara sinnade att ge tillbaka. Efter min återkomst till London kallades jag snart till en officiell personlighet, som bekräftade att det förslag, som Intelligence Service ställt, verkligen sanktionerats. Armstrong och Lackert förklarade å sin sida, att journalisten Farbman skulle utgöra förbindelsen mellan mig och dem. Jag anskaffade vidare två tjänstemän vid ambassaden som förbindelsemän. Det hände redan 1925. Innan jag reste från London kunde jag redan överlämna ett dokument – om uppskattningen av sovjetpolitiken i de mellan-asiatiska nationella republikerna – en handling, som tydde på medveten önskan att åstadkomma fientliga förhållanden till SU. I oktober samma år, 1925, förflyttades jag som diplomatisk representant till Paris. I den situationen var det svårt för mig att upprätthålla direkt förbindelse med Intelligence Service. Först när Farbman uppenbarade sig hos mig igen beslutade vi efter en konferens med honom att utnyttja Mdivani till direkta tjänster åt Intelligence Service. Sedan upphörde mina förbindelser med Intelligence Service. På sommaren 1934, när jag återvände från förvisningen, upptogs förbindelserna på nytt. En bekant dam kom till mig i Moskva, en engelsk dam, som påminde mig om att förbindelserna med Intelligence Service måste upptagas igen.

Vysjinskij: Varför intresserade denna fråga den engelska damen?

Rakovskij: Jag kände henne från London, man kan kanske påstå, att hon själv hade förbindelser med Intelligence Service.

Vysjinskij: Med andra ord, hon var en engelsk spion?

Rakovskij: Ja.

Vysjinskij: Vad hette hon?

Rakovskij: Lady Pagett.

Vysjinskij: Vad var hon socialt sett?

Rakovskij: En bekant filantrop. Under kriget hade hon ett sjukhus i Kiev.

Vysjinskij: Betraktade Ni henne också som filantrop?

Rakovskij: På lediga stunder.

Vysjinskij: Ungefär så som Ni själv är filantrop på lediga stunder?

Rakovskij: tiger.

Vysjinskij: Stod Ni i förbindelse med Trotskij sedan 1934?

Rakovskij: Jag var i förbindelse med honom, jag skrev till honom 1934, d. v. s. 1935.

Vysjinskij: Berätta vad Ni vet om Trotskij's förbindelser med Intelligence Service!

Rakovskij: Det var strax före Trotskij's förvisning till Alma Ata. När jag var hemma hos honom på Granovskijgatan var han mycket nöjd med att man skickade honom från Astrakan till Alma Ata. Det förundrade mig. För att komma till Alma Ata måste man resa några dagar från Frunse (det fanns på den tiden ingen järnväg). Han svarade: ”Men i stället är det så mycket närmare till den kinesiska gränsen”, och han visade en hög kartor. Han lät förstå att

han räknade med flykt. Jag frågade hur man kunde organisera en flykt genom Väst-Kina, genom sandöknarna, över bergen – utan några medel. ”Mig hjälper Intelligence Service”, svarade Trotskij. Han meddelade mig strängt förtroligt, att han sedan 1926 stod i brottslig förbindelse med Intelligence Service.

Vysjinskij: Genom vem?

Rakovskij: Genom en representant för Lena-Goldfield-koncessionen.

Vysjinskij: Hade han då förbindelser med denna koncessionsfirma?

Rakovskij: Han var då ordförande i huvudkoncessionskommittén. Han meddelade mig också andra saker: Han hade redan gjort den engelska Intelligence Service en viss tjänst, det var i början av 1927. Som motprestation var något slysh hjälp skulle han enligt vad han sade ha hjälpt de konservativa att avbryta förbindelserna med SU genom att visa Intelligence Service på möjligheten att åstadkomma det önskade intermezzot genom ett överfall på ARCOS. Han nämnde några trotskister, som arbetade i London, vilka garanterade, att speciellt fabricerade dokument skulle finnas tillgängliga i ARCOS-byggnaden, och gav på det viset Johnson Hoggs (den dåvarande inrikesministern) en möjlighet att övertyga sina kolleger om nödvändigheten att avbryta de diplomatiska förbindelserna mellan England och SU. Oppositionen väntade då att den skulle kunna utnyttja svårigheterna.

Jag måste säga att jag begick ytterligare ett förräderi 1927. Det var förhandlingar med högerkapitalistiska kretsar i Frankrike. Saken började under juliplenium 1927. Efter Stalins tal, där han skarpt uppträdde mot Trotskijs s. k. tes över Clemenceau, var jag hos Trotskij på middag och frågade honom: ”Jag förstår inte varför Stalin ställer frågan så skarpt. Jag kan inte se något särskilt i en jämförelse med Clemenceau.” Trotskij svarade mig: ”Stalin förstår mycket bra vad han gör. Stalin menar, att om klyftan mellan oppositionen och partiet ökas, så måste oppositionen genom händelsernas egen logik drivas över till defaitismen.” Nästa dag hade jag åter ett samtal med Trotskij. Han sade: ”Jag har övertygat mig om att det är nödvändigt att ge anvisningar till våra meningsfränder i utlandet, i diplomatiska och handelskretsar, att de skall undersöka terrängen bland högerkretsarna i de kapitalistiska länderna och undersöka vilket stöd trotskisterna kan räkna på från dem.” Jag sade till honom, att det i Frankrike huvudsakligen var fråga om Pjatakov. Han bad mig att ge denne närmare besked om saken.

Jag vill tala om de förhandlingar, som jag på Trotskijs uppdrag genomförde i Frankrike sommaren 1927. Jag träffade deputeraden Nicolle i Royat. Nicolle är en mycket stor linnefabrikant i norra Frankrike, vilken tillhör de högerrepublikanska kretsarna. Jag frågade honom om de möjligheter eller perspektiv som oppositionen har och om man kan söka stöd från de franska kapitalistiska kretsar, som är aggressivt inställda mot SU. Han svarade mig: ”Självklart och i större utsträckning än Ni kanske själva väntar.” Det berodde, sade han, främst på två villkor. Det första villkoret är att oppositionen verkligen blir en reell kraft, det andra villkoret, hur stora koncessioner den vill ge det franska kapitalet. I september 1927 hade jag ett andra samtal i Paris med en deputerad, den store sädeshandlanden Louis Dreyfuss. Samtalet och slutsatserna var desamma som i samtalet med Nicolle.

Vysjinskij: Säg, hur formulerar Ni kort Er skuld mot Sovjet-Unionen?

Rakovskij: Jag erkänner, att jag från 1924 är en förrädare mot det socialistiska fosterlandet.

Vysjinskij: Men när, vilket år började Er först fraktionella, sedan kontrarevolutionära, brottsliga, trotskistiska verksamhet?

Rakovskij: Med Trotskij var jag personligen bekant sedan 1903. Bekantskapen befastades, och jag var hans intime vän.

Vysjinskij: Hans politiske vän?

Rakovskij: Politiske när det var fråga om politiska frågor.

Vysjinskij: Och personlige?

Rakovskij: Ja.

Vysjinskij: Alltså band Er under nära 35 år en politisk och personlig vänskap vid Trotskij?

Rakovskij: Riktigt.

Vysjinskij: Ni kämpade mot partiet och sovjetregeringen?

Rakovskij: Ja. 1921 var den fackliga diskussionen, som man kallar för ett kraftprov. Men sedan 1934 skapas redan den illegala förbindelse, som överskrider strafflagens gränser.

Vysjinskij: Varför kämpade trotskisterna mot sovjetstaten?

Rakovskij: För att erövra makten.

Vysjinskij: Vad var syftet med erövringen av makten?

Rakovskij: Syftet var i huvudsak att likvidera de landvinningar som nu finnes.

Vysjinskij: Det vill med andra ord säga likviderandet av den socialistiska ordningen?

Rakovskij: Jag säger inte öppet: återvändande till kapitalismen

Vysjinskij: Ni säger det inte öppet?

Rakovskij: Jag vill säga, att det inte förekom i mitt medvetande som ett öppet, klart mål, men i mitt undermedvetande kunde jag inte komma från att det var dit vi strävade.

Vysjinskij: Men uppgiften var ett rasande angrepp mot den socialistiska staten för att erövra makten – i vems intresse, när allt kommer omkring?

Rakovskij: Att vilja erövra makten och antaga, att man skulle kunna behålla den och inte överlämna den till fascisterna – det är vansinne, det är utopi.

Vysjinskij: Alltså, om det lyckades er att taga makten, så skulle det oundvikligen visa sig, att den låg i fascisternas händer?

Rakovskij: Jag är absolut överens med denna uppfattning.

Vysjinskij: Det vill säga att Ni ville ta makten med gemensamma ansträngningar eller med hjälp av fascisterna?

Rakovskij: Med fascisternas hjälp. Till slut skulle det visa sig, att makten låg i fascisternas och angriparnas händer.

På Vysjinskij's frågor erkänner Rakovskij, att han personligen arbetade för fascismens mål och intressen, att han bedrev spionage för att förbereda SU:s nederlag i det förestående kriget.

Vysjinskij: Det är inte blott förräderi mot sovjetstaten utan mot hela den internationella arbetarrörelsen. Bekänner Ni er skyldig till detta?

Rakovskij: Jag bekänner.

Förhöret med anklagade Selenskij.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Selenskij, bekräftar Ni de erkännanden Ni gjort under förundersökningen?

Selenskij: Jag bekräftar dem. Jag måste i första rummet beröra den svåraste av mina förbrytelser – arbetet i tsarens ochrana. Jag var agent för ochranan i Samara från 1911 till 1913. Man fann några dokument hos mig, som bevisade min tillhörighet till den socialdemokratiska organisationen. Jag fördes till gendarmeristationen och förhördes av överste Betripasj, som förklarade: antingen gör man en tukthusprocess mot mig, eller också blir jag agent för ochrana-avdelningen. Man föreslog mig att ge meddelanden om den socialdemokratiska gruppen på orten, om dess kamp mot likvidatorerna. Jag fick regelbundet pengar för detta förräderi – 25, 40, 50, t. o. m. 100 rubel. Det varade på det viset till februari 1912. Jag förrådade ett antal människor, som häktades. Utom informationer fick jag också genomföra provokationer. Jag fick i uppdrag att organisera ett tryckeri. Jag fick i uppdrag att

organisera inbetalningen av medlemsbidrag med hjälp av kvittensblock och stämplat, d. v. s. att samla ett material som vid häktandet av organisationen skulle tjäna som underlag för en process enligt artikel 102 och för förvisning av medlemmarna till tvångsarbete.

I februari 1912 häktades jag tillsammans med de människor som jag förrått. När jag häktaes och införpassats till fängelset i Samara, vände jag mig till Betripasj med begäran att bli kallad till förhör, eftersom jag ville veta varför jag häktats. Betripasj lät kalla mig och förklarade, att det skett för att skydda mig. ”För Er är det ju bättre att vi häktar Er.” Jag satt sex månader i fängelse, varefter jag förvisades till Narym-distriktet. Före avtransporten kom till mig i fängelset samme gendarmeriofficer, som jag redan förut träffat i en konspirativ bostad, och krävde att jag i förvisningen skulle rapportera om stämningen bland de förvisade. Gendarmeriförvaltningen gav vidare en konspirativ adress för förbindelsen, adressen till Awerbuchs tryckeri. På det viset kom jag till förvisningen i Narym som en förrädare mot arbetarrörelsen. Eftersom jag dolde min förbrytelse för partiorganisationen och partikamraterna hade jag deras förtroende som partimedlem.

Vysjinskij: Vände Ni er inte till ”Hans högvälborenhet herr befälhavaren ...”?

Selenskij: Jag avgav en förklaring med en anhållan att man skulle kalla mig till förhör och förklara orsaken till min häktning.

Vysjinskij: Jag tror inte att Ni skrev på det viset. Tillåt mig att läsa upp Er förklaring, sedan kan Ni ju diskutera ... ”Till hans högvälborenhet herr befälhavaren för gendarmeriförvaltningen i Samara. – Böneskrift. – Jag har äran att ödmjukast bedja Er att kalla mig till förvaltningen eller att uppsöka mig i guvernementsfängelset i Samara för att klara upp frågor, som står i samband med min häktning, och att vidare tillåta mig att besöka min broder Jakov Abramovitsj Selenskij.” – Er bror var väl inte agent för gendarmeriförvaltningen?

Selenskij: Nej, inte denne. En annan bror.

Vysjinskij: Vad hette han?

Selenskij: Alexander.

Vysjinskij: Han var också agent för gendarmeriförvaltningen?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Vilken?

Selenskij: Också i Samara.

Vysjinskij: Det var alltså ett familjeföretag hos Er? Selenskij tiger.

Vysjinskij: Känner Ni till att polismästaren intresserade sig för Er 1913 och varför han gjorde det? Här en fråga till guvernements-gendarmeriförvaltningen i Samara: ”Om det behagar Er, ber jag Er att icke avböja att meddela mig, vart och på vilken tid Isaak Abramovitsj Selenskij förvisats.” – Det är Ni, det?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: I juli 1911 värvar man Er som agent för gendarmeriförvaltningen i Samara och frågar i september i gendarmeriförvaltningen i Orenburg, vad som blivit av Er ... Slutligen, i januari 1913 frågar polismästaren, vart Ni förvisats och på vilken tid. Alltså, de söker förbindelse med Er och är bekymrade för Ert öde. Är det så eller inte?

Selenskij tiger.

Vysjinskij: Är det fakta?

Selenskij: Jag tror ...

Vysjinskij: Jag frågar: är det fakta?

Selenskij: Det är fakta.

Vysjinskij: Enligt uppgift från samma gendarmeriförvaltning erhöll Polonko 1910 40 rubel i månaden. Betalningen verkställdes enligt utbetalningslista nr 25, år 1910, på följande sätt: september/oktober 60 rubel, november/december 40 rubel ... februari 60 rubel, mars 60 rubel, april 100 rubel. Och hur var det med Er?

Selenskij: Likadant – också 25, 40, 50 och 100.

Vysjinskij: Från förvisningen skickade Ni ett brev till Awerbuchs adress? Vem var denne Awerbuch?

Selenskij: Ägare till ett tryckeri.

Vysjinskij: Och samtidigt ochrana-agent?

Selenskij: Troligen:

Vysjinskij: Jag ber domstolen att förvissa sig om, att i samma band, 51, blad 24 i protokollet återfinnes förhöret med den i december 1937 häktade Awerbuch, Leib Moissejevitsj. Är det denne?

Selenskij: Jag tror det.

Vysjinskij: "Hans brev överlämnade jag till gendarmeriförvaltningen." – Fråga: "Till vem personligen överlämnade Ni breven från Isaak Abramovitsj?" – Svar: "Det minns jag inte" – Fråga: "Hur många brev överlämnade Ni?" -Svar: "Från 1913 till 1916 lämnade jag sammanlagt fyra eller fem brev till gendarmeriförvaltningen."

Selenskij: Det är riktigt.

Vysjinskij: Tala om, huruvida anklagade Jagoda besökte Er 1924 och förelade Er dessa foton och fingeravtryck från gendarmeriförvaltningen?

Selenskij: -Ja.

Vysjinskij (till ordföranden): Får man ställa en fråga till anklagade Jagoda? – Anklagade Jagoda, bekräftar Ni detta faktum?

Jagoda: Ja. Det var med anledning av hans bror. Hans bror hade häktats, Selenskij var mycket upprörd. Brodern var provokatör och sköts 1924.

Vysjinskij: Och Ni lämnade detta material till Selenskij? Varför?

Jagoda: Han var då sekreterare i partistyrelsen för Moskva. Han kom inte utan telefonerade, att jag skulle komma till honom.

Vysjinskij: Ni gick dit?

Jagoda: Jag gick dit. Jag gav honom materialet. Selenskij var mycket upprörd och bad mig att lämna handlingarna kvar hos honom.

Vysjinskij: Och Ni lämnade dem där?

Jagoda: Nej, jag tog dem med tillbaka.

Vysjinskij: Men på vilket sätt lyckades han få tag i dessa handlingar?

Jagoda: Det minns jag inte.

Selenskij: Han gav mig handlingarna om min bror och handlingarna från Samara om mig själv.

Vysjinskij: Dessa handlingar?

Selenskij: Ja. Jag bad att han skulle ge mig de två foton.

Vysjinskij: Två?

Selenskij: Två, eller så många där fanns.

Vysjinskij: Här finns inalles nio foton.

Selenskij: Men dessa foton bevisar inte ...

Vysjinskij: För mig är det viktigt att nu fastställa Jagodas utsago, att Ni var upprörd, att Ni var intresserad, och att Ni som följd av denna upprördhet och detta intresse befann Er i besittning av nio foton av er bror, en provokatör. Berätta nu vidare.

Selenskij: Nu till min skadegörelse. Jag anslöt mig till högerorganisationen i slutet av 1928 eller början av 1929. Jag anslöt mig dit av de skäl, som finns angivna i anklagelseakten, rädsla för att mina förbrytelser skulle avslöjas.

Vysjinskij: Vilka förbrytelser?

Selenskij: Provokationerna.

Vysjinskij: Säg då det!

Selenskij: Jag värvades av Smirnov. 1929/30 gav mig Smirnov en rad anvisningar för att spränga kollektiviseringen i Mellanasien. Dessa anvisningar bestod i följande: Det var nödvändigt att på allt sätt, som Smirnov uttryckte sig, upprätta en stark hushållning, varmed han menade kulakhushållningen, det var nödvändigt att på allt sätt bromsa och undergräva kollektiviseringen. Det var nödvändigt att understödja den nationalistiska högerorganisationen i dess kamp mot partiet.

Sedan jag lämnat Mellanasien och kommit till Moskva fortsatte jag att upprätthålla förbindelsen med Smirnov som representant för hogercentrum. Av honom fick jag anvisningar om aktivisering av skadegörelsen i de kooperativa föreningarna och Centrosojus. Målet för högerorganisationens skadegörelse i handeln var följande: Antipov och alla i högern lade stor vikt vid desorganiseringen av de grenar av näringslivet, som står i närmaste beröring med befolkningen, bostadsbygget, kooperativerna, handeln, för att framkalla missnöje bland befolkningen över den dåliga försörjningen. Missnöje mot regeringen – dvs. med klart provokatoriskt syfte.

Skadegörelsen bestod i följande: Högern organiserade stockningar i handeln med dagliga behovsartiklar. Sålunda organiserades sådana stockningar i sockerhandeln i Kurskområdet under första kvartalet 1936, många butiker hade inget socker under två veckor. På samma sätt åstadkoms stockningar i machorkahandeln i Leningrad-distriktet (machorka = i SU vanlig tobakskvalitet, övers. anm.). Liknande stockningar inträffade på sommaren 1936 i brödhandeln på några ställen på landet i Vitryssland i närheten av gränsen. För att ge en föreställning om karaktären av dessa stockningar påvisade jag följande: bland 30,000 försäljningsställen, som undersöktes av sovjeternas handels- och kooperationssektioner och av handelsinspektionen, fanns det i 3,700 inget salt under det första kvartalet 1936. Av 42,000 försäljningsställen sålde 2,000 inget socker. Under tredje kvartalet 1936 såldes ingen machorka i 1,600 försäljningsställen av 36,000. Det var alltså ingen enstaka företeelse utan tämligen allmänt.

Vysjinskij: Och hur stod det tack vare Er brottsliga verksamhet till med smöret?

Selenskij: Med smör drives ingen handel på landet.

Vysjinskij: Jag frågar inte, vad man driver handel med. Ni drev framför allt handel med det viktigaste av allt – med hembygden. Jag frågar i stället, vilka åtgärder Er organisation vidtog för att undergräva varudistributionen och beröva befolkningen de viktigaste förbrukningsartiklarna. Känner Ni – utom socker och salt – till något om smöret?

Selenskij: Nej.

Vysjinskij: T. ex. att man inte framställde några billiga smörsorter.

Selenskij: Det är en helt annan sak.

Vysjinskij: Vad betyder det: en annan sak?

Selenskij: Jag skall berätta för Er om ...

Vysjinskij: Jag frågar Er: Känner Ni till brottsliga operationer beträffande befolkningens försörjning med smör, speciellt billiga smörsorter, eller känner Ni inte till dem? Operationer, som utfördes på anvisning av "Högerns och trotskisternas block", känner Ni till dem eller inte?

Selenskij: Jo, jag känner till dem.

Vysjinskij: Vari bestod de?

Selenskij: De bestod i följande: alla organisationer använde vid smörproduktionen världsstandarden för att bestämma kvalitén på smöret.

Vysjinskij: Ni vill förklara sakens teknik, men jag vill ha klarhet i sakens väsen. Ni sade under förundersökningen, att undermineringsarbetet också bestod i följande: den fastställda skalan för kvalitetsbestämning av smöret ledde till att man endast framställde smör av högsta kvalitet, billigare smör kom inte ut i marknaden. Stämmer det eller inte?

Selenskij: Det är faktum.

Vysjinskij: Framkallade det tillfredsställelse eller missnöje bland befolkningen?

Selenskij: Missnöje.

Vysjinskij: Det eftersträvade Ni?

Selenskij: Det eftersträvade vi.

Vysjinskij: Fanns det fall, då medlemmar av er organisation, som stod i förbindelse med smörproduktionen, blandade glas i smöret?

Selenskij: Det förekom att glas hittades i smöret.

Vysjinskij: Inte "hittades" utan blandades i. Ni förstår skillnaden: man lade dit glas. Förekom det eller inte?

Selenskij: Det förekom att glas lades i smöret.

Vysjinskij: Förekom det, att Era medsammansvurna, medhjälparna i den brottsliga sammansvärjningen mot sovjetmakten, lade spik i smöret?

Selenskij: Det förekom.

Vysjinskij: Och det kallar man att organisera skadegörelse och diversion! Bekänner Ni er skyldig till detta?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Ni tar ansvaret för blockets hela brottsliga verksamhet?

Selenskij: Jag tar ansvaret.

Vysjinskij: För spikar och glas i smöret, som rev sönder hals och mage på folket?

Selenskij: Jag tar ansvaret.

Vysjinskij: Och nu till äggen. Denna fråga intresserar också befolkningen. Förekom det till exempel att man periodiskt försökte att ställa Moskva utan ägg? Förekom det?

Selenskij: Ja, det förekom.

Vysjinskij: 1936 förekom det vid ett tillfälle att Moskva med Er förskyllan blev utan ägg; inte Er personliga förskyllan utan Er förskyllan som aktiv medlem i detta sammansvurna block.

Selenskij: Det hände. 1936 fördärvades 50 vagnar ägg.

Vysjinskij: 50 vagnar!!! Var var det? I Moskva?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Medvetet?

Selenskij: Det tror jag.

Vysjinskij: Ni bara tror det? Och ordern var: skada var du kan?

Selenskij: Det var den.

Vysjinskij: Och de som hade med äggdistributionen att skaffa gjorde skada i detta fall? Skedde det med Er vetskap?

Selenskij: Ja, det skedde med min vetskap.

Vysjinskij: Vilken funktion hade Ni vid den tiden?

Selenskij: Ordförande i Centrosojus.

Vysjinskij: Det var alltså Er plikt att förse befolkningen med livsmedel?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Och på det viset försäg Ni befolkningen med livsmedel! Nu kan Ni tala vidare.

Selenskij: En mycket viktig del av skadegörelsen, likaledes avsedd att framkalla missnöje bland befolkningen, var att åstadkomma stockningar i varuomsättningen genom oriktiga eller olämpliga leveranser. Så t. ex. förekom det att sommarvaror levererades på vintern och vintervaror på sommaren.

Vysjinskij: Det vill säga att Ni på sommaren bjöd befolkningen filtstövlar och på vintern sommarskor?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Det vill säga, att det skedde avsiktligt, på anvisning av Er?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: I samma provokatoriska syfte?

Salenskij: Ja. Jag måste också beröra den viktigaste frågan, underlättandet av förskingring och stöld. Jag fick i uppdrag att utarbeta en instruktion för skadegörelse beträffande revisionen. Skadegörelsen bestod däri, att jag tillät att handelsoperationer bortfördes gruppvis efter det s. k. gruppsystemet, vilket försvagade möjligheten till kontroll. Dessutom inskränkte jag starkt bokföringen och använde i stor utsträckning "operativ" bokföring, som starkt försvagade möjligheten att kontrollera de ansvariga personerna. Jag hindrade medvetet arbetet för konsumentkooperativernas revisionskommissioner. Det är omöjligt att bekämpa förskingring och stöld utan revisionskommissionernas arbete, utan organiserad samhällelig kontroll. Jag underlät medvetet att organisera detta arbete. Jag måste också nämna, att vi vidtog åtgärder för att omöjliggöra kontrollen av inbetalningar och andelar i kooperativerna. Vi skadegörare kunde endast genomföra dessa åtgärder i bred omfattning, om vi hade medhjälpare. Sådana medhjälpare var skadegörarorganisationerna i folkkommisariatet för den inre handeln och i statsbanken. Medhjälpare var också de, som skulle revidera och kontrollera, d. v. s. Antipov – han var den som omedelbart gav mig direktiv om skadegörelsen.

Jag måste beröra ytterligare en fråga. Jag hade till uppgift och eftersträvade att besätta denna apparat med främmande, fientliga, sovjetfientliga, upproriska element. Detta besättande kan man förstå av att det på min tid i Centrosojus' apparat fanns 15 % f. d. mensjeviker, socialrevolutionärer, anarkister, trotskister osv. I några distrikt var antalet av sådana, som härstammade från andra partier, betydligt högre. Jag gav anvisning att inte jaga ut dessa människor ur apparaten. I den vittutgrenade apparat som Kooperationen har på landet, skulle enligt min mening dessa människor utgöra ett centrum, som skulle dra till sig alla slags sovjet-fientliga element och utgöra organisationer av allehanda upprorsgrupper och band.

Ordföranden Ulrich: Ni har ingenting sagt om Era sovjet-fientliga förbindelser med utlandet.

Selenskij: Jag utnyttjade Centrosojus' utlandsbyrå för att utbreda tendensiösa och oriktiga meddelanden om tillståndet i den kooperativa rörelsen, dess förhållande till sovjetregeringen osv.

Vysjinskij: Säg det rent ut: Utnyttjade Ni som ordförande i Centrosojus Er ställning till kontrarevolutionär sovjetfientlig verksamhet i utlandet?

Selenskij: Jag tror, att sändandet av tendensiösa

Vysjinskij: tendensiösa, sovjetfientliga provokationsmeddelanden – – – är det sovjetfientligt arbete?

Selenskij tiger.

Ordföranden Ulrich: I Era uttalanden finns denna sats: ”träffa överenskommelse med dessa ledare om eventuell hjälp vid ett uppror mot sovjetmakten”. Bekräftar Ni det eller inte?

Selenskij: Jag bekräftar det.

Ulrich: Hur försökte Ni åstadkomma det?

Selenskij: Vid ett sammanträffande med en viss Alexander.

Ulrich: Vem är denne Alexander?

Selenskij: Ledare för det engelska kooperativa partiet, som är anslutet till Labour Party. Vid hans genomresa ställde jag frågan: hur skulle de engelska kooperatörerna förhålla sig, om högern komme till makten i SU, vilken hjälp skulle de kunna ge en högerregering?

Ulrich: Lovade Alexander denna hjälp eller underlät han att svara?

Selenskij: Alexander förklarade, att han skulle vara glad, om högern kom till makten. Beträffande understödet förklarade han, att de engelska kooperatörerna i vart fall kan garantera sådana krediter och sådan hjälp, som sovjetregeringen fick under blockaden.

Kvällssammanträdet den 5 mars.

Förhöret med anklagade Ikramov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Ikramov, Ni bekräftar de erkännanden, som Ni gjort under förundersökningen?

Ikramov: Jag bekräftar dem helt och fullt. Jag råkade in på vägen till den sovjetfientliga verksamheten 1928, fastän jag redan i september 1918 inträdde i en legal ungdomsorganisation av nationalistisk typ. Till april eller maj 1919 var jag medlem av denna organisation. Till den trotskistiska oppositionen anslöt jag mig 1923. 1928 var jag faktiskt en av ledarna för den kontrarevolutionära, nationalistiska organisationen, som till sitt väsen är nationalfascistisk. Vi kämpade för borgerligt oberoende. Vi kunde då inte skrida till några stora, konkreta aktioner, man måste samla krafter och förbereda kadrer. I detta syfte upptog vi vid högskolorna ungdom ur sådana kretsar, som var socialt främmande för sovjetmakten. Dessa förberedde vi och räknade med att genom dem få sovjet- och partiapparaten i händerna och i det givna ögonblicket göra en kontrarevolutionär omstörtning med dessa element. 1930 häktades en grupp av sju-åtta personer, sedan Abid Saidov mördats av denna organisations ungdomsgrupp. Jag förstod, att upptäckten redan var ett faktum och att det var nödvändigt att skydda de ännu icke upptäckta medlemmarna. Att helt enkelt säga, att de häktade var oskyldiga gick inte. Därför började vi genomföra en dubbeltungad linje och avslöjade dessa människor i partiorganisationen. På det sättet lyckades det oss att bevara de övriga kadreerna. Jag nöjde mig emellertid inte med det. 1932 började jag arbeta för att befria några av de häktade i gruppen.

Vysjinskij: Ni diskuterade med andra, oupptäckta medlemmar av organisationen frågan om terrorn, taktiken osv.?

Ikramov: När jag såg att organisationen föll sönder, kallade jag Karimov och Sjermuhamedov till mig och förklarade för dem, att det var nödvändigt att samla krafterna och handla beslutsamt. Vi beslöt då att inte sysselsätta oss med terror, att samla våra krafter och att inte gå ut över det program, som jag framlade.

Vysjinskij: Var det av taktiska eller principiella skäl, som Ni inte befattade er med terrorn?

Ikramov: Både principiella och taktiska. Terrorn har ingen nytta med sig, den gör det bara svårare att nå målet.

Vysjinskij: Vilka åtgärder ville Ni vidtaga för att skydda er mot de ärliga medborgare, som avslöjade er? Varför mördade ni Abid Saidov?

Ikramov: För att han avslöjade vår organisation.

Vysjinskij: Han handlade som en ärlig medborgare.

Ikramov: Möjligt.

Vysjinskij: Hur så "möjligt"? Jag tror att han handlade som ärlig medborgare, när han avslöjade den kontrarevolutionära organisationen. Han gick ju i döden för sovjetmakten.

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Ni konfererade om, med vilka medel ni skulle bekämpa avslöjandet av organisationen? Vad beslutade man i det fallet?

Ikramov: Vi diskuterade och fattade följande beslut: Att organisera förföljelse mot sådana människor, att jaga dem ut ur arbetet, så att de inte kan störa oss.

Vysjinskij: Förklara dem vara sovjetfiender, kanske rent av nationalister, organisera förföljelse mot dem, operera med allehanda provokatoriska medel. Är det riktigt?

Ikramov: Riktigt.

Vysjinskij: När övergick Ni till denna provokatoriska taktik?

Ikramov: 1931.

Vysjinskij: Ni diskuterade saken med Ert folk, samlade dem och gav sådana direktiv?

Ikramov: Ja, så var det, och detta direktiv gav jag. I samma mån som klasskampen skärptes i Usbekistan, dök nya frågor upp, speciellt frågan om kollektiviseringen. Jag formulerade om Selenskij's frågeställning och gav följande direktiv: Usbekistan är ett bomullsland, ett lantbruksland, därför får vi inte bli efter de ledande delarna av Sovjet-Unionen i fråga om kollektiviseringen. Som resultat av detta kom det i en rad distrikt till massvisa angrepp mot kollektiviseringen.

Vysjinskij: Vad blev det för praktiskt resultat av Er provokatoriska paroll?

Ikramov: Det var ett slag mot de fattiga bönderna. Det var likaledes ett slag mot kollektiviseringen och ledde till ekonomiskt sammanbrott för bönderna.

Vysjinskij: Senare förbättrades böndernas ställning?

Ikramov: Ja, den förbättrades.

Vysjinskij: Denna manöver avslöjades?

Ikramov: Ja. För att störa trädesbruket gav vi vidare direktiv om att all bevattnad besåningsbar jord skulle besås med bomull. På det viset blev boskapen utan foder, och man tillät inte småbönderna att så till livsmedel åt sig själva. Allt detta framkallade missnöje från småböndernas sida.

Vysjinskij? Hur utnyttjade Ni detta missnöje?

Ikramov: Detta missnöje fick inte växa länge. Ett år genomförde vi detta, men sedan fick vi en åthutning av partiet och sovjetmakten och måste rätta till saken.

Nu vill jag tala om blocket mellan vår nationalistiska organisation och högercentrum. Man ville värva mig, man ville redan 1931 göra mig till medsammansvuren med högern. De inbjöd mig två gånger till Smirnovs sommarbostad. Den direkta kontrarevolutionära förbindelsen med högern åstadkom jag 1933 i Tasjkent. Bucharin kom till Mellanasien för att vila sig och bodde sju eller åtta dagar hos mig. Bucharin började att tala om kollektiviseringen och upprepade den gamla, välkända bucharinska tesen om böndernas militär-feodala utsugning.

Vysjinskij: 1933?

Ikramov: Ja. Han liknade kollektiven vid torparsystemen. Vidare sade Bucharin, att partiet och sovjetmakten genomförde en oriktig linje, att industrialiseringen inte behövdes, att industrialiseringen leder till fördärvet. Samtidigt sade han, att han inte trodde på Lenins tes, att de efterblivna koloniala länderna kan komma fram till socialismen och hoppa över det kapitalistiska utvecklingsstadiet med hjälp från det utvecklade socialistiska proletariet. Bucharin menade, att detta var omöjligt i Mellanasiens republiker, och att dessa nödvändigt måste genomgå ett stadium av normal kapitalistisk utveckling.

Vysjinskij: D. v. s. att han föreslog att återställa kapitalismen i Usbekistan?

Ikramov: Ja, just det. Jag var överens med honom. På det viset värvade han mig. Bucharin frågade därvid: ”Är du överens?” – ”överens.” – ”Kommer du att samarbeta med oss?” – ”Ja”, svarade jag. Jag förklarade för honom, att jag inte först från den dagen var kontrarevolutionär, att jag inte var någon nybörjare utan ledare för en likadan kontrarevolutionär organisation. Jag berättade om min organisation, och vi kom överens om att arbeta tillsammans. Den politiska linjen var enhetlig, och organisatoriskt fastställde vi en likadan enhetlig linje. Sedan formulerade han vår överenskommelse på följande sätt: Målet är ett – att störta ledningen för partiet och sovjetmakten och själv komma till makten för att genomföra våra uppgifter.

Vysjinskij: Det betyder?

Ikramov: Återinförande av kapitalismen.

Vysjinskij: Över huvud taget?

Ikramov: Ja, inte bara i Usbekistan, utan i hela Sovjetunionen. Så sade han: Vilken taktik använder ni? Jag sade: att samla krafterna och genomföra en kontrarevolutionär omstörtning. Slutmålet – Usbekistans lösryckande från Sovjetunionen. Han sade, att våra medel var för obetydliga. ”Ni vill vänta tills en svår situation inträffar för sovjetmakten och då vill ni handla. Nej, man måste handla nu. Vi gillar er verksamhet för att lösrycka Usbekistan. I den frågan har högern en överenskommelse med de ukrainska nationalisterna, med de vitryska nationalisterna och nationalisterna i andra republiker.” På det sättet blev vi politiskt fullständigt eniga. Sedan ställde Bucharin för oss en rad uppgifter. Den första frågan var skadegörelsen, den andra kulakupproret, Dessa båda frågor förband han på det sättet, att det var omöjligt att uppnå målet utan att organisera det väpnade upproret. Han sade att det var nödvändigt att organisera kulakerna, att utnyttja den religiösa fanatismen, att dra med prästerskapet och på det viset skapa en upprorsorganisation.

Beträffande skadegörelsen, förstod jag i början inte mycket av hans antydningar. Jag var rädd för att om vi – ledarna – bedrev skadegörelse, så skulle folket säga nästa dag: sitt i fängelse själva! Han svarade: Ni är ena konstiga människor, om ni tror att man kommer att tala om det som ni ställer till. Man skall alltid säga, att det är sovjetmaktens linje, och sålunda lägga skulden på sovjetmakten. Det kommer att skilja folket från sovjetmakten. Jag var överens. Vidare sade han, att även terrorn finns upptagen i högerns program, och att en undergrävande skadegörelse är absolut nödvändig. Det var de villkor, som han ställde den gången. Jag förklarade mig överens och sade att vi skulle gå till handling. Jag skall först räkna upp alla programpunkter och sedan tala om hur vi förverkligade dem.

Vysjinskij: Detta bestämdes 1933?

Ikramov: Ja, i augusti eller september.

Vysjinskij: Jag skulle vilja fråga Bucharin: hade Ni ett sammanträffande med Ikramov 1933?

Bucharin: Det hade jag, jag bodde hos honom några dagar 1933.

Vysjinskij: Han berättade alltså riktigt?

Bucharin: Fullt riktigt.

Vysjinskij: Ni föreslog honom att tillsammans med Er kämpa mot sovjetmakten?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Sedan diskuterade ni vilka metoder som skulle användas i denna kamp?

Bucharin: De metoder som hör till det Rjutinska programmet. Där fanns också något om terror.

Vysjinskij: Talade Ni också med honom om skadegörelse?

Bucharin: Nej, jag talade inte om det.

Vysjinskij: Ni var den förste som värvade honom för högerens kontrarevolutionära organisation?

Bucharin: Riktigt.

Vysjinskij: Till kamp mot sovjetmakten?

Bucharin: Riktigt.

Vysjinskij: Lät Ni honom ta del av uppfattningarna i Rjutins plattform?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Ni förnekar, att Ni den gången talade om skadegörelse och diversion?

Bucharin: Det var det första samtalet ...

Vysjinskij (till Ikramov): Ni bekräftar nu, att Bucharin talade med Er om skadegörelse?

Ikramov: Vi hade ännu ett samtal. Det var 1935, jag minns inte dagen.

Vysjinskij (till Bucharin): Detta sammanträffande med Ikramov 1935 ägde rum?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Hade Ni i allmänhet något sammanträffande med sovjetfientligt syfte med Ikramov efter 1933?

Bucharin: Jag träffade honom 1933 och 1934 eller 1932 och 1933, jag minns det inte noga.

Vysjinskij: Ni talade med honom om ämnen, som hade samband med Ert sovjetfientliga arbete?

Bucharin: Jag talade med honom om det.

Vysjinskij: Det är huvudsaken. Anklagade Ikramov, fortsatt!

Ikramov: Bucharin frågade, varför vi hade två grupper: Faisulla Chodsajev och Ikramov, och menade att bägge grupperna måste arbeta gemensamt.

Vysjinskij: Ni kom slutligen överens med Chodsajev? Man slöt ett förbund med Chodsajev?

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Mot vem?

Ikramov: Mot sovjetmakten.

Vysjinskij: Chodsajev, är det riktigt?

Chodsajev: 1926-27 arbetade jag inte tillsammans med Ikramov, men sedan 1928 utförde vi skadegörelse tillsammans. Ikramov vill i strid med sanningen säga, att det först var efter påtryckning av Bucharin, som han 1933 övergick till skadegörelse och samarbetade med mig. Därmed vill han befria sig från en del av sin skuld, liksom han försöker att lägga ledningen av den nationalistiska organisationen på Karimov.

Vysjinskij: Men under alla förhållanden spelade Bucharin en viss roll vid förenandet av era kontrarevolutionära krafter?

Chodsajev: Ja. På det sättet, att kampen om inflytandet i Usbekistan 1928 ibland gjorde det sovjetfientliga arbetet, om man så får uttrycka sig, mindre fruktbart, trots att det fanns ett enhetligt samarbete med Ikramov i fråga om skadegörelse. Därför föreslog vi först Bucharin, sedan Antipov, en överenskommelse med Ikramov. De sade att vi gemensamt skulle leda detta samarbete ...

Vysjinskij: Mot?

Chodsajev: Mot sovjetmakten, mot partiet, mot partiledningen.

Vysjinskij: Är det riktigt, anklagade Ikramov?

Ikramov: Ja.

Vysjinskij: Bekräftar Ni, vad Chodsajev sade, att Bucharin spelade en stor roll vid enandet av Era kontrarevolutionära krafter?

Ikramov: Självklart. Chodsajev säger, att det rådde stillestånd hos honom mellan 1925 och 1928, att det inte fanns något folk där. Hos oss var de flesta folkkommissarierna nationalister. Alla var förbundna med Chodsajev.

Vysjinskij: Vilken roll spelade då Bucharin?

Ikramov: Bucharin frågade, varför vi hade två grupper, och sade att de måste förenas. Jag gav honom då inget bestämt svar. I slutet av 1934 sade Antipov till mig på uppdrag av högercentrum, att våra bägge organisationer ovillkorligen måste förenas. Men att i alla frågor arbeta enigt och gemensamt. Vi tre, Antipov, Chodsajev och jag, Ikramov, kom överens om våra organisationers gemensamma arbete.

Vysjinskij: Anklagade Chodsajev, hade Ni sammanträffanden med Enver pascha?

Chodsajev: Jag hade tre sammanträffanden. I Buchara två officiella, ett inofficiellt i min bostad. Syftet med den sista sammankomsten var att diskutera sovjetregeringen och vilken taktik som skulle användas.

Vysjinskij: Ni höll dessa sammankomster hemliga för sovjetregeringen?

Chodsajev: Naturligtvis. Tillåt mig att tillägga, att inte Selenskij utan Muchtdinov understödde mig – han var orienterad åt England. Om det har han inte sagt ett ord.

Vysjinskij: Anklagade Selenskij, tala om när denna episod ägde rum?

Selenskij: Jag måste då och då uppträda mot Chodsajev för att inte blotta mig.

Vysjinskij: Ni var sju år i Mellanisien?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Under dessa sju år, som Ni befattade Er med kontrarevolutionär verksamhet, hade Ni förbindelser med Ikramov och Chodsajev?

Selenskij: Förbindelser med Ikramov hade jag inte, men jag skyddade Chodsajevs högerlinje. 1928 blev jag klarare över Ikramovs förbindelse med de nationalistiska organisationerna. För att rädda mig själv uppträdde jag bestämt mot Ikramov och ställde förslag om hans avsättning och rent av häktning.

Vysjinskij: Alltså visste Ni, att Ikramov var ledare för den nationalistiska organisationen?

Selenskij: Ja.

Vysjinskij: Och Ni bekämpade faktiskt hans kontrarevolutionära verksamhet?

Selenskij: I grund och botten kämpade jag inte mot den och kunde inte göra det, eftersom jag själv redan var en förrädare.

Ikramov: På uppdrag av högercentrum bildade de bägge nationalistiska organisationerna ett block. Antipov informerade mig om den tysk-japanska orienteringen och om förbindelserna med tyskarna och japanerna. Han berättade likaledes om existensen av militärgruppen och att denna i krigsfall ämnade öppna fronten för invasionskrafterna. Vid andra sammanträffandet med Bucharin frågade han efter handlingar. Han sade att man måste handla och inte får försitta tiden. Vid tredje sammanträffandet stod frågan om förbindelsen med England. Chodsajev meddelade mig i oktober 1936, att Bucharin var mycket optimistisk beträffande den kapitalistiska stabiliseringen i de europeiska länderna, speciellt de fascistiska staterna. Han sade att man måste orientera sig åt England. Eftersom denna fråga var stor och allvarlig,

rådfrågade jag Bucharin om saken i slutet av november eller början av december 1936. Han svarade jakande med följande formulering: Om kriget inte kommer nu och om inte interventionen kommer snart, så är vår sak förlorad. Vi kunde bli tagna allesamman, och vi kan inte lösa frågan om påskyndandet av kriget på grund av England, som i viss mån är internationell skiljedomare. Som bekant hade engelsmännen en längre tid betraktat Turkestan som en fet bit. Om ett sådant förslag ställes, kommer engelsmännen kanske att snart övergå till angripna mot Sovjetunionen. Sedan Bucharin förebrått mig på grund av för litet aktivitet, förövade jag själv en akt av skadegörelse. 1935 utgav vi – jag, Lubimov och Chodsajev – en gemensam anvisning, underskriven av Ikramov och Lubimov. Vi beslöt en högre fuktighetsgrad hos bomullen än vad den statligt fastställda standarden tillät, varigenom 14.000 ton bomull fördärvades och bragte en förlust på några miljoner rubel.

Vysjinskij: Gjorde Ni det medvetet?

Ikramov: Naturligtvis. Vid bearbetningen av karakulskinnen ägde 1937 skadegörelse rum genom att skinnen sveddes i massor. Detta genomförde likaledes medlemmar av vår organisation. Skadegörelse genomfördes också i Tasjkents och Bucharas kommunala förvaltning. I Tasjkent arbetade en medlem av vår organisation, Tadszejjev – han verkställde skadegörelse beträffande planerna, avlopps nätet, byggnadsväsendet. Vi ruinerade Buchara och slumpade bort husen. Innevånarna uppmanades att betala allt för höga hyror, de flyttade sin väg, och husen såldes billigt. Medvetet förslösade vi de medel, som unionsregeringen ställt till förfogande för byggnadsarbeten i rajongen. På ofullbordade nybyggnader hade till början av 1937 utgivits 34.000.000 rubel.

Vysjinskij: Det skedde med Er vetskap?

Ikramov: Självklart. Om jag hade velat, hade jag kunnat avslöja det. En lika stor skadegörelse, som vi slöt ögonen för, ägde rum mot nybyggena för folkkommissariatet för den lätta industrin, vid bomulls- och sidenfabrikerna. I Namangan t. ex. började man bygga en sidenfabrik. Man gav ut en halv till två miljoner rubel, och i mitten av året sade man, att nybygget måste avbrytas. För att genomföra detta behövdes det, sade man, en halv miljon rubel, vilket också folkkommissariatet för den lätta industrin faktiskt beviljade. För att bygga en rensningsfabrik för bomull i Buchara gav man ut fem miljoner rubel. Fabriken är färdig, maskinerna har kommit, men fabriken kan inte tas i bruk. Varför? Eftersom det inte finns några pressar där.

Vysjinskij: Vad kostar en press?

Ikramov: Antagligen 100.000 till 120.000 rubel. Man byggde t. o. m. hus till arbetarna och de anställda, men fabriken står stilla och användes till lager.

Vysjinskij: Vem har ansvaret för det?

Ikramov: Ansvaret har folkkommissariatet för den lätta industrin. Men jag är också ansvarig, eftersom jag slöt ögonen för det som skedde.

Vysjinskij: Ni dolde det?

Ikramov: Naturligtvis. Liknande saker förekom i bomullsmagasinen.

Vysjinskij: Vad gjorde Ni för att organisera upprorsgrupper?

Ikramov: Vi gav direktiv. Vad som gjordes konkret känner jag inte till. Men Baltabajev sade, att Almasov förklarar för honom att han redan hade börjat med arbetet i Margelanrajongen och redan hade vissa kadrer. Vidare talade Chodsajev om för mig, att man likaledes förberedde saken i Buchara.

Det är mina förbrytelser mot sovjetmakten. Om jag får sammanfatta dem, så gör jag det så: Mina förbrytelser är förräderi mot det socialistiska fosterlandet, förräderi mot sovjetfolket i första rummet mot det usbekiska folket, som har fött och närt mig.

Förnyat förhör med anklagade Bessonov.

Vysjinskij: Jag skulle önska, att Ni preciserade en fråga rörande sammankomsten med socialrevolutionären Maslov. Ni sade under första processdagen, att Ni fick anvisning av Pjatakov att uppta förbindelse med socialrevolutionärerna.

Bessonov: Ja, det talade jag om.

Vysjinskij: Hur genomförde Ni det?

Bessonov: Det var fråga om förbindelse med ”Trudovaja Krestjanskaja Partija”, som bestod av rester av det förutvarande socialrevolutionära partiet. På hösten 1934 träffade jag Pjatakov och beskrev utförligt för honom det socialrevolutionära partiets verksamhet, nordgruppen och Maslov, ledaren för ”Trudovaja Krestjanskaja Partija”, vilket han grundat under emigrationen i utlandet.

Före min avresa till Berlin bad mig Pjatakov att träffa Maslov, varvid han framlade följande skäl för sammanträffandet: för det första hade han informationer från ”Högerns och trotskisternas block”, enligt vilka ”Trudovaja Krestjanskaja Partija” förfogade över rätt stora kadrer av intelligens på landsbygden, huvudsakligen bland kooperatörerna och agronomerna. Beträffande program och taktik utgör den en organisation, som man lätt bör kunna få kontakt med. Pjatakov talade i sitt namn, d. v. s. i trotskisternas och blockets namn. Som sagt, uppkom hos honom tanken på en överenskommelse dels självständigt, dels under inflytande av samtal med högern.

Vysjinskij: Kan Ni inte minnas med vem han hade dessa samtal?

Bessonov: Jag tror att det var med någon av medarbetarna i jordbrukskommisariatet. Något senare, efter sammanträffandet med Maslov, fick jag i uppdrag att sammanföra Maslov med funktionärerna i Tjeckoslovakien.

Vysjinskij: Hade Ni denna sammankomst med Maslov?

Bessonov: Javisst, men inte 1934 utan på sommaren 1935 i Prag.

Vysjinskij: Och varför i Prag?

Bessonov: Enligt vad jag vet lever Maslov sedan 1922 eller slutet av 1921 i Prag. Han utgav tidningar och tidskrifter där.

Bessonov: Hans materiella omständigheter är goda. Maslov sade att han fick pengar till ”Trudovaja Krestjanskaja Partija” och att han hade finansiella källor i polska, rumänska och jugoslaviska kretsar.

Vysjinskij: Hur kan det enkelt uttryckas på ett språk, som återger de verkliga förhållandena?

Bessonov: I vart och ett av dessa länder finns ett tämligen stort skikt av den härskande klassen, som är intresserat av såväl ”Trudovaja Krestjanskaja Partija” som ”Högerns och trotskisternas block”.

Vysjinskij: Med andra ord, de betalades av dem?

Bessonov: Ja.

Vysjinskij: Hade inte socialrevolutionärerna förbindelse med spioneriapparater?

Bessonov: Vid början av samtalet med Maslov visade det sig, att han också har förbindelse med Henlein-organisationen. Det är en organisation, som ställer som sin uppgift att ansluta Böhmen till Tyskland.

Vysjinskij: Varom talade Ni med Maslov?

Bessonov: Maslov drog upp tre villkor, för att han skulle gå med på att hans organisation ställdes under allmän ledning av ”Högerns och trotskisternas block”. Till dessa villkor hörde också överenskommelse i några programfrågor: bondefrågan och den nationella frågan. Hans centrala villkor var att ”Högerns och trotskisternas block” genast ställde till förfogande en viss penningssumma i utländsk och sovjetvaluta. Vidare legala arbetsmöjligheter för ”Trudovaja Krestjanskaja Partija”. Jag kunde inte ge honom något svar på dessa frågor. Men

under 1935 sammanförde jag Maslov med en representant för Trotskij, som träffade överenskommelse på denna punkt.

Vysjinskij: Säg mig, uttryckte Maslov i samtalet med Er någon önskan att komma i förbindelse med Trotskij?

Bessonov: Han sade att han försökte komma i förbindelse med Trotskij genom en tjeckisk trotskist.

Vysjinskij: Kom Ni under samtalet med Maslov att på något sätt eller vis tala om Bucharin och Rykov?

Bessonov: Han sade att han vidtog åtgärder för att komma i kontakt med medlemmar av högern. Han nämnde i detta sammanhang namnet på en funktionär i jordbrukskommisariatet, Muralov.

Vysjinskij: Alltså kände han till Bucharins och Rykovs sovjetfientliga verksamhet?

Bessonov: Absolut.

Vysjinskij: Och hade han själv förbindelse med högern?

Bessonov: Han karakteriserade denna förbindelse som ett steg i riktning mot upprättande av en fast organisatorisk förbindelse med högern.

Vysjinskij: Fanns det alltså en förbindelse, som senare genom hans åtgärder förvandlades till en fast organisatorisk förbindelse?

Bessonov: Ja, 1935.

Förhöret med anklagade Bucharin.⁶

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bucharin, bekräftar Ni Era erkännanden, som Ni gjort under förundersökningen om Er sovjetfientliga verksamhet?

Bucharin: Jag bekräftar fullkomligt mina uttalanden.

Vysjinskij: Formulera kort vad Ni erkänner Er skyldig till?

Bucharin: För det första tillhörighet till det kontrarevolutionära ”Högerns och trotskisternas block”.

Vysjinskij: Sedan vilket år?

Bucharin: Sedan blocket bildades. Jag bekänner mig skyldig till att ha tillhört högern redan före bildandet av den kontrarevolutionära högerorganisationen.

Vysjinskij: Sedan vilket är?

Bucharin: Ungefär sedan 1928. Jag bekänner mig skyldig till att ha varit en av de största ledarna för detta ”Högerns och trotskisternas block”. **Följaktligen erkänner jag mig skyldig till det som direkt följer av detta, samtliga brott som begåtts av denna kontrarevolutionära organisation, oavsett om jag kände till eller inte kände till, och oavsett om jag tog del i eller ej i någon särskild handling. Ty jag är ansvarig som en av ledarna och inte som en kugge i denna kontrarevolutionära organisation.**

Vysjinskij: Vilket syfte fullföljde denna kontrarevolutionära organisation?

Bucharin: Huvudmålet för denna kontrarevolutionära organisation var i grund och botten, fast man så att säga kan erkänna, att den inte var tillräcklig medveten om det och inte alltid satte pricken över i, att återställa de kapitalistiska förhållandena i Sovjetunionen.

---

⁶ Detta förhör är liksom de flesta andra förkortat i det svenska rättegångsreferatet. Den som är intresserad av att ta del av hela förhöret, så finns det engelska oavkortade protokollet (upptar s. 369-393 i den tryckta upplagan) tillgängligt på webbplatsen Marxist Internet Archive, se [Interrogation of accused Bukharin – Evening Session March 5](#). I det följande har vi översatt och kompletterat förhöret med vissa **rödmärkta** avsnitt, utan sidohänvisningar eftersom hela förhöret med Bucharin finns på nätet. – *Red*

Vysjinskij: Att störta sovjetmakten?

Bucharin: Att störta sovjetmakten, det var medlet att realisera målet.

Vysjinskij: Alltså det våldsamma störtandet av denna makt? Och med vems hjälp?

Bucharin: Genom utnyttjande av alla svårigheter, som möter sovjetmakten på dess väg, i synnerhet utnyttjande av kriget, som tydligen kommer att stå på dagordningen.

Vysjinskij: Med vems hjälp?

Bucharin: Hjälp av utländska stater.

Vysjinskij: På vilka villkor?

Bucharin: Om man vill tala konkret, en hel rad av eftergifter. Ända till territoriella eftergifter.

Vysjinskij: Det vill säga?

Bucharin: Om man sätter pricken över i – sönderstyckande av SU.

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Till exempel?

Bucharin: Ukraina, kustområdet i Fjärran Östern, Vitryssland.

Vysjinskij: Åt vem?

Bucharin: Åt Tyskland, Japan, delvis England.

Vysjinskij: Och hur låg det till med skadegörelsen?

Bucharin: Med skadegörelsen förhöll det sig så, att man till slut tog sikte på skadegörelse, i synnerhet efter påtryckning från den trotskistiska delen av det s. k. kontaktcentrum, som uppstod ungefär 1933, trots en rad inre meningsskiljaktigheter.

Vysjinskij: Handlingarna och verksamheten i den riktningen var klara?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Kan Ni säga detsamma om diversionen?

Bucharin: Jag sysselsatte mig huvudsakligen med den ideologiska sidan.

Vysjinskij: Men det block, som Ni stod i spetsen för, ställde som sin uppgift att organisera diversion?

Bucharin: Det berodde på det konkreta läget och de konkreta förhållandena ...

Vysjinskij: Anklagade Chodsjajev, hade Ni ett samtal med Bucharin om att man måste forcera skadegörelsen?

Chodsjajev: I augusti 1936 med Bucharin, som förklarade att det var dåligt ställt med skadegörelsen i vår nationalistiska organisation.

Vysjinskij: Och vad skulle man göra?

Chodsjajev: Förstärka skadegörelsen, och inte bara den utan också gå över till att organisera uppror, terror o. s. v.

Vysjinskij: Ni ställde som uppgift att organisera en upprorsrörelse?

Bucharin: Man var inställd på uppror.

Vysjinskij: Var inställd? Ni skickade Slepkov till Nordkaukasien för att organisera denna sak. Skickade Ni Jakovenko i samma syfte till Bijsk?

Bucharin: Ja. Jag trodde, att när Ni frågade om Mellanasien, så skulle jag också svara om Mellanasien.

Vysjinskij: Alltså bestod verksamheten i "Högerns och trotskisternas block" också av organiserandet av uppror?

Bucharin: Det förekom.

Vysjinskij: Inställning på att organisera attentat, på att mörda ledare för partiet och sovjetregeringen?

Bucharin: Det förekom, och jag tror att man lämpligen kan datera denna organisering ungefär från hösten 1932.

Vysjinskij: Mordet på Sergej Kirov utfördes likaledes med blockets kännedom och på dess anvisning?

Bucharin: Det kände jag inte till.

Vysjinskij: Jag frågar er om detta mord begicks på order från "Högerns och trotskisternas block".

Bucharin: Och jag upprepar att jag inte vet det, medborgare åklagare.

Vysjinskij: Ni visste inte detta just i fråga om mordet på S.M. Kirov?

Bucharin: Inte just i fråga om detta ...

Vysjinskij: Jag anhåller att få ställa frågor till den åtalade Rykov.

Ordföranden: Beviljas.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, vad känner Ni till om mordet på Sergej Mironovitj Kirov?

Rykov: Jag känner inte till att högern eller den högra flygeln av blocket hade någon som helst andel i mordet på Kirov.

Vysjinskij: Mer allmänt, kände Ni till att förberedelser vidtogs i syfte att begå terrordåd, i syfte att mörda medlemmar av partiet och regeringen?

Rykov: Såsom en av ledarna för högern i detta block medverkade jag till upprättande av ett antal terroristgrupper och till förberedelser för terrordåd. Som jag sagt i mitt vittnesmål känner jag inte till något enda konkret beslut av högercentrat, genom vilken jag hade förbindelse med "Högerns och trotskisternas block", att utföra verkliga mordattentat.

Vysjinskij: Beträffande något konkret beslut. Nå, vet Ni att ett av målen för "Högerns och trotskisternas block" var att organisera och utföra terrordåd mot partiets och regeringens ledare?

Rykov: Jag sade mer än så. Jag sade att jag personligen organiserat terroristgrupper. Men ni frågar mig om jag genom någon tredje person kände till några sådana fall.

Vysjinskij: Jag frågar om "Högerns och trotskisternas block" hade någon befattning med mordet på kamrat Kirov.

Rykov: Jag har inga upplysningar om att högern tog någon befattning med detta mord och därför är jag än i dag övertygad om att mordet på Kirov begicks av trotskisterna utan högerns vetskap. Naturligtvis kan det ha varit så att jag inte visste om det

Vysjinskij: Hade Ni förbindelse med Jenukidse?

Rykov: Mycket litet.

Vysjinskij: Han var medlem av "Högerns och trotskisternas block"?

Rykov: Det var han, sedan 1933.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, känner Ni till, att Jenukidse representerade högerflygeln av blocket och stod i omedelbar förbindelse med organiserandet av mordet på Kirov?

Jagoda: Såväl Rykov som Bucharin talar osanning. Rykov och Jenukidse deltog i det sammanträde med centrum, där man behandlade mordet på Kirov.

Vysjinskij: Stod speciellt anklagade Rykov och Bucharin i förbindelse med detta mord?

Jagoda: Direkt.

Vysjinskij: Stod Ni som medlem av "Högerns och trotskisternas block" i förbindelse med detta mord?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Talar Bucharin och Rykov sanning, när de säger att de ingenting visste om det?

Jagoda: Det är inte möjligt, eftersom Jenukidse meddelade mig, att de – d. v. s. ”Högerns och trotskisternas block” – på ett gemensamt sammanträde hade beslutat genomföra ett attentat mot Kirov. Jag förklarade, att jag inte tillät några som helst attentat. Jag ansåg, att detta var absolut onödigt.

Rykov och Jenukidse motsatte sig i början energiskt genomförandet av något attentat, men under påtryckning från den övriga delen av blocket gav de med sig.

Vysjinskij: Har Ni personligen träffat några åtgärder för att genomföra mordet på Kirov?

Jagoda: Jag gav anvisning till Saporosjets. När Nikolajev blev tagen första gången, kom Saporosjets och meddelade, att man tagit fast en person, i vars portfölj man funnit en revolver och en dagbok. Han lät honom löpa.

Vysjinskij: Och Ni gillade det?

Jagoda: Jag konstaterade faktum.

Vysjinskij: Men Ni gav sedan befallning att inte lägga några hinder i vägen för mordet på Kirov?

Jagoda: Ja, det gjorde jag ...

Vysjinskij: Ännu en fråga till Bucharin. Er inställning till terrorn, till terror mot sovjetledare, är den positiv eller negativ?

Bucharin: Ni frågar ... om jag som medlem av det höger trotskistiska centrum var anhängare av ...

Vysjinskij: ... attentat.

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Mot vem?

Bucharin: Mot ledarna för regeringen och partiet.

Vysjinskij: Ni fick den åsikten ungefär 1929-30?

Bucharin: Nej, jag tror ungefär 1932.

Vysjinskij: 1918 var Ni anhängare av mord på partiets och regeringens ledare?

Bucharin: Nej, det var jag inte.

Vysjinskij: Ni var anhängare av att Lenin skulle häktas?

Bucharin: Häktas? Det fanns två sådana fall ...

Vysjinskij: Och av mord på Lenin?

Bucharin: Första gången talade man om att häkta Lenin för 24 timmar.

Vysjinskij: Och planerade Ni 1918 att häkta kamrat Stalin?

Bucharin: Det fanns en plan att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov.

Vysjinskij: Och att mörda kamraterna Lenin, Stalin och Sverdlov?

Bucharin: Under inga omständigheter.

Vysjinskij: Jag anhåller att domstolen låter höra följande vittnen i denna fråga: tidigare aktiva medlemmar av ”vänsterkommunisternas” grupp, Jakovleva, Ossinskij, Mantsev och medlemmar av ”vänster”-socialrevolutionärernas centralkommitté Karelina och Kamkov, för att fråga dem, om Bucharin och ”vänster”-socialrevolutionärerna hade en plan på att häkta och mörda kamraterna Lenin, Stalin och Sverdlov.

Domstolen beslutar att villfara statsåklagarens anhållan.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bucharin, om Ni vill säga något om Er brottsliga sovjetfientliga verksamhet, så har Ni ordet.

Bucharin: Jag vill svara på den fråga, som medborgaren statsåklagaren ställde till Rakovskij – i vems intresse ”Högerns och trotskisternas block” genomförde denna brottsliga kamp mot sovjetmakten. Jag erkänner att jag inte är någon docent och inte kan hålla någon föreläsning här, jag är anklagad och måste bära mitt ansvar som en förbrytare, vilken står inför det proletära landets domstol. Vi blev alla förbittrade kontrarevolutionärer, förrädare mot det socialistiska fosterlandet, vi blev spioner, terrorister och återställare av kapitalismen. Vi blev en upprorsgrupp, organiserade terrorgrupper, befattade oss med skadegörelse, ville störta proletariatets sovjetmakt.

Vysjinskij: Hur förvandlades det där hos Er till praktisk sovjetfientlig verksamhet?

Bucharin: Tillåt mig att uppräknat några programpunkter, och jag skall sedan övergå till att klargöra min praktiska kontrarevolutionära verksamhet. Om jag praktiskt formulerar mitt program, så betyder det i ekonomiskt hänseende statskapitalismen, minskning av kollektivbruken, utländska koncessioner, uppgivande av statsmonopolet på utrikeshandeln och som resultat att landet blir kapitalistiskt.

Vysjinskij: Vart syftade Ert arbete? Vilken allmän förutsägelse gjorde Ni?

Bucharin: Förutsägelsen gick ut på att det kommer att inträffa ett stort skred åt kapitalistiskt håll.

Vysjinskij: Hur blev det i verkligheten?

Bucharin: I verkligheten blev det en fullständig seger för socialismen och ett fullständigt sammanbrott för vår förutsägelse. Av blocket med mensjevikerna, socialrevolutionärerna o. a. måste det uppstå frihet att upprätthålla olika partier. Om man söker sig bundsförvanter för att störta regeringen, så skulle dessa efter en eventuell seger vara med-delaktiga i makten. Det betyder, att man i politiskt hänseende glider in på spår, där det utan tvivel finns element av caesarism.

Vysjinskij: Säg det rent ut – fascism.

Bucharin: Om ”Högerns och trotskisternas block” ideellt var orienterat åt storbönderna och samtidigt åt palatsrevolution och statskupp, åt militär sammansvärjning, åt ett pretorianskt garde av kontrarevolutionärer, så är det ingenting annat än element av fascism.

Vysjinskij: Kort sagt, Ni sjönk ner till den direkta nakna fascismen?

Bucharin: Ja, det är riktigt, fast vi inte alla satte pricken över i.

Vysjinskij: Kanske kan man i förväg ställa två, tre biografiska frågor till Er. Ni har bott i Österrike?

Bucharin: Jag bodde där från 1912 till 1913.

Vysjinskij: Ni hade ingen förbindelse med den österrikiska polisen?

Bucharin: Det hade jag inte.

Vysjinskij: Ni har också bott i Amerika?

Bucharin: Ja, sju månader.

Vysjinskij: I Amerika stod Ni inte i förbindelse med polisen?

Bucharin: Absolut inte på något sätt.

Vysjinskij: Från Amerika for Ni till Ryssland över ...

Bucharin: Över Japan.

Vysjinskij: Stannade Ni där länge?

Bucharin: En vecka.

Vysjinskij: Man lyckades inte värva Er under den veckan?

Bucharin: Om det behagar Er att ställa sådana frågor ...

Vysjinskij: Enligt kriminalprocessordningen har jag rätt att ställa sådana frågor. Ni anknöt inga förbindelser till polisen?

Bucharin: Absolut inte.

Vysjinskij: Hur kunde det då vara så lätt för Er att komma till blocket, som ju sysslade med spioneri?

Bucharin: Vad beträffar spioneriet, vet jag absolut inget om det.

Vysjinskij: Men vad sysslade då blocket med?

Bucharin: Här har gjorts två erkännanden beträffande spionaget, av Sjarangovitsj och Ivanov, d. v. s. två provokatörer.

Vysjinskij (till Rykov): Anklagade Rykov, känner Ni till att ”Högerns och trotskisternas block” sysslade med spionage?

Rykov: Jag vet att det fanns organisationer, som sysslade med spionage.

Vysjinskij: Säg mig, utfördes spioneri av den vitryska nationalfascistiska organisation, som utgjorde en del av Ert block och som leddes av Sjarangovitsj?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Den hade förbindelser med det polska spionaget?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Ni visste om det?

Rykov: Ja.

Bucharin: Inte desto mindre visste jag ingenting.

Rykov: Enligt min mening visste också Bucharin om det.

Vysjinskij: Alltså, anklagade Bucharin, nu är det inte Sjarangovitsj som talar utan Er vän Rykov. Förstår Ni nu varför jag talade om Österrike?

Bucharin: Min förbindelse med den österrikiska polisen bestod däri, att jag satt i fängelse i Österrike.

Vysjinskij: Anklagade Sjarangovitsj, Ni var polsk spion, fast Ni satt i fängelse?

Sjarangovitsj: Ja.

Bucharin: Jag har suttit i ett svenskt fängelse, två gånger i ett ryskt fängelse och i ett tyskt fängelse.

Vysjinskij: Det faktum att Ni suttit i fängelse är inget bevis på att Ni inte skulle ha kunnat vara spion.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, Ni bekräftar, att Bucharin, efter allt sitt sittande och avsittande i fängelserna i olika länder, tillsammans med Er kände till Sjarangovitsjs spionageförbindelser med det polska spionaget?

Rykov: Jag kände till organisationer, som utförde spionage.

Vysjinskij: När bildades Er kontrarevolutionära högerorganisation?

Bucharin: Ungefär 1928-29. Vid denna tid närmade jag mig Tomskij och Rykov, det förekom förbindelser och sonderingar bland de dåvarande medlemmarna av centralkommittén, hemliga konferenser, och på denna basis växte snabbt ledningen för högerorganisationen upp, som man kan beskriva som en hierarkisk trappa, t. ex. så: tremannagruppen – Rykov, Tomskij och jag.

1930 till 1931 börjar nästa etapp i den kontrarevolutionära högerorganisationens utveckling. Då var det i landet en stark skärpning av klasskampen, sabotage från storböndernas sida, motstånd från storbönderna mot partiets politik o. s. v. Denna etapp anser jag vara övergången

till ”dubbel bokföring” över hela fronten. Tremannagruppen blev till hemligt centrum, och därför blev denna tremannagrupp, som förut utgjort huvudet bland de oppositionella kretsarna, nu ett centrum för den illegala kontrarevolutionära organisationen. Till detta centrum anslöt sig Jenukidse intimt, som hade förbindelse till centrum genom Tomskij. Honom stod också Uglanov nära.

Ungefär på hösten 1932 börjar nästa etapp i högerorganisationens utveckling: övergången till en taktik, anpassad för det våldsamma störtandet av sovjetmakten. Övergången till denna taktik daterar jag i allmänhet från det ögonblick, då den s. k. Rjutinska plattformen fastställdes. Just vid detta tillfälle uppstod en sådan situation, att Trotskij måste lägga av sin ”vänster”-förklädnad. När det blev fråga om noggranna formuleringar, av vad man skulle göra, visade det sig genast att han stod på en höger-plattform, d. v. s. han måste tala om avkollektivisering o. s. v.

Vysjinskij: Ni har alltså ideologiskt beväpnat trotskismen?

Bucharin: Fullt riktigt. Kraftförhållandet var det, att Trotskij utövade påtryckning för att skärpa kampmetoderna, och vi beväpnade honom ideologiskt till en viss grad. I den Rjutinska plattformen fastställes övergången till en taktik för det våldsamma störtandet av sovjetmakten. Rjutin-plattformen godkändes av högercentrum. Den väsentliga innebörden av Rjutin-programmet var bl. a. palatsrevolution, terror, kurs på ett direkt förbund med trotskisterna. Vid detta laget uppstod den politiska blockbildningen med Kamenjev och Sinovjev. Under denna period ägde sammanträffanden rum med Syrtsov och Lominadse. Jag har utnyttjat legala möjligheter för sovjetfientliga, illegala ändamål. Pjatakov berättade för mig om ett samtal denna sommar, 1932, rörande ett sammanträffande med Sedov för att klargöra Trotskij:s ställning till terrorn. Då ansåg jag och Pjatakov, att det inte var våra idéer. Vi beslöt emellertid att snart söka finna ett gemensamt språk och slå en bro över meningsskiljaktigheterna i kampen mot sovjetmakten. Tomskij och Rykov – kanske tar jag fel – talade med Kamenjev och Sokolnikov. Jag minns, att Tomskij under denna period speciellt tryckte på genomförandet av en statskupp och på koncentrerandet av alla krafter, under det att medlemmarna av högercentrum orienterade sig åt en upprorsrörelse. 1932 skapades redan ett kontrarevolutionärt block av högern, trotskisterna och Kamenjev-Sinovjev-folket.

Ordföranden Ulrich: Jag förklarar sammanträdet avslutat. Nästa sammanträde äger rum den 7 mars klockan elva förmiddagen.

Femte processdagen.

Förmiddagssammanträdet den 7 mars

Fortsättning på förhöret med anklagade Bucharin.⁷

Ordförande Ulrich: Anklagade Bucharin, fortsätt att yttra Er om Er antisovjetska verksamhet.

Bucharin: I förgår slutade jag med, att högerns, trotskisternas och Sinovjevanhängarnas block bildades i slutet av 1932 ungefär med den rjutinska plattformen som grundval. Bland deltagarna i högerns kontrarevolutionära organisation uppkom redan vid denna tid terroristiska stämningar. De kunde konstateras i kretsen av mina s. k. lärjungar i Matvejevs grupp, som grupperade sig omkring Uglanov, och bland Rykovs anhängare och några fackföreningmän. Vid denna tid uppkom också grupper av sammansvurna i Röda armén. Jag fick höra därom av Tomskij, som var direkt informerad därom av Jenukidse. Ungefär vid samma tid, d. v. s. i slutet av 1932 eller början av 1933 bildades ett s. k. kontaktcentrum, i vilket representanter för olika partifientliga, kontrarevolutionära strömningar gick in, däribland också högern. Tanken på statskuppen föddes hos oss, d. v. s. hos högerkonspiratorerna, ungefär året 1929-1930.

⁷ Det oavkortade förhöret – på engelska: [Interrogation of accused Bukharin - Morning Session March 7](#) – Red

Denna tanke uttalades först av Tomskij i samband med den omständigheten, att bevakningen av Kreml under denna tid var koncentrerad i händerna på Jenukidse, som var personligen knuten till Tomskij och ofta sammanträffade med honom. Vid samma tid kunde man tala om utnyttjandet av Rykovs tjänsteställning, som då var ordförande i folkkommissariernas råd.

Vid denna tid diskuterade vi redan frågan om det våldsamma störtandet av sovjetregeringen med hjälp av gruppen av de militärpersoner, som var deltagare i sammansvärjningen. 1931-1932 lades huvudvikten i samband med förändringen av den politiska konjunkturen på utvecklingen av upprorsrörelsen, och den kontrarevolutionära högerorganisationen provocerade under ledning av högercentrum några kulak-uppror.

Vysjinskij: På Era direkta anvisningar och under Er ledning?

Bucharin: Alldeles riktigt. Jag skickade Slepkov till Kubanområdet för att förbereda kulakupproret. Rykov skickade Eismont till Kaukasus, vilken trädde i förbindelse med högermannen Pivovarov och trotskisten Beloborodov. Dessutom kan jag meddela, att P. Petrovskij och Saitsev meddelade mig om kulaksabotaget som ett bestämt förstadium till skarpare kampformer.

Vysjinskij: Eftersom Ni lämnade Eismont, skulle jag vilja fråga Er angående Er förbindelse med vitgardistiska kretsar och tyska fascister. Känner Ni till denna omständighet?

Bucharin: Den är mig obekant. I varje fall kommer jag inte ihåg.

Vysjinskij (i det han vänder sig till domarna): Tillåter Ni att Rykov tillfrågas: Vad har Ni att säga i detta sammanhang?

Rykov: Jag kände genom Pivovarov till, att en kosacksammanslutning, som var organiserad på anvisning, på inrådan av Slepkov

Vysjinskij: En vitgardistisk kosacksammanslutning?

Rykov: Ja ... Han hade genom återvända emigranter, som gick in i denna kontrarevolutionära organisations kaderkår, förbindelser med kvarlevor av kosacker i emigrationen i utlandet. Och i detta sammanhang lämnade tyska fascister hjälp.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, Ni visste om det? Ni kände Pivovarov?

Bucharin: Jag kände inte Pivovarov.

Vysjinskij: Rykov visste, att Pivovarov i Nordkaukasus ledde kontrarevolutionärernas lokala förräderiorganisationer, och att han stod i förbund med vitgardistiska kosackkretsar i utlandet. Och Ni, Bucharin, visste ingenting?

Bucharin: Jag bestrider inte möjligheten av ett sådant faktum, men jag kände inte till det.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, visste Bucharin om detta faktum eller ej?

Rykov: Initiativet till organiserandet av denna sammanslutning var enligt Pivovarovs uttalande Slepkovs, som av Bucharin skickades till Nordkaukasus, och jag antar, att Bucharin gav bestämda anvisningar och direktiv.

Bucharin: Att jag skickade Slepkov, förnekar jag inte. Jag skickade honom, för att han skulle sätta sig i förbindelse med vitgardistiska kosackkretsar.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, är det ett faktum eller inte, att gruppen av Era medskyldiga i Nordkaukasus var i förbund med vitgardistiska kosack-emigrantkretsar i utlandet? Rykov talar därom, Slepkov talar därom.

Bucharin: Om Rykov talar därom, har jag ingen anledning att inte tro honom.

Vysjinskij: Ni hade som sammansvuren och ledare kännedom om sådana fakta?

Bucharin: Ur matematisk sannolikhetssynpunkt kan man med mycket stor trovärdighet säga, att detta är ett faktum.

Vysjinskij: Tillåter Ni ännu en gång att Rykov tillfrågas: Kände Bucharin till detta faktum?

Rykov: Personligen antager jag med matematisk sannolikhet, att han måste veta om det.

Vysjinskij: Klart! Anklagade Bucharin, visste Ni, att Karachan var med i högerns och trotskisternas grupp av sammansvurna?

Bucharin: Jag visste det.

Vysjinskij: Visste Ni, att Karachan var tysk spion?

Bucharin: Nej, det var mig inte bekant.

Vysjinskij (till Rykov): Anklagade Rykov, kände Ni till, att Karachan förde underhandlingar med några tyska kretsar?

Rykov: Ja, ja.

Vysjinskij: Förrädiska samtal?

Rykov: Förrädiska.

Vysjinskij: Hade Karachan för avsikt att i Ert blocks namn till tyskarna avträda någon del av unionens territorium?

Rykov: Själv sammanträffade jag inte med Karachan, jag vet det genom Tomskij, som förklarade det i min frånvaro och i närvaro av Bucharin.

Vysjinskij: Alltså visste Bucharin det också? Tillåter Ni mig, att fråga Bucharin: Ni visste det?

Bucharin: Jag visste det.

Rykov: Förklaringen var på det sättet, att de tyska fascisterna antager dessa villkor, d. v. s. fördelar i form av koncessioner, handelsfördrag o. s. v. men å sin sida kräver, att de nationella republikanerna skulle tillerkännas rätt till fritt utträde.

Vysjinskij: Nå, och vad betyder det?

Rykov: Det betyder inte, att vi föreslog det. Det var ett nytt krav av tyskarna. Det betyder naturligtvis sakligt sönderstyckning av Sovjetunionen.

Vysjinskij: Ni hade för avsikt att slita loss Ukraina till förmån för den tyska fascismen?

Rykov: Praktiskt kunde det vara tal om Vitryssland.

Vysjinskij: Och beträffande Ukraina?

Rykov: Denna fråga kunde vi inte avgöra utan överenskommelse med de kontrarevolutionära organisationerna i Ukraina.

Vysjinskij: Då vänder jag mig till den anklagade

Bucharin: Ni hade överläggningar därom med Radek 1934?

Bucharin: Radek berättade för mig om sina överläggningar med Trotskij, att Trotskij förde förhandlingar med tyska fascister om territoriella avträdelser för hjälpen till kontra-revolutionära organisationer.

Vysjinskij: Talade Radek med Er om, att Ukraina skulle avträdas, avstås till tyskarna på anvisning av Trotskij?

Bucharin: Beträffande Ukraina kommer jag ihåg att det var så – det var också tal om andra områden, men vilka erinrar jag mig inte.

Vysjinskij: Ni yttrade följande: ”Att Trotskij, forcerande terrorn, i alla fall ansåg Sovjetunionens nederlag i kriget med Tyskland och Japan som blockets huvudsakliga chans att komma till makten på bekostnad av territoriella avträdelser (Ukraina till tyskarna och Fjärran östern till japanerna)” Var det så?

Bucharin: Ja, så var det.

Vysjinskij (till Rykov): Ni yttrade under förundersökningen och här inför domstolen, att Karachan förde underhandlingar med tyska fascister om hjälp till Er sammansvärjning. Är det ett faktum, eller var det inte fallet?

Rykov: Vi vidtog åtgärder, som gynnade högercentrums praktiska verksamhet. Det förverkligades i arbetet, i ledningen beträffande Vitryssland.

Vysjinskij: Tyskarna var alltså intresserade av Vitryssland till vems fördel?

Rykov: Varför tyskarna var intresserade, kan jag inte säga.

Vysjinskij: De var intresserade av, att Ni avträdde Vitryssland? Inte till tyskarna?

Rykov: Till polackerna.

Vysjinskij: Och vad till tyskarna? Betyder det, att tyskarna ansträngde sig för vem? För Polen? Tyskarna gör Er tjänster, och Ni ger i gengäld därför Vitryssland till polackerna? Tyskarna kommer i ett löjligt läge.

Rykov (tiger).

Vysjinskij: Jag övergår till den första frågan: Karachan förde alltså underhandlingar med tyskarna. Tydligen försiggick dessa med Ert blocks vetskap. Bucharin kände till det?

Rykov: Tomskij talade om det för mig och Bucharin.

[sid. 406-7:]

Vysjinskij: Så, då kände Bucharin till detta? Anklagade Bucharin, kände Ni till detta?

Bucharin: Medborgare statsåklagare, jag har redan sagt två gånger att jag kände till det.

Vysjinskij: Godkände Ni detta?

Bucharin: Vad exakt betyder ”detta”?

Vysjinskij: Vad Ni redan har sagt två gånger.

Bucharin: Jag godkände det inte. Vid förundersökningen gav jag detaljerat vittnesmål om att Karachan ...

Vysjinskij: Godkände Ni det?

Bucharin: Jag fick kännedom därom post festum, emedan Karachan ...

Vysjinskij: Ni godkände Karachans underhandlingar med tyska fascister i Ert blocks namn?

Bucharin: Över huvud taget beträffande underhandlingar ... jag godkände, d. v. s. jag var av den meningen, att det var ändamålsenligt ...

Vysjinskij: Inte överhuvud taget utan de underhandlingar, som Karachan förde? Ni godkände dessa underhandlingar?

Bucharin: Jag tog inte avstånd från dem, följaktligen godkände jag dem.

Vysjinskij: Men Ni säger, att Ni fick vetskap om dem post festum. Tillåter Ni, att den anklagade Rykov tillfrågas: Dessa underhandlingar förde Karachan på eget initiativ?

Rykov: Han förde dem på uppdrag, på initiativ av Tomskij, men jag och Bucharin godkände detta initiativ, när man rapporterade om dessa underhandlingar för oss.

Vysjinskij: Ni godkände inte blott de faktiska underhandlingarna utan även initiativet, d. v. s. saken själv i sin helhet?

Rykov: Vi båda är inga obetydliga personer. Om man inte godkänner sådana saker, så måste man bekämpa dem. I sådana saker kan man inte spela neutral.

Vysjinskij: Sålunda kan man konstatera, att Karachan med Bucharins vetskap förde underhandlingar med tyskarna. Ni bekräftar det, anklagade Rykov?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Sålunda, anklagade Bucharin, bär Ni ansvaret för dessa Karachans underhandlingar med tyskarna?

Bucharin: Ovillkorligen.

Vysjinskij: Den anklagade Rykov sade, att det i denna period var tal om att rycka loss Vitryssland. Är det riktigt uppfattat av mig?

Bucharin: Jag uppfattar det inte alls så.

Rykov: Tomskij meddelade oss, att tyskarna sade till Karachan, att de tyska fascisterna som påbröd på de ekonomiska erkännandena håller fast vid, att de nationella republikerna tillerkännes rätt att utträda. Vi förstod genast och uttydde det så, att det var tal om ett sönderstyckande av Sovjetunionen.

Vysjinskij: Det vill säga att avstå Vitryssland?

Rykov: Och vi antog det genast i allmän form.

Vysjinskij: Vem är "vi"?

Rykov: Jag, Bucharin och Tomskij.

Vysjinskij: Är det riktigt, anklagade Bucharin?

Bucharin: Inte alldeles. Inte beträffande Vitryssland, utan beträffande Ukraina.

Vysjinskij: Aha, redan nu beträffande Ukraina. Men hittills var det tal om Vitryssland. Tillåter Ni mig att för den anklagade Rykov läsa upp hans utsagor: "Jag måste emellertid säga, att frågan om orienteringen åt Polen till ur synpunkten att trygga dess understöd i händelse av vårt makttillträde uppkom betydligt tidigare, nämligen 1930-1931". – Bekräftar Ni det?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Jag läser vidare: "Den allmänna formulering, som vi då enades om, gick ut på, att i förhandlingarna med polackerna (med vilka förbindelsen redan vid denna tid var upprättad genom Tsjervjakov) skulle vi gå in på den vitryska sovjetrepublikens skiljande från Sovjetunionen." – Är det riktigt? Med vem ventilerade Ni denna fråga?

Rykov: Jag talade därom med Goloded och Tsjervjakov, de visste besked.

Vysjinskij: Ni visste alltså om det, och Bucharin visste besked?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, visste Ni om alla dessa saker?

Bucharin: 1930 kunde en sådan fråga inte föreligga. Hitler var vid denna tid ännu inte vid makten.

Vysjinskij: 1930-1931 hade Ni samtal med Rykov och Tomskij?

Bucharin: Jag erinrar mig det inte.

Vysjinskij: Ni erinrar Er inte. Anklagade Rykov, vad säger Ni?

Rykov: Det första meddelandet därom lämnade Tomskij. Han åberopade sig Tsjervjakov, som var hos honom på hans lantställe. Därpå diskuterade vi på tre man denna fråga på Tomskijs meddelande och antog detta förslag om kontakten med den kontrarevolutionära, vitryska organisationen. I varje fall skedde det i Bucharins frånvaro.

Vysjinskij: Då det var under Bucharins frånvaro, betyder det alltså, att Bucharin visste om det?

Tillåter Ni, att jag vänder mig till Sjarangovitj, en av ledarna för den vitryska illegala konspiratörorganisationen. Vad säger Ni i denna fråga, anklagade Sjarangovitj?

Sjarangovitj: Såväl Goloded som Tsjervjakov informerade mig om denna vår organisations inställning som om ett fullbordat faktum. Därvid måste jag säga, att under överläggningarna beträffande denna inställning figurerade aldrig Tomskij; det var tal om Rykov och Bucharin. Därvid hade Tsjervjakov några samtal med Bucharin, han informerade efter dessa samtal inte blott mig utan informerade också på centrums inrådan vår organisation, åberopande sig på Bucharin och Rykov.

Vysjinskij: Nästa stycke av Rykovs svar, sidan 120 i handlingarna, lyder: "Tsjervjakov utvecklade i Vitryssland en utomordentlig aktiv verksamhet. I sina ömsesidiga förhållanden till Polen har han och de med honom i den hemliga verksamheten förbundna dragit alla praktiska slutsatser av dessa våra direktiv." – Bekräftar Ni det, Rykov?

Rykov: Naturligtvis.

Vysjinskij: Följaktligen har Tsjervjakov och de med honom förbundna personerna haft systematiska förbindelser med polackerna?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Vad var det för förbindelser?

Rykov: Här var det också spionageförbindelser.

Vysjinskij: Spionageförbindelser från delar av Er organisation med Polen, på Era direktiv?

Rykov: Naturligtvis.

Vysjinskij: Däribland också Bucharin?

Rykov: Naturligtvis.

Vysjinskij: Ni och Bucharin var bundsförvanter?

Rykov: Utan tvivel.

Vysjinskij: Det vill säga, Ni var spioner?

Rykov (tiger):

Vysjinskij: Och spionageorganisationen?

Rykov: Jag är inte i något avseende bättre än en spion.

Vysjinskij: Ni var organisatörerna av spionaget, Ni var spioner?

Rykov: Man kan säga ja.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, erkänner Ni Er skyldig till spioneri?

Bucharin: Jag erkänner mig inte skyldig.

Vysjinskij: Men vad säger Rykov, vad Sjarangovitj. Ni intresserade Er för spionageaffären?

Bucharin: Jag fick inga som helst informationer om detta slags verksamhet.

Vysjinskij: Ni har, anklagade Bucharin, ingen orsak till att ta på Er en sådan lidande min; man måste, anklagade Bucharin, tillstå, det, som är. Men vad är det för något: hos Er fanns det en grupp av medskyldiga och sammansvurna i Vitryssland, som leddes av Goloded, Tsjervjakov, Sjarangovitj. Är det riktigt, Sjarangovitj?

Sjarangovitj: Riktigt.

Vysjinskij: Och då direktiv av Bucharin och Rykov upptog Ni under deras ledning förbindelse med den polska spionagetjänsten och den polska generalstaben? Är det riktigt, Sjarangovitj?

Sjarangovitj: Absolut riktigt.

Vysjinskij: Följaktligen, vem var organisatör av det av Er bedrivna spionaget?

Sjarangovitj: Rykov och Bucharin.

Vysjinskij (till Rykov): Anklagade Rykov, talade Goloded om för Er 1932, att alla på något vis viktiga utnämningar av personer på ledande poster i Vitryssland i förväg överenskoms med den polska spionagetjänsten?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Bucharin visste om det?

Rykov: Det kan jag inte säga.

Vysjinskij: Ni vet inte? Ni vill inte förråda vänner? Den polske spionen Uljanovs förrådiska verksamhet är Er bekant?

Rykov: Den är mig bekant.

Vysjinskij: Bucharin kände till den?

Rykov: Jag vet det inte.

Vysjinskij: Den polske spioonen Beneks förrädiska verksamhet är Er bekant?

Rykov: Den är mig bekant.

Vysjinskij: Bucharin kände till den?

Rykov: Jag vet det inte.

Vysjinskij: Tillåter Ni då, kamrat ordförande, att jag läser upp sidan 127 i handlingarna, där en viss fråga till Rykov och hans svar finnes angivna: ”Fråga: Beträffande kännedomen och ledningen av Er organisations verksamhet i Vitryssland talar Ni hela tiden nästan uteslutande om Er. Men vad spelade de övriga medlemmarna i centrum för roll? Svar: Det som jag här yttrade ...”

Men Ni yttrade Er här om Benek, om Uljanov, om direktiven till polackerna beträffande undermineringen av försvarsförmågan, om utnämmandet av tjänstemän med det polska spionagets vetskap – det, yttrar Ni ... ”det, som jag här yttrade, visste naturligtvis också de övriga medlemmarna i centrum. Visste Bucharin och Tomskij.”

Bekräftar Ni detta?

Rykov: Detta rör hela vårt förhållande till Vitryssland.

Vysjinskij: Nej, Ni kommer inte att dra Er ur spelet här. Jag läser vidare: ... ”visste Bucharin och Tomskij, Schmidt var också delvis invigd i dessa saker.” – Ni tänkte på Vassilij Schmidt – ”vid min roll uppehöll jag mig längre av den orsaken, att enligt centrums beslut var huvudförbindelserna för högers vitryska antisovjetiska organisation koncentrerades i mina händer.” Är det klart?

Rykov: För mig är det klart.

[Sid 417-418 ⁸]

Bucharin: Jag blev inte tillfrågad om detta med ett enda ord under förundersökningen. Ni, medborgare statsåklagare, frågade mig inte om det under tre månader, inte ett ord.

Vysjinskij: Jag frågar Er nu. Det är min rätt.

Bucharin: Men vid förundersökningen ....

Vysjinskij: Var vänlig att inte tala om för mig hur man genomför en förundersökning, desto mer eftersom Ni inte förstår någonting av det. Ni förstår mer om de affärer för vilka Ni befinner er i förhörsbåset.

Bucharin: Det är möjligt.

Vysjinskij: Blev den anklagade Rykov, genom Ert beslut, ansvarig för förbindelserna med de kontrarevolutionära organisationerna?

Bucharin: På ett allmänt sätt fick han ansvaret.

Vysjinskij: Och Er ställning var som en hemlig medlem.

Bucharin: Internt fanns det ingen hemlig ställning.

Vysjinskij: Med avseende på förbindelserna med den vitryska gruppen?

Bucharin: Allmänt gjordes allt i hemlighet.

Vysjinskij: Men Er ställning var delvis hemlig?

Bucharin: Det ordet kan inte användas här, det passar inte.

---

⁸ Följande meningsutbyte, där Bucharin protesterar mot spionerianklagelsen, ingår således i det fullständiga protokollet. En intressant detalj är att i de ryska tidningsrapporterna från rättegången – i *Pravda* – sades inte ett ord om Bucharins invändningar, medan den franska tidningen *Le Temps* (9 mars 1938) rapporterade om det. Detta kommenterade Trotskij i marsnumret av ryskspråkiga *Oppositionens Bulletin* i artikeln ”Anteckningar i marginalen på Pravdas redogörelser”, som ingår i samlingen [Leo Trotskij om Tredje Moskvarättegången 1938](#). Det faktum att man strök det i det förkortade svenska rättegångsreferatet, men att det finns med i det fullständiga protokollet, tyder på att man anser meningsutbytet vara mindre smickrande.

Vysjinskij: Vill Ni diskutera ordet?

Bucharin: Nej, jag vill inte diskutera, jag håller tyst.

Vysjinskij: Jag ber domstolen att verifiera detta. Det jag har citerat är helt identiskt med dets om skrevs i det ursprungliga protokollet som skrivits under av Rykov. Och jag begär att det visas för Rykov så att han kan identifiera sin signatur.

Rykov: Jag förnekar det inte.

Vysjinskij: Ordet ”naturligtvis” syftar på den föregående meningen, men vad gäller Bucharin finns det inget ”naturligtvis”. ”Bucharin och Trotskij visste, Schmidt var delvis invigd”.

Ordföranden: Jag bestyrker att dessa citat motsvarar de ursprungliga protokollen som har Rykovs namnteckning på varje sida.

Rykov: Jag försäkrar att ordet ”naturligtvis” syftar på det som har lästs,

Vysjinskij: Ordet ”naturligtvis” finns inte där.

Rykov: Mitt vittnesmål – ”Bucharin och Tomskij visste, Schmidt var delvis invigd” – ska förstås tillsammans med ordet ”naturligtvis”. Jag är inte någon särskilt god stilist. Om jag sa ordet ”naturligtvis” i den första meningen, och den andra meningen utgör en upprepning av den första meningen så är ordet ”naturligtvis” underförstått.

Vysjinskij: Enligt Ert antagande visste Bucharin om dessa spionageförbindelser, eller visste han det inte?

Rykov: Han måste veta om dem, men mindre detaljerat och mindre utförligt än jag visste. Om naturen av dessa förbindelser var Bucharin informerad och hade vetskap därom.

Vysjinskij: Och det ville jag konstatera. Tillåter Ni, att det anses som konstaterat, att Rykov och Bucharin visste om den förrådiska förbindelsens natur, vartill också hörde spionage. Jag har inga fler frågor att framställa.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bucharin, fortsatt.

Bucharin: 1933-1934 var kulakerna redan krossade. Upprorsrörelsen upphörde att vara en reell möjlighet och därför började i högerorgansations centrum ånyo en period, då orienteringen mot en kontrarevolutionär konspirativ omstörtning blev den centrala tanken. Sammansvärjningens krafter, det var krafterna Jenukidse plus Jagoda, varvid det vid denna tid, såvitt jag kommer ihåg, lyckades Jenukidse att värva förre kommandanten för Kreml, Peterson, som i förbigående sagt på sin tid var kommandant för Trotskijs tåg – därefter konspiratörernas militärorganisation: Tuchatjevskij, Kork m. fl.

Vysjinskij: Och samtidigt förde Ni underhandlingar med Chodsjajev om nederlag av förrådisk karaktär?

Bucharin: Med Chodsjajev hade jag ett enda samtal 1936.

Vysjinskij: Ni talade med Chodsjajev om, att det redan fanns överenskommelser med det fascistiska Tyskland?

Bucharin: Nej, jag talade inte om det.

Vysjinskij: Anklagade Chodsjajev, talade Bucharin med Er?

Chodsjajev: Ja, han talade med mig.

Vysjinskij: Hur, var, när, varom konkret?

Chodsjajev: I augusti, när Bucharin kom till Tasjkent. Samtalet mellan mig och Bucharin ägde rum hos mig i sommarbostaden i Tsjimjan. Efter en översikt av det inre läget i Sovjetunionen sade Bucharin, att det var nödvändigt att leda vår verksamhet i en sådan riktning, att denna verksamhet bidrog till att åstadkomma nederlag för unionen. Enligt hans påstående ledde det inre och yttre läget till det. Han sade, att vi, högern, hade en överenskommelse med det fascistiska Tyskland och planerade en överenskommelse med Japan.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, var i sommarbostaden hos Chodsjajev?

Bucharin: Jag var där.

Vysjinskij: Vad samtalade Ni om?

Bucharin: Inget sådant, utan ett annat, likaledes konspirativt

Vysjinskij: Jag frågade inte allmänt om ett samtal utan om detta.

Bucharin: I "Logiken" anser Hegel ordet "detta" som det svåraste ...

Vysjinskij: Jag anhåller hos domstolen att få förklara för den anklagade Bucharin, att han inte står här som filosof utan som förbrytare, och att det är lämpligt för honom att avhålla sig från att tala om Hegels filosofi. Det är bättre, framför allt för den hegelska filosofin ... Anklagade Bucharin, bekräftar Ni Chodsjajevs utsagor?

Bucharin: Jag sade, att vi kommer att ha att göra med olika utländska stater, och att man inte blott kan ha att göra med en gruppering utan även med andra.

Vysjinskij: Det var tal om England?

Bucharin: Det gällde samtalet.

Vysjinskij: Det var tal om Japan?

Bucharin: Det gällde samtalet.

Vysjinskij: Det var tal om Tyskland?

Bucharin: Det gällde samtalet.

Vysjinskij: Var det tal om att man måste utnyttja den ena eller andra i Er kamp mot sovjetmaktens intresse?

Bucharin: En sådan frågeställning fanns det inte. Jag talade ju med Chodsjajev för första gången.

[sid. 423:]

Vysjinskij: Och Ni talade om att störta sovregeringen denna första gång!

Bucharin: Ja, av en mycket enkel anledning. Ni har ingen anledning att gestikulera.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, glöm er inte var Ni befinner er.

Bucharin: Detta samtal utfördes i ordalag som innebar fullständig sekretess och inte ett enda ord sades ...

Vysjinskij: Jag frågar inte om ordalag, jag frågar Er om innehållet i samtalet.

Bucharin: Jag använder samma ord som de jag använde i mitt vittnesmål under förundersökningen....

Vysjinskij: Men jag talar inte om ord. Jag blir tvungen att avbryta förhöret därför att Ni uppenbarligen håller Er till viss taktik och vill inte säga sanningen, utan gömmer Er bakom en ström av ord och juridiska spetsfundigheter, gör utvikningar till de politiska, filosofiska, teoretiska områdena och så vidare – som Ni lika gärna kan glömma en gång för alla, eftersom Ni står anklagad för spioneri, och alla bevis som avslöjats av utredningen visar tydligt att Ni är spion för en underrättelsetjänst. Så sluta upp med Ert lagvrängeri!

Bucharin: Jag besvarar era frågor

Vysjinskij: Ni talade med Chodsjajev om störtandet av sovjetmakten, förberett genom Er konspiratörgrupp?

Bucharin: Jag talade i oklara formuleringar.

Vysjinskij: Men i sådana formuleringar att han förstod Er?

Bucharin: Absolut riktigt.

Vysjinskij (till Chodsjajev): Ni förstod det?

Chodsjajev: Absolut.

Vysjinskij: Det vill alltså säga, att Chodsjajev har rätt i att Ni talade till honom beträffande förbindelse med engelska spioner?

Bucharin: Men det var inte fallet.

Vysjinskij (till Chodsjajev): Var det så, Chodsjajev?

Chodsjajev: Det var det.

[sid. 424:]

Bucharin: Men det är nonsens, för medverkan avgörs inte av spioner...

Chodsjajev: Jag säger inte spioner, utan bofasta agenter.

Vysjinskij: Som Ni ser, inte bara spioner utan bofasta agenter.

Chodsjajev: Vi slog fast med honom att det var bäst att antingen agera via några tadjiker eller skicka en person till Afghanistan.

Vysjinskij (till Bucharin): Förnekar Ni det?

Bucharin: Det gör jag. Ingen frågade mig om det.

Vysjinskij: Men jag frågar Er.

Bucharin: Under det år jag satt i fängelse var det ingen som frågade mig om det.

Vysjinskij: Vi frågar er här i en öppen, proletär domstol, här i rättssalen inför hela världen.

Bucharin: Men ni har aldrig frågat mig förut.

Vysjinskij: Jag frågar än en gång på grund av det, som här sagts emot Er: vill Ni inte bekväma Er till att inför sovjetdomstolen erkänna, av vilken spionagetjänst Ni värvades – av den engelska, tyska eller japanska?

Bucharin: Inte av någon.

Vysjinskij: Jag har för tillfället inga fler frågor att ställa till Bucharin.

Ordföranden: Ajournering 30 minuter.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bucharin, fortsätt Ert vittnesmål, men tala mer konkret.

Bucharin: I perioden omkring 17:de partikongressen uppkom på *Tomskijs*⁹ initiativ tanken på att företaga statskuppen med beväpnade kontrarevolutionära styrkor just under 17:de partikongressen. Enligt Tomskijs idé var den oerhörda förbrytelsen – häktandet av 17:de partikongressen – en beståndsdel i denna omstörtning.¹⁰ Pjatakov uttalade sig mot denna tanke inte av principiella utan av taktiska skäl. Det skulle framkalla en utomordentlig uppståndelse bland massorna. Denna tanke slopades.

Jag måste säga, att jag personligen i en mycket tidigare period gav Semjonov i uppdrag att organisera terroristiska grupper, varvid jag rapporterade därom för vårt högercentrum. Det antogs. På så sätt är jag mer än någon annan medlem av centrum ansvarig för organiseringen av Semjonovs terroristiska grupper. Jag gav också socialrevolutionären Semjonov det uppdrag, som omtalades vid förhöret i förgår, att upptaga förbindelse med konspirativa medlemmar av socialrevolutionärernas CK. För det andra försökte jag upprätta förbindelse med socialrevolutionärernas utlandsorganisationer och grupper genom en viss S. B. Tsjlenov. Socialrevolutionärerna förklarade sig principiellt överens om att understödja blocket och om kontakten med högern, trotskisterna och Sinovjevanhängarna och andra, men fordrade en

⁹ Detta har korrigerats: i svenska upplagan står *Trotskij* i stället för Tomskij. I engelska [s. 425] upplagan står däremot *Tomskij*, vilket också stämmer bättre med sammanhanget. – *Red*

¹⁰ 17:e partikongressen ägde rum i Moskva mellan 26 januari och 10 februari 1934. Den är känd under namnet "Segrarnas kongress", eftersom den firade nederlaget för alla tidigare oppositioner. Icke desto mindre arresterades senare 70% av de som vid denna kongressen valdes till entralkommittén och av de 1966 kongressdelegaterna arresterades 1108 (många av de arresterade avrättades också).

formell garanti, t. o. m. nästan i skriftlig form. De villkor, som de ställde, gällde förändringar i fråga om bondepolitiken med orientering åt kulakerna och vidare legalisering av socialrevolutionärerna och mensjevikererna, varur regeringens koalitionsammansättning självklart gav sig, som uppkom i händelse av en framgångsrik sammansvärjning.

Dessutom upprättade jag personligen under min sista utlandsresa 1936, efter samtal med Rykov, förbindelsen med mensjeviken Nikolajevskij, som stod de ledande kretsarna i Mensjevikpartiet mycket nära. Genom mitt samtal med Nikolajevskij fick jag veta, att han var informerad **om överenskommelsen mellan högern, Sinovjevs och Kamenevs folk**¹¹ och trotskisterna och överhuvud taget om alla möjliga angelägenheter, däribland också om den rjutinska plattformen. Det konkret nya, som vi talade om, var, att i händelse högerns centrum eller kontaktcentrum eller överhuvud taget ledningen för hela sammansvärjningens organisation led nederlag skulle genom Nikolajevskij överenskommelser träffas med Andra internationalens ledare om att genomföra en lämplig kampanj i pressen.

Förutom jag själv hade också andra ledare av högerns och trotskisternas organisation upprättat samma förbindelser och brottsliga kontakt med representanter för för längesedan utbildade kontrarevolutionära organisationer. Rykov hade förbindelse med mensjevikererna genom Nikolajevskij; A. P. Smirnov hade mycket viktiga förbindelser, som han upprättat, redan då han arbetade i folkkommisariatet för jordbruk, där som bekant en hel rad av de mest kända ledarna för socialrevolutionärerna och dem närstående rörelser arbetade.

Alltså inget tvivel om – och jag erkänner det helt och fullt – att utom blocket med trotskisterna, Sinovjev-Kamenjevanhängarna, borgerligt-nationalistiska organisationer fanns det också en fullt direkt och reell förbindelse med socialrevolutionärer och mensjeviker, till vilket jag i stor utsträckning var direkt skuld, det förstås i egenskap av en av ledarna för högerns centrum. Det rör sig i första hand om konspirativa socialrevolutionärer, som stannade kvar här, d. v. s. om det officiella socialrevolutionära partiets tidigare centralkommitté för det andra om utlandsorganisationerna, som huvudsakligen koncentrerades omkring sådana personer som Mark Visjnjak, den konstituerande församlingens f. d. sekreterare.

Vysjinskij: Jag skulle vilja ställa frågor, som gäller socialrevolutionärerna. Här avlade Bessonov vittnesmål angående sin resa till Prag och sitt sammanträffande med Sergej Maslov. Där var det i Bessonovs samtal med Maslov refererat till Bucharin och Rykov.

Anklagade Bessonov, talade Maslov med Er om, att han var informerad om Bucharins illegala verksamhet?

Bessonov: Han sade, att han var informerad om högeroppositionens kontrarevolutionära åsikter och om dess illegala verksamhet.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, hade Ni direkt förbindelse med Maslov?

Bucharin: Nej.

Vysjinskij: Ni hade förbindelse med socialrevolutionärernas centralkommitté?

Bucharin: Genom Tsjlenov med Rappoport. Denne Rappoport hade förbindelse med Mark Visjnjak.

Vysjinskij: Ni antar alltså, att Sergej Maslov var informerad om Er illegala verksamhet genom medlemmar av den socialrevolutionära organisationens centralkommitté i utlandet eller ...

Bucharin: Antingen genom Rappoport eller genom Visjnjak.

Vysjinskij (till Rykov): Ni informerade Nikolajevskij om Ert illegala arbete?

---

¹¹ Det som här är **rödmarkerat** är tillfogat av mig (MF). Det saknas i den svenska upplagan, vilket helt klart beror på ett korrekturfel. Jag har använt den engelska versionen av rättegångsprotokollet för att komplettera översättningen. Där står: "[he knew] about the agreements between the Rights, Zinoviev's and Kamenev's people, [and the Trotskyites...]" – *Red*

Rykov: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, fortsätt.

Bucharin: I och med fascisternas makttillträde i Tyskland började i ledningen för de kontrarevolutionära organisationerna ett meningsutbyte om möjligheten av att utnyttja utländska stater i samband med krigssituationen. Sommaren 1934 sade Radek till mig, att han hade fått meddelanden från Trotskij, att Trotskij förde underhandlingar med tyskarna, att Trotskij redan hade lovat tyskarna en hel rad territoriella avträdelser, däribland Ukraina. Om inte mitt minne sviker mig, figurerar också där territoriella avträdelser till Japan. Jag måste säga, att jag då, vid denna tidpunkt, talade mot Radek. Jag tyckte, att vid den utveckling av masspatriotismen, som det inte råder något tvivel om, var denna Trotskijs synpunkt politiskt och taktiskt olämplig sett ur själva den konspirativa planens synvinkel, att man måste gå tillväga avsevärt försiktigare här.

Vysjinskij: Vem sade det?

Bucharin: Jag sade det. Jag var t. o. m. av den åsikten, att de förberedande förhandlingarna överhuvud taget var fullständigt onödiga.

Vysjinskij: För att flyga i luften? Och samtalet med Karachan var senare?

Bucharin: Det var efter hans ankomst till Moskva 1935.

Vysjinskij: Och detta samtal med Karachan föregicks av ett samtal med Jenukidse, eller var samtalet med Jenukidse om detta ämne senare?

Bucharin: Det första samtalet var med Tomskij. Tomskij ansåg det möjligt att utnyttja kriget och förutgående avtal med Tyskland.

Vysjinskij: När hade Ni samtalet om att öppna fronten för tyskarna?

Bucharin: När jag frågade Tomskij, hur han tänkte sig omstörtningens mekanik, svarade han, att detta var militärorganisationernas sak, vilka skulle öppna fronten.

Vysjinskij: Tillåter Ni mig att föredraga Bucharins vittnesmål – band 5, sidorna 95/96 i handlingarna:

”Tomskij sade till mig, att två olika uppslag ventilerades: för den händelse den nya regeringen organiseras i fredstid” – det vill alltså säga, att de sammansvurna under fredstid organiserar en ny regering – ”och för det fall, att den organiseras under kriget, varvid tyskarna i det sistnämnda fallet kräver stora ekonomiska koncessioner” ... koncessioner, som jag redan har talat om, ”och insisterar på territoriella avträdelser.” Säg, är detta riktigt eller inte?

Bucharin: Ja, det är riktigt alltsamman.

Vysjinskij (läser vidare): ”Jag frågade Tomskij, hur han i detta sammanhang tänkte sig omstörtningens mekanik? Han sade, att detta var militärorganisationens sak, vilka kommer att bli tvungen att öppna fronten för tyskarna.”

Bucharin: Ja, det är riktigt.

Vysjinskij: Och när han sade det till Er, motsade Ni honom?

Bucharin: Jag opponerade mig.

Vysjinskij: Och varför skrev Ni inte detta ”jag opponerade mig”?

Bucharin: Det är redan skrivet här längre fram.

Vysjinskij: Längre fram är här skrivet något helt annat. I fortsättningen står det skrivet: ”Därpå sade jag till honom, att i ett sådant fall” ... i vilket fall?

Bucharin: I det fall fronten öppnades.

Vysjinskij: Riktigt ... "I ett sådant fall skulle det vara lämpligt att ställa de skyldiga till nederlaget på fronten inför domstol. Det ger oss möjlighet att spela med patriotiska paroller och på så sätt få massorna bakom oss." – Och det är Er opposition?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Och vad betyder det, att spela med patriotiska paroller?

Bucharin: Det betyder inte "spela" i dålig bemärkelse.

Vysjinskij: Att spela med patriotiska paroller, det betyder, att dra sig ur snaran, att framställa det som om någon begått förräderi, men vi – är patrioter ... Att Ni här använde ett jesuitiskt, menedigt medel därom vittnar också fortsättningen. Tillåter Ni mig att läsa vidare: "Jag hade för avsikt, att just därmed, d. v. s. med dömandet av de skyldiga till nederlaget, kan man tills vidare bli kvitt den bonapartistiska fara, som jag oroade mig för."

Bucharin: Ja, alldeles riktigt.

Vysjinskij: På så sätt har Ni alltså "opponerat" Er mot öppnandet av fronten! Att ställa de skyldiga till nederlaget på fronten inför domstol, spela med patriotiska paroller och klara det egna skinnet. Ni har talat med Jenukidse om denna fråga?

Bucharin: Jag talade med Jenukidse om den.

Vysjinskij: Ni talade också med Karachan?

Bucharin: Jag talade med honom därom.

Vysjinskij: Vad sade Jenukidse och Karachan till denna fråga?

Bucharin: De bekräftade först, att Karachan hade träffat ett avtal med tyskarna till villkoren om ekonomiska koncessioner; för det andra, att tyskarna ställde krav om territoriella avträdelser, på vilket Karachan inte gav något svar och förklarade, att denna sak måste ventileras. Däribland är också formuleringen beträffande avskiljandet av unionsrepublikerna. För det tredje beträffande Sovjetunionens fördrag med Tjeckoslovakien och Frankrike om ömsesidig hjälp. Tyskarna fordrade annullering av dessa fördrag, och Karachan besvarade denna fråga jakande; vi räknade med att bedraga tyskarna och inte uppfylla detta krav.

Vysjinskij: Allt var sålunda hos Er uppbyggt på bedrägeri? Och tyskarna räknade med att bedraga Er?

Bucharin: Sådant förekommer alltid.

Vysjinskij: Utnyttja dem och sedan kasta dem på sophögen?

Bucharin: Riktigt.

Vysjinskij: I det stora hela förlorade såväl Ni som tyskarna spelet. Ni talade med Karachan om öppnandet av fronten?

Bucharin: Karachan sade, att tyskarna krävde en militärallians med Tyskland.

[sid. 437:]

Vysjinskij: Och stänger man dörren för en allierad?

Bucharin: Karachan gav mig ett svar på den frågan.

Vysjinskij: Att man stänger dörren för en allierad?

Bucharin: Nej.

Vysjinskij: Att man öppnar dörren?

Bucharin: Ursäkta mig, det existerade ännu inte någon allians.

Vysjinskij: Men förväntningar, planer, existerade?

Bucharin: Nåja, just nu har Sovjetunionen militärallians med Frankrike, men det betyder ju inte att man öppnar de sovjetiska gränserna.

Vysjinskij: Vad var det som Ni hade?

Bucharin: Vi hade ingenting, det fanns muntliga planer.

Vysjinskij: Ni vill inte tillstå, att Ni var initiativtagaren till frontens öppnande i händelse av ett överfall från tyskarna?

Bucharin: Nej.

Vysjinskij: Men Rykov bekräftar, att Bucharin kom upp med denna tanke? Anklagade Rykov, är det riktigt?

Rykov: Om öppnandet av fronten hörde jag första gången av Bucharin.

Bucharin: Och det är riktigt. Men det betyder inte, att jag var initiativtagaren. Det var efter samtalet med Tomskij.

Vysjinskij: Frågan om öppnandet av fronten anser jag klarlagd. Jag har inga fler frågor att ställa.

Hörande av vittnet Jakovleva.

Vysjinskij (till Jakovleva): Erinrar Ni Er Edert deltagande i "vänsterkommunisternas" grupp 1918?

Jakovleva: Mycket väl. "Vänsterkommunisternas" antisovjetska grupps fraktionscentrum var distriktsbyrån i Moskva. Det valdes på partiets distriktskonferens av ett stort antal under deltagande av lokala funktionärer. Härpå har det till sitt ständiga organisatoriskt ledande arbete utsett en trängre byrå. I slutet av 1917 och början av 1918 bestod denna trängre byrå uteslutande av "vänsterkommunisterna", och det var fraktionscentrum för "vänsterkommunisternas" grupp.

Vysjinskij: Vem var ledare¹² för detta centrum?

Jakovleva: Bucharin var ledare.

Vysjinskij: Vilka uttryck tog sig "vänsterkommunisternas" grupps hemliga antisovjetska verksamhet?

Jakovleva: Om de s. k. "vänsterkommunisternas" antisovjetska grupps hemliga verksamhet känner jag till följande:

Jag framhöll den trängre byrån, som var denna grupps fraktionscentrum. Jag var distriktsbyråns sekreterare, och efter min avresa till Leningrad i början av december 1917 var Mantsev byråns sekreterare. I slutet av februari 1918 hade Moskvas distriktsbyrå ett sammanträde, vid vilket frågan om fredsfördraget med tyskarna diskuterades.

Vid detta sammanträde framkom byråmedlemmen Stukov med ett förslag till resolution i denna fråga och uppträdde vid försvarandet av detta förslag med den åsikten, att man i den politiska kampen mot fredsfördraget med tyskarna inte får rygga tillbaka för en förändring av partiets och regeringens ledning, ja, att man inte ens får stanna inför häktningen av den ledande mest beslutsamma delen av regeringen i Lenins, Stalins och Sverdlovs personer. Och i händelse av en ytterligare tillspetsning av kampen får man inte heller rygga tillbaka för att fysiskt förinta dem. Stukov förklarade också, att det i den politiska kampen inte var lämpligt att göra halt inte blott inför avsättning av regeringen eller häktning av dess ledande, politiskt mest obevekliga del utan inte ens inför förlust av sovjetmakten, som i händelse av fredsfördraget med tyskarna blev en ren formalitet. Det av Stukov föreslagna utkastet till resolution och hans tal på detta sammanträde infördes i Moskvas distriktsbyrås protokollbok.

I maj 1918 förberedde jag och Mantsev i samband med Moskvas distriktskonferens distriktsbyråns material till överlämning. Mantsev sade till mig, att Bucharin begärde att detta resolutionsförslag och Stukovs tal skulle tagas bort ur protokollsboken, vilket han motiverade

¹² I det oavkortade rättegångsprotokollet så använder Jakovlev gång på gång uttrycke "ideologisk ledare" i st f bara "ledare" om Bucharin (eng. uppl sid 439)

med nödvändigheten av att undvika politisk kompromettering av Moskvas distriktbyrås ställning och avslöjande av dess hemliga verksamhet. Utgående från denna argumentation avlägsnade jag och Mantsev (rev ut och slet sönder) ur protokollboken de blad, på vilka Stukovs tal och det föreslagna resolutionsutkastet var nedskrivna.

Jag måste också berätta om uppkomsten av detta dokument. Jag återvände strax efter detta sammanträde, efter två eller tre dagar, till Moskva. Sedan jag tagit kännedom om distriktsbyråns protokoll förklarade jag för Stukov, att jag ansåg det av honom föreslagna utkastet för politiskt omotiverat. Stukov förklarade för mig, att han inte hade något ansvar för detta förslags politiska motivering, och att jag beträffande detta skulle vända mig till Bucharin, eftersom han fått detta resolutionsförslag av Bucharin från Leningrad före distriktsbyråns sammanträde tillsammans med ett brev, i vilket Bucharin gav honom, Stukov, anvisningar om uppträdandets karaktär till försvar för förslaget. Strax därefter hade jag med Bucharin ett samtal beträffande detta. Det var före 7:de partikongressen.

Bucharin bekräftade, att han hade skickat Stukov resolutionsförslaget, och att han, Bucharin, givit Stukov anvisning om, hur han skulle uppträda till försvar för detta förslag. Dessutom meddelade mig Bucharin, att inte blott han ensam tänker så, att han, Bucharin, i denna fråga haft ett öppet samtal med Trotskij, och att denne var av den mening, att den politiska kampen i frågan om krig eller fred bara börjat, att "vänsterkommunisterna" måste se möjligheten till att utsträcka denna kamp utöver partiets ram, och att det var nödvändigt att söka sig bundsförvanter, som man kunde stödja sig på i denna kamp. Trotskij påpekade för Bucharin, att "vänster"-socialrevolutionärerna kommer i fråga som bundsförvanter, då dessas ställning i frågan om kriget var tillräckligt klar.

Bucharin sade vidare, att också Trotskij antager möjligheten av att utveckla kampen ända till dess aggressivaste former, inte blott fram till en ändring av regeringen utan även ända till störtandet av regeringen och fysisk förintelse av regeringens och partiets ledande personer. Han nämnde därefter Lenin, Stalin och Sverdlov.

Under detta samtal, då han meddelade Trotskijs linje och talade om möjligheten av bundsförvanter till "vänsterkommunisterna", framhöll Bucharin också Sinovjev och Kamenev. Han förklarade, att Sinovjev och Kamenev på samma sätt som Bucharin och Trotskij antog, att den politiska kampen i fråga om krig eller fred kunde överskrida ramen för partiet, och att "vänsterkommunisterna" i detta fall måste tänka på bundsförvanter, som de kan stödja sig på. Men Bucharin sade, att Sinovjev och Kamenev i fråga om bundsförvanterna går längre än Trotskij och menar, att mensjevikerna och högernationalrevolutionärerna också kan vara sådana bundsförvanter.

Bucharin talade också om, att Sinovjev och Kamenev, ehuru de går in för slutande av fred, är emot Lenin, att de inte tror på revolutionens seger och inte tror, att bolsjevikerna kommer att behålla makten, de anser kontrarevolutionens seger som oundviklig, och att denna kontrarevolution kommer att bli enastående blodig.

Mycket snart fick jag av Sinovjev själv höra hans mening i denna fråga. Det var något senare, redan under 7:de partikongressen. Bucharin förde mig en gång till Sinovjev på hotell "Astoria". Omedelbart efter vår ankomst började Sinovjev ett samtal om kontrarevolutionen, att den samlade sina krafter och att ingenting gott väntade oss.

Bucharin förde in samtalet på frågan om fredsslutet. Sinovjev tog upp detta ämne och förklarade ungefär följande: "Nå, vad är det med det, fredsslutet gör det möjligt att förverkliga den historiskt oundvikliga och sig oundvikligt närmande kontrarevolutionen med fredligare medel och med mindre åderlåtning. Efter fredsslutet kommer sovjetregeringen att under trycket av den tyska och inre kontrarevolutionen bli tvungen till eftergifter, i synnerhet att upptaga andra partiet i regeringen."

Han sade, att fredsslutet med tyskarna i allmänhet kommer att än en gång bevisa riktigheten av Sinovjevs och Kamenevs uppfattning, att den socialistiska revolutionen ännu inte är mogen. Efter fredsslutet leder tyskarna, stödda på den inre kontrarevolutionens krafter, över revolutionen på det borgerligt-demokratiska spåret och likviderar utan större väsen oktoberrevolutionen.

Jag frågade då med stor förvåning Sinovjev, om han just för den skull gick in för fredsslutet med tyskarna? Han var mycket förlägen och förklarade: "Naturligtvis inte, jag tror bara, att för det fall att revolutionens krafter är för svaga och kontrarevolutionen oundviklig, skulle också tyskarna och fredsslutet med tyskarna kunna spela en positiv roll." På så sätt visade sig Sinojevs ställning till frågan om freden verkligen inte ha någonting gemensamt med Lenins allmänna inställning. Sinovjevs inställning var helt och hållet kapitulans, och innerst inne fick jag det intrycket, att han drömde om freden som en möjlighet till att likvidera den socialistiska revolutionen.

I slutet av april, möjligen också i början av maj, jag vet inte längre precis, ägde ett hemligt sammanträde, en konspirativ rådplägning rum med "vänsterkommunisternas" grupp. Såvitt jag erinrar mig, deltog i densamma: Pjatakov, Preobrasjenskij, Bucharin, Stukov, Lobov, Maximovskij, Mantsev, Kieselstein och jag själv. På denna överläggning refererade Bucharin. Han yttrade, att "vänsterkommunisterna" lidit ett nederlag i parlamentet, men att det inte förändrar frågan om "de ödesdigra följderna av freden i Brest-Litovsk", att "vänsterkommunisterna" inte får sträcka vapen och att man måste söka bundsförvanter utanför partiet. Sådana bundsförvanter är "vänster"-socialrevolutionärerna, deras ställning till frågan om krig eller fred utformade sig vid denna tid absolut otvetydigt. I samband med fredsslutet utträdde de ur regeringen. Deras 2:dra partikongress sammanträdde, på vilken "vänster"-socialrevolutionärernas utträde ur regeringen och deras ställning mot fredsslutet godkändes. Bucharin meddelade på detta sammanträde, att "vänster"-socialrevolutionärerna redan i februari började förhandlingar med "vänsterkommunisterna" om att gemensamt bilda en regering, och han ansåg det för lämpligt att på nytt ta upp förhandlingarna med "vänster"-socialrevolutionärerna om att gemensamt bilda en regering.

Det är nödvändigt att säga, att Bucharin i sitt referat ånyo utvecklade de tankar om utsikterna för kampen i fredsfrågan, som Subkov på sin tid uttalade, och vilka Bucharin talade med mig om vid det samtal, som jag tidigare återgivit. Han talade om möjligheten av utomordentligt aggressiva former och om, att frågan nu står helt klart om själva regeringen och dess bildande av "vänsterkommunister" och "vänster"-socialrevolutionärer, och att under kampens gång därför frågan står om häktning av den ledande gruppen i regeringen, representerad av Lenin, Stalin och Sverdlov, och i händelse av ytterligare tillspetsning av kampen möjligheten av fysisk tillintetgörande av den mest beslutsamma ledande delen av sovjetregeringen.

Sammanträdet antog Bucharins förslag att upptaga förhandlingar med "vänster"-socialrevolutionärerna om en gemensam regeringsbildning och klara upp deras ståndpunkt. Det uttalades, att sådana förhandlingar skulle föras av Bucharin och Pjatakov. Efter kort tid kallades på nytt till ett sammanträde, ungefär med samma sammansättning. På det andra sammanträdet meddelade Bucharin, att förhandlingarna ägde rum, och att de förde dessa förhandlingar med Kamkov, Karelin och Prosjjan, att "vänster"-socialrevolutionärerna var överens om att bilda en regering tillsammans med "vänsterkommunisterna" och antydde, att det hos dem redan fanns en konkret utarbetad plan till erövring av makten och häktning av regeringen, och att de ställde som bestämda villkor, att "vänsterkommunisterna" deltog i de organisatoriska förberedelserna till gripandet av makten och regeringsskiftet.

Bucharin föreslog, att man skulle förklara för "vänster"-socialrevolutionärerna, att man i princip var överens om ett sådant deltagande i de organisatoriska förberedelserna och på denna grundval föra förhandlingarna med dem vidare. Sammanträdet antog Bucharins

ståndpunkt och uttalade sig för, att förhandlingarna skulle föras vidare på den angivna grundvalen.

Några dagar efter detta sammanträde ägde Moskvas distriktskonferens rum, och på densamma blev "vänsterkommunisterna" ånyo grundligt slagna, distriktsbyrån upplöstes och "vänsterkommunisterna" förlorade sin organisatoriska styrka och organisatoriska basis och upphörde att i allmänhet vara någon som helst organisatorisk kraft. Allt detta var mig bekant om "vänsterkommunisternas" hemliga verksamhet.

Vysjinskij: Enligt Ert vittnesmål bekräftar Ni alltså, att det 1918, omedelbart efter oktoberrevolutionen i perioden för fredsfördraget i Brest-Litovsk, existerade en antisovjetsk sammansvärjning mellan Bucharin och hans grupp, de s. k. "vänsterkommunisterna", Trotskij och "vänster"-socialrevolutionärerna?

Jakovleva: En sammansvärjning med "vänster-socialrevolutionärerna" förefanns utan tvivel, eftersom absolut konkreta förhandlingar fördes med dem.

Vysjinskij: Vilken roll spelade Bucharin i denna fråga?

Jakovleva: Jag meddelade, att Bucharin själv föreslog att föra dessa förhandlingar, och att han förde dem tillsammans med Pjatakov.

Vysjinskij: Det vill säga, att hans roll var absolut praktisk som ledare för denna sammansvärjning?

Jakovleva: Ja.

Vysjinskij: Dessutom bekräftar Ni, att Bucharin talade med Er om det oundvikliga i att under kampens gång inte göra halt inför häktningen av partiledningen och regeringen?

Jakovleva: Han sade, att det under kampen kan visa sig, att man inte kan göra halt inför det.

Vysjinskij: Ni bekräftar inför domstolen, att Bucharin också talade med Er om möjligheten, den politiska ändamålsenligheten, nödvändigheten inte blott att häkta utan även att mörda Lenin som sovjetstatens överhuvud, Stalin och Sverdlov som ledare för partiet och regeringen?

Jakovleva: Bucharin talade om det. Han talade flyktigt därom, insvepte denna sak i en rad virriga och onödiga teoretiska överväganden, som Bucharin i allmänhet tycker om att göra, han spann in dessa tankar som i en kokong, i en rikedom av vidlyftiga överväganden, men han sade det.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, Ni var organisatör och ledare för den s. k. gruppen av "vänsterkommunister" 1918?

Bucharin: Jag var en av dess organisatörer.

Vysjinskij: Ni talade öppet om häktning av Lenin, Stalin och Sverdlov?

Bucharin: Om häktningen ägde ett samtal rum men inte om den fysiska förintelsen. Detta var inte vid tiden före freden i Brest-Litovsk utan efteråt. Vid denna tid hade jag ett samtal med Pjatakov, när Karelin och Kamkov visade sig och förklarade, att de föreslog att bilda en ny regering.

Vysjinskij: När var det?

Bucharin: Det var före freden i Brest. De föreslog att bilda en regering genom att häkta Lenin under 24 timmar.

Vysjinskij: Det vill säga, vi kan säga, att Ni, innan freden i Brest ingicks, hade ett samtal med "vänster"-socialrevolutionärerna Karelin och Kamkov om, att en ny regering måste bildas, d. v. s. att dessförinnan störta regeringen med Lenin i spetsen?

Bucharin: Jag hade detta samtal.

Vysjinskij: Om häktning av Lenin?

Bucharin: Det sade socialrevolutionärerna.

Vysjinskij: Enligt Er mening talade socialrevolutionärerna om häktningen av Lenin, men vittnet Jakovleva påstår, att Bucharin talade om häktning av Lenin.

Bucharin: Hon sammanblandar en annan fråga med den, hon påstår, att samtalet ägde rum innan freden i Brest ingicks.

Vysjinskij: Jag frågar: Ägde ett samtal med socialrevolutionärerna rum före fredsslutet i Brest om häktning av Lenin?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Och efter freden i Brest ägde också ett samtal rum?

Bucharin: Det var ett.

Vysjinskij: Om vad?

Bucharin: Om den politiska kontakten.

Vysjinskij: Och om häktningen?

Bucharin: Också om häktningen av de tre, som Jakovleva talade om.

Vysjinskij: Vilka namngivna?

Bucharin: Lenin, Stalin och Sverdlov.

Vysjinskij: Och hur skulle de häktas, varför?

Bucharin: För att bilda en ny regering.

Vysjinskij: Och vad ämnade Ni göra med de häktade?

Bucharin: Det talades inte om deras fysiska förintelse.

Vysjinskij: Om man störtar en regering och häktar den, använder man då våld?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Ni hade för avsikt att använda våld vid häktningen? Är det riktigt eller inte?

Bucharin: Det är riktigt.

Vysjinskij: Men vari bestod våldet? Fastställde Ni det noga?

Bucharin: Nej, vi fastställde det inte.

Vysjinskij: Alltså beslutades, så som omständigheterna tillåter och bjuder?

Bucharin: Ja. Absolut riktigt.

Vysjinskij: Och omständigheterna kan bjuda att handla mycket beslutsamt?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Låt oss tills vidare konstatera, vad som är obestridligt. Före freden i Brest ett samtal om häktning av Lenin, efter freden i Brest ett samtal om häktning av Lenin, Stalin och Sverdlov och våldsamt störtande av regeringen. Är det riktigt? Vittne Jakovleva, vad säger Ni därom? Talar Bucharin sanning?

Jakovleva: Han talade om, att möjligheten av fysisk förintelse, d. v. s. mord inte var uteslutet.

Vysjinskij: Jag har inga fler frågor att ställa till Bucharin och Jakovleva.

Dr Belostofskijs förklaring.

Vysjinskij läser därefter inför domstolen upp en förklaring, som står i samband med de anklagelser, som reses mot de anklagade Pletnev och Levin.

Vysjinskij: Tillåter Ni, att jag läser upp förklaringen: "Till Sovjetunionens allmänne åklagare, kamrat Vysjinskij.

Sedan jag tagit del av den den 3 mars i år offentliggjorda anklagelseakten i målet mot det konspirativa "högerens och trotskisternas block", anser jag det som min plikt att låta följande

komma till Er kännedom: Som läkare vid sanitetsförvaltningen i Kreml kallades jag under Alexej Maximovitj Gorkijs senaste sjukdom till honom på hans lantställe för att företaga veninjektioner.

Jag erinrar mig väl, att genast under de första dagarna av Gorkijs sjukdom tillfördes honom synnerligen mycket hjärtstyrkande medel, som gavs såväl invärtes som genom veninjektioner och injektioner under huden. Sålunda företog jag personligen på anvisning av de läkare, som behandlade honom, huvudsakligen Levin, följande injektioner och veninjektioner: digalen, cardiasol, glykos med strophantin och enbart strophantin (antagligen tyskt). Jag fäster Er uppmärksamhet på, att dessa hjärtstimulantia gavs i stora mängder ända från första dagen av Gorkijs insjuknande.

Vid en av de ordinarie injektionerna av strophantin uttalade jag till d:r Levin mitt tvivel om riktigheten av att använda strophantin, vilket väckte farhågor hos mig, då jag var rädd för att använda det. Det var karaktäristiskt, att Levin omedelbart därefter slutade upp med ytterligare injektioner av strophantin. Det är så mycket mer märkvärdigt, som jag inte är någon specialist eller terapeut, och från den synpunkten sett min mening för d:r Levin under normala förhållanden inte kunde ha någon särskild betydelse. Det är likaledes nödvändigt att bemärka, att injektionen av strophantin (i venerna) företogs samtidigt med digalen (under loppet av denna tid).

Ungefär tio dagar före Gorkijs död förklarade professor Pletnev, som hade kommit ut till Gorkijs lantställe för konsultation, när han såg, att jag gjorde förberedelser till en ordinarie insprutning (jag erinrar mig inte precis vilken) cyniskt till mig: "Varför gör Ni det, i ett sådant tillstånd måste man låta den sjuke dö lugnt." Denna Pletnevs förklaring meddelade jag genast d:r Levin, som förklarade, att man måste fortsätta med injektionerna.

Allt det anförda kan jag bekräfta åt Er inför rätten, i händelse det är nödvändigt och för framställningens riktighet bär jag ansvaret. D:r Belostotskij.

Vysjinskij: Jag yrkar, att domstolen inkallar d:r Belostotskij som vittne. Samtidigt anhåller jag, för uppklarande av de omständigheter, som är förknippade med mordet på Gorkij, Mensjinskij, Kujbysjev, Gorkijs son Pesjkov och med attentatet mot kamrat Jesjovs liv, att en kommission med följande sammansättning utnämnes för att avge ett medicinskt utlåtande: för det första den meriterade vetenskapsmannen professor Nikolai Sjeresjevskij, för det andra den meriterade vetenskapsmannen Dmitrij Burmin, för det tredje professor Vladimir Vinogradov, för det fjärde professor Dimitrij Rossijskij, för det femte med. d:r Vladimir Sipalov.

Ordföranden Ulrich: Har försvararna någonting att invända mot vittnets inkallande och utnämmandet av sakkunnig-kommissionen?

Försvararen Komodov: Försvararna har ingenting att invända mot att vittnet och sakkunnigkommissionen inkallas.

Ulrich: Domstolen bifaller Sovjetunionens allmänne åklagare Vysjinskijs begäran att få inkalla d:r Belostotskij som vittne och likaledes inkalla en sakkunnigkommission på fem personer, vilka namngivits av allmänne åklagaren Vysjinskij.

Eftermiddagssammanträdet den 7 mars.

Fortsättning på förhöret med vittnet Jakovleva.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Bucharin, har Ni några frågor att framställa till vittnet Jakovleva?

Bucharin: Ja. Jag frågar vittnet Jakovleva, om hon känner till, att jag var den förste som meddelade om samtalet med Kamkov och Karelin under kampen mot Trotskij?

Jakovleva: Jag känner till det, men jag känner likaledes till den omständigheten, att Bucharin, när han vid kulminationen av partiets kamp mot Trotskij meddelade denna omständighet, inte

talade till slut. Hos honom räckte inte modet till för att lyfta på hela slöjan, och han lyfte blott en smula på dess kant.

Vysjinskij: Jag har en fråga till vittnet Jakovleva. Vad dolde enligt Er mening Bucharin, vad förteg han?

Jakovleva: Han förteg, att det fanns en sammansvärjning mellan "vänsterkommunister" och "vänster"-socialrevolutionärer, att den organiserades under direkt aktivt, ledande deltagande av Bucharin själv.

Vysjinskij (till Bucharin): Är det sant, att Ni var en av organisatörerna av sammansvärjningen mot sovjetmakten, d. v. s. sammansvärjningen av "vänsterkommunister" och "vänster"-socialrevolutionärer?

Bucharin: Ja, det fanns ett sådant ögonblick, då jag var deltagare i underhandlingar av konspirativ karaktär, vilka fördes över Pjatakov.

Vysjinskij: Med vem konkret förde Ni underhandlingar om sammansvärjningen?

Bucharin: Jag tillstår två kriminella samtal. Det första samtalet förde jag med Karelin, Pjatakov och Kamkov före freden i Brest.

Vysjinskij: Ni anser detta samtal kriminellt?

Bucharin: Ja, jag anser det vara det. Det andra kriminella samtalet förde jag med Pjatakov, som hade i uppdrag att föra underhandlingar av just sådan karaktär med "vänster"-socialrevolutionärernas grupp, med Kamkov, Karelin och med ytterligare några andra.

Vysjinskij: Tillåter Ni mig att läsa upp band 4, sidan 92, där Kamkov yttrar: "Bucharin förklarade för mig: Vår kamp i partiet mot Lenins inställning till freden i Brest antar skarpa former, i vårt led diskuteras frågan om att bilda en ny regering av "vänster"-socialrevolutionärer och "vänsterkommunister". Därvid nämnde Bucharin Pjatakov som eventuell kandidat till den nya regeringens ledare och förklarade, att regeringsskiftet tänkes försiggå medelst häktning av dess medlemmar med Lenin i spetsen." Ägde ett sådant samtal rum?

Bucharin: Inte alldeles så, men av samma slag som detta samtal.

Vysjinskij: Liknande detta. Jag har inga fler frågor att göra.

Hörande av vittnet Ossinskij.

Vysjinskij: Vittne Ossinskij, vad vet Ni beträffande den anklagare Bucharins verksamhet i samband med hans deltagande i gruppen av s. k. "vänsterkommunister"?

Ossinskij: Bucharin var ledare för den s. k. "vänsterkommunistiska" fraktionen, som bildades under senare hälften av november 1917. Till en början försiggick fraktionens verksamhet under legala förhållanden, ehuru det från första början var en utomordentlig tillspetsning av kampen mot den leninska partiledningen. Så småningom tillspetsande sig, tog sig kampen i februari 1918 uttryck i den resolution av Moskvas distriktsbyrå, som gav Lenin anledning till att skriva sin artikel "Sällsamt och ohyggligt". Som bekant förklarade Moskvas distriktsbyrå i denna resolution, att i händelse freden i Brest slöts blev sovjetmakten blott formell.

Moskvas distriktsbyrå förklarade på förhand, att den inte kom att underordna sig de direktiv, som kommer från centralkommittén. Samtidigt därmed började också den hemliga brottsliga verksamheten.

Jakovleva talade om för mig, vad som skett under min frånvaro och meddelade mig, att Moskvas distriktsbyrå haft en legal överläggning med andra medlemmar i "vänsterkommunisternas" grupp, i vilken Bucharin, Jakovleva, Lomov, Mantsev, Stukov m. fl. deltagit. Vid detta sammanträde ställdes frågan, att det var nödvändigt att slå in på en ytterst skarp aktiv linje mot den leninska parti- och sovjetledningen med inriktning på gripandet av makten, störtande och häktning av Lenins regering.

Jakovleva konstaterade, att Bucharin lutade åt den åsikten, att det vid häktningen kommer att visa sig nödvändigt med fysisk förintelse, eller – för att uttrycka det noggrannare – förintande av Lenin, Stalin och Sverdlov som partiets och sovjeternas tre mest ansedda ledare, som personer, vilka mest konsekvent kämpade för slutandet av freden i Brest, och vilka var ”vänsterkommunisternas” farligaste motståndare.

Samtidigt därmed framfördes förslaget att bilda block med ”vänster”-socialrevolutionärerna och att föra underhandlingar med ”vänster”-socialrevolutionärerna i den riktningen. Dessa underhandlingar skulle å ena sidan Stukov och Bucharin och å andra sidan ”vänster”-socialrevolutionärerna Kamkov, Karelin och Prosjjan föra.

Då beslutades också att förbereda Moskvas distriktsorganisation till lämpliga aktioner för gripandet av makten och häktning av regeringen. Man hade för avsikt att avpassa ögonblicket för angreppets igångsättande till regeringens överflyttning till Moskva, ty i Moskva fanns ”vänsterkommunisternas” högborg – Moskvas distriktsbyrå – som var i våra händer. Jag kom till den slutsatsen, att jag måste fråga Bucharin själv därom.

Vårt samtal ägde rum efter ett par dagar. Jag ställde följande fråga till Bucharin: Meddelade mig Jakovleva just de beslut, som enligt hans – Bucharins – inställning hade antagits av distriktsbyråns tränge krets? Bucharin bekräftade, att Jakovleva noggrant hade förklarat detta för mig, och att han var överens om detta beslut, att han redan vidtog åtgärder för att skapa en bredare basis för den beslutade planen.

Han gav mig en översikt och karaktäristik av de politiska grupperingar såväl inom som utom partiet, vilka skulle kunna dragas med i detta block. Framför allt talade han i detta sammanhang om Sinovjev, Kamenev och deras omgivning och ställde frågan på följande sätt: Vid första anblicken kan det synas, att Sinovjev och Kamenev inte är några lämpliga partner att draga in i ett sådant block, emedan Sinovjev för närvarande (så förhöll det sig också) uppträder på möten med tal, referat etc. för freden i Brest, men detta Sinovjevs och Kamenevs uppförande är blott ett mycket skickligt dubbelspel, framför allt med den beräkningen att återvinna förtroendet till sig såväl hos partiledningen som hos massan av partimedlemmar, det förtroende, som i hög grad hade undergrävts genom föroktober och dessa personers oktoberstreckbryteri. Men detta betyder ingalunda, att de avstod från sina planer på att föra kamp mot partiledningen. De – Sinovjev och Kamenev – ansåg läget vara sådant, att den socialistiska revolutionen i Ryssland inte kan ha någon framgång, att Ryssland är dömt till att förvandlas till en borgerligt-demokratisk stat; utgående från detta var de av den mening, att freden i Brest var ett nederlag för den leninska politiken. För att föra kampen mot partiet gick de i överensstämmelse med sin principlöshet i block med vem som helst, däribland också med ”vänsterkommunisterna”. Därför ville de underhandlingar, och underhandlingarna hade påbörjats.

Bucharin konstaterade, att dessa personer trots den otvivelaktiga förlusten av sitt politiska anseende förfogade över ett tillräckligt anhang och för den skulle kunna visa sig vara en tillräckligt viktig beståndsdel i blocket. Därefter övergick Bucharin till värdering av Trotskij's ställning och konstaterade, att Trotskij visar sig vara i samma läge som Sinovjev och Kamenev. Trotskij uppträdde utåt varken som anhängare till ”vänsterkommunisterna” eller som motståndare till freden i Brest. Han intager utåt en mellanställning – ”varken krig eller fred”. Denna ställning valde han till täckmantel för att inte öppet demonstrera, att han bekämpade Lenin. Han är överens om att gå in i blocket, och där kommer han att visa sig som en tillräckligt viktig beståndsdel.

Bucharin talade om den tredje kraft, som borde dragas in i det block, som måste bildas av ”vänsterkommunisterna” – det var högsocialrevolutionärerna, vilka, som man nog förstår, skulle understödja vilka åtgärder som helst, som riktade sig mot såväl partiledningen som mot sovjetmakten. Därför kommer de utan tvivel att visa sig som bundsförvanter i kampen mot Lenin.

När Bucharin hade slutat översikten över dessa sina syften, vilka man vid den tiden redan började genomföra, riktade jag frågan till honom: Varför företager man egentligen självständigt så viktiga förändringar i den "vänsterkommunistiska" fraktionens politik, och i synnerhet jag får först nu veta om blockets vidare utvidgning? På detta svarade mig Bucharin, att jag här inte hade någon orsak till att känna mig förfördelad, emedan jag befann mig på resor, och å andra sidan en sådan art av överenskommelse och underhandlingar kräver en grundlig konspiration, på vilket bl. a. några kommande deltagare i denna överenskommelse, särskilt Sinovjev och Kamenev, insisterar, emedan varje avslöjande av en sådan hemlighet, om det sker, innan den upplagda planen är genomförd, eller om denna plan misslyckas – varje avslöjande av denna hemlighet leder till en kompromettering av alla deltagare i denna affär, som absolut inte kan repareras.

Härvidlag måste jag anmärka, att jag vid sammanträffandet med Jakovleva och Lomov, som var medlemmar av Moskvas distriktsbyrå, av dem erhöll information om, att också Moskvas distriktsorganisation förberedde sig till att i det lämpliga ögonblicket företaga de nödvändiga aktionerna. I fortsättningen, senare, förfrågade jag mig ånyo hos Bucharin, om blocket nu hade bildats i full omfattning och om underhandlingarna var slutförda. Det var redan i slutet av april – början av maj.

Bucharin svarade mig, att blocket var bildat, att alla påtänkta politiska grupperingar gav sitt samtycke till inträde i blocket och förenade sig på denna grundval. I fortsättningen störtade emellertid som bekant denna plan samman och genomfördes inte, emedan "vänsterkommunisterna" i maj på Moskvadistriktets partiorganisations konferens led ett nederlag och blev fullständigt slagna av Lenin. Detta ledde till ett avsevärt sönderfall inom "vänsterkommunisterna".

"Vänster"-socialrevolutionärernas uppror genomfördes i överensstämmelse med den plan, som hade uppgjorts av oss – "vänsterkommunisterna" –, men det slogs ned. Detta uppror var just ett av resultaten av förverkligandet av de planer, som redan i slutet av februari 1918 hade antagits av "vänsterkommunisterna".

Vysjinskij: Ni bekräftar alltså, att "vänster"-socialrevolutionärernas uppror i juli 1918 genomfördes av "vänster"-socialrevolutionärerna efter de anvisningar, som var utarbetade av "vänsterkommunisterna"? Vad var det för anvisningar?

Ossinskij: Blockets anvisningar. Det blocks, som bestod av "vänster"-socialrevolutionärer, "vänsterkommunisterna", sinovjevister och trotskister. Till detta blocks plan hörde framför allt gripandet av makten. Men därtill var den väpnade aktionen nödvändig.

Vysjinskij: Och denna väpnade aktion genomförde "vänster"-socialrevolutionärerna i juli 1918?

Ossinskij: Utan något som helst tvivel.

Vysjinskij: Och Ni kan som levande vittne upplysa: förberedde Bucharin "vänster"-socialrevolutionärernas uppror?

Ossinskij: Utan tvivel, han förberedde det ideologiskt och förberedde den organisatoriska sidan av detsamma genom förhandlingar med "vänster"-socialrevolutionärerna.

Vysjinskij: Ni vad som medlem av "vänsterkommunisternas" grupp och som en av ledarna för denna grupp underrättad om, att "vänster"-socialrevolutionärerna förberedde ett uppror?

Ossinskij: Ja, jag var informerad om det.

Vysjinskij: Och Bucharin var informerad därom?

Ossinskij: Utan tvivel, ty han förde själv dessa underhandlingar.

Vysjinskij: Och varifrån känner Ni till, att han förde dessa underhandlingar?

Ossinskij: Jag kände till det genom Jakovleva och Bucharin själv.

Vysjinskij: Och fanns det en plan inte blott för häktning av partiets och regeringens ledare utan även för att mörda dem?

Ossinskij: Utan tvivel fanns det en sådan plan som ledande grundinställning och huvudperspektiv vid avgörandet av frågan, vad man skulle göra med de häktade medlemmarna av regeringen.

Vysjinskij: Konkret med vem?

Ossinskij: Med Lenin, Stalin och Sverdlov.

Vysjinskij: Från vem känner Ni till konspiratörernas blocks avsikt att 1918 mörda kamraterna Lenin, Stalin och Sverdlov?

Ossinskij: I första hand från Jakovleva, därefter från Bucharin.

Vysjinskij: Bucharin personligen bekräftade för Er denna avsikt?

Ossinskij: Ja.

Hörande av vittnet Mantsev.

Vysjinskij: Vittne Mantsev, deltog Ni 1918 i "vänsterkommunisternas" grupp?

Mantsev: Ja.

Vysjinskij: Hade Ni en ledande roll i denna grupp eller var Ni blott enkel medlem?

Mantsev: En ledande roll.

Vysjinskij: Hurudana var då förbindelserna mellan "vänsterkommunisternas" grupp och "vänster"-socialrevolutionärernas?

Mantsev: Redan i april efter 7:de partikongressen och 4:de sovjetkongressen fick jag veta, att "vänsterkommunisternas" fraktionsledning förhandlade om ett block, om ett förbund med "vänster"-socialrevolutionärerna för det förrädiska syftet att störta sovjetregeringen i och för genomförande av en kontrarevolutionär omstörtning. På ett av distriktsbyråns sammanträden, vid vilket nästan alla medlemmar i "vänsterkommunisternas" fraktion var närvarande – Jakovleva, jag själv, Lomov, Maximovskij, Stukov, Kieselstein och en hel rad av dem, som närmare befattade sig med fraktionens ledande verksamhet – avlade Bucharin en rapport i vilken han förklarade, att efter partikongressens och sovjetkongressens godkännande av freden i Brest-Litovsk återstår det en väg – vägen till uppror mot sovjetregeringen och störtande av densamma. I denna rapport meddelade han, att han ansåg häktningen som ett nödvändigt villkor för en framgångsrik omstörtning, och om det var nödvändigt, också den fysiska förintelsen – rent ut sagt: mordet på partiets och regeringens ledare, Lenin, Stalin och Sverdlov.

Vysjinskij: Har Ni hört det själv?

Mantsev: Ja, jag har hört det själv, precis som alla, som var närvarande på detta möte. Därpå meddelade han, att han förde eller rättare sagt framgångsrikt avslutat underhandlingar med "vänster"-socialrevolutionärerna om ett förbund med dem. Jag liksom alla andra, som arbetade i fraktionsledningen, kände redan då till, att "vänster"-socialrevolutionärerna förberedde ett uppror mot sovjetregeringen, precis på samma sätt som "vänsterkommunisterna". Bucharin bekräftade förekomsten av förbundet mellan "vänsterkommunisterna" och "vänster"-socialrevolutionärer i och för störtande av sovjetregeringen. Han sade, att han personligen hade fört förhandlingar. På detta möte fick Bucharin i uppdrag att fortsätta förhandlingarna med "vänster"-socialrevolutionärerna.

Vysjinskij: Säg, var denna omständighet införd i protokollet?

Mantsev: Det var införd i protokollet.

Vysjinskij: Och vart tog detta protokoll senare vägen?

Mantsev: 1918 led ”vänsterkommunisterna” nederlag på Moskvas distriktskonferens. Konferensens majoritet uttalade sig för partiets CK:s linje. Av de sju personer, som valdes till byrån, var fem anhängare av CK:s linje – Lenins linje – och två var ”vänsterkommunister”, jag och Lomov. På ”vänsterkommunisternas” fraktionssammanträde, som ägde rum vid slutet av konferensen, beslutades att upplösa fraktionen och inställa fraktionsarbetet. Jag måste förklara, att detta inte var uppriktigt menat, emedan det på samma fraktions-sammanträde beslutades, att jag och Lomov skulle avböja att delta i partiets distriktskommittés arbete, vilken till sitt flertal bestod av CK:s anhängare. Efter fraktionssammanträdet ägde en mycket kort flygande överläggning rum med ”vänsterkommunisternas” distriktsbyrås f. d. medlemmar, vid vilken alla, som jag räknade upp förut, var närvarande. Vid denna överläggning fick jag och Jakovleva på förslag av Bucharin i uppdrag att i och för hemlighållande för partiet av ”vänsterkommunisternas” verkliga inställning till partiets CK och regeringen (vilken inställning bestod i, att vi förberedde störtandet av denna regering) förstöra de anteckningar i protokollet, om vilka jag förut talat. Det gjorde jag också.

Vysjinskij: Förstörde Ni protokollet tillsammans med Jakoleva?

Mantsev: Jag och Jakoleva förstörde detta protokoll samma kväll eller på natten.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, vad har Ni att säga till vittnet Mantsevs påståenden?

Bucharin: Jag måste säga följande: Att jag avgav rapporten i Moskvaorganisationens byrå kan jag inte erinra mig, men jag bestrider det inte. Jag anser det emellertid fullständigt uteslutet, att jag i denna min rapport talade i den anda, som Mantsev påstod. Beträffande linjen att våldsamt störta sovjetregeringen har jag redan svarat, att det fanns ett sådant ögonblick, då den existerade, och det erkänner jag. Att jag skulle ha givit direktiv om att avlägsna något som helst ställe i protokollet, så är jag för det första av den åsikten, att...

Vysjinskij: Gav Ni ett sådant direktiv?

Bucharin: Nej, jag gav inte ett sådant direktiv.

Vysjinskij: Men protokollet är försvunnet.

Bucharin: Att protokollet är försvunnet, är ett faktum, men jag har ...

[Sid 470:]

Vysjinskij: Försvann de av sig själva?

Bucharin: Nej, inte av sig själva, men allt möjligt händer i världen, bland annat försvinner protokoll, man kan inte. . .

Vysjinskij: Men hade Ni något med det att göra?

Bucharin: Nej, jag hade ingenting med det att göra.

Vysjinskij: Följaktligen påstår ni att Mantsevs vittnesmål på denna punkt och Jakovlevas vittnesmål är falska?

Bucharin: Ja, det gör jag.

Vysjinskij: Hur vill ni förklara att de inte talar sanning?

Bucharin: Det vore bättre att ni frågade dem om det.

Vysjinskij: Vi ska fråga dem direkt. Vittnena Jakovleva och Mantsev, den anklagade Bucharin säger här att ni i detta fall inte berättar sanningen om honom. Vad har Ni att säga till detta?

Jakovleva: När vi förberedde distriktsbyråns material, fick jag höra, att Bucharin påyrkade, inte att hela protokollet men ett bestämt ställe skulle avlägsnas ur detsamma och just det ställe, där Stukovs tal och det av honom på distriktsbyråns fraktionssammanträde framlagda resolutionsförslaget fanns upptaget. Detta motiverades med, att om man lät detta ställe stå kvar skulle det kunna avslöja såväl ”vänsterkommunisternas” illegala verksamhet som Moskvas distriktsbyrås politiska inställning. Som jag redan sagt, utförde jag och Mantsev detta borttagande.

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, bekräftar Ni, att Ni hade för avsikt att häkta kamraterna Lenin, Stalin och Sverdlov?

Bucharin: Ja, jag erkänner, att det fanns en sådan avsikt.

Vysjinskij: Och vem var initiativtagaren – Ni?

Bucharin: Initiativtagare till denna avsikt var Trotskij.

Vysjinskij: Uppdrog Trotskij det åt Er?

Bucharin: Nej, våra förbindelser var inte av sådan art, att han skulle vågat att förordna någonting.

Vysjinskij: Varför följde Ni då Trotskijs initiativ och började genomföra det?

Bucharin: Emedan ”vänsterkommunisternas” ledande grupp hyste bestämda sympatier för denna plan.

Vysjinskij: Ni anslöt Er alltså till Trotskijs initiativ och understödde hans initiativ ifrågan om att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov, emedan Ni själv hade samma planer?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Och Ni började förhandlingar med ”vänster”-socialrevolutionärer för att realisera denna plan – är det så?

Bucharin: Ja, det är riktigt.

Vysjinskij: I och för en våldsamt omstörtning ...

Bucharin: I och för, som Trotskij då formulerade det, bildande av ett nytt kabinett.

Vysjinskij: Härvidlag var naturligtvis inte heller användandet av våldsåtgärder beträffande Lenin, Stalin och Sverdlov uteslutet?

Bucharin: Ja, om man anser häktningen som våldsåtgärd.

Vysjinskij: Och förutom häktningen?

Bucharin: Nej, ingenting utom häktningen. Om Ni menar det fysiska förintandet, så upprepar jag, att inga samtal fördes för den skull.

Vysjinskij: Och vad meddelade Stukov?

Bucharin: Vad Stukov sade, vet jag inte.

Vysjinskij: Jag frågade: Talade Jakovleva med Er med anledning av Stukovs uppträdande?

Bucharin: Det tror jag inte.

Vysjinskij: Vittne Jakovleva, talade Ni med Bucharin om Stukovs uppträdande?

Jakovleva: Stukov sade till mig, att han på uppdrag av Bucharin hade uppträtt för att motivera denna sak. Detta Stukovs tal innehöll såväl perspektiven för utvecklingen av den politiska kampen som för häktningen av regeringen i Lenins, Stalins och Sverdlovs personer och t. o. m., i händelse av tillspetsning av kampen, möjligheten av fysisk förintelse av dessa tre partiledare. Jag meddelade Bucharin detta, och han bekräftade det för mig.

[sid 473:]

Vysjinskij: Anklagade Bucharin, bekräftar Ni detta?

Bucharin: Det är omöjligt, för Jakovleva syftar på detta som om det hör till perioden före freden i Brest-Litovsk, vilket – som jag tycker att jag redan har visat tillräckligt övertygande – vore absurt ur varje synvinkel.

Vysjinskij: Ni talar om slutsatser medan jag talar om fakta.

Bucharin: Jag förnekar fakta. När det är två personer inblandade har jag rätt att göra ett motsatt påstående.

Vysjinskij: Förnekar Ni detta faktum?

Bucharin: Givetvis.

Vysjinskij: Givetvis? Men de bekräftar det. (Till Mantsev.)

Vysjinskij (vändande sig till Mantsev): Bekräftar Ni likaledes, att man hade för avsikt att fysiskt förinta Lenin, Stalin och Sverdlov?

Mantsev: Javisst.

[sid. 474:]

...

Vysjinskij: Det är vad Ni påstår, men Jakovleva säger att det var precis tvärtom; så hon talar inte sanning?

Bucharin: Jag håller inte med om detta, och jag säger att hon inte talar sanning.

Vysjinskij: Följaktligen talar heller inte Mantsev sanning?

Bucharin: Ja, han talar heller inte sanning. Jag säger vad jag visste, och vad gäller det som de visste, det är en fråga för deras samvete att berätta om det.

Vysjinskij: Ni måste väl på något sätt förklara hur det kommer sig att tre av era f.d. medbrottslingar talar emot er.

Bucharin: Jag har inte erforderligt material och saknar psykologiska förutsättningar att utreda den saken.

Vysjinskij: Ni kan inte förklara det?

Bucharin: Det är inte en fråga om att jag inte kan. Jag helt enkelt vägrar förklara det.

Vysjinskij: Vittne Ossinskij, bekräftar Ni kategoriskt, att Ni av Bucharin fick vetskap om, att man planerade häktning av och mord på Lenin, Stalin och Sverdlov?

Ossinskij: Det bekräftar jag. Jag har talat om, att jag fick veta det av Jakovleva i den formulering, som Bucharin meddelade, och av honom erhöll bekräftelse.

Vysjinskij: Följaktligen?

Ossinskij: Talar Bucharin nu osanning.

Vysjinskij: Är Ni, vittne Jakovleva, likaledes av den åsikten, att Bucharin nu talar osanning?

Jakovleva: Ja, jag sade, att jag av Bucharin fick höra om den fysiska förintelsen av de tre partiledarna.

Vysjinskij: Följaktligen talar Bucharin nu osanning, då han bestrider detta?

Jakovleva: Javisst, Bucharin vill inte säga sanningen.

Vysjinskij: Vittne Mantsev, fortsätt.

Mantsev: Tillåt att jag uppehåller mig litet vid vem, som gav direktivet om fysisk förintelse av partiledarna. Jag visste, att "vänsterkommunisterna" utom förbundet med "vänster"-socialrevolutionärerna var överens med Trotskij.

Vysjinskij: Besökte Ni Trotskij och talade med honom därom?

Mantsev: Ja, jag besökte Trotskij och talade med honom om det.

Vysjinskij: Talade Trotskij med Er om nödvändigheten av att mörda Lenin, Stalin och Sverdlov.

Mantsev: Ja, Trotskij talade om det.

Vysjinskij: Man kan sålunda påstå, att Trotskij tillsammans med Bucharin hade för avsikt att mörda Lenin, Stalin och Sverdlov?

Mantsev: Ja, det stämmer.

Vysjinskij: Varifrån fick Ni kännedom om denna plan?

Mantsev: Jag fick personligen veta det av Jakovleva, Trotskij m. fl.

Vysjinskij: Sade Bucharin till Er, att han själv planerade mord på, Lenin och Stalin?

Mantsev: Det var ett beslut av ”vänsterkommunisternas” ledande organ på Bucharins initiativ.
Vysjinskij: Berätta nu om 1919.

Mantsev: På hösten 1919 kom jag tillsammans med sådana personer som Kieselsten, Maximovskij och Bucharin. Då var vi i samband med misslyckandet på fronten, härjningarna och hungersnöden i landet böjda för att vid samtal skjuta skulden för allt detta på partiets CK:s, regeringens och militärkommandots felaktiga politik. Därvid förklarade vi, att Stalin spelade den avgörande rollen i fråga om de militära operationerna, och därför framställdes vid dessa samtal en rad förebråelser med adress till Stalin.

I denna period kallade man på mig från Trotskij's sekretariat och bad mig att i dess uppdrag besöka honom i hans bostad i Kreml. Jag besökte honom. Trotskij sade till mig, att Bucharin hade meddelat honom, att jag nu var motståndare till centralkommitténs och regeringens politik. Han sade, att han kände till, att en rad f. d. ”vänsterkommunisterna” nu inte hade något emot att återupptaga de planer, som de gjort upp 1918. I det han karakteriserade det dåvarande politiska läget, sade Trotskij, att sovjetmaktens ställning till följd av misslyckandet på fronten, härjningarna och hungersnöden i landet var katastrofal, att läget vid fronten var sådant, att enligt hans påstående Moskvas utlämning var oundviklig, att Stalin var skuld till allt, att han hade ett avgörande inflytande på Lenin, och att det för den skull var nödvändigt att störta denna regering och bilda en regering av personer, som var överens om att helt och fullt stå på Trotskij's och Bucharins sida.

Han sade i början, att detta var överenskommet med Bucharin. Trotskij sade, att underpanten eller den nödvändiga förutsättningen för framgång var avlägsnande av Stalin. Då förklarade han också, att han hade för avsikt att utnyttja någon av konflikterna mellan honom och Stalin i fråga om de militära operationerna och vid ett frontbesök på en plats, där Stalin befann sig, häkta Stalin med hjälp av truppstyrkor eller närmare angivet med sin livvakt. Jag erinrar mig hans ord; han sade, att Lenin och CK i detta fall skulle kapitulera. – Härpå hade jag likaledes ett sammanträffande med Bucharin, och rapporterade detta för honom. Bucharin sade till mig, att han var fullständigt solidarisk med det, såväl med bedömandet av läget som med det, som Trotskij ämnade göra.

Vysjinskij: Sålunda försökte Trotskij och ”vänsterkommunisterna” 1919 ånyo organisera en sovjetfientlig sammansvärjning?

Mantsev: Ja, strax därpå måste jag resa bort från Moskva och vet inte, hur saken utvecklade sig.

Vysjinskij: Och vad var det mer, vad skedde 1920?

Mantsev: Jag var då ordförande för Allukrainska speciella kommissionen (tjekan) och ledare för den särskilda avdelningen vid fronten. Vid Stalins avresa från Charkov underrättade mig ledaren för Charkovs järnvägstjeka om, att man konstaterat spår efter ett attentatsförsök mot det tåg och den vagn, i vilken Stalin befann sig. Undersökning inleddes och överlämnades till undersökningsdomaren i den ukrainska tjekans presidium, Gusakov. Strax därpå anlände Trotskij. Vid rapporten i Trotskij's vagn talade jag bl. a. om denna händelse för honom. Trotskij log och sade, att man inte skulle göra någon stor affär av den, emedan våra vänner kunde bli lidande på det. Saken undersöktes inte till slut, hänsköts till revolutionstribunalet i Charkov och tystades ned där.

Vysjinskij: Följaktligen på vems direkta anvisning?

Mantsev: Det vet jag inte.

Vysjinskij: Men Ni skulle dock undersöka saken?

Mantsev: På min anvisning överlämnades saken till revolutionstribunalet. Undersökningen var inte avslutad.

Vysjinskij: Det är just det, jag talar om. Och Ni gjorde detta efter samtalet med Trotskij?

Mantsev: Javisst.

Vysjinskij: Följaktligen på anvisning av honom?

Mantsev: Fullständigt riktigt.

Hörande av vittnet Kamkov.

Vysjinskij: Säg, vittne Kamkov, hade Ni 1918 tillfälle att föra underhandlingar med Bucharin om ömsesidiga och gemensamma aktioner av ”vänsterkommunisternas” grupp och ”vänster”-socialrevolutionärernas grupp?

Kamkov: Jag erinrar mig följande: På något sätt upphann Bucharin mig i Smolnyinstitutet, då jag lämnade rummet i riktning mot CEK:s presidiums sammanträdesal, tycks det. Han hade sällskap med ytterligare någon. Med vem kan jag inte erinra mig. Jag hade också sällskap med en kamrat bland ”vänster”-socialrevolutionärerna, men jag kan inte heller komma ihåg, vem det var. Här stannade Bucharin mig och sade ungefär följande: Läget inom Bolsjevikpartiet kompliceras i samband med inställningen till freden i Brest och tillspetsas snabbt. Hos oss — sade han — diskuteras frågan om möjligheten av att bilda en regering, som är emot Brest-freden, av ”vänsterkommunister” och ”vänster”-socialrevolutionärer, i vars spets ...

Vysjinskij: Med vem i spetsen?

Kamkov: Här nämndes Pjatakovs namn som eventuell ordförande för denna nya regering. Och här uttalades också på min fråga, hur man tänker förverkliga det i praktiken, den efter Bucharins uppförande 1924 i pressen många gånger upprepade satsen om Lenins häktning.

Vysjinskij: Uttalade Ni eller han denna sats?

Kamkov: Vad den frågan beträffar, vem som uttalade den, kan jag säga följande: Faktum av själva vårt samtal tillkännagavs första gången av Bucharin. Jag måste säga, att jag redan 1924 var ytterst överraskad, när jag i tidningarna läste hela denna historia. Jag förvånade mig över, att frågan ställdes på huvudet, att ord, som Bucharin hade uttalat, tillskrevs mig. Inte av mig utan av Bucharin uttalades dessa ord. Vad den saken beträffar, på vems sida sanningen är här, så till vida som datum för vårt samtal i dag ligger 20 år tillbaka i tiden, så måste jag säga, att saken inte blott faktiskt förhöll sig så, som jag mycket väl kommer ihåg, utan att den inte heller kunde vara på något annat sätt av följande skäl:

Till det, att jag gjorde en medlem av Bolsjevikpartiets CK förslag om att bilda en regering utan Lenin och därvid föreslog att häkta Lenin, skulle jag varit tvungen att ha något fullmakt. I annat fall måste jag varit fast övertygad om, att detta inte redan därpå skulle varit känt av hela Bolsjevikpartiets centralkommitté, och att det härav inte skulle bli en hel rad obehagliga följder för oss. Nå, och utgående från sakernas faktiska läge, som jag bestämt erinrar mig, och utgående från att ingen hade givit mig fullmakt till ett sådant förslag, kunde jag inte på egen hand uppträda inför en medlem av det bolsjevikiska partiets CK. Sammanfattande denna del av mina uttalanden måste jag säga, att jag står fast vid mitt påstående och inte misstager mig, att förslaget om att häkta Lenin framställdes av Bucharin.

Vysjinskij: Ni hade då för tiden förbindelse med ”vänsterkommunisterna” till kamp mot sovjetmakten?

Kamkov: ”Vänster”-socialrevolutionärernas parti organiserades och skilde sig från Socialrevolutionärernas parti. När Lenin föreslog, att man skulle sluta en separatfred med Tyskland, en fred, som Lenin själv kallade oförsämd, en fred med kontributioner och annexioner, syntes oss detta fullständigt oantagligt.

Vysjinskij: Vad företog Ni för att förstöra denna fred?

Kamkov: Vi gjorde alla ansträngningar för att omöjliggöra denna fred. Men som ett parti, som just hade bildats och ännu inte var starkt skulle vi stannat vid det, vi skulle inte ha gått så

långt, om inte parallellt därmed en annan företeelse hade funnits, som gav oss stora förhoppningar.

Vysjinskij: Och vad var det, som ingav Er förhoppningar?

Kamkov: Existensen av ”vänsterkommunisternas” grupp. Och just i samband därmed sökte vi naturligtvis hela tiden en eller annan kontakt med ”vänsterkommunisterna”. Vi sökte förbindelse för möjlighet till gemensam kamp mot freden i Brest.

Vysjinskij: Uppnåddes en överenskommelse med ”vänsterkommunisterna” om kamp mot sovjetregeringen, i vars spets Vladimir Iljitsj Lenin stod?

Kamkov: En sådan överenskommelse uppnåddes.

Vysjinskij: Skedde det ”vänster”-socialrevolutionära upproret 1918 som en följd av denna överenskommelse?

Kamkov: Om vi hade blivit isolerade, skulle vi ”vänster”-socialrevolutionärer inte gått så långt.

Vysjinskij: Ni satte i gång upproret och räknade ...

Kamkov: ... på ”vänsterkommunisternas” hjälp.

Vysjinskij: Var ”vänsterkommunisterna” informerade om juliupproret?

Kamkov: Helt och fullt som jag sade vid förundersökningen, enligt den information, som jag fick av Karelin.

Vysjinskij: Var särskilt Bucharin som ”vänsterkommunisternas” ledare informerad, att ett uppror förbereddes av socialrevolutionärerna, vilket bröt ut i juli 1918?

Kamkov: Enligt Karelins informationer var han underrättad om det.

Vysjinskij: Jag har inga flera frågor att framställa.

Hörande av vittnet Karelin.

Vysjinskij: Vittne Karelin, hade Ni som medlem av ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK tillfälle att föra underhandlingar med Bucharin?

Karelin: Som medlem av ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK kom jag tillsammans med Bucharin en första gång under senare hälften av november 1917. Då reste Bucharin från Moskva till Petrograd för att på Allryska CK:s sammanträde avge rapport om oktoberupproret i Moskva. Under dessa dagar skulle jag föra samtal med Bucharin om ”vänsterkommunisternas” grupps inställning, som vi då var mycket intresserade av. Vi klarade då upp — jag säger ”vi”, emedan flera personer från ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK förde dessa underhandlingar ...

Vid detta samtal intog Bucharin en absolut bestämd ställning. Jag erinrar mig hans sats, att ”vänsterkommunisternas” grupp — då var denna identisk med Kommunistiska partiets distriktsbyrå i Moskva — tar Kommunistiska partiets CK:s handlingar under sin kontroll. Detta sades i den meningen, att linjen för sprängning av fredsförhandlingarna säkras. Just denna fråga intresserade också oss ”vänster”-socialrevolutionärer. I december var dessa förhandlingar redan synnerligen tillspetsade i den praktiska frågan. Just vid denna tid fördes förhandlingarna i Brest. Vi visste detta och särskilt genom de informationer, som Prosjjan gav om, att meningsskiljaktigheterna i Kommunistiska partiets CK i hög grad skärptes. Vi visste, att Trotskij då myntade uttrycket: varken krig eller fred.

Vysjinskij: Hur bildades ”vänster”-socialrevolutionärernas block med ”vänsterkommunisterna”?

Karelin: Detta block kan man anse som bildat redan i december 1917. I januari tog ”vänster”-socialrevolutionärernas CK ett bestämt initiativ till underhandlingar, som inte blott fördes med Bucharin utan även med en rad andra personer. Underhandlingar fördes med Pjatakov

och Radek, från vår sida fördes underhandlingarna av Natanson, Kamkov, mig själv och Prosjjan. Om dessa underhandlingar rapporterade vi i ”vänster”-socialrevolutionärernas CK. Från dessa underhandlingar var det känt, att ”vänsterkommunisternas” inställning var synnerligen skarpt fastställd i denna period och var en inställning på att ersätta regeringen. Vid de underhandlingar, som under februari fördes av ”vänsterkommunisterna”, underströks ånyo samma tanke beträffande nödvändigheten av att störta sovjetregeringen och ersätta den med en ny. Man tänkte sig en koalitionsregering av ”vänster”socialrevolutionärer och ”vänsterkommunisterna”. Vid dessa underhandlingar gick Bucharins inställning ut på, att deras grupp ansåg det som nödvändigt att avvakta resultatet från 7:de partikongressen. Meningen med denna avvaktande hållning var, att ”vänsterkommunisterna”, representerade av Bucharin, räknade med, att det skulle lyckas dem att erövra majoriteten på 7:de partikongressen ...

På så sätt uppsköts aktionen till efter resultaten av 7:de partikongressen, fastän Bucharins inställning vid denna tid var absolut otvetydig, och i den information, som Prosjjan gav på ”vänster”-socialrevolutionärernas CK-sammanträde, hette det, att Bucharins ståndpunkt var störtande av sovjetmakten utan att ens rygga tillbaka för att fysisk förinta regeringen och partiets ledare.

Vysjinskij: Det vill säga, utan att rygga tillbaka för att mörda partiets och regeringens ledare?

Karelin: Nå ja, för den fysiska förintelsen eller att mörda.

Vysjinskij: Vilka namngivna?

Karelin: Det talades om ledare och personligen beträffande Lenin, Stalin och Sverdlov.

Vysjinskij: Och Ni talade personligen därom med Bucharin?

Karelin: Ja, vi hade ett samtal om detta ämne. Det gäller det samtal, som jag hade med Bucharin efter Allryska CK-sammanträdet slut i april 1918. På detta sammanträde höll Vladimir Iljitj Lenin sitt bekanta referat ”Sovjetregeringens närmaste uppgifter”. På uppdrag av ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK uppträdde jag på detta sammanträde med ett synnerligen skarpt tal, i vilket jag tillspetsade frågan på de punkter, som taktiskt var överenskomna mellan ”vänster”-socialrevolutionärerna och ”vänsterkommunisterna”.

Vysjinskij: Alltså uppträdde ”vänsterkommunisterna” efter förutgående överenskommelse med ”vänster”-socialrevolutionärerna mot Lenin?

Karelin: Ja, efter förutgående överenskommelse mellan ”vänsterkommunisterna” och ”vänster”-socialrevolutionärerna, även om det inte var om just detta uppträdande ...

Vysjinskij: Talade Bucharin vid detta sammanträffande med Er om, att det var nödvändigt att skrida till fysisk förintelse av Lenin, Stalin och Sverdlov?

Karelin: Han talade om, att det var nödvändigt att företaga en direkt aktion utan att rygga tillbaka för den fysiska förintelsen.

Vysjinskij: Säg, genomfördes det ”vänster”-socialrevolutionära upproret av Er som resultat av de förutgående underhandlingarna med ”vänsterkommunisterna” om denna fråga?

Karelin: Det ”vänster”-socialrevolutionära upproret, som ägde rum i början på juli, var resultatet av ett direkt initiativ av ”vänster”-socialrevolutionärernas CK, varvid vi räknade med blockets upprättade förbindelser mellan ”vänsterkommunisterna” och ”vänster”-socialrevolutionärerna. I slutet av juni 1918, när alla dispositioner var vidtagna, när en noggrann organisatorisk plan var utarbetad, som var utarbetad av ”vänster”-socialrevolutionärernas CK, förde jag under de sista tio dagarna i juni underhandlingar med Bucharin i Första sovjethuset.

Vysjinskij: Om vad?

Karelin: Beträffande den förestående aktionen.

Vysjinskij: Ni talade om ”vänster”-socialrevolutionärernas förestående aktion?

Karelin: I föreliggande fall talades inte konkret om, när aktionen skulle ske, datum nämndes inte. Men vid detta samtal höll sig Bucharin till de underhandlingar, som han i denna period förde med Prosjjan, och om vilka Prosjjan rapporterade för ”vänster”-socialrevolutionärernas CK. Särskilt hörde till det ”vänster”-socialrevolutionära upprorets organisationsplan som första led en terrorhandling mot den tyske ambassadören Mirbach. Prosjjan talade om, att vid samtalet med Bucharin den sistnämnde sade, att denna plan till sprängning av fredsförhandlingarna och denna handling till mördande av Mirbach överhuvud var verkningsfulla och effektiva.

Vysjinskij: Stod den socialrevolutionära terroristen Kaplans attentat mot Lenin den 30 augusti 1918 i något samband med planen att mörda Lenin, Stalin och Sverdlov?

Karelin: Ja. Som resultat av ”vänster”-socialrevolutionärernas juliuppror slog ”vänster”-socialrevolutionärerna utomordentligt hastigt in på vägen till att upprätta en organisatorisk kontakt med högersocialrevolutionärerna. Nåväl, och i denna period återopade sig Prosjjan, som ledde ”vänster”-socialrevolutionärernas kamporganisations angelägenheter, i sin rapport till ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK på, att från Bucharins sida den envishet, som tidigare hade visats i fråga om den terroristiska handlingen, hade stärkts i hög grad, och jag måste säga, att ”vänster”-socialrevolutionärernas CK, ehuru det dolts och hållits hemligt i nästan 20 år, naturligtvis bestämt var underrättade om dessa händelser.

Vysjinskij: ”Vänster”-socialrevolutionärernas partis CK var alltså informerad om det förberedda mordet på Lenin?

Karelin: Ja.

Vysjinskij: Och vad har Bucharin med det att göra?

Karelin: Enligt Prosjjans meddelande, vilken förde underhandlingar med honom, vilka hade officiell karaktär, forcerade Bucharin frågan om att utföra terrorhandlingen. När ”vänsterkommunisternas” grupp var krossad, tog den ställning för den direkta kampen utan att rygga tillbaka för de allra bestämdaste medel t. o. m. terrorhandlingar.

Vysjinskij: Sålunda bekräftar Ni alltså, att det av höger- och ”vänster”-socialrevolutionärer förberedda attentatet mot Vladimir Iljitj Lenins liv organiserades gemensamt med Bucharin?

Karelin: Med ”vänsterkommunisterna”. Bucharin ansåg vi som ”vänsterkommunisternas” ledare.

Vysjinskij: Vid förundersökningen sade Ni, att det faktum i 20 år dolts för sovjetfolket, att Ni gemensamt med höger-socialistrevolutionärerna på yrkande av Bucharin försökte mörda Lenin. Ni bekräftar det?

Karelin: Jag bekräftar, att detta Bucharins yrkande som ledare för ”vänsterkommunisternas” grupp var ett faktum. Detta yrkande spelade en mycket stor roll vid utförandet av hela denna förbrytelse.

Vysjinskij (till domstolen): Tillåt att jag ställer en fråga till Ossinskij. Vittne Ossinskij, var vänlig tala om, vilka uppgifter har Ni om Bucharins delaktighet i attentatet mot Vladimir Iljitj Lenins liv 1918?

Ossinskij: I slutet av 1918 kom vid ett samtal med Stukov frågan in på Lenins tillstånd, efter det han sårats av terroristen Kaplan. Stukov yttrade av denna anledning följande: Men vet Ni, att Kaplans skott inte blott är resultatet av det direktiv, som gavs av högersocialrevolutionärernas partis CK, utan även det direkta resultatet av de åtgärder, som på sin tid var planerade av blocket för att störta regeringen och särskilt föresatsen att döda regeringens ledare.

Vysjinskij: Följaktligen talade Stukov med Er om, att den kvinnliga högersocialrevolutionären Kaplans skott mot Lenin var resultatet av de föresatser och de organisatoriska åtgärder, som på sin tid utarbetades, antogs och genomfördes — av vem?

Karelin: Av blocket.

Vysjinskij: Av vilket?

Karelin: Från ”vänsterkommunisterna” till ”vänster”-socialrevolutionärerna.

Vysjinskij: Och Bucharin uppträdde här som ”vänsterkommunisternas” ledare?

Karelin: Alldeles riktigt.

Sjätte processdagen.

Förmiddagssammanträdet den 8 mars.

Förhöret med anklagade Levin.

Ordförande Ulrich: Anklagade Levin, bekräftar Ni de uttalanden, som Ni gjort vid förundersökningen?

Levin: Ja.

Vysjinskij: Anklagade Levin, när och under vilka omständigheter lärde Ni känna Jagoda och vad blev resultatet av Er närmare bekantskap med Jagoda.

Levin: Min bekantskap med Jagoda började redan i början av 1920-talet. Jag behandlade framlidne Dsersjinskij och Mensjinskij. Jag träffade Jagoda alltemellanåt och lämnade honom medicinsk hjälp. Tätare sammanträffanden med honom började fr. o. m. 1928 i förbindelse med Gorkijs ankomst till Moskva. Det är allmänt bekant att Gorkij alltsedan sin ungdom led av en svårartad tuberkulos. Han uppehöll sig flera år i Italien redan före revolutionen och efter revolutionen sedan 1921. Efter 1928 tillbringade han sommarmånaderna i Moskva, ty klimatförhållandena i Moskvans omgivning är relativt goda för dem, som lider av lung- eller hjärtsjukdomar. Under Gorkijs uppehåll i Moskva besökte jag honom mycket ofta i min egenskap av hans ständiga läkare. Han bodde utanför staden. Jag övernattade också hos honom om jag inte hade något särskilt för mig. Jagoda hörde också till det umgänge som ofta sågs i detta hus. Där träffade vi ofta tillsamman. Förbindelserna utvecklades, inte som mellan en sjuk och dennes tillfällige läkare, utan som mellan bekanta. Samtidigt besökte jag även Jagoda oftare antingen i hans hem eller hans sommarbostad. Därmed utvecklade sig en allt intimare bekantskap mellan oss. Jag måste säga att Jagoda uppförde sig mycket vänligt mot mig och visade mig ofta små uppmärksamheter. Dessa uppmärksamheter från hans sida smickrade mig.

Vysjinskij: Vilka uttryck tog sig denna uppmärksamhet?

Levin: Nåja, han hade t. ex. härliga blommor i sitt drivhus och skickade sådana till mig. Han sände mig också franskt vin av mycket god kvalitet. En gång gav han mig en mycket värdefull gåva, en sommarvilla i närheten av Moskva, vilken jag med min familj bebodde under sommarmånaderna fem, sex år.

Vysjinskij: Understödde Jagoda Er vid Edra utlandsresor genom att befria Er från vissa tullformaliteter?

Levin: Javisst, han meddelade tullstationen att de skulle släppa mig igenom utan tullvisitation när jag kom från utlandet.

Vysjinskij: Förstod Ni, att Ni därmed drog fördel av ett grovt brott mot sovjetlagarna och att Ni gick med på denna lagöverträdelse av egennyttiga motiv?

Levin: Ja, det förstod jag. 1932 beslöt Maxim Gorkij att för alltid bosätta sig i Moskva med sin familj. Till familjen hörde hans son Pesjkov. På vintern i början av 1933 öppnade Jagoda vid ett av mina besök hos honom under en promenad ett samtal, till vilket han några gånger senare återkom. Samtalet rörde sig om Gorkijs son Pesjkov. Under ett dylikt samtal sade Jagoda till mig: Ser Ni, Max – som han kallade honom — är inte endast en onyttig människa, han utövar också ett skadligt inflytande på fadern. Fadern älskar honom och han utnyttjar det

och åstadkommer ett icke önskat och skadligt umgänge i Gorkijs hem. Han måste avlägsnas. Man måste få död på honom.

Vysjinskij: Det vill säga, han måste mördas?

Levin: Naturligtvis!

Vysjinskij: Och Jagoda gav Er anvisning på att göra det?

Levin: Han sade: "Ni måste hjälpa oss härvidlag. Tänk på att Ni inte har annat val än att lyda mig, att Ni inte kan bli mig fri. Tänk över hur saken kan ordnas och vem vi kan ta till hjälp. Om några dagar tänker jag kalla på Er." Han upprepade än en gång att undergång hotar såväl mig som min familj i fall jag inte gör något åt saken. Jag trodde att jag inte hade någon annan utväg än att foga mig efter hans vilja.

Vysjinskij: Försökte Ni protestera eller meddela något om det?

Levin: Nej, det försökte jag inte. Jag sade ingenting åt någon utan fattade ett beslut. När jag fattat mitt beslut for jag till Jagoda. Han sade: "Ensam lär det väl bli svårt för Er att klara saken. Vem tänker Ni ta till hjälp?" Jag svarade att det över huvud blir svårt att introducera en ny läkare i Gorkijs hem. Det finns dock en läkare — dr Vinogradov från OGPU:s sanitetsförvaltning — som hade besökt Gorkij under mina semestrar.

Krjutjkov känner honom väl. Om jag inte tar fel, så var det han som kallade Vinogradov.

För övrigt sade jag att om det bleve nödvändigt med någon annan medicinsk rådgivare, så är professor Pletnev den enda som varit i detta hem. Så förgick år 1933. Jagoda hade bråttom. Då uppstod en ny plan i hans hjärna. Vid våra sammanträffanden frågade Jagoda ofta mig om Mensjinskijs hälsotillstånd. Mensjinskij, den dåvarande ordföranden i OGPU, var vid denna tid mycket sjuk. Jagoda var vice ordförande i OGPU. Här måste jag tillfoga att Mensjinskij allt sedan de första revolutionsåren alltid hade behandlats av mig. 1926 fick han ett svårt anfall av angina pectoris. Från 1932 stod Mensjinskij under ständig behandling av Kasakov.

Vysjinskij: Berätta vad Jagoda konkret sade till Er om Mensjinskij!

Levin: Några gånger frågade han helt enkelt om Mensjinskijs hälsotillstånd, och i oktober eller november frågade han återigen: "Hur är det med Mensjinskijs hälsa?" Jag svarade det jag visste, att det var mycket dåligt. Han sade till detta: "Varför skall man dra ut längre på saken? Mensjinskij är dock en åt döden vigd man."

Vysjinskij: Sade inte Jagoda åt Er, att man måste döda Mensjinskij?

Levin: Det sade han.

Vysjinskij: Och Ni gjorde förslag på vem som kunde hjälpa till med det?

Levin: Dr Kasakov.

Vysjinskij: För vilket ändamål anlätade Ni Kasakov? För att behandla eller att döda?

Levin: För det senare.

Vysjinskij: Varför just Kasakov?

Levin: Han behandlade med lysat, som Kasakov själv framställde i sitt laboratorium.

Vysjinskij: Det vill säga att han kunde framställa vad han ville?

Levin: Ja, framställa sådana lysat, som inte hjälper utan skadar.

Vysjinskij: Det är liktydigt med gift?

Levin: Alldeles riktigt. Här sade jag till Jagoda: Då det hör till att göra uppehåll, pauser under behandlingens gång och jag besöker Mensjinskij under dessa pauser kan jag blanda lysat i någon hjärtmedicin, som i förbindelse med lysat kan åstadkomma skador.

Vysjinskij: Och vad tyckte Jagoda om det?

Levin: Han sade att han skulle tala med Kasakov och ge honom direktiv. När jag träffade Kasakov i slutet av 1933 fick jag reda på att Jagoda talat med honom. Han sade sig veta vad

han hade att göra och att han skulle komma överens med mig om hur lysatet skulle sammanställas. Han frågade mig vilken hjärtmedicin jag tänkte använda vid mina besök.

Vysjinskij: Anklagade Kasakov, bekräftar Ni att Levin talat med Er?

Kasakov: Ja. Jag sammanträffade med Levin och han tog mig så småningom i anspråk. Överläggningar ägde rum i maj, juni och slutligen i oktober.

Vysjinskij: Vilket år?

Kasakov: 1933. Vid en sammankomst i maj sade han, att jag förgäves behandlat Mensjinskij. Mensjinskij vore ett levande lik. Jag var av den åsikten att Mensjinskij led av tilltagande chronio-sepsis. Levin var av annan mening och resultatet blev att jag ställdes utanför behandlingen. I juni träffade jag åter Levin. Han sade då att jag hade rätt i min diagnos att Mensjinskij led av tilltagande chronio-sepsis som han ådragit sig vid en förkylning. Den grupp av läkare, som behandlade honom, gjorde ingen invändning mot att jag började min kur. Så började jag behandla Mensjinskij. I oktober sade Levin till mig: "Begriper Ni inte att Mensjinskij faktiskt är ett lik och att Ni retar Jagoda på Er, när Ni återställer hans hälsa och tillåter honom att arbeta? Ni borde begripa att Jagoda är intresserad av att Mensjinskij avlägsnas och om Ni inte rättar Er efter Jagoda, så kommer denne att göra upp räkningen med Er."

Vysjinskij: Sade Levin åt Er att Jagoda kommer att kalla Er till sig?

Kasakov: Javäl.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, uppdrog Ni åt Levin att ordna ett samtal mellan Er och Kasakov?

Jagoda: Jag har aldrig sett denna människa förr.

Vysjinskij: Ni har sålunda aldrig gett Levin något sådant uppdrag.

Jagoda: Jag beordrade Levin att rådgöra...

Vysjinskij: Med vem?

Jagoda: Med Kasakov. Jag hade dock intet personligt sammanträffande med denne.

[eng protokoll sid. 525:]

Vysjinskij: Jag frågar inte om Ni träffade honom Jag frågar Er om om ni instruerade Levin att diskutera saken med Kasakov.

Jagoda: Jag gav inga instruktioner om att tala med Kasakov.

Vysjinskij: Ni sade nyss att Ni gav Levin sådana instruktioner

Jagoda: Jag uppdrog åt Levin att döda Gorkij och Kujbysjev, och det var allt.

Vysjinskij: Och i fråga om Mensjinskij?

Jagoda: Jag dödade varken Mensjinskij eller Max Pesjkov.

Vysjinskij: Kasakov, kallades Ni till Jagoda?

Kasakov: Ja, den 6 november 1933 kl. 3 em.

Vysjinskij: Tog Jagoda emot Er?

Kasakov: Ja, ja men!

Vysjinskij: Talade Ni med honom?

Kasakov: Javisst.

Vysjinskij: Och vad talade Jagoda med Er om?

Kasakov: Jagoda hälsade och frågade: "Vad tror Ni om Mensjinskij's hälsa?" Jag svarade att Mensjinskij befann sig i ett svagt tillstånd sedan han genomgått svåra anfall av bronchialastma. Han frågade vidare: "Har Ni talat med Levin?" Jag svarade: "Ja, jag har talat med honom." — "Varför krånglar Ni då fortfarande — sade Jagoda — varför handlar Ni inte?" Jagoda råkade bokstavligt i raseri och sade till mig: "Mensjinskij har dock uppgivit allt,

varför befattar ni er längre med honom? Hans liv bringar ingen nytta, det stör allt och alla. Utarbeta gemensamt med Levin en läkemetod, som hastigt kan göra slut på Mensjinskijs liv. Glöm inte att om Ni inte lyder mig så kan jag göra käl på Er hastigt och lustigt.”

Vysjinskij: Vad svarade Ni på det?

Kasakov: Jag blev fullständigt virrig. Jag blev rädd och fogade mig. Jag sade att jag skulle tala med Levin. I slutet av december träffade jag denne.

[eng protokoll sid. 528-9:]

Vysjinskij: [läser först ett avsnitt ur protokollet från förundersökningen, där Jagoda erkänner mordet på Mensjinskij och Persjkov]. Har ni lämnat den redogörelsen, åtalade Jagoda?

Jagoda: Jag sade att jag gjort det men det är inte sant.

Vysjinskij: Varför lämnade ni dessa uppgifter om de inte är sanna?

Jagoda: Det vet jag inte.

Vysjinskij: Sitt ner. "Jag kallade till mig Kazakov och bekräftade min order ... Han gjorde sitt. Mensjinskij dog." Har ni sagt detta, åtalade Jagoda?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Ni träffade alltså Kazakov?

Jagoda: Nej.

Vysjinskij: Varför ljög ni då om det?

Jagoda: Jag ber att få slippa svara på den frågan.

Vysjinskij: Ni förnekar alltså att ni anstiftade mordet på Mensjinskij?

Jagoda: Det gör jag.

Vysjinskij: Erkände ni mordet i den skriftliga redogörelsen?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: När statsåklagaren förhörde er, vad svarade ni då på hans fråga om er roll i mordet på Mensjinskij?

Jagoda: Jag bekräftade att jag spelat denna roll.

Vysjinskij: Ni bekräftade det. Varför?

Jagoda: Jag ber att få slippa svara på den frågan.

Vysjinskij: Svara då på min sista fråga. Hade ni några klagomål och ingav ni någon protest i samband med förundersökningen?

Jagoda: Nej.

Vysjinskij: Vill ni framföra några klagomål nu?

Jagoda: Nej.

Vysjinskij: Sitt ner. Anklagade Levin, fortsätt.

Levin: Jag glömde att nämna en sak, som jag måste tala om. Jagoda sade mig att han talat med Krjutjkov.

Vysjinskij: Anklagade Krjutjkov, vad talade Ni med Jagoda om?

Krjutjkov: Jagoda sade åt mig att Maxim Pesjkov måste skaffas ur vägen.

Vysjinskij: Vad betyder skaffas ur vägen?

Krjutjkov: Att mörda Pesjkov. Det är inte så mycket — sade han — fråga om Pesjkov, utan huvudsakligen om Gorkij. Gorkijs aktivitet måste lamslås, Gorkijs aktivitet är ett hinder för vissa personer. Av det fortsatta samtalet förstod jag att han hade Rykov, Bucharin o. a. i tankarna. Vid detta samtal fick jag från Jagoda reda på att en kontrarevolutionär omstörtning

förbereddes och att Jagoda var delaktig i förberedelsen. Han sade åt mig: I SSSR kommer det snart att bli ett nytt välde, som mera harmonierar med Er inställning.

Vysjinskij: Med vems inställning?

Krjutjkov: Med min.

Vysjinskij: Hur var Er inställning?

Krjutjkov: Enligt det samtal vi hade 1933 kunde han ungefär antaga, att jag stod högerens organisation nära. Jag frågade: Vad skall jag göra? Jagoda genmälde: Ni vet hur Gorkij älskar Max. Max' död blir ett svårt slag för Gorkij och kommer att förvandla honom till en ofarlig gubbe. Ni måste döda Max. Så tillfogade han några hotfulla anmärkningar. Jag godtog Jagodas förslag.

[sid. 530:]

...

Vysjinskij: Så att allt vad Krjutjkov säger ...

Jagoda: Allt är lögn.

Vysjinskij: Ni gav honom inga sådana instruktioner om Maxim Pesjkov?

Jagoda: Jag har förklarat, herr åklagare, att jag inte lämnade några instruktioner i fallet Maxim Pesjkov. Jag finner det mordet meningslöst.

Vysjinskij: Då ljuger alltså Levin?

Jagoda: Ja, han ljuger.

Vysjinskij: Kasakov ljuger?

Jagoda: Ja, han också.

Vysjinskij: Krjutjkov?

Jagoda: Ljuger.

Vysjinskij: Ni gav inte Krjutjkov några order beträffande Maxim Pesjkovs död. Men vid förundersökningen ...

Jagoda: Då ljög jag.

Vysjinskij: Och nu?

Jagoda: Talar jag sanning.

Vysjinskij: Varför ljög Ni vid förundersökningen?

Jagoda: Det har jag sagt Er. Jag ber att få slippa besvara frågan.

Vysjinskij: Fortsätt, anklagade Levin!

Levin: Som resultat av våra gemensamma skadliga handlingar avled Mensjinskij den 10 maj 1934 och följande dag Maxim Alexejevitj Pesjkov. Dessa förbrytelser var fullbordade. Några dagar efter bisättningen av Mensjinskij och Pesjkov kallade Jagoda mig på nytt till sig och sade: "Nu alltså har Ni fullbordat dessa brott, Ni är helt och hållet i mina händer och Ni måste gå med på det jag nu föreslår Er — något avgjort allvarligare och viktigare. Jag förutskickar att det jag nu ålägger Er är lika ofrånkomligt för Er som många andra tidigare uppdrag." Så började han tala med mig om att "det stora missnöjet med partiledningen växer och blir starkare i partiet, att ett maktombyte är ofrånkomligt, förutbestämt och oundgängligt, att Rykov, Bucharin och Jenukidse står i spetsen för rörelsen, och då denna omstörtning är oundviklig och under alla förhållanden kommer att äga rum, så är det så mycket bättre, ju förr den sker. Och för att detta skulle gå fortare och denna process skulle underlättas måste vi avlägsna några av politbyråns medlemmar och ävenså Gorkij från den politiska arenan. Detta är en historisk nödvändighet. Ni måste hjälpa oss med de medel Ni har till förfogande. Säg, vem kan Ni ta på er lott mer än Alexej Maximovitj Gorkij?"

Några dagar senare var jag återigen hos Jagoda och sade honom att jag såg mig tvungen att genomföra också dessa direktiv. Vid detta samtal tillade Jagoda: Maxim Gorkij är en man som står partiledningen mycket nära, en man som är helt överens med den politik, som nu genomföres i landet och en hängiven vän av Josef Vissarionovitj Stalin, en man som aldrig kommer att förråda någon och aldrig går med på vår väg. Å andra sidan vet ni vilken auktoritet Gorkijs ord har i vårt land och långt utöver dess gränser, vilket inflytande han utövar och hur mycken skada han med sitt uppträdande kan tillfoga vår rörelse. "Ni måste därför besluta Er — sade han — och Ni kommer att skörda frukterna vid det nya världets tillkomst." När Jagoda frågade mig, vilken mer jag kunde ta på min lott, sade jag att man skulle kunna genomföra detta med en sådan människa som ofta är sjuk och ofta behövde läkarhjälp, i fråga om medlemmar av politbyrån t. ex. Kujbysjev. Jag kan få Pletnev till hjälp. Han har nämnt Kujbysjev. Båda kände vi Kujbysjev sedan 12 år tillbaka. Pletnev är anti-sovjetiskt inställd och går med på det lättare än någon annan. Jagoda sade: "Bra, jag skall själv tala med honom. Låt Pletnev få veta att jag kommer att kalla honom till mig för en överläggning. Dessutom kan Krjutjkov hjälpa till i allt som rör Gorkij, och i fråga om Kujbysjev så kommer hans sekreterare Maximov att stå till tjänst.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, bekräftar Ni anklagade Levins uttalanden i detta avsnitt?

Jagoda: Ja, jag bekräftar dem.

Vysjinskij: På vems uppdrag organiserade Ni dödandet av Valerian Vladimirovitj Kujbysjev?

Levin: På uppdrag av Jagoda.

Vysjinskij: Vem tog Ni till hjälp med denna förbrytelse?

Levin: Maximov och professor Pletnev.

Vysjinskij: Anklagade Krjutjkov, bekräftar Ni vad Levin sagt?

Krjutjkov: Jag bekräftar att Jagoda gav mig uppdraget att mörda Gorkij.

Vysjinskij: Anklagade Maximov-Dikovskij, bekräftar Ni Levins utsagor?

Maximov-Dikovskij: Jag bekräftar dem, men jag fick inte uppdragen av Levin utan av Jenukidse och Jagoda.

Vysjinskij: Anklagade Pletnev, bekräftar Ni Levins utsagor i vad de berör Ert deltagande i denna förbrytelse?

Pletnev: Jag bekräftar dem.

Ordförande Ulrich: Fortsätt, anklagade Levin.

Levin: Då jag inte ville använda starkt verkande gifter arbetade vi med felaktig läkarbehandling.

Vysjinskij: Utarbetade Ni denna plan självständigt eller gemensamt med någon av de nämnda personerna?

Levin: Planen beträffande Gorkij och Kujbysjev utarbetade jag gemensamt med Pletnev. Planen beträffande Mensjinskij gemensamt med Kasakov.

Vysjinskij: Anklagade Pletnev, utarbetade Ni en dylik plan gemensamt med Levin?

Pletnev: Ja.

Levin: Nu talar jag om alla fyra fallen. När det gällde frågan om att döda Maxim Pesjkov nedsatte vi till att börja med hans fysiska motståndskraft genom att använda onormalt mycket alkoholhaltiga drycker. I detta försvagade tillstånd blev Max febrig och svettades en mycket het dag i april — våren var utomordentligt varm i Moskva detta år — och på förslag av Krjutjkov, som deltog i försvagandet av Pesjkov, lade man honom på en bänk. Han badade i svett, där han låg utan skjorta i blåsten i två timmar. Det är klart att han förkylde sig, insjuknade och efter en Lag visade det sig att han fått en kruppös lunginflammation. Jag inbjöd Pletnev för en konsultation, vi var dit två gånger och såg att sjukdomen utvecklade sig

illa. Vinogradov visste också av det, vilken kom dit som jourhavande läkare. Sjukdomens förlopp försämrades av att man inte använde något medel, som kunde stärka hjärtat, utan tvärtom använde saker som försvagade hjärtat. Och slutligen, vilket jag redan sagt, dukade han under för lunginflammation den 11 maj. Så tillgick vårt första förstörelseverk.

Jag går över till andra fallet, dödandet av Mensjinskij. Jag sammanträffade tämligen sällan med Kasakov hos Mensjinskij. Mensjinskij kallade vanligtvis omväxlande på mig och Kasakov. Det finns två slags lysat, det s. k. sympatiko-tropiska, vilket utan tvivel verkade skadligt på Mensjinskijs hjärtverksamhet, och det andra slaget är det vagotropiska lysatet, vilket verkade lugnande på hjärtat och skulle varit nyttigt. Kasakov ordinerade sådant slag av lysat, en sådan blandning som skadade Mensjinskijs hjärta. Det togs också hänsyn till att en kombination av lysat och hjärtmedicin kunde föra till att processen påskyndades, dvs. att myocarditis och angina pectoris förvärrades, vilket sin sida måste leda till nya kvävningss-anfall. Mensjinskijs död inträdde även som följd av ett sådant kvävningss-anfall.

Nu till frågan om Kujbysjev. Den svaga punkten i hans organism var hjärtat, mot vilket vi riktade vår stöt. Vi var sedan länge underkunniga om det svaga tillstånd hans hjärta befann sig i. På Kujbysjev användes oavbrutet eggande medicin för hjärtat en lång tid ända till hans kommendering till Centralasien. Från augusti till september 1934 erhöll han oavbrutet insprutningar av särskilda preparat av endokrina körtlar och andra medel, som hetsade hjärtverksamheten. Det ökade hans lidande och åstadkom tätare anfall. I detta sjukliga tillstånd for han till Centralasien. Där insjuknade han oväntat häftigt — han insjuknade i en svårartad angina med en böld i strupen och man var tvungen att operera honom. Kujbysjev återvände från kommenderingen utan att ha blivit fri från anginan. När man lyssnade på hjärtat, hörde man att han befann sig i ett mycket dåligt tillstånd.

I ett sådant tillstånd hade det varit nödvändigt att den sjuke legat i bädd och att man förbjudit honom varje art av arbete, vilket jag icke gjorde. Han arbetade. Därefter gick han till Folkkommisariernas Råd och där i sitt arbetsrum fick han en hjärtattack. Sekreteraren Maximov gjorde då något som utan tvivel påskyndade Kujbysjevs död. Under hjärtattacken skulle Kujbysjev ha legat fullkomligt stilla och ostörd. Men vad gjorde man! Jag vet-inte hurvida Maximov eller någon annan var hos honom, men i detta tillstånd av hjärtattacken lät man honom gå ensam från Folkkommisariernas Råds byggnad och hem. Han gick ut genom porten under valvet, gick förbi läkarmottagningen, men ingen kallade på en läkare åt honom. Han gick trapporna upp till tredje våningen. I bostaden var hans hembiträde. När hon fick se hur dåligt det var med Kujbysjev, kallade hon på Maximov. Och först då hämtades jourhavande läkaren. Så kallade man mig till honom. När jag kom var Kujbysjev redan död.

Och så slutligen till det sista fallet — dödandet av Gorkij. På den tiden var han redan en mycket sjuk man. Det stod dåligt till med hans lungor. Dessutom försvårades hans hjärtverksamhet utomordentligt mycket på grund av förändringarna i lungorna — så att han samtidigt hade det mycket svårt med såväl lungor som hjärta. På vintern 1935 var han på Krim. Jag talade med Krjutjkov, som oupphörligt reste till Krim, och vi kom överens om åtgärder som var skadliga för Gorkij. Jag sade att det var nödvändigt att försöka med promenadturer. Gorkij tyckte om kroppsarbete, han tyckte om att gå i trädgården, klippa trädgrenar och bryta sten. Allt detta tillät man honom till skada för hans hälsa. När Gorkij kom tillbaka till Moskva var det avtalat att återigen finna ut ett sätt så att han kunde få en förkylning. Han hade mycket lätt för att bli förkyld, och förkylningen förde hastigt till komplikationer med bronchitis eller lunginflammation. När Jagoda fick reda på att det fanns influensafall i Gorkijs hem (barnen hade nämligen insjuknat), meddelade han det till Krim och Krjutjkov organiserade det så att Gorkij kom tillbaka just vid denna tid. Och Gorkij sjuknade verkligen i influensa andra eller tredje dagen efter sin hemkomst till bostaden. Sjukdomen komplicerades hastigt genom en kruppös lunginflammation, som fick ett mycket svårt förlopp.

Inte desto mindre var jag och professor Pletnev av den åsikten att den plan vi utarbetat måste genomföras och att vi skulle använda sådana medikamenter, som var skadliga för Gorkij. Vi använde inte någon medicin som kunde framkalla misstankar om varför de kom till användning. Vi använde endast den i sådana fall vanliga medicinen. Men vi ordinerade mycket stora mängder av den. Och i det föreliggande fallet verkade den i rakt motsatt riktning. Återigen eggades hjärtat till bristningsgränsen och uttömde sina krafter, blev arbetsodugligt och så kunde Gorkij inte gå igenom sjukdomen.

Vysjinskij: Preciserade de doser medicin som Ni använde på Gorkij.

Levin: Beträffande Gorkij gjorde vi så att vi använde olika medicin, som i allmänhet var föreskrivna och mot vilka intet tvivel eller misstankar kunde uppstå och vilka man kan använda för att stärka hjärtverksamheten. Till sådan medicin hör kamfer, koffein, cardizal, digaler. Vi har rätt att använda dessa medel för en grupp av hjärtsjukdomar. Men på honom använde vi väldiga doser. Han erhöll t. ex. ända till fyrtio kamfersprutor pr dag. Det var för mycket för honom.

Vysjinskij: Trettio till fyrtio sprutor kamfer för det första, plus ...?

Levin: Plus två digalinjektioner.

Vysjinskij: Det blir 42, plus ...?

Levin: Plus fyra injektioner koffein.

Vysjinskij: Det blir 46, plus ...?

Levin: Plus två injektioner stryknin.

Vysjinskij: Det blir 48.

Levin: Fyrtioåtta. För en normal människa vore det inte så förfärligt, men för Gorkij sedan han genomgått så mycket och med ett sådant tillstånd i hjärta och lungor var användningen av sådana doser skadlig.

Vysjinskij: Vilken sjukdom hade Pesjkov?

Levin: Han hade kruppös lunginflammation.

Vysjinskij: I sådana fall användes antipneumoniskt serum?

Levin: Ja, det användes.

Vysjinskij: Ordinerade Ni et?

Levin: Nej.

Vysjinskij: Varför inte?

Levin: För att åstadkomma skada.

Vysjinskij: Nästa fråga. Jag önskar att Ni preciserar vilken hjärtmedicin Ni använde på Mensjinsskij under den sista perioden av hans sjukdom.

Levin: Digitalis, adonis, veronal och strophantin. Allt detta är medel för att öka hjärtverksamheten. Samtidigt opererade även Kasakov med sina lysatblandningar i samma syfte. Det ena kompletterar det andra. Vid kombinerad användning av allt detta blev det starkt till outhärdlighet för Mensjinskij's hjärta.

Vysjinskij: Följaktligen är dessa medel tillåtna, men kombinationen av dem, mängden och deras ordinerad för den ifrågasatt sjuke passar inte till hälsotillståndet i hans organism.

Försvarsadvokat Braude (till Levin): Var god och meddela några biografiska data om Er själv.

Levin: Jag skall fatta mig kort. Jag föddes 1870 som son i en småborgerlig familj. Från mitt fjortonde år var jag som gymnast tvungen att ge privatlektioner för att förtjäna pengar och kunna fortsätta min utbildning och hjälpa familjen. Jag avslutade mina studier vid naturvetenskapliga fakulteten i Odessa och fortsatte sedan vid medicinska fakulteten i Moskva. Jag har utövat praktik sedan 1896. Jag har sålunda arbetat som läkare i 42 år.

Försvarsadvokaten Braude: När Jagoda bearbetade Er för mordet på Pesjkov gjorde han då ingen anspelning på att det inte bara var hans direktiv?

Levin: Han sade mig att det handlade om en grupp stora politiska personligheter, av vilka han nämnde Rykovs, Bucharins och Jenukidse's namn, vilken senare jag kände personligen.

Försvarsadv. Braude: Berätta vad Jagoda sade om Jenukidse och vad Ni talade med Jenukidse om!

Levin: Det var vid samtalet som vi hade 1934, när han talade med mig om Kujbysjev och Gorkij. Han bad mig besöka Jenukidse, som sades veta att jag är invigd i saken och ville tala med mig em den. Jenukidse var ävenledes min ständiga patient. Jag besökte honom påföljande dag i Kreml. Han frågade mig likaledes vem jag kunde ta på min lott och blev besviken, när han fick höra att jag endast talade om Kujbysjev. Han sade: "Nåja, börja då med honom!" Han bad mig tänka över frågan om medhjälpare. Jag svarade att jag redan var i färd med det och att jag skulle rapportera till Jagoda.

Försvarsadv. Braude: Kanske Ni vill summera de motiv, som gjorde att Ni, en gammal läkare med 40 års praktik, förklarade Er överens med Jagodas brottsliga, avskryvda förslag.

Levin: Psykologiskt förklarar jag det med någon slags feighet, inte av rädsla för mitt liv. Men det förskräckte mig när Jagoda hotade att förrinta min familj.

Försvarsadv. Braude: Var god och säg mig, var det någon skillnad på Jagodas bearbetningsmetoder från den tiden, då han övertalade Er om mordet på Pesjkov, och till senare, då han talade om fortsatta förbrytelser.

Levin: Självklart, skillnaden var mycket stor. I början talade han om att jag utför nödvändiga handlingar. Han talade om detta brott som om en gärning, som vore nödvändig för att rädda Gorkij från några slags fiender. Men senare när jag träffade honom förklarade han utan omsvep – Ni är i mitt våld.

Försvarsadv. Braude: Han talade med Er om existensen av någon slags grupp som strävar efter att störta sovjetmakten.

Levin: Han sade att det var en mycket stor och inflytelserik grupp.

Försvarsadv. Braude: Och sedan dess kände Ni att Ni var förbunden med denna grupp och visste samtidigt att den är en kontrarevolutionär grupp och att Ert öde beror på denna grupps öde?

Levin: Jag var medveten om att åker Jagoda fast då är det också ute med mig.

Försvarsadv. Kommodov: Säg mig, när ägde samtalet rum med Kasakov angående mordet på Pesjkov?

Levin: Det var i slutet av 1933.

Försvarsadv. Kommodov: Var det innan Kasakov sammanträffade med Jagoda?

Levin: Självklart.

Försvarsadv. Kommodov: Började Ni använda skadliga metoder före sammanträffandet med Kasakov och därefter vid behandlingen av Mensjinskij?

Levin: Efter att Kasakov hade talat med Jagoda. Därpå utarbetade vi tillsammans med Kasakov en plan för vår brottsliga verksamhet, om vilken jag redan talat, nämligen hjärtbehandling med lysat.

Vysjinskij: Anklagade Levin, de av Jagoda uttänkta morden på våra statsmän bar en klart utpräglad, politiskt kontrarevolutionär karaktär?

Levin: Ja, den saken är klar.

Vysjinskij: Och Ni intog en ställning till dem inte endast som teknisk verkställare utan också som politiker.

Levin: Jag vet inte hur Ni uppfattar det, jag har aldrig i mitt liv varit politiker.

Vysjinskij: Ni säger att Ni aldrig befattat Er med politik?

Levin: Aldrig!

Vysjinskij: Ni handlade dock som politisk fiende.

Levin: Jag handlade som verktyg åt den politiska fienden.

Vysjinskij: Och följaktligen?

Levin: Som politisk fiende.

Vysjinskij: Förstod Ni att det var fråga om kamp mot sovjetmakten?

Levin: Jag kom till den slutsatsen genom en olycklig ödets skickelse, men inte därför att jag sympatiserade med maktombytet.

Vysjinskij: När Ni hade blivit uppmanad att delta i, ja, ännu mer, att organisera morderna på framstående sovjetmänniskor och på den ryska kulturens geniala representant Gorkij, vad skulle då varit Er plikt, om Ni verkligen älskat Gorkij och fäderneslandet?

Levin: Tagit avstånd från alltsamman och angivit Jagoda.

Vysjinskij: Varför gjorde Ni inte det då?

Levin: På grund av feighet.

Vysjinskij: Hur många år deltog Ni i denna brottsliga verksamhet?

Levin: Tre år.

Vysjinskij: Tre år! Under den tiden hade Ni tusentals möjligheter att ställa allt till rätta igen.

Levin: Ja, men jag utnyttjade dem inte.

Kvällssammanträdet den 8 mars.

Förhöret med anklagade Bulanov.

Ordförande Ulrich: Anklagade Bulanov, bekräftar Ni de utsagor Ni gjort vid förundersökningen?

Bulanov: Ja, jag bekräftar dem. Under de år jag arbetade under Jagoda som hans personlige sekreterare och sekreterare i Folkkommisariatet lärde jag mig se allt med Jagodas ögon. Jagoda gjorde slutligen av mig en fullkomligt hängiven människa, om vilken han visste att denne aldrig skulle förråda honom. Därför höll han ingenting hemligt för mig varken vid samtal med mig eller vid samtal med andra i min närvaro och därför fanns det inte tecken till konspiration. Därav kommer det sig också att jag är så utomordentligt väl informerad om alla de förbrytelser, som jag blivit bekant med genom honom.

Om sammansvärjningen fick jag höra först 1934 genom Jagoda. Steg för steg höll Jagoda mig under samtal a jour med det kontrarevolutionära arbetet. Lösryckt som jag var från partilivet anförtrödde jag honom blint allting. Jagoda meddelade mig en gång i ett samtal, att de – dvs. han och den med honom förbundna högergruppen – hade förenat sig med trotskisterna och sinovjevisterna, att man absolut inte kunde räkna på någon framgång genom att föra en legal kamp inom partiet och att det enda medlet som stode till förfogande för att erövra makten vore den våldsamma, omedelbart beväpnade omstörtningen för att komma till makten. Enligt Jagoda skulle Jenukidse spela en av huvudrollerna och som tvåa i rangordningen, men därför inte mindre betydelsefull, skulle Jagoda själv komma. De hade sina stödtpunkter: I Kreml genom Jenukidse, i inrikeskommisariatets apparat genom Jagoda. På denna tid drömde Jagoda om att ifall omstörtningen lyckas skulle han vara förutbestämd till ordförande i Folkkommisariernas Råd.

Vysjinskij: Ordförande i Folkkommisariernas Råd?

Bulanov: Ja, ja men! Partiarbetet skulle enligt Jagodas intentioner anförtröas åt Tomskij, Bucharin och Rykov, varvid Tomskij enligt samma avsikter och beräkningar skulle spela rollen som fackföreningsledare. Sekreterare i centralkommittén skulle Rykov och Bucharin bli, varvid Jagoda underströk, att om han blir ordförande i Folkkommisariernas Råd så skulle centralkommitténs sekreterares roll bli helt annan under honom än f. n. På vilket vis kan jag knappast förklara. I förbindelse därmed kommer jag ihåg den parallell, som Jagoda drog mellan Bucharin som sekreterare i den framtida centralkommittén och Göbbels. Jag måste säga, att Jagoda överhuvud kände sig starkt dragen till Hitler.

Vysjinskij: Överhuvud kände sig dragen till fascismen? Och konkret?

Bulanov: Han kände sig dragen till Hitler och sade att dennes bok "Min kamp" var en verkligt värdefull bok. Han betonade oupphörligt att Hitler hade arbetat sig upp från underofficer till en personlighet.

Vysjinskij: Var inte Jagoda själv underofficer förr i världen?

Bulanov: Det vet jag inte, men hans uppförande skilde sig ringa från en underofficers. I den framtida regeringen nämndes Jenukidse som ordförande i centrala exekutivkommittén, om inte minnet bedrar mig.

Vysjinskij: Och vad har Göbbels att göra med det här?

Bulanov: Jagoda talade om att Bucharin under Jagodas kommando inte kommer att bli sämre än Göbbels. Han tänkte sig det så att Bucharin kommer att bli en marionett i Jagodas händer, vilken gör allt som Jagoda önskar. Den beväpnade omstörtningen skulle de enligt Jagodas definition obetingat anpassa efter kriget. En gång ställde jag Jagoda frågan: jag förstår inte – krig, överhängande fara, ett spänningsfyllt läge och samtidigt underminera regeringens ställning – det kunde ju leda till ytterst allvarliga händelser på fronterna.

Därpå genmålde Jagoda direkt, att jag var naiv om jag inte förstod, att de, de stora politikerna, inte ger sig på en omstörtning utan att ha kommit överens med de antagliga och sannolika motståndarna till Sovjetunionen. Han sade rent ut att det fanns direkta avtal om att den nya regeringen ifall omvälvningen lyckas skall bli erkänd och krigshandlingarna inställas. Först betydligt senare hörde jag något om namnet Tuchtjevskij, som skulle bli folkkommissarie för försvaret i den framtida regeringen.

Vysjinskij: Är det Er bekant att Jagoda som medlem av högerns centrum hade förbindelse med trotskisterna?

Bulanov: Ja, det vet jag av.

Vysjinskij: Var fick Ni reda på det? Med vem hade han förbindelse och hur?

Bulanov: Alldeles uppenbart därigenom att Jagoda stod i intimaste förbindelse med högerns ledare. Han hade även förbindelse med trotskisterna. Det slutar jag mig till därav att jag mer än en gång var vittne, när han utdelade sina omedelbara uppdrag på den operativa linjen till personer, som förvaltade bestämda arbetsområden, och på ena eller andra viset gav anvisningar om trotskisternas angelägenheter eller omvänt om att inställa en rad åtgärder som gällde såväl trotskisterna som sinovjevisterna. Och för att inte röra mig med tomma ord, kan jag anföra några fakta. Jagoda gav t. ex. anvisning till Uglanov att i sina bekännelser hålla sig till Jagodas direktiv och inte gå utöver ramen för dessa direktiv.

Vysjinskij: Kan Ni inte erinra Er en kriminell figur från en av de förutvarande processerna, jag menar typen Dreitzer? Vilka förbindelser uppehöll Jagoda med denne?

Bulanov: Jag kan komma ihåg att Dreitzer inte häktades, trots att ifrågavarande avdelningschef satt inne med fullt konkreta och noggranna uppgifter om Dreitzers långvariga trotskistiska verksamhet.

Vysjinskij: Jagoda visste alltså om Dreitzers brottsliga verksamhet och hjälpte honom?

Bulanov: Just så, ja!

Vysjinskij: Och kan Ni erinra Er en annan figur från en av de föregående processerna, den inte mindre brottsliga figuren Ivan Nikititj Smirnov? Är det Er bekant huruvida också denne hade förbindelse med Jagoda och blev hjälpt av honom?

Bulanov: Vad det angår Smirnov så vet jag absolut, att Jagoda skickade Moltjanov till Smirnov, när den senare satt i fängelse, och överbringade anvisningar om hur Smirnov skulle förhålla sig om det blev nödvändigt och någon skulle avkräva honom den ena eller den andra bekännelsen. Det vet jag mycket väl.

Vysjinskij: Har Ni Er bekant vad Jagoda gjorde, när Smirnov flyttades från detta fängelse och till Moskva?

Bulanov: Jag vet att Jagoda då bröt mot sina vanor. Han gick vanligen inte till fängelset, men när Smirnov hade kommit dit avlade han besök hos Smirnov.

Vysjinskij: I cellen?

Bulanov: Ja.

Vysjinskij: Vad hade han för sig där?

Bulanov: Jag hörde ett samtal mellan Jagoda och Moltjanov, då Jagoda yttrade att han inte oroade sig för Smirnovs uppträdande inför rätta.

Vysjinskij: Han bearbetade honom alltså? Hur var Jagodas förbindelse med Kamenev efter mordet på Kirov?

Bulanov: När man hade fattat beslut om att häkta Kamenev och Sinovjev skickade Jagoda mig att häkta Kamenev?

Vysjinskij: Och vem skickade han med Er?

Bulanov: Pauker.

Vysjinskij: Vem är Pauker?

Bulanov: Chefen för en av de operativa avdelningarna.

Vysjinskij: Och vem mer?

Bulanov: En av de i komplotten fullt invigda, vilken var en av de viktigaste förtroendemännen och uppehöll förbindelsen med Jenukidse.

Vysjinskij: Var inte Pauker tysk spion?

Bulanov: Senare fick jag reda på att han var spion.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, visste Ni om att Pauker var tysk spion?

Jagoda: Ja, det visste jag.

Vysjinskij: Jagoda skickade sålunda Pauker och Er, Bulanov, att häkta Kamenev. Och vem skulle häkta Sinovjev?

Bulanov: Jag tror det var Moltjanov och Volovitj.

Vysjinskij: Vem var Moltjanov?

Bulanov: Han var chef för inrikeskommissariatets hemliga politiska avdelning och medlem av organisationen.

Vysjinskij: Av vilken organisation? Högerns illegala organisation?

Bulanov: Ja.

Vysjinskij: Och Volovitj?

Bulanov: Volovitj var ställföreträdande chef i en av de operativa avdelningarna och det är bekant att han var inblandad i spioneri.

Vysjinskij: Kan Ni intyga, Jagoda, att Volovitj var tysk spion.

Jagoda: Javäl!

Vysjinskij: Anklagade Bulanov, vilka instruktioner fick Ni av Jagoda i fråga om häktningen av Kamenev och Sinovjev?

Bulanov: Instruktionen var kort: Skaffa hit honom, gör ingen husundersökning. Det verkställde jag.

Vysjinskij: Vet Ni var Rykov hade sitt hemliga arkiv?

Bulanov: Hos Jagoda.

Vysjinskij: Sammansvärjningens arkiv?

Bulanov: Om det inte hade varit de sammansvrunas arkiv, hade väl Rykov knappast sökt upp en så säker plats.

Jag går nu över till anslaget mot Jesjovs liv. Enligt Jagodas yttrande fattades beslutet om att mörda Jesjov av dem, dvs. av centrum, uteslutande i politiskt syfte. Det utgjorde en etapp eller en åtgärd för att säkerställa deltagarna mot att sammansvärjningen avslöjas och för att ge sammansvärjningen arbetsmöjligheter. Orsakerna till detta beslut var att strax därefter eller närmare bestämt efter mordet på Kirov, fick Jesjov i uppdrag av SUKP:s CK att övervaka undersökningen i mordfrågan. Jagoda meddelade själv att hans oro ständigt ökade med anledning av Jesjovs arbete. Jagoda framhävde att Jesjov ovanligt fort fattar och begriper alla enskildheterna i arbetet med förvaltningen av statens säkerhet, och att det absolut inte finns någon garanti för att han inte slutligen upptäcker sanningen och avslöjar sammansvärjningen. Från Jagodas samtal med en rad chefer för de operativa avdelningarna och med deltagare i de sammansvrunas organisation vet jag ävenledes att Jagoda företog sig allt för att föra Jesjov bakom ljust. Av material – ifrågavarande informationer och protokoll – fick Jesjov endast ta del av det som bestämdes av Jagoda och hans hjälpare. Ingenting underlät man för att försvåra Jesjovs arbete.

Förra hälften av 1936 erfor jag för första gången att Jagoda å sin sida visste hur mordet på Kirov organiserats. En gång beträdde jag som vanligt Jagodas arbetsrum utan föregående anmälning och fann honom mycket uppretad i samtal med Moltjanov. När Moltjanov gick var Jagoda ytterst arg och sade: "Det ser ut som om Jesjov kommer underfund med Leningrad-saken" – då besinnade han sig, fastän han vanligen inte brukade hemlighålla något för mig, och varnade mig, under det att han underströk den utomordentligt konspirativa karaktären av de meddelanden han ville göra mig, samt ställde än en gång – väl för tjugonde eller fyrtonde gång – i utsikt att "göra mig ett huvud kortare" om något skulle inträffa. Då sade han att han hade vetat av förberedelserna till attentatet mot Kirov, att han i Leningrad hade sin handgångne man – ställföreträdande ledaren för inrikeskommissariatets representation i Leningrad, Saporosjets – och att denne organiserade det hela så att mordet på Kirov underlättades, att det kort sagt skedde med Saporosjets' goda minne och därmed medverkan.

Jag kommer ihåg att Jagoda en gång berättade i korthet, och samtidigt skällde om Saporosjets' oförsiktighet, att attentatet så när hade gått om intet, då vakten några dagar före mordet tog fast Nikolajev och man fann en notisbok och en revolver i hans portfölj. Men Saporosjets fick honom fri i rätt tid. Jagoda berättade vidare att inrikeskommissariatets medarbetare i Leningrad Borisov var invecklad i mordet på Kirov. När regeringens medlemmar kom till Leningrad och beordrade Borisov till Smolny för vittnesförhör i mordfrågan beslöt Saporosjets att döda Borisov, ty han var rädd att Borisov skulle avslöja dem som stod bakom Nikolajev. På Jagodas uppdrag organiserade Saporosjets en olycka med bilen, som Borisov använde för färden till Smolny. Borisov omkom vid denna olycka och de befriade sig från ett farligt vittne.

Faran för att bli avslöjad var så uppenbar och påtaglig för dem att Jagoda beslöt tillgripa genomgripande åtgärder, med andra ord: han beslöt att mörda Jesjov.

Ur Jagodas mun erfor jag att han uppdrog åt andra personer, som inte behandlas vid detta tillfälle, att förgifta Jesjovs bostad. Hur, när, på vilket sätt och under vilka omständigheter det gjordes vet jag inte, men jag är övertygad om att det blev gjort, ty det förekommer sällan att Jagodas ord inte följes av handling. När Jagoda avsattes från sin post i inrikeskommissariatet verkställde han direkt förgiftning av arbetsrummet och närliggande rum i inrikeskommissariatets byggnad, där Jesjov var tvungen att vistas. Han uppdrog direkt åt mig att förbereda giftet genom att lösa kvicksilver i syra.

Jag har ingen kännedom om kemi eller medicin, kanhända förväxlade jag etiketterna, men jag kommer ihåg att han varnade mig för svavelsyran, att jag skulle akta mig så jag inte brände mig, varnade för lukten och dylikt. Det var den 28 september 1936. Jag utförde Jagodas uppdrag och gjorde i ordning lösningen. Besprutningen av arbetsrummet och de närliggande rummen, där Jesjov skulle uppehålla sig, draperiet, mattor och gardiner, utfördes av Savolainen. Det skedde den 29 september. Jagoda sade mig att fem, sex till sju besprutningar måste företagas, vilket också skedde. Två eller tre stora damejeaner med lösning gjorde jag i ordning och överlämnade till Savolainen. Han använde sig av en slags spruta. Jag erinrar mig att det var en stor plåtbehållare med stor bon på. Jag måste också tillägga, att Jagoda under vare samtal den 28 september tog fram två ampuller ur ett skåp med en massa föremål och små flaskor. Dessa ampuller såg inte ut att vara av ryskt fabrikat. Han lämnade ampullerna till mig och sade att de innehöll gift, som skulle stänkas ut samtidigt med kvicksilverlösningen. Vad det var och vad det hette vet jag inte. Jag lämnade det till Savolainen och han sprutade ut det tillsammans med kvicksilverlösningen.

Vysjinskij: Säg mig, intresserade sig Jagoda överhuvud för gifter?

Bulanov: Ja, ovanligt mycket.

Vysjinskij: Vilka uttryck tog sig detta speciella intresse för gifter?

Bulanov: Detta intresse uppstod hos honom ungefär 1934.

Vysjinskij: Stod detta intresse för gifter i samband med hans konspirativa dåd och planer.

Bulanov: Helt säkert. När vi i ett privat samtal talade om den av dem organiserade statskuppen förklarade Jagoda att alla medel var nödvändiga för att genomföra denna omvälvning, såväl beväpnade aktioner, provokationer som t. o. m. gift, emedan – som han sade – det ibland uppstår situationer, då man måste gå långsamt fram och med största försiktighet, och andra situationer som kräver snabb och överraskande handling.

Vysjinskij: Har Ni reda på om Jagoda ensam eller Ni båda tillsammans förövat något brott av liknande art utöver de kriminella förberedelserna för att förgifta Jesjov?

Bulanov: Ja, jag har väl reda på att Mensjinskij, Maxim Gorkij och Maxim Pesjkov dödades.

Vysjinskij: Berätta i korthet vad Ni vet om dessa brott!

Bulanov: Jagoda genomförde dödandet av Gorkij som en åtgärd för att skapa förutsättningar för framgång hall omvälvningen lyckades. Jagoda sade att högergruppen var övertygad om att Gorkij inte endast helt och fullt godkände partiets och regeringens politik, utan att han med sin säregna entusiasm medverkade i den socialistiska statens uppbyggnad, och att de enhälligt kommit till den slutsatsen att Gorkij skulle höja sin röst mot dem ifall de lyckades med omstörtningen och att denna revolt från Gorkijs sida skulle – som Jagoda uttryckte sig – få allvarliga följder för den nya regimen på grund av den auktoritet som Gorkij åtnjöt hos alla befolkningsskikt i Sovjetunionen och hans utomordentliga betydelse bland kulturpersonligheter i utlandet. Därför beslöt gruppen att i rätt tid avlägsna Gorkij.

Genom Jagoda vet jag att dr Levin, professor Pletnev och Gorkijs sekreterare Krjutjkov medverkade till denna förbrytelse. Jag hörde själv några gånger att Jagoda gav Krjutjkov instruktioner om att försöka få Gorkij att förkyla sig.

Vysjinskij: På vems uppdrag genomfördes dödandet av Mensjinskij?

Bulanov: På Jagodas uppdrag och jag kan nämna, att om det i fallet Gorkij skedde – som han sade – uteslutande av politiska orsaker, så kan jag däremot finna personliga bevekelsegrunder i fallet Mensjinskij.

Vysjinskij: Och vilka?

Bulanov: Sådana personliga motiv som den människa har, som på alla sätt och vis vill göra karriär, som vill påskynda att en plats blir ledig, dvs. platsen som ordförande i OGPU, då han uppenbarligen räknar med att han – Jagoda – i en sådan situation kommer att bli enda aspiranten på ordförandeposten. Naturligtvis spelade också politiska motiv en roll även här. Högercentrum och överhuvud de sammansvurna var mycket intresserade av att ha sin man, en av sina ledare i spetsen för den exekutiva makten. Man talade också med mig om de personliga motiven. Han betonade oupphörligt att Mensjinskij faktiskt inte arbetat på lång tid och att han – Jagoda – måste införa arbetet. Enligt min mening satte han punkten över i 'et 1933, när han sade att han beslutat sig för att påskynda saken, dvs. han sade helt enkelt: att förrinta Mensjinskij. Och vidare att han anförtrött detta uppdrag åt dr Levin, men att Levin av någon anledning inte kunde klara upp det. Då fick jag sedan veta av Jagoda, att han tagit verkställaren dr Kasakov till hjälp.

Vysjinskij: Har Ni Er för övrigt bekant om Kasakov besökte Jagoda i dennes arbetsrum i inrikeskommissariatet för denna angelägenhet?

Bulanov: När Jagoda nyss förklarade att han ser Kasakov för första gången, så väntar jag nu att han skall säga att han också ser mig för första gången i sitt liv. Naturligtvis träffade han Kasakov och träffade honom upprepade gånger. Jag kommer personligen ihåg ett tillfälle då Kasakov t. ex. var i Jagodas arbetsrum. Jag kommer särskilt ihåg det därför att det var på en ledighetsdag. Datot kan jag inte ange med bestämdhet.

Vysjinskij: Tillåt mig fråga, anklagade Kasakov, när var det?

Kasakov: Den 6 november 1933.

Bulanov: Jag kommer ihåg att det var på en ledighetsdag.

Vysjinskij: Jagoda talar alltså osanning här?

Bulanov: Ja, osanning.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, kommer Ni att efter dessa uttalanden om Ert deltagande förgiftningshistorien förneka Er andel i densamma?

Jagoda: Nej, jag medger att jag deltog.

Vysjinskij: Anklagade Bulanov, och dödandet av Maxim Pesjkov, det är också ett verk av Jagoda?

Bulanov: Naturligtvis.

Vysjinskij: Anklagade Jagoda, vad säger Ni om det?

Jagoda: Jag erkänner mitt medansvar till Pesjkovs sjukdom och anhåller hos rätten att denna fråga behandlas vid ett slutet sammanträde.

Vysjinskij: Jag har ingenting däremot. – Anklagade Bulanov, Ni har här tecknat en förfärlig bild av en rad förbrytelser, som Ni utfört under Jagodas ledning. Vem mer av ledarna för ”högerns och trotskisternas block ” deltog i dessa förbrytelser, såvitt Ni har kännedom om det?

Bulanov: Jagoda sade mig öppet att beslutet om att förgifta Jesjov och döda Gorkij fattades av Rykov, Bucharin

Vysjinskij: Och Jenukidse?

Bulanov: Och Jenukidse, ja, det är självklart.

Vysjinskij: Med ett ord, av ledningen för ”högerns och trotskisternas block ”?

Bulanov: Ja, självklart.

Vysjinskij: Anklagade Rykov, är det Er bekant att ”högerns och trotskisternas block ” fattade beslut om att fysiskt förinta Gorkij?

Rykov: Nej.

Vysjinskij: Och vad visste Ni i denna sak då?

Rykov: Jag hade vetsskap om den utomordentligt fientliga inställning mot Gorkij, som trotskisterna och vissa kretsar av högern lade i dagen under loppet av flera år.

Vysjinskij: I slutet av 1935 hade Ni ett samtal med Jenukidse om denna sak?

Rykov: Med Jenukidse? Ja, det hade jag.

Vysjinskij: Hur avlöpte samtalet?

Rykov: Jenukidse meddelade mig att trotskisterna och sinovjevisterna var mycket oroliga för det inflytande, som Gorkij ernått och att Gorkij var avgjord anhängare av Stalin och partiets generallinje. Därför – menade han – att det på grund av den betydelse som Gorkij hade – och det behövs inga bevis för hans betydelse såväl i utlandet som här hemma – håller de, som han uttryckte sig, orubbligt på att Gorkijs politiska aktivitet måste likvideras.

Vysjinskij: Jenukidse talade alltså om att det var nödvändigt att likvidera Gorkijs politiska aktivitet?

Rykov: Ja.

Vysjinskij: På vilket sätt och i vilken mening?

Rykov: Han talade med så djupa brösttoner och använde så grova fientliga uttryck, att det stod klart för ig (emedan det här huvudsakligen var tal om trotskister och sinovjevister) att bakom dessa uttryck gömmer sig möjligheten av att även våldsåtgärder skulle komma till användning.

Vysjinskij: Vad betyder det? Användning även av våldsmetoder? Kan det förstås så att de inte skulle rygga tillbaka för mord?

Rykov: Ja, självklart.

Vysjinskij: Ni visste alltså om förberedelserna för mordet på Gorkij?

Rykov: Det är inte alldeles riktigt.

Vysjinskij: Jag har en fråga till Bulanov. Har Ni reda på att Jagoda skickade pengar till Trotskij?

Bulanov: Ja, mycket väl.

Vysjinskij: Vilket år?

Bulanov: Att Jagoda försåg Trotskij med pengar fick jag inte veta med detsamma. 1934 blev jag kallad till Jagoda och han meddelade att det kommer en man till mig, som jag skall utbetala 20,000 dollars till.

Vysjinskij: 20,000 dollars, varför och till vem?

Bulanov: Jag frågade aldrig Jagoda till vilket ändamål. Jag betalade ut pengarna till mannen. När jag nästa dag rapporterade att jag verkställt ordern, sade Jagoda att jag även för framtiden skall utbetala till denna man de summor som Jagoda bestämmer. I förbigående sade han att denne man var hans direkta förbindelseman med Trotskij och att Trotskij fått stora penningbekymmer på senare tiden, och att de summor jag utbetalat och komme att utbetala gick till Trotskij direkt. Och verkligen kom inte denne man fyra eller fem gånger från 1934 till 1936 och jag utlämnade pengar till honom i enlighet med anvisningarna från Jagoda.

Förhöret med anklagade Jagoda.

Ordförande Ulrich: Anklagade Jagoda, bekräftar Ni de utsagor Ni gjort under förundersökningen?

Jagoda: Jag bekräftar dem. Början av min antisovjetiska verksamhet måste jag datera till 1928, då jag gick in i högerens antisovjetiska organisation. Inträdet föregicks av mina överläggningar med Rykov, som jag hade vänskapliga personliga förbindelser med. Det säregna i mitt förhållande till organisationen bestod huvudsakligen däri att jag som vice ordförande i Förenade Statliga Politiska Förvaltningen (OGPU) på den tiden inte kunde delta i högerens öppna kontrarevolutionära kamp och tvingades till konspirativitet. Denna min roll i organisationen kände några personer: Rykov, Bucharin, Uglanov, A. P. Smirnov (Foma) och Tomskij.

Under första etappen av högerens kamp mot sovjetmakten bestod mitt arbete i att förse högerelementens – Rykovs och Bucharins – organisation med tendensiöst utvalt material från OGPU, vilket de – Bucharin och Rykov – utnyttjade i sin kamp mot partiet.

I fortsättningen – när högerelementen gick över till illegalitet i kampen mot partiet och sovjetmakten – blev jag av högercentrum ålagd uppgiften att skydda högerens organisation från upptäckt och häktning. Enligt denna överenskommelse vidtog jag under en rad av år alla slags åtgärder för att skydda högerens organisation, i synnerhet dess centrum, för upptäckt.

Jag måste här under fullt ansvar förklara att mitt förrådiska arbete inom Folkkommisariatet för inrikes angelägenheter är skulden till att sovjetmakten och inrikeskommisariatets organ först 1937-38 kunde upptäcka och likvidera högerens organisation samt högerens och trotskisternas block. Om den sovjetiska kunskapstjänsten hade varit fri från högerelement ur den kontrarevolutionära gruppen och spioner skulle sammansvärjningen utan tvivel blivit upptäckt i sin linda. Denna min skuld bekänner jag helt och fullt inför sovjeträttvisan. Samtidigt måste alla de här på de anklagades bänk sittande, i första hand Rykov och Bucharin, dela detta ansvar med mig.

1931, under den period då högers illegala verksamhet aktiviserades, då uppgiften att skydda organisationen mot häktning blev mest aktuell, krävde ledarna för högers centrum att jag skulle anställa aktiva medlemmar i högers organisation till ledande arbete inom OGPU.

För att inte röra mig med tomma ord vill jag anföra det konkreta fallet då en medlem av högers organisation – Moltjanov – utnämndes till ledare för OGPU:s hemliga politiska avdelning, som skulle leda kampen mot högers och trotskisternas organisationer. Det tillgick så att jag 1931 blev inbjuden till Tomskijs sommarvilla, där utom Tomskij även Foma (Smirnov) var närvarande, och Tomskij föreslog mig i fullkomligt kategorisk form att Moltjanov skulle ha platsen, vilket han också fick. Moltjanov blev ledare för OGPU:s hemliga politiska avdelning. Den gången informerade Tomskij mig om högerelementens planer på att erövra makten och om det planerade blocket med trotskisterna och sinovjevisterna.

Till denna tidsperiod, 1931-32, förlades också skapandet av en högergrupp inom OGPU, vilken jag organiserade bland mina medarbetare. Medlemmar i gruppen var: Prokovjev, Moltjanov, Mironov, Bulanov, Sjanin och en rad andra medarbetare.

1932 upprättade jag, i förbindelse med högers allmänna plan om störtande av sovjetmakten och maktövertagandet, på förslag av Tomskij förbindelse med Jenukidse. Detta förslag var ingen tillfällighet. Högers ledande idé på den tiden och utgångspunkten för högerorganisationens verksamhet var orienteringen på en kontrarevolutionär omvälvning genom att besätta Kreml.

I slutet av 1932, då kollektiviseringens segertåg berövade oss hoppet om stora kulakuppror, inställdes den förhärskande kursen på den s. k. "palatsrevolutionen". Det är fullkomligt klart att min roll i organisationen, min roll på vice ordförandeposten inom OGPU, där omvälvningens tekniska hjälpmedel, vaktmanskapet i Kreml, truppavdelningar osv. stod under mitt kommando, kom att stå i centrum och att jag just därför på förslag av högers ledare upprättade förbindelse med Jenukidse (han var på den tiden sekreterare i Sovjetunionens Centrala Exekutivkommitté), som var en av ledarna i de sammansvurna högerelementens organisation.

En händelse i början av 1933 åstadkom allvarliga korrigeringar i vår plan. Jag menar fascisternas makterövring i Tyskland. Om högerelementens grundställning intill denna tid varit inriktad på en "palatsrevolution" med egna krafter, så ställdes kursen fr. o. m. 1933 in på en fascistisk organisation. Innan jag besvarar frågan vilken konkret form orienteringen åt det fascistiska Tyskland antog, vill jag göra följande förklaring: När den s. k.

"palatsrevolutionen" var på tal hade man som perspektiv att häkta sovjetmaktens och partiets ledare, att störta sovjetmakten och återupprätta kapitalismen i landet efter omvälvningen, vilket Bucharin inte hade mod att erkänna klart och koncist under förhöret med honom.

Ställde vi oss uppgiften att störta sovjetmakten? Jag besvarar den frågan med ja. Vilken social och politisk ordning skulle vi ha infört i landet sedan vi störtat sovjetmakten? Jag svarar och rent ut på denna fråga – den kapitalistiska samhällsordningen.

Nu övergår jag till en konkret framställning av mina faktiska förbrytelser. Med Jenukidse upprättade jag förbindelse i slutet av 1931 eller i början av 1932. Mot slutet av 1932 hade vi systematiska sammanträffanden och behandlade gemensamt frågan om den s. k. palatsrevolutionen. Av Jenukidse fick jag reda på att det organiserats en militär organisation av sammansvurna, som var beredd att genomföra omstörtningen när som helst. Från honom erfor jag också att man orienterade sig åt den tyska fascismen, som kom till makten 1933.

Centralen och locket mellan trotskisterna, högern och sinovjevisterna organiserades och utformades 1933. Jag fick reda på att blocket genom Rykov uppehöll förbindelse med mensjevikerna och genom Bucharin med socialrevolutionärerna. Jenukidse informerade mig om besluten i centrum. Han talade också om att en statskupp förbereddes till januari 1934 varvid alla deltagare i 17:de partikongressen, som just då pågick, skulle häktas.

Jag övergår till "högerns och trotskisternas blocks" förrådiska verksamhet, till dess förbindelser med utländska stater. Först måste jag förklara för rätten att det fanns en grupp av mina anhängare – vilka stod i olika utländska spionerorganisationers tjänst – vilka arbetade i skydd av OGPU:s och sedan inrikeskommissariatets apparat. Jag hade reda på Saporosjets', Gais, Volovitjs, Paukers, Vinetskij och andras spionverksamhet, men jag gynnade deras arbete för sammansvärjningens skull och ansåg dem vara en värdefull kraft när upprorsplanen skulle förverkligas, framför allt när det gällde att uppehålla förbindelsen med utländska spionapparater. De utländska spionerorganisationerna var otvivelaktigt genom dessa spioner underrättade om att jag tillhörde högerns organisation och om min roll i denna organisation. Att "högerns och trotskisternas block" existerade och arbetade var de likaså väl informerade om. De fakta som bekräftar detta påstående, kan jag meddela domstolen vid slutna rättegång. Det var just genom en av dessa spioner, särskilt genom Vinetskij, vilken hade plats som inspektör hos Rykov i Folkkommisariatet för Post och Telegraf, som man upprättade blockets, Rykovs personliga förbindelse med mensjevikernas utlandscentral. Utom denna grupp av spioner i inrikeskommissariatet vet jag också att det fanns andra förbindelser mellan "högerns och trotskisternas block" och utländska stater. Jag tänker närmast på deltagarna i Karachans sammansvärjning, med vilken jag upprättade förbindelse 1935. Karachan invigde mig i den utrikespolitiska orienteringen inom "högerns och trotskisternas block", för vars räkning Karachan förde underhandlingar med tyska fascistiska kretsar. Karachan påstod att tyskarna komme att hjälpa blocket med att störta sovjetmakten. Karachan berättade att Trotskij sedan länge fört underhandlingar med tyskarna och att han engagerat sig alltför djupt (jag sätter detta inom anföringstecken), genom att han hade lovat dem mycket mer än som var nödvändigt för hjälpen i kampen mot bolsjevikerna. Trotskij lovade att ge tyskarna Ukraina och japanerna kustområdet i Fjärran östern. Enligt Karachans utsago hade han fått i uppdrag av blocket att förhandla med tyskarna.

Något måste man ju avstå åt dem", sade Karachan. Karachan krävde informationer av mig om "högerns och trotskisternas blocks" organisation i Sovjetunionen för att ha vid en förestående underhandling med tyska fascistiska kretsar. Jag gav honom dessa informationer. Jag vet att hans sammankomst med ledande tyska fascister ägde rum och att man därvid åstadkom ett avtal om understöd åt det antisovjetiska blocket från tyskarnas sida, men detaljer i underhandlingarna såsom i frågan om vilket pris de måste betala för överenskommelsen har jag mig ingenting bekant. Med vilken person han sammanträffade skall jag tala om vid det slutna sammanträdet.

Jag går över till "högerns och trotskisternas blocks" terroristiska verksamhet och speciellt min verksamhet. Jag varken vill eller kan tillbakavisa någon av de mot mig gjorda beskyllningarna i fråga om genomförda terrordåd. Jag vill emellertid understryka att intet av dessa dåd har utförts av mig utan direktiv från högerns och trotskisternas block.

Först till mordet på Kirov. Hur förhöll det sig med den saken? På sommaren 1934 meddelade Jenukidse mig om det redan fattade beslutet i ledningen för högerns och trotskisternas block om organiseringen av mord på Kirov. Rykov hade direkt andel i detta beslut. Genom detta meddelande fick jag reda på att den trotskistisk-sinovjevistiska terrorgruppen bedrev konkreta förberedelser för mordet. Jenukidse krävde att jag inte skulle lägga några hinder i vägen för denna sak, men terrorakten – sade han – genomföres av den trotskistisk-sinovjevistiska gruppen. På grund därav var jag tvungen att föreslå Saporosjets, som satt som ställföreträdande ledare för inrikeskommissariatets förvaltning, att inte hindra genomförandet av terrordådet mot Kirov. En tid senare meddelade Saporosjets mig att Nikolajev blivit häktad av folk från Folkkommisariatet för inrikes ärenden och att de hittat en revolver och en skiss över Kirovs vanliga promenadväg hos honom. Nikolajev blev frigiven. Strax efteråt blev Kirov mördad av samme Nikolajev. Jag förklarar sålunda kategoriskt att Kirov blev mördad på beslut av ledningen för högerns och trotskisternas block.

I enlighet med besluten av nämnda ledning förövades terrordåd mot och dödandet av Kujbysjev, Mensjinskij och Gorkij. Hur förhöll det sig med de fallen?

Redan före mordet på Kirov dog Gorkijs son – Maxim. Jag har redan förklarat för rätten att jag erkänner mitt medansvar för Maxims insjuknande och hemställer än en gång till rätten att mina förklaringar i denna sak förlägges till en slutet rättsförhandling.

Ordförande Ulrich (till statsåklagaren): Har Ni något att anföra mot att frågan om Pesjkovs död behandlas vid slutet sammanträde?

Vysjinskij: Jag har ingenting emot det, men anser dock att resultatet av dessa förhandlingar kan meddelas vid ett offentligt sammanträde. Fortsätt, anklagade Jagoda.

Jagoda: Vid den tiden fullbordades dödandet av Mensjinskij. Jag nekar inte till att jag i fråga om dödandet av Mensjinskij lät mig ledas av personliga skäl. Platsen som chef för OGPU pretenderade jag icke på av personliga skäl, icke av karriäristiska skäl, utan därför att det var av intresse för vår sammansvärjning. Jenukidse personligen meddelade mig centrums beslut i denna fråga. I dessa båda fall utnyttjades läkarna vilket skapade full garanti för att vi inte skulle bli avslöjade. När Jenukidse överlämnade kontaktcentrums beslut om mordet på Kirov till mig gav jag uttryck för farhågor, att detta terrordåd inte endast kunde föra till att jag, utan att hela organisationen kunde åka fast. Jag hänvisade Jenukidse på mindre farliga medel och erinrade om hur Mensjinskij blivit dödad med hjälp av läkare. Jenukidse svarade mig att trotskisterna och sinovjevisterna hade åtagit sig detta dåd. Vår uppgift var att inte störa dem. Vad det ofarliga medlet att döda med läkares hjälp angår, sade Jenukidse, att centrum under den närmaste tiden skulle behandla vem av partiets och regeringens ledare, som man i första hand skulle mörda på detta sätt.

En tid senare när jag nästa gång träffade Jenukidse meddelade han mig verkligen, att centrum fattat beslut om att föröva en rad terrordåd mot medlemmar av politbyrån och personligen mot Maxim Gorkij. Jenukidse förklarade att högerns och trotskisternas block har störtande av sovjetmakten som närmaste perspektiv och att det betraktar Gorkij som en för sig farlig figur. Gorkij är en orubblig anhängare av Stalins politik och skulle utan tvivel höja sin protest mot oss sammansvurna i fall vi förverkligade sammansvärjningens mål. Med hänsyn till Gorkijs väldiga auktoritet inom och utom landet hade centrum enligt Jenukidses ord kategoriskt beslutat att fysiskt förinta Gorkij.

Jag förklarar att Rykov, Bucharin och andra som sitter här på de anklagades bänk bär det fulla ansvaret för detta terrordåd. Jag förklarar att detta dåd genomfördes efter beslut av dem.

Jag vill rikta domstolens uppmärksamhet på ännu en sak. Det är det faktum att förbrytargruppen försökte förgifta Jesjov. Sedan Jesjov blivit utnämnd till folkkommissarie för inrikes ärenden stod det fullkomligt klart att vår grupps verksamhet och även högerns och trotskisternas block skulle bli upptäckt. Jesjov började med att rensa upp bland förbrytarnas kader och kom naturligtvis blockets centrum och särskilt mig in på livet. Nu beslöt vi att mörda Jesjov för att rädda vår organisation, för att rädda Rykov, Bucharin och andra. Bulanov utförde förgiftningen. Jag nekar inte heller till det faktum att jag på uppmaning av Jenukidse sände pengar till Trotskij genom Mirov-Abramov.

Vysjinskij: Följaktligen kan man säga, när man sammanfattar Era förklaringar, för det första att Ni erkänner Ert sedan länge pågående deltagande i högerns illegala arbete?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: För det andra att Ni bekänner Er skyldig till att ha varit en av ledarna i högerns och trotskisternas block?

Jagoda: Ja, det erkänner jag.

Vysjinskij: För det tredje att Ni tillsammans med detta block arbetade för målet att störta sovjetmakten och återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen?

Jagoda: Ja, jag erkänner. Vi hade till uppgift att besätta Kreml.

Vysjinskij: Ni intog den ståndpunkten, att det var ändamålsenligt att i händelse av krig förbereda och säkerställa Sovjetunionens nederlag?

Jagoda: Denna ståndpunkt intog blocket och således även jag.

Vysjinskij: Ni bekänner Er likaledes skyldig till att ha utfört spionage?

Jagoda: Nej, sådan verksamhet erkänner jag mig icke skyldig till.

Vysjinskij: Ni erkänner att en hel rad kunskapare, tyskar och polska spioner satt under Era vingars beskydd?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Ni visste av deras spionverksamhet och Ni skyddade dem från upptäckt?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Var det er plikt att häkta spioner som Ni upptäckte?

Jagoda: Självklart.

Vysjinskij: Ni gjorde det inte, dvs. med andra ord, Ni hjälpte spioner att arbeta som spioner.

Jagoda: Jag skyddade dem.

Vysjinskij: Ni var informerad om att de utlämnade material till utländska spioner?

Jagoda: Absolut.

Vysjinskij: När Ni var informerad så skedde det med Er vetskap?

Jagoda: Under mitt beskydd.

Vysjinskij: Gott, under Ert beskydd och med Er vetskap skedde det som de utförde. Det är fastslaget.

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Ni erkänner Er likaledes skyldig till att på blockets uppdrag ha ställt statsmedel till Trotskijs förfogande?

Jagoda: Ja, det erkänner jag.

Vysjinskij: Ni erkänner att Ni organiserat och genomfört terrordåd: först mordet på Kirov efter förslag och enligt uppdrag av blocket?

Jagoda: Jag erkänner mig skyldig till delaktighet i detta mord.

Vysjinskij: Delaktighet i mordet på eller dödandet av Mensjinskij erkänner Ni Er skyldig till?

Jagoda: Jag erkänner.

Vysjinskij: Organiserandet av mordet på Kujbysjev erkänner Ni Er skyldig till?

Jagoda: Jag erkänner.

Vysjinskij: Organiserandet av mordet på Gorkij erkänner Ni Er skyldig till?

Jagoda: Jag erkänner.

Vysjinskij: Jag har inga fler frågor.

Försvarsadv. Kommodov: Bekräftar anklagade Jagoda de utsagor, som han gjort vid förundersökningen, beträffande sina sammanträffanden med Pletnev?

Jagoda: Jag har ju sagt det.

Försvarsadv. Kommodov: Likaså i fråga om mötena med Kasakov?

Jagoda: Ja, jag bekräftar det.

Försvarsadv. Kommodov: Jag har inga andra frågor.

Försvarsadv. Braude: Vem uppfann idén om att döda genom sjukdom?

Jagoda: Det har jag sagt – Jenukidse.

Försvarsadv. Braude: Jag har inte flera frågor.

Vysjinskij: Säg mig, anklagade Jagoda, skyddade Ni mensjevikerna under Er brottsliga verksamhet?

Jagoda: Jag kan inte svara på denna fråga.

Vysjinskij: Tillåt mig uppläsa ur band II sida 135: "Fråga: Av materialet från Folkkommisariatet för inrikes ärenden förelägges Er ett dokument, som innehåller medaelande om mensjevikernas utlandscentrum och dess aktiva arbete i Sovjetunionen ..." Ni kommer ihåg denna sak?

Jagoda: Ja, jag vet, jag kan bara inte svara på det här.

Vysjinskij: På detta dokument är följande anteckning gjord i november 1935: "Det är för länge sedan intet parti mera och det lönar sig inte att bry sig om dem ..." – "Svar: Ja, den där anmärkningen har jag skrivit ..." – Och vidare Er förklaring: "Det är endast en av formerna för hur jag skyddade mensjevikerna från att åka fast och avvände slaget mot dem, då de stod i kontakt med högern." – Bekräftar Ni det?

Jagoda: Ja.

Vysjinskij: Därav kan man alltså dra den slutsatsen, att högern i sitt illegala brottsliga arbete uppehöll kontakt med mensjevikerna och att Ni skyddade de senares illegala sammansvärjning, avvände det ena slaget efter det andra, som riktades mot dem? Är det så?

Jagoda: Mina utsagor är riktiga.

Vysjinskij: Var nu vänlig och säg mig, vilken roll Rykov och Bucharin enligt Er kännedom spelade vid dödandet av Gorkij?

Jagoda: Från Jenukidse har jag reda på att de deltog i behandlingen av denna fråga.

Vysjinskij: Vad det gäller Rykov klarade vi ut denna fråga. Rykov erkände att frågan om möjligheten av ett terrordåd varit på tal i ett samtal mellan honom och Jenukidse. (Vänder sig till Bucharin): Jag vill fråga Er, anklagade Bucharin, om Ni har reda på vilken ställning Gorkij intog till Trotskij?

Bucharin: Skarpt avvisande.

Vysjinskij: Och har Ni även reda på vilken ställning Trotskil intog till Gorkij?

Bucharin: Densamma – skarpt avvisande.

Vysjinskij: Anklagade Bessonov, bekräftar Ni att Trotskij intog en skarpt avvisande hållning till Gorkij?

Bessonov: Ja, jag bekräftar det.

Vysjinskij: På grund av vilka skäl?

Bessonov: På grund av att Trotskij uttalade det vid ett personligt samtal oss emellan.

Vysjinskij: Ni bekräftar Er utsago inför rätten, att Trotskij genom Er överlämnade direktiven om Gorkijs fysiska förintande?

Bessonov: Ja, jag överlämnade dessa Trotskijs direktiv till Pjatakov.

Vysjinskij: Har Ni, anklagade Bucharin reda på att denna fientliga inställning förefanns inte endast hos Trotskij, utan även hos trotskisterna?

Bucharin: Ja, naturligtvis, ty Trotskij och trotskisterna utgör ett enhetligt väsen. De sammansturna rättade sig med militär disciplin efter honom. 1935 sade Tomskij till mig att Trotskij förberedde någon slags terroristisk aktion eller något terrordåd mot Gorkij.

Vysjinskij: Han sade inte varför trotskisterna förberedde denna fientliga aktion eller detta dåd mot Gorkij?

Bucharin: Det sade han inte. Han sade att detta är en aktion mot den "stalinska Gorkij" som försvarare av socialistiska uppbygget i allmänhet och den stalinska partipolitiken i synnerhet.

Jag tror att det här var fråga om den stora resonans, som Gorkijs ord finner på den internationella arenan i allmänhet och hos de intellektuella i synnerhet.

Vysjinskij: Säg mig, ställde Trotskij genomförandet av det fientliga dådet mot Gorkij i förbindelse med störtandet av sovjetregeringen?

Bucharin: Till sitt innehåll ställde han dessa aktioner i förbindelse med varandra.

Vysjinskij: Ni visste följaktligen att någon slags fientlig aktion mot Gorkij var på tal?

Bucharin: Ja.

Vysjinskij: Om man talar om fientliga dåd, så kan man därmed också mena mycket allvarliga fientliga, ja, t. o. m. terrordåd?

Bucharin: Ja, man kan mena, från angrepp i pressen eller otrevliga rykten till ett terroristiskt dåd – spelrummet är mycket stort.

Vysjinskij: Är det då inte uteslutet, att det just på den tiden kunde vara tal att fysiskt förintä, att mörda Gorkij?

Bucharin: Jag är av den uppfattningen att detta inte var uteslutet.

Ulrich (till de anklagade): Är det någon som har frågor att ställa Jagoda?

Rykov: Jagoda nämnde här namnet Vinetskij som en människa, som var min medhjälpare och skaffade mig förbindelse med någon. Jag skulle vilja veta hur det blivit bekant och vem denne Vinetskij är. Har Jagoda fått uppgifterna av Vinetskij själv eller har han dem ur annan källa?

Jagoda: Vinetskij var postinspektör i Folkkommisariatet för post och telegraf och samtidigt postinspektör i Folkkommisariatet för inrikes ärenden. En gång anropade han mig och sade att Rykov hade bett honom att befordra ett paket till Nikolajevskij i utlandet – och frågade om han får göra det. Jag sade: Tala med Rykov, om han ger Er det, så ta det. Därav drar jag den slutsatsen att Vinetskij utgjorde förbindelsen mellan Nikolajevskij och Rykov.

Förhöret med anklagade Krjutjkov.

Ordföranden Ulrich: Då Ni redan bekräftat Edra utsagor i förundersökningen så har Ni att i korthet berätta om Edra förbrytelser.

Krjutjkov: Jag bekräftar fullständigt mina utsagor. Jag har förrädiskt mördat Maxim Gorkij och hans son Maxim Pesjkov. Båda morden begick jag på uppdrag av Jagoda och under inflytande av hans hotelser.

När Jagoda uppdrog åt mig att mörda Pesjkov, informerade han mig om den planerade statskuppen och sin delaktighet däri. Jag antog uppdraget och blev deltagare i högerns kontrarevolutionära organisation. Jag kan inte undanhålla rätten det jag framhöll vid förundersökningen, att mina personliga intressen sammanföll med och var sammanflätade med den politiska grundvalen för detta brott. Jag var personligt intresserad av Maxim Pesjkovs död. Jag antog att efter Maxim Pesjkovs död skulle, då jag blev den enda Gorkij närstående personen, Gorkijs stora litterära arv tillfalla mig och säkerställa ett oberoende liv för mig.

Med Jagoda blev jag bekant 1928. 1931 upprådades den intimaste förbindelse. 1932 träffades vi oftare. Jagoda talade ofta med mig och avlyssnade min politiska inställning. Jag hade intet förtroende för landets förmåga att genomföra industrialiseringen och jag trodde inte på jordbrukets kollektivisering. 1932 anspelade Jagoda ofta under samtal med mig på att jag lever på mycket stor fot och förbrukar förhållandevis mycket pengar.

Vysjinskij: Var fick Ni dessa pengar från?

Krjutjkov: Jag förskingrade mycket av Gorkijs medel, ty jag utnyttjade hans obegränsade förtroende. Och det förde till att jag kom i en viss beroende ställning gentemot Jagoda. Jag fruktade att han visste av mitt penningslöseri och att jag begår en kriminell handling. Jagoda utnyttjade mig för att skaffa sig förbindelser i Gorkijs hem och göra närmare bekantskap med

Gorkij. Jag hjälpte honom på allt sätt. I början av 1933 sade Jagoda under samtal med mig, att Gorkij snart kan dö, att han åldras och att sonen Max kommer att ärva Gorkijs litterära kvarlåtenskap. Ni är van att leva gott – sade han — men då får Ni stanna i huset som ett nådehjon. Denna Jagodas anmärkning gjorde mig förlägen och det märkte Jagoda. Därmed slutade samtalet. 1934, antagligen på våren, kom Jagoda åter in på samma tema, som jag redan förut i dag sagt, och ställde då direkt frågan om att avlägsna eller närmare bestämt, att mörda Maxim Pesjkov. Han sade då till mig: Det är inte så mycket frågan om Maxim Pesjkov, man måste dämna upp Gorkijs aktivitet, vilken utgör ett hinder för de ”stora männen” — Rykov, Bucharin, Kamenev och Sinovjev. Detta samtal fördes i Jagodas arbetsrum.

Han talade med mig om den kontrarevolutionära omvälvningen. Såvitt jag kan erinra mig sade han att det snart kommer att bli ett nytt välde i Sovjetunionen, vilket helt motsvarar min politiska inställning. M. Gorkijs aktivitet står i vägen för denna statskupp, denna aktivitet måste inskränkas. ”Ni vet att Alexej Maximovitj Gorkij älskar sin son Maxim. Denna kärlek ger honom, stora krafter”, sade Jagoda. Jag sade att jag inte ville bereda honom, Jagoda, några svårigheter och frågade vad jag skulle göra. Han svarade då: ”Avlägsna Maxim!” Och han illfogade att Maxims död skulle inverka på Gorkij, så att denna skulle bli en harmlös gubbe. I det fortsatta samtalet sade han: Er uppgift är mycket enkel — narra Maxim att använda mycket rusdrycker. Han sade mig att han tog dr Vinogradov och dr Levin till hjälp.

Jag antog uppdraget och började mina förberedelser för mordet på, Maxim Pesjkov. Jag började förleda honom att dricka mycket och för detta ändamål erhöj jag tillräckliga mängder vin av Jagoda. Men trots det gav inte Maxim Pesjkovs kraftiga organism efter. Och 1934 blir Jagoda enträgnare, föreslår att skaffa Maxim en förkylning. ”Ordna på något vis — sade Jagoda — så att han blir ,liggande i snön!” i mars eller april, kort före Maxim Pesjkovs avgörande sjukdom, ordnade jag det så. Men Maxim Pesjkov kom ifrån det med en lättare snuva. Den 2 maj lät jag Maxim, efter sedan jag först fyllt honom, ligga och sova några timmar på en bänk i trädgården, så som Levin redan berättat i dag. Det var en kall dag och efter detta insjuknade Maxim. På kvällen den 3 maj sade Max till mig att han inte känner sig bra. Han tog temperaturen. Han hade 39,5. Oaktat det kallade jag ingen läkare. Nästa morgon kallade jag dit Levin. Levin kom och ställde diagnosen att Max hade en lindrig art av influensa. Så tog han mig till sidan och sade: Ni ernådde det Ni strävade efter.

Några dagar senare kom dr Badmajev tillfälligtvis till Gorkij. Han undersökte Maxim Pesjkov och konstaterade omedelbart en allvarlig lunginflammation och frågade förvånad: Har inte Levin undersökt Er? När Maxim Pesjkov erfor att han hade en svår lunginflammation, frågade han: Kan man inte kalla hit Speranskij? — vilken ofta vistades i Gorkijs hem. Speranskij behandlade inte Alexej Maximovitj Gorkij, men Gorkij tyckte om och skattade honom högt som en stor vetenskapsman. Jag meddelade Levin om saken. Levin sade då: Skicka för all del inte efter Speranskij. Levin tillfogade att han och dr Vinogradov skulle komma tillsammans inom kort. Och han kom verkligen på kvällen tillsammans med dr Vinogradov. Vinogradov, som inte hade sett den sjuke förut, hade fört med sig någon slags medicin. Den 7 och 8 maj kände sig Maxim Alexejevitj bättre. Jag meddelade Jagoda om det. Jagoda utbrast rasande: ”Det var då djävulen, friska kurerar dom så dom dör, men kan dom inte få en sjuk att dö.”

Jag vet att Jagoda därefter talade med dr Vinogradov, vilken föreslog att ge Maxim Pesjkov champagne. Levin sade att det skulle vara nyttigt med champagne, som framkallade magplågor med hög temperatur. När magplågorna uppkom gav Vinogradov personligen — det vet jag alldeles bestämt — den sjuke avföringsmedel. När han lämnade sjukrummet sade han: ”T. o. m. lekmän begriper att man inte får ge avföringsmedel vid så hög temperatur.” Jag glömde också att säga: När Jagoda talade med mig om mordet på Maxim Pesjkov förklarade han: ”Peter Petrovitj, jag kan omedelbart avskeda Er från platsen hos Gorkij, Ni är i mina händer. Det minsta mot mig illojala steg kommer att medföra mycket obehagliga följder för Er.”

Då jag begick denna förbrytelse var jag tvungen att genomföra ett ännu ruskigare brott — mordet på Gorkij. Jagoda ställde omedelbart frågan om nödvändigheten av att undergräva Gorkijs hälsa. Jag vacklade och försökte att bli fri från detta uppdrag. Jagoda förklarade att han inte tänker dra sig för att avslöja Maxim Pesjkovs mördare. Därvid lät Jagoda mig otvetydigt förstå att om jag tänker att skylla på honom så är det förgäves möda. ”Undersökningen ledes ju av mitt folk”, anmärkte Jagoda. Och så inlät jag mig på denna förbrytelse.

Levin har i dag talat om hur jag åstadkom att Gorkij blev förkyld. Härvidlag handlade vi i samförstånd, dvs. jag bad Levin om råd. Vintern 1935-36 tillbringade Gorkij på Krim, i Tesseli. Jag bodde i Moskva, men var tredje eller fjärde vecka för jag och hälsade på honom. Jag ordnade långa promenadturer med Gorkij och gjorde ständigt upp lägereldar. Röken från lägereldarna verkade naturligtvis nedbrytande på Gorkijs lungor. Och under denna tid, 1935-36, återhämtade sig icke Gorkij utan återkom utmattad till Moskva. Hans återvändande till Moskva organiserades, eller riktigare påskyndades av Jagoda, som hade bråttom med såväl mordet på M. Gorkij som mordet på Maxim Pesjkov. När jag var på Krim hade jag telefonsamtal med Jagoda.

Jagoda sade enträget: Det är nödvändigt att Gorkij kommer till Moskva, trots att det vid denna tid är mycket varmt på Krim och vädret är kallt i Moskva. Jag talade med Gorkij om resan till Moskva. Gorkij var överens och han beräknade att fara tillbaka omkring den 26 maj 1936.

Maxim Pesjkovs änka telefonerade och meddelade att han för all del inte skulle resa, då det var kallt väder i Moskva och att dessutom Gorkijs barnbarn, dvs. hennes dotter i Moskva låg sjuk i influensa och hade mycket hög temperatur.

En eller två dagar senare talade jag på nytt med Jagoda.

Jagoda sade då att barnbarnen var absolut friska och återställda och att det var nödvändigt att påverka Gorkij, så att han anträdde resan. Den 26-27 maj reste vi tillbaka till Moskva. Alexej Maximovitj gick omedelbart efter ankomsten till barnbarnen, som verkligen var sjuka i influensa och hade hög temperatur. Så sjuknade han den 31 maj.

På kvällen den 31 maj kallades dr Levin till Gorkij, Levin konstaterade en lindrig influensa, men på morgonen den 2 juni frågade Gorkij: ”Vad säger läkarna?” Jag svarade: ”Influensa”. Men han sade: ”Såvitt jag förstår har jag lung inflammation, jag ser det på det jag hostar upp.” Då skickade jag efter Levin. Levin kom och förklarade sig vara överens med den diagnos som den sjuke själv ställt. Då började ”behandlingen”. Professor Pletnev och dr Levi behandlade Gorkij. Jag iakttog behandlingen och måste säga att det spelade en stor roll att Gorkij fick digitalis, om vilket rätten redan fått uppgifter. Om Gorkijs puls trots detta var regelbunden och slog ända till 130 slag i minuten, så steg pulsen omedelbart efter det han fått digitalis till 160 och högre och blev mycket oregelbunden. Det är min andra fruktansvärda förbrytelse.

Sjunde processdagen.

Förmiddagssammanträdet den 9 mars.

Förhör med anklagade Pletnev.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Pletnev, berätta för domstolen om Era förbrytelser före sovjetmakten.

Pletnev: På sommaren 1934 hänvände sig dr Levin till mig och sade, att Jagoda skulle vilja träffa mig, varvid han framhöll, att han inte kom att vända sig till mig som patient. Några dagar därefter hämtades jag av en bil och fördes till Jagodas arbetsrum. Han började ett samtal med mig om ett politiskt ämne. Han sade, att en omstörtning, som han deltagit i, håller på att mogna; av andra personer nämnde han blott Jenukidse. Kort därpå nämnde Levin för mig utom Jenukidse även Rykov som deltagare i den sovjetfientliga sammansvärjningen.

Jagoda sade, att han och Jenukidse hade beslutat att förutom Levin också taga med mig, och att min hjälp var erforderlig vid avlägsnandet av tvenne personer. Dessa båda personer var: Maxim Gorkij och Kujibysjev. Jag opponerade mig och sade, att för det första är Maxim Gorkij författare och för det andra, att dessa båda är sjuka personer, som egentligen inte har så lång tid kvar att leva. Jagoda sade: "De är sjuka, men de är ytterst aktiva, och det gäller inte blott att röja friska ur vägen utan att förkorta varaktigheten och intensiteten av dessa människors aktivitet." Och han tillfogade, att Maxim Gorkij i synnerhet hade stor betydelse såväl inom landet som i utlandet. Han sade, att han inte blott valde mig som medicinare utan även emedan han kände min sovjetfientliga inställning. Han skärpte sitt förslag med skarpa hotelser mot mig och min familj.

Hos Kujibysjev var jag mycket sällan. Hos Gorkij var jag alltid tillsammans med dr Levin, när Gorkij var svårt sjuk. Jag var medicinsk rådgivare, Levin var Gorkijs husläkare. Behandlingsmetoden utarbetade jag gemensamt med Levin. Jag är i lika hög grad som Levin ansvarig för densamma. Jag bekräftar det, som Levin sagt. Gorkijs hälsa var mycket svag, vilket alla läkare då kände till. Obduktionen bekräftade, att Gorkij levde men en tredjedel av sin lunga. Följaktligen kunde kroppslig överansträngning eller någon infektion bli ödesdiger. Några särskilda gifter kom inte till användning utan en för Gorkij skadlig behandling genomfördes. Kvantitativt och kvalitativt var alla läkemedel tillåtna, men för Gorkij personligen var de skadliga. Det ändrar naturligtvis ingenting i sakens natur. En toxisk, en giftig verkan följde av den grund, att motståndskraften var mindre hos Gorkij än hos en annan människa.

Vad mordet på Kujibysjev beträffar, så är det, som Levin yttrat, fullkomligt riktigt. Till följd av ett mycket påfrestande och nervöst liv räckte inte Kujibysjevs krafter till. Han behövde stimulerande medel, som injekterades i form av olika slags hormoner. Dessa får inte insprutas oavbrutet under 365 dagar på året, det är nödvändigt med ett uppehåll, men dessa pauser gjordes inte. En liknande inverkan hade de av Levin ordinerade hjärtstyrkande medlen.

Vysjinskij: Hur karakteriserar Ni Er inställning vid den tid, då Ni inbjöds av Jagoda och avtalade mordet på Kujibysjev och Gorkij? Var Er inställning då sovjetfientlig?

Pletnev: Javisst.

Vysjinskij: Och Ni dolde denna inställning?

Pletnev: Javisst.

Vysjinskij: På vilket sätt?

Pletnev: Jag förklarade upprepade gånger mitt fulla understöd åt alla av sovjetmakten vidtagna åtgärder.

Vysjinskij: Och i verkligheten?

Pletnev: Var jag ingen sovjetmänniska.

Vysjinskij: En tvetungad person?

Pletnev: Javisst.

Vysjinskij: Vari bestod den plan, som Ni utarbetade tillsammans med Levin beträffande mordet på Gorkij?

Pletnev: Att trötta ut organismen och sålunda minska motståndskraften.

Vysjinskij: Och att utnyttja denna den försvagade organismens tillstånd för vilket ändamål?

Pletnev: I och för en eventuell förkylning och en med förkylningen sammanhängande infektion.

Vysjinskij: Det vill säga, avsiktligt skapa en situation för det oundvikliga insjuknandet i någon sjukdom?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Och utnyttja sjukdomen till att göra vad?

Pletnev: För att använda en felaktig behandlingsmetod.

Vysjinskij: Till vilket ändamål?

Pletnev: För att döda Gorkij.

Vysjinskij: Det var alltså Er plan?

Pletnev: Javisst.

Vysjinskij: Och Ni genomförde den?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Hur förbehandlade Ni Gorkijs organism, så att han inte skulle vara i stånd att göra motstånd mot sjukdomen?

Pletnev: Denna teknik har Levin beskrivit här.

Vysjinskij: Understödde Ni denna plan?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Beträffande Kuijbysjev utarbetade Ni likaså gemensamt med Levin en plan till att döda honom?

Pletnev: Likaså tillsammans med Levin.

Vysjinskij: Varför tillbakavisade Ni inte denna brottsliga plan?

Pletnev: Jagoda hotade mig.

Vysjinskij: Varför tillmätte Ni Jagodas hotelser allvarlig betydelse?

Pletnev: Han var alltså folkkommisarie för inrikes angelägenheter.

Vysjinskij: Och när han upphörde att vara folkkommisarie, vad hindrade Er då från att komma till vederbörande organ och göra Er medborgerliga plikt?

Pletnev: Jag ansåg frågan utagerad och död.

Vysjinskij: Era offer var döda, men frågan är levande ända tills i dag.

Pletnev: Nu ser jag, att den är levande.

Vysjinskij: Ni var rädd för Jagoda, när han var ledare för folkkommisariatet för inrikes angelägenheter. Men det fanns ett ögonblick, som inte blott räckte en dag eller en månad, då Jagoda inte utgjorde någon som helst fara för Er, när han avsatts från sitt arbete i folkkommisariatet för inre angelägenheter?

Pletnev: Jag trodde, att trycket var över ...

Vysjinskij: Att spåren var igensopade, att ingen visste om det?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Och att Ni precis som förut kunde figurera som medicinskt ljus, under det att Ni i verkligheten är ett förbrytarvärldens "ljus".

Ordföranden Ulrich: Har försvararna några frågor att göra?

Försvarsadv. Kommodov: I Era bekännelser, anklagade Pletnev, finns det ett ställe, där Ni säger, att Jagoda, när Ni opponerade Er vid samtalet med honom, förklarade: Uppdraget står inte under diskussion utan utförandet är bestämt. Fanns det ett sådant ställe?

Pletnev: Ja.

Kommodov: Hände det vid sammanträffandet med Jagoda, att Jagoda sade, att det fanns komprometterande material mot Er?

Pletnev: Han visade mig inte detta, men han talade om det.

Vysjinskij (till Pletnev): Och Ni frågade inte, vad det var för material?

Pletnev: Nej, jag frågade inte.

Vysjinskij: Kanske det inte alls fanns något material?

Pletnev: Från min synpunkt sett? Jag vet det ännu inte i dag.

Vysjinskij: Om Ni hade varit en allvarlig människa, hade Ni måst fråga, vad det var för material?

Pletnev: Jag frågade inte detta. Men mitt tidigare medlemskap i de konstitutionella demokraternas parti ...

Vysjinskij: Ni var inte ensam hos de konstitutionella demokraterna. Vad var Ni då rädd för där?

Pletnev: Det allmänna läget.

Kommodov: Kunde Ni förmoda, att Er sovjetfientliga inställning var känd av de statliga säkerhetsorganen?

Pletnev: För så vitt jag hade den, fanns det följaktligen skäl för ett sådant antagande.

Kommodov: Skulle enbart Er sovjetfientliga inställning kunnat förmå Er till att begå förbrytelser i Ert arbete, om det inte hade förelegat anvisningar från Jagoda?

Pletnev: Under inga omständigheter.

Kommodov: Hur många år har Ni sysslat med läkarverksamhet?

Pletnev: Fyrtio år.

Kommodov: Har Ni i dessa fyrtio år varit praktiserande läkare, eller har Ni sysslat med vetenskapligt arbete?

Pletnev: Jag var praktiserande läkare, pedagog, bedrev vetenskapligt forskningsarbete och var redaktör för en av de ledande medicinska tidskrifterna i Sovjetunionen.

Kommodov: Förfogar Ni över vetenskapliga arbeten?

Pletnev: Jag har en hel rad arbeten.

Kommodov: Jag har f. ö. inga frågor.

Vysjinskij (till Pletnev): I hur många år sade Ni, att Ni hade läkarpraktik?

Pletnev: Fyrtio.

Vysjinskij: Anser Ni denna tid för fläckfri?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Är Ni av den upfattningen, att den dom, som fälldes i ett för Er bekant fall på grund av användande av våld mot en kvinnlig patient, utgör en skamfläck på Er verksamhet?

Pletnev: Domen, ja ...

Vysjinskij: Vanärrar domen Er verksamhet eller inte?

Pletnev: Den vanärrar den.

Vysjinskij: Det fanns sålunda under de fyrtio åren vanärande moment?

Pletnev: Ja.

Vysjinskij: Jag har f. ö. inga fler frågor.

Förhör med anklagade Kasakov.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Kasakov, bekräftar Ni Era under förundersökningen gjorda bekännelser?

Kasakov: Jag bekräftar dem.

Ordföranden Ulrich: Berätta för domstolen om Er brottsliga verksamhet.

Kasakov: Mina förbrytelser står i synnerhet i samband med mordet på Mensjinskij. Mitt förhållande till Mensjinskij sönderfaller i två perioder. Den första perioden till november 1933, när jag behandlade honom riktigt och uppnådde bestämda resultat. Den andra perioden

— när jag använde en felaktig behandlingsmetod. Det var efter sammanträffandet med Levin och efter sammanträffandet med Jagoda. Mensjinskij befann sig före min bekantskap med honom i ett svårt tillstånd och måste intaga sängen i omkring sex eller sju månader. Jag kallades till en svårt sjuk. Han led av angina pectoris och samtidigt av anfall av broncialastma.

Efter min behandling i april 1932 kunde Vjatsjeslav Rudolfovitsj lämna sängen och börja arbeta. Den 5 mars kallades jag på nytt till Mensjinskij och fann honom i ett svårt tillstånd: efter genomgången influensa led han av kronisk inflammation. Astmaanfall avlöste anfall av angina pectoris. Då var jag och dr Levin av olika mening i fråga om bedömandet av hans tillstånd. Jag skildes från behandlingen av Mensjinskij. Levin träffade jag i maj. Han uttalade för mig en viss medkänsla med anledning av en hel grupp läkares negativa inställning till mig, med vilka jag förde en vetenskaplig strid och sade, att han fullständigt till ingen nytta befattade sig med Mensjinskij, att det i alla fall inte blev någonting förståndigt, och att man inte kunde göra någon karriär med honom. Och därpå sade han: ”Nå — låt oss talas vid en annan gång.”

I juni kom jag åter tillsammans med honom. Jag fick veta, att ett läkarmöte under mellantiden ägt rum hos Mensjinskij och att detta möte kom till den slutsatsen, att Mensjinskij led av kronisk inflammation och ordinerade antiseptisk lysatbehandling. Jag började behandlingen av Mensjinskij från och med den 19 juni och i slutet av juli kunde Mensjinskij ånyo börja arbeta. Augusti och september tillbringade vi tillsammans i Kislovodsk. Mensjinskij's tillstånd var där gott. Redan i oktober började han åter att arbeta.

I slutet av oktober träffade jag dr Levin, och redan här ägde ett öppet samtal rum, detsamma som dr Levin bekräftade i går. Han sade till mig: ”Jag är direkt förvånad över Er att Ni så ivrigt har gripit Er an med att återställa Mensjinskij's hälsa. Fullständigt till ingen nytta har Ni tillåtit honom att arbeta. Fullständigt till ingen nytta har Ni befattat Er med detta levande lik. Därigenom gör Ni bara Jagoda uppbragt och det leder inte till någonting gott för er.” Jag var helt bestört. Levin fortsatte: ”Ni måste väl begripa, att Mensjinskij stör Jagoda, och att Jagoda är intresserad av att han hastigast möjligt röjes ur vägen. Jag varnar Er, om Ni talar med Mensjinskij därom, kommer Jagoda naturligtvis att utplåna Er. Ni kan inte gömma Er för Jagoda någonstans. Jagoda är en människa, som inte ryggas tillbaka för någonting och inte glömmer något. Jag gör Er uppmärksam på, att Jagoda kommer att kalla Er till sig.”

Den 6 november — jag kommer ihåg det precis — hämtade mig ledaren för sanitetsförvaltningen i folkkommissariatet för inrikes angelägenheter med en bil, som jag alltid åkte i, och förde mig, vilket var fullständigt oväntat för mig, inte till Sjesti Gorkij, dit jag vanligen brukade fara, utan till Mesjtsjanskijgatan, till en alldeles nyss iståndsatt villa. I och med att vi inträdde i detta envåningshus storknade vi i detta ords verkliga mening. Det var en tung, kvävande lukt, en tydligt märkbar salmiakluk, dessutom lukten av något särskilt ämne. Medlemmarna av Mensjinskij's familj gav mig följande förklaring: den 5 november, dvs. i går fördes Mensjinskij's familj och han själv hit. Här var alldeles nymålat, och eftersom färgen torkar sakta om hösten, hade färgen uppblandats med ett ämne — sikkativ — som kommer färgen att torka fortare. Jag måste säga, att detta sikkativ hade en starkt etsande lukt. Vi friska människor storknade i detta ords verkliga betydelse. Och hur skulle det då inte vara för den av bronchialastma lidande Mensjinskij! När jag kom in till Mensjinskij fann jag honom i en tvungen, sittande ställning, han förmådde blott tala med ansträngning, och han hade under natten svullnat mycket. Jag lyssnade på lungorna — överallt klara, typiskt astmatiska, torra ljud, fördröjd utandning. Andning ytterst besvärlig. Jag och chauffören satte honom i en stol och bar ut honom på verandan. Alla fönster öppnades omedelbart. Innan vi bar ut honom, gav jag honom en injektion för att lindra det synnerligen svåra anfallet av bronchialastma. I cirka tre timmar lät jag Mensjinskij stanna kvar ute på verandan, därpå bar vi in honom igen. Jag åkte hem. Hemma ringde telefonen strax därpå. Man sade till mig, att man talade på uppdrag

av Jagoda och bad mig att komma till honom, och att en bil snart skulle avhämta mig. Kort därefter kom verkligen en annan bil, och jag fördes till första uppgången. Jag gick upp och träffade Jagoda, vilket han bekräftade i går på kvällssammanträdet.

Här ägde följande samtal rum. Till en början frågade han lugnt, hövligt: "Var vänlig och säg mig, har Ni träffat Vjatsjeslav Rudolfovitsj?" — Ja, först i dag. — "I vilket tillstånd fann Ni honom?" — I mycket svårt tillstånd. — Efter en kort paus sade Jagoda: "Egentligen har alla gett upp hoppet om Mensjinskij." — Det förvånade mig en smula. Vidare frågade Jagoda: "Har Ni talat med Levin?" — Javisst. — "Varför ... (Här överskred han gränserna för vanlig elementär hövlighet och stod framför mig som en riktig obehärskad satrap) — "Varför kommer Ni med spetsfundigheter och handlar inte? Vem har bett Er blanda Er in i främmande angelägenheter?" Här förstod jag, att han var inblandad i något, att han visste, vad som hade utspelats för tre, fyra timmar sedan.

Jag frågade Jagoda: "Vad vill Ni jag skall göra?" Jagoda genmälte: "Ni måste tillsammans med dr Levin utarbeta en sådan behandlingsmetod för Mensjinskij, att han fortare slutar sitt onyttiga liv, som är till hinder för mycket. Jag varnar Er; om Ni ämnar göra motstånd, skall jag kunna bli färdig med Er. Från mig kommer Ni inte loss." ... Jag förstod, att jag hade råkat i fruktansvärda klor. I slutet av november talade jag med Levin.

Tillsammans med honom utarbetades en metod, som gick ut på följande: framför allt utnyttjades två grundläggande egenskaper hos äggvitan och äggviteämnena. 1. Ämnena från äggvitans sönderdelning — hydrolys — har den egenskapen, att de förstärker läkemedlens verkan. 2. Lysaterna ökar organismens känslighet. Dessa båda egenskaper utnyttjades. 3. utnyttjades egendomligheterna med Mensjinskij's organism, kombinationen av bronchialastma och angina pectoris. Om Ni frågar mig, om sympaticus-tropicus-medel behövde ges till Mensjinskij, så måste jag svara jakande, om det Mott varit fråga om bronchialastma. Och blott en stympare kunde tillåta, att sådana preparat användes vid en kombination av dessa sjukdomar.

Vysjinskij: En stympare eller?

Kasakov: En stympare eller med i förväg uträknat syfte.

Vysjinskij: Brottsliga syften?

Kasakov: Javisst.

Vysjinskij: Kanske här förelåg såväl fusk som brott?

Kasakov: Nej, här förelåg en tydlig förbrytelse. Så småningom användes den ena sorten preparat och de andra togs bort. Därför vet jag inte, om preparaten ensamma kunde ge den verkan, som man önskade av dem. Det var nödvändigt att använda en rad av hjärtstyrkande medel, digitalis, adonis, strophantin, vilka framkallar en intensiv hjärtverksamhet. Dessa medel användes i följande ordning: först gavs lysat, därpå följde avbrott i lysatbehandlingen och så gavs hjärtstyrkande medel. Som resultat av en sådan "behandling" inträdde en stor svaghet och Mensjinskij avled mellan den 9 och 10 maj. Jag vet, att Ni kommer att fråga mig, varför jag inte meddelade denna förbrytelse till sovjetorganen. Jagoda höll mig under den strängaste uppsikt. Det visste, det kände jag. Ni kommer sannolikt att fråga mig, vilka bevekelsegrunder min tystnad kan tillskrivas. Jag måste säga, bevekelsegrunden var ynkelig rädsla. Jagoda beklädde en hög post. Jag måste säga, bevekelsegrunden var ynkelig rädsla. Jagoda beklädde en hög post. Och den andra orsaken: i sanitetsförvaltningen var de flesta läkarna mina vetenskapliga motståndare. Jag antog att den tid eventuellt skulle komma, då jag skulle få arbeta fritt, att Jagoda kanske skulle kunna hålla dem tillbaka.

Vysjinskij: Som belöning för Er förbrytelse?

Kasakov: Ja.

Vysjinskij: Ni förklarar, att Ni hade tankar av rent karriäristisk natur. Den medicinska vetenskapen var inställd mot Er, och Ni räknade med att sätta Era motståndare ur spel?

Kasakov: Dvs. neutralisera dem, för att jag skulle få möjlighet att kunna arbeta fritt, eller att hålla dem tillbaka.

Vysjinskij: Och Ni skulle sedan utföra vetenskapligt arbete?

Kasakov: Dvs. jag skulle arbeta fritt.

Vysjinskij: Och hittills har Ni inte arbetat fritt i vårt land?

Kasakov: I den dåvarande perioden arbetade jag med stora inskränkningar.

Vysjinskij: Det är Era personliga känslor, emedan betydelsen av Era vetenskapliga arbeten var omstridda. Men jag frågar: har staten tillförsäkrat Er alla möjligheter för Era vetenskapliga arbeten?

Kasakov: Staten ställde allting till mitt förfogande, men omgivningen ...

Vysjinskij: Ett ögonblick. Sovjetstaten ställde ett institut till Ert förfogande?

Kasakov: Ja.

Vysjinskij: Ett stort eller litet?

Kasakov: Det bästa institutet i Unionen.

Vysjinskij: Medlen beviljades?

Kasakov: Ja.

Vysjinskij: I vilken utsträckning?

Kasakov: I stor utsträckning.

Vysjinskij: Stor, gigantisk. Hur kan Ni drista Er till att säga det, som Ni nyss yttrade? Ni försöker baktala också här. Fortsätt Er förklaring.

Kasakov: Domstolen är nu för mig den plats, där jag ärligt kan berätta allt som skett, framför allt lätta mitt samvete från medvetandet om den begångna förbrytelsen.

Vysjinskij: Var vänlig tala om Er formel nummer två, med hjälp av vilken Ni tog livet av Mensjinskij. Detta leverlysats. Vem har kontrollerat Era recept?

Kasakov: Ingen kontrollerade dem.

Vysjinskij: Jag anmodar de sakkunniga att svara på frågan, om det fanns någon kontroll av Kasakovs lysat, eller om där han kunde ge, vad han ville? Jag ber de sakkunniga svara på frågan: spelade dessa tre lysat någon roll vid den brottsliga förgiftningen av Mensjinskij?

Ordföranden Ulrich: Har försvararna några frågor?

Försvarsadv. Kommodov: Vid Ert sammanträffande med Jagoda i november 1933 fordrade han en bestämd behandlingsmetod eller bestämda resultat?

Kasakov: Han fordrade en sådan behandlingsmetod, som påskyndade Mensjinskijs död.

Kommodov: Hur förstod Ni, vad Jagoda ville?

Kasakov: Jagoda ville hastigt bli kvitt Mensjinskij.

Kommodov: Hur fort efter samtalet med Jagoda inträffade Mensjinskijs död?

Kasakov: Efter sex månader. Detta samtal ägde rum den 6 november 1933, och Mensjinskij dog den 10 maj 1934.

Vysjinskij (till Kasakov): På försvåraren Kommodovs fråga förklarade Ni, att det var Jagoda likgiltigt, hur Ni "botade" Mensjinskij — blott resultatet var nödvändigt för honom, dvs. döden.

Kasakov: Jagoda höll mig under uppsikt genom Levin.

Vysjinskij: Levin kontrollerade Era lysat?

Kasakov: Nej, han kontrollerade dem inte, han konstaterade Mensjinskijs hälsotillstånd och därmed kontrollerade han genomförandet av vår brottsliga plan.

Vysjinskij: Tillåt mig att fråga den anklagade Levin.

Levin: Jag visste, hur Kasakov beredde lysaten.

Vysjinskij: Kunde man kontrollera dem?

Levin: Det var mycket svårt. Han kom alltid med sin väska och i den fanns en hel del ampuller.

Vysjinskij: Och om han ville bereda dem dåligt?

Levin: Därtill hade han alla möjligheter.

Vysjinskij: Anklagade Kasakov, jag frågar: kunde Ni vilseleda Jagoda i denna sak, dvs. framställa det så, att det inte lyckades att döda, emedan organismen kämpade emot livsdugligt? Var denna frågeställning möjlig eller inte?

Kasakov tiger.

Vysjinskij: Varför medförde Ni dessa lysat? För att döda Mensjinskij?

Kasakov tiger.

Vysjinskij: Medförde Ni lysaten för detta ändamål? Ni var då övertygad om, att de var till nytta för Er förbrytelse?

Kasakov: Ni förstår, lysaten har en dubbelverkan...

Vysjinskij: Det vet vi, vilken verkan Era lysat ha. Dristar Ni Er till att påstå, att dessa tre lysat var oskadliga för Mensjinskij?

Kasakov: Ja, dessa tre lysat var inte skadliga.

Vysjinskij: Hur kunde Ni vilseleda Jagoda?

Kasakov tiger.

Vysjinskij: Med hänsyn till det omöjliga att få ett otvetydigt svar på denna tydliga fråga anhåller jag, att, domstolen avbryter förhandlingarna och ger de sakkunniga tillfälle att klarlägga den fråga, som jag ställde till Kasakov.

Ordföranden Ulrich (till de sakkunniga): Kan Ni svara omedelbart?

De sakkunniga: Nej, vi anhåller att förhandlingarna avbrytes.

Ordföranden Ulrich: Jag förklarar förhandlingarna avbrutna i en halvtimme.

De sakkunnigas utlåtande.

Efter avbrottet läser den sakkunnige professor Burmin de medicinsakkunnigas svar på allmänne åklagarens frågor.

Fråga: Fanns det någon kontroll, och kunde denna kontroll utövas vid beredandet av Kasakovs lysat?

Svar: Det fanns ingen kontroll och kunde inte heller finnas någon, ty vid den tiden (1933) och första hälften av 1934, vid tiden för Kasakovs behandling av den avlidne kamraten Mensjinskij hemlighölls beredningsmetoden för lysaten absolut av Kasakov.

Fråga: Spelade användningen av lysat, av sköldkörtel, hypofys, hjärnmärg och binjure någon avgörande roll vid försämringen av kamrat Mensjinskijs hälsotillstånd?

Svar: Användningen av de nämnda lysaten (sköldkörtel, hypofys, ryggmärgsvätska och binjure) är otillätlig vid en så svår hjärtsjukdom, som den avlidne Mensjinskij led av, och det måste Kasakov känna till. Den skadliga verkan av dessa lysat ökades i förevarande fall genom den omständigheten, att Mensjinskij under en lång tid samtidigt tog in digitalispreparat, vilkas verkan utan tvivel förstärktes under inflytande av lysaten. En sådan kombination av meto-

derna måste leda till utmattning av den sjuke Mensjinskijs hjärtmuskler och därmed påskynda dödens inträdande.

Den sakkunnige.

Vysjinskij: Jag anhåller om tillåtelse att få läsa upp den anklagade Kasakovs yttrande ur band nummer 19, sidorna 68 och 69 i handlingarna, där han klarlade innehållet av formel nummer II och sade följande: "Då det i denna formel redan fanns tre lysat *sympatikus tropicus*, lysat av sköldkörteln, mörghjertan, binjurerna och hypofysen började vid intagandet av en ökad dos lysat en genom det ökade arbetet framkallad inre försvagnings- och utmattningsprocess av reserverna i Mensjinskijs sjuka hjärta att tilltaga starkt. Mensjinskij dog natten mellan den 9 och 10 maj med tecken på avtagande hjärtverksamhet." Anklagade Kasakov, är Ni också nu överens om de uttalanden, som Ni gjorde då?

Kasakov: Jag är överens och bekräftar dem helt och fullt.

Förhör med anklagade Maximov-Dikovskij.

Ordföranden Ulrich: Berätta om Er antisovjetska verksamhet.

Maximov-Dikovskij: Mitt närmande till högern ägde rum 1928 i egenskap av studerande vid Röda professurens institut. Vid institutet stiftade jag närmare bekantskap med jordbrukspecialisten Geister, som redan då tillhörde högern. Redan i början av 1929 hade jag likaledes fått högerns inställning och beträdde den partifientliga, kontrarevolutionära vägen. Följande högercentrums taktik uppträdde jag inte blott aldrig mot partiets politik utan bemödade mig om att inte heller komma i beröring med högerelementen, som redan hade komprometterat sig. Liksom alla högerelement var jag tvetungad och maskerade mig.

Under de följande åren 1930/1931 stärktes mina förbindelser med högern. Jag fick genom Geister veta, att tremanna-gruppen — Rykov, Bucharin, Tomskij — skärpte sin kamp mot partiet, att de bildade sina hemliga organisationer i en del områden av RSFSR och de nationella republikerna. I slutet av 1931 gjorde mig Geister vid ett samtal förebråelser för passivitet. När Geister fick veta, att jag skulle sluta vid institutet, frågade han mig, hur jag ställde mig, om han föreslog mig till ett mycket ansvarsfullt arbete i Kujbysjevs sekretariat. Jag avböjde inte.

I början av 1932 kallades jag till Kujbysjev och började efter en tid arbetet hos honom. Under år 1932 stärktes min förbindelse med högern. Jag blev genom Geister bekant med andra högerelement — Rosenthal och Kraval. Jag gjorde bekantskap med Smirnov, som arbetade i GOS-planen, med Deutsch m. fl. Därpå satte mig Geister i förbindelse med Jenukidse. Av Jenukidse fick jag veta, att högern strävade efter att störta den nuvarande ledningen för att förändra politiken och leda landets utveckling in på vägen till den kapitalistiska restaureringen.

I medio av 1934, ungefär i slutet av augusti, ringde Jenukidse upp mig och inbjöd mig till ett samtal, som i fortsättningen fick de allvarligaste följder för mig. Under detta samtal sade Jenukidse till mig: "Om högern tidigare räknade med, att det skulle lyckas den att nå fram till sovjetmakten med hjälp av organisationer av enstaka ytterst sovjet-fientligt inställda skikt, i synnerhet kulakerna, så är läget nu annorlunda. 'Det kortet är övertrumpfat', det är nödvändigt att övergå till aktivare metoder för maktens erövring." Dessa aktivare metoder förklarade han omedelbart för mig: högercentrum antog i samförstånd med trotskisterna ett beslut om nödvändigheten att utföra en rad terrorhandlingar mot politbyråns medlemmar. Det skulle ske genom att förstöra ledarnas hälsa.

Ni måste — sade han — delta i en terrorhandling mot Kujbysjev: förberedelsen till den har redan börjat. Läkarna Levin och Pletnev förstår att göra sin sak. Av Er fordras för det första, att Ni ger tillfälle och inte hindrar, att dessa ofta besöker den sjuke, att deras s. k. besök hos den sjuke äger rum; för det andra — att Ni i händelse av ett allvarligt insjuknande eller några

som helst anfall inte skyndar Er att tillkalla läkare och, om det är nödvändigt, blott tillkallar de läkare, som behandlar honom. Härvid sade han, att Jagoda var vår meddelaktige, och att han har möjlighet att mot var och en av våra anhängare, som blir förrädare, använda en eller annan av de åtgärder, som står till hans förfogande i fullt tillräcklig utsträckning. Jag svarade varken ja eller nej. Samtalet uppsköts men upprepades snart igen. Kort därefter kallade han mig på nytt till sig. Denna gång var också Jagoda närvarande. Återigen rörde sig samtalet uteslutande om förberedelsen till terrorhandlingen mot Kuijbysev. Jag förklarade, att jag samtyckte. I fortsättningen utvecklade sig händelserna i rask följd.

Som resultat av denna s. k. behandling försämrades Kuijbysevs hälsa allt mer. Så kom den tid, då Kuijbysev hade för avsikt att resa till Mellanisien på kommendering. Jenukidse kallade ånyo på mig och fordrade: "Under resan till Mellanisien måste Ni ovillkorligen tillkalla läkaren från Moskva, Levin." Efter ankomsten till Mellanisien insjuknade Kuijbysev i angina och han fick en halsböld. Kuijbysev avböjde att tillkalla en läkare från Moskva: operationen företogs av en läkare i Tasjkent. Operationen gick bra. Men efter återkomsten till Moskva försämrades Kuijbysevs hälsa, det tillstötte komplikationer efter den genomgångna sjukdomen i Mellanisien. Trots ett sådant hälsotillstånd fann de läkare, som besökte honom tre gånger, hans hälsotillstånd tillfredsställande. Jag lugnade honom och åberopade mig därvid på läkarnas förklaringar.

Därefter kom katastrofen den dag, då Kuijbysev befann sig på sitt arbete. Han kände sig dålig, han var mycket blek, tydligen var det tecken på att ett anfall förestod. Det var klockan två på eftermiddagen. Han gick hem. Jag telefonerade till Jenukidse och sade till honom, att Kuijbysev kände sig mycket dålig och hade gått hem. Jag tvivlade inte på, att det var resultatet av den utförliga behandlingen. Jenukidse fordrade, att jag inte skulle bli nervös, och att jag skulle utföra, vad han fordrade, och inte skulle skynda mig att tillkalla läkare. Det gick 15 till 20 minuter. Kuijbysev gick hem kl. 2, döden inträdde kl. 2,30. Man telefonerade till mig från hans hem, att det var mycket dåligt ställt med Kuijbysev. Jag kallade på en läkare, men när han kom, var Kuijbysev redan död. Det var för sent.

Vysjinskij: Vem drog Er in i sammansvärjningen?

Maximov-Dikovskij: Jenukidse tillsammans med Jagoda.

Vysjinskij: Var Bucharin och Rykov delaktiga i mordet på Kuijbysev?

Maximov-Dikovskij: Jenukidse sade, att i denna sak deltog högerkonspiratörernas organiserade centrum: Bucharin, Rykov, Tomskij.

Hörande av vittnet M. J. Belostotskij.

Vysjinskij: Vad vet Ni beträffande den felaktiga behandlingen av Alexej Maximovitsj Gorkij, och varför kände Ni till det?

Belostotskij: Jag kommenderades av Kremls sanitära förvaltning till Gorkij för att ge veninjektioner. Jag måste under de första dagarna av Alexej Maximovitsjs sjukdom företaga ett stort antal veninjektioner och injektioner av hjärtstyrkande medel, t. ex. digitalis, cardiasol, glykos liksom glykos med strophantin och strophantin.

Vysjinskij: Ansåg Ni det som normalt eller inte?

Belostotskij: Det förekom ett sådant fall beträffande glykos med strophantin och strophantin. Jag var rädd för detta preparat. Jag visste från litteraturen, att detta preparat är synnerligen farligt, och att det skall användas vid alldeles särskilda symptom. Jag tillät mig att fästa dr Levins uppmärksamhet på, om det var lämpligt att använda ett sådant preparat. Levin ändrade omedelbart användningen av detta injektionsmedel.

Vysjinskij: Ni ansåg det felaktigt att använda detta medel?

Belostotskij: Jag ansåg det då inte vara alldeles riktigt.

Vysjinskij: Vad har Ni mer att säga inför domstolen?

Belostotskij: Jag erinrar mig, att det gavs synnerligen många injektioner av hjärtstyrkande medel. Jag måste rikta uppmärksamheten på, att professor Pletnev under förberedelserna till en veninjektion kom till mig och viskade i mitt öra: Varför gör Ni det? Vid ett sådant tillstånd hos den sjuke måste man låta honom dö lugnt.

Vysjinskij: Inte rädda honom?

Belostotskij: Nej, inte rädda honom.

Vysjinskij: Jag har inga fler frågor.

Utlåtande av sakkunnige professor Burmin.

Ordföranden Ulrich: För tillkännagivande av de medicin-sakkunnigas utlåtande har den meriterade vetenskapsmannen professor Burmin ordet.

Professor Burmin (läser upp):

Den medicinska sakkunnigekommissionens svar på de frågor, som ställts av allmänne åklagaren. För det första beträffande dödanuet av Gorkij.

Fråga: Är det försvarligt, att en sjuk med starkt utpräglad pneumoskleros med förekomst av bronchiektaser och kaverner, lungemfysem och förändrat hjärtkärllssystem, som lider av svår periodisk slemavsöndring, ordineras längre spatserturer efter middagen i synnerhet i samband med tröttande arbete? Kunde en sådan ordination, som följes av den sjuke under en längre tid, framkalla en försämring av hälsotillståndet och särskilt hjärtkärllsystemet?

Svar: En sådan ordination är absolut oförsvarlig och kunde ha till följd en försämring av den sjukens hälsotillstånd och i synnerhet en försämring av hjärtkärllsystemets tillstånd.

Fråga: Är det försvarligt att placera en sådan sjuk i en våning, där det veterligt fanns influensasjuka?

Svar: Absolut oförsvarligt, ty därigenom blir den sjuke utsatt för att nästan säkert smittas av influensa.

Fråga: Var behandlingen av den sjuke riktig? Fördes journalen över sjukdomens förlopp och behandlingen av Gorkij under hans senaste sjukdom från den 31 maj till den 18 juni 1936 riktigt?

Svar: Konstaterandet av den sjukens allvarliga tillstånd har fått tillräckligt uttryck i journalen över sjukdomens förlopp, den genomförda behandlingen är brottsligt försumligt registrerad.

Fråga: Är överhuvud taget en långvarig samtidig användning av stora doser hjärtstyrkande medel genom veninjektioner, injektioner under huden och intagning och just av digitalis, ligaler, strophantin och i synnerhet hos uen sjuke Gorkij i en ålder av 69 år, som lider av ovannämnda sjukdomar i de inre organen, försvarlig?

Svar: Den är absolut oförsvarlig.

Fråga: Av vilket slag kunde följderna av en sådan behandling bli hos Gorkij under hane senaste sjukdom?

Svar: En sådan behandling måste i allmänhet leda till utmattning av hjärtmuskeln, i föreliggande fall kunde den emellertid vara orsak till den dödliga utgången.

Fråga: Är det möjligt att antaga, att tillräckligt kvalificerade läkare kunde använda en sådan ,oriktig metod utan onda avsikter?

Svar: Det kan inte antagas.

Fråga: Kan man på grund av sammanställningen av dessa uppgifter anse det konstaterat, att metoden för behandling

av Gorkij var avsiktlig skadegörelse och gick ut på att påskynda hans död under utnyttjande av de speciella kunskaper, som de anklagade Levin och Pletnev hade till sitt förfogande, för att uppnå detta brottsliga syfte?

Svar: Ja, man kan ovillkorligen anse det som konstaterat. För det andra beträffande dödanuet av Kujbysjev.

Fråga: Var det försvarligt att ordinera den sjuke Kujbysjev, som led av hjärtattacker och utbredd arterioskleros, att under längre tid taga in stora doser digitalis?

Svar: Nej, det var oförsvarligt.

Fråga: Kunde användandet av stora doser digitalispreparat under längre tid (några månader) bidra till att hjärtattackerna inställde sig oftare?

Svar: Ja, det kunde bidra till att hjärtattackerna inställde sig oftare.

Fråga: Var det försvarligt att under en hjärtattack tillåta den sjuke att röra på sig och på uppför trappor, och kunde man vid en hjärtattack lämna den sjuke utan att ofördröjligen anvisa läkarhjälp?

Svar: Det var absolut oförsvarligt och brottsligt, då detta kan medföra döden och i föreliggande fall också har gjort det.

Fråga: Kan man på grund av sammanställningen av dessa uppgifter anse det som konstaterat, att metoden för behandling av Kujbysjev var medvetet skadlig och gick ut på att påskynda hans död, under utnyttjande för detta ändamål av såväl de speciella kunskaper, som de anklagade besatt, som metoden att avsiktligt lämna Kujbysjev utan läkarhjälp vid en av sina hjärtattacker?

Svar: Ja, det kan man ovillkorligen anse som konstaterat.

För det tredje beträffande dödandet av Mensjinskij.

Fråga: Var det försvarligt att på den sjuke Mensjinskij, som led av arterioskleros med svåra hjärtattacker och hade infrakt i myocardi, en längre tid använda digitalispreparat, särskilt i samband med lysat, som kunde förstärka digitalispreparatens verkan?

Svar: Nej, det var ovillkorligen oförsvarligt och brottsligt.

Fråga: Kunde användandet av en sådan läkemetod bidra till utmattning av hjärtmuskeln och därigenom bidra till en dödlig utgång?

Svar: Ja, det kunde det ovillkorligen.

Fråga: Kan man på grund av sammanställandet av dessa uppgifter anse det konstaterat, att de anklagade Levin och

Kasakov medvetet använde skadliga metoder vid behandling av kamrat Mensjinskij och därvid satte som sitt brottsliga mål att åstadkomma det snabbaste möjliga inträdande av döden, hans död, som också är resultatet av deras brottsliga handlingar?

Svar: Ja, det kan man ovillkorligen anse konstaterat.

För det fjärde beträffande dödandet av Pesjkov.

Fråga: Utfördes behandlingen av Pesjkov, som insjuknat i kruppös lunginflammation, riktigt, så som den framställdes i den anklagade Levins bekännelser?

Svar: Behandlingen av Pesjkov, så som den framställdes i den anklagade Levins bekännelser, utfördes felaktigt och brottsligt: för det första användes inte något antipneumoniskt serum, som efter den anklagade Levins eget erkännande kunde varit till nytta vid behandlingen av den sjuke; för det andra ordinerades narkotika i brottsligt stora doser morfin och pantopon; för det tredje användes inga hjärtstimulerande medel.

Fråga: Kunde en sådan oriktig metod, som tillämpades av den anklagade Levin, bidra till sjukdomens dödliga utgång?

Svar: En sådan behandling hjälpte inte blott inte organismen i dess kamp mot sjukdomen utan försämrade tvärt om den sjukes tillstånd.

Fråga: Kan man anse det som konstaterat, att den anklagade Levin satte som sitt brottsliga mål att påskynda Pesjkovs död och medvetet använde skadlig behandling för att förverkliga sitt brottsliga syfte?

Svar: Ja, det kan man ovillkorligen anse som konstaterat. Angående förgiftningen av kamrat Jesjov.

Fråga: Kan man på grundval av det material, som förelagts sakkunnigkommissionen beträffande organiseringen av förgiftningen av kamrat Jesjov, draga den slutsatsen, att de anklagade Jagoda och Bulanov för att uppnå sitt brottsliga syfte använde ytterst farliga och verksamma medel till långsam förgiftning av kamrat Jesjov?

Svar: På grundval av det framlagda materialet från den kemiska analysen av matta, gardiner och möbelöverdrag och luften i kamrat Jesjovs arbetsrum liksom från analysen av hans urin och karaktären av de hos honom uppträdande sjukdomssymptomen måste det anses som absolut bevisat, att förgiftningen av kamrat Jesjov organiserades och utfördes medelst kvicksilver genom andningsorganen, vilket är den effektivaste och farligaste metoden för en kronisk kvicksilverförgiftning.

Fråga: Kan man anse det som konstaterat, att kamrat Jesjovs hälsa tillfogades betydliga skador som resultat av de medel, som de anklagade Jagoda och Bulanov använde för att förgifta honom, och att kamrat Jesjovs liv skulle varit utsatt för direkt fara, om denna förbrytelse inte hade upptäckts i rätt tid?

Svar: Ja, man måste anse det som konstaterat, att som resultat av de av de anklagade Jagoda och Bulanov använda medlen till allmän förgiftning av kamrat Jesjov hans hälsa tillfogades betydande skador, och om den ifrågavarande förbrytelsen inte hade upptäckts i rätt tid, så skulle kamrat Jesjovs liv hotats av direkt fara.

Meriterade vetenskapsmannen professor *Burmin*.

Meriterade vetenskapsmannen professor *Sjeresjevskij*.

Professor *Vinogradov*.

Professor *Rossijskij*.

Med. doktor *Sipalov*.

Ordföranden Ulrich: Kamrat åklagare, har Ni några frågor till sakkunnigkommissionen?

Vysjinskij: Blott en — utgör svaren på dessa frågor hela sakkunnigkommissionens enhälliga mening, eller har någon av de sakkunniga avvikande uppfattning?

Professor Burman: Den enhälliga meningen.

Ordföranden Ulrich: Finns det något att tillägga, frågor?

Vysjinskij: Jag har inga fler frågor till sakkunnigkommissionen.

Ordföranden Ulrich: Efter en timmas paus skall domstolen sammanträda inför lyckta dörrar.

Domstolssammanträdet inför lyckta dörrar.

Den 9 mars, under den senare hälften av dagen ägde Sovjetunionens högsta domstols militärkollegiums slutna sammanträde rum i målet mot det sovjetfientliga "högers och trotskisternas block".

På det slutna sammanträdet gjorde de anklagade Rakovskij, Grinko, Rosengolz och Krestinskij bekännelser om sina landsförrädiska och spionageförbindelser med vissa officiella representanter för vissa utländska stater. Vid domstolssammanträdet angavs noga såväl dessa representanter, med vilka de ovannämnda konspiratorerna från det sovjetfientliga "högers och trotskisternas block" stått i förbindelse, som de av dem representerade staterna.

Vid samma slutna sammanträde gjorde också den anklagade Jagoda erkännanden, i vilka han helt och fullt tillstod, att han organiserade mordet på Maxim Pesjkov. Jagoda meddelade dessutom, att han förutom konspirativa syften också hade personliga vid detta mord.

Åttonde processdagen.

Morgonsammanträdet den 11 mars.

Sovjetunionens allmänne åklagare, A. J. Vysjinskijs tal.

Vysjinskij: "Förrädarna och spionerna, som har schackrat bort vårt fosterland till fienden, måste skjutas som galna hundar!"

Den nuvarande processens egendomligheter.

Kamrater domare, medlemmar av Sovjetunionens högsta domstols militärkollegium!

Till att börja med skulle jag i mitt anklagelsetal i föreliggande sak, som utgör en ovanlig företeelse och har en utomordentlig samhällilig-politisk betydelse, framför allt vilja fästa Er uppmärksamhet på några karakteristiska drag i denna sak, på några av dess framträdande egendomligheter.

Det är inte första gången, som vårt lands högsta domstol behandlar en sak om de svåraste förbrytelser, som är riktade mot vårt fosterlands väl, mot vårt socialistiska fosterland – de arbetandes fosterland i hela världen. Men jag torde näppeligen misstaga mig, om jag påstår, att vår domstol för första gången har att behandla en sak som denna, har att behandla en sak om sådana förbrytelser och sådana ogärningar som de, vilka rullats upp inför Edra ögon, som har rullats upp inför hela världens ögon i denna rättsprocedur, om sådana förbrytare som dessa, som nu sitter framför Er på de anklagades bänk.

För varje dag och för varje timme avslöjade den rättsliga undersökningen i den föreliggande saken allt mer och mer, allt fruktansvärdare och fruktansvärdare kedjan av skändliga, oerhörda, ohyggliga förbrytelser, som begåtts av de anklagade, hela den vedervärdiga kedjan av nidingsdåd, inför vilka de mest förhårdade, nedriga, oförskämda och gemena förbrytares illgärningar förbleknar och träder i skuggan.

I själva verket, vilken domstolsprocess av alla dem, som på senaste tiden i ett inte ringa antal genomförts hos oss till följd av klasskampens betingelser och våra fienders förbittrade motstånd mot socialismens sak, uthärdar en jämförelse med den pågående processen i fråga om ohygglighet, fräckhet och cynism i de av dessa herrar begångna förbrytelserna. I vilken annan process lyckades det att med sådan kraft och grundlighet upptäcka och avslöja dessa förbrytelsers verkliga natur, att med sådan kraft slita den lömska masken från ansiktet på dessa skurkar och visa hela vårt folk och alla ärliga människor i hela världen de internationella rövarnas bestialiska ansikte, vilka med alla möjliga konster och stor skicklighet förde förbrytarnas hand mot vårt fredliga socialistiska arbete, som har byggt upp ett arbetarnas och böndernas nya, lyckliga och friskt blomstrande socialistiska samhälle.

Redan denna omständighet i och för sig vittnar tillräckligt tydligt om denna väldiga samhällelig-politiska betydelsen av denna process, att denna process utgör en framträdande företeelse, att denna process har en historisk betydelse.

Vari består denna process historiska betydelse? Vari består några av dess egendomligheter?

Den historiska betydelsen av denna process består framför allt däri, att i denna process påvisas och konstateras med utomordentlig omsorg och noggrannhet, att *högern, trotskisterna, mensjevikerna, socialrevolutionärerna, de borgerliga nationalisterna o. s. v. inte är någonting annat än ett principlöst, idolöst band av mördare, spioner, diversanter och skadegörare.*

Precis för ett år sedan sade kamrat Stalin, när han analyserade vårt arbetes brister och antyde åtgärderna för likvidering av trotskisterna och andra tvetungade personer:

”Ett par ord om skadegörarna, diversanterna, spionerna o. s. v. Jag tror, att det nu står klart för alla, att skadegörarna och diversanterna av i dag, under vilken mask, vare sig trotskistisk eller bucharinsk, de än må dölja sig, redan för längesedan upphört att vara en politisk strömning inom arbetarrörelsen, att de förvandlats till ett princip- och idélöst band av professionella skadegörare, diversanter, spioner och mördare. Det är klart, att dessa herrar utan förskoning måste krossas och utrotas som arbetarklassens fiender, som vårt fosterlands förrädare. Det är klart och behöver inte några fler förklaringar.”

Ett år har förflutit. Med den pågående processen som exempel ser vi, hur rätt kamrat Stalin hade i sin värdering av trotskisterna och Bucharinanhängarna.

Trotskisterna och Bucharinanhängarna, d. v. s. ”högerns och trotskisternas block”, vars spetsar nu sitter på de anklagades bänk, är inget politiskt parti, ingen politisk strömning, det är ett band av gemena förbrytare och inte helt enkelt av gemena förbrytare, utan av förbrytare, som har sålt sig till fientliga spionagetjänster, av förbrytare, som t. o. m. av kriminella förbrytare betraktas som de djupast sjunkna, som de allra lägst stående, som de allra föraktligaste, som de mest korruperade av de korruperade.

Det s. k. ”högerns och trotskisternas block” är en organisation för spionage, diversioner, skadegörelse, politiska mord och bortschackrande av det egna fosterlandet till fienderna.

Blocket äger ingenting ideellt, ingenting så att säga ”andligt”, ingenting ideologiskt. Det som några av deltagarna i detta block en gång i någon grad ägde, det är för längesedan förlorat, borttappat, för längesedan försvunnet, förruttnat i spionernas förpestade, vidriga illegalitet.

Ja, några av de anklagade, i synnerhet den anklagade Bucharin, har vid denna process ofta försökt att hålla god min i elakt spel, att ge sig sken av att vara människor, som låter leda sig av en ”idé”, att dölja sin kriminella banditverksamhet med allehanda ”filosofiskt” och ”ideologiskt” prat.

Bucharin ansträngde sig här att begränsa hela mardrömmen av sina avskyvärda förbrytelser till några ”ideologiska riktlinjer”, om vilka han försökte hålla långa och svulstiga tal. Bucharin talade här om arbetsfördelningen i denna spionage- och skadegörarorganisation, han talade om vissa ”programpunkter”, om en ”ideologisk orientering”, som visserligen, tillade han, var en ideologisk orientering åt kulakerna till.

Sin egen roll i detta band försökte Bucharin framställa som en ”teoretikers”. På fjärde processdagen, när detta s. k. blocks kriminella spionageförbrytelser redan var till fullo avslöjade, generade han sig inte för att ordagrant förklara följande:

”Jag befattade mig huvudsakligen med den allmänna ledningens problematik och med den ideologiska sidan, vilket naturligtvis varken uteslöt min kännedom om den praktiska sidan av saken eller vidtagandet av en hel rad praktiska åtgärder från min sida.”

Var vänliga att värdera denne herres roll, som påstår, att han inte befattar sig med ledningen av alla möjliga och därvid de ohyggligaste förbrytelser utan med dessa förbrytelser ”problematik”, inte med organisering av dessa förbrytelser utan med den ”ideologiska sidan” av denna svarta sak. Värdera denne herres roll, som bedriver det mest ohämmade skadegörar-

och undermineringsarbete, som han själv tillstår, utnyttjar alla sovjetmaktens svårigheter, förbereder och organiserar det svarta förräderiet mot fosterlandet, förbereder sitt lands nederlag i kriget mot de fascistiska fienderna, och som tror sig dölja sitt förräderi genom oförsäkamt och cyniskt prat om utnyttjande av kriget, som ”var förutbestämt i perspektiven”. Värdera denne herres roll, som pratar om att överbanditen, den engelsk-tyska spionen Trotskij redan 1932, som Bucharin här uttryckte sig, kastade av sig sin ”vänstergalonerade uniform”, och att han, Bucharin, tillsammans med Rykov och Tomskij beväpnat detta band av förbrytare med sin ”ideologi”.

Gripen i armén, tagen på bar gärning uppkallar Bucharin själve Hegel till vittne, störtar sig in i lingvistikens, filologins och retorikens djungel, mumlar några lärda ord blott för att på ett eller annat sätt sopa igen spåren. Men han håller inte ut utan avslutar sina vetenskapliga feberfantasier med bekännelsen:

”Alla har vi förvandlats till förbittrade kontrarevolutionärer, till förrädare mot det socialistiska fosterlandet, vi har utvecklats till spioner, terrorister, kapitalismens återupprättare. Vi har inlåtit oss på förräderi, förbrytelser och högförräderi. Vi har förvandlats till en rebelltrupp, har organiserat terrorgrupper, befattade oss med skadegörelse, ville störta proletarietets sovjetmakt.”

Bucharin borde ha tillagt: ”Vi har förvandlats till en polisavdelning åt den japansk-tyska spionagetjänsten, vi har förvandlats till gemena bortschackrare av vårt fosterland.”

Blocket – det är en agentur åt den utländska spionagetjänsten. Blockets medlemmar och dess ledare sådana som Trotskij, som inte sitter på de anklagades bänk här, Bucharin, Rykov, Jagoda, Krestinskij, Rosengolz och dess vanliga medlemmar som Subarev, Maximov-Dikovskij m. fl. – det är denna spionagetjänsts slavar, det är dessa herrars drängar.

Vad kan det alltså här vara tal om för slags ideologi, vad för en ”problematik” eller ”prognostik”, vad för en teori eller filosofi?

Den filosofi, bakom vars dimbank Bucharin här försökte gömma sig, är blott en mask för att dölja spionaget, förräderiet.

Bucharins litterärt-filosofiska lektioner är blott en skärm, bakom vilken Bucharin försöker gömma sig för det slutgiltiga avslöjandet.

Filosofi och spionage, filosofi och skadegörelse, filosofi och diversioner, filosofi och mord är – liksom geni och förbrytelse – två med varandra oförenliga saker.

Jag känner inte till några andra exempel på – det är det första exemplet i historien – hur en spion och mördare laborerar med filosofin som med pulvriserat glas för att strö det i ögonen på sina offer, innan han med rövarklubban krossar huvudet.

”Högerns och trotskisternas block” – en agentur åt den utländska spionagetjänsten.

Den historiska betydelsen av denna process består framför allt däri, att den fullständigt har avslöjat ”högerns och trotskisternas blocks” banditnatur, dess ideologiska innehållslöshet, att den har avslöjat, att blocket – alla dessa högerelement, trotskister, mensjeviker, socialrevolutionärer, borgerliga nationalisterna o. s. v. – att de alla är den fascistiska spionagetjänstens besoldade agenter.

”Högerns och trotskisternas block” är inte en politisk gruppering, det är ett band spioner och utländska spionagetjänsters agenter.

Detta är till fullo och obestridligt bevisat. Däri ligger den väldiga samhälls- och politiska betydelsen av denna process.

”Högerns och trotskisternas block”, som nu sitter på de anklagades bänk, är – som den rättsliga undersökningen med all tydlighet visat – blott den internationella fascismens förtrupp, det är en flock bödlar och illegalt arbetande mördare, med vilkas hjälp fascismen bedriver sitt ofog i olika länder framför allt i Spanien och Kina.

Därför är avslöjandet av ”högerens och trotskisternas block” som ett band spioner inte blott av väldig betydelse för vår socialistiska revolution, det har en väldig betydelse för hela det internationella proletariatet. Det har en väldig betydelse för fredens sak i hela världen. Det har en väldig betydelse för hela den mänskliga kulturen, för kampen för folkens verkliga demokrati och frihet, för kampen mot alla och varje krigsbrandstiftare, mot alla internationella provokationer och provokatörer.

Därför följer de arbetande massorna i alla jordens länder, särskilt i de länder, i vilka folket hjältemodigt kämpar för sin frihet mot det fascistiska förtrycket, med intensiv uppmärksamhet denna process.

Bucharin och Rykov, Jagoda och Bulanov, Krestinskij och Rosengolz, Ikramov, Chodsajjev och Sjarangovitj utförde under ledning av Trotskij, under ledning av den tyska, japanska, polska och annan spionagetjänst sitt dunkla arbete på order från sina herrar inte blott i vårt land utan även i Spanien, i Kina, överallt där de arbetandes klasskamp pågår, där de ärliga människorna kämpar för verklig frihet, verklig demokrati och verklig mänsklig kultur.

Bucharin och Rykov, Jagoda och Bulanov, Krestinskij och Rosengolz, Ikramov, Sjarangovitj, Chodsajjev och de andra, det är samma ”femte kolonn”, det är samma POUM, det är samma Ku-Klux-Klan. Det är en av de fascistiska provokatörernas och krigsbrandstiftarnas avdelningar, som är verksamma på den internationella arenan.

Krossandet av denna avdelning är en väldig förtjänst för fredens sak, för demokratins sak, för den verkliga mänskliga kulturens sak.

Den pågående processens utomordentliga betydelse begränsar sig emellertid inte till det sagda.

Här på de anklagades bänk sitter inte vilken sovjetfientlig grupp som helst, inte vilken utländsk spionagetjänsts agentur som helst, här på de anklagades bänk sitter en hel rad sovjetfientliga grupper, som utgör en hel rad mot Sovjetunionen fientlig sinnade utländska staters spionagetjänsters agentur.

I denna ”sak” är alla sovjetfientliga krafter, grupper och organisationers kvarlevor inblandade, är, som noggrant konstaterades genom den rättsliga undersökningen, åtminstone fyra utländska spionagetjänster: den japanska, den tyska, den polska och den engelska inblandade och naturligtvis alla andra spionagetjänster, som upprätthåller en vänskaplig s. k. operativ kontakt med de nämnda spionagetjänsterna.

I själva verket, när man talar om Trotskij, så bevisades hans förbindelse med Gestapo till fullo redan vid processerna mot det trotskistisk-sinovjevistiska terroristiska centrum i augusti 1937. Men nu bevisades det, att han förbindelser med den tyska politiska polisen och med andra länders spionagetjänster hade börjat redan i en betydligt tidigare tidsperiod, att Trotskij redan 1921 stod i förbindelse med den tyska spionagetjänsten. Och det gav Krestinskij fullt precisa uppgifter vid de pågående rättsförhandlingarna. Nu är det bevisat, att Trotskij sedan 1926 stod i förbindelse med den engelska spionagetjänsten, ”Intelligente Service”. Därmed gjorde den anklagade Rakovskij – och det är bevisat – fullt preciserade bekännelser. Hela blocket med Trotskij i spetsen bestod helt och hållet av utländska spioner och tsaristiska hemliga poliser.

Bucharin och Rykov stod genom sina medsammansvurna i förbindelse med en rad utländska spionagetjänster och betjänade dem systematiskt.

Omkring Jagoda svärmade de tyska, japanska och polska spionerna som flugor, och han inte blott skyddade dem, som han själv erkände hur, utan han bedrev genom dem spionage, utlämnade till spionagetjänsterna hemligt för staten viktigt material, sålde och förrådde vårt land till dessa utländska spionagetjänster.

Krestinskij är enligt sin egen bekännelse tysk spion sedan 1921. Rosengolz, en av ledarna för den trotskistiska illegaliteten, började, som man konstaterat, sitt spionage för den tyska

generalstaben, som han själv erkände, 1923 och för den engelska spionagetjänsten – och han erkände själv också denna förbrytelse – 1926.

Rakovskij, en av de personer, som stod Trotskij närmast och var dennes särskilde förtrogne, var enligt egen bekännelse en agent åt den engelska spionagetjänsten, "Intelligente Service", sedan 1924 och en agent åt den japanska spionagetjänsten sedan 1934.

Tjernov började sitt spioneri för Tysklands räkning enligt sin egen bekännelse 1928, efter det han gått i förbund med den tyska spionagetjänsten på initiativ och under medverkan av den inte okände mensjevikiska emigranten Dan.

Sjarangovitj värvades 1921 av den polska spionagetjänsten och skickades till Sovjetunionen för att spionera.

Grinko blev, enligt vad han själv påstår, 1932 spion åt den tyska och polska spionagetjänsten och hade redan förut en spionageförbindelse med dessa spionagetjänster, särskilt med den polska.

Ikramov och Chodsajjev "arbetade" genom sin Kurbasji under Bucharins ledning på att organisera förbindelserna med den engelska spionagetjänstens tjänstemän, på vilkas utbyggande vid Sovjetunionens centralasiatiska gränser den icke okände spionen och äventyraren Lawrence inte hade nedlagt så litet arbete.

Sedan kommer den tsaristiska hemliga polisens provokatörer och agenter: Selenskij, Subarev, Ivanov. Ivanov är därtill också engelsk spion.

Lägg så ytterligare till detta sällskap gruppen av giftblandare – mördarna Levin, Pletnev, Kasakov, Krjutjkov, Maximov-Dikovskij m. fl., som var i förbund med dem – så blir detta blocks och var och en av dess deltagares moralisk-politiska ansikte fullt klart.

Därför kan vi säga: det är en illaluktande hög mänskligt avskum, som inte ryggade tillbaka för någonting, som inte skydde något, som var berett till allt – till att spränga företag och järnvägståg i luften, till att fördärva boskapen, till att fördärva spannmålen, till mord, spionage och förräderi.

Just alla dessa egenskaper, de kriminellt-politiska och moraliska gjorde då också högern och trotskisterna till ett så värdefullt material för provokationer, för underblåsning av ett krig, för fascismens gemenaste förbrytelser. Ingen förstår att maskera sig som de. Ingen behärskade i så hög grad den cyniska dubbeltungighetens mästerskap som de.

Inför hela världen avslöjas nu Bucharins, Jagodas, Krestinskijs, Rykovs och de övriga höger-elementens och trotskisternas avskyvärda förrådiska banditverksamhet. De sålde fosterlandet, schackrade med de militära hemligheterna för fosterlandets försvar, de var spioner, diversanter, skadegörare, mördare, tjuvar – och allt detta för att hjälpa de fascistiska regeringarna att störta sovjetregeringen, störta arbetarnas och böndernas makt och återupprätta kapitalisternas och godsägarnas makt, sönderstycka sovjetfolkets land, lösrycka de nationella republikerna och förvandla dem till imperialisternas kolonier.

Så lydte deras herrars order, och de utförde denna order så gott de kunde och under uppbyggande av alla sina krafter.

De ansträngde sig av alla krafter att sticka vårt fadershus i brand i alla fyra hörnen, de skyndade sig att öppna portarna för fienden för att rycka till sig makten, skulle det också ske till priset av ett judasförräderi, för att förstöra frukterna av vårt folks heroiska arbete, vilket har byggt upp det nya socialistiska samhället, för att ge makten tillbaka till godsägarna och kapitalisterna, för vilka dessa förrådare arbetade utan att någonsin sitta med armarna i kors.

Sådana är dessa människor, sådana är deras planer och beräkningar, sådana är deras skändliga och fruktansvärda förbrytelser.

Den anklagade Bucharin sade här skrytsamt, att de, högern, de kapitalistiska korgossarna, utrustade trotskismen med den kapitalistiska restaurationsteorins "andliga" vapen.

Vad är det för en ”teori”, som Bucharin talar om, denne durkdrivne politiske skurk och en av de största organisatörerna av det utländska spionaget mot Sovjetunionen?

Bucharin flyr undan från att erkänna sin skuld liksom satan för vigvattnet. Bucharin förnekar här sin skuld.

Vad är emellertid hans förnekande av denna förbrytelse värd i ljuset av bekännelsen av hans skuld i andra, de svåraste förbrytelser, som står i organiskt samband med denna förbrytelse?

Vad är detta nekande värt i belysningen av de bevis, som vi sitter inne med mot Bucharin?

Jag påminner blott om, att Bucharin och Rykov vid förmiddagssammanträdet den 7 mars fullständigt överbevisades om spionagetjänsten. Jag påminner i korthet om samtalet med Rykov vid förmiddagssammanträdet den 7 mars.

Vid förundersökningen erkände *Rykov* följande:

”Tsjervjakov bedrev en ytterligt aktiv verksamhet i Vitryssland. I hans ömsesidiga förbindelser med polackerna drog han och hans bundsförvanter i den illegala verksamheten alla praktiska slutsatser av detta vårt direktiv.”

Rykov bekräftade också detta inför domstolen. Den statlige åklagaren frågade honom inför domstolen:

”Följaktligen hade Tsjervjakov och de personer, som stod i förbund med honom, systematiska förbindelser med polackerna?

Rykov: Ja.

Fråga: Vad var det för förbindelser?

Rykov: Här var det också spionageförbindelser.

Fråga: Spionageförbindelser från delar av Er organisation med polackerna på Edra direktiv?

Rykov: Naturligtvis.

Fråga: Däribland också Bucharins?

Rykov: Naturligtvis.

Fråga: Var Ni och Bucharin bundsförvanter?

Rykov: Utan tvivel.

Fråga: Följaktligen var Ni spioner?

Rykov: (tiger).

Fråga: Och organisatörer av spionaget?

Rykov: Jag är inte i något avseende bättre än en spion. Fråga: Ni var organisatörer av spionaget, Ni var spioner? *Rykov*: Man kan säga – ja.”

Och Bucharin talar under dessa förhållanden om någon slags ”teori”, försöker ”teoretiskt” förklara sakförhållandet, som fört högern till sovjetmaktens och sovjetfolkets svurna fienders läger ...

Dessa förklaringar behöver man inte alls söka i Bucharins ”teori”. Man måste söka dem i Bucharins förbrytelser, ehuru de försöker döljas i något sådant som en ”teori”. Just de, dessa förbrytelser, ger upplysning om sakernas verkliga gång, händelsernas och kampens verkliga logik, vilka ställde två världar, två block mot varandra: förrädarnas block, det utländska kapitalets legodränkare, som nu är avslöjat och krossat genom det stora sovjetlandets vrede och makt, blocket av förrädare, vilka ådragit sig det arbetande folkets i hela världen miljonmassors eviga förakt, eviga avsky och förbannelse – och blocket av sovjetpatrioter, som är stora och oövervinnliga i sin kärlek till fosterlandet, som har vunnit mer än en historisk drabbning mot fienderna, som under Kommunistiska partiets och Ilen store Stalins ledning är beredda att ge vilken fiende som helst, under vilka betingelser som helst och vid vilken tid som helst, varifrån han än månne komma, oaktat varje förräderi ett förkrossande slag.

Den pågående domstolsprocessens betydelse bestämmes naturligtvis också genom de lärdomar, som vi alla, sovjetlandets patrioter, oundvikligen måste draga av denna process.

Vårt fosterland åtnjuter lyckan av den socialistiska segern, lyckan och glädjen av det från det kapitalistiska oket befriade arbetet.

I tjugo år har sovjetstaten, arbetarnas och böndernas socialistiska stat stått som en orubblig klippa.

I tjugo år har det heroiska arbetet i den segerrika socialismens stora land pågått för att organisera den nya samhälliga och statliga ordningen, fri från utsugning, elände och lidande bland de miljontaliga folkmassorna, som i nästan alla övriga delar av världen är förslavade genom kapitalismens förtryck.

I tjugo år har det enträgna och idoga gemensamma arbetet av de talrika folken varat, vilka förenat sig till de socialistiska sovjetrepublikernas broderliga union, vilken har upprättats av den socialistiska revolutionens ledares genius Lenin och Stalin.

Under dessa tjugo år har det f. d. fattiga och svaga landet förvandlats till ett rikt och kraftfullt, mäktigt och oövervinneligt land.

På dessa tjugo år har det ryska folket förvandlats till en socialistisk stat.

På Unionens extra åttonde sovjetkongress, vilken antog den stora stalinska författningen, sade kamrat *Stalin*:

”Vårt sovjetsamhälle har nått så långt, att det redan i huvudsak förverkligat socialismen, skapat det socialistiska systemet, d. v. s. förverkligat det, som marxisterna med andra ord kallar kommunismens första eller lägre fas. Vi har således i huvudsak redan förverkligat kommunismens första fas, socialismen. Under denna fas av kommunismen lyder som bekant formeln: ”Av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans arbete!”

Under dessa tjugo år har i vårt land under Lenin-Stalins ledning den ena människans utsugning av den andra slutgiltigt likviderats, har den samhällliga socialistiska egendomen slutgiltigt lagts fast som en orubblig grundval för vårt sovjetsamhälle.

På dessa tjugo år har vårt lands utseende förändrats från grunden, förändrats till en utomordentligt rik och mäktig proletär makt.

”Som resultat av alla dess förändringar på området för Sovjetunionens nationalekonomi – säger kamrat Stalin – har vi nu en ny socialistisk ekonomisk ordning, som inte känner till några kriser och inte någon arbetslöshet, som inte känner till någon fattigdom och inte någon ruin, och som bereder medborgarna alla möjligheter till ett liv i välstånd och kultur.”

Socialismen har blivit till vardag för vårt folk, socialismen har segrat i vårt land, Och det finns ingen kraft i världen, som skulle kunna minska betydelsen eller storleken av denna socialismens seger. Och detta oaktat alla svårigheter, som stod och ännu i dag står i vår väg. Och detta trots de mot oss fientligt sinnade utländska staternas och utsugarklassernas i vårt land till undergång dömda, bortdöende kvarlevors ansträngningar att stanna vårt samhälles framåtstående utveckling, att förhindra våra socialistiska framgångar, att omintetgöra vårt fredliga skapande arbete på uppbyggandet av socialismen i Sovjetunionen.

Utan någon som helst överdrift kan man säga, att vår stat och vårt folk under de gångna tjugo årens sovjethistoria inte känt till ett enda år, inte en enda månad eller dag, då fienden inte överfallit oss, illvilliga, blodiga, grymma fiender, som tar hämnd för de nederlag, som våra arbetares och bönders händer tillfogat dem, som tar hämnd för sin ekonomiska och politiska makts ”förlorade paradiset”.

Ända från de första dagarna av den stora oktoberrevolutionen till den största av historiepökernas härliga dagar, den stalinska författningens epok, står den unga sovjetrepubliken i klassangreppets eld från utsugarna och deras otaliga agenturer – trotskister, mensjeviker, socialrevolutionärer, bucharinister, sinovjevister, mussavatister, dasjnaker, georgiska,

usbekiska och andra nationalister, de svarta hundradena, vitgardister, kadetter, poper, kulaker o. s. v., o. s. v.

Denna process gav oss än en gång en påminnelse om, och därvidlag med en kraft och styrka som aldrig förr, att två världar står emot varandra som oförsonliga dödsfiender – kapitalismens värld och socialismens.

Klassmotsättningarnas och klasskampens logik föranleder utsugarklassernas kvarlevor inom Sovjetunionen och utsugarklasserna utom Sovjetunionen till allt mer förbittrade angrepp mot de arbetandes stat, som banar en bred väg för ett bättre, för ett nytt liv för de arbetande och för de förtryckta folken i hela världen.

Våra lärare Lenin och Stalin har upprepade gånger fäst vår uppmärksamhet på faran av den kapitalistiska inringningen för socialismens sak i Sovjetunionen. På Sovjetunionens KP:s VIII partikongress i mars 1919 sade *Lenin*:

”Vi lever inte blott i en stat utan i ett system av stater, och sovjetrepublikens existens vid sidan av de imperialistiska staterna är i längden otänkbar. Till slut måste antingen den ena eller de andra segra. In till detta slut kommer, är en rad av de förfärligaste sammanstötningar mellan sovjetrepublikerna och de borgerliga staterna oundvikliga.” (Lenin, band XXIV, sid. 122, ryska upplagan.)

”Man måste komma ihåg – lärde Lenin – att vi alltid är en hårsån från varje invasion.” (Lenin, band XXVII, sid. 117, ryska upplagan.)

Kamrat *Stalin* påminde oss nyligen än en gång om den kapitalistiska inringningen.

”Det skulle i själva verket vara löjligt och dumt”, skrev kamrat Stalin i sitt historiska svar till kamrat Ivanov, ”att blunda för den faktiskt förekommande kapitalistiska inringningen och att tro, att våra yttre fiender, t. ex. fascisterna, inte vid tillfälle kommer att företaga ett krigiskt överfall på Sovjetunionen. Så kan blott dina skrävlare eller maskerade fiender tänka, vilka vill söva folket. Det skulle inte vara mindre löjligt att förneka, att interventerna i händelse av den minsta framgång för en militär intervention kommer att försöka krossa sovjetsystemet i de av dem besatta områdena och återupprätta det borgerliga systemet. Återupprättade kanske Koltsjak och Denikin det borgerliga systemet i de av dem besatta områdena? Är kanske fascisterna bättre än Denikin och Koltsjak? Faran för en militär intervention och för försök till en restauration kan med hänsyn till existensen av en kapitalistisk inringning blott dumhuvuden eller maskerade fiender förneka, vilka vill maskera sin fiendlighet genom skryt, och som strävar efter att demobilisera folket.”

Våra fiender hoppades i en rad av år på framgång för interventionen, i det de organiserade kampen mot sovjetmakten och uppeggade de olika sovjetfiendliga grupperna inom Sovjetunionen till denna kamp, varvid de räknade med att förverkliga sina rövaravsikter med hjälp av dessa grupper.

Den borgerliga kontrarevolutionens hela historia i Sovjetunionen är förknippad med de aktiva försöken av den internationella bourgeoisins mest reaktionära kretsar att störta sovjetmakten. Inte någon enda allvarlig sammansvärjning mot sovjetmakten i Sovjetunionen försiggick utan direkt och det mest aktiva deltagande av de utländska kapitalisterna och militaristerna.

1921 varnade oss *Lenin*:

”Vi är Omringade av världsbourgeoisin, som lurar på varje minut av vacklan för att ta tillbaka ‘sitt’ och återupprätta godsägarnas och bourgeoisins makt.” (Lenin, band XXVI, sid. 348, ryska upplagan.)

Kamrat *Stalin* påminner oss outtröttligt om faran av den kapitalistiska inringningen, han bevisar, att

”motståndet från vårt lands bortdöende klasser inte försiggår isolerat från yttervärlden utan understödes av den kapitalistiska inringningen.” (*Leninismens grundvalar*, band II, sid. 337.)

Vittnar kanske inte den bekanta Schachty-affären¹³ därom, där rollen som huvuddirigent spelades av de polsk-fransktyska kapitalisterna, vilka hade förenat sig med skadegörarna till en kamp mot Sovjetunionen?

Var inte den polske fabrikören Dvorzanczik, de franska aktieägarna Sanse, Remaud och Boureus, det tyska AEG och en rad kapitalistiska länders soldatesk, vilka understödde såväl de första som de andra och de tredje, var de kanske inte allesammans Schachty-sammansvärjningens inspiratörer, vilka tillsammans med de utländska generalstaberna 1928 tänkte låta blodet flyta i strömmar över vårt land?

Vittnar kanske inte den bekanta affären med ”Industripartiet”¹⁴ därom, därjämte Ramsin och Tsjarnovskij de emigrerade vitgardisterna Rjabusjinskij och general Lukomskij, den engelske spionen överste Lawrence och den franske generalen Joinville, den kände deltagaren i den nordliga expeditionen 1919 och militärattachén hos Koltsjak spelade första fiolen?

Det är bekant, att såväl Schachtyfolket som ”Industripartiets” folk inte blott sysslade med skadegörelse och förberedde diversionshandlingar i händelse av ett krig utan även bedrev systematiskt spioneri, varvid, vilket visade sig vid processen mot ”Industripartiet”, Ramsin för utförande av detta spioneri t. o. m. hade organiserat en särskild kommission med en skadegörare, professor Ossadsji, f. d. vice ordförande för statsplanekommissionen, som ordförande. I ”Industripartiets” program koncentrerades uppmärksamheten på diversionshandlingar i Moskva, Leningrad, i Donezbäckenet, i Ural, genom sprängning av broar, skadegörelse på järnvägslinjer, sprängning av kraftverk, stoppande av industriföretag.

Vittnar kanske inte också processen mot de engelska ingenjörerna Tornton, MacDonald och andra 1933 avslöjade agenter år ”Intelligente Service”, organisatörerna av skadegörelse och diversionshandlingar mot många av våra kraftverk, de personer, som förberedde stödjepunkter för den förestående interventionen, om de utländska spionagetjänsternas djävulska arbete i vårt land?

Vittnar kanske slutligen inte likaledes de senaste domstolsprocesserna 1936 och 1937, som avslöjade ohyggliga förbrytelser, som begåtts av trotskisternas, sinovjevisternas och andra sovjetfientliga elements spionage- och terrorband, som trädde i tjänst hos utländska spionagetjänster och förvandlades till en spionage-, diversions- och terroragentur åt dessa spionagetjänster? Ja, ja, därom vittnar med fullt övertygande kraft, därom ropar dessa bandithorders fasaväckande förbrytelser, vilka har blivit tillintetgjorda genom vår sovjetdomstols dom.

Processen mot Sinovjev och Kamenev, processen mot Pjatakov och Radek, processen mot gruppen av militära konspiratörer, Tuchatjevskij, Jakir och de andra har bevisat, att fienderna inte tänker på att långsamt ”krypa in i socialismen”, som de anklagade Bucharin, Rykov et consortes förkunnade för att bemantla sin gemena förrädiska verksamhet, utan att de tillgriper kampens mest extrema och grymmaste medel.

Det har den pågående processen också till fullo visat, vars ”huvudhjältar” är ”högerns och trotskisternas blocks” organisatörer och inspiratörer, vilka blivit överbevisade om att vara socialismens, vårt fosterlands och vårt folks ärkefiender.

Detta är orsaken till, att den pågående processens betydelse går långt utöver den vanliga, så att säga kriminella ramen och får en i sanning väldig historisk betydelse.

¹³ Schachty-affären [Sjachty-affären] refererar till en offentlig rättegång som hölls i Moskva 1928 där ett 50-tal icke-kommunistiska tekniker/ingenjörer åtalades och dömdes för sabotage och spioneri. Ordförande vid rättegången var Vysjinskij. Precis som vid Moskvarättegångarna baserades åtalet på ”bekännelser”, dvs det saknades teknisk bevisning.

¹⁴ Skådeprocessen mot ”Industripartiet” hölls i slutet av 1930. Denna gång var det ekonomiska specialister, de flesta tjänstemän i den statliga planeringskommissionen (Gosplan), som stod inför skranket och erkände sabotage m m.

Denna process utgör slutsumman av kampen mot sovjetstaten och mot Lenins-Stalins parti, en kamp, som fördes av människor, som, vilket den rättsliga undersökningen utomordentligt krasst och övertygande har bevisat, hela sitt liv bar en mask, som började denna kamp långt före nuvarande tid, som under höljet av idel provokatoriska fraser inte stod i revolutionens och proletariats tjänst utan i kontrarevolutionens och bourgeoisins, som bedrog partiet och sovjetmakten för att desto bekvämare kunna bedriva sitt skumma förrådiska arbete, för att längre undgå upptäckt.

De avskyvärda förbrytarna förstod att genom bedrägeri, hyckleri och tvetalan uppskjuta stunden för sitt avslöjande, ända till sista tiden. Men denna stund har nu kommit, och förbrytarna är avslöjade, fullständigt och slutgiltigt avslöjade.

I ljuset av de vid denna process konstaterade fakta blir trotskisternas och bucharinisternas hela brottsliga verksamhet klar och begriplig, dessa som under en konstfärdig mask dolde sitt rätta ansikte, sovjetfolkets svurna fienders ansikte ...

Masken är borttryckt. Deras rätta ansikte, deras rätta gestalt är nu klar för var och en. Var och en är nu klar över deras ogärningar, liksom också deras ynkliga, skändliga öde är klart.

Domstolsprocesserna mot Sinovjev-Kamenev och Pjata kovRadek fullbordade avslöjandet av det trotskistisk-sinovjevistiska avskummet som ett gement och principlöst band av skadegörare, diversanter, spioner och mördare, som handlade på uppdrag av utländska staters spionagetjänster.

Processen 1937, då de trotskistiska ledarna Pjatakov, Radek, Sokolnikov m. fl. satt på de anklagades bänk, avslöjade trotskisternas politiska plattform, trots att de envist dolde denna plattform för folket.

Och varför skulle de inte dölja denna sin plattform, som var sammanvävd av förräderi, lömskhet och landsförräderi och blott var underordnad en uppgift, att garantera sovjetmaktens störtande och kapitalismens återinförande i Sovjetunionen.

Den nuvarande processen har visat, att detta, med förlov sagt, ”program” var avskrivet av trotskisterna från högern, vilket den anklagade Bucharin inte utan skryt förklarade inför domstolen.

Den nuvarande processen har inte blott fullständigt och slutgiltigt avslöjat trotskisterna som fascistisk agentur, utan även bucharinisterna, som under lång tid skickligt maskerade sig, som skickligt undgick att bli avslöjade, som mördare, spioner och provokatörer.

Nu är det klart för alla och envar vad högern är för något, som liksom trotskisterna redan för länge sedan upphört att vara en politisk strömning och liksom trotskismen förvandlats till ett oförskämt och från alla hämningar fritt band av gemena förbrytare.

Nu är hela processen av deras förvandling till ett kontrarevolutionärt band klarlagd, en förvandling, som redan för länge sedan kom till synes och upprepade gånger avslöjades av vårt parti och av kamrat Stalin personligen.

Vi skall ytterligare gå in speciellt på den anklagade Bucharins förbrytelser 1918; för ögonblicket påminner vi om dem blott för att vi bättre och tydligare skall kunna få ett begrepp om gången av denna förvandling i ljuset av dessa förbrytelser.

Kunde kanske Bucharin, som 1918 började med en sammansvärjning mot Lenin, sovjetstatens överhuvud, som 1918 höjde sin brottsliga hand mot Lenin, sluta annorstädes än där han nu slutat – på de anklagades bänk, i väntan på en sträng och rättvis dom av sovjetfolket, som nu uttalar detta förhatliga namn under förbannelser!

Kunde Bucharin, som började med ”kvacksalvarteorin” om kulakernas fredliga inväxande i socialismen, som under de senaste tio åren fört en underjordisk kamp mot partiet och mot sovjetfolket, sluta sin politiska karriär på annat sätt än han slutar den, genom att han t. o. m. nu, på tröskeln till sin kanske sista stund, sin dödsdom, spelar komedi och driver gyckel!

Bucharin, Rykov, Jagoda och de andra högerelementen kom inte tillfälligtvis till spionageblocket med trotskisterna. Att ett sådant block bildades och 1932 äntligen var slutgiltigt utbildat, är inte överraskande. I denna riktning förlöpte hela utvecklingen av förbindelserna mellan högern och trotskisterna, som i grund och botten blott är avarter av samma företeelser. På XVI partikongressen 1930 avslöjade kamrat *Stalin* trotskismens dubbelhet och påvisade, att denna dubbelhet

”förklarar det faktum, att trotskismen i regel kröner sina ‘rasande’, skenbara angrepp på högeropportunisterna” (kapitulationen med mask) ”genom en *blockbildning* med dem i egenskap av kapitulanternas mask.”

Trotskisterna och högern – det är kapitulanter. De förstnämnda är kapitulanter under en mask av hysteriska, provokatoriska ”revolutionära” fraser, de sistnämnda är kapitulanter utan mask.

På XVII partikongressen påvisade kamrat Molotov i sitt referat över andra femårsplanen den fullständiga själsfrändskapen mellan högern och trotskisterna. Trotskisterna uppträdde mot den första femårsplanen med lögnaktiga mot-teser. Högern, som ställer Rykovs tvåårsplan upp emot Stalins femårsplan, säger efter dem.

Trotskisterna sprider den lögnen, att kulakelementen skulle vara i tilltagande, och att stats-hushållningen i Sovjetunionen är beroende av dem. Högern gnäller dag ut och dag in, ”spannmålens huvudkällor kommer ännu länge att vara de individuella bondehushållen (d. v. s. kulakhushållen – A. V.), och därför måste man släppa efter på offensiven mot kulakerna”.

Trotskisterna väser lögnaktigt om ”Thermidor”, d. v. s. om sammanbrott för vår revolution. Högern säger efter dem och gnäller, att våra fabriker och verk snart skulle kunna komma i vitgardisternas ägo. Visserligen slogs högern ibland med trotskisterna, men som redan kamrat Stalin visade, var det ”tuppfäktningar”, som högeropportunisterna

”vanligen kröner med förhandlingar, som de bakom kulisserna för med trotskisterna om blockbildning”. (*Leninismens grundvalar*, band II, sid. 389.)

Och så går det år ut och år in under vår revolutions hela förlopp, under hela den tid sovjetstaten existerat.

Varur förklaras denna frändskap mellan högerns och trotskisternas ställning, deras ständiga dragning till varandra, deras ständiga sökande efter block och slutligen förekomsten av dessa block under de olika etapperna av deras kamp mot partiet, mot sovjetstaten, mot det socialistiska uppbygget?

Det förklaras naturligtvis framför allt av trotskisternas och högerns gemensamma sociala basis. Det förklaras därav, att såväl trotskisterna som högern återspeglar trycket från de kapitalistiska elementen, som gör mostånd mot socialismens framgångar, och som inte fredligt och tyst vill lämna historiens scen.

Det förklaras, som vi nu vet, därav, att såväl de förra som de senare handlade på uppdrag av en och samma herrar, som sitter i de mot Sovjetunionen fientligt sinnade utländska staternas generalstabers och spionagetjänster.

Trotskisterna och bucharinisterna hamnade redan för många år sedan i kontrarevolutionens läger. Trotskismen och högern förvandlades redan för många år sedan till den borgerliga kontrarevolutionens legoknektar. Trotskisterna och högern har redan i många år lämnat den kontrarevolutionära bourgeoisin vapnen till kampen mot sovjetstaten. Trotskisterna och högern bedriver ett och samma skumma förräderiarbete.

Det är de fakta, som får en ny innebörd i belysningen av de omständigheter, som nu har blivit fullständigt och med absolut tillförlitlighet konstaterade vid den rättsliga undersökningen av den nuvarande handläggningen.

Fakta konstaterar absolut obestriddigt såväl det oundvikliga och det naturliga i det mellan högern och trotskisterna ingångna blocket detta blocks förvandling till en agentur åt de utländska fascistiska spionagetjänsterna.

Hur högern och trotskisterna kämpade mot Lenin, mot socialismens sak.

Hur trotskisterna och sinovjevisterna har kämpat mot Lenin, mot socialismen, mot den proletära revolutionens hjältemodiga ansträngningar att i Sovjetunionen bygga upp ett nytt socialistiskt samhälle, det visade fullt uttömmande de två föregående processerna med Pjatakov, Sinovjev, Kamenev, Radek, Smirnov och de andra som exempel.

Jag skulle nu vilja påminna om några fakta, som ur denna synpunkt karakteriserar några av denna process "hjältars" och i främsta rummet de anklagade Bucharins och Rykovs uppträdande.

Bucharin älskar, som jag redan sagt, att utge sig som "teoretiker", därtill ytterligare som marxist, som den mest ortodoxe, som existerar. Men hur det i verkligheten förhåller sig, det ser man av en kort historisk översikt över Bucharins partifientliga aktioner med början från 1909 till och med 1936.

Några korta uppgifter:

1909 – Bucharin ansluter sig till otsovismen.

1914 till 1917 – (det imperialistiska krigets period) Bucharin, "vänsterkommunist", bekämpar minimiprogrammet, bekämpar Lenin.

1914 – han umgås med planer på att ge ut en egen tidning för att ställa den mot den bolsjevikiska pressen, den leninska pressen.

Våren 1915 – Bucharin är trotskist. På konferensen i Bern går han emot parollen om inbördeskrig och in för enhet med den trotskistisk-mensjevikiska "Nasje Slovo".

Lenin skriver sin artikel "Om storryssarnas nationalstolthet", Bucharin anser detta som ett utslag av socialpatriotism.

Hösten 1915 – Bucharin framträder med teser, som förnekar nationernas självbestämmanderätt.

Februari 1916 – Bucharin solidariserar sig med de holländska vänstersocialdemokraternas halvanarkistiska program.

1916 – Bucharin uppträder i tidskriften "Jugend-Internationale" med anarkistiska, antileninistiska åsikter i frågan om staten, proletariatets diktatur.

I artikeln "Världshushållning och imperialism" (1915) försvarar Bucharin öppet de trotskistiska teserna, att proletariatets separata aktioner i enstaka länder inte kan segra. Med andra ord: bucharinisterna uppsköt, som Lenin sade, socialismen, "ad calendra grecas, d. v. s. till en dag, som aldrig infaller". (Lenin, band XIX, sid. 221, ryska upplagan.)

Lenin skrev 1916 om honom, att han – Bucharin –

"för det första lätt tror på skvaller och för det andra är förbannat föränderlig i politiken". (Lenin, band XXIX, sid. 229, ryska upplagan.)

"Kriget", skrev Lenin, "drev honom till halvanarkistiska idéer. På den konferens, som antog Bernresolutionerna (våren 1915) framlade han teser . . . – höjden av galenskap; vanära, halvanarkism."

1916 framförde Bucharin, som jag redan sagt, i tidskriften "Jugend-Internationale" anarkosyndikalistiska idéer om proletariatets principiella fientlighet till staten och om krossandet av varje stat.

Senare, ett år efter V. I Lenins död, framträdde Bucharin med det fräcka påståendet, att i denna fråga hade inte han, Bucharin, utan Lenin misstagit sig.

1916/1917. Bucharin redigerar tillsammans med Trotskij den trotskistiska tidningen ”Novo Mir” (New York), i vilken han förnekar möjligheten av socialismens seger i ett land.

1917. På VI partikongressen framlägger Bucharin ett trotskistiskt program. Under oktoberdagarna framhårdar han alltjämt i omöjligheten för socialismens seger i Ryssland.

1918. Bucharin är ”vänsterkommunisternas” ledare. Denna episod behandlades med största noggrannhet vid domstolssammanträdet.

Den 8 oktober 1918 talar Bucharin på Moskvasovjetens plenum om sin ”vänsterkommunisms” felaktighet.

”Jag var på den tiden mot freden i Brest, men jag har aldrig som ’vänster’-socialrevolutionärerna försvarat brytandet av freden. Nu måste jag öppet och ärligt erkänna, att vi, motståndare till Brestfreden, hade orätt – Lenin hade rätt.”

Vi vet, att Bucharin inför domstolen måste tillstå, att han i verkligheten kämpade aktivt för att bryta Brestfreden.

1919 VII partikongressen – Bucharin uppträder åter mot erkännande av nationernas självbestämmanderätt.

Sedan kommer IX och X partikongresserna, där Bucharin oförskräckt förfäktar ”sin linje”, som är riktad mot partiet, mot Lenin, mot Stalin.

1921 intager Bucharin i Trotskijns intresse en buffertställning, underblåser diskussionen, i vilken han enligt Lenins uttryck gjuter ”buffertpetroleum”. I den mot Lenin fiendliga fraktionen uppträder Bucharin tillsammans med Serebjakov, Radek, Krestinskij, Pjatakov och andra trotskister.

Slutet av 1920 och början av 1921. Diskussionen gäller fackföreningarna. Landet vidtager förberedelser för övergång till den nya ekonomiska politiken. Bucharin uppträder som ”buffert” och går sedan helt över till Trotskijns ställning. På X partikongressen förklarar han, att ”republiken” hänger på ett hår.

1923 skriver Bucharin i ”Pravda” i en artikel med titeln ”Ned med fraktionismen”, om Trotskijns fel och i dunkla antydningar om ”en rad andra kamraters” fel, varvid han tiger om sig själv.

1922. Lenin slår Bucharin i grund för hans försök att spränga monopolet på utrikeshandeln. Lenin avslöjar Bucharin direkt som spekulant, småborgare, som försvarare av kulakskiktens bland bönderna intressen, vilka uppträder mot industriproletariatet. (Lenin, band XXVII, sid. 381, ryska upplagan.)

1923/1924 är Bucharin i block med Sinovjev och Kamenev mot kamrat Stalin. Strax före diskussionen uppträder Bucharin i en artikel, i vilken han i beslöjad form predikar teorin om kulakernas inväxande i socialismen.

1925. Bucharins kulakparoll ”Berika Er!”. Visserligen erkände Bucharin i den lilla boken ”Cesarismen under revolutionens mask” och på XIV partikongressen felaktigheten i denna paroll, men här inför domstolen har Bucharin erkänt, att denna ”ånger” inte var något annat än en taktisk manöver, bedrägeri.

1928. Bucharin talar på centralkommitténs plenum om bristen på meningsskiljaktigheter inom partiet, samtidigt underhandlar han med Kamenev och kommer i hemlighet överens med honom, skriver ”En ekonomists anteckningar”.

1929. Bucharin avger i ”Pravda” en deklARATION om felaktigheten i sina åsikter.

”I det vi tillstår dessa våra fel, kommer vi att anstränga oss av alla krafter för att gemensamt med hela partiet föra en beslutsam kamp mot alla avvikelser.”

Nu har han inför domstolen erkänt, att också detta blott var en taktisk manöver, och att han då, 1928, likaledes ljög. Ty just vid denna tid bildades den illegala organisation, som med vapen i hand uppträdde mot sovjetmakten.

För att inte tala tomma ord, påminner jag om Bucharins, Rykovs och slutligen Ivanovs bekännelser, hur Bucharin satte i gång kampen i Nordkaukasus, hur han genom sin lärjunge och medhjälpare i denna sak, Slepkov, organiserade kulakuppror mot sovjetmakten, hur han skickade Jakovenko till Sibirien, hur det lyckades dem alla att provocera ett kulakuppror i Bijskerkretsen och på andra platser. Jag påminner om, att Bucharin vid samma tid i pressen förklarade: ”Vi skall anstränga oss av alla krafter för att gemensamt med hela partiet föra en beslutsam kamp mot alla avvikelser.” Bucharin ljög här också.

Den 15 december 1929 offentliggjorde Bucharin i ”Pravda” en artikel, i vilken han räknar upp och fördömer sina fel. Och vid samma tid för han illegala underhandlingar med Kamenev.

Vid samma tid skickar han, vilket han nu själv har erkänt, tillsammans med Rykov Slepkov till Nordkaukasus, Jakovenko till Sibirien för att sätta igång kulakuppror mot sovjetmakten. Inför domstolen har Bucharin erkänt, att han just vid denna tid provocerade kulakuppror både här och där.

Och hur uppförde sig Bucharin då?

Med ett helgons hycklande uppsyn, under uppriktighetens mask började Bucharin redan från kampens första början företaga infama, intriganta, fraktionistiska hemliga manipulationer mot partiet och dess ledning. Han slöt ett förbund med bolsjevismens hätskaste, avslöjade fiender, som just i november 1927 hade uppträtt med sovjetfientliga demonstrationer mot Sovjetmakten på Moskvas och Leningrads gator.

1930 avger Bucharin ånyo en deklARATION i centralkommittén och tillstår sina fel. Bucharin talar i deklARATIONEN om

”mitt oförbehållsamma fördömande av alla och varje anslag mot partiets enhet, varje fraktionsarbete, varje försök till förstucken kamp mot partiledningen, förstucket försvar av en annan politisk linje, som skiljer sig från partilinjen.”

Men i verkligheten hörde Ni av Bucharins bekännelser, att han just vid denna tid i själva verket förde underhandlingar med Semjonov om att organisera terrorhandlingar mot vårt partis och vår regerings ledare.

Den 8 januari 1933 håller Bucharin på Sovjetunionens kommunistiska partis centralkommittés och centrala kontroll-kommissionens gemensamma plenum ett tal (”Pravda” n:r 14), i vilket han kräver ”skarpaste uppgörelse med A. P. Smirnovs gruppering”, talar om sin ”högeropportunistiska, absolut felaktiga allmänna politik” liksom om sin ”skuld inför partiet, inför dess ledning, inför partiets centralkommitté, inför arbetarklassen och landet”, liksom om Tomskij och Rykov som sina ”f. d. kamrater i ledningen för högeroppositionen”. Överhuvudtaget kritiserar han sina ”tidigare” åsikter.

Men i verkligheten var detta det första året för formeringen av ”högerns och trotskisternas block”, som gällde genomförande av sådana uppgifter som terror, spionage, diversioner, skadegörelse, fosterlandsförräderi, lösslitande av nationella republiker från Sovjetunionen.

Början av 1934. XVII partikongressen. Bucharin godkänner i sitt tal det

”skoningslösa krossandet av alla oppositioner och högeroppositionen som den största faran, d. v. s. samma gruppering, som jag en gång tillhörde”.

Vid denna tid mobiliserar han emellertid alla krafter för att förstärka sin grupps brottsliga verksamhet, som redan förvandlats till en grupp verkliga spioner, mördare, spejare.

Början av 1936. I en artikel i ”Isvestija” kallade Bucharin det ryska folket ”Oblomovarnas nation”. I ”Isvestija” den 14 februari 1936 förklarar Bucharin, att dessa hans påståenden är felaktiga. (”Ett felaktigt påstående”, ”uttrycker mitt djupaste beklagande” över det.)

---

* *Oblomov* – en av Dostojevskij i en roman skildrad person, som tillbringar största delen av sitt liv med att äta och sova, är den personifierade slöheten och ligkiltigheten.

Det är Bucharin – denna hycklande, lögnaktiga, listiga natur. Denna skrymtande – rovgiriga och hederliga – lömska människa, denna – som Maxim Gorkij sade om en hjälte från galleriet ”f. d. människor” – ”fördömda korsning mellan räv och svin”.

De andra är inte heller bättre – också ”hjältar”.

Den anklagade *Rykov*. Före sitt inträde i bolsjevikpartiet tillhörde Rykov i Saratov socialrevolutionärernas och socialdemokraternas förenade parti.

1909 till 1911. Rykov är halvtrotskist, halvlikvidator. I perioden för aprilkonferensen är Rykov och Kamenev för förening av den revolutionära demokratins ”levande krafter”, d. v. s. för ett förbud med socialrevolutionärerna och mensjevikerna.

I oktober 1917 deserterar Rykov tillsammans med Kamenev och Sinovjev.

I december 1917 kraxar Rykov om sovjetmaktens ohållbarhet, säger, att en

”rent bolsjevikisk makt inte kan hålla sig i ett efterblivet land vid en tid, då den socialistiska revolutionen inte skett i Europa”.

1920 vänder sig Rykov med Saprnov-anhängarna mot Lenin, för ledningens ”kollegialitet”. Rykov är emot Lenins elektrifieringsplan, är med hull och hår hemfallen åt den spetsborgerliga ”realismen”, upp över öronen nedsjunken i ”rutin” (som kamrat Stalin då skrev om honom till Lenin).

Och senare? Senare under åren 1928, 1929, 1932 – block, centra, sammansvärjningar, förräderi.

De andra anklagade är inte bättre.

Där är den gamle trotskisten och tyske spionen *Krestinskij*, som började sin förrädarkarriär redan under Vladimir Iljitj Lenins livstid. Krestinskij överlämnar spionagematerial till den tyska spionagetjänsten och får årligen 250,000 guldmärk av det tyska riksvärnet till det illegala trotskistiska arbetet.

Precis likadan är ärketrotskisten *Rosengolz*, som sedan 1923 var tysk och sedan 1926 engelsk spion.

Där är de människor, som tillsammans med Trotskij, Pjatakov, Jagoda, Bucharin och Rykov var huvudmännen för detta block, detta ”centras centrum” av alla sovjetfientliga, fascistiska krafter i vårt land.

Sammansvärjningen mot Lenin 1918.

Jag anser, att det är nödvändigt att i korthet gå in på den undersökning, som ägt rum av omständigheter vid sammansvärjningen mot Vladimir Iljitj Lenin 1918.

Såväl under förundersökningen som vid domstolsförhandlingarna försökte Bucharin på alla sätt och vis att kringgå år 1918, han försökte skaka av sig ansvaret inför historien, inför arbetarklassen, inför hela den ärliga mänskligheten för den fruktansvärda förbrytelse, som Bucharin tillsammans med ”vänster”- och högersocialrevolutionärerna, tillsammans med Trotskij och hans grupp organiserade och delvis utförde.

Bucharin ljög skändligt i oktober 1918, när han tog avstånd från ”vänsterkommunisterna”. Bucharin ljög skändligt också 1924, när han under omständigheternas tryck lyfte på en flik av slöjan, som för oss dolde den faktiska sanningen om denna svåra och fruktansvärda förbrytelse.

Bucharin ljög t. ex. 1924, när han bestred, att det existerade ett block mellan honom och ”vänster”-socialrevolutionärerna 1918.

Bucharin talar också här osanning inför domstolen, när han försöker förneka de fakta, som här blivit konstaterade genom en rad vittnen.

Därvidlag är dessa fakta ytterst viktiga såväl ur den synpunkten, att Bucharins förrädaransikte slutgiltigt demaskerats, som ur den synpunkten, att man fullständigare och riktigare förstår Bucharins och hans medhjälpare, Bucharinanhängarnas hela fortsatta brottsliga verksamhet. Man måste ha fakta, läget och omständigheterna år 1918 för ögonen för att vederbörligen kunna värdera hela djupet av Trotskijs och Bucharins djävulska förbrytelse mot revolutionen och hela djupet av deras förräderi.

Dessa fakta, kamrater domare, tillhör nu naturligtvis redan till största delen historien, dock tillåter de, att ljus kastas över den fråga, som intresserar oss och många, men framför allt dem, som ännu inte lärt känna Bucharins och de sovjetfientliga grupperingarnas förflutna – hur det kunde ske, att Bucharin och Rykov, som i så många år gett sig ut för att vara anhängare av socialismen, anhängare av den socialistiska kampen, hamnade i sovjetmaktens nedrigaste fienders läger, i förrädarnas mot revolutionen, mot sovjetfolket och fosterlandet, läger.

Dessa fakta, som redan är täckta av arkivens damm, får i ljuset av denna process nytt liv och börjar på nytt att tala med klar röst, med den avslöjandes röst, som ställer de skyldiga till räkenskap, även om det inte är inför högsta domstolen, som måste hålla sig inom ramen för förbrytelseernas preskription, så i alla fall inför historiens domstol, som inte känner någon preskription och inte heller någon förskoning!

1918. Den unga sovjetrepubliken anstränger alla sina krafter för att övervinna de gigantiska svårigheter, som ställer sig i dess väg vid försvaret och befästandet av den socialistiska revolutionens seger.

Landet var då bokstavligen lagt i ruiner. Det måste bringas i jämnhöjd med nya, väldiga, historiska uppgifter, som hittills ännu ingen revolution av de arbetande känt till.

”Det förestod oss”, sade V. I. Lenin därom, ”att gå över ifrån triumftågets period till ett ovanligt mödosamt och svårt läge, vilket det naturligtvis är omöjligt att komma ifrån med ord, med glänsande paroller – hur angenämt detta än vore – ty vi hade i vårt härjade land gränslöst utmattade massor, som hade kommit i ett sådant tillstånd, att en fortsatt krigföring under inga omständigheter var möjlig, som av det treåriga krigets kval är så förkrossande, att de kommit i ett tillstånd av fullständig militär oduglighet.” *Stenografiskt referat från XII partikongressen*, sid. 19.)

Under dessa omständigheter var kampen för freden en kamp för den proletära revolutionens framtid, vars öde i detta ords egentliga mening stod på spel.

Under dessa förhållanden gick frågan om krig och fred till sitt innehåll ut på den enda frågan – sovjetmaktens, sovjetstatens, sovjetlandets vara eller inte vara.

Den geniala leninska strategin löste denna fråga i positivt avseende. Historien har bekräftat det riktiga i denna lösning. Den sade: ”Vara”.

Leninismen lär inte blott angreppskonsten utan även återtågets konst.

.. Man kan inte segra”, skrev Lenin, ”utan att ha lärt sig att angripa riktigt liksom också att dra sig tillbaka riktigt.” (Lenin, band XXV, sid. 177, ryska upplagan.)

Kamrat *Stalin* sade därom:

”Syftet med en sådan strategi är: att vinna tid, splittra motståndarens krafter och samla de egna krafterna för att senare övergå till angrepp.

Mönstret för en sådan strategi är freden i Brest-Litovsk, som gjorde det möjligt för partiet att vinna tid, utnyttja sammanstötningarna i imperialismens läger, splittra motståndarens krafter, åt sig vinna bönderna och samla krafter för att förbereda offensiven mot Koltsjak och Denikin.”

Denna strategi, Lenins-Stalins geniala strategi, har rättfärdigats helt och fullt. Den räddade det nya Ryssland från den oundvikliga undergången.

1924 påminde kamrat *Stalin* härom:

”Nu ser också den dummaste”, säger Lenin tre år efter freden i Brest, ”att Brestfreden var en eftergift, som stärkte oss och upplöste den internationella imperialismens krafter.” *Leninismens grundvalar*, sid. 89.)

Det är känt, att Trotskij och Bucharin med sina anhängare på allt sätt strävade efter att omintetgöra freden i Brest. Trotskij och ”vänster”-socialrevolutionärerna uppförde sig vid underhandlingarna med general Hoffman som provokatörer, ”vänsterkommunisterna” med Bucharin i spetsen skrek, som om det gällde livet, mot sovjetregeringens fredspolitik med Lenin, Stalin och Sverdlov i spetsen, krävde fredsförhandlingarnas avbrytande och utropande av det ”revolutionära kriget”.

Med sina skarpa, men enligt sakens natur provokatoriska tal och paroller försökte bucharinisterna och trotskisterna att få vårt parti från Lenins väg.

”Varken krig eller fred”, ”heligt krig mot bourgeoisin i hela världen”, alla Trotskijs, Bucharins m. fl. sådana och liknande provokatoriska paroller hade som sitt enda mål, som kamrat Vorosjilov sade i sitt tal med anledning av Röda arbetar- och bondearméns och Röda flottans 20-årsjubileum,

”att inveckla vårt land i en väpnad sammanstötning med imperialisterna i ett ögonblick, då sovjetmakten ännu inte hade en egen kraftig armé, och härigenom likvidera sovjetmakten och jämna vägen för bourgeoisins seger och kapitalismens fullständiga återinförande i vårt land.”

Ända tills nu har det lyckats bucharinisterna att dölja sanningen i denna fråga för historien.

T. o. m. vid förundersökningen försökte Bucharin i bekännelserna den 2 juni 1937 dölja den verkliga karaktären av sin kamp i perioden för Brestfreden mot Lenin som sovjetstatens överhuvud.

Bucharin försökte kringgå denna fråga och enligt sin vana sno sig ur den med allmänna abstrakta betraktelser av det slaget, att han påstod sig

”inte ha förstått”, att ”den konkretaste av alla konkreta frågor, ’musjik’-frågan just var frågan att ge massorna en ’andhämtningspaus’ och i stället för ögonblickets verkliga krav satte allmänt litterära överväganden, att det proletära fosterlandet måste försvaras.”

Bucharin lyckades inte med detta taskspelarknep. Undersökningen lät inte lura sig av det. Undersökningen har tvärt om överbevisat Bucharin och om en mycket allvarligare sak än några ”allmänt litterära överväganden”.

Undersökningen har konstaterat, och jag anser det vara nödvändigt att i full utsträckning påminna Er, kamrater domare, om, att Bucharin och hans grupp av s. k. ”vänsterkommunisterna” och Trotskij med sin grupp tillsammans med ”vänster”-socialrevolutionärerna 1918, omedelbart efter oktoberrevolutionen, i den period, då freden i Brest slöts, organiserade en sammansvärjning mot Lenin som sovjetregeringens överhuvud.

Som framgår av materialet från undersökningen hare Bucharin och de andra konspiratörerna som mål att omintetgöra Brestfreden, störta sovjetregeringen, häkta och mörda Lenin, Stalin och Sverdlov och bilda en ny regering av bucharinister, som då för att maskera sig, kallade sig ”vänsterkommunisterna”, av trotskister och ”vänster”-socialrevolutionärer.

Vid undersökningen framlades fakta för Bucharin, fem konfrontationer företogs. Då kom den anklagade Bucharin ihåg någonting vida allvarligare än ”allmänt litterära överväganden”.

Bucharin erinrade sig t. ex. ett sådant faktum som blocket med ”vänster”-socialrevolutionärerna 1918 med syfte att bekämpa sovjetregeringen, om ett sådant faktum som den direkta sammansvärjningen mot sovjetmakten liksom förberedelserna till att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov.

Allt detta har, som Ni kommer ihåg, Bucharin erkänt. Men han har erkänt det ”under suckan”.

Vi erinrar oss de vittnen, som har uppträtt inför domstolen, vi erinrar oss värderas vittnesmål, vi har sett och hört dem. Vi kommer ihåg, hur deras ord föll som tungt bly på Bucharins

huvud, inspiratören till den provokatoriska kampen mot det leninska folkkommisariernas råd, Bucharin, organisatören, vilket fullständigt tydligt konstaterades vid den rättsliga undersökningen, av sammansvärjningen och upproret mot sovjetstaten, anstiftaren av mord på sovjetregeringens ledare, på kamraterna Lenin, Stalin och Sverdlov.

Stödjande mig på dessa fakta har jag all anledning att säga, att allt detta är fullständigt uppkälat, absolut precis konstaterat, klart bevisat.

Tillåt mig att dröja ett litet tag vid de bevis, som bekräftar riktigheten av denna slutsats. Ni erinrar Er Kamkovs bekännelser här. Kamkov var en av de inflytelserikaste ledarna, för ”vänster”-socialrevolutionärernas partis CK. Kamkov erkände, att han 1918 hade ett samtal med Bucharin om Brestfreden, att kampen enligt Bucharins ord skulle antaga ytterst skarpa former i denna fråga. Bucharin uttalade sig för Kamkov om skarpa former och om, att frågan om att bilda en ny regering behandlas i ”vänsterkommunisternas” led. Därvid, sade Kamkov, nämnde Bucharin Pjatakov som eventuell kandidat till ledarposten i den nya regeringen och förklarade, att man föreställde sig själva regeringsskiftet genom häktning av alla sovjetregeringens medlemmar med Lenin i spetsen.

Bucharin förnekade inte detta. Visserligen talade han här någonting om en häktning ”för 24 timmar”. Men det skall man inte ta på allvar. Redan 1924 upplyste Bucharin själv i ”Pravda”, hur verklig och allvarlig denna plan på att häkta Vladimir Iljitj Lenin var. Men Bucharin vill inte ha någonting att göra med planen på att mörda våra ledare.

Vilka bevis har han framlagt till sitt försvar i denna fråga? Inga som helst bevis, blott och bart förnekanden. Han överbevisades här genom Jakovleva, genom Ossinskij, genom Karelin. Och i den ifrågavarande viktigaste delen av frågan överbevisades han genom Kamkov, ty som Ni erinrar Er, ansträngde sig Bucharin att t. o. m. framlägga frågan om häktningen på sådant sätt, att initiativet enligt påstående inte skulle utgått från honom utan från Kamkov, från ”vänster”-socialrevolutionärerna. Kamkov har här bekräftat, att initiativet kom från Bucharin. För övrigt går jag med på, att de båda stämmer överens med varandra, ty initiativet kom tydligen såväl från den ene som från de andra. På så sätt förklaras den förbittrade kamp, som dessa personer förde mot sovjetregeringen, mot Lenin och mot hans stridskamrater, kamraterna Stalin och Sverdlov.

Bucharin ljuger. Men man kan dock verkligen inte anse en lögn, som inte motiveras på minsta sätt, som ett argument, desto mer som detta ljugande strider mot själva sakernas natur.

Om inte detta faktum – planen på att mörda Lenin, Stalin och Sverdlov – inte existerade, varför behövde då såväl Karelin som Jakovleva och Ossinskij och Mantsev tala därom, människor, i vilkas intresse det inte ligger att nu tillstå ett så skändligt och fruktansvärt faktum, en så ohygglig förbrytelse mot fosterlandet. Och därvidlag talade Bucharin, som Karelin erkände, direkt om fysisk förintelse av Lenin och Stalin. Även Jakovleva säger:

”Bucharin utvecklade för mig den tanken, att den politiska kampen antar allt skarpare former, och att saken inte blott kan begränsas till den politiska formuleringen av misstroendet till partiets centralkommitté Bucharin förklarade, att det oundvikligen måste gå ända till ett ombyte av ledning, varmed frågan om att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov och t. o. m. fysiskt förinta dem skulle uppkomma.” (Band XXXIV, blad 77.)

Bucharin stod inte ensam. Trotskij delade, vilket vi nu har konstaterat, samma ställning med honom, och om Trotskijs roll i sammansvärjningen mot V. I. Lenin 1918 har vi en hel rad vittnesmål vid denna process, däribland också bekännelserna av Bucharin själv.

”Vid den tiden”, sade den anklagade Bucharin, ”uppkom på nytt tanken på en omstörtning och häktning av Lenin, Stalin och Sverdlov som de utslagsgivande männen i parti- och sovjetledningen, denna gång på Trotskijs initiativ, som tydligen fått kännedom om ”vänster”-socialrevolutionärernas förslag, som jag förmodar, genom Pjatakov.” (Band V, blad 124.)

Bucharin uttalar sig inte fullständigt och förblir sin taktik om halva bekännelser trogen.

Men det finns två vittnen, Jakovleva och Mantsev, som också i denna sak talar med en noggrannhet, som inte lämnar något tvivel övrigt om riktigheten och sanningsenligheten i deras vittnesmål.

Räcker då inte dessa fakta till för att säga, att bucharinisternas, trotskisternas, ”vänster”-socialrevolutionärernas sammansvärjning 1918 mot Lenin, Stalin och Sverdlov är till fullo bevisad?

Bucharin har själv erkänt att denna sammansvärjning existerade, Bucharin har själv medgivit, att det fanns en plan på att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov. Bucharin förnekar blott planen på att mörda Lenin, Stalin och Sverdlov.

Denna första bekännelse av den anklagade Bucharin beträffande planen på omstörtningen, planen på häktningen bekräftar i grund och botten också det följande. I själva verket erkände Bucharin, att han tillsammans med sin grupp av ”vänsterkommunister”, med Trotskij och hans grupp och med ”vänster”-socialrevolutionärerna hade planerat ett våld samt störtande av sovjetregeringen med Lenin, Stalin och Sverdlov.

Men vet Bucharin, vad det våldsamma störtandet betyder? Vet Bucharin, vad häktningar betyder, vilka står i samband med uppgiften att störta med våld? Vet Bucharin, att människör, som har till syfte att störta och häkta med våld också därigenom syftar till våld och mord?

Det våldsamma störtandet förutsätter en sådan form våld som den fysiska tillintetgörelsen men utesluter den inte. Bucharin erkänner det våldsamma störtandet men förnekar den fysiska tillintetgörelsen. Det är uppenbar osanning, det är uppenbar galenskap, det är uppenbar brist på logik. Men Bucharin befinner sig i ett sådant läge, att man inte kan begära någon logik av honom.

De vid rättsförhandlingarna konstaterade fakta talar med större auktoritet och övertygande kraft än Bucharin tycks tro eller skulle vilja. Bucharin berättade visserligen nu något mer än t. ex. 1924, men allt har han i alla fall inte sagt. Det är inte första gången Bucharin handlar på det viset. 1924 talade Bucharin om en av dessa gemena förbrytelser men blott en enda.

1938 var Bucharin, då han ställdes mot väggen, tvungen att tala om lite mer om detta faktum. Ville vi uppskatta graden av Bucharins falskhet, jesuitiskhet och hyckleri, så vore det tillräckligt att jämföra ordalydelsen av det av honom i tidningen ”Pravda” 1924 publicerade brevet med det, som han sagt vid förundersökningen. I detta brev hemlighöll han en hel rad fakta, han sade, att det rörde sig om en sammansvärjning, han sade inte, att det rörde sig om en direkt överenskommelse mellan hans grupp och Trotskij, han talade inte blott inte om att mörda Lenin och inte heller om att mörda Stalin och Sverdlov. Det har nu blivit upptäckt. Det är nu upptäckt, det är avslöjat, det är konstaterat, hela världen har fått veta det mot Bucharins vilja, trots allt hans motstånd mot konstaterandet av detta faktum. Bucharin erkände – och just, som vi sett vid den rättsliga undersökningen, halvt om halvt, eftersom man inte kunde sno sig undan – att han 1918 förklarade sovjetmakten som formell och föreslog att likvidera den.

Lenin avslöjade det fruktansvärda i denna bucharinska ”tes”, i det han bland annat hänvisar till Frankrikes historiska exempel 1793 och Preussens i början av det nittonde århundradet, då dessa länders bästa män inte förtvivlade i den svåra stund, som deras fosterland hade att genomgå, utan

”undertecknade ojämförligt hårdare, mer bestialiska, förnedrande och tryckande fredsvillkor, än de var i Brest, förstod att vänta, bar ståndaktigt erövrarens ok, kämpade åter igen, sjönk återigen till marken under erövrarens tryck, undertecknade återigen fräcka och de fräckaste fredsfördrag, reste sig igen och till slut befriade sig (inte utan att utnyttja oenigheten mellan de starkare konkurrenterna bland erövrarna).” (Lenin, band XXII, sid. 302, ryska upplagan.)

Men det var deras lands bästa män och inte sådana förrädare och provokatörer, som ”vänsterkommunisterna” och deras illegala vänner i verkligheten visat sig vara.

Men för den skull var det nödvändigt, som Lenin lärde, att älska sitt fosterland och sitt folk och inte håna det, som Bucharin och hans drabanter gjorde, vilka reste sig upp emot Lenin, som hade uppmanat till att älska sitt folk och högakta det.

Undersökningen har konstaterat, att Bucharin och Trotskij 1918 hade bildat ett block med socialrevolutionärerna till gemensam kamp mot sovjetregeringen, i vars spets Lenin, Stalin och Sverdlov då stod, att de planerade ett väpnat uppror, att de hade för avsikt att häkta och mörda Lenin, Stalin och Sverdlov.

Är det bevisat eller inte?

Det är fullständigt bevisat, bevisat genom Bucharins egna bekännelser och genom Jokovlevas, Karelin, Kamkovs, Mantsevs och Ossinskijs vittnesmål.

Bucharin förnekar förberedelserna till mordet, men hur nekar han? Jag skulle vilja be Er, kamrater domare, att i överläggningsrummet se igenom protokoll för ifrågavarande sammanträde vid vår rättsliga undersökning och så tydligt som möjligt påminna Er metoderna, hur Bucharin förnekar detta faktum.

Här är detta samtal. Bucharin erkänner, att han var en av organisatörerna av denna samman-
svärning. Man frågar honom: ”Har Ni öppet talat om att häkta Lenin, Stalin och Sverdlov?”

”Bucharin: Det förekom ett samtal om häktningen, men inte om den fysiska förintelsen. Det var inte i perioden före freden i Brest utan efteråt. I denna period hade jag ett samtal med Pjatakov, när Karelin och Kamkov visade sig och förklarade, att de föreslog att bilda en ny regering.

Fråga: När var det?

Bucharin: Det var före freden i Brest. De föreslog att man skulle bilda en regering genom att häkta Lenin för 24 timmar.

Fråga: Följaktligen kan vi säga, att ett samtal ägde rum mellan Er och ”vänster”-socialrevolutionärerna Karelin och Kamkov före fredsslutet i Brest om, att en ny regering skulle bildas, d. v. s. efter det att regeringen med Lenin i spetsen hade störtats?

Bucharin: Samtalet ägde rum.

Fråga: Om att häkta Lenin?

Bucharin: Det sade socialrevolutionärerna.

Fråga: Enligt Ert påstående talade socialrevolutionärerna om att häkta Lenin, vittnet Jakovleva påstår däremot, att också Bucharin talat om en häktning av Lenin.

Bucharin: Hon förväxlar därmed en annan fråga, hon påstår, att samtalet skulle ha ägt rum före fredsslutet i Brest.

Fråga: Jag frågar: förekom det före fredsslutet i Brest ett samtal med socialrevolutionärerna om, att man skulle häkta Lenin?

Bucharin: Ja.”

Sålunda skulle till en början socialrevolutionärerna ha talat därom, efteråt säger Bucharin, att detta samtal har ägt rum, och att han själv förde det.

”Fråga: Och ägde ett samtal rum efter fredsslutet i Brest?

Bucharin: Ja.

Fråga: Om vad?

Bucharin: Om den politiska kontakten.

Fråga: Och om häktningen?

Bucharin: Och om häktningen.

Fråga: Vems häktning?

Bucharin: Lenins, Stalins och Sverdlovs.

Fråga: Likaledes för 24 timmar?

Bucharin: Den gången användes inte denna formel.”

Som Ni ser skulle häktningen tidigare företagas för 24 timmar, men nu inte längre för 24 timmar. Den gången gällde det Lenin ensam, och nu heter det redan, att det har gällt Lenin, Stalin och Sverdlov.

”Fråga: Och hur skulle häktningen ske, för vilket ändamål?”

Bucharin: Med det syftet att bilda en ny regering.

Fråga: Och vad skulle det ske med de häktade?”

Bucharin skyndar sig: ”Ett samtal om fysisk förintelse har inte ägt rum.” Jag hade emellertid ännu inte frågat honom om det.

”Fråga: Om man störtar en regering och häktar densamma, använder man då våld?”

Bucharin: Ja.

Fråga: Ni tänkte använda våld vid häktningen, är det riktigt eller inte?”

Bucharin: Det är riktigt.

Fråga: Vari består emellertid våld? Har Ni noga fastställt detta?”

Bucharin: Nej, det har vi inte fastställt.

Fråga: Följaktligen hade Ni beslutat: som omständigheterna tillåter och kräver.

Bucharin: Ja, alldeles riktigt.

Fråga: Och omständigheterna kan kräva, att man går till väga mycket beslutsamt?”

Bucharin: Ja.”

Slutsatsen därav är enkel: det planeras att störta regeringen, för detta ändamål häkta regeringen – Lenin, Stalin, Sverdlov – vidtaga alla de åtgärder, som skulle kunna dikteras av omständigheterna och situationen i den kamp, som skulle åstadkomma regeringens störtande. Kampen fördes i den skarpaste form, och ehuru – om man ställer sig på Bucharins ståndpunkt – efter hans ord något samtal om att mörda inte har ägt rum, så talar ju själva faktum, uppgiften att störta regeringen, nödvändigheten av en häktning av den dåvarande regeringens ledare, som det var konspiratörernas syfte att störta, helt naturligt för, att de inte på något sätt kunde ta avstånd från att mörda ledarna, från det planerade mordet.

Hela logiken i händelserna, hela meningen med denna kamp, hela förbittringen i den atmosfär, i vilken denna kamp försiggick, hela skärpan i själva frågan – skall freden i Brest bestå, d. v. s. skall sovjetlandet bestå, det land, som bygger upp det socialistiska samhället, eller skall freden i Brest inte bestå, skall sovjetlandet inte bestå, som de ”formellt” ville utlämna till fienden att förstöra – allt detta talade i största allvar om, att det gällde en verklig kamp, som alltid i sådana fall är förenad med det oundvikliga användandet av även sådana åtgärder, som för med sig död och mord. På grund därav säger jag: för mig är det inte av betydelse ur kriminologisk synpunkt, ty nu, tjugo år efter förövandet av denna förbrytelse, framlägger vi inte för Bucharin någon självständig anklagelse – det är av betydelse för att värdera det sammanhang, som råder mellan mördaren och kontrarevolutionären Bucharin och de meddelaktigas konspirativa verksamhet och det, som de gjorde i fortsättningen. Allt detta är av betydelse för att visa, att Bucharin även nu i den fråga, som historiskt är av intresse och betydelse, inte är i stånd, inte är villig att erkänna alla förbrytelser, som han i verkligheten har begått mot sovjetlandet, mot sovjetmakten och mot sovjetfolket.

1924 skrev Bucharin följande därom:

”Jag ansåg det som min partiplikt att vid tiden för en förbittrad fraktionskamp berätta om ‘vänster’-socialrevolutionärernas förslag för att förhindra den idylliska friseringen av händelserna under Brestperioden, så som den utövades av kamraterna på oppositionens sida .”

Det gäller häktningen av Lenin, störtandet av sovjetmakten. Sålunda erkände Bucharin 1924, att detta skedde vid tiden för den förbittrade fraktionskampen.

Och vidare:

”De framställde i partiet Bresttiden som ‘demokratins höjdpunkt’. Jag däremot vet utmärkt väl, att detta var en period, då partiet var på håret att splittras, och hela landet var på håret att gå under.”

Kunde under dessa förhållanden, under förhållandena vid en förbittrad kamp, personer, som hade för avsikt att häkta Lenin, att häkta Stalin och Sverdlov, vårt partis och regeringens ledare, rygga tillbaka för möjligheten att tillintetgöra sina motståndare, att mörda våra ledare? Det är fullständigt absurt, det stämmer inte med någonting. Det är politiken att inte tala sanning ända till slut, ett försök, som, enligt vad det synes mig, här helt och fullt blivit avslöjat genom vittnesmålen och genom logiken i de historiska händelser, som då utspelades. Nu upptäcktes också den fruktansvärda förbrytelsen fullständigt, som begicks den 30 augusti 1918. Jag menar attentatet mot Viadimir Iljitj Lenins liv den 30 augusti 1918 av den socialrevolutionära kvinnliga terroristen Kaplan. På grund av Karelins och Ossinskijs vittnesmål kan vi avgöra, hur detta attentat i verkligheten var organiserat. Karelin förklarade här, att alla ansträngningar i tjugo år gjorts för att hemlighålla denna fruktansvärda förbrytelse, för att inte låta dess verkliga och sanna innehåll och mening komma i dagen. Karelin påstår här, att frågan om en terroristisk handling mot Lenin drogs upp 1918 av ingen annan än just Bucharin. Karelin påstår, att Prosjjan lämnat medlemmarna i det ”vänster”-socialrevolutionära partiets centralkommitté meddelande därom. Karelin påstår, att

”ett sådant av deras ledare Bucharin framfört krav från ”vänsterkommunisterna” har spelat sin roll i avsikt att påskynda den terrorhandling mot Lenin, som förövades av högersocialrevolutionärernas partis centralkommitté”

Denna ohyggliga förbrytelse är ett faktum.

Ossinskij sade med anledning av Stukovs ord, att han, Stukov, var av samma mening, hade haft samma uppfattning om förbrytelsen den 30 augusti 1918.

”I slutet av 1918”, sade Ossinskij här, ”sade Stukov, som stod i förbund med Bucharin tillsammans med socialrevolutionärerna, till mig, att det skott, som högersocialrevolutionären Fanja Kaplan avfytrade mot Lenin, inte blott avlossades på anvisning av högersocialrevolutionärernas ledning, utan även var den direkta avslutningen på åtgärder, som på sin tid hade planerats av blocket för fysisk förintelse av Lenin, Stalin och Sverdlov.” (Band XXXXIV, sidan 89 i handlingarna.)

Dessa vittnesmål talar tillräckligt övertygande om det gemena, förrädiska, djävulska arbete, som Bucharin, denne patenterade hycklare och jesuit, bedrev.

För att avsluta karaktäristiken av Bucharins uppförande och karaktäristiken av Bucharin själv, måste man säga, att denna människa, vad hyckleri och lömskhet beträffar, har överträffat de lömskaste och ohyggligaste förbrytelser, som mänsklighetens historia någonsin har känt till.

Här inför domstolen visade han sig precis, sådan han är. Vi har steg för steg, år för år gått igenom Bucharins politiska liv.

Hur ofta svor inte Bucharin vid Lenins namn och detta blott för att strax bättre kunna bedraga och förråda såväl partiet som landet liksom också socialismens sak.

Hur ofta närmade sig inte Bucharin den store läraren med sin förrädiska judaskyss.

Bucharin påminner om Vassilij Sjuiskij och Judas Iskariot, som förrådde med sin kyss.

Och Nikolai Ivanovitj Bucharins seder är de samma som Vassilij Ivanovitj Sjuiskijs, så som den berömde författaren Ostrovskij skildrar honom för oss:

”Den dyre Vassilij Ivanovitj,
Vad än han gör, han gör det alltid heligt!
Om han med avsikt begår ett skurkstreck,
Eller har ett öppet skälmstycke i sitt sinn,
Han själv, se bara på'n, tar på sig en from min
Och säger: En helig sak, bröder!”

Likadant gör Bucharin – han organiserade skadegörelse, diversion, spionage, mord och därtill tar han på sig en undergiven, lugn, nästan helig min, och man hör nästan från Nikolaj Ivanovitjs mun Vassilij Ivanovitj Sjuiskijs undergivna ord: ”En helig sak, bröder!”

Det är höjden av oerhört hyckleri, förräderi, jesuitism och omänsklig gemenhet.

Spioneri, förrädare, kapitalismens återinförande.

Den rättsliga undersökningen avslöjade och visade fullt tydligt, att ”högerens och trotskisternas block” utgjorde en verklig spionageagentur åt några utländska stater, som genom detta block, genom denna konspiratörgrupp bedrev spionage, skadegörelse, diversionshandlingar, terror, undergrävde Sovjetunionens militära makt, försökte provocera ett krigiskt överfall från dessa stater på Sovjetunionen, störta det i Sovjetunionen bestående socialistiska hushållningssystemet, återupprätta kapitalismen och bourgeoisins makt i Sovjetunionen, sönderstycka Sovjetunionen och rycka loss Ukraina, Vitryssland, de mellanasiatiska republikerna, Georgien, Armenien, Aserbajdsjan och kustområdet i Fjärran Östern till förmån för ovannämnda stater.

Under denna undersökning konstaterades det, att blocket hade sina verkliga herrar i Trotskij och de utländska spionagetjänsterna, att hela dess brottsliga verksamhet försiggick under direkt ledning av Japans, Tysklands och Polens generalstab och efter i dessa generalstabers utarbetade planer.

Låt oss ta Tjernovs vittnesmål. Tjernov trädde i förbindelse med polisen eller – genom en polistjänsteman i Berlin – med Oberhaus. ”Oberhaus”, förklarade Tjernov, ”sade till mig, att den tyska spionagetjänsten vidtager erforderliga åtgärder för att störta sovjetmakten”. Och vidare sade Oberhaus, i det han vände sig till Tjernov: ”Ni anser Er som en opposition i Sovjetunionen, Ni måste sammansluta Er till en organiserande kraft. Vill Ni erövra makten, så får Ni inte lägga på Er något tvång beträffande kampmetoderna.” I fråga om kampmetoderna föreslår Oberhaus, att man skall stärka förbindelsen mellan högern och den tyska spionagetjänsten. Han talade om, att hela högerens organisation skulle kunna ställas till tjänst för det tyska spionagets syften.

På frågan, vem uppdragsgivarna var, svarade Tjernov här inför domstolen:

”Förutom Rykov och den tyska spionagetjänsten ingen.”

Är det inte klart, att detta s. k. ”högerens och trotskisternas blocks” organisation inte var någonting annat än representanten för några utländska staters spionagetjänster?

Den anklagade *Sjarangovitj* bekräftade här helt och fullt sina förbindelser med Polens generalstab. Han bekräftade, att han som ledare för den lokala vitryska borgerligt-nationala illegala organisationen hade gjort det till sin uppgift att tillvarataga den polska spionagetjänstens och den polska generalstabens intressen. Han talade om, att han i en viss konsuls namn blev föreslagen att upprätta intim kontakt med en rad personer, som tillhör Vitrysslands national-fascistiska organisations ledning, däribland också med Benek. Han sade, att man föreslog honom att skaffa olika uppgifter, som den polska spionagetjänsten behövde, han fick i uppdrag, att stå i så intim kontakt till den polska generalstaben, att denna vid sitt arbete mot sovjetstaten skulle kunna stödja sig på den föraktliga lilla hopen av förrädare från den vitryska national-fascistiska organisationen.

Och denna organisations huvudsyften? *Sjarangovitj* definierade dem i korthet: störtande av sovjetmakten och återupprättande av kapitalismen, rycka loss Vitryssland från Sovjetunionen i händelse av ett krig med de fascistiska staterna. För att uppnå detta mål betonades, som han sade, nödvändigheten av att upprätta intim kontakt med den polska generalstaben. Det var en av de viktigaste uppgifterna, som den borgerligt-nationalistiska organisationen i Vitryssland på anvisning av ”högerens och trotskisternas blocks” centrum gick in för. Vem behövde det? Det behövde den polska spionagetjänsten, det behövde den polska generalstaben, som

räknade med, att den, så snart den hade denna fastän lilla så dock farliga ”Femte kolonn” på Sovjetunionens område i sina händer, skulle tillförsäkra sig framgång i de nödvändiga fallen. Därför sade Rykov här med all rätt, att högerens vitryska organisation till sitt väsen var en representant för den polska generalstaben. Rykov sade till oss här, att han redan 1933 visste om Karachans förhandlingar med de tyska fascisterna, att de tyska fascisterna, som den anklagade Rykov uttryckte sig här, förhöll sig fullt välvilliga till möjligheten av ett makt-tillträde av högern, och att de lovade att på allt sätt hälsa detta maktillträde med tillfredsställelse och understödjade det.

Den tyska spionagetjänstens välvilja var naturligtvis dikterad enbart och allenast av dess egna intressen: högern och dess organisation är ju en fascistisk representant. Då den tyska fascismen hade förrädargruppen i sina händer och stödde sig på den, skulle den också ha kunnat förverkliga sin rövarplan på en militär intervention i Sovjetunionen med ringa ansträngning. Och uppgifterna? Uppgifterna är inte blott de, som Sjarangovitj talade om. Rykov gav oss här en tydlig vink om ännu ett i högsta grad karaktäristiskt drag, som utan förskoning avslöjar ”högerens och trotskisternas block” som agentur åt några utländska spionagetjänster. Som svar på frågan om sönderstyckning av Sovjetunionen, lösryckandet av flera republiker från Sovjetunionen, på frågan: ”om också den uppgiften förelåg att för fascisterna förbereda ett uppmarschområde för överfallet på Sovjetunionen till tryggande av deras seger”, svarade *Rykov*: ”Ja, därom råder inget tvivel.”

Det är alldeles klart, att uppgiften att förbereda ett uppmarschområde för ett överfall på Sovjetunionen och för att säkra segern över Sovjetunionen vid detta överfall av den tyska, den polska och de andra spionagetjänsterna var ställd för ”högerens och trotskisternas block” som de fascistiska spionagetjänsternas direkta agentur. Detta vittnar om, att Tjernov hade rätt, när han avlade vittnesbörd om, att ”högerens och trotskisternas blocks” verkliga herrar utom Trotskij i själva verket var några utländska staters spionagetjänster.

Vi påminner slutligen om Krestinskijs bekännelser. Vid processen här vände han sig som en mus i fällan hit och dit och kände sig för efter eventuella utvägar till sin räddning, men det visade sig vara hopplöst. Krestinskij erkände, att han redan 1920, 1921 på Trotskijs anvisning tillsammans med andra trotskister förde underhandlingar med general Seeckt och det tyska riksvärnet; han sålde spionageupplysningar till den tyska generalstaben för 250,000 guldmärk om året och tryggade att de tyska militärspionerna obehindrat släpptes in i Sovjetunionen.

Vad var det då tal om, om inte att förvandla Sovjetunionen till en koloni åt den tyska fascismen? Vari själva naturen av detta avtal med riksvärnet ligger, vars trådar leder till hög- och landsförräderi av det s. k. ”högerens och trotskisternas block” – det sade Krestinskij själv. Tillåt mig att i korthet erinra därom.

”Vi får”, sade han, ”en ej så stor penningssumma och Ni erhåller spionageupplysningar, som Ni kommer att behöva vid ett militärt angrepp. Men den tyska regeringen” – så docerar Krestinskij vidare, i det han lägger upp sina kort, ”i synnerhet Hitler, behöver kolonier, territorier och inte blott spionageupplysningar. Och han (d. v. s. Hitler) är beredd att i stället för kolonier, som man måste kämpa med England, Amerika och Frankrike om, nöja sig med ett territorium av Sovjetunionen.”

Det är den cyniska, ända till de yttersta gränserna av mänsklig gemenhet blottade frågeställningen, som med all önskvärd tydlighet visar, hur några spionagetjänster, däribland också den tyska, och några av de mest reaktionära, huvudsakligen militära kretsarna i några utländska stater förhöll sig till detta s. k. ”högerens och trotskisternas blocks” verksamhet. De förhöll sig till dem som till sina slavar och fångar. De förhöll sig till dem som herrar till sina tjänare. De sökte förrädarnas hjälp, emedan dessa, åtminstone i sin egen föreställning och delvis under utnyttjande av sin tjänsteställning hade nycklarna till våra gränzers portar i sina händer. De var lämpliga till att öppna portarna för fienden. Ehuru den anklagade Bucharin försökte sno sig undan och sopa igen spåren, erkände han det dock cyniskt till slut. Vid ett samtal med Rykov och Tomskij talade Bucharin om nödvändigheten av att öppna fronten för tyskarna.

Frågan är, som man säger, fullständigt klar. Korten, även om det är märkta kort, lades öppet på bordet. De sade: ”Vi ger Er inte blott spionageupplysningar utan kommer, så snart det är nödvändigt, att öppna fronten för er. För det betalar Ni oss penningbelopp, med vilkas hjälp vi kommer att bedriva vårt brottsliga, illegala, trotskistiska arbete. Varför skall Ni bråka med England, Amerika och Frankrike på grund av kolonier? Ni kan ju förvandla Sovjetunionen till er koloni. Åtminstone dess blomstrande gränsrepubliker t. ex. Ukraina. Varför behöver Ni föra krig med Amerika, England och Frankrike på grund av kolonier, när vi, Era underdånigaste tjänare, är beredda att ge Er sovjetmark för de guldmark, som Ni kommer att hjälpa oss med till att bedriva vårt illegala arbete.”

Just det är meningen med detta avtal.

Talar förekomsten av ett sådant avtal för, att ”högerens och trotskisternas block” var en politisk grupp? Nej! ”Högerens och trotskisternas block” är inte blott ett idélöst, principlöst band av skadegörare, diversanter, mördare och spioner, utan det är även det renaste band av de utländska spionagetjänsternas agenter i just detta ords verkliga betydelse. Det öppnar portarna för fienden, skjuter från camouflerade fönster ned på gatorna för att i städerna och byarna komma de inträngda fienderna till hjälp, främjar det egna fosterlandets nederlag.

Krestinskij sade:

”Vårt mål var att återupprätta de kapitalistiska förhållandena i Sovjetunionen och avträda territorier till de borgerliga stater, med vilka vi redan hade kommit överens därom.”

Däri ligger i grund och botten också hela meningen med blockets brottsliga verksamhet.

I fråga om cyniskhet i sina uttalanden står inte heller *Grinko* tillbaka för *Krestinskij*. *Grinko* har ju direkt erkänt, att den uppgift, som de fick av sina herrar, de utländska spionagetjänsterna, huvudsakligen bestod i att hjälpa de utländska angriparna. Det var, sade *Grinko* här, såväl trotskisternas som högerens och de borgerligt-nationalistiska organisationernas och i synnerhet de ukrainska nationalfascistiska organisationernas gemensamma ställning.

Det betydde ett undergrävande av Sovjetunionens försvarsmakt, ett mullvadsarbete i armén och försvarsindustrin, öppnandet av fronten i händelse av ett krig och provocering av detta krig.

I sanning hedrande uppdrag!

Det blotta uppräknandet av dessa brottsliga syften karaktäriserar till fullo detta block som det renaste band av några utländska staters spionage- och kunskaparorganisationer.

Ikramov berättade här för oss, hur ledarna för ”högerens och trotskisternas block” och först och främst *Bucharin* övertalade honom att vidtaga alla åtgärder för att bli en riktig agent åt den utländska spionagetjänsten.

Ledarna i Moskva för ”högerens och trotskisternas block” informerade *Ikramov* om den japansk-tyska – som de uttryckte sig – ”orienteringen”, om förbindelsen med tyskarna och japanerna. I vems intresse? I samma uppdrags intresse, som såväl *Grinko* som *Krestinskij* har framställt så plastiskt.

Den andra sammankomsten ägnades åt att rådgöra om skadegörelsen. På den tredje sammankomsten behandlades frågan om förbindelsen med England. Därom har den anklagade *Chodsjajev* uttalat sig mycket utförligt och fullständigt här.

Vad sade då *Bucharin* till honom? Han sade, att man måste orientera sig åt England, om det nu inte skulle bli något krig, om det inte snart blev intervention, så vore deras sak ”kaputt”! *Bucharin* sade till *Ikramov*: ”Man kan sopa bort oss allesamman, och frågan om att påskynda kriget kan vi för Englands skull inte avgöra, då England i detta avseende är en internationell skiljedomare.”

Intressant är föreställningen hos konspiratörerna, som satte allt sitt hopp till ett krigsöverfall på Sovjetunionen, om England som en internationell skiljedomare. Det är bekant, säger

Bucharin, att engelsmännen redan länge betraktat Turkestan som en fet bit. Gör man sådana förslag, så kommer engelsmännen kanske att tidigare övergå på angriparens sida mot Sovjetunionen.

Bucharin har här egentligen inte förnekat detta samtal. Han talade om några detaljer, stred om några ord, sade, att det hade formulerats annorlunda, men i huvudsak bekräftade Bucharin, att sådana samtal ägt rum, att "en orientering till den engelska skiljedomaren" förekom, som var beredd att lägga slag på en så "fet bit" som Turkestan. Detta bekräftade också en annan anklagad, Chodsjajev, som tillstod, att Bucharin hade haft samtal med honom, när han organiserade verksamheten i mellersta Asien, vilken helt och fullt kan betecknas som högförräderi, som förberedelse till ett nederlag för att sönderstycka av Sovjetunionen. Lösryckandet av hela områden och t. o. m. hela unionsrepubliker från Sovjetunionen anser de vara en gentjänst för den hjälp, som den krigiske angriparen var beredd att lämna blocket vid dess brottsliga kamp för att gripa makten, för att störta den lagliga sovjetregeringen i vårt stora land.

Jag har redan sagt, att det av alla de omständigheter, som med så uttömmande fullständighet upptäcktes vid den rättsliga undersökningen av föreliggande sak, framgår, att "högerns och trotskisternas block" helt enkelt utgjorde en agentur åt de utländska spionagetjänsterna. Genom denna omständighet bestämdes också hela karaktären och hela naturen av de ömsesidiga förbindelser, som utbildades och fanns mellan detta s. k. "block" och några utländska spionagetjänster, som var dessa förbrytares verkliga herrar.

Vilka dessa ömsesidiga förbindelser mellan de utländska spionagetjänsterna och blocket var, kan man avgöra på grund av en rad fakta, som ovedersägligen konstaterades vid den rättsliga undersökningen.

Jag påminner Er om förhöret med den anklagade Rykov. På frågan, vad den borgerligt-fascistiska organisationen föreställde, som var verksam i Vitryssland under Golodeds, Tsjervjakovs och Sjarangovitjs ledning, måste Rykov medge, att t. o. m. utnämningen av enstaka viktigare medarbetare till någorlunda ledande poster i Vitryssland i förväg överenskomms med den polska spionagetjänsten.

Detta faktum karakteriserar i och för sig redan tillräckligt den verkliga naturen av de förbindelser, som fanns mellan "högerns och trotskisternas block" och den polska spionagetjänsten. Om den polska spionagetjänsten avgör, vem man skall utnämna till den ena eller andra ansvarsfulla posten, så är det klart, att de verkliga, sanna herrarna, som bestämde över "högerns och trotskisternas blocks" öde och hela dess verksamhet, var den polska spionagetjänsten. Till detta "blocks" herrar hörde också andra stater spionageorganisationer, med vilka enstaka deltagare i denna brottsliga konspiratörorganisation hade förbindelser på uppdrag av detta blocks ledare och med deras vetskap och instämmande.

Jag påminner Er om den anklagade Ivanovs bekännelser, vilken här talade om, att deltagarna i blocket emellanåt inte kunde avgöra, var högern och var den utländska spionagetjänsten handlade, så till den grad hade allting flätat sig in i vartannat hos dem. Jag påminner Er också om, att Bucharin enligt Ivanovs bekännelser har rekommenderat honom att sätta sig i förbindelse med den engelska spionagetjänsten. Bucharin sade, att England har mycket stora intressen i norr. Bucharin sade, att det mellan detta land och högerns centrum fanns en överenskommelse att understödja högern vid störtandet av sovjetmakten och att säkerställa de engelska skogsindustrimagnaternas intressen i skogsindustrin i norr var planerat i densamma.

Här träder också den spionagetjänsts konkreta ekonomiska intresse tydligt i dagen, som Bucharin föreslog att den anklagade Ivanov skulle sätta sig i förbindelse med, och med vilken den anklagade Ivanov också trädde i förbindelse, följande denna Bucharins anvisning. Ivanov sade, att Bucharin rekommenderade honom att förfara på så sätt, att den engelska bourgeoisin förstod, att högern gärna gick med på att tillmötesgå varje ekonomiskt och finansiellt intresse

från denna bourgeoisie, rekommenderade honom att till den engelska bourgeoisin betala ut förskott för att de inte skulle förlora varken förtroendet eller understödet.

Det är klart, att detta "förtroende" berodde blott på en sak, på dessa konspiratörers förmåga att betala kontant med sovjetjord och sovjetblod för den hjälp, som de utländska angriparna var villiga att lämna konspiratörerna vid deras landsförrådiska verksamhet för deras brottsliga syften.

Egentligen talade också *Rakovskij* därom, när han erkände vilket komplicerat läge, som ofta uppstod för de utländska spionagetjänsternas "samvetsgranna" agenter, hur denne vänlige gubbe var den, som sitter här framför Er på de anklagades bänk. Läget var synnerligen svårt för de spioner, som samtidigt arbetade för flera spionagetjänster. Och sådana anklagade finns det här. *Rakovskij* själv utgör en sådan specialist, som samtidigt tjänade såväl den japanska som den engelska spionagetjänsten och tillsammans med *Jurenev* hade råkat i ett för dem "svårt" läge.

"Vi", sade *Rakovskij* här, i det han upprepade ett yttrande av *Jurenev*, "råkade i ett så invecklat läge, att vi ibland inte visste, hur vi skulle bära oss åt. Vi fruktade, att vi, om vi tillfredsställde den ene av våra kontrahenter, skulle kunna göra den andre för när. Nu uppstår t. ex. en antagonism mellan England och Japan i den kinesiska frågan, och vi måste upprätthålla förbindelser såväl med den engelska spionagetjänsten som med den japanska .."

Ett svårt läge för en kunskapare! Svårt för en engelsk och japansk spion.

"Vi trotskister", sade *Rakovskij*, "måste för närvarande spela med tre kort: det tyska, det japanska och det engelska."

Vi ser, att detta spel inte kan avlöpa gott för spelarna.

"Det tyska kortet var åtminstone vid den tiden inte tillräckligt klart för mig ..."

Trots att det var tillräckligt märkt!

"... Personligen tänkte jag, att ... Japan... var den aktuella angriparen mot Sovjetunionen."

Och fortsätter:

"Det japanska kortet var för oss trotskister utomordentligt viktigt. Men å andra sidan får man inte överskatta Japans betydelse som vår bundsförvant mot sovjetregeringen. Även om det japanska angreppet kan utsträckas till Sovjetunionens territorium, så kommer det dock att stanna på det vidsträckt område och på taigan. Men vad beträffar England, så är saken allvarligare. England är f. n. Japans antagonist. Man får inte glömma, att England stod i spetsen för koalitionen mot den franska revolutionen och har kämpat i 25 år."

Det betyder alltså, att den engelska spionagetjänstens kort är det starkaste. Det är inte min uppgift att undersöka kvaliteten hos alla dessa "kort" och skillnaden mellan dem. Jag skulle blott vilja visa, i vilket svårt läge dessa herrar befann sig, vilka hade funderat ut att de samtidigt skulle buga sig för tre gudar, samtidigt tjäna tre spionagetjänster. Man kan inte underlåta att hysa en mänsklig medkänsla med dem, men vi kan blott hjälpa dem på ett sätt – därigenom att vi berövar dem möjligheten att spela med några kort, hur viktiga dessa kort än må synas dem själva.

Om förbindelserna med den engelske angriparen yttrade den anklagade *Rakovskij*, att blocket förberedde Sovjetunionens nederlag och systematiskt sysslade med spionage.

I detta sammanhang måste man tala om *Bucharin*, som ville bevisa, att han egentligen varken är för Sovjetunionens nederlag eller spionage eller skadegörelse eller diversion, då han överhuvud taget inte skulle ha någonting att göra med dessa praktiska frågor, ty han skulle vara "teoretiker", som sysslade med de allmänna frågornas problematik. Men också *Bucharin* måste sätta pricken över "i". Han sade:

"Med ett ord sagt, jag var tvungen att som en av högercentrums ledare för en av ledarna för periferins centrum klarlägga vår riktlinje."

Vari bestod denna riktlinje?

”Kort sagt bestod denna riktlinje i, att i kampen med sovjetmakten är det möjligt att utnyttja krigskonjunkturen och de ena eller andra koncessionerna till de kapitalistiska staterna för deras neutralisering och mången gång också till hjälp från deras sida.”

Dechiffrerar man detta Bucharins inkrånglade yttrande, så betyder det direkt förräderi, övergång till fiendens sida allt efter krigsförhållandena och krigsläget för att utnyttja dessa fienders hjälp till att uppnå sina brottsliga syften.

När man beträffande detta ställde frågan till Bucharin: ”Med andra ord, orientering till hjälp från några utländska stater?”, svarade han: ”Ja, man kan också uttrycka det på det sättet.” Han vill inte säga det direkt utan säger: ”Man kan också uttrycka det på det sättet.”

Man kan och måste uttrycka det så, ty detta motsvarar fakta. På frågan: ”Med andra ord, orientering mot ett nederlag för Sovjetunionen?”, svarar Bucharin, trogen sina dimmiga ordkonster: ”I allmänhet, summariskt, upprepar jag – ja.”

På så sätt bekämpar Bucharin ”summariskt” orienteringen till ett nederlag för Sovjetunionen, och under de konkreta förhållanden, i vilka han befann sig som ledare för ”högers och trotskisternas block” betydde detta ”summariskt”: ”Vi förberedde Sovjetunionens nederlag, vi var beredda att öppna portarna för fienderna.”

”Att öppna fronten för fienderna”, som Rykov bekräftade, som inte heller Bucharin kunde underlåta att bekräfta. I samband därmed skulle jag vilja fästa Er uppmärksamhet på, kamrater domare, hur Bucharin även här har försökt att sno sig undan, hur han, i det han erkände sin förbindelse med Tuchtjevskijs och Jakirs militära konspiratörsorganisation, försökte leka med betydelsen av ordet ”måste” öppna fronten, liksom han försökte att undvika att ge ett verkligt svar på denna för honom i högsta grad oangenäma fråga. Hur mycket Bucharin här än har burit sig raffinerat åt i enstaka ord och fraser, hur mycket han än har ansträngt sig att försäkra, att begreppet ”måste”, ehuru det uttryckes med ett ord, dock har olika betydelser, kan vi dock utmärkt väl föreställa oss Bucharins verkliga hållning i denna fråga. Bucharin organiserade inte något skämt tillsammans med Rykov och Tomskij utan en allvarlig sak, störtandet av sovjetregeringen och sovjetmakten utan att rygga tillbaka för att använda precis vilka medel som helst. Då de hade förlorat allt stöd inom Sovjetunionen och satte allt sitt hopp till en mot Sovjetunionen fientlig stat, kom de med densamma överens om att öppna fronten, den gemensamma avsikten att slå ned sovjetfolket och krossa sovjetstaten för att på förräderiets väg komma till makten, som de i samma ögonblick skulle bli tvungna att fullständigt odelad och helt överlämna till fascisterna, deras verkliga herrar.

Nog med ordlekar! Nog med ordkonster i ”filosofi”! Det gällde högförräderi, övergång till fiendens sida, öppnande av fronten, Sovjetunionens nederlag, krossande av vårt fosterland.

Hela spiongearbetet av de enskilda inblandade i denna sammansvärjning i alla dess grenar och i dess helhet leddes av Bucharin och Rykov. Alla spionageinformationer kom till vederbörande organ genom kanaler, hjälpmedel och förbindelser, som befann sig i händerna på Rykov, Bucharin, Jagoda och deras medhjälpare.

Här inför domstolen avslöjades till fullo Rykovs, Bucharins och Jagodas förbindelser med en rad utländska staters spionagetjänster! Tillsammans med mensjevikerna, med Dan, med Andra internationalen, med socialrevolutionärerna, med Maslov, med de utländska spionageorganisationerna, tillsammans med angriparna försökte de att störta sovjetmakten och återupprätta den verkliga, utvecklade, hundra procentiga kapitalismens makt i dess högsta form, storgodsägarnas och fabrikerernas verkliga herravälde.

Alla dessa skadegörelser, förräderi, trohetsbrott paradades med systematiskt utlämnande till de utländska spionagetjänsterna av hemliga meddelanden och informationer av de mest olika slag. Krestinskij, Rosengolz, Ivanov, Sjarangovitj, Tjernov, Rakovskij m. fl. överlämnade systematiskt sovjetstatens hemligheter till utländska spionagetjänster.

Vi har tillförlitliga uppgifter om de systematiska leveranserna till utländska spionagetjänster genom konspiratörerna i ”högerns och trotskisternas block”. Jag anför här ett utdrag ur den i Tokio utkommande tidningen ”Miako” för den 20 februari 1937, som innehåller informationer om ett hemligt sammanträde i den s. k. plan- och budgetkommissionen. Parlamentsledamoten Iosida vände sig till krigsministern, general Sugijama, med frågan, om han och armén kände till den sibiriska järnvägens kapacitet. Ministern svarade jakande på denna fråga, och sade, att han kände till den sibiriska järnvägens kapacitet, att de får systematiska informationer om den sibiriska järnvägens kapacitet från i Ryssland befintliga element, som står i opposition till den nuvarande sovjetregeringen. Genom dem erhåller Japan informationer om den sibiriska järnvägen.

Nå, det är dessa element, det är dessa kunskapare, spejare, lakejer åt imperialismen, som schackrar bort vårt lands intressen. Där är de, agenterna åt krigsministern, som koncentrerar sina stridskrafter vid vårt lands portar till överfall på våra heliga gränser.

Jag kan inte underlåta att anföra ännu en omständighet. Det japanska utrikesministeriets organ, ”Japan Times”, skrev 1937 i en ledande artikel:

”Att båda länderna – Tyskland och Japan – naturligtvis strävar efter att få tag i alla möjliga informationer av militärt värde angående Sovjetunionen, kan anses som ett faktum. Om de inte gjorde det, skulle de vara dumhuvuden, som inte gjorde sin plikt mot stat och land. Möjligheten av en sammanstötning med vapen i hand med Sovjetunionen någon gång i framtiden kan inte med bestämdhet tillbakavisas, ehuru man måste hoppas, att något sådant inte kommer att inträffa. För den skull är stater, som står inför ett sådant perspektiv, tvungna att på alla möjliga sätt förbereda sig för att säkra segern vid en sammanstötning.”

Ni herrar anklagade vill förutom edra erkännanden ha bevis för ert brottsliga provokatoriska spionage- och utspioneringsarbete? Sök dessa bevis på sidorna i det japanska utrikesministeriets organ, på sidorna i tidningarna i Tokio.

De japanska angriparna hemlighåller inte blott inte sina spionagesyften, utan när det som i detta fall, gäller Sovjetunionen, prisar de spionaget som en stor patriotisk dygd. Det är klart, att vi måste förhålla oss till dessa ”dygdiga” personer, som nu sitter på de anklagades bänk, så som det höves dessa spioners kvalitet och storhet.

Bucharin, Tomskij, Rykov, Jagoda gjorde sig beredda till att öppna fronten. Men även härvidlag liksom annars också, precis som i hela sitt förräddararbete handlade de som provokatörer. Och detta är inte heller någon tillfällighet, ty det är karaktäristiskt för dessa herrars arbetsmetoder. De förbereder sig till att öppna fronten, men de vill framställa saken för vårt lands arbetare och bönder, för hela vårt folk på så sätt, att det inte är de, som öppnat fronten utan någon annan, att de tvärt om är motståndare till att öppna fronten och till förräderi. De har t. o. m. inbördes kommit överens om, hur de skulle draga dem, som på deras order öppnar fronten, inför domstol, för att, som Bucharin cyniskt yttrade, spela ut patriotiska paroller. Jag betvivlar inte, att Bucharin kommer att utnyttja antingen sitt försvarstal eller sitt slutord till att än en gång med hjälp av en verkligt oerhörd cirkuslindansarkonst i denna sak inlägga sin egen speciella mening i stället för den, som jag, statsåklagaren, vid denna process tillskriver densamma. Det synes mig dock, att man inte kan inlägga någon annan mening i den.

Jag har vid ett av sammanträdena under den rättsliga undersökningen citerat de yttranden av Bucharin, i vilka han talar om den sig högt upptornande vågen av sovjetpatriotism, som aldrig någon kommer att tillåta någon att leka med sitt land, som kräver att varje steg på förräderiets väg skall sonas med förrädarnas huvuden, med deras liv.

Bucharin och hans vänner förstod och uppskattade betydelsen av denna väldiga, sant folkliga patriotism, i fråga om vilken hela vårt land står på en hög nivå, vårt land, som utan undantag är berett att i den minut, det behövs, med livet som insats skydda fosterlandet mot de utländska inkräktarnas invasion. De tog hänsyn härtill, de visste och förstod, att man inte får leka med folkets kärlek till sitt fosterland. Och i det de tog hänsyn härtill, byggde de upp hela

provokations- och förräderisystemet. De är beredda att öppna portarna på vid gavel för den utländska interventionen, men de vill framställa saken, som om det skulle vara någon främmande hans verk, mot vilken de, dessa jesuiter och fariser, dessa Judas Iskariot och Vassilij Sjuiskij, påstår sig höja sin ”patriotiska” röst. Bucharin sade – ställa de skyldiga till frontens öppnande inför domstol, spela ut patriotiska paroller.

Spelet är avslöjat. Förrädarmaskerna har ryckts av dem, en gång för alla har den ryckts bort. Inte en enda av de anklagade vågade förneka sitt brottsliga arbete med att förbereda Sovjetunionens nederlag och dess sönderstyckning. En del talade enkelt, grovt, cyniskt därom, men de andra, här syftar jag åter på Bucharin och Rykov, beslöjade sina bekännelser på ett jesuitiskt sätt, men inte heller de vågade och kunde till sist förneka denna förbrytelse inför vår offentliga sovjetdomstol. Fajkta talar alltför starkt, bevisen är alltför övertygande!

Trotskij kom med de tyska och japanska spionagetjänsterna överens om den gemensamma kampen mot Sovjetunionen och sovjetmakten, vilket konstaterades vid de föregående processerna, och vilket åter har bekräftats vid den nu pågående processen. Vid denna process har vi i denna fråga mycket ingående erkännanden av en av de anklagade, och just av den anklagade Bessonov. Han sade, att denna överenskommelse träffades på basis av de fem punkter, som han har anfört i sina bekännelser. Det är för det första ömsesidigt sabotage av alla officiella förbindelser, sabotage av normaliseringen av förbindelserna mellan Sovjetunionen och Tyskland. Vad betyder det?

Det betyder ett provokationssystem i de internationella förbindelserna, och detta är naturligtvis inte blott ord, ty vi vet, att trotskisterna förstod att under dubbeltungighetens mask smyga sig in på en hel rad tämligen ansvarsfulla poster, som är av den största betydelse för det praktiska genomförandet av vår utrikespolitik. Rakovskij, Krestinskij, Jurenev m. fl., Bessonov och gelikar – de är dock alla personer, som var anförtrödda Sovjetunionens diplomatiska representation i utländska stater. Därigenom blir bl. a. deras skuld och tyngden av deras ansvar inför sovjetstaten och sovjetfolket ännu större.

Utskickade för att representera vår stats intressen kämpade de i själva verket med alla medel mot dessa intressen. Dessa herrar utnyttjade sin tjänsteställning – och så handlade såväl Rakovskij som Grinko och Krestinskij – till att spränga fredens sak, till att vidtaga alla åtgärder för att provocera event. sammanstötningar till fördel för imperialisterna.

Den andra punkten i överenskommelsen – de trotskistiska organisationernas i Sovjetunionen allsidiga samarbete med tyska illegala och spionageorganisationer och deras agenter. För vilket ändamål? För att undergräva Sovjetunionens militära och ekonomiska makt, för att påskynda Sovjetunionens nederlag i kriget.

Den tredje punkten – understöd av den tyska fascismen för en statskupp i Sovjetunionen för maktens övergång i händerna på ”högerns och trotskisternas block”.

För det fjärde – påskyndande av interventionen och omedelbart fredsslut med den nya regeringen efter dess makt-tillträde, ett naturligt steg i planen för den förrädiska verksamhet, som dessa herrar bedrev.

För det femte – lösryckandet av Ukraina till förmån för Tyskland liksom lösryckandet av kustområdet i Fjärran östern till förmån för Japan liksom lösslitande av Vitryssland till förmån för Polen och sönderstyckande av hela vår Sovjetunion genom lösryckande av enstaka områden och republiker och deras utlämning till de utländska imperialisterna.

Bucharin måste här tillstå, att de villkor, under vilka detta s. k. ”förbund” ingicks – det är dock ingalunda något ”förbund” (det är i grund och botten ett avtal mellan företagare och underordnade) – dessa villkor var: sönderstyckning av Sovjetunionen, lösryckning av Ukraina, kustområdet i Fjärran östern och Vitryssland från Sovjetunionen. Jag frågade Bucharin: ”Till vems förmån?” Och han svarade: ”Till förmån för Tyskland, Japan och delvis

England.” Det är Bucharins egen bekännelse, som han inte kan komma ifrån och som han inte kommer att kunna kringgå.

Trotskisterna och högern handlade just i överstämme med detta avtal. Grinko visade, hur de ukrainska nationalfascisterna handlade vid förverkligandet av detta avtal. Krestinskij bekräftade, att de handlade i överensstämmelse med detta avtal. De planerade, vilket också Trotskij hade givit hänvisning om, diversion, spionage och skadegörelse, Hitlermännens och trotskisternas verksamhet i Sovjetunionen.

I det sovjetfientliga ”högers och trotskisternas block” intog borgerligt-nationalistiska grupper en framskjuten ställning, vilka hade bildats i flera nationella republiker under direkt inflytande av samma utländska spionagetjänsters agenturer och under direkt ledning av ”högers och trotskisternas blocks” s. k. centrum.

Förrädarna Grinko, Chodsajev, Sjarangovitj, Ikramov – det är durkdrivna ärkekontra-revolutionärer av olika schatteringar med ett i hög grad kontrarevolutionärt förflutet, från borotbisterna, från ”Milli Istiklal” och ”Milli Ittichad” ända till ”högers och trotskisternas block”.

Rykov försäkrade Chodsajev, att den usbekiska nationalistiska organisationen under högers ledning kan uppnå ”oavhängighet” för den Usbekiska republiken.

Chodsajev måste tillstå – och Ni har sett Chodsajev – det är en tillräckligt intelligent person, som på ett glänsande sätt fann sig tillrätta i alla detaljer och skiftningar i den kamp, som han deltog i. Chodsajev måste erkänna, att han väl förstod lögnaktigheten och bedrägeriet i denna paroll om den s. k. oavhängigheten för den Usbekiska republiken, att han glänsande förstod, att under denna paroll i verkligheten döljer sig det usbekiska folkets beroende av utsugarna i det kapitalistiska land, som skall hjälpa denna republik att uppnå denna sin skugglikande oavhängighet.

Tillsammans med Rykov verkade i denna riktning också Bucharin, som enligt Chodsajevs ord förhärligade den tyska fascismen och sade, att det fascistiska Tyskland nu av alla krafter arbetar på att skaffa Tyskland hegemoni i Europa, och att en överenskommelse är möjlig mellan Japan och Tyskland för kampen mot Sovjetunionen.

Bucharin övertalade Chodsajev att finna stigar och vägar till den engelska spionagetjänsten över de kurbasji, som Chodsajev talade om här. Bucharin föreslog att man skulle träda i förbindelse med engelska kretsar, ge England löfte om något. Han sade: ”Usbekistan med sin befolkning på 5 miljoner kan inte bli en oavhängig stat mellan två kolosser, å ena sidan Sovjetunionen och å andra sidan England. Man måste landa på någondera stranden.” Och Bucharin knuffar fram Chodsajev, som för övrigt i tillräcklig grad själv var förberedd på att gå i land på den borgerliga kontrarevolutionens strand.

Bucharin talar om kapitalismens stabilisering, om att fascismen, särskilt den tyska, spelade en väldig roll i denna sak. Som trogen bandhund åt denna fascism skäller han glatt, under det att han förkunnar sin hänförelse över denna tyska fascism.

Bucharin bearbetade också Ikramov i denna riktning, ehuru Ikramov är en man, som själv vet, vad han har att göra. Bucharin ljög om Lenin. Han sade, koloniländerna inte under kringgående av kapitalismen kan komma fram till socialismen med hjälp av Sovjetunionens proletariat osv. Bucharin predikade därmed för honom teorin och praktiken om kapitalismens återupprättande inte blott i Usbekistan utan i hela Sovjetunionen. Han ville, att Ikramov slutgiltigt skulle tillägna sig denna teori och praktik. Han sade: ”Era medel är obetydliga. Ni vill vänta, till det uppstår en svår situation för sovjetmakten, och sedan kommer ni att handla. Nej, det är bättre att handla. Vi godkänner era handlingar i frågan om att rycka loss Usbekistan. I denna fråga har högern överenskommelser med de ukrainska nationalisterna, med nationalisterna i Vitryssland och nationalisterna i de andra republikerna.”

De högeropportunistiska, trotskistiska och borgerligt-nationalistiska högförrädarna ville till sina kapitalistiska herrars behag åter bringa de genom den stora socialistiska revolutionen befriade och tidigare av tsarismen, storgodsägarna och kapitalisterna förtryckta folken i våra broderliga unionsrepubliker under det kapitalistiska oket. Utan att våga att öppet tala om sina förrådiska planer på att förtrycka folken, vilka som resultat av den lenin-stalinska nationalitetspolitiken kommit upp på en hög nivå i det kulturpolitiska och ekonomiska uppsvinget, släppte dessa förrädare ut sina lögnaktiga, förrådiska, bedrägliga paroller och tal om dessa republikers oavhängighet.

Finns det då något annat land i världen förutom Sovjetunionen, där den verkliga nationella oavhängigheten, den verkliga och hela den nationella kulturen, den verkliga blomstringen för folkens miljonmassor verkligen skulle vara garanterad? I hela världen finns det inte något sådant land förutom Sovjetunionen! Under det att i de kapitalistiska ländernas kolonier – i Indien, Algeriet, Tunis, Marocko liksom i länderna i Orienten – folken stönar under det kapitalistiska förtryckets tunga ok, fattigdom och elände griper omkring sig allt mer, massorna dör av svält, syfilis och tuberkulos rasar, förruttnelse och utarmning ökar allt mer, ökar i Sovjetunionen, i dess ärorika elva förbundsrepubliker, massornas materiella välstånd allt mer, höjer sig den till formen nationella, till sitt innehåll socialistiska kulturen allt högre och högre, lyser den nya socialistiska solen med sina kraftiga välsignelsebringande strålar allt glädjefullare och klarare över dessa republikers rika och omätliga ytor, den aldrig försvinnande ärans, det orubbliga förbundets mellan folken – de socialistiska sovjetrepublikernas unionsförbunds sol.

Provokatörerna, spionerna, fascisterna strävade naturligtvis efter att rycka loss förbundsrepublikerna från vår union. Varför eftersträvade de det? Emedan, som kamrat Stalin sade redan för aderton år sedan, lösslitandet av gränsområdena skulle bryta det centrala Rysslands revolutionära makt, som ger befrielseörelsen i Västern och östern impulser. ”... De lösryckta gränsområdena”, sade kamrat Stalin, ”skulle oundvikligt falla i den internationella imperialismens våld.” De nationella republikernas verkliga oavhängighet är tryggad blott under sovjetstatens förhållanden, under den segerrika socialismens förhållanden, på grundval av den stora stalinska författningen.

Skadegörare, diversanter.

Dessa band av förrädare arbetade efter redan kända, inför domstolen upprepade gånger avslöjade brottliga metoder: metoder till skadegörelse, diversion, spionage, terror. Skadegörare, diversanter, spioner trängde in i en rad grenar och intog där ledande platser. Så förhöll det sig med Tjernov, som beklädde den höga posten som folkkommissarie för unionens jordbruk; så förhöll det sig med Grinko, som innehade posten som folkkommissarie för Sovjetunionens finanser, så förhöll det sig med Rosengolz, som innehade den höga posten som folkkommissarie för Sovjetunionens utrikeshandel, så förhöll det sig med Selenskij, f. d. ordföranden för centrosojus, så förhöll det sig också i en rad andra fall. Dessa förbrytare hade naturligtvis möjlighet att bedriva den mest omfattande och samtidigt den mest maskerade och farligaste skadegörelse i en grad, som sällan står sådana förbrytare till buds.

Det grundläggande syftet med detta högerns och trotskisternas blocks ”undermineringsarbete och dess skadegörelse var att på allt sätt undergräva Sovjetunionens ekonomiska makt. Att likvidera det socialistiska hushållningsstyret, försvaga Sovjetunionens försvarsförmåga och krigsindustrin, förstöra jordbruket genom att likvidera kollektivjordbruket och sovjetgodsen, lamslå transporten, som spelar en utomordentlig stor roll för hela folkhushållningen – det är de fruktansvärda uppgifter, som förbrytarna ställde för sig.

De ställde uppgiften att anpassa inträdandet av alla dessa fördärvbringande följder till ögonblicket för de utländska angriparnas krigsöverfall på Sovjetunionen och inte blott anpassa till

ögonblicket för överfallet utan också uppnå, att dessa brottsliga handlingar också skulle spela en självständig roll som bestämda vägar, på vilka sovjetstatens makt kunde försvagas.

Med kurs på sitt huvudsakliga mål, störtande av sovjetmakten, ryggade "högerens och trotskisternas block" – vilket vår rättsliga undersökning har bevisat – inte tillbaka för de smutsigaste och mest cyniska metoder för att undergräva massornas förtroende till sovjetmaktens organ, för att bland befolkningen utså missnöje med sovjeterna och efter möjlighet uppvigla folket mot sovjetmakten.

Denna provokatoriska verksamhet, som bedrevs av var och en av de anklagade, var han än arbetade, utgör en väldig allmän-politisk fara. Där om vittnar i synnerhet sådana företeelser som t. ex. Lepel-affären, som nämndes här inför domstolen: excesser och lagbrott, som utfördes av konspiratörerna och förbrytarna på order från detta block i syfte, att genom de lagstridiga handlingarnas praktisering skulle sovjetmakten misskrediteras i befolkningens breda massors ögon.

Rättsförhandlingar och undersökning har visat, hur samvetslöst cyniska och fruktansvärt brottsliga de metoder och medel var, som blocket använde för att uppnå sina mål. Detta skadegörar- och mullvadsarbete utgjorde en särskild fara med hänsyn till den ovanliga och särskilda ställning, som en rad av de anklagade innehade i sovjetapparatusens system.

Låt oss ta finanserna. Skadegörarnas viktigaste direktiv i finansväsendet var, som Rykov i samförstånd med Bucharin formulerade det, "att slå sovjetregeringen med sovjetrubeln". Detta är en parafrasering av den gamla trotskistiska parollen, som blev känd från de andra processerna genom Pjatakov: "Att med de känsligaste medlen slå mot de ömtåligaste ställena."

"Att tilldela sovjetregeringen ett slag medelst sovjetrubeln" – det är detta direktiv, som bestämde hela Grinkos verksamhet, f. d. folkkommissarien för finanserna, som samtidigt arbetade som agent åt de tyska och polska spionagetjänsterna och som Bucharins och Rykovs hantlangare. Han strävade att efter bästa förstånd och samvete (även om det var efter ett fördärvat samvete) utföra just dessa direktiv, "blockets" beslut.

Ännu mer. Det är känt, att det finansiella arbetet inte har en till sig självt begränsad betydelse, att det bestämmer riktningen och utvecklingen inom alla andra grenar av industrin. Och detta tages i betraktande av skadegörarnas brottsliga block. Skadegörelse inom finansväsendet inverkar på de olika ekonomiska områdena. Inom jordbruket, som har en väldig betydelse för Sovjetunionen, skulle skadegörelsen, så vitt det blott fanns någon möjlighet, omöjliggöra den uppgift, som parti och regering hade ställt för oss, att komma upp till en skörd på 7-8 miljarder pud.

Grinko påminde om, hur han har utfört skadegörelse inom skatteväsendet och inom sparkasseväsendet för att på allt sätt reta befolkningen. Var och en av oss vet synnerligen väl, hur skandalöst sparkasseväsendet var inrättat under Grinko, när man måste förlora en massa tid och stötte på alla möjliga oändliga obehagligheter och fräckheter, plumpt och ringaktande behandling av spararna, när man på allt sätt lade i dagen strävanden att reta befolkningen och skrämna den bort från sparkassorna.

Nu har Grinko i korthet förklarat, var hemligheten härvidlag låg, och den låg i strävandet att framkalla förbittring hos spararen, att undergräva sparkasseväsendet. I spetsen för sparkasseväsendet ställdes, som Grinko själv uttrycker sig, en sådan halsavskärare som Oserjanskij, som vid samma tid förberedde terrorhandlingar mot ledarna för vårt parti och vår regering.

Jag går inte in på de andra fakta, som talar för, att vi i Grinkos person ser en gammal ärkefiende till sovjetmakten framför oss, som med hull och hår sålt sig till den tyska spionagetjänsten, som genom skadegörelse, diversion, förräderi och terror aktivt bekämpade sovjetmakten för återupprättandet av kapitalismen.

Låt oss ta den andre spionen – *Tjernov*. En utan tvivel ”talangfull” person, ty han lyckades att på en kväll vara tillsammans med Kibrik hos Dan, komma i bråk med poliser, hamna i polispresidiet och bli tysk spion.

Men däri ligger det inte något osannolikt. I livet går det till just så med sådana människor som *Tjernov*. Nu ser han mer eller mindre frisk och sund ut. Häktningen har i hög grad hjälpt honom. När han var fri, hade han ett annat ansikte, han såg ut som en försoffad suput, som drack mer än han arbetade. Det var en människa, som led av alkoholismens sociala sjukdom. Och nu reser han en gång i regeringens uppdrag till utlandet. Men samtidigt åtager han sig ett uppdrag åt ”blocket”, som utnyttjade denna tillfälliga kommendering till att ge honom order att organisera förbindelsen med Dan. Han kommer till Dan och Kibrik. Dan och Kibrik är – det är klart – tyska spioner. Det kan man se redan därav, att det samtal, som han hade med Dan och Kibrik, omedelbart blev känt i polispresidiets spionagetjänst.

Man säger, att väggar har öron, men det finns också väggar, som har ögon, väggar, genom vilka man inte blott kan se allting, utan vilka inte heller utgör något hinder för kameran. Och se, när *Tjernov* drack och kalasade tillsammans med Dan och Kibrik, knäppte en fotografiapparat och förevigade på plåten detta ”vännernas möte” – *Tjernovs* och *Dans*. Sålunda har polispresidiet ett dokument, som kan förstöra hela *Tjernovs* karriär. Han reste i regeringens uppdrag, men det visar sig, att han satte sig i förbindelse med sådana arkemensjeviker som Dan och Kibrik och utförde bovstreck tillsammans med dem. Det kan inte blott kosta *Tjernov* hans politiska karriär. Och på det spekulerade den tyska spionagetjänsten. Den anser inte *Tjernov* som en tillräckligt högtstående människa för att hämta honom i en taxameter – en buss duger också. Men i bussen kommer det också upp personer, som börjar ett slagsmål, ställer till skandal, som slutar på polisstationen. En fin bild – folkkommissarien, som ställer till skandal och ger poliser örfilar. Man kompletterar den med det komprometterande fotot, och *Tjernov* ”satt fast”. *Tjernov* måste nu ärligt bryta med denna sak och göra en snabb helomvändning eller fortsätta att följa med den ström, som han hade flutit fram med. Härvidlag måste man tillägga, att *Tjernov* tidigare var mensjevik, som ända till på den allra sista tiden bevarat sin mensjevism. I enlighet därmed skulle han liksom *Rosengolz* ha kunnat upprepa desamma orden i bönen – ”Och skingra mina fiender”. T. o. m. *Rykov* har om *Tjernov* gjort vitsen, att *Tjernov* på en kväll fullbordade, att hamna i polispresidiet och bli spion.

Men försiggår värvningen av spionagetjänsterna agenter då på andra sätt? Av det omfattande material, som på sista tiden offentliggjorts, är det känt, hur man infångar dem i danssalongerna, vid privatsamtal och i kärleksaffärer, var vid man speciellt använder sig av representanter för det svaga könet, vilka spelar de långt ifrån sköna institutionernas långt ifrån kvinnliga representanters roll. Det är känt, att man också infångar dem vid ett litet spel eller vid en liten flaska konjak. Man fångar dem, som man fångar fjärilar, vilka flyger mot ljuset.

Vid den föregående processen såg vi, att den tyska spionagetjänsten, det måste man erkänna, skickligt värvade *Stroilov*. *Rakovskij* har här berättat, hur de engelska och japanska spionagetjänsterna värvade honom, en man med stor erfarenhet i jordiska ting, och hur någon *Armstrong* eller *Leckart* gjorde honom till engelsk spion.

Och här har vi nu *Tjernov*, som handlar på uppdrag av den tyska spionagetjänsten och öppet säger:

”Den tyska spionagetjänsten ställde som särskilt villkor organisering av skadegörelse i fråga om hästaveln”,

i det syftet, som *Raivid* säger, att Röda armén inte skulle få några hästar, En klar frågeställning. Det faller sig inte svårt för *Tjernov* att utföra detta uppdrag, och han griper sig an med att utföra det. Denne person väljer speciellt ut tre stuterier: de i *Kasjintsev*, *Orel* och *Stavropol*. Till vad? Till, som han uttryckte sig här, att framställa ”serum med virulenta bakterier”. Han gjorde detta med syfte att driva hästaveln tillbaka, fullständigt förstöra den, över huvud taget undergräva boskapsskötseln.

Ja, vem kan göra detta, om inte en person, som innehar en så hög ställning som Tjernov? Vem annars kunde organisera särskilda fabriker för framställning av infekterade preparat? Blott han. Och han utförde det. Han har här själv sagt, att 25.000 hästar förstördes på hans uppdrag. I sådana landskap som Sibirien förstördes ett stort antal hästar. Man inympade på svinen speciellt rödsot och pest. Detta gjorde man också i Voronesjområdet, i Asov-Svarta havslandskapet och i Lenin-gradområdet. Uppgiften var helt enkelt att försvaga Röda arméns försvarsförmåga. Det är inte blott skadegörelse, det är skadegörelse av spioner, det är spejare åt den militära fienden, som har beslutat att följa exemplet från Iliadens och Odyséens epok, att föra den trojanska hästen in i det inre av staden, för att den i ett givet tillfälle skulle spela rollen som en stödjepunkt mot fosterlandets försvarare.

Även *Rosengolz* handlar, som tyskarnas och japanernas intresse fordrar. Speciellt i dessa utländska staters intresse sluter han ett nafta-avtal. På särskilt skadegörarvis organiserar han i dessa staters intresse exporten av guldavfall och skadar direkt sitt fosterlands intressen. Han organiserar den skadliga och brottsliga exporten av tackjärn till Japan, för att detta tackjärn skall användas till framställning av just de kanoner, med vilka den japanska militärklicken gör sig beredd att, om också inte bombardera vårt fosterland, så i alla fall skrämja det. Med alla medel hämmar han importen för försvarsändamål. Han handlar som spionagetjänsten har befallt honom och utnyttjar sin höga ställning till att bedraga, till att förrädiskt-menedigt förråda sin statsplikt.

Ikramov och *Chodsajjev* står i fråga om skadegörelse inte i något avseende tillbaka för sina centrala ”kollegor”. *Ikramov* erkände här själv skadegörelsen i Namangan, skadegörelsen i silkespinnerierna, i bomullsberedningsfabrikerna, skadegörelsen vid organiseringen av bomullsnärningen. Vid organiseringen av denna skadegörelse och detta mullvadsarbete var *Rykovs* och *Bucharins* roll fullständigt omisskännlig – en roll, som man kan beteckna som ledande.

Selenskij. Här skall jag gå in på den gemena användningen av metoden att blanda glas och spik i livsmedlen, särskilt i smöret, varigenom vår befolknings livsviktiga intressen, hälsan och livet träffades. Glas och spik i smöret! Det är en så fruktansvärd förbrytelse, att det synes mig, som om alla andra förbrytelser av detta slag förbleknar vid sidan av den.

I vårt land, som är rikt på alla möjliga förråd, kunde och kan ett sådant läge inte uppstå, då det råder brist på någon produkt. Just därför var det hela denna skadegörarorganisations uppgift att skapa ett sådant läge, för att göra det, som hos oss finns i överflöd, till en ej förekommande vara, hålla marknadens och befolkningens behov i ett spänt tillstånd. Jag skall här blott erinra om en episod ur *Selenskij*s verksamhet, om affären med de 50 järnvägsvagnarna ägg, som *Selenskij* med avsikt förstörde för att lämna Moskva utan detta ytterst nödvändiga livsmedel.

Nu är det tydligt, varför det hos oss förekommer stockningar än här och än där, varför plötsligt den ena eller andra produkten saknas trots rikedom och överflöd. Det är just därför, att dessa förrådare är skuld till det. Desto mer gav detta dem en basis för att skapa en stämning mot vårt ekonomiska förvaltningssystem, mot sovjetmaktens hela system. Att föra kamp mot befolkningens mest trängande dagliga behov – det betyder i grund och botten att följa de gamla direktiven från *Rjabusjinskij*, som ville strypa den proletära revolutionen med svältens benrangelshand. Det har inte lyckats honom!

Med organiseringen av skadegörelsen hade alla dessa, *Rykov* och *Bucharin*, *Jagoda* och *Grinko*, *Rosengolz* och *Tjernov* o. s. v. på detta område ett bestämt syfte ... Att strypa revolutionen med svältens benrangelshand. Det har inte lyckats och kommer aldrig att lyckas!

Sjarangovitj organiserar spridningen av lunginflammation bland hästarna, 30.000 hästar dör. *Sjarangovitj* undergräver torvindustrin. *Sjarangovitj* sår medvetet nationell oenighet, uppammar nationalistiska känslor bland befolkningen i Vitryssland.

Ivanov förstör fabriker, han förstör pappers- och cellulosaindustrin, även om det sker med försiktighet; han avser att inte skada de engelska herrarnas intressen alltför mycket, till vilka "högerns och trotskisternas block" ville överlämna träindustrin och till vilkas fördel han, *Ivanov*, arbetade efter krafter och möjligheter.

Det är den upprörande, fruktansvärda bilden av det omsorgsfullt genomtänkta, strängt organiserade och – man måste göra förrädarna rättvisa – strängt planmässiga systemet till skadegörelse- och diversionsåtgärder, som inte blott gick ut på att undergräva vårt lands försvarsförmåga och ekonomiska makt utan även på att bland befolkningens breda massor framkalla missnöje och reta upp dessa massor med medel, som var svåra att upptäcka.

Och därtill kommer ytterligare organiseringen av direkta och öppna väpnade aktioner mot sovjetmakten; denna organisering har också sin historia. Bucharin skickar tillsammans med Rykov Slepkov till Nordkavkasus, Jakovenko till Sibirien, vilka därstädes också framkallar en upprorsrörelse, träder i förbindelse med vitgardistiska kosackkretsar i utlandet, förbereder en landsättning av kosacker i Nordkavkasus. Rykov och Subarev organiserar upprorsavdelningar i Ural. Ikramov och Chodsjajev organiserar under ledning av samme Bucharin, Rykov m. fl. i Mellanisien upprorsavdelningar av mullahs, beys och alla slags deklasserade element. T. o. m. *Ivanov* i norr arbetar på att organisera upprorsavdelningar av deporterade kulaker på direkt uppdrag av Bucharin. – Tydligt ville Bucharin på detta sätt tillförsäkra kulakerna möjligheten att inväxa i socialismen.

Morden på ledande personer i sovjetstaten S. M. Kirov, V. R. Mensjinskij, V. V. Kujbysjev, A. M. Gorkij.

Jag går nu över till nästa kapitel och just den anklagades terroristiska verksamhet och till de av dem planerade och utförda morden på ledande personer i sovjetstaten: morden på S. M. Kirov, V. R. Mensjinskij, V. V. Kujbysjev, A. M. Gorkij och M. A. Pesjkov.

Det är ett av de mörkaste och dystraste momenten i processen.

Hur motiverade Rykov sin illegala grupps övergång till terror? Mycket uppriktigt. Han sade:

"Med den illegala konspirativa karaktären hos högerns kontrarevolutionära organisation, saknaden av en massbasis för sitt kontrarevolutionära arbete, med saknaden av hopp att på någon annan väg komma till makten erbjöd övergången till terror enligt centrums mening vissa perspektiv."

Rykov har inför domstolen utförligt, steg för steg berättat, hur högerns organisation formerade sig i illegaliteten, hur övergången till allt skärptare former och metoder i kampen kom till stånd. Uppkomsten av de terroristiska stämningarna daterar Rykov till före 1930. Ungefär 1932, enligt Rykovs bekännelser, formades det, som han kallade positivt förhållande till användningen av terror som en metod i kampen om makten. Här kom Rykov filosofiskt något på sidan av ämnet, i det han underströk, att han inte kan tänka sig terrorn i teorin utan praktik. Och i själva verket har Rykov, sedan han hade beslutat sig för terrorn, omedelbart övergått till att organisera terrorhandlingar och började förbereda dessa terrorhandlingar, började förbereda morden på våra ledare med samma pedanteri och med samma lugn, som han här inför domstolen gav sina upplysningar och sannolikt på sin tid underskrev förordningarna i postväsendet.

Det ligger dödsstycke och stank omkring dessa bekännelser av Rykov och andra fascistiska konspiratörer bland högern och trotskisterna.

Terror under högttryck. Hela blocket befattar sig systematiskt och pedantiskt med denna terror.

Bucharin var också här för terrorn, ehuru, som han förklarade, han i mindre grad orienterade sig till terrorn utan så mycket mer åt massuppror. Hur han har orienterat sig, det är hans sak att klara upp. Vi vet emellertid, att han redan en längre tid, nu kan man anse det som fullständigt bevisat – redan sedan 1918 – har deltagit i organiseringen av terrorhandlingar, såväl Kaplans som "vänster"-socialrevolutionärernas, trotskisternas och

högersocialrevolutionärernas. Själv talar han högljutt om, att han senare, år 1932, förde förhandlingar med f. d. socialrevolutionären Semjonov, organisatören av terrorhandlingar och ledare för de socialrevolutionära kampgrupperna, om organisering av en terroristisk kamp mot kamrat Stalin och kamrat Kaganovitj. 1932 för Bucharin genom Pjatakov och Sedov förhandlingar om det villkor, direktiv, eller som han kallar det, Trotskij's inställning, som förutsåg nödvändigheten av att övergå till terror. Och det är karakteristiskt, Bucharin övergår omedelbart till att praktiskt förverkliga denna inställning. Nu är det klart, att Bucharin's ställning i denna fråga långt ifrån är någon teoretisk, han handlar som en verklig praktiker, ty han har ju fört förhandlingar med Semjonov, han har uppdragit åt Semjonov att organisera terrorhandlingar. Det är ju dock just han, som, om också något senare, uppdrog åt Slepkov och andra av sina lärjungar att organisera väpnade, blodiga kulakuppror. Konspiratörblocket organiserar i stor utsträckning terrorgrupper, som praktiskt förbereder utförandet av terrorhandlingar, mordet på Kirov. Denna mordgärning avslöjades fullständigt vid den föregående processen, men först nu har det konstaterats, att det trotskistisk-sinovjevistiska centrums verksamhet, vilket lät mördra Sergej Mironovitj Kirov, inte hade någon självständig karaktär. Nu är det konstaterat, att Kirov mördades för föranstaltning av just detta "högers och trotskisternas centrum", just detta block, som man nu kan kalla alla centras centrum.

Den anklagade Jagoda bekräftade inför domstolen, att mordet på Kirov förövades på direkt beslut av "högers och trotskisternas block", att detta beslut verkställdes av Jagoda, vilken man ålagt just denna skändliga plikt. Och Jagoda fyllde denna förpliktelse. Han befallde den ställföreträdande chefen för folkkommissariatets för inre angelägenheter distriktsförvaltning i Leningrad, Saporosjez, att vidtaga alla åtgärder till att detta mord blev utfört. Några månader före mordet blev Leonid Nikolajev gripen och fördd till distriktsförvaltningen. Man fann en revolver med patroner och en beskrivning över den väg, som Kirov dagligen gick, hos honom, och detta avslöjade fullständigt denne skurks förberedelse till denna fruktansvärda förbrytelse. Men Saporosjez, som följde Jagodas direkta order, frigav denne skurk, så att Nikolajev efter några månader mördade Kirov, i det han utförde denna brottsliga gärning med direkt delaktighet av den föraktlige förrädaren Jagoda, som då hade i uppdrag att skydda regeringsmedlemmarna.

Jagoda bekräftade inför domstolen, att Rykov och Bucharin var med om att antaga detta beslut, att Rykov och Jenukidse deltog i det centrumsammanträde, vid vilket frågan om att mördra S. M. Kirov behandlades, att Rykov och Jenukidse direkt deltog i behandlingen av frågan om att mördra Sergej Mironovitj Kirov. På min direkta fråga, om Bucharin och Rykov talar sanning, när de förklarar, att de inte hade någon vetskap om mordet, sade Jagoda, att detta var omöjligt. Ty när Jenukidse talade om, att "högers och trotskisternas "block" på det gemensamma sammanträdet beslutade att utföra en terrorhandling mot Kirov – hade han, Jagoda, av vissa "taktiska", konspirativa skäl avslagit detta. Men trots det hade han blivit underrättad om, att detta var deras centrums beslut och inte en aktion av någon liten partisangrupp av konspiratörer, att detta beslut var fattat av "högers och trotskisternas block", i vilket Bucharin och Rykov aktivt deltog.

Nu är det noggrant konstaterat, att mordet på kamrat Kirov skedde under intim medverkan av Jagoda. Jag anser det också som bevisat, att mordet skedde under intimare medverkan av Rykov och Bucharin.

Vilka bevis har jag för det?

Om vi skulle antaga, att Rykov och Bucharin inte har deltagit i detta mord, så måste vi erkänna, att två av de tongivande ledarna för "högers och trotskisternas block", som beslutade om mordet på Kirov, av någon orsak skulle stått vid sidan i fråga om denna brottsliga handling. Varför skall människor, som organiserade spionage, upprorsrörelser, terrorhandlingar, som enligt sina egna bekännelser av Trotskij fick anvisningar om terror,

plötsligt 1934 ha stått vid sidan vid mordet på en av Stalins bästa medhjälpare, en av partiets och regeringens viktigaste ledare.

Bucharin och Rykov visste om det! Sådana viktiga anförare för detta ”högers och trotskisternas block” som Rykov och Bucharin, kunde omöjligen ha varit okunniga om denna största terrorhandling. Om de inte hade vetat någonting, så skulle det vara onaturligt, utan någon som helst logik.

Bucharin och Rykov tillstod, att i deras planer ingick mord på ledare inom partiet och regeringen, på medlemmar av politiska byrå. Därom fördes förhandlingar hos Semjonov med Bucharin eller hos Bucharin med Semjonov. Varför skall vi antaga, att Bucharin, som slog in på vägen till förhandlingar med Semjonov om organisering av mord på medlemmar av politbyrå, strök en av politbyråns inflytelserikaste medlemmar, som hade utmärkt sig genom den oförsonliga kampen med trotskisterna, sinovjevisterna och bucharinisterna, från listan på dem, som skulle mördas? Var finns logiken vid ett sådant förhållande? Denna logik finns inte. Slutligen: Rykov erkände, att han 1934 gav Artemenko i uppdrag att iakttaga regeringens autobiler. För vilket ändamål? För terroristiska syften. Rykov organiserar mord på medlemmar av vår regering, på medlemmar av politbyrå. Varför skall Rykov göra ett undantag för Sergej Mironovitj Kirov, som dock mördades på grund av detta fördömda blocks beslut? Han gjorde inte detta undantag.

Jenukidse och Jagoda var medlemmar av centrum och stod Bucharin och Rykov närmast. Hur kan man antaga, att Jenukidse och Jagoda – delaktiga i mordet på Sergej Mironovitj Kirov, människor, som stod Bucharin och Rykov närmast, terrorhandlingar mot ledare i partiet och regeringen – hur kan man antaga, att just Rykov och Bucharin inte kände till det, som Jenukidse visste om – Bucharins och Rykovs närmaste vän, medsammansvurne och medverkande – och Rykov och Bucharin skulle inte ha någon vetskap därom?

Det är fakta, som fullständigt klarlägger Rykovs och Bucharins deltagande i organiseringen av mordet på Sergej Mironovitj Kirov.

De högeropportunistiska och trotskistiska förrädarnas verksamhet inskränkte sig inte enbart till mordet på Kirov, vilket konstaterades genom den rättsliga undersökningen.

Som konstaterades genom den rättsliga undersökningen föll Alexej Maximovitj Gorkij, Vjatsjeslav Rudolfovitj Mensjinskij, Valerian Vladimirovitj Kujbysjev offer för terrorhandlingar, som utfördes på föranstaltning av detta samma ”högers och trotskisternas block”. A. M. Gorkijs son, M. Pesjkov, föll också offer för ett mord. Jagoda gjorde följande erkännande i denna fråga:

”Jag förklarar kategoriskt, att mordet på Kirov utfördes på beslut av ”högers och trotskisternas blocks” centrum. På beslut av samma centrum förövades terrorhandlingar och dödades Kujbysjev, Mensjinskij och Gorkij.”

Det hade också de personer bekräftat, som direkt deltog i detta mord. Den gemene mördar-anföraren Jagodas uppsåt utfördes på det mest infama, skändliga och jesuitiska sätt. Jagoda försökte till en början förneka sin medverkan i organiseringen av mordet på Maxim Alexejevitj Pesjkov. Senare har han erkänt detta vid det slutna domstolssammanträdet. Han bekräftade helt och fullt, som det står antecknat i protokollen från den rättsliga undersökningen, sina bekännelser under förundersökningen, bekräftade, att han organiserade mordet på Maxim Pesjkov och förklarade sin vägran att tala därom med, att motiven till mordet var av rent personlig natur.

Men om mordet på Mensjinskij talade Jagoda även på det offentliga sammanträdet, varvid han emellertid bestred, att han hade låtit sig ledas av personliga skäl för karriärens skull. Han sade öppet:

”Jag bestriider, att jag vid dödandet av Mensjinskij lät mig ledas av personliga synpunkter. Ställningen som ledare för Förenade statliga politiska förvaltningen eftersträvade jag inte av personliga motiv, inte för min karriärs skull utan i vår konspiratörorganisations intresse.”

Det är mycket sannolikt, men det ena utesluter inte det andra. Det faktum, att Jagoda är i stånd till mord av personliga motiv, bevisas av hans egen bekännelse om mordet på Maxim Pesjkov. Han sade öppet, att det var av personliga motiv. Det är alltså inte uteslutet, att Jagoda även här leddes av personliga motiv.

Han sade, att det i denna fråga fanns ett speciellt beslut av centrum, vilket Jenukidse överbringade till honom. Härvidlag var det planerat att utnyttja läkare, vilket gav full garanti mot avslöjande.

Som vi ser, är Jagoda inte blott helt enkelt mördare, utan han är mördare med garanti för att inte avslöjas. Hans beräkningar har emellertid inte heller härvidlag slagit in. Garantin visade sig vara dålig, den led skeppsbrott. Jagoda och hans gemena, brottsliga verksamhet har avslöjats. Avslöjad, inte av den förrådiska upplysningstjänst, som förrådaren Jagoda organiserade och riktade mot sovjetstatens och vår revolutions intressen, utan den har avslöjats av den verkliga, sant bolsjevikiska upplysningstjänst, som en av kamrat Stalins mest framstående medkämpar – Nikolai Ivanovitj Jesjov – leder.

Jenukidse och Jagoda underhöll sig om temat, hur man med hänsyn till de garantier, som Jagoda sökte, bättre skulle kunna befordra Mensjinskij och andra av dem tilltänkta offer in i det stora okända. Jagoda rycker fram med sina sluga tankar: att framkalla döden genom sjukdom, som han uttryckte sig, eller, som han sade här inför domstolen: ”Jag erkänner min skuld till Maxim Pesjkovs insjuknande.” Detta är i förbigående sagt inte så paradoxalt, som det kanske vid första anblicken. Att ordna till sådana omständigheter, under vilka en svag och förstörd organism insjuknar och därefter utarbeta sådana behandlingsmetoder, eller, som Pletnev sade, ge den försvagade organismen någon injektion, inte bekämpa sjukdomen, hjälpa sjukdomen, inte den sjuke, och på så sätt lägga den sjuke i graven – det är inte alls så paradoxalt.

Jagoda stod i fråga om att döda människor med de lömskaste medel på teknikens toppunkt. Det var bandit-”vetenskapens” sista ord, han överflyglade en hel rad andra förbrytare, som inte förstod Jagodas vitt- och djupgående brottsliga förhållanden.

Jenukidse avböjde Jagodas förslag om, att Sergej Mironovitj Kirov skulle dödas genom en sjukdom. Han sade: ”Mordet på Kirov måste utföras så, som centrum anser.” Han lovade emellertid genast – som Jagoda erkände – att de vid nästa fall skulle använda de av Jagoda föreslagna recepten och medlen. Detta inträffade, när frågan om nästa mord dök upp.

”När Jenukidse meddelade kontaktcentrums beslut om att mörda Kirov, uttalade jag farhågor”, sade Jagoda, ”att en direkt terrorhandling inte blott skulle kunna leda till att jag utan hela organisationen avslöjades. Jag hänvisade Jenukidse till ett mindre farligt medel och påminde honom, Jenukidse, om, hur Mensjinskij hade blivit dödad med hjälp av läkare. Jenukidse genmälte, att mordet på Kirov måste utföras så, som förutsett var, och att trotskisterna och sinovjevisterna hade tagit detta mord på sig, vår sak var – att inte störa.

Beträffande det ofarliga medlet att döda med hjälp av läkare, så sade Jenukidse, att centrum inom den närmaste tiden skulle rådgöra om, vem egentligen av partiets och regeringens ledare man i första hand måste mörda med hjälp av detta medel.”

Kan man gå ännu längre i fråga om gränslös cynism och lömskhet, än när människor med avskyvärt lugn och kallblodighet rådgör om, vem av partiets och regeringens ledare som först skall mördas, och med vilka medel det måste ske för att undgå upptäckt?

Jagoda sade vidare:

”I själva verket meddelade mig Jenukidse efter en tid vid den följande sammankomsten, att centrum hade fattat det beslutet att sätta igång en rad terrordåd mot medlemmar av polisbyrå och dessutom mot Maxim Gorkij. Jenukidse förklarade för mig, att ’högerens och trotskisternas block’, som har som närmaste perspektiv att störta sovjetmakten, i Gorkij såg en farlig person. Gorkij var

en orubblig anhängare av den stalinska ledningen och kommer i den händelse sammansvärjningen utföres utan tvivel att höja sin röst till protest mot oss konspiratörer.”

Det är därför som frågan om att döda Alexej Maximovitj Gorkij drogs upp och slutligen beslutades av detta block.

Man fattade också ett beslut om att röja Valerian Vladimirovitj Kuibysjev ur vägen som en av de aktivaste medlemmarna av den lenin-stalinska politbyrån.

Sålunda har på denna korta tid tre offer stupat. Tre framstående människor har dött en för tidig död, lades i graven på beslut av ”högerns och trotskisternas block”. Tre av vårt lands bästa människor, vårt fosterlands trogna söner föll offer för en gemen sammansvärjning av förrädare. Bland dessa offer befinner sig den ryska och världslitteraturens stolthet, den store ryske författaren, den geniale konstnären Alexej Maximovitj Gorkij.

Varje rad av hans sånger och sagor, hans berättelser och romaner andas ädelmod, är fylld av de revolutionära dådens eld. Inte för inte har han knutit sitt liv till den store Lenin och den store Stalin som deras bäste och närmaste vän. Lenin har inte för inte mer än en gång skrivit, att Gorkij är en väldig konstnärlig talang, som har gjort den internationella proletära rörelsen mycken nytta och kommer att göra den ännu större tjänster.

Lenin skrev inte för inte, att Gorkij för visso är den prolelära konstens störste representant, som genom sina stora konstnärliga verk är intimt förbunden med Rysslands och hela världens arbetarklass. Gorkij kände den annalkande stormen, han förkunnade vår rörelses seger, det klara proletära förståndets seger över mörkret och kapitalismens gemenhet.

För de förrädiska huggen mot denna stora människas sjuka hjärta stupade en av den arbetande mänsklighetens bästa vänner, slocknade ett av det mänskliga förståndets och den mänskliga skönhetens allra klarast lysande och starkaste ljus. Detta ljus släckte dessa förrädare, dessa vilddjur i människohamn, som kallblodigt och förrädiskt för alltid stannade denna stora människas varma och ädla hjärta.

Nu är allt avslöjat. Nu är inte blott mordmetoderna utan även motiven och mördarna själva kända. Bessonov säger, att han i juli 1934 sammanträffade med Trotskij i Paris, med Trotskij, som alltid hade närt ett glödande hat till Gorkij, liksom också Gorkij hatade denne det internationella spionagets och förräderiets överbandit. Då sade Trotskij, att Gorkij under alla omständigheter måste röjas ur vägen, att Gorkij som Stalins närmaste vän, som förfäktare av partiets generallinje är ytterligt populär. Trotskij gav Bessonov ett direkt uppdrag, som han beordrade skulle överlämnas till Pjatakov. Som Bessonov säger, gavs i den mest kategoriska form det uppdraget att under alla omständigheter fysiskt förinta Gorkij. Och denna order från folkfienden och överbanditen Trotskij medfördes av Bessonov hit till Sovjetunionen och överlämnades till Pjatakov, till blocket, som, vilket Jagoda erkände, och som jag framdeles kommer att bevisa, mottog detta uppdrag och beslutade mörda A. M. Gorkij. Detta är så fruktansvärt, att jag anser det vara nödvändigt att särskilt och speciellt gå in på det. Den första frågan, som jag skulle vilja taga upp här, är frågan, om Rykov och Bucharin deltog i denna sak, om de visste, att denna fruktansvärda illgärning förbereddes. På denna fråga svarar jag fast och utan att tveka: ja, de visste om den, ja, de deltog däri. Jag vill inte operera med andra bekännelser. I synnerhet inte med Jagodas bekännelser. Jag skall operera: 1. med Rykovs och Bucharins bekännelser och 2. med det, som jag kallar tingens logik. Vad rör det sig om här? Se efter vad Rykov säger till denna sak. Rykov bekände, att han hade ett samtal med Jenukidse, d. v. s. med en av det konspirativa blockets mest aktiva deltagare och organisatörer. I vilken grad han var aktivt medverkande i organiseringen av mordgärningar, där om har vi Maximov-Dikovskijs bekännelser. Jenukidse inbjöd honom mer än en gång till sig och gav honom anvisningar om, hur Valerian Vladimirovitj Kuibysjevs död säkrast kunde framkallas. Jenukidse sysslade tillsammans med Jagoda med denna ”sak”. Med denne Jenukidse har alltså Rykov ett samtal. Om vad? Låt oss blott ta det, som Rykov själv har sagt:

”Jenukidse meddelade mig, att trotskisterna och sinovjevisterna är utomordentligt bekymrade över det inflytande, som Gorkij vinner, att han är bestämd anhängare av Stalin och partiets generallinje.” Det är detsamma, som Bessonov 1934 fick höra av Trotskij och som han på hösten 1934 förde hit och överlämnade till detta blocks huvudmanager, ledare, anförare.

Och sålunda framgår av Rykovs bekännelser det första obestriddigt konstaterade faktum: Rykov och Jenukidse har 1935 ett samtal om Gorkij, de talar om det väldiga inflytande, som Alexej Maximovitj Gorkij har på allmänheten som trogen vän av och kämpe för partiets generallinje, som trogen vän och anhängare av den stalinska ledningen. Just det oroar trotskisterna och sinovjevisterna, det oroar dem precis på samma sätt, som de oroliga, när de rådgjorde om att mörda Sergej Mironovitj Kirov. Framför allt valde de Sergej Mironovitj Kirov till offer för sin förbrytelse av samma motiv. Och däri ligger den fullständiga överensstämmelsen, hela den historiska logiken i denna sammansvärjning.

Vad följer därefter? ”Med hänsyn till Gorkijs betydelse hos oss och i utlandet, vilken inte behöver ytterligare bevisas, framhärdat – sade Rykov – de (trotskisterna och sinovjevisterna) i – som han uttryckte sig – likvideringen av hans politiska aktivitet.” Om Rykov blott hade sagt det, som han har sagt, så skulle detta vara nog. T. o. m. för ett barn skulle det vara fullständigt klart, vad det rör sig om. Hur kan man likvidera en vuxen människas politiska aktivitet i vårt land? Hur kunde man tvinga Gorkij att avstå från sin politiska aktivitet, den aktivitet, genom vilken han utmärkte sig som kämpe för den bolsjevikiska, lenin-stalinska sanningen? Hur kan man tvinga honom?

I Amerika organiserar olika Al Capones banditöverfall, gör människor eller deras barn till fångar för att sedan pressa ut pengar. Men hos oss kan man inte göra någonting sådant, då vi hugger av händerna på alla Al Capones. Hur kunde man i vårt land, under förhållandena i sovjetstaten, hur kunde de beröva Gorkij möjligheten till politisk aktivitet utan att göra slut på hans liv? Och Rykov sade öppet på min fråga:

”Han, d. v. s. Jenukidse, talade i en så skarp ton och med så kraftiga fientliga uttryck, att det stod klart för mig, att bakom denna ton döljer sig möjligheten att använda våldsamma åtgärder.”

Till följd härav anser jag det till fullo konstaterat, att Jenukidse 1935 talade med Rykov om Gorkij i en ton, som uttryckte hot mot Gorkijs liv. Varvid det för Rykov stod utom allt tvivel, att det talades om användning av våldsamma medel beträffande Gorkij. Och då ställer jag åter frågan: ”Vad är det för våldsåtgärder?” Tänkte de isolera Gorkij, tänkte de spärra in honom någonstans? Hur kunde man göra det i vårt land, i den proletära diktaturens land? Detta kunde blott uppnås på ett sätt, genom att döda Gorkij. Rykov förstår, att denna fråga blott kunde ställas så, och blott så får vi tyda detta brottsliga samtal, som inte var någonting annat än att genom Jenukidse informera Rykov om förberedelsen till mordet på Alexej Maximovitj Gorkij.

Slutligen, på min sista fråga vid den rättsliga undersökningen: ”Vad betyder det att tillgripa våldsåtgärder? Kan man förstå det sålunda – att begå mord?” Rykov svarade öppet: ”Naturligtvis”.

Jag frågade Rykov: ”Visste Ni om, att mordet på Gorkij förbereddes?” Hur måste Rykov ha svarat mig på min fråga, om han inte hade vetat någonting om denna förbrytelse? Han hade varit tvungen att säga till mig: ”Jag visste ingenting därom.” Men vad sade Rykov? Här är stenogrammet. Han sade: ”Inte precis så”. Det betyder inte precis så, men dock så!

Jag anser följande fakta vara fullständigt bevisade och konstaterade, av vilka man blott kan dra en slutsats, slutsatsen att Rykov deltog i förberedelsen till att döda A. M. Gorkij. För det första, 1935 talade Jenukidse och Rykov om det särskilda hat, som blocket hyser till Alexej Maximovitj Gorkij. De skjuter visserligen denna sak över på den trotskistisk-sinovjevistiska delen av blocket, det förändrar emellertid inte saken. För det andra, de uttryckte denna vredgade stämning på så sätt, att de talade om att tillgripa våldsåtgärder, om att ”likvidera

Gorkijs politiska aktivitet”. För det tredje, planerade man att använda våldsåtgärder för att göra slut på Gorkijs politiska aktivitet.

För det fjärde innebar dessa våldsåtgärder också mord på Alexej Maximovitj Gorkij. Rykov och Bucharin visste om dessa våldsåtgärder, de visste, att ett mord på Gorkij förbereddes, de organiserade detta mord, de skyddade detta mord från att bli avslöjat. Rykov och Bucharin var på så sätt delaktiga i detta avskyvärda mord på A. M. Gorkij.

Och Bucharin, denne fördömde bastard mellan räv och svin, hur förhöll han sig i denna fråga? Som det passar sig för en räv och ett svin. Han vänder och vrider sig. Men till slut och äntligen säger Bucharin detsamma, som Rykov säger. Låt oss ta Bucharins uttalanden till denna punkt. Tillåt mig att hänvisa till följande del av detta yttrande:

”1935 sade Tomskij till mig, att Trotskij förbereder någon fientlig aktion eller en fientlig handling mot Gorkij.”

Varifrån visste Tomskij det? Han visste det naturligtvis från Bessonov, som medförde dessa direktiv från utlandet. Och vilka var Trotskijs direktiv? Att tillintetgöra Gorkij, fysiskt förinta honom. Bucharin erkänner: ”Tomskij sade, att Trotskij förbereder en fientlig aktion eller en fientlig handling mot Gorkij.”

Jag frågar, genom vem förbereder Trotskij denna fientliga aktion? Naturligtvis genom blocket, som Trotskij hade makten över, genom det block, i vilket högeropportunisterna och trotskister, mensjeviker och socialrevolutionärer, borgerliga, nationalisterna och enkla skurkar av alla grader, alla schatteringar och alla kategorier flätade sig samman.

Detta faktum är konstaterat. Bucharin erkänner själv, att Tomskij 1935, ett år före Gorkijs död, meddelade Bucharin, att Trotskij förbereder en fientlig handling mot Gorkij. Det är precis detsamma, som Rykov sade, då han återgav sitt samtal med Jenukidse. Och det är återigen detsamma, som Bessonov sade, när han återgav sitt samtal med Trotskij i juli 1934 i Paris.

Låt oss undersöka den andra frågan: vari består denna fientliga handling, vad utgör denna fientliga handling? Att få ett svar av Bucharin på en direkt ställd fråga är sannerligen inte så lätt.

Jag frågade Bucharin: ”Vari bestod denna fientliga handling?” Han svarar inte någonting öppet. Han säger: ”Aktionen mot ‘stalinisten’ Gorkij som försvarare av det socialistiska uppbygget i allmänhet och den stalinska partipolitiken i synnerhet.” Det var det alltså tal om. Det var ”tal om det väldiga gensvar, som varje ord av Alexej Maximovitj fick på den internationella arenan i allmänhet och hos de intellektuella i synnerhet”.

Återigen en fullständig överensstämmelse i fråga om de fakta, som Rykov talade om, som Bessonov talade om, som Jagoda talade om och kände till, som Bulanov talade om och kände till. Här står allting i ett organiskt samband.

Jag frågar: ”Förknippade Tomskij utförandet av en fientlig handling mot Gorkij med frågan om att störta sovjetregeringen?” Bucharin svarar, att ”han egentligen förknippade den därmed”. Följaktligen var det inte helt enkelt tal om att tillfoga Gorkij en personlig obehaglighet, som Rykov undvikande sade – ”att göra slut på hans politiska aktivitet”. Det var tal om, att en sådan fientlig handling skulle utföras mot Gorkij, att den direkt vore ett led i fråga om att störta sovjetmakten.

Det är klart, att det vid en sådan frågeställning inte längre är tal om att Gorkij skulle berövas möjligheten att skriva artiklar eller hålla föredrag, ehuru inte ens det står i Er makt, mina herrar mördare. Följaktligen måste vi här erkänna det, som också Bucharin bekräftade, att den fientliga handlingen mot Gorkij stod i samband med uppgiften att störta sovjetmakten, att den var en av handlingarna i kampen mot sovjetmakten.

Vi vet, hur konspiratörerna ställde frågan om kampen mot sovjetmakten. Deras metoder är terror, förräderi etc.

Bucharin säger, att om man talar om en fientlig handling, kan man därmed förstå allt ända till terrorhandlingar, svängningarnas amplituder är härvidlag mycket stora. Bucharin tillstår, att mordet på Gorkij den gången inte var uteslutet. Det är en dimhöljd bekännelse, som utlämnar Bucharin med hull och hår.

Jag har redan talat om de metoder, efter vilka terrorhandlingar – mot Mensjinskij, mot Kujbysjev och mot Alexej Maximovitj Gorkij – utfördes.

Den metod, efter vilken dessa mord förövades, är värd uppmärksamhet. Det är metoden att döda så småningom, att ”mörda med garanti”, som Jagoda talade om, det är metoden att mörda genom att utnyttja deltagarnas speciella kunskaper. Inte illa uttänkt! Levin, Pletnev, Kasakov, MaximovDikovskij, Krjutjkov, Bulanov – ett mördarband, ett speciellt förberett band – deltog i ”saken”. – Jag vill fästa Er uppmärksamhet på den speciella metoden och den speciella roll, som de anklagade läkarna Levin, Kasakov och Pletnev har spelat vid mordets utförande. Men dessförinnan vill jag göra några påpekanden. Det kriminella brottets historia och krönika visar, att förgiftningar med hjälp av professionella mördare nästan inte mer förekommit under de senaste årtiondena.

Läkare har intagit giftblandares plats. Om Ni slår upp dr Karl Emmerts, professor vid universitetet i Bern, lärobok i rättsmedicin, kommer Ni där att finna utomordentligt lärorika hänvisningar. Emmert skriver:

”Mord genom förgiftning har nu blivit mera sällsynta jämfört med tidigare, delvis emedan det blivit svårare för en icke medicinare att komma över gift. Därför påträffar man inte längre professionella giftblandare. Men om dylika fall förekommer, rör det sig ofta om personer ur läkarkåren.”

Därför är det ingalunda någon tillfällighet, att Jagoda just valde läkare för sin ohyggliga plan och densamma realisering. Han tar så att säga hänsyn till den historiska kunjunkten.

Vi har en hel rad historiska exempel på, att de mördare, som arbetar med gifter, alltid strävar just efter att inte bli avslöjade. Följande omständighet är synnerligen karaktäristisk: i en hel rad fall utföres förgiftningen på så sätt, att själva den faktiska förgiftningen skulle kunna förklaras som en naturlig död på grund av sjukdom, vilket Jagoda också tänkte göra.

Framförallt är det nödvändigt att förklara, att förgiftningen enligt de moderna vetenskapliga uppfattningarna är ett slags och just det farligaste slaget av det i vetenskapen s. k. förrådiska mordet, vars farlighet består i, att det för utförande av detsamma inte alls behövs några specifika medel, som gör slut på det mänskliga livet, att godtyckliga medel kan användas för dessa brottsliga syften. Som historien berättar och lär oss härom, är det för en sådan förgiftning blott nödvändigt att i hemlighet tillföra organismen något medel, som medför en förkortning av livstiden eller döden. Och detta är inte alltid sådana medel, som speciellt betecknas som gifter. En hel rad medikamenter är nämligen till sin natur och sin karaktär användbara för sådana ändamål, och förbrytarna gör ofta bruk härav.

Från historien, ur Tacitus, är t. ex. ett sådant fall känt, som mordet på Sejanus medelst ett gift, som verkade så att det såg ut som om Sejanus dött av en vanlig sjukdom. Däri ligger också brottets konst. Det är bekant, att Philipp II vid giftningar gärna använde sådana gifter, som man inte ens vid en omsorgsfull undersökning kunde upptäcka. Detta gift kallades av honom ”Resquiescat in pace” (vila i frid). Det är känt, att Johann av Kastilien mördades medelst förgiftade skor. Slutligen är det känt, att påven Clemens II mördades genom röken från förgiftade ljus. Följaktligen är metoderna till att mörda människor under utnyttjande av mördarnas privilegierade ställning och kunskapen om kemin, medicinen och farmakologin kända – metoder, som kan vara av de mest olika slag.

Vi påminner om den beryktade Buturlin-affären. Buturlins mördare var ingen annan än den i det förrevolutionära Ryssland mycket kände dr Pantsjenko, som i det förrevolutionära

Ryssland sysslade med spridning och användning av det under beteckningen ”Spermin Pöhl” kända medlet. Dr Pantsjenko gav den sjuke difterikultur i form av ”Spermin Pöhl” och mördade dem genom difteri.

Detta kom helt tillfälligtvis i dagen. Om dr Pansjenko inte hade bekänt, skulle mordet på Buturin sannolikt förblivit oupptäckt. Om inte Levin hade bekänt, så skulle det kanske varit omöjligt att upptäcka den i alla detaljer utarbetade brottsliga planen till mord på kamraterna Mensjinskij, Kujbusjev och Gorkij.

Slutligen skulle jag ytterligare kunna erinra om den beryktade Protsjaraffären. Denne Protsjar framkallade hos sitt offer en kronisk magkatarr och tog på så sätt livet av det. Till sist affären med dr Palmer, som förgiftade sitt offer med arsenik och strykin, vilka han använde i sådana doser, som medicinen tillåter. Slutligen ännu ett exempel, som bevisar, att när det talas om förgiftning, måste man inte ovillkorligen ha använt cyankalium, arsenik o. s. v. Nej, mycket ofta använder sig mördarna också av läkare och det medicinska systemet, enligt påstående för behandling men i själva verket för att nå sitt brottsliga mål.

Processerna mot Palmer, Protsjar och Pantsjenko och en del andra historiska exempel kan anföras som bevis för, att den väg som Jagoda valde, var den väg, som det noggranna studiet av brottens historia gav uppslag till, av de mords historia, vilka i olika länder organiserades av det mänskliga släktets olika missfoster.

Slutligen måste jag säga, att terrorhandlingen mot Nikolai Ivanovitj Jesjov planerades på samma sätt av förbrytarna och mördarna. Detta mord är dock tämligen skickligt uttänkt, genom förgiftning av den luft, som Nikolai Ivanovitj Jesjov skulle inandas på sitt tjänsterum, genom förgiftning av luften med i syra upplöst kvicksilver. Därvid varnade Jagoda för användning av svavelsyra, ty svavelsyra skulle efterlämna spår och kunde fräta sönder de draperier och gardiner, som enligt Jagodas anvisning skulle indränkas, för att Nikolai Ivanovitj Jesjov skulle duka under genom att inandas denna luft.

Jag vill, kamrater domare, framhålla en del uppgifter i de sakkunnigas utlåtande till denna fråga, vilka inte lämnar något tvivel övrigt, att denna synnerligen raffinerade, infama och gemena plan har uttänkts av Jagoda med högerns och trotskisternas ”centrums” vetskap och godkännande, i synnerhet beträffande Kujbysjev, Gorkij och Nikolai Ivanovitj Jesjov, som de ville röja undan för att inte bli avslöjade.

Framför allt fäster jag Er uppmärksamhet på den omständigheten, att de sakkunnigas utlåtande avgivits av framstående personligheter inom sovjet- och världsmedicinen, att de sakkunniga kommit till en enhällig slutsats: de sakkunnigas utlåtande har bekräftat, att de av mördarna tillgripna åtgärderna för att döda A. M. Gorkij, V. V. Kujbysjev, V. R. Mensjinskij verkligen var in i minsta detalj genomtänkta och ledde till dessa framstående människors död, som dessa herrar eftersträvade. Beträffande mordet på Gorkij ställdes följande frågor till de sakkunniga:

”Är det möjligt att antaga, att tillräckligt erfarna läkare kunde använda en så felaktig behandlingsmetod utan onda avsikter?”

Svaret lydde: ”Det kan inte antagas.”

En annan fråga ställdes till de sakkunniga:

”Är det överhuvud taget tillåtligt att under en längre tid samtidigt genom intravenösa och subkutana injektioner och genom intagning tillföra kroppen stora doser hjärtstyrkande medel, särskilt digitalis, digalen (digitalispreparat), strophantin och strophantus, i synnerhet hos den svårt sjuke A. M. Gorkij, 68 år gammal, som led av ovannämnda affektion av de inre organen?”

De sakkunnigas svar:

”Absolut otillständigt.”

Ännu en fråga:

”Kan man på grund av alla dessa fakta anse det som konstaterat, att metoden för behandling av A. M. Gorkij hade karaktär av uppsåtlig skadegörelse?”

De sakkunnigas svar:

”Ja, man kan utan invändning anse det som konstaterat.”

Detsamma gäller också för de andra fallen.

Därför tillåter jag mig att förklara, att de i anklagelseakten av mig i egenskap av statlig åklagare framställda beskyllningarna också i denna del kan anses som bevisade i hela sin utsträckning. Anklagelsen bekräftas här till fullo av auktoritativa medicinska sakkunniga, som grundligt undersökt hela det till deras förfogande stående faktiska materialet. De anklagades bekännelser kan vi naturligtvis inte heller stryka från denna räkning.

När jag talar om denna del av anklagelse, skulle jag särskilt vilja hänvisa till två av de anklagade – till Jagoda och Levin. Om Jagoda är inte så mycket att säga. Jagoda är huvudorganisatören av och själen i dessa ohyggliga förbrytelser. Hans ansvar är så mycket större och allvarligare, som Jagoda inte bara är Jagoda. Han är f. d. vice ordförande för Förenade statliga politiska förvaltningen, i själva verket ordförande för densamma. Det är en man, som var anförtrodd skyddandet av statens säkerhet. Även om Jagoda blott hade begått en miljondel av de förbrytelser, som han begick och som han erkänt, så skulle jag också då ha rätt att av domstolen fordra Jagodas arkebusering.

Även Levin spelade en framträdande roll vid dessa mord. Levin var huvudorganisatören av de av Jagoda planerade morderna. Det var också han, som drog in Kasakov och Pletnev. Han var, skulle jag vilja säga, Jagodas högra hand i denna sak, liksom Bulanov var Jagodas högra hand vid alla hans förbrytelser.

När Alexej Maximovitj Gorkij dog för Levins hand, publicerade Levin, medicine doktor, en dödsruna – ”Alexej Maximovitj Gorkijs sista dagar”. I denna dödsruna suckade och stönade han över den framstående personens död. ”Stora människor”, skrev han fariskt, hycklande och med kluven tunga, ”lever och dör som stora människor”. Dör som stora människor! – Levin tillade emellertid inte – ”för författarens till denne nekrolog hand, en av de gemenaste mördare!”

Om vi nu betraktar denna artikel i samband med de sakkunnigas utlåtande, så kommer den enligt mitt förmenande att ha ett visst betydande intresse för bedömandet av Levins roll.

För det första kommer det nu fullständigt avslöjade tillvägagångssättet vid dödandet av Alexej Maximovitj till synes. Det tillvägagångssätt, som framför allt gick ut på att terapeutiskt förbereda mordet på Alexej Maximovitj. Levin skrev i sin dödsruna:

”Under de tio år, som jag som läkare vakat över Alexej Maximovitj, var det sju gånger, han insjuknade i influensa. Varje gång tillstötte komplikationer i form av bronchitis och katarrartad lunginflammation.”

Det betyder, att Levin redan väl visste, från vilken sida man skulle kunna vänta en komplikation i denna Alexej Maximovitj Gorkijs kamp med sjukdomen.

”Sjukdomen hade varje gång ett mycket svårt förlopp hos den outröttlige kämpan. Redan under de första dagarna vid varje insjuknande började oron. Om man under Alexej Maximovitj goda, lugna levnadsdagar frågade mig om hans hälsotillstånd, så svarade jag alltid: Relativt bra, men blott till nästa influensa.”

Och vidare:

”Av erfarenhet visste jag, hur svårt förlopp influensan har hos Alexej Maximovitj, hur snabbt den i organism angriper ställen med det minsta motståndet, angriper lungorna, och hur farligt detta är med hans genom en gammal tuberkulös process förändrade lungor och med hans svaga hjärta. Och fem gånger gjorde hans kraftiga organism det möjligt att avgå med segern. Alexej Maximovitjs organism var i själva verket kraftig. Gorkij var av det slags människor, som lever i hundra år, och utan tvivel skulle han blivit hundra år, om inte den usla tuberkulosen hade varit.”

Mördaren pladdrar om hemligheten med mordet. Ty just här ligger stället för det minsta motståndet – läkarna säger: *lotus minoris resistentiae* – mot vilket också organisatörerna av mordet riktade den avgörande stöten mot A. M. Gorkij.

Gemen dubbeltungighet, trolöshet, hyckleri tävlar här med oförskämdheten hos giftblandaren, som på offrets huvudkudde gråter över sin s. k. ”behandling”.

Sådan är denne Levin! Det är inte så mycket som skiljer honom från Jagoda!

Jag skulle till sist också vilja påminna Er om Jagodas bekännelser, i vilka man visar sitt verkliga, sitt – om detta uttryck är tillåtet här – moraliskt – mänskliga ansikte.

Här har vi utdrag ur Jagodas bekännelser på sidan 58 i handlingarna:

”I hela mitt liv bar jag en mask, utgav mig som en oförsonlig bolsjevik, men i själva verket var jag aldrig bolsjevik i egentlig mening.”

Och vidare:

”Min småborgerliga härkomst, saknaden av en teoretisk underbyggnad allt detta har inom mig strax från början av sovjetmaktens organisering skapat misstro till den slutliga segern för partiets sak.

Jag delade inte trotskisternas åskådningar och program, men jag följde mycket uppmärksamt med kampens gång, varvid jag från första början föresatte mig, att jag skulle ansluta mig till den sida, som segrar i denna kamp.

När repressalierna mot trotskisterna började, var frågan, vem som skulle segra, trotskisterna eller Sovjetunionens KP:s CK, ännu inte slutgiltigt avgjord. I varje fall var det min mening. Därför gick jag som vice ordförande för Förenade statliga politiska förvaltningen i bestraffningspolitiken ut ifrån att inte reta upp trotskisterna mot mig. Vid deportering av trotskister skaffade jag dem där sådana villkor, att de kunde fortsätta sin verksamhet.

Saken utvecklade sig på följande sätt: å ena sidan bestämde mina samtal med Rykov min personliga sympati för högern, å andra sidan erhöll jag av, vad Rykov sade till mig om högern, att förutom honom Bucharin, Tomskij, Uglanov, hela organisationerna i Moskva och Leningrad och fackföreningarna stod på högerns sida, det intrycket, att högern skulle kunna segra i kampen med CK. Och då vid den tiden frågan redan ställdes om att byta ledning för partiet och sovjetmakten, så var det klart, att högern närmade sig makten.

Och just emedan högern syntes mig vara en reell kraft, förklarade jag för Rykov, att jag stod på deras sida.

. . . Därför träffade jag min överenskommelse med Rykov om min särskilda ställning bland högern.”

Som det framgår utövade Rykov alldeles säkert inflytande t. o. m. på Jagoda. I grund och botten är ju det, som Jagoda säger, en politisk strebers och ärelös skurks gamla förrådiska tvetungade skola, det är ju Joseph Fouchs system. Jag kan inte underlåta att citera blott några rader ur Stephan Zweigs kända bok ”Joseph Fouch”:

”Bland de 750, som högtidligt träder in i den detroniserade konungens sal, inträder också tigande Joseph Fouché den deputerade från Nantes, med folkrepresentanternas trefärgade band tvärs över bröstet. Tonsuren är redan övervuxen, prästkappan för längesedan avlagd: som alla här bär han medborgarens enkla dräkt.

Var skall han taga plats, Joseph Fouché? Hos radikalerna, hos berget eller hos de moderata längst ned? Joseph Fouché tvekar inte länge. Han känner blott ett parti, som han var trogen och kommer att bli trogen ända till slutet: det starkare, majoriteten. Så väger han och räknar även denna gång för sig själv rösterna och ser: ännu så länge ligger makten hos girondisterna, hos de moderata. Alltså sätter han sig där på deras bänkar, intill Condorcet, Roland, Servan, bredvid de män, som har hand om ministerierna, som har inflytande över alla utnämningar och delar ut pastoraten. Där i deras mitt känner han sig säker, där sätter han sig ned.”

Det är ur denna källa, som Jagoda hämtade sina andliga krafter, om han någonsin kände till Joseph Fouchs liv och verksamhet – vilket jag tvivlar på, ty av bekännelserna och processmaterialet att döma är blott en enda bekantskap med litteraturen från Jagodas sida

känd, med Alexander Dimas bok ”De tre musketörerna”, vilka var Jagodas idoler. Som framgår av Bulanovs bekännelser, sade Jagoda, att man för att säkerställa framgången vid gripandet av makten måste söka ut sig några dussin sådana karlar som de tre musketörerna, och med dem skulle man kunna uppnå allt, vad man vill.

Det är Jagoda, som jämte Bucharin och Rykov intager en viktig plats på de anklagades bänk. Det är en av de största konspiratörerna, en av sovjetmaktens viktigaste fiender, en av de fräckaste förrädarna, en människa, som har försökt att t. o. m. inom folkkommisariatet för inre angelägenheter organisera en grupp, och vilken han också organiserat av landsförrädarna Pauker, Volovitj, Gaj, Vinezki m. fl., vilka visat sig vara polska och tyska spioner och spejare. Sådan var också Jagoda själv, som i stället för att leda vår ärorika upplysningstjänst för sovjetfolkets bästa, för det socialistiska uppbygget bästa har försökt att vända den mot vårt folk, mot vår revolution, mot socialismen.

Det har misslyckats, det har strandat! Jagoda avslöjades, kastades ut ur vår statsapparat, sattes på de nklgdes bänk, avväpnades och måste nu fullständigt kastas ur ur livet, helt utplånas.

Juridiska frågor.

Jag slutar. Till slut vill jag ställa några frågor, som jag skulle vilja kalla juridiska frågor.

Framför allt frågan om medskyldigheten. Som den rättsliga undersökningen har visat, var inte alla de anklagade i samma grad delaktiga i de brott, som behandlats vid denna process.

Därför gäller frågan, i vilken utsträckning och vilken grad var och en av de anklagade kan och måste bära ansvaret för de beskyllningar, som enligt anklagelseakten lägges honom till last.

Den andra frågan gäller, i vilken utsträckning och grad de beskyllningar som lägges de anklagade till last, är bevisade. Och den tredje frågan, vilka straff de anklagade förtjänar.

Jag svarar först och främst på, den andra frågan. Är de brott, som förövats av de anklagade, bevisade och i vilken grad? Jag tror, att Ni, kamrater domare, kommer att svara jakande på denna fråga i Er dom: Ja, de är bevisade. De är bevisade genom de anklagades egna bekännelser, de är bevisade genom vittnena, som framträtt inför domstolen, de är bevisade genom de sakkunniga läkarnas utlåtande, de är bevisade genom bevismaterial.

Alla de i en kriminalprocess tänkbara bevisen föreligger här, står till domstolens förfogande. På grund av dessa bevis kommer domstolen att kunna fälla sin slutgiltiga dom om den grad av skuld, som vilar på den ene eller andre förbrytaren, som har begått dessa brott.

Men det finns ett ytterst viktigt bevis, och det är logiken beträffande omständigheterna i själva denna sak.

Huvudanklagelsen, som reses mot de här anklagade, är enligt paragraferna 58, 1 a och 58, 11 – organisering av en konspirativ sammansvärjning. Denna anklagelse är bevisad genom alla de anklagades bekännelser, t. o. m. de, som inte helt eller delvis har erkänt sig skyldiga till någon annan förbrytelse. Det måste man säga beträffande alla de anklagade.

För det andra. I vilken grad måste vara och en av de anklagade på grund av våra lagar bära ansvaret för alla de brott, som förövats av detta band av konspiratörer? På denna fråga svarar jag: i full utsträckning.

Varför?

Var och en av de anklagade måste bära ansvaret för samtliga brott, som medlem av konspiratörorganisationen, vars brottsliga metoder för genomförandet var kända av var och en av dem, godkändes och antogs av var och en. Här märker vi blott en egendomlig ”arbetsfördelning” i den brottsliga verksamheten allt efter de speciella egenskaper och medel, som stod var och en av bandets deltagare till buds. Det är fullkomligt naturligt och rättmätigt utifrån de intressen, som sammansvärjningen som helhet hade.

Det finns en uppfattning bland kriminalisterna, att en allmän överenskommelse och instämmande av var och en enskild av brottslingarna, de meddelaktiga till varje enskild förbrytelse är nödvändig för att man skall kunna tala om delaktighet. Men denna uppfattning är felaktig. Vi kan inte antaga den, och den har aldrig kommit till användning eller antagits. Den är trångsynt och skolastisk. Livet är vidsträcktare än denna uppfattning. Livet känner exempel, då resultatet av en allmän brottslig verksamhet uppnås genom självständigt deltagande av de meddelaktiga i denna verksamhet, vilka blott är förenade genom enhetlig, för alla gemensam brottslig uppgift.

För delaktighet är det nödvändigt, att det finns en princip, som förenar alla i det förekommande brottet inblandade, ett gemensamt brottsligt uppsåt. För delaktighet är en förening av viljan i en gemensam och för alla i brottet deltagande enhetlig riktning nödvändig. Om t. ex. ett rövarband handlar så, att en av medlemmarna på en plats sätter eld på hus, våldtager kvinnor, mördar o. s. v. och den andra delen av bandet gör det på en annan plats, så kommer de, fastän de ena och de andra inte var invigda i de av någon del av hela bandet separat förövade brotten, att i full utsträckning bära ansvaret för samtliga förbrytelser, så snart det är bevisat, att de har kommit överens om att delta i detta band för att utföra den ena eller andra förbrytelsen.

I denna rättssak, kamrater domare, gäller det en konspiratörgrupp, en agentur åt utländska spionagetjänster, vilken hålles samman av en för alla dess medlemmar gemensam vilja, av ett för dem alla gemensamt brottsligt uppsåt. De konkreta brott, som utförts av den ene eller andre av förbrytarna, är blott särskilda fall av denna för alla de anklagade gemensamma plan till brottslig verksamhet.

Denna gemenskap i fråga om den brottsliga verksamheten kommer juridiskt till uttryck i den mot alla de anklagade resta anklagelsen enligt paragraf 58, 11 i RSFSR:s strafflag.

Det betyder emellertid inte, att alla måste bära ansvaret i samma grad. Det utesluter inte domstolens plikt att mäta ut straffet individuellt allt efter varje anklagads konkreta roll i denna sak.

Utgående från denna uppfattning är jag av den meningen, att man måste avskilja två – Rakovskij och Bessonov – från alla de anklagade. Jag är av den uppfattningen, att Rakovskij, ehuru han förövat de svåraste förbrytelser mot sovjetstaten, mot sovjetmakten, genom hela sin ställning i denna sammansvärjning, genom ett, om man kan uttrycka sig så, visst fristående från alla de viktigaste, av ”högerns och trotskisternas block” utförda brott, förtjänar, att ett mindre strängt straff kommer till användning mot honom än i fråga om de övriga anklagade.

Detsamma kan i viss grad sägas om Bessonov, som naturligtvis skiljer sig från Tjernov, Rosengolz, Krestinskij eller Rykov, om det så blott är därigenom, att hans roll inskränkte sig till att vara förbindelseman, vilket visserligen också är brottsligt, men som till sin natur måste värderas annorlunda än de brott, som de huvudanklagade i denna rättssak begått.

Beträffande dessa personer skulle jag anse det vara möjligt att använda lagen av den 2 oktober 1937, som hemställer åt domstolen att i särskilda fall välja mellan ett straff på 10 års förlust av friheten och det sociala skyddets högsta straff. Jag är av den meningen, att man beträffande Rakovskij och Bessonov kan inskränka sig till 25 års fängelse.

Enligt anklagelseakten är samtliga anklagade överbevisade om att under åren 1932, 1933 på uppdrag av utländska staters spionagetjänster ha bildat en konspiratörgrupp under namnet ”högerns och trotskisternas block”, som har ställt som sin uppgift att föröva de brott, som här till fullo har bevisats.

Det är bevisat, att detta block bestod av agenter åt några utländska stater. De är bevisat, att ”högerns och trotskisternas block” systematiskt har underhållit olagliga förbindelser med några utländska stater för att få hjälp till att sätta sina brottsliga planer i verket, för att störta sovjemakten och återupprätta godsägarnas och kapitalisternas makt i Sovjetunionen.

Det är bevisat, att ”högerns och trotskisternas block” systematiskt sysslade med spionage till förmån för dessa stater, och att det försåg deras spionagetjänster med de viktigaste hemliga statsdokument.

Det är bevisat, att ”högerns och trotskisternas block” för samma ändamål systematiskt utförde skadegörelse och diversionshandlingar inom olika grenar av vårt näringsliv – inom industrin, jordbruket, finansväsendet, kommunalväsendet, järnvägstransporten o. s. v.

Det är bevisat, att ”högerns och trotskisternas block” har organiserat en rad terrorhandlingar mot Sovjetunionens KP och sovjetregeringens ledare, att detta ”högerns och trotskisternas block” har utfört terrorhandlingar mot S. M. Kirov, V. R. Mensjinskij, V. V. Kujbysjev, A. M. Gorkij och även dödat M. A. Pesjkov.

Det är bevisat, att blocket organiserade en rad terrorhandlingar mot partiets och regeringens ledare, vilka de emellertid till vår lycka inte lyckades utföra.

Det är fakta i denna föreliggande sak. Det är var och en av de anklagades roll i denna sak, vilka nu, kamrater domare, väntar på Er dom.

Slutsatser.

Det saknas ord till att skildra ohyggligheten i de brott, som utförts av de anklagade. Ja, och behövs det då, jag frågar, ytterligare några ord därtill? Nej, kamrater domare, dessa ord behövs inte längre. Allt är redan sagt, allt in i minsta detalj behandlat. Hela folket ser nu, vad dessa odjur är för något.

Vårt folk och alla ärliga människor i hela världen väntar Er rättvisa dom. Må Er dom skalla i hela vårt stora land som en stormsignal, som manar till nya hjältedåd, nya segrar! Må Er dom, som verkar som det rättvisa sovjetstraffets uppfriskande och renande åskväder, ge genljud!

Hela vårt land, ung och gammal väntar och kräver det enda: Förrädarna och spionerna, som har schackrat bort vårt fosterland till fienden, måste skjutas som galna hundar!

Vårt folk fordrar en enda sak: trampa sönder det fördömda ormynglet! Tiden kommer att förgå, ogräs och tistlar kommer att växa över förrädarnas gravar, vilka för evigt kommer att vara täckta av de ärliga sovjetmänniskornas, hela sovjetfolkets förakt. Men över oss, över vårt lyckliga land kommer liksom förr vår sol att lysa klart och vänt med sina ljusa strålar. Vi, vårt folk, kommer att liksom förr skrida framåt och alltjämt framåt till kommunismen på den från det förflutnas sista smuts och sista ogräs befriade vägen, ledda av vår älskade ledare och lärare – den store Stalin!

Aftonsammanträdet den 11 mars.

Försvarsadvokaternas tal

Försvarsadvokat Braudes tal

Kamrat domare! Ett karakteristiskt drag hos den nuvarande sammansvärjningsorganisationen är att den inte har några massor bakom sig. Dessa konspiratörer är generaler utan armé, de stöder sig på utländska spionorganisationer, men i vårt land solar de sig i sin egen glans. På partiets OK:s plenarsammanträde i mars 1937 sade kamrat Stalin:

”Trotskisterna av i dag är rädda för att visa arbetarklassen sitt verkliga ansikte, de är rädda för att uppenbara sina verkliga mål och uppgifter, de döljer sorgfälligt sin politiska fysionomi för arbetarklassen, emedan de är rädda för att arbetarna skall skälla ut och jaga bort dem, så snart de får reda på deras verkliga avsikter.”

Vi ser, kamrater domare, att de sammansvurna endast kan räkna med sina egna fattiga krafter och de utländska spionapparaterna vid genomförandet av sina brottsliga planer. Endast genom bedrägeri och tvångsmetoder samt genom att uppträda med dubbla tungor lyckades det dem att dra in enskilda personer i sina förbrytelser, vilka i sin världsåskådning ingenting har

gemensamt med upphovsmännen. Den nuvarande rättegången bekräftar än en gång denna tankegång.

Den från kontrarevolutionär världsåskådning och kontrarevolutionära mål fjärran stående dr Levin, en gammal läkare, blev i verkligheten indragen i högerns och trotskisternas organisation för att utföra oerhörda förbrytelser genom folkfienden Jagoda, vilken själv ville stå utanför det hela.

Och i dag, kamrater domare, har jag till uppgift att försvara denne gamle man, dr Levin, som i sitt livs skymning visat sig vara teknisk verkställare av "högerns och trotskisternas blocks" konkreta planer, om vilkas existens han väl svårigen hade någon föreställning, och inte endast heller varit teknisk verkställare utan även åtagit sig en viss organiserande roll.

Hur kunde det ske, att en Gorkij närstående läkare med fyrtioårig praktik, att Kujbysjevs och Mensjinskijs läkare blev sina patienters mördare? Vid studiet av materialet från förundersökningen och under förhören med Bulanov, Jagoda, Levin och andra anklagade märkte jag, att undersökningen i sig själv intresserat sig för hur Levin kunde åtaga sig så fruktansvärda uppdrag, vad som föranlett honom att inte göra erforderligt motstånd mot Jagoda. Här frågade åklagaren: "Varför försökte Ni inte motarbeta Jagoda?" Åklagaren formulerade själv svaret och sade: "Hållningslös i det inre, i det yttre utan stöd." Med ett sådant svar förblir frågan ouppklarad: Varför var han hållningslös i sitt inre? Och varför sökte han inte något stöd utifrån? Jag tror inte att jag begår något större fel om jag säger att våra intellektuella delar sig i tre grupper, om man vågar kasta en blick på våra intellektuellas förtid och betraktar dessa intellektuellas nutid.

Den första gruppen, en obetydligt ringa del av de intellektuella, vilka bekläddes befälsposter hos bourgeoisin, började sabotera men blev sedan tvungna att arbeta för sovjetmakten. Denna lilla grupp befattade sig med kontrarevolutionär skadegörarverksamhet på alla områden av vårt näringsliv under en rad av år. Denna skadliga verksamhet antog skilda former. Ni kommer ihåg Schachtyprocessen och rättegången mot "Industripartiet". Inrikeskommissariatets organ och våra rättskipningsorgan krossade dessa skadegörarorganisationer. Men enskilda spillror av dem blev dock kvar på olika orter, blev oskadda och fortfor att träda i dagen då och då. De sovjetfientliga stämningarna hos denna del av intelligensen utgör grundvalen för de kontrarevolutionära organisationernas och de utländska spioneriapparaternas arbete.

Det finns en andra grupp, som inte heller är särskilt stor. Det är den småborgerliga intelligensens grupp, vilken inte deltog i sabotaget utan samarbetade ärligt med sovjetmakten under många år.

Men dessa människor förblev endast specialister, smälte aldrig samman varken med partiet eller med arbetarklassen.

De trodde det var tillräckligt att arbeta i sitt fack för att ha rätt att kalla sig sovjetspecialist. De bar alla spets- och småborgarens drag, och dessa karaktärsdrag utnyttjade likaså inte sällan erfarna fientliga agenter och värvade dem i sina led.

Och det finns en tredje grupp, den verkliga sovjetintelligensen, vilken utgör den största delen, det övervägande flertalet av vår intelligens. Det är den nya sovjetintelligensen, som framgått ur arbetarklassen och berikat sig med skattorna från den gamla och nya kulturen samt genomgått klasskampens hårda skola. Till denna grupp hör bl. a. en betydande del av de gamla specialisterna, som sammansmält med arbetarklassen och tillägnat sig dess präktiga karaktärsdrag, dess vaksamhet och förmåga att avslöja klassfienden. Det är de som har rätt till hederstiteln "partilös bolsjevik". Hade Jagoda vänt sig till denna verkliga intelligens, som omfattar flertalet i vårt land med sina förslag, så skulle han omedelbart blivit avslöjad och hans kontrarevolutionära, brottsliga banditorganisation hade blivit upptäckt flera år tidigare.

De tre på de anklagades bänk sittande läkarna kan naturligtvis inte räknas som representanter för denna verkliga sovjetintelligens. Jag försvarar dr Levin. Till 1934 arbetade han mycket

samvetsgrannt och med stor fackkunskap i olika sjukhus, medicinska organisationer och vetenskapliga sällskap. Han behandlade Lenin, stod Gorkij nära. Han åtnjöt Kujbysjevs förtroende. Han var av den uppriktiga övertygelsen, att dessa intima bekantskaper gav honom rätten att kalla sig en ärlig sovjetspecialist. Men han förstod inte att dessa bekantskaper vara mekaniska, politiskt stod han dessa personer fjärran. Levin var apolitisk: han finner sig inte ens till rätta med mensjevikerna. På frågan, vilket parti han tillhörde, svarade han här inför domstolen att han tillhör läkarnas parti. Hans svar framhäver hela hans skråmässiga isolering från arbetarklassen. På statsåklagarens fråga svarade han att han var feg och det föreliggande rättsfallet tillåter tyvärr inga tvivel om den saken. Fogar Ni därtill att han är ytterst ryggradslös, hans böjelse för panik och Ni får fram Levins porträtt som en specialist, tillhörande nummer 2 av de intelligensgrupper, jag förut nämnde.

I enlighet med de fascistiska spionerorganens recept att värva läkare närmade sig Jagoda var och en individuellt. Om Levin uttryckte sig statsåklagaren att denne var Jagodas högra hand och gemensamt med Jagoda organisatör. Men om Levin var Jagodas högra hand så får man inte för en minut glömma att hjärnan som ledde denna högra hand tillhörde Jagoda. Det faktum att Levin visade sig vara Ja-godas högra hand måste man hänföra till en enkel tillfällighet. Jagoda kände Levin. Levin hade tillträde till sjuklingar, till präktiga människor, som högerns och trotskisternas block var intresserat av att bli av med. Jagoda betarbetade Levin länge mycket skickligt och finurligt. I Levins förflutna fanns inga dunkla punkter, inga sovjetfientliga stämningar, han kunde se tillbaka på en fyrtioårig oklanderlig praktik. Före samtalet med Jagoda var han sovjetmakten hängiven och kanske var han påverkad av Gorkij. Jagoda måste bryta Levins inre motstånd. Och Jagoda bearbetade honom

338 länge och skickligt med metoder som överträffar Ignatius von Loyolas jesuitmetoder. Med en utländsk hemlig agents finurlighet utnyttjade han för sina syften Levins klenmodighet, karaktärssvaghet, egenkärlek samt att Levin var lättrogen och lätt råkade i panikstämning. Jagoda behövde Levin för att förverkliga sina brottsliga planer, och därför började Jagoda hålla ett öga på Levin och ägna honom uppmärksamhet. Vilka uttryck tog sig denna uppmärksamhet? Levin själv och Bulanov har redan talat om det: franska viner, blommor, lindrig tullvisitation, dollars till utlandsresor. Allt detta hade sin givna plats i den långsamma bearbetningen, som räckte månader, ja, kanske flera år, ty Jagoda hade för länge sedan fått uppdraget av högerns och trotskisternas block. Därför omfattar bearbetningen före det direkta för-övändet av brottet en lång tidsrymd.

Levin begrep inte och kunde inte begripa vad det handlade om härvidlag. I sin naivitet trodde han att Jagoda gjorde det som en hedersbetygelse för Levins personliga värde och egenskaper som läkare. Det smickrade behagligt Levins fåfänga, och Levin gör ingen hemlighet av att han är egenkär. Samtidigt med erkänsla för Jagodas frikostighet och uppmärksamma hållning kom en känsla av ett visst egenartat beroende till uttryck hos Levin, vilket Jagoda också strävat efter. Så närmade sig stunden för att genomföra Jagodas brottsliga plan mot Maxim Pesjkov.

Jag måste säga Er, kamrater domare, att jag kom till den övertygelsen, när jag hörde Jagodas förklaringar om motiven till mordet på Maxim Pesjkov, att det fanns två slags motiv här: ett motiv av lägsta och nedrigaste slag. Det var Jagodas samt högerns och trotskisternas blocks uppgift att genom mordet på en älskad son ge ett så svårt psykiskt slag att den store författarens fysiska motståndskraft i kampen mot sin sjukdom blev ännu mer försvagad. Jagodas personliga nedriga motiv sammanföll obestriddligen med den av högerns och trotskisternas block ställda uppgiften. Jag vill rikta domstolens uppmärksamhet på att idén om att "döda genom sjukdom" icke uppfanns av eller härstammade från läkarna. Denna idé uppfanns av Jagoda, av högerns och trotskisternas block. Jagoda bearbetade också Levin teoretiskt. Jagoda utvecklade för Levin den egendomliga "teori", som röjer spår av inflytande från de tyska fascistiska sterilisatorerna. Jagoda själv erkänner hur han bearbetade Levin med

utifrån komna teoretiska funderingar om läkarens rätt att göra slut på en sjuk människas liv. Men det visade sig icke tillräckligt. Levin gick uppenbarligen inte med på dessa ”teoretiska inympningar”. Därefter bemödade sig Jagoda att framställa planen på att förinta Maxim Pesjkov som en gärning, som var nödvändig och i överensstämmelse med statens intresse och framför allt med Gorkijs intresse. Han visade på sonens fördärvliga inflytande på fadern.

Varför avslöjade inte Levin detta fascistiska band? Jag talade redan om hans apolitiska inställning, hans svaghet och karaktärslöshet. Men här spelade naturligtvis Jagodas kombination av metoder huvudrollen. Levin var övertygad om att Jagoda inte skulle rygga tillbaka för något. Har jag inte rätt att säga, kamrater domare, att Levin blev psykiskt terroriserad av Jagoda och att man kan förklara den roll han spelade i dessa avskyvärda mord med detta.

Han deltog i dödandet av Maxim Pesjkov och efter det började en rad av förskräckliga förbrytelser, efter Maxim Pesjkov kom Kujbysjev, Gorkij och Mensjinskij. Sedan han låtit sig värvas att föröva ett brott var han genom förbrytelsens band fastsmidd vid Jagoda, och det blev ännu svårare för Levin att dra sig från dennes inflytande, och fastän han inte delar dessa herrars övertygelse, gör han faktiskt ändå gemensam sak med dem. Han förstår att han måste utföra deras uppdrag sedan han en gång gjort sig till deras medbrottsling. Sedan han förbundit sig med kontrarevolutionen och organisationens förbrytardåd delade han Jagodas öde. Sådan är kontrarevolutionens logik.

Om man tar del av Levins bekännelser och brev kan man övertyga sig om att han genomgick en svår tid. Han levde i ett pinande febertillstånd. När han var i fängelse skrev han till kamrat Jesjov ett brev, berättade allt och beskrev hur minnena av de gräsliga illdåden vilade som en tung börda på hans axlar. På hösten 1936, skrev han i ett brev, fick jag reda på att Jagoda inte längre var folkkommissarie för inrikes angelägenheter och -jag erfor en stor lättnad och jag beslöt att ägna resten av mina krafter åt folkets lycka. Nu i fängelset, sedan jag berättat allt som försiggick i min själ, erfor jag en djup lättnad.

Jag är övertygad om att han måste känna det lättare och som en befrielse från en omätligt tung och av honom till dess hemlighållen börda, när han skrev denna bekännelse och lättade sitt hjärta för kamrat Jesjov. Och när han här inför folkets domstol, inför arbetarklassens domstol bekände sina förbrytelser ökades denna känsla av lättnad.

Jag kommer till slutet, kamrat domare. Vad skall man göra med Levin? Jag vill inte dölja för Er att i denna minut, då jag ställer frågan om vad som skall göras med Levin, då ser jag för mitt inre öga, de oändligt kära dragen av den store författaren, vår nationalstolthet, hela den arbetande mänsklighetens stolthet, Maxim Gorkij, jag ser dragen av den flammande bolsjevikens kamrat Kujbysjev och den oförsonliga kämpen mot folkfienderna, den allsidigt bildade kamrat Mensjinskij. Om inte högerns och trotskisternas blocks förbrytelser, som utfördes av Levin och två andra läkare, hade varit, skulle dessa stora män levat än i dag och med sina kraftfulla, skapande andar bragt stor nytta för det socialistiska uppbyggets sak, vilken de hela sitt liv tjänat och vilken alla arbetande i vårt land tjänar.

Och ändock säger jag här, kamrater domare, trots svårmodet vid alla dessa tankar, att Levin borde få behålla livet, även om han måste få det högsta straffet. På Er dom väntar nu dessa herrar här på de anklagades bänk, vilka begått de svåraste brott, vilka ända sedan revolutionen kämpat mot sitt folk, mot arbetarklassen, mot partiet och mot hemlandets oavhängighet. De är Gorkijs, Kujbysjevs och Mensjinskij's verkliga mördare, men de är likaledes skyldiga till att tre läkare blev mördare. Även det har de på sitt samvete. De är dessa läkares mördare. Om Levin inte mött dessa herrar skulle han levat sina sista år lugnt och hjälpt lidande medmänniskor. Kan man då på något sätt sätta likhetstecken mellan Levin och dessa herrar, hur svåra hans personliga brott än är? Och om de, dessa herrar, är onyttiga i mänsklighetens kommande kamp för sin lycka, så kan dock gamle dr Levin under de år som återstår en

gammal man att leva, försöka att gottgöra om också bara en ringa del av vad han brutit, genom hjälp åt den lidande mänskligheten. Jag ber att dr Levin får behålla sitt liv.

Försvarsadvokat Kommodovs tal.

Jag tror inte, kamrater domare, att det är nödvändigt tala om hur svår försvararens uppgift är i denna sak. Den blir ännu svårare i förbindelse med statsåklagarens hårda yrkanden, som mottagits med allmänt instämmande av sovjetallmänheten. Men inom möjligheternas och sina krafter begränsning måste man bemöda sig, om det också bara blir små korn, att samla de invändningar som ger oss möjlighet att anhålla hos Er och som kanske ger Er möjlighet att bevilja vår hemställan och avvika från de hårda av åklagaren mot de av mig försvarade anklagade riktade yrkandena.

Levins, Kasakovs och Pletnevs förbrytelser är utan tvivel länkar i en lång kedja av brott, vilka i sin helhet är karakteristiska för de kampmetoder och kampformer, som sovjetmaktens fiender använt sig av i en hela tjugo år lång kamp. Denna kamp försvagades tidvis men bröt sedan ut med större styrka än tidigare. Särskilt förstärktes den under de senare åren, vilket utan tvivel står i förbindelse med fascisternas tillträde till makten. Fascismen som regeringsform är grundad på en förnedring av mänskligheten och kan inte försona sig med att det existerar ett land, där samhällslivet är grundat på rättvisa och aktning för människovärdet. Medel i kampen mot Sovjetunionen är: diversion, spionage, förstörelse, mord, understöd åt beväpnade banditer, terror allt som kan tänkas skulle föra till Sovjetunionens försvagande och krossande.

Ni kommer ihåg den skadliga verksamheten, som förra folkkommissarien Tjernov och Chodsjajev berättade om skadegörelsen inom jordbruket och silkesmaskodlingen. Anklagade Tjernov berättade om hur det på hans anvisningar planterades ut pestbaciller, med vilka man förintade hela svinhjordar. Det skapades hela fabriker, från vilka man rekvirerade sådana medel under förevändning att de verkade profylaktiskt, medan de i verkligheten var smittospridande.

I den, terroristiska verksamheten framkom nya former för att avlägsna politiska ledare. En av formerna för mord var den form som Jagoda karakteriserade "att döda genom sjukdom". Man måste säga att de mänskliga förbrytelseernas historia inte känner denna form. Statsåklagaren anförde talrika exempel på läkare som förgiftat sina offer, vilket var karakteristiskt för medeltiden. Det är riktigt. Hela historien från den florentinska republikens era under Borgias och Medicis välde var fylld av sådana förgiftningsfall. Även där tillgrip man delvis läkares hjälp. Påven Alexander VI, som med hjälp av läkare förgiftade kardinal Orsini, vände sig ironiskt till det heliga kollegiet och sade: "Vi anförtrodde honom åt de bästa läkare." Under medeltiden praktiserade man förgiftning som medel att bli av med besvärliga personer med hjälp av de mest olika föremål: handskar, böcker, blommor, parfym, anordningar osv. Men det som Jagoda tänkte ut bar en betydligt förfinad karaktär. I Stendhals noveller läste jag om någonting liknande från Medici-ättens tid, men andra exempel känner jag inte till.

Ursprungligen förstod även Pletnev att framföra denna metod som ett förslag, men Jagoda sade: Nej det är klumpigt, en smula för grovt och farligt. Det är frågan om att med passande behandlingsmetoder påskynda döden hos människor, som anropar Er hjälp för att bli bra igen. Varje användning av gift är utan tvivel farligare än den metod man tillgripit på senare tiden och särskilt i föreliggande sak. Försvarsadvokat Braude talade om hur Jagoda förklarade idén om att döda genom sjukdom för undersökningsdomaren. Jag måste säga, att man inte utan att bli upprörd kan ta del av denna formulering som Jagoda gjorde. Mycket enkelt — sade Jagoda. Människan är sjuklig och alla är vana vid att hon är sjuk.

Läkaren kan befördra hennes tillfrisknande, men läkaren kan också påskynda döden. Det är huvudinnehållet i denna idé. "Men det övriga — tillfogade Jagoda — är en teknisk fråga."

När han sade det till Levin, denne gamle man, bragtes denne enligt Jagodas uttryck ur fattningen.

Det finns många grymma sätt för att mörda. Men jag måste säga att ingen av dessa sätt skär en så i hjärtat, sliter sönder ens nerver så, som den i denna process beskrivna metoden, trots att offret inte dör med inslagen skulle i en klyfta utan lugnt i sin bädd omgiven av sina närmaste. Ingen annan form för mord kan framkalla sådan avsky bland allmänheten som denna metod. Här finns två orsaker. För det första att offren var stora politiska ledare och en av den ryska jordens stora diktare. För det andra därför att en sådan mordgärning utgör ett våldförande på förnuftet. Medvetandet vägrar uppfatta det. Medvetandet har under århundraden vant sig vid övertygelsen att läkaren är den sjukes vän. Det är ett skändande av alla läkekonstens etiska grundsatser, enligt vilka läkaren bör lämna hjälp t. o. m. åt fienden på slagfältet. Men den här aktuella metoden dödar förtroendet mellan läkaren och patienten. Därför upprör den den allmänna meningen så mycket. Brottet är så svårt att det efterlämnar nedslagenhet i själen, när man blivit medveten om det.

Och självklart reser sig frågan för en, hur kan läkare gå med på dylika mördarmetoder, män med fyrtioårig praktik, män som grånat i yrket. Det är höjt över varje tvivel, kamrater domare, att varje yrke alstrar en viss bestämd instinkt som t. ex. vårt yrke, försvarsadvokatens alstrar bestämt instinkten att försvara andra. Detsamma sker också bland läkarna. Och för att kunna använda denna mordmetod måste man först förstöra sin instinkt, döda sig själv som läkare för att kunna bli andra människors mördare. Det är lätt att uppställa den slags förklaringen att en personligt dålig karaktär och antisovjetska stämningar har hjälpt till härvidlag. Jag tror inte att det är orsaken och tillåt mig säga varför jag inte tror det. Om Pletnevs antisovjetska inställning varit tillräcklig för att begå en sådan förbrytelse skulle Levin inte varit tvungen att ta Jagoda till hjälp för att påverka Pletnev att utföra detta brott. Då skulle det räckt med att Levin ensam gjort förslaget och Pletnev skulle givit sitt samförstånd med glädje och beredvillighet.

Men vad ser vi? Motsatsen. Levin talade med Kasakov, Levin talade med Pletnev. Men ingen av dessa tre hade utfört någon slags skadlig gärning innan de mötte Jagoda. Vad betyder själva det faktum att såväl Kasakov som Pletnev kallades till Jagoda. Det betyder att Levin inte räknade med att endast genom ett samtal eller en spekulation på Kasakovs låga känslor eller Pletnevs antisovjetska inställning kunna driva dem att utföra de oerhörda förbrytelse. Och det är förståeligt, ty såväl den ena som den andra måste förråda sin natur och driva ut sin instinkt, vilken hade utkristalliserat sig som resultatet av en fyrtioårig läkarverksamhet, innan de gick med på denna förbrytelse. Men inte heller det var nog. Jagoda försökte dra in Pletnev i detta brott genom att spekulera i hans antisovjetska stämning.

Han talade om en samling av alla kontrarevolutionära krafter, om övertygelsen att han, Jagoda, skulle hjälpa dem i deras kontrarevolutionära handling. Men han hoppades inte själv på ett gynnsamt resultat av denna övertygelse och därför krävde han att det komprometterande materialet mot Pletnev skulle lämnas till honom. Men inte ens då Pletnev såg det mot sig hos Jagoda samlade komprometterande materialet gav han med sig. Då tillgrep Jagoda sitt kraftigaste medel, han hotade och sade: Jag ryggar inte tillbaka för de mest extrema åtgärder för att tvinga Er att stå till min tjänst. Läs Jagodas bekännelser om samtalet mellan Jagoda och *Kasakov*: "Varför gör Ni undanflykter? Varför gör Ni egenmäktigt det Ni inte skall göra?" När Kasakov började rättfärdiga sig sade *Jagoda*: "Jag hotade honom, framförde en rad hotelser och då gick han med på mitt krav." Levin hade sålunda rätt när han sade: "Rädslan för hotelserna, rädslan för Jagoda drev mig till denna förbrytelse." Och han hade rätt inte endast vad det gäller honom själv utan även i fråga om hans medanklagade — såväl som Kasakov.

Tillåt mig att dröja något vid detta ögonblick. Detta ögonblick är det förskräckligaste i dessa tre människors liv, detta ögonblick är svårare för dem än rättegången och domen och tillät mig därför att dröja en smula vid denna sak.

Kamrater domare! Utpressning genom hot mot livet det är ingenting att skämta med. Det har inte bara nedbrutit svaga och bräckliga åldringar, det har nedbrutit kraftiga, modiga och friska ungdomsår. År 1800 sade den unga Okladskij i processen mot "de sju" : "Jag ber inte domstolen om förskoning, varje skonsamhet vore en förnedring för mig." Men några månader senare blev han förrädare. Vad hände under mellantiden? Han träffade Sudejkin som sade: "Död eller förräderi!" Och Okladskij valde det senare. Pressning med hot mot livet — det är ingenting att skämta med. Och hur skulle Pletnev och Kasakov uppfatta Jagodas hotelser? Hur skulle Pletnev upptaga Jagodas hot, när Jagoda sade: "Jag ryggar inte tillbaka för de mest extrema medel varken med hänsyn till Er eller till Er familj för att tvinga Er att stå till min tjänst". Och hur skulle Jagodas hot upptagas av Kasakov, åt vilken Levin sade, när han satte Kasakov i förbindelse med *Jagoda*: "Ni måste förstå att denna människa inte ryggar tillbaka för något, denne man glömmer ingenting." Och är det kanske inte sant? Hindrar kanske lagbestämmelserna Jagoda från att föröva oerhörda brott, hindrar samvetet kanske honom från att genomföra de avskyvärdaste saker, hindras han kanske slutligen av förståndet att begå de största dåskaper? Brist på viljekraft eller svaga nerver? Vem tror på det? Vilken viljestyrka, vilken ihärdighet och vilken bakslughet måste man inte besitta för att under loppet av flera år arbeta för att slå i spillror den socialistiska stat, som det var hans uppgift att skydda.

Till syvende og sist hade dock Jagoda och hans medskyldiga räknat fel. En sak, den viktigaste förstod de inte. Om det finns dussintals samvetslösa individer som undergräver Sovjetunionen, så finns det miljoner ärliga människor som genom sin vaksamhet och hängivenhet skyddar densamma. Därför föll den olycka som de drog över Sovjetunionen och därmed över var och en av oss, tillbaka över deras egna huvuden. Den som sår vind skall skörda storm.

Men det är Inte dessa människor jag intresserar mig för. Mig intresserar Pletnevs och Kasakovs hållning i den olycksaliga stunden när de stod öga mot öga mot Jagoda i hans tjänsterum. Till dem ställdes frågan direkt. De förstod mycket väl att hotet som de stod inför inte var tomma ord. Ja, ändå mer, såväl Kasakov som Pletnev förstod mycket väl, att Jagoda var tvungen att göra verklighet av sina hotelser. Hans eget läge tvingade honom till det.

Sedan Jagoda hade berättat om sammansvärjningen, sedan han hade sagt att han själv deltog i sammansvärjningen och efter sedan han hade föreslagit dem att föröva dessa oerhörda brott, var han tvungen att förverkliga sina hotelser. På vilket sätt kunde han säkerställa sig för Kasakov och Pietnev, vilka blivit vittnen mot honom? Det fanns här två utvägar: Antingen få dem engagerade, kosta vad det ville, som medbrottslingar i förbrytelsen och då skulle de tåga, eller att tvinga dem till tystnad, om så skulle behövas med deras undanröjande. Något tredje är inte tänkbart i detta fall. Så ställdes frågan för dem.

Kamrater domare! Under dessa omständigheter måste de omedelbart ge sitt svar. Det är omöjligt att fly undan. Till överläggningar finns ingen tia. Det är ett sådant ögonblick då en människas öde avgöres. Och i den stunden spänner Ja-goda sin olycksbådande, genomborrande blick i dem. Jag finner inte ord, vilka skulle göra det möjligt för Er att uppfatta hela förskräckligheten i de genomlevda minuterna. Om jag bara funne dem — skulle jag inte heller vara det ringaste orolig för deras liv. Det förfärliga består ofta icke i vad en människa gör utan i vad det blir av henne. Vad blev de efter dessa minuter i sina liv. Innan de blev andras mördare, Mördade de sig själva. De avlivade sitt samvete, läkarens samvete, som en despot tystar sitt samvete. De smutsade professors namn med blodet från otroliga förbrytelser, de skändade vetenskapens namn, de trampade människovärdet i smutsen.

Endast en stor psykolog kan beskriva dessa minuter. Allt det andra är konsekvenser av detta ögonblick. Från den stund, då Jagoda krossade dem, när de gav sitt medgivande, upphörde de att vara Pletnev och Kasakov. De mördade sig själva moraliskt. Och Ni, kamrater domare, vet vem som drev dem till självmord och därefter också till mord. Därför ber jag Er om nåd för dem. Som försvarare hemställer jag till Er att vid utmätningen av straffet inte jämnställa dem med den, som var deras mördare.

Det finns flera argument till deras försvar. När kamrat statsåklagaren här talade om delaktigheten i dessa förbrytelser, utvecklade han den teoretiskt riktiga tanken, att varje medlem av organisationen är ansvarig för de av organisationen begångna brotten. Men som praktisk statsman,

som statens åklagare sade han dock till Er, kamrater domare, att man i varje konkret fall måste pröva i vad mån den eller den brottslingen är delaktig i förbrytelserna. Detta tog han till utgångspunkt för att i fråga om Rakovskij och Bessonov ta avstånd från kravet på och sanktionering av strängaste straffet. Har Pletnev och Kasakov mindre orsak att räkna med nåd om man utgår från denna synpunkt? De blev på en senare tidpunkt indragna i en rad av svåraste förbrytelser. De andra anklagade drar med sig förbrytelser sedan 1918 och till den dag som är. Mina klienter visste det inte, är inte delaktiga i dem. Vi hoppas, kamrater domare, att Ni kommer att ta hänsyn till dessa försvarsargument och att Ni, oaktat den långa raden av fruktansvärda, oerhörda och förskräckliga förbrytelser från Pletnevs, Kasakovs och Levins sida, ändå låter dem behålla livet.

Och om livet blir dem förunnat sedan domen fallit, så må de behålla en politikers ord från franska revolutionens dagar i minnet: "Barmhärtigheten kan även missbrukas om den kommer en ovärdig till del." Deras uppgift blir att under resten av sitt liv ge bevis för att de var värdiga den barmhärtighet, som Ni låtit komma dem till del. De har erkänt sig skyldiga. De sade: "Vi ångrar det." Och jag tror på dem, kamrater domare. Lidandet bär ingen mask. I deras läge och med deras medvetande är rättvisa och straff och lidande det enda som, om också bara till en viss grad, kan försona dem med sig själva. Understundom är lidandet den enda formen för sanningen och mina klienter förstår det mycket väl.

Jag sade att om livet skulle bli dem förunnat så vore den för dem stående uppgiften att bevisa att de är barmhärtigheten värdiga. Vad innebär det? De får inte Länka på sig själva, utan ge hemlandet allt de har av vetande, erfarenhet, praktik och teori, vilket de förut sålde till fiender. Och de har en del att ge. Pletnevs fyrtioåriga verksamhet som läkare, pedagog och professor har gett honom en stor fond av vetande, han är arbetsduglig och arbetade till och med i fängelset på sina vetenskapliga verk. Kasakov förfogar över medicinska, kemiska och agronomiska kunskaper. Ett trettioårigt forskningsarbete har utan tvivel berikat Kasakov och denna rikedom måste han förmedla till andra. Allt utan undantag måste de ge fosterlandet. Det kräver vi försvarare av dem om det blir dem förunnat att leva.

Och till Er, kamrater domare, vänder jag mig med ett enda yrkande — låt dem behålla livet.

De anklagades slutord.

Anklagade Bessonovs slutord.

Medborgare domare! Tillsamman med de andra anklagade står jag här inför den proletära domstolen till ansvar för de svåraste av högerns och trotskisternas block och av mig personligen som aktiva deltagare begångna statsförbrytelser. Det allra svåraste och mest omfattande av dessa förbrytelser är förräderiet mot fosterlandet, som jag gjort mig skyldig till. Jag var förmedlare av och delaktig i högerns och trotskisternas blocks förhandlingar med tyska fascistiska kretsar. Den proletära rättvisans stränga hand upptäckte i rätt tid förräderiets varböld, avslöjade den oerhörda sammansvärjningen och ställde deltagarna, däribland också mig, obarmhärtigt till ansvar inför sovjetlagarna. Under det sedan min häktning förflutna året har jag redan en gång stått inför den proletära domstolen och hemlighöll då min sovjetfientliga verksamhet, som jag anklagas för i denna rättegång. Jag häktades den 26 februari i fjol. Fem och en halv månad varade undersökningen av min första sak. Folkkommisariatets för inrikes angelägenheter organ hade samlat rikhaltigt material, ett stort antal vittnen hördes, en rad konfronteringar verkställdes, från alla mina arbetsplatser hämtades vittnen mot mig.

Hårdnackat bestred jag de viktigaste beskyllningar mot mig om kriminaldåd och även mitt medlemskap i illegala, sovjetfientliga organisationer.

Den 20 december i fjol förklarade jag vid undersökningsförhöret, att jag från och med då avgjort och fullständigt bryter med mitt brottsliga förflutna och börjar göra uppriktiga bekännelser intill sista konsekvensen. Jag hade inga fler undanflykter och var inte längre förstockad. Brytandet med mitt kriminella förflutna — jag förstod det mycket väl — kunde fullföljas endast på ett enda sätt, på så sätt att jag lämnade fullt uttömmande och uppriktiga bekännelser. Jag framlade beslutsamt allt jag visste om fakta och händelser, vilka fullkomligt eller delvis var bekanta för förhørsledaren, såväl som om saker vilka förut inte var bekanta.

Medborgare domare! Högrävande ord är här inte på sin plats och inte heller särskilt övertygande i munnen på en människa som mig, som är anklagad för de svåraste statsförbrytelser. Det är för sent att slå sig för sitt bröst. Vilket den proletära domstolens utslag än må bli, så kommer det att bli en dom från mitt fosterlands domstol och jag kommer att utan knot böja mig för den.

Anklagade Grinkos slutord.

Jag står inför Högsta Domstolen som landsförrädare, som aktiv deltagare i högers och trotskisternas sammansvärjning mot den segerrika socialismen i Sovjetunionen, som en kapitalismens bundsförvant och agent i kapitalismens dödsstrid mot socialismen, som en statsförbrytare, som haft sin hand med i förberedelsen av krigsprovokationer och förberedelsen för Sovjetunionens sönderstyckande till fascismens förmån, som haft sin hand med i förberedelserna till morderna på vårt lands bästa människor och i förberedelserna för störtandet av den socialistiska staten och samhällsordningen i Sovjetunionen. Det finns ingenting att tillfoga till denna lista av illdåd.

I likhet med några anklagade står jag här inför domstolen som direkt agent och spion åt fascistiska stater och deras hemliga agenturer, som en bundsförvant till fascismen i dess kamp mot Sovjetunionen. Men fascismen har inte gjort mig till det. Fascismen plockade upp de mogna frukterna av en mångårig kamp från högers och trotskisternas sida mot partiet och sovjetmakten. Trotskij och Bucharin har jag att tacka för denna, med förlov sagt, ideologi och denna det oerhörda dubbelspelets skola, som har fört oss alla till den direkta fascismen. Jag står inför Högsta Domstolen som borgerlig ukrainsk nationalist och samtidigt medlem av högers och trotskisternas block. Det är inget tillfälligt sammanträffande. Att värva borgerliga nationalister och politiskt vilseleda politiskt hållningslösa element från de nationella republikerna är en sedan länge hårdnackat genomförd taktik från högers och trotskisternas sida.

Mitt svåra brott som deltagare i högers och trotskisternas sammansvärjning försvåras i hög grad av följande omständighet. För det första arbetade jag som organisatör för den ukrainska nationalfascistiska organisationen i Ukraina, som skulle bli huvudingången för anfallet, där den tyska fascismen förberedde sin stöt mot Sovjetunionen. På uppdrag av högers och trotskisternas block samt den tyska spioneriagenturen utförde den nationalfascistiska ukrainska organisationen, däribland även jag, mycket arbete för att radera Sovjetunionens västgräns. Och mig synes det att endast oviljan att säga domstolen hela sanningen förklarar varför Rykov och Bucharin, som erkänner den personliga förbindelsen med mig som medlem av högers och trotskisternas sammansvärjning, förnekar all förbindelse med den ukrainska nationalfascistiska organisationen genom mig, vilken organisation betraktades som ett trumfkort i högers och trotskisternas blocks antisovjetska kamp.

Den andra omständigheten som förstorar min skuld som deltagare i högers och trotskisternas sammansvärjning är att jag under mer än två års tid visste om sammansvärjningen inom röda armén, och uppehöll personlig förbindelse med ett antal av de grövsta militära konspiratörer, vilka undergrävde försvarskraften och förberedde Sovjetunionens nederlag.

Den tredje omständigheten som försvårar mitt ansvar inför Sovjetunionens folk är att jag i flera månader visste av, inte endast den allmänna teoretiska inställningen i högerns och trotskisternas central, utan också det faktum att två terroristiska grupper dag för dag förföljde Stalin och Jesjov för att mörda dem.

Jag förstår mycket väl med vilket förakt varje sovjetmedborgare upptar ordet ”ånger” från min mun. Den allra hårdaste dom, det högsta straff som finns kommer jag att betrakta som rättvist. Jag har endast en önskan: de sista dagarna och timmarna, så korta de än må vara, skulle jag vilja leva, inte som en fiende i fångenskap hos sovjetmakten, utan som en till svårt landsförräderi skyldig, och därför hårt bestraffad, men ångrande medborgare av Sovjetunionen.

Anklagade Tjernovs slutord.

Medborgare domare! Jag använder inte den mig tillkommande rätten att som anklagad säga mitt sista ord i denna sak för att försvara eller rättfärdiga mig. Jag är förrädare mot det socialistiska hemlandet, jag sålde hemlandets intressen till arbetarklassens och hela mänsklighetens fiende — till fascismen. Jag är tysk spion och aktiv deltagare i högerns kontrarevolutionära organisation, en organisation för skadegörelse och diversion, aktiv deltagare i högerns och trotskisternas block, som hade till mål att störta den i Sovjetunionen bestående socialistiska samhälls- och statsordningen och återupprätta kapitalismen, återupprätta bourgeoisins makt. Jag är aktiv deltagare i blocket, som för att nå sitt mål — återupprättande av kapitalismen — begick oerhört ruskiga förbrytelser och i detta syfte utnyttjade en hel stab av banditer.

Hur kunde jag, som partiet visade det största förtroende, förråda partiet och hemlandet samt bli spion åt tyskarna och medlem av en kontrarevolutionär organisation. Som jag redan sagt inför domstolen var jag en lång tid mensjevnik, inte en enkel medlem av mensjevnikernas parti utan ledare för deras organisation i Ivanovo-Vosnessensk. Tiden för mitt inträde i kommunistiska partiet sammanföll med början av Nya Ekonomiska Politikens period, som jag inte uppfattade så som de verkliga bolsjeviker, utan på mitt sätt, på mensjevnikiskt sätt. Därför kunde inte mitt mensjevnikiska väsen forsona sig med partiet när det övergick från politiken med inskränkning av kulakernas och de kapitalistiska elementens i städerna makt till angreppspolitiken och krossandet av dessa fientliga element. Jag började leta efter antisovjetiska grupperingar inom partiet, likasinnade, vilkas åsikter motsvarade min mensjevism och vilkas praktiska mål skulle betytt sovjetmaktens störtande och kapitalismens återupprättande. Jag fann dessa likasinnade i partihögerns kontrarevolutionära organisation. Uppfattningarna inom denna organisation och dess praktiska mål sammanföll helt och fullt med mina mensjevnikiska uppfattningar. I spetsen för högerns kontrarevolutionära organisation stod sådana män som Rykov, Bucharin och Tomskij och att de kom därefter att de hade till mål att störta sovjetmakten och återupprätta kapitalismen, dvs. till mensjevismen styrkte mig i min mensjevnikiska uppfattning. Detta spelade en roll vid mitt inträde i högerns kontrarevolutionära organisation. När jag började min bana som tysk spion spelade Dan en stor roll. När jag sammanträffade med honom argumenterade han för hur nödvändigt det var att högern förde kampen mot sovjetmakten och hjälpte det kapitalistiska staterna i deras kamp för detsamma, dvs. för störtande av sovjetmakten. Att Dan själv, som jag då övertygade mig om, var agent för det tyska spionaget, hade stor betydelse för mig när jag förklarade mig överens om att bli tysk spion.

De uppdrag jag fick av det tyska spionaget — skadegörelse och diversion — stämde överens med de anvisningar, jag erhölet genom Rykov från centralen i högerns kontrarevolutionära organisation. Det ena och det andra var till sitt väsen alldeles lika. Det ena och det andra var inriktat på samma mål — att undergräva Sovjetunionens ekonomiska makt och försvars-

förmåga och därmed säkerställa nederlaget i kriget, störtande av sovjetmakten och återinförande av kapitalismen.

Vad utgjorde vår kontrarevolutionära organisation för något? Den var ett band av bestialiska ämbetsmän, den hade inga försänkningar bland folket. Dess grundval var avtal med de fascistiska regeringarna.

Mina förbrytelser är stora och oerhörda. Vilket straff, domstolen än anser nödvändigt att utmäta, så kan det ändå inte försona dessa förbrytelser. Men jag djärvdes dock att vända mig till domstolen och be om att få behålla livet. Om domstolen skulle hålla detta för möjligt och låta mig leva, så skall jag ge all min kraft i arbetet för det stora sovjetfolket.

Nionde processdagen.

Förmiddagssammanträdet den 12 mars.

Anklagade Ivanovs slutord.

Jag avstår från att hålla försvarstal, emedan jag helt och fullt erkänner och smärtsamt känner min skuld mot sovjetlandet och ingenting har att säga till mitt försvar. När jag blev indragen i provokationernas kriminella virvel var jag en dum yngling utan någon slags livserfarenhet och härdning. Jag stod inte rycken för första provet, jag var feg, tog det första steget, kom ut på det sluttande planet och uppslukades av förräderiets träsk. Jag trodde att jag skulle bli befriad från hotet om att min provokatoriska verksamhet skulle avslöjas endast för den händelse att kapitalismens makt blir återupprättad. På uppdrag av Bucharin försökte jag 1928 att organisera ett kulakupprorets Vendée i Nordkaskasien. 1932 anslöt jag mig, likaledes på hans uppdrag, till upproret för sovjetmaktens störtande, även det i Nordkaskasien, där jag arbetade på den tiden. 1934 talade han — Bucharin — med mig om nödvändigheten av ett nederlag i kriget, om nödvändigheten av att orientera sig åt de aggressiva fascistiska staterna, i första hand åt Tyskland och Japan. I överensstämmelse därmed utvecklade högergruppen i Nordkaskasien under min ledning terror, diversions- och skadegörelse-verksamhet. Efter allt detta kände jag mig sällsamt berörd av att här höra Bucharins förklaringar, när han påstod sig vara "ren teoretiker" och att han endast sysselsatte sig med "problematik" och "ideologi". Enligt Bucharin skulle det vara så att det i högerens organisation funnes rena "teoretiker" och "ledare" — inom citationstecken — som inte vore ansvariga för de konkreta förbrytelseerna, endast sysslade med "ideologins" fina och ädla sak och å andra sidan fanns smutsiga praktiker, som allt fördärv utgick från och vilka ställde konkreta frågor även till Bucharin, men han, Bucharin, hör bara på och tiger. Det är endast i processer mot kontrarevolutionärer som något sådant är möjligt, nämligen att ledarna skjuter skulden på praktikerna och själva drar sig i skymundan. Ja, jag förövalade oerhörda brott och jag svarar för mig. Men jag förövalade dem tillsammans med Bucharin — gemensamt måste vi svara för dem. Man måste ha förlorat den sista resten av samvete för att neka till vår inställning till nederlaget och upprättandet av en fascistisk diktatur.

I fråga om nederlaget kommer jag ihåg en karakteristisk detalj i ett samtal med Bucharin 1936. Bucharin höll på nödvändigheten av att spränga landets försvarskraft genom en rad diversions- och terroristiska dåd, han talade om att högern i norra området mycket träget förbereder en kader för upproret och anförde: självklart måste man betala hjälpen med avträdelser. Man ger inte någonting, hjälper inte för ingenting. Men när allt kommer omkring så måste ju inte Ryssland nödvändigt vara en sjättedel av jordytan. Det kan också vara en tiondel. Det är inte huvudsaken, sade Bucharin, men det förstår inte folk, som är rädda för stygga ord.

Till de arbetandes massor förhöll vi, de illegala, oss fegt och frånstötande. Vi sammansvurna hånade ärliga människor och försökte med alla möjliga förevändningar att dra ned ärliga människor i vårt träsk, vi var dubbeltungade. Varje nykomling försökte vi driva att utföra

något slags förräderi, för att få honom i vårt våld genom att hota honom med avslöjande. När vi värvade medarbetare genomförde vi olika slags provokationer. Vi sammansvurna höll dessa nybörjare i handen och ledde dem.

Medborgare domare! Jag har två känslor med hänsyn till domen. Det är svårt att leva vidare, om man har ett svart förflutet, som är en stinkande avgrund. Medborgare domare, jag måste säga att jag godtar även det svåraste straff, men det är uteslutligen svårt att dö när jag äntligen har renat mig från denna smuts och dessa avskyvärdheter. Om man kommer att ge mig möjlighet att bevisa min hängivenhet, så kommer jag att arbeta ärligt och hängivet för folkets bästa. Jag ber sovjetdomstolen att ge mig denna möjlighet, jag ber sovjetmakten om nåd.

Anklagade Krestinskijs slutord. ¹⁵

Medborgare domare! Bland dem som sitter på de anklagades bänk är jag vad tidsperioden beträffar, en av de äldsta aktiva deltagarna i det politiska livet.

Jag började min revolutionära verksamhet som adertonårig yngling 1901 och under 20 år till 1921, dvs. till den stund då jag tillsammans med Trotskij började min kamp mot partiet och sovjetmakten, vilket slutligen förde mig till de anklagades bänk, utförde jag ärligt bolsjevikiskt arbete. Mitt politiska närmande till Trotskij, vilket förde mig in på aktivt fientligt arbete mot sovjetssystemet, försiggick under följande omständigheter.

Före tionde partikongressen deltog jag i diskussionen om fackföreningarna på trotskisternas sida som ledare för oppositionen. Medan jag befann mig på semester kom beslutet om min utnämning som sändebud i Tyskland. Trotskij började då viska till mig att min utnämning hade dikterats av en önskan att bli mig fri i partiarbetet. Han sade att jag inte mer kan räkna med att komma fram till ledande partiarbete på normal väg. Det invercade på mig och jag gick med på Trotskijs förslag att ansluta mig till det illegala trotskistiska arbetet, som han då påbörjade med att formera krafter och kadrer för det efterföljande öppna framträdandet. Det bildades omedelbart en ledning som bestod av Trotskij, Serebrjakov, Preobrasjenskij, Pjatakov och mig. Det var i oktober 1921. Från detta ögonblick började min illegala kamp mot partiet.

På våren 1922 när jag kom till elfte partikongressen framkastade Trotskij frågan om penningmedel till kampen inom partiet, för kampen mot centralkommittén, vilken han trodde skulle bli lång och skarp. Den då närvarande Viktor Kopp föreslog att försöka få pengar från tyska riksvärnet. Detta förslag framkallade till en början vissa betänkligheter från min sida, men så gick jag med på förslaget och spelade en aktiv roll vid avslutandet av denna förrädiska överenskommelse.

Mot slutet av 1923 försiggick trotskisternas öppna angrepp mot partiet. Nederlaget som vi trotskister led ökade endast vår förbittring och kampen skärptes. Åren 1926-27 företog trotskisterna en rad utfall mot centralkommittén. Samtidigt började också den trotskistiska kampen inom de kommunistiska partierna i Västeuropa. Tyska riksvärnet utnyttjade detta moment och föreslog oss att inte endast förstärka spioneriet utan också att lämna vissa politiska löften. Till de efterföljande ekonomiska koncessionerna och eftergifterna i Ukraina, för den händelse vi kommer till makten, lämnade Trotskij och vi vårt godkännande och gick med på att utvidga detta förrädiska avtal i fruktan för att i en situation av skärpt kamp bli berövade vår penningkälla.

I slutet av 1927 kastar Trotskij in alla sina krafter i kampen, men lider ett förintande och slutgiltigt nederlag. Trotskisterna uteslutes ur partiet. En stor del av deras ledare skickas i förvisning. Massorna är emot oss. Den öppna kampen lovar inga framgångar. I förbindelse därmed ger Trotskij anvisning till alla uteslutna och dem som befinner sig i förvisningen, att

¹⁵ Precis som de övriga slutorden är detta förkortat: i det fullständiga protokollet – omfattar det 6 boksidor – det följande utgörs av drygt 2 boksidor

återvända till partiet och avge falska deklARATIONER om att de övergivit sina uppfattningar. Samtidigt ger han anvisning om att återupprätta den illegala trotskistiska organisationen, som nu skall ha rent konspirativ karaktär. Deras kampmetoder är förberedelser för den väpnade omstörtningen. Medlen för att nå detta mål är terror, skadegörelse, diversion. Parallellt med ändringen av den taktiska inställningen går ändringen av programmet.

Vid vårt sammanträffande i Meran 1933 förelade Trotskij mig ett utförligt borgerligt restaurationsprogram för vår organisation och ett program för störtandet av den i landet existerande socialistiska samhällsordningen genom att använda terror, skadegörelse och diversion i detta syfte och att man efteråt skulle avstycka Ukraina och Fjärran Östern-området från Sovjetunionen. Jag gick med på detta av Trotskij föreslagna program och gav också mitt godkännande av de nya kampmetoderna och bär sedan den stunden det fulla politiska och juridiska ansvaret för alla dessa kampmetoder.

I februari 1935 meddelade Pjatakov mig, att det uppgjorts ett avtal mellan oss trotskister, högerelementen och Tchatjevskijs militärgrupp om att gemensamt genomföra den beväpnade omstörtningen. Sedan dess bär jag ansvaret inte endast för trotskisternas utan också för högerelementens och de sammansvurna militärernas gärningar. Jag anser det nödvändigt att understryka att jag inte hade ens den ringaste aning om de terrordåd, som är uppräknade i anklagelseaktens andra del och fick först reda på dem, när jag fick en kopia av anklagelseakten.

Efter häktningen av Pjatakov och Radek samt upptäckten av trotskisternas organisation kände jag på mig att det var tid att sluta: antingen gå och bekänna min brottsliga verksamhet eller påskynda omstörtningen. Jag var böjd för det senare, för att genomföra förbrytelsen. Och först efter min häktning drog jag de kritiska slutsatserna av min kontrarevolutionära verksamhet. Jag blev övertygad om hur illusoriska våra förhoppningar var och erfor det hopplösa och kriminella innehållet i vår kamp. Detta, medborgare domare, motsäger icke min hållning under processens första dag. Jag bekänner att min vägran att erkänna mig skyldig, objektivt utgör ett kontrarevolutionärt steg. Men subjektivt för mig var det intet fientligt utfall. Jag befann mig under rättsförhandlingarnas senaste dagar under ett mäktigt intryck av de fruktansvärda fakta, som jag fick reda på genom anklagelseakten och särskilt genom dess andra del. Jag slutar. Min förbrytelse mot hemlandet och revolutionen är gränslös och jag kommer att anse vilket som helst straff från Er, även det hårdaste, som fullkomligt berättigat. Jag ber Er ett komma ihåg mitt tidigare, verkligt revolutionära arbete och att tro att jag under dessa nio månader har förändrat mig från grunden och – om Ni skonar mitt liv – att ge mig möjlighet, att på vilket sätt som helst åter få gottgöra om också bara till en del mina svåra förbrytelser.

Anklagade Subarevs slutord.

Medborgare domare! Jag erkänner mig skyldig till de mot mig gjorda anklagelserna om förbrytelser mot sovjetmakten och bekräftar helt och fullt anklagelsernas riktighet. Jag var en av organisatorerna och ledarna för högerns kontrarevolutionära, illegala organisation i Ural, jag ledde skadegörelsen inom lantbruket i Ural och här i Moskva, när jag arbetade i folkkommissariatet för jordbruket, jag var en ledare i terrorgrupperna och utförde spion- och provokatorisk verksamhet.

I det jag erkänner mitt ansvar kan och vill jag varken försvara eller rättfärdiga mig. Det vore löjligt och förljuget, att här inför rätten förklara sig vara ett offer för oerfarenhet och ringa medvetenhet, att vara vilseledd av någon främmande hand. Utan att vilja försvara eller rättfärdiga mig skulle jag vilja förklara inför Er, medborgare domare, att jag bekänt allt utan undantag, såväl vad det gäller min verksamhet och andra meddelaktigas verksamhet, vilkas förbrytardåd jag kände till. Och om Ni, medborgare domare, denna uppriktighet i någon mån kan tjäna som en mildring av mina svåra brott och göra domen mildare, om jag kan få bli vid

livet, skulle jag praktiskt, inte endast i ord utan med gärningar, rättfärdiga det förtroende domstolen visar mig.

Anklagade Rykofs slutord.

I mina sista ord bekräftar jag bekännelsen om mina oerhörda förbrytelser, som jag avlagt inför domstolen. Jag begick de svåraste statsförbrytelser. Jag förrådde fosterlandet. Detta förräderi kom till uttryck i förbindelserna med Sovjets svurna fiender, i inställningen på nederlag. Högerns och trotskisternas block utnyttjade i sin kamp hela arsenalen av kampmedel, som någonsin utnyttjats av någon organisation av sammansvurna. Jag var ingen underordnad person i hela denna kontrarevolutionära organisation. Vi förberedde en statskupp, organiserade kulakuppror och ett system av terroristceller, vi erkände terrorn som kampmedel. Jag propagerade och organiserade tillsammans med Nesterov en speciell terroristorganisation i Ural. 1935 talade jag med Kotov, som ledde terroristorganisationen i Moskva osv. Statsåklagaren reser emellertid anklagelser mot mig för brott, som jag inte omedelbart deltagit i och som jag inte kan erkänna.

Denna anklagelse beträffar fattande av beslut eller utdelning av direktiv för morderna på Kirov, Kujbysjev, Mensjinskij, Gorkij och Pesjkov. Det finns intet tvivel om att vår inställning på terror, försvaret för terrorn utövade inflytande vid planläggningen av dessa mord. Om inte denna terror blivit erkänd som metod, om vi inte hade representerat den skulle inte morderna på dessa människor ha ägt rum. I så måtto måste jag bära ansvaret. Jag måste förklara att jag inte kan bestrida att statsåklagaren, som utgår från summan av min kontrarevolutionära verksamhet, har orsak att misstänka mig och att söka indicier därför.

Men ensamt logiska konstruktioner – så förfaller det åtminstone mig – är inte nog, att anklaga en visserligen för ytterst svåra brott överbevisad människa, för dessa kontrarevolutionära dåd. Jag bestrider i vart fall anklagelsen på delaktighet i dessa fem mord. Före min häktning trodde jag att Gorkij dött en naturlig död, men under rannsakningstiden erinrade jag mig alla samtal som jag under åren 1928–30 hade inte endast med Jenukidse utan också med Awerbach om Gorkij. Samtalet med Jenukidse hade jag underskattat. Jag underskattade den fara, som detta samtal innebar för Gorkijs liv. Men Jenukidse yttrade sig endast om likvideringen av Gorkijs politiska aktivitet, han uttryckte sig ovanligt hårt. Jag fick inte efter samtalet med Jenukidse något intryck av att någon fara hotade Gorkij. Jag har utan tvivel gjort mig skyldig till undervärdering av denna sak. Nu står det fullkomligt klart för mig att detta var en signal för den förberedda komplotten mot Gorkij. När vi behandlade frågan om terrorn, betraktade vi terrorn som ett medel för att rikta ett slag mot partiets främst ansvariga och mäktigaste del. När vi talade om det föresvävade oss alltid sådana namn som Stalin, Vorosjilov, Molotov, Kaganovitj. Men jag upprepar: ansvaret som faller på oss för morderna på Mensjinskij, Kujbysjev, Maxim Pesjkov och Gorkij, motsvarar vår organisations inställning och erkännande av terrorn i systemet som medel i vår kamp mot partiet – det måste jag och är förpliktad att obetingat erkänna. – och på den linjen arbetade inte jag mindre än någon annan av den kontrarevolutionära organisationens medlemmar.

Grinko lovordar även min auktoritet. Men skadegörelsen i Folkkommisariatet för finansväsen, förbindelserna med tyskarna fanns redan före mitt samtal med honom.

Jag skulle vilja säga ett par ord om Bucharin. Statsåklagaren förebrådde mig för att jag utlämnar min lille vän. Statsåklagaren hade fullkomligt rätt när han kallade Bucharin min lille vän, ty vi stod varandra verkligen mycket nära. Men jag bör dock säga ifrån, att Bucharins hänvisning på att vi hade en bestämd arbetsfördelning självklart är oriktig. Han sade att han som litterat hade mycket att göra. Men han var i vart fall inte mindre aktiv än vem som helst av oss. Jag kunde nämna ett område, där – synes det mig – initiativet och den ledande rollen tillkommer honom – och det är i fråga om bildandet av blocket. Detta berör Bucharin därför att han redan under den trotskistiska kampens period intog en speciell position och sade att de

måste sammansluta sig i kampen. Detta är ett typiskt bucharinskt-sofistiskt-logiskt krum-språng, som emellertid är uttryck för hans önskan att skydda Trotskij. Vid början av blockets organisering låg hela aktiviteten hos Bucharin och i några fall ställde han mig inför fullbordade fakta.

Jag vill självklart inte tillbakavisa ansvaret för blockets tillkomst. Statsåklagaren har i så måtto fullkomligt rätt i fråga om Bucharin och mig, att vi måste bära ansvaret för det hela, för alla följder av vår kontrarevolutionära verksamhet. Det är alldeles riktigt.

Till sist vill jag utnyttja mitt slutord till att efter förmåga påverka de av mina förutvarande anhängare som ännu inte är häktade och kanske ännu inte sträckt vapen, och som jag inte kände eller har glömt. Jag önskar att de som ännu inte blivit avslöjade och inte nedlagt vapnen omedelbart och öppet gör det. Jag skulle önska att de av mitt exempel läte sig övertygas om att det är en ofrånkomlighet att sträcka vapen och omedelbart gjorde det så fort som möjligt. Deras enda räddning ligger i att sträcka vapen. Deras enda räddning och deras enda utväg ligger i att hjälpa partiet, att hjälpa regeringen i avslöjandet och likviderandet av de sista resterna och spillorna av den kontrarevolutionära organisationen, om denna uppehålls någonstans på Sovjetunionens territorium.

Anklagade Sjarangovitjs slutord.

Medborgare domare! Jag har inte för avsikt att försvara mig. Jag begick ett nedrigt, gement och svårt brott mot land och folk och förstår väl att jag måste bära det fulla ansvaret för det inför den proletära domstolen. Jag förrådade mitt hemland och förtjänar som förrädare ingen misskund. Under den långa perioden sedan 1921 har jag varit polsk spion och utförde spionage åt polackerna. Under dessa år genomförde jag aktivt förrådiskt spionage på uppdrag av polska spionagetjänsten, vilket var inriktat på att undergräva Sovjetunionens makt och på Sovjetunionens nederlag i kriget med de fascistiska staterna. Jag var en av ledarna för Vitrysslands nationalfascistiska organisation i kampen mot sovjetmakten, och för störtandet av den i landet bestående sovjetordningen. Å ena sidan vägled av de direkta direktiven från högerens och trotskisternas block – personligt från Bucharin och Rykov – och å andra sidan på anvisningar från polska generalstaben, strävade vår organisation i sin kontrarevolutionära verksamhet efter att störta sovjetmakten och i dess ställe återupprätta det kapitalistiska samhället. Jag är personligen skyldig till att jag personligen – och under min ledning hela den nationalfascistiska organisationen i Vitryssland – ledd av högerens centrum, genomförde en omfattande skadegörelse och mycket diversionsarbete på folkhushållningens och kulturens alla områden.

Jag bär det fulla ansvaret för skapandet av terroristgrupper och för förberedelse av terrordåd mot partiledningen och regeringen. Jag förtjänar sovjetdomstolens hårdaste straff. Men jag ber inte om nåd, ty jag är inte värdig, medborgare domare, att begära nåd. Jag berättade allt om mina förbrytelser och jag ber den proletära domstolen att ta hänsyn till det.

Anklagade Chodsjajevs slutord.

Medborgare domare! Under förundersökningen och här har jag utförligt relaterat mina svåra brott, som de nationalistiska organisationerna i Usbekistan begick under min ledning. Från första stunden efter min häktning gick jag in på den vägen att uppriktigt bekänna alla av mig utförda förbrytelser. Jag handlade så emedan jag förstod hela vederärdigheten i det, som borgerliga nationalisterna i Usbekistan utförde. Jag förstod vilka väldiga skador och vilka kolossala slag man tillfogade revolutionens utveckling i de olika perioderna genom denna borgerligt-nationalistiska rörelse och genom dess ledares gärningar. Jag sitter på de anklagades bänk, jag är en förbrytare. Det är möjligt att det inte klingar så vackert från min mun, men trots det skulle jag vilja återropa mig på det lysande exemplet från den republik jag en gång representerade (jag menar Usbekistans). Personer som kände tsarismens Usbekistan,

personer som var där för tio år sedan och kunde få se det under de senaste åren skulle inte känna igen landets utseende. Varför? Därför att allt har förändrat sig där. Ett väldigt uppsving för näringslivet och kulturen, en väldig ökning av de breda folkmassornas politiska aktivitet, allt det har vi ernått på en förhållandevis så kort period som tio, tjugo år tack vare den proletära revolutionen, tack vare den leninska-stalinska nationalitetspolitiken. I Usbekistan utgjorde år 1917 de läs- och skrivkunniga endast en och en halv procent av befolkningen, men nu kan nästan alla läsa och skriva.

Nu då jag blivit medveten om hela den brottsliga karaktären i våra nidingssåd, när jag förstod vilken avgrund jag hamnat i, blev bakgrunden till de i denna process upprullade brotten från högerns och trotskisternas blocks sida klarare och tydligare för mig och att en seger för denna kontrarevolutionära linje i Usbekistan skulle betytt en seger för den svartaste reaktion, restaurering av de feodalkapitalistiska förhållandena och ett förslavande av arbetare, bönder och de bredaste folkmassor i Usbekistan. Usbekistan skulle ha kastats årtionden tillbaka i såväl ekonomisk utveckling som i fråga om andlig kultur. Jag personligen var aldrig provokatör, spion eller mördare. Men vilken betydelse kan det ha när jag ändå på ena eller andra sättet varit deltagare i blocket – dvs. jag måste bära ansvaret för alla dess gärningar enligt deras väsen. Jag visste vart jag gick när jag talade med Rykov och Bucharin, trots att många saker, som blivit mig bekanta här inför domstolen, är så vederstyggliga att även jag – en förbrytare – ryser inför tanken på dem. Jag vore lögnare om jag inte i denna sista stund sade att jag ber om nåd. Jag skulle vilja leva. Jag skulle vilja leva därför att jag förstätt hur djupt jag fallit och hur svåra de av mig utförda brotten är. Jag ber för mitt liv för att möjligtvis, om också bara i ringa utsträckning, sona förbrytelseerna och den svåra skuld som tynger mig.

Anklagade Selenskijs slutord.

Medborgare domare! Jag begagnar inte mitt slutord till försvar eller rättfärdigande av mina svåra förbrytelser. Sådana förbrytelser och sådana förbrytare som jag har ingen rätt att försvara eller rättfärdiga sig. Jag har gjort mig skyldig till förräderi mot revolutionen, emedan jag tjänade hos tsarens hemliga polis. Jag är skyldig, emedan jag förtigit denna förbrytelse för partiet under alla dessa många år. Jag är skyldig emedan jag 1929 anslöt mig till höger-elementens kontrarevolutionära organisation och genom den ingick i högerns och trotskisternas block. Jag är skyldig, emedan jag uppträdde med två tungor och maskerat, jag fjäskade mig till höga poster, där det erfordrades särskilt stort partiförtroende. Det förtroende som visades mig, begagnade jag till att bedra partiet. Jag genomförde en demoraliserande kontrarevolutionär skadegörelse för att provocera missnöje bland befolkningen mot sovjetmakten. Jag utförde skadegörelse inom konsumtionsföreningarna.

Medborgare statsåklagaren karakteriserade min skadegörelse som riktad mot ökning av varucirkulationen, mot utvecklingen av handelsnätet, på att störa den normala försörjningen av befolkningen. Han har rätt, jag har ingenting att tillfoga och kan inte anföra ett enda ord mot denna slutsats. Jag måste säga att jag från 1935 betydligt aktiviserade denna skadegörelse på direkt uppmaning från Antipov. Skadegörelsen förorsakade stora skador och hindrade verkligen utvecklingen av varucirkulationen och handelsnätet och träffade därmed försörjningen av arbetarna och kollektivbönderna. Mina förbrytelser mot partiet, mot landet och det revolutionära folket är överväldigande. Därför ser jag intet motiv för, ingen grund till att söka efter omständigheter som mildrar min förbrytelse och min skuld. Min ånger och min beklännelse av brotten kommer för sent. Den hade haft något värde om jag gjort den före min häktning. Därför djärvdes jag icke begära mildring av det mig tillkommande straffet. Den proletära domstolens utslag tar jag emot som en rättvis vedergällning från den socialistiska statens och folkets och partiets sida för mina förbrytelser.

Anklagade Ikramovs slutord.

Jag avstår från att hålla ett försvarstal men inte för att jag inte skulle vilja försvara mig. Jag kunde inte finna varken argument eller ens ord till försvar och rättfärdigande av mina förbrytelser. I mina bekännelser vid förundersökningen och här hemlighöll jag ingenting, sade jag allt. Jag bär ansvaret inte endast för de förbrytelser, som jag eller den i Usbekistan förut existerande nationalistiska kontrarevolutionära organisationen förövade. Jag bär ävenledes ansvaret för högerns och trotskisternas blocks gärningar, såsom spionaget och de avskyvärda morderna på så betydande personer i sovjetlandet som Gorkij, Kujbysjev och Mensjinskij samt för delaktighet i mordet på Kirov. Jag har fått en uppfattning om hur djupt sjunken jag är. Nationalisterna ville låta arbetarnas och böndernas blod flyta i Usbekistan. Högerns och trotskisternas block ville beröva det usbekiska folket dess oavhängighet och utlämna det till undertryckning från de kapitalistiska staternas sida, ställa det i beroende av Beck, Pay, plutokrater och parasiter. Nationalisternas ideologi där är kulakernas ideologi, kapitalisternas ideologi. Förenat oss alla har en enda princip: kampen mot sovjetmakten.

Vidare vill jag säga att jag inte vill försöka krypa bakom Bucharin eller högerns och trotskisternas block, jag måste emellertid förklara att vårt nationalistiska program berikades betydligt och vi aktiviserades till kontrarevolutionära handlingar just tack vare de här sittande deltagarna i högerns och trotskisternas block, särskilt dess högerelement under Bucharins och Antipovs ledning. De hänsynslösa kampmetoderna övertog vi från dem och vi inte bara övertog dem utan höll oss också räkning för det. Men de drev på oss: varför arbetar vi dåligt, varför åstadkommer vi mindre skadegörelse, varför organiserar vi upprorsrörelsen dåligt osv. Med full rätt har beteckningen: folkfiender, fosterlandsförrädare, spioner, mördare kommit oss till del. Dessa skamfläckar blir vi inte fria från. I det jag helt och hållet bekände alla av mig och av den av mig ledda Usbekistans nationalistiska organisation förövade brott, i det jag bekände mina förbrytelser som deltagare i högerns och trotskisternas block, har jag avslöjat allt jag visste, namngivit alla delaktiga i förbrytelserna och själv sträckt vapen. Om det nu fördenskull kan sägas någonting till understöd för en hemställan om försvar och nåd, så skulle det vara att jag nu står här som en naken människa, som ett djur. Allt detta säger jag inte för att skydda min smutsiga hud. Jag begrep först nyligen hur svårt det är att vara folkets fiende. Hur mycket svårare är det inte då att vara ett sådant fosterlands fiende, som sovjetlandets. Jag säger det för att varje sovjetmedborgare skall veta vad för slags förbrytare vi är, vart nationalisterna förde och ville föra Usbekistans folkslag. Vår väg var vägen till förtrycket, vägen till förslavande av de usbekiska folken. Hur domen än må bli kommer jag att mottaga den som fullt rättvis och riktig. Men jag vill ärligt säga: jag skulle inte vilja dö och så mycket mindre som folkets fiende, utan jag skulle vilja någonstans, alldeles likgiltigt var, sona mitt svåra brott, som jag förövat tillsammans med detta sällskap.

Anklagade Rakovskijs slutord.

Medborgare domstolsordförande, medborgare domare, jag avstår från att försvara mig, jag har bekänt alla förbrytelser. Vad skulle det ha för värde för saken om jag här inför Er skulle börja konstatera de fakta, att jag först här inför rätten fått reda på många förbrytelser och på högerns och trotskisternas blocks avskyvärda förbrytelser, och att jag först här lärt känna några av deltagarna. Det har ingen betydelse. Jag är självklart sammanbunden med högerns och trotskisternas block inom den av strafflagen fastställda ramen, genom den politiska och juridiska solidaritet, som följer av mitt medlemskap i blocket. Jag är som en galärslav vid galären fastsmidd vid högerns och trotskisternas block med en tung kedja. Jag är aktiv deltagare i högerns och trotskisternas block. Jag förövade de svåraste brott mot staten. Jag är tvåfaldig spion. 1924 trädde jag i brottslig förbindelse med "Intelligence Service" och 1934 i brottsliga förbindelser med japanska spionaget. Jag tillhörde den s. k. "femte kolonnen", vilken statsåklagaren talade om i går och förtjänar alla de förbannelser, som från alla Sovjet-

unionens hörn slungas mot oss som befinner sig här på de anklagades bänk, förbannelser, vilka statsåklagarens anklagelsetal kanske var ett svagare uttryck för, så hårt och skarpt det också var mot oss.

Medborgare domare, jag delar statsåklagarens beklagande av att inte folkfienden Trotskij även sitter här bland oss på de anklagades bänk. Bilden av vår process förlorar såväl i fråga om gedigenhet som djup genom att anföraren för bandet saknas. Ingen skall misstänka, att jag säger detta av egoistiska önsknings, av låga bevekelsegrunder – för att avvälta delar av min skuld och mitt ansvar på Trotskij. Jag är äldre än Trotskij, såväl när det gäller levnadsår som politisk verksamhetstid, och har sannolikt inte mindre politiska erfarenheter än Trotskij. Jag beklagar hans frånvaro här på grund av politiska skäl. Jag beklagar detta därför att Trotskijs frånvaro från de anklagades bänk innebär en fortsättning av hans aktivitet, vilken hur begränsad den än må vara, dock utgör en fara, vilken så liten den än må vara innebär en fara för den internationella arbetarrörelsen. Naturligtvis kommer inte heller Trotskij borta vid de mexikanska meridianerna ifrån den fullständiga, slutgiltiga och för oss alla så skändliga diskreditering, som vi här får lida.

Varför råkade jag verkligen i motsättning till mitt parti och till slut sjönk ned på en förbrytares nivå? Vad utgjorde vi trotskister i partiet? Vi var det man kallar en främmande kropp i den levande partiorganismen. Trotskij inträdde i bolsjevikernas parti endast några månader före oktoberrevolutionen, hans ideologi formades i kampen mot bolsjevismen. Jag gick in i partiet i slutet av 1917 efter det jag tillhört Andra Internationalen mer än ett kvartssekel, vilken utvecklade sig under fullkomligt speciella betingelser, under den fredliga kapitalistiska utvecklingens betingelser och fastän att jag tillhörde dess vänstra flygel var jag genomsyrad av dess opportunism.

Om vi följer andra trotskisters historia, om jag t. ex. tar Radek, Pjatakov, Preobrasjenskij, så finner Ni hos dem alla en rad betydande avvikelser såväl före som efter oktoberrevolutionen. Och man måste säga att vi trotskister från första stunden spelade rollen som antagonister mot partiledningen. Ända från första stunden. Brest-Litovsk – jag skall inte upprepa de utsagor (ty Ni känner dem), vilka slår fast Trotskijs roll vid tiden för Brest-Litovskfreden. Fackliga diskussionen. Vad var den? Det var ett kraftprov. Vi led nederlag och strax orienterade man sig åt de utländska staterna. Redan 1921 ger Trotskij direktiv om att upprätta brottsliga förbindelser med det tyska spionaget. 1926 ger han andra direktivet. Det första direktivet gav han Krestinskij och det andra fick Rosengolz. I slutet av 1924 dyker en värvare för "Intelligente Service" upp hos mig. Men när värvaren förklarade: "Glöm inte att vi gav ett agreement för Er därför att vi erfor att Ni är trotskist", så slog man redan an på en trotskistisk sträng. Bildandet av högerns och trotskisternas block var om man får säga så, ett "affärs-äktenskap" – båda drar hemgift till boet. Vi trotskister hade våra förbindelser med det internationella spionaget, högern hade sin kader, sina förbindelser med nationalistisk-mensjevikiska, socialrevolutionära och andra element, tina förbindelser i kulak-kretsar. Utom detta vårt grundkapital kan naturligtvis var och en skaffa något mer. Vi ryggade inte tillbaka för mened, bedrägeri, mutor och mord med hjälp av gift och revolver i stället för den traditionella dolken. Jag skall inte tala om någon slags ideologi hos detta block.

Ni hörde min medskyldige Bucharins plattform. Den utgör naturligtvis återupprättande av de kapitalistiska förhållandena i en handvändning: Genom att öppna den fria utrikeshandels slussar, genom att kulakerna återinsättes, genom att upphäva kollektivjordbruken, och genom vidöppna dörrar för koncessionskapitalister. På utomordentligt kort tid ger vi kapitalismen möjlighet till fullständig triumf. Vår ideologi var självklart en kontrarevolutionär ideologi. Vi hade ingen politisk framtid. Tillnyktrandet hade ännu inte börjat för oss, emedan den började först efter det vi häktats.

Medborgare domare! Jag berättade allt jag hade gjort utan att hemlighålla eller undanhålla ett enda faktum. Jag vänder mig nu till Er med ett ord, som aldrig skulle gått över mina läppar

om detta vore en annan domstol. Men jag vänder mig med detta ord till Er emedan jag i Er person ser sovjeträttvisan, den proletära rättvisan. Det är ett ord om nåd. Statsåklagaren underlättade i går denna uppgift för mig i så måtto att han inte krävde tillämpning av högsta straff för mig. Men jag måste säga att det i den stegring från minimum till maximum, som medborgaren statsåklagaren i går nämnde, finns det ett bestämt mått som går utöver gränserna för min ålder. Jag vill därför endast hänvisa till det, så att Ni tar hänsyn till denna omständlighet vid tillämpningen av ifrågakommande lagparagraf och rättar Edert beslut så att säga efter den för Eder stående anklagades psykologiska gränser.

Anklagade Rosengolz slutord.

Efter den karakteristik, som jag fick i anklagelsestalet i går, skulle jag i mitt slutord, i det jag vänder mig till människor för sista gången, vilja erinra mig själv och även andra om den sida av mitt liv, som jag kan kalla min goda sida och som inte kan framkalla misstankar från något håll.

Först några ord till min biografi. Jag gick in i bolsjevikiska partiet när jag knappt var femton, sexton år gammal. Under den tsaristiska reaktionens svåra år vek jag inte från partiet. Under det imperialistiska kriget försvarade jag aktivt bolsjevikiska defaitistiska positioner. Under oktoberrevolutionen anförde jag den första truppavdelningen – cykelbataljonen – till Moskvas sovjet. Jag tycker att jag kan vara mer eller mindre belåten med min roll som medlem av revolutionskommittén. Under inbördeskriget kommenderade partiets centralkommitté mig från den ena armén till den andra, till de svåraste frontavsnitten. När jag tänker på dessa enskilda episoder från inbördeskriget, när jag med tillfredsställelse tänker på mitt arbete i armén, så anför jag inte detta för att mildra min dom. Jag vill förklara orsaken. Det är en enkel, mänsklig orsak: Efter allt det jag genomgått, med alla de skamkänslor som jag genomlevat denna process, finns det ingen stimulans eller önskan att be om mildring av domen. Jag säger det inte för de vackra ordens skull. Det betyder inte att jag utan smärta tar avsked av den härliga sovjetjorden. Vi har för närvarande det nya praktfulla i vardande, den nya generationen, som fostras av bolsjevikernas parti. Vi har nu i Sovjetunionen ett så kraftigt uppsving som ingen annanstans i världen. Avskedets smärta blir djupare därigenom att vi redan har fullt påtagliga resultat i det socialistiska uppbygget. För första gången lever vi verkligt intensivt, där det gnistrar av glädje och färger.

Ingen människa i världen har gett mänskligheten så mycket bekymmer och så mycket olycka som Trotskij – denna fascismens smutsiga agent. Statsåklagaren hade rätt, Rakovskij hade rätt, när de sade att han saknas här i första raden på de anklagades bänk. Trotskismen – det är ingen politisk riktning, det är ett principiöst smutsigt band av mördare, spioner, provokatörer och giftblandare, det är band av hjälpare åt kapitalismen. En sådan funktion fyller trotskismen överallt, i alla länder och däribland även i Sovjetunionen. Jag vill att Ni tror mig, att Ni tror på uppriktigheten i dessa av mig uttalade ord.

Kvälssammanträdet den 12 mars.

Anklagade Bucharins slutord. ¹⁶

Medborgare ordförande och medborgare domare! Jag är fullkomligt överens med statsåklagaren om betydelsen den rättegång, under vilken man avslöjat de usla förbrytelser, som högerns och trotskisternas block begick, för vilket jag var en av ledarna och bär ansvaret för dess verksamhet. Vi anklagade sitter på andra sidan barriären och barriären skiljer oss från Er, medborgare domare. Vi befann oss i kontrarevolutionens förbannade led och blev förrädare mot det socialistiska hemlandet. Redan i processens början svarade jag jakande på

¹⁶ Bucharins slutord är här inte komplett utan kraftigt förkortat. Det oavkortade slutordet finns (översatt från engelska rättegångsprotokollet) på marxistarkiv.se: [Bucharins sista strid](#)

ordförandens fråga om jag bekänner mig skyldig. Jag upprepar än en gång: jag erkänner mig skyldig till förräderi mot det socialistiska hemlandet, det allra svåraste brott som är möjligt, jag är skyldig till organisering av kulakuppror, förberedelse av terroråd och medlemskap i den hemliga antisovjetiska organisationen. Jag erkänner mig vidare skyldig till förberedelse av sammansvärjning för en "palatsrevolution". Det är till sitt väsen praktiska saker. Jag sade och upprepar nu att jag var ledaren och inte en hantlangare åt kontrarevolutionen. Därav följer som var och en förstår att jag inte kunde veta och inte visste om en del konkreta ting, att jag verkligen inte heller kunde känna till dem, men vilket inte lyfter av mig ansvaret.

Jag erkänner det politiska och juridiska ansvaret för orienteringen åt nederlaget, ty denna härskade i högerns och trotskisternas block. Trots detta påstår jag att jag inte intog denna position, att orden "öppna fronten" inte härstammar från mig utan att det var återklang från mitt samtal med Tomskij. När Rykov första gången hörde de orden, så var det – jag upprepar det – återklang från mitt samtal med Tomskij. Men jag betraktar mig ansvarig för det största och svåraste brottet inför det socialistiska hemlandet och inför det internationella proletariatet.

Jag anser mig vidare även politiskt och juridiskt ansvarig för skadegörelsen, trots att jag personligen inte erinrar mig att jag gav några direktiv om skadegörelse. Jag har talat en gång med Grinko om detta tema i positiv mening. Redan i mina bekännelser har jag anfört, att jag på sin tid förklarade för Radek att jag anser detta kampmedel mindre ändamålsenligt. Men medborgare statsåklagaren framställer mig i rollen som ledare för skadegörelsen. Medborgare statsåklagaren betonar att jag står på samma nivå som Rykov som en av de största spionageorganisatorerna. Vilka bevis finns det för det? Sjarangovitjs utsagor, om vilkens existens jag inte hört talas till dess jag fick se anklagelseakten.

Det framlades för mig en avskrift av Sjarangovitjs bekännelser av vilka det framgår att jag nästan utarbetade en plan för skadegörelse ...

Sjarangovitj: Sluta med att ljuga om också bara för en gång i Ert liv! Ni ljuger här inför domstolen.

Ordföranden Ulrich: Anklagade Sjarangovitj, stör inte!

Sjarangovitj: Jag kunde inte behärska mig.

Bucharin: Chodsjajev påstår att jag rekommenderade honom att sätta sig i förbindelse med de engelska residensen, och Ikramov säger att jag enligt samman påståande förklarat för honom att Turkestan skulle vara en läckerbit för England. I verkligheten var det absolut inte så. Till Chodsjajev sade jag endast att det vore nödvändigt att utnyttja motsättningarna mellan de imperialistiska makterna och i oklar form understödde jag tanken på Turkestans oavhängighet. Men jag erkänner mig skyldig till den brottsliga planen för uppdelning av Sovjetunionen, ty Trotskij gjorde upp om territoriella eftergifter och jag var i block med trotskisterna. Det är faktum och det erkänner jag.

Jag förnekar kategoriskt varje delaktighet i mordet på Kirov, Kujbysjev, Mensjinskij, Gorkij och Maxim Pesjkov. Kirov mördades enligt Jagodas utsaga på beslut av högerns och trotskisternas block. Jag visste inte om det.

Jag skulle vilja i korthet förklara det faktiska i min brottsliga verksamhet och min ånger. När jag avlade min grundläggande bekännelse vid förundersökningen hänvisade jag redan på att inte endast kampens nakna logik drev oss kontrarevolutionära sammansvurna till en illaluktande illegalitet, som under processens gång avslöjats i all sin nakenhet. Denna kampens nakna logik beledsagades av idéns urartning, psykologins urartning och vår egen urartning som människor. Historiska exempel på sådan urartning är bekanta. Det räcker att nämna namn sådana som Briand, Mussolini osv. Vår urartning för oss in i ett läger som stod mycket nära kulakerna, prästerna, fascismen. Jag teg i ungefär tre månader, sedan avlade jag bekännelse. Varför? Orsaken ligger i att jag omvärderade hela mitt förflutna medan jag satt i fängelse. Ty om man frågar sig: om du dör i vems namn dör du? – så uppstår plötsligt med

förvånansvärd klarhet det absolut svarta intet. Intet, för ingenting, i vems namn vore det nödvändigt att dö om du ville dö utan att ångra. Och omvänt, allt det positiva som lyser oss till mötes i Sovjetunionen, allt det får helt andra mått i det mänskliga medvetandet. Det avväpnade mig äntligen slutgiltigt, och föranlät mig att böja knä inför partiet och landet.

Jag är förpliktad att här hänvisa på att vid en jämförelse av krafterna som utbildade den kontrarevolutionära taktiken, så var Trotskij rörelsens primus motor, och den skärpta inställningen med terror, spionage, uppdelning av Sovjetunionen, och skadegörelse kom i första hand ur denna källa. Och jag kan a priori antaga att Trotskij och andra bundsförvanter i förbrytelsen samt Andra Internationalen – och så mycket mer som jag talade med Nikola-jevskij om det – kommer att försöka försvara oss, särskilt mig. Jag avvisar detta försvar, ty jag står med böjda knän inför landet och partiet, inför hela folket. Brottets förskräcklighet är omätligt, särskilt i Sovjetunionens nya etapp av kampen. Med denna bekännelse väntar jag domen. Frågan gäller inte en ångrande fiendes personliga känslor, utan Sovjetunionens uppblomstring i sin internationella betydelse.

Anklagade Levins slutord.

Medborgare domare, i mitt slutord vill jag än en gång bekräfta min skuld. Statsåklagaren har med uttömmande fullständighet och objektivitet framlagt hela min skuld och tecknat en klar bild av de svåra av mig begångna brotten. Tyngden av dessa brott kände jag alltid, även under de år då de under det, som jag trodde, oöverbärliga trycket av Jagodas grymma hotelser och brottsliga direktiv genomfördes ooch därefter till dessa sista dagar. Min skuld är stor, medborgare domare! Min skuld är sådan att bestraffningen självklart måste bli utomordentligt hård, det tvivlar jag inte på. I dag eller i morgon kommer Ni att avgöra mitt öde, och det är möjligt att Ni vid avgörandet av detta öde, trots allt kommer att ta hänsyn till att det brott som jag förnyade, inte utfördes av egen ond vilja, inte på grund av min personliga strävan eller min personliga politiska inställning, utan uteslutande på grund av Jagodas brottsliga vilja och direktiv. I det jag erkänner min skuld i allt, öppen hjärtigt ångrar min skuld ber jag att Ni skänker mig livet.

Anklagade Bulanovs slutord.

Jag har ingenting att anföra till mitt försvar. Det finns inga förmildrande omständigheter – så svåra är mina förbrytelser. Jag har ingen lång erfarenhet i tvetalan och bedrägeri. Därför har jag helt enkelt berättat allt som var fakta, sedan jag blev häktad och därefter inför domstolen. Jagoda fortfor under förundersökningen två, tre dagar och bestred vid konfrontationerna med fräck uppsyn en hel rad omständigheter. Sanningen kan bestridas i fem, sex minuter, två, tre dagar, men det är meningslöst. Här under rättsförhandlingarna bestred han all slags delaktighet i tvenne mord – han som är organisatören av alla mig bekanta mord. Vad blir resultatet: Bucharin visste ingenting, Rykov visste ingenting. Och så blev Jesjov förgiftad av Bulanov. Medborgare domare, mina brott är svåra och jag upprepar att ingenting kan rättfärdiga mig. Mina personliga känslor rör Er självklart inte och kan inte röra Er, men jag ber Er tro mig att det faller mig särskilt svårt för mig att skiljas från livet i medvetandet om att man dör för en orättfärdig sak, att man låter sitt liv för dessa människors skull, vilkas fysiologi är klar för hela världen och vilken också, men tyvärr för sent, blev klar för mig.

Anklagade Jagodas slutord.

Medborgare domare, jag skulle vilja berätta för sovjetdomstolen och sovjetfolket, hur en människa, som stått trettio år i partiet och arbetat mycket, råkade på avvägar, sjönk och dök upp i spionernas och provokatörernas led. Föraktad, kastad i smutsen och skild från livet ville jag berätta om min tragiska, sorgliga väg, så att det blir en lära för alla dem som vacklar, som inte är helt tillgivna det leninska och stalinska partiets sak.

Jag började också med att vackla. Det var 1929. Då trodde jag felaktigt att inte partiet utan Rykov och Bucharin hade rätt. Den gången började jag sjunka, i det att Rykov, som fick reda på mina sympatier för högerelementen, föreslog mig att hemlighålla mina högerorienterade åsikter för partiet. Och jag gick med på det, jag blev en dubbelnatur. Då började min inre tudelning. Tyvärr uppbringade jag inte så mycket bolsjevikiskt mod att jag stod emot dubbelnaturernas mästare. Se nu, vart försöken att bara en gång gå emot partiet för. Se var de hamnar som höjer sin hand mot partiet. Det är livet, det är förfallets logik.

Jag vill precisera och motsäga statsåklagaren i några av de anklagelser han anförde. De har ingen betydelse för avgörande av mitt öde, men statsåklagaren hade inte rätt, när han betecknade mig som medlem av blockets centrum. Jag är inte medlem av blockets centrum. För mig personligen kan detta kanske vara viktigt, att inte vara delaktig av blockets beslut. Jag deltog inte i dem och deltog heller inte vid fattande av beslut om terrordåd. Jag informerades post factum och fick uppdrag att genomföra beslutet. I alla fall avgjordes frågorna utan mig. Det mildrar inte min skuld, men blocket bestod av vissa personer, dessa personer fattade beslut. Rykov var medlem av blockets centrum. Han fattade beslutet. Oriktigt är inte endast att jag skulle vara organisatör, utan också att jag skulle vara delaktig i mordet på Kirov. Jag begick tungt vägande tjänstförsummelse – det är riktigt. För det bär jag i full utsträckning ansvaret, men jag är inte delaktig. Mina invändningar i innevarande stund utgör inte försök att nedsätta betydelsen av mina förbrytelser. Att försvara mig här skulle ingalunda ha någon praktisk betydelse. Jag vet min dom, jag har väntat på den redan ett år. I mitt livs sista timmar eller dagar vill jag inte hyckla och förklara att jag vill dö. Det är inte så. Jag förövade de svåraste brott. Det bekänner jag. Tungt är livet efter sådana förbrytelser, tungt är det att sitta årtionden i fängelse. Men fruktansvärt är det att dö med sådan skam.

Om det också vore genom ett fängelsegaller, så skulle jag dock vilja se hur det land, som jag förrådde, utvecklar sig vidare. Jag skulle icke vågat be om nåd om jag inte vetat, att denna process utgör höjdpunkten på krossandet av kontrarevolutionen, att landet utrotat alla kontrarevolutionära härdar. Sovjetlandet har vunnit, kontrarevolutionen har fått nådestöten. Den omständigheten att jag och mina medanklagade sitter här på de anklagades bänk och ställes till ansvar, utgör sovjetfolkets triumf och seger över kontrarevolutionen. Jag vänder mig till domstolen – om Ni kan, förlåt mig.

Anklagade Krjutjkovs slutord.

Medborgare domare, det finns inga mänskliga ord, som jag skulle kunna anföra till rättfärdigande av mina förrådiska förbrytelser. Stort är mitt brott mot sovjetfolket och dess unga kultur. Högerns och trotskisternas block fruktade Gorkijs auktoritet, och väl vetande att han skulle kämpa till sina dagars slut mot dessa planer och brottsliga avsikter, beslöt blocket att mörda honom. Jagoda gjorde mig, utan att dra sig för hotelser, till detta fräcka illdåds verkställare. Jag ber domstolen, att tro mig när jag säger att inte endast mina personliga motiv, som var sammanflätade med de politiska bevekelsegrunderna till detta illdåd, inte var avgörande vid denna förbrytelse. Jag ångrar det uppriktigt, jag genomlever en het skamkänsla, särskilt här inför domstolen, där jag lärde känna och begripa hela den kontrarevolutionära avskyvärdheten i de brott, som högerns och trotskisternas band utfört, och i vilket jag var en smutsig mördare. Jag ber Er, medborgare domare, om mildhet vid straffets utmätande.

Anklagade Pletnevs slutord,

Medborgare domare! Allt är redan sagt och jag skall fatta mig kort. Jag står inför Er som en människa, som har ångrat sina brottsliga gärningar. Jag är en gammal vetenskaplig arbetare. Hela mitt liv intill den senaste tiden har jag arbetat. Mina bästa arbeten tillkom under sovjetmedicinens period. Dessa arbeten utgavs även på västeuropeiska språk och tjänar som bevis för att f. d. vetenskapliga arbetare, oaktat deras icke sällan antisovjetska inställning, fick

möjlighet att utveckla sin skapande kraft. Jag ber Er ta hänsyn till att om jag inte mött en av de här sittande presonerna, vilken hotade mig – detta tryck med överhängande dödshot, om vilket försvarsadvokaten nyligen talade –, så hade alla efterföljande handlingar inte kunnat ske. Om sovjetdomstolen finner möjlighet att låta mig behålla livet, så kommer jag att helt och fullt ägna det åt sovjethemlandet, det enda land i världen, där alla arter av arbete är tillförsäkrad en sådan heders- och äroplats som aldrig någonsin eller någonstans förut.

Anklagade Kasakovs slutord.

Medborgare domare, jag står här inför Er som den största förbrytare, som OGPU:s ordförande Mensjinskijs mördare. Nu ryser jag själv när jag föreställer mig vidden av mitt brott och så mycket mer som Mensjinskij skänkte mig som läkare fullt förtroende. Nu då jag står inför Er, medborgare domare, som Mensjinskijs mördare, kan jag inte utan en känsla av upprördhet och avsky tänka på vilket avskyvärt brott jag drogs in i. Inte för en minut avsäger jag mig skulden för det, tvärtom, jag vill sona föreliggande förbrytelse helt och fullt och befria mig från denna samvetsförebåelse. Men jag har inte kraft att befria mig från den känsla av hat och äckel som jag hyser mot Jagoda. Jag ber domstolen att tro på djupet och uppriktigheten i min ånger. Aldrig har jag trott att jag skulle bli förbrytare. Jag förtjänar det hårdaste straff och om domstolen så besluter, så mottar jag detta beslut som rättvist. Om jag skulle få möjlighet att arbeta, så kommer jag i hela mitt återstående liv att göra allt för att rentvå mig från den skam som trycker mig och åter gottgöra min förbrytelse genom ärligt och ihärdigt arbete och ägna alla mina krafter och allt mitt vetande åt vårt stora hemland.

Anklagade Maximov-Dikovskijs slutord.

Medborgare domare, när jag gjorde min bekännelse inför domstolen lät jag mig lejdas endast av en enda önskan: att bikta, att berätta allt och bära det straff jag förtjänat. Det brott jag förövade utgjorde de gränser, som jag inte överskred. Sedan 1935 slet jag mina organisatoriska förbindelser med konspiratörerna och hade ingenting gemensamt med dem under de senaste åren, vilket helt och hållet bekräftas av undersökningens material. Då jag emellertid inte hade tillräckligt mod att avslöja deras förbrytelser, avslöja mig själv, hemlighöll jag därmed dessa förbrytelser och fortfor följaktligen att stå kvar på fiendliga positioner. Jag vill säga att processen har med all åskådlighet visat mig att Hitler, Trotskij och Bucharin står på samma linje i sin bestialiska kamp mot vårt land. Jag ber Er vara övertygade om att jag inte är någon oförbätterlig människa och om jag får möjlighet att arbeta, så skall jag förstå att bevisa med vilket arbete som helst på vilken ort som helst att jag inte skall bli på sista platsen.

Den utförliga motiveringen till domen.

Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium; bestående av: ordförande, Militärkollegiets ordförande, armé-militärjuristen Ulrich, medlemmar, Militärkollegiets vice ordförande, armékårs-militärjuristen *Matuievitj*, medlemmen av Militärkollegiet, divisionsmilitärjuristen *Jevlev*, och sekreterare, militärjuristen av första graden *Batner*, under medverkan av allmänna åklagaren, Sovjetunionens statsåklagare, kamrat *Vysjinskij* och medlemmarna av Moskvas Advokatkollegium *Braude* och *Kommodov*, behandlade vid öppna rättsförhandlingar staden Moskva från och med den 2 till och med den 13 mars kriminalmålen mot: *Bucharin*, *Rykov*, *Jagoda*, *Krestinskij*, *Rakovskij*, *Rosengolz*, *Ivanov*, *Tjernov*, *Grinko*, *Selenskij*, *Bessonov*, *Ikramov*, *Chodsjajev*, *Sjarangovitj*, *Subarev*, *Bulanov*, *Levin*, *Pletnev*, *Kasakov*, *Maximov-Dikovskij*, *Krjutjkov*.

Förundersökningen och rättsförhandlingarna har bevisat följande: De anklagade Bucharin, Rykov, Jagoda, Krestinskij, Rosengolz, Grinko, Sjarangovitj, Chodsjajev, Ikramov, Ivanov, Subarev, Selenskij och Tjernov organiserade som oförsonliga fiender till Sovjetunionen 1932-

33 på uppdrag av mot Sovjetunionen fientliga utländska staters spionageorganisationer en grupp av sammansvurna under beteckningen ”Högerns och Trotskisternas Block”.

Detta block förenade de illegala sovjetfientliga grupperna av trotskister, högerelement, sinovjevfolk, mensjeviker, socialrevolutionärer, Ukrainas, Vitrysslands, Georgiens, Armeniens, Aserbejdjans och de centralasiatiska republikernas borgerliga nationalistier.

”Högerns och Trotskisternas Block” ställde som sitt mål att störta den i Sovjetunionen bestående socialistiska sam-hälls- och statsordningen, att återupprätta kapitalismen och bourgeoisins makt i Sovjetunionen medels diversion, skadegörelse-, terroristisk, spion- och förräderiverksamhet inriktat på underminering av Sovjetunionens ekonomiska och försvarsmakt och att med tillhjälp av utländska angripare åstadkomma Sovjetunionens nederlag och sönderstyckande.

Utan något som helst understöd inom SSSR avslutade ledarna inom ”högerns och trotskisternas block” genom förmedling av folkfienden Trotskij och några medlemmar av ”högerns och trotskisternas block” en överenskommelse med representanter för främmande makter om militär hjälp i syfte att förverkliga sina brottsliga avsikter, för att störta sovjetmakten i SSSR på villkor att Ukraina, Vitryssland, kustområdet i Fjärran östern, de centralasiatiska och transkaukasiska republikerna avstyckas och avskiljas från SSSR till förmån för de nämnda utländska staterna.

Detta ”högerns och trotskisternas blocks” avtal med representanter för främmande makter underlättades därigenom att ledande medlemmar av denna sovjetfientliga sammansvärjning var direkta agenter åt de utländska spionageorganisationerna och under många år utförde spionverksamhet för dessa spionageorganisationer.

Krestinskij upprättade 1921 på direkt uppdrag av de tyska och engelska spionageorganisationernas agent, folkfienden Trotskij den förrådiska förbindelsen med tyska riksvärnet och var tysk spion till dess han häktades 1937, varunder han årligen erhöll 250,000 riksmark i guld för sitt spionage och den trotskistiska organisationens brottsliga verksamhet. Rosengolz började spionera för tyska generalstaben 1923, och för engelska spionagetjänsten 1926.

Rakovskij var engelska spionagetjänstens agent sedan 1924, japansk spion sedan 1928, och började med spionverksamhet för Tysklands räkning 1934.

Tjernov knöt förbindelse med den tyska spionagetjänsten efter förmedling av den bekante emigrerade mensjeviken Dan.

Sjarangovitj värvades 1921 för den tyska spionagetjänsten och skickades till Sovjetunionen för att spionera. Han var polsk spion till den dag han häktades. Grinko var tysk och polsk spion sedan 1932.

På uppdrag av folkfienden Trotskij och ledande medlemmar av högerns och trotskisternas block — Bucharin, Rykov, Jagoda — upprättade högerns och trotskisternas blocks medlemmar Rosengolz, Krestinskij, Rakovskij, Grinko och Bessonov i uppenbart förrådiska syften omedelbara förbindelser med representanter för, mot Sovjetunionen fientliga främmande stater och förhandlade med dem om formerna för hjälpen från de utländska angriparstaterna i händelse av ett överfall på Sovjetunionen (organisering av terror, diversionsverksamhet, skadegörelse och spionage).

Ledarna för högerns och trotskisternas block, däribland Rykov, Bucharin och Jagoda, var inte endast fullständigt informerade om sina kompanjoners spionverksamhet, utan befordrade på alla sätt utvidgningen av spionageförbindelserna och utfärdade därtjänste anvisningar åt deltagarna i högerns och trotskisternas block vid deras förrådiska förhandlingar med utländska staters representanter, påskyndade förberedelsen för den utländska interventionen.

På direkta anvisningar av de utländska spionageorganisationerna organiserade medlemmar av högerns och trotskisternas block grupper av diversanter och skadegörare och bet sig

därigenom fast i en rad industri- och trafikföretag, inom jordbruket och i varudistributionsföretagen och utövade en förstörande verksamhet, varvid deras uppgift bestod i att lamslå landets näringsliv och försvaga Sovjetunionens försvarskraft.

På uppdrag av japanska spionagetjänsten organiserade deltagare i högerns och trotskisternas block i Fjärran Östern-området ett attentat mot ett godståg med militärförnödenheter på stationen Volotjajevka och ett annat mot tåg nr 501 vid Sjordormidontovka. Vidare förövade de några diversionsdåd i kolgruvorna i Sutjang. Alla dessa diversionsdåd medförde förluster av människoliv.

På direktiv av folkfienden Trotskij och på grund av överenskommelsen med de utländska makternas representanter genomförde Rosengolz skadlig verksamhet i Folkkommisariatets för utrikeshandel olika grenar, vilken var inriktad på understöd åt Tyskland och Japan och åtföljdes av ekonomiska förluster för Sovjetunionen. Dessutom finansierade Rosengolz genom olika transaktioner Trotskij systematiskt.

På uppdrag av tyska spionagetjänsten och Rykovs direktiv utnyttjade Tjernov sin ansvariga tjänsteställning inom Sovjetunionens jordbruksorgan till organisering av en rad stora diversions- och skadegörardåd med hjälp av sina kumpaner för att minska skörderesultatet inom jordbrukets olika grenar, för att förintä mobiliseringsförråden av jordbruksprodukter, för att minska häst- och nötkreatursbeståndet bl. a. genom konstgjord spridning av keraturspest, varigenom cirka 25,000 hästar gick under enbart i Östsibirien.

På uppdrag av ledarna inom högerns och trotskisternas block genomförde Grinko en brett lagd skadegörelse inom finanskommisariatets organ för att framkalla missnöje bland befolkningen och därmed underlätta värvningen av anhängare för sig, vilket kom till uttryck i försenade utbetalningar av arbetslönerna, att sparkassorna funktionerade dåligt, olaglig indrivning av vissa skatter av bönderna och andra skadliga åtgärder.

Sjarangovitj, som är en av ledarna för den vitryska national-fascistiska organisation, utvecklade på uppdrag av polska spionagetjänsten och ledarna i högerns och trotskisternas block — Rykov och andra — en brett anlagd diversionsverksamhet och skadegörelse inom Vitrysslands jordbruk, boskapsskötsel och industri för att underlätta de aggressiva staternas genomförande av sina uppgifter i händelse av ett väpnat överfall på den Vitryska Sovjetrepubliken.

Ikramov och Chodsjajev utvecklade enligt Bucharins anvisningar stor skadegörelse och diversionsverksamhet inom olika grenar av folkhushållningen i Usbekistan, för att framkalla missnöje bland befolkningen och därmed skapa gynnsamma betingelser för en väpnad framstöt mot sovjetmakten under en utländsk intervention.

Selenskij organiserade skadegörargrupper inom Kooperativa Centralförbundet och inom konsumtionsföreningarna, för att framkalla missnöje bland befolkningen, och med hjälp av dessa grupper skapade han virrvarr i varudistributionen, hindrade varornas transporterande till byarna, förstörde livsmedel och utsatte dem för förruttnelse, blandade glasskärvor och spik i dem och saboterade avsiktligt det kooperativa detaljhandelnätets anskaffning av all dagliga förbrukningsartiklar.

Ivanov utförde på Bucharins uppdrag skadegörelse och diversionsverksamhet inom norra områdets träindustri.

Subarev, som är aktiv medlem av högerns illegala organisation, sysselsatte sig enligt uppdrag från Rykov med skadegörelse i jordbruket inom en rad distrikt av RSFSR.

Samtidigt med den aktiva skadegörelsen och diversions-verksamheten förberedde medlemmarna i högerns och trotskisternas block enligt uppdrag från de tyska, japanska och polska spionageorganisationerna, under Rykovs och Bucharins omedelbara ledning och under aktiv medverkan av Ivanov, Chodsjajev, Ikramov, Subarev, Sjarangovitj, Grinko och Selenskij en kader av banditer och upproriska kulaker i Sibirien, Nordkaukasien, i Ukraina, i Vitryssland,

Usbekistan och en rad andra områden av Sovjetunionen för att utföra beväpnade aktioner i Röda arméns rygg när interventionen mot SSSR börjar. I syfte att utvidga basen för bandit- och den upproriska kulakrörelsen upprättade Bucharin efter beslut av ledarna inom högerns och trotskisternas block organisatoriska förbindelser med den socialrevolutionära organisationens centralkommitté, som verkade i Sovjetunionen, och ävenledes med socialrevolutionärernas utlandscentral.

På direkt överenskommelse med de utländska spionageorganisationerna och på uppdrag av folkfienden Trotskij organiserade högerns och trotskisternas block en rad terrordåd mot ledarna för SUKP och sovjetregeringen. 1934 skapade en av de ledande inom högerns och trotskisternas block, Rykov, personligen en terroristisk grupp för förberedelsen och genomförandet av terroristiska attentat mot kamraterna Stalin, Molotov, Kaganovitj och Vorosjilov.

I augusti 1937 försökte Rosengolz personligen utföra ett attentat mot kamrat Stalin. Han försökte upprepade gånger att få företräde hos Stalin. Det brottsliga mordet på Kirov, som utfördes den 1 december 1934 av den trotskistisk-sinovjevistiska centralen i Leningrad, var enligt vad som konstaterats vid förundersökningen och rättsförfarandet i föreliggande mål, organiserat efter beslut av högerns och trotskisternas block, varvid Jagoda gav sina medskyldiga, som var anställda i Folkkommisariatets för inrikes ärenden organ i Leningrad, särskilda order att inte hindra attentatets genomförande, och därmed gjort sig direkt delaktig av organisationen av detta terrordåd.

På folkfienden Trotskij's anvisningar fattade ledarna inom högerns och trotskisternas block 1934 beslut om att mörda den stora proletärförfattaren Gorkij. Jagoda fick uppdraget att organisera denna oerhörda förbrytelse. Efter sedan han invigt Gorkij's husläkare dr Levin och läkaren Pletnev i sammansvärjningens avsikter uppdrog Jagoda åt dem att förorsaka Gorkij's död genom skadliga behandlingsmetoder, vilket också genomfördes under det att dr Levin spelade en ledande roll i denna brottsliga gärning. Aktiv andel i detta skamliga dåd har även Gorkij's förre sekreterare Krjutjkov och förre sekreteraren i Folkkommisariatet för inrikes ärenden, Bulanov. Båda är medlemmar av högerns och trotskisternas block.

Enligt beslut av ledarna inom högerns och trotskisternas block organiserade Jagoda genom skadliga behandlingsmetoder mordet på OGPU:s ordförande Mensjinskij och vice ordföranden i Sovjetunionens Folkkommisariats Råd Kujbysjev, varvid Levin och medlemmen i högerns illegala organisation sedan 1928, Kujbysjefs förre sekreterare Maximov-Dikovskij var aktivt delaktiga i genomförandet av mordet på Kujbysjev, och i mordet på Mensjinskij deltog Bulanov och den av Jagoda och Levin för sammansvärjningen värvade läkaren Kasakov. Dessutom har det fastslagits att Levin och Krjutjkov på direkt uppdrag av Jagoda dödade Gorkij's son Pesjkov genom skadliga läkemetoder.

I sammanhang med kamrat Jesjov's utnämning i september 1936 till folkkommisarie för inrikes angelägenheter i Sovjetunionen fruktade högerns och trotskisternas block att den antisovjetska kadern skulle bli fullständigt avslöjad och förintad och beslöt därför att ge Jagoda i uppdrag att genomföra ett terrordåd mot Jesjov. För att uppfylla detta brottsliga uppdrag genomförde Jagoda under direkt medverkan av Bulanov på hösten 1936 ett anslag mot Jesjov's liv medels långsam förgiftning av dennes organism med ett därför speciellt tillrett gift, vilket hade till följd att Jesjov's hälsa tillfogades betydande skador.

Dessutom har det blivit konstaterat att Bucharin på beslut av ledningen för högerelementens antisovjetska organisation redan 1930 kom överens med den socialrevolutionära organisationen av mordet på kamrat Volodarskij och attentatet mot Lenins liv 1918, Semenov om att skapa terroristgrupper för förberedelse och genomförandet av terrordåd mot ledarna för SUKP och sovjetregeringen.

Vidare har det fastslagits att Bucharin och den av honom anförda "vänsterkommunisternas" grupp gemensamt med Trotskij och "vänster"-socialrevolutionärerna organiserade en sam-

mansvärjning mot sovjetregeringen 1918. Bucharin och hans medbrottslingar i sammansvärjningen satte som mål att spränga Brest-Litovskfördraget, att störta sovjetregeringen, att häkta och mörda Lenin, Stalin och Sverdlov och bilda en ny regering av Bucharinanhängare, trotskister och vänster"-socialrevolutionärer. Vid genomförandet av sammansvärjningens planer organiserade "vänster"-socialrevolutionärerna i juli 1918 med Bucharins vetskap och samförstånd ett uppror i Moskva i avsikt att störta sovjetregeringen och därvid har det även fastslagits att den kvinnliga socialrevolutionären Kaplans attentat mot Lenins liv den 30 augusti 1918 var ett direkt resultat av "vänsterkommunisternas" med Bucharin och hans medbrottslingar i spetsen samt såväl "vänster"- som högersocialrevolutionärernas brottsliga planer.

Under förundersökningen och rättsförhandlingarna har det blivit bevisat att de i föreliggande mål anklagade Selenskij, Ivanov och Subarev beträdde kampens väg mot arbetarklassens revolutionära rörelse redan på tsarismens tia. Selenskij var "agent provocateur" åt gendarmeriförvaltningen i Samara från 1911 till 1913. Ivanov var "agent provocateur" åt Ochrans avdelning och gendarmeriförvaltningen i Moskva och andra städer från 1911 till 1916. Subarev, som värvades till "agent provocateur" i staden Kotelnitji 1908, utövade provokatorisk verksamhet till 1917.

Domen

På grund av vad som ådagalagts och enligt artiklarna 319 och 320 i RSFSR:s strafflag har Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegium dömt:

Bucharin, Rykov, Jagoda, Krestinskij, Rosengolz, Ivanov, Tjernov, Grinko, Selenskij, Ikramov, Chodsajev, Sjarangovitj, Subarev, Bulanov, Levin, Kasakov, Maximov-Dikovskij och Krjutjkov till högsta straff — arkebusering och beslagttagande av all deras personliga egendom.

Pletnev, som icke direkt aktivt deltagit i dödandet av Kujbysjev och Gorkij, fastän han lämnade hjälp till dessa förbrytelser — till 25 års fängelse med förlust av sina medborgerliga rättigheter under en tid av fem år efter fängelsetidens utgång och beslagttagande av all hans personliga egendom,

Rakovskij och Bessonov som icke direkta deltagare i organiseringen av terrordåd och diversions- och skadegörande handlingar att hållas i fängelse: Rakovskij i 20 år och Bessonov i 15 år med förlust av de medborgerliga rättigheterna under en tid av fem år efter fängelsetidens utgång och konfiskering av all deras personliga egendom.

De anklagades nådeansökningar avslagna

Moskva den 14 mars.

Sovjetunionens Högsta Råds Presidium har avslagit nådeansökningarna från de av Sovjetunionens Högsta Militärkollegium den 13 mars i målet mot "Högerns och Trotskisternas Block" dömda Bucharin, Rykov, Jagoda, Krestinskij, Ivanov, Tjernov, Grinko, Selenskij, Ikramov, Chodsajev, Sjarangovitj, Subarev, Bulanov, Levin, Kasakov, Maximov-Dikovskij, Rosengolz och Krjutjkov.

Domen verkställd

Moskva den 15 mars.

Den 15 mars 1938 verkställde Sovjetunionens Högsta Domstols Militärkollegiums dom av den 13 mars angående arkebusering av de i målet mot "Högerns och Trotskisternas Block" dömda: Bucharin, Rykov, Jagoda, Krestinskij, Rosengolz, Ivanov, Tjernov, Grinko, Salenskij, Ikramov, Chodsajev, Sjarangovitj, Subarev, Bulanov, Levin, Kasakov, Maximov-Dikovskij och Krjutjkov.

Post scriptum

Ingen av de som vid de tre Moskvarättgångarna dömdes till fängelsestraff kom att friges, utan dog i fångenskap. De tre som undgick dödsstraff vid tredje rättegången – Dimitrij Pletnev, Christian Rakovskij och Sergej Bessonov [Besonov] – avrättades samtliga den 11 september 1941. / MF